Beatus a Liebana , Commentarius in Apocalypsin.

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France. Département des manuscrits. Latin 8878

BnF Gallica

Beatus a Liebana. Auteur du texte. Beatus a Liebana , Commentarius in Apocalypsin.. .

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :
- La réutilisation non commerciale de ces contenus ou dans le cadre d'une publication académique ou scientifique est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source des contenus telle que précisée ci-après : « Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France » ou « Source gallica.bnf.fr / BnF ».
- La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service ou toute autre réutilisation des contenus générant directement des revenus : publication vendue (à l'exception des ouvrages académiques ou scientifiques), une exposition, une production audiovisuelle, un service ou un produit payant, un support à vocation promotionnelle etc.

CLIQUER ICI POUR ACCÉDER AUX TARIFS ET À LA LICENCE

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

- des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.
- des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter
utilisation.commerciale@bnf.fr.

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France. Département des manuscrits. Latin 8878

LATIN
8878
1514 II

Les deux feuillets qui suivent le fol. 45 et contiennent une carte, avaient été enlevés de ce manuscrit à une époque antérieure et inconnue.

Ces deux feuillets ayant été recouvrés par la Bibliothèque Impériale en janvier 1867, par voie d'acquisition, y ont été rétablis sous les cotes 45.bis et 45.ter

Supplt. L. 1075

BIBLIOTHÈQUE ROYALE

IN NOMINE SCAE TRINITATIS INCIPIT GENEALO

Cain filius adam agricola cuius mu nera nō placuer̄ dō

Enos filius cain

Iradh filius henoc

Mauiahel filius Iradh.

Matusahel filius mauiahel.

Ada uxor lamech.

Lamech filius matusahel.

Iabel filius lamech hic pater habitan cium in tentoriis. atq; pastorum;

Iubal quoq; frat̄ eius qui fuit pat̄ canentiū cithara et orga no.

Sella uxor lamech

Tubal cain filius lamech faber ferrarius et erarius psallens uoce non organo.

Noema filia lamec soror tubal cain.

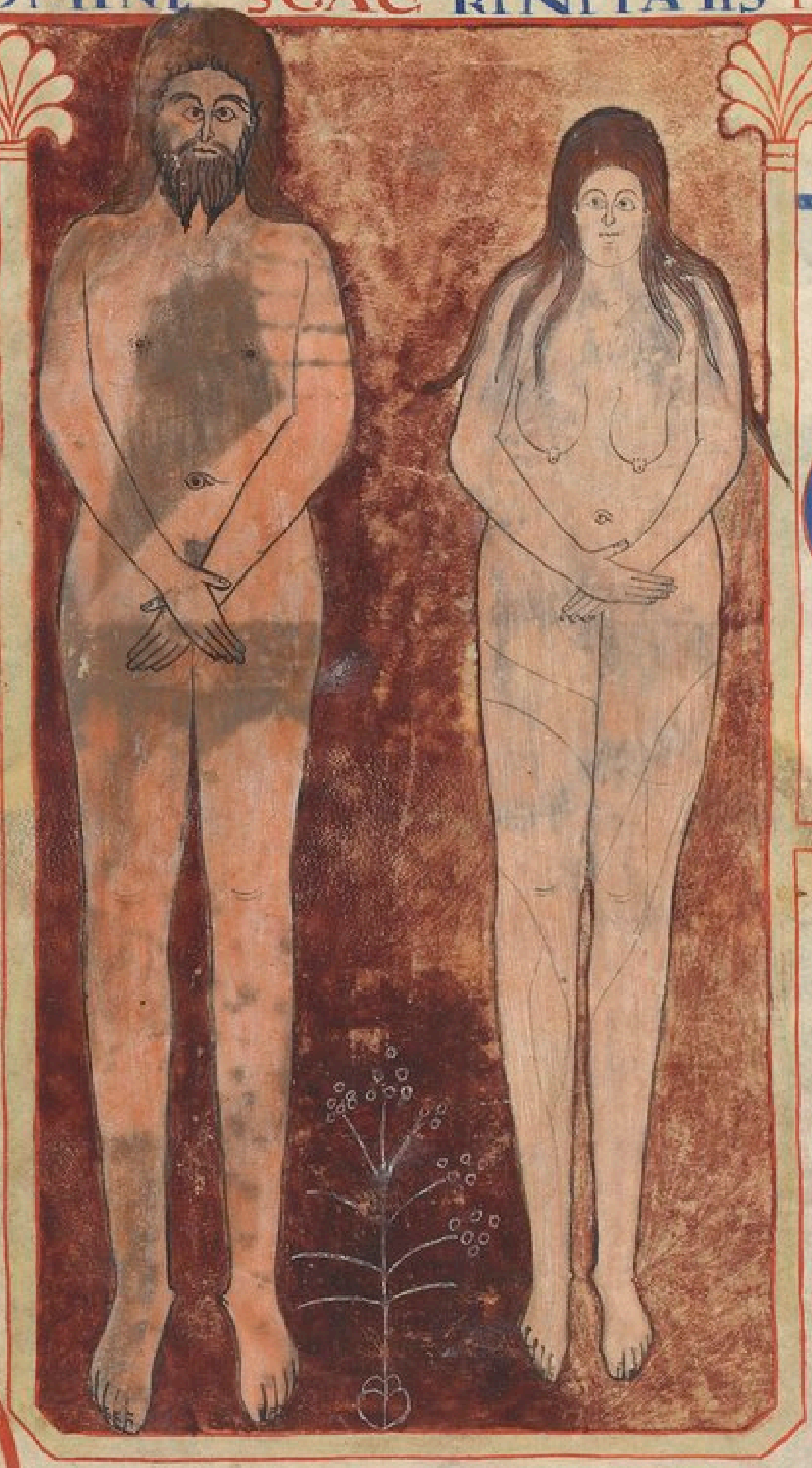

Sed filius adā

Enos filius sed.

Sed dū esset annorum. cc. v. genuit enos. Fiunt omīs anni uitę decccc. xii. et mortuus est.

Enos dū eēt c xc annorum genuit cainan. Fiunt omīs anni uitę ei deccc v [illegible] et obiit.

Abel filius adam pastor ouium. ad cuius munera deus adtendit fraterno furore mactatus est.

Factus est abel pastor ouium cain autē operarius terrae. et obtulit abel de primogenitis ouium munera dño. et cain de fructib. terrae. et respexit ds ad munera abel. Supra munera cain non respexit. eo quod primitus gustabat: et sic deo offerebat. prius honorabat se et sic deum. Qd habel non faciebat sed deum prius honorabat.

Lamec accepit duas uxores et occidit cain tritauū suum et p hoc plantarum sanguinis et digamie diluuii p̄ antus pena subuertit. Solus enoc eū p tali scelere increpauit.

…OGIA AB ADAM USQ: AD XPM PER ORDINES LINEARUM

Cainan filius enos

Malelehel filius cainan

Iaret filius malelehel

Enoc filius iaret.

Matusalam filius enoc

Lamec filius matusalam.

Anazra uxor lamec filia barachihel de qua genitus est noe

Cainan cum esset c lxx anni genuit malelehel. Fiunt omnes anni vite suae dcccc x. et mortuus est.

Malelehel dum esset annorum clxv genuit iaret. Fiunt omnes anni vite eius dccc xc v et mortuus est. Huius anno centesimo tricesimo quinto adam mortuus est

Iaret dum esset annorum c lx ii genuit enoc. Facti sunt omnes anni vite eius nongenti sexaginta duo anni et mortuus est.

Enoc dum esset c sexaginta quinque annorum genuit matusalam. Fiunt omnes anni vite eius ccc lx v et translatus est a deo. Huius vicesimo anno set mortuus est sexta generatione.

Matusalam dum esset annorum c lxxx vii. genuit lamec. Fiunt omnes anni vite eius dcccc lx novem et mortuus est. quarta generatione

Lamec dum esset annorum c lxxx viii genuit noe. Fiunt omnes anni vitae suae dcc lxx vii et mortuus est. Hac generatione lamec gigantes nati sunt.

Stephanus Garsia Placidus

Prima aetas seculi hic finit. II cc xii

IN NOMINE SCAE TRINITATIS INCIPIT GENEALOGIA AB ADAM USQ; AD XPM PER ORDINES LINEARUM

Cain
filius adam
agricola cuius mu
nera nō placuer dō

Enos
filius
cain

Iradh
filius
henoc

Mauia
hel filius
Iradh.

Matu
sahel fili
us mauia
hel.

Ada
uxor
lamech.

Lamech
filius matu
sahel.

Iabel
filius lamech
hic pater habitan
tiū intentoriis. atq;
pastorum.

Iubal quoq;
frat̄ eius qui
fuit pat̄ canentiū
cithara et orga
no.

Sel
la
uxor
lamech

Tubal
cain filius
lamech faber
ferrarius et
erarius psalleriū
uero non or
gano.

Noema
filia lamec
soror tubal
cain.

Lamec accepit
duas uxores et occidit
cain trinaui suum ex hoc
plantarum sanguinis
et digamie diluuii p̄ nous
pena subuenit. Solus
enoc cū p̄rale scelere
morte pauit.

Sed
filius adā

Enos
filius sed.

Caian
filius enos

Malelehel
filius cainan

Iaret filius
malelehel

Enoc filius
iaret.

Matusalam
filius enoc

Lamec
filius
matusalam.

Anaz
ra uxor la
mec filia bari
bfheli de quage
nitus est noe

Sed dū esset
annorum. cc. v.
genuit enos. Fu
unt omš anni uite
eius dcccc. xii. et mor
tuus est.

Enos dū
eet c xc annos
genuit cainan.
Fuunt omš anni uite
ei dccc. v et mor
tuus est.

Abel filius
adam pastor ouium.
ad cuius munera deus
adtendit fraterno fu
rore mactatus est.

Factus est abel
pastor ouium cain aute opera
rius terrae. et obtulit abel de pri
mogenitis ouium munera dño. et cain
de fructib; terrae. et respexit ad mu
nera abel. Supra munera cain non res
pexit. eo quod primitus gustabat: et
sic deo offerebat. prius honorabat se
et sic deum. Ad habel non faciebat
sed deum prius honorabat.

Cainan cum esset c lxx annorum genuit ma lelehel. Fuunt omš anni uite sunt dcccc x. et mortuus est.

Malelehel dū eet annor clxv genuit iaret. Fuunt omš anni uite eius dccccxcv et mortuus est. Huius anno cen tesimo tricesi mo quinto adā mortuus est

Iaret dū eet an norū c lx ii genuit enos. Facti sunt omš anni uite eius nongenti sexaginta duo anni et mortuus est.

Enoc dū esset c sexaginta quinq; annorum genuit matu salam. Fuunt omš anni uite ei ccc lxv & translatus ē a dño. Huius uicesimo anno set mor tuus est sexta genera tione.

Matusalam dum eet annor c lxxx vii. genuit lamec Fuunt omš anni ui te ei dcccc lx nouem & mor tuus est. quar ta generatione

Lamec dū eet annorum c lxxx viii genuit noe. Fuunt omš anni uitae suae dcc lxx vii & mortuus est. Hic genera tione lamec gigantes nati s̄.

Prima
aetas
seti
hic
finit
II cc xii

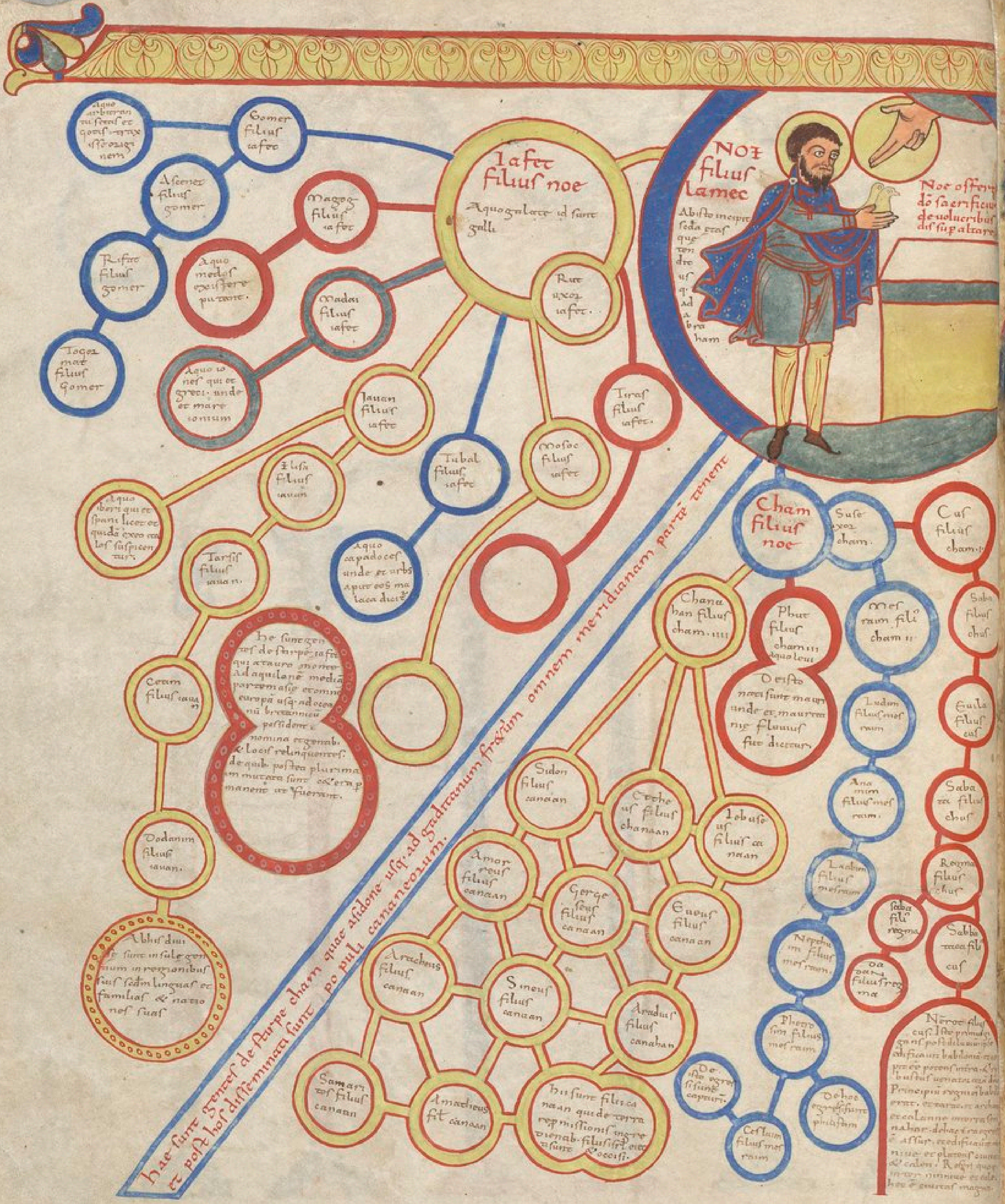
Iafet filius noe
A quo galate id sunt galli
Gomer filius iafet
Ascenez filius gomer
Rifat filius gomer
Togormat filius Gomer
Magog filius iafet
A quo medos extitisse putant.
Madai filius iafet
Rut uxor iafet.
Iauan filius iafet
Elisa filius iauan
Tarsis filius iauan.
Cetim filius iauan
Dodanim filius iauan.
Tubal filius iafet
A quo capadoces unde et urbs apud eos macaca dicitur
Mosoc filius iafet
Tiras filius iafet.
He sunt gentes de stirpe iafet qui a tauro monte ad aquilonem mediam partem asie et omnem europam usque ad oceanum britannicum possident et nomina et gentibus et locis relinquentes. de quibus postea plurima inmutata sunt. cetera permanent ut fuerant.
Noe filius lamec
Ab isto incipit secunda etas que tendit usque ad abraham
Noe offert domino sacrificium de uolucribus suis super altare
Cham filius noe
Suse uxor cham.
Chanaan filius cham. IIII
Phut filius cham III a quo lybes
De isto nati sunt mauri unde et maurorum fluuius fuit dictum
Mesraim filius cham II
Ludim filius mesraim
Anamim filius mesraim.
Laabim filius mesraim
Nepthuim filius mesraim.
Phetrusim filius mesraim
De isto egressi sunt capturi.
Ceslaim filius mesraim
De hoc egressi sunt philistim
Cus filius cham. I
Saba filius chus.
Euila filius cus
Sabata filius chus
Regma filius chus
Saba filius regma
Dadan filius regma
Sabbatacha filius cus
Nemrot filius cus.
Sidon filius canaan
Etheus filius chanaan
Iebuseus filius canaan
Amorreus filius canaan
Gergeseus filius canaan
Eueus filius canaan
Aracheus filius canaan
Sineus filius canaan
Aradius filius canahan
Samariteus filius canaan
Amatheus filius canaan
hii sunt filii canaan quos de terra repromissionis ingredientes filii israel aut fugarunt aut occiderunt.
Hae sunt gentes de stirpe cham quae a sidone usque ad gaditanum fretum omnem meridianam partem tenent
et post hos disseminati sunt populi cananeorum.

Sedh

dum esset annorum centum secundo anno post diluuium genuit arfaxat. fiunt omnes anni uite ei d.c. et mortuus est. quinta generatione. Arfaxat cum esset annorum centum XXXV. genuit sale. fiunt anni eius. cccxxx iii et mortuus est.
Assur filius sem quem ex clusit nemrot gigans nepos cam de terra sennaar. Tunc fugiens edificauit nin iuie et roboot ciuitates. Nemrot gigans turrem edificat in qua discribunt templa marmorea. lapidib. preciosis auroque distincta. et multa alia. Huius heber tempore turris edificata est. facta que linguarum diuisio. Huius turris altitudo quatuor milia centum octuaginta iiii. milia passuum dicitur tenere. Qui nemrot post confusionem linguarum migrauit ad caldeos. eosque ignem colere docuit.
Nabor regnum assiriorum primus rex belus pater nini. qui fecit babiloniam. et sicioniorum primus rex agilaleus.
Tara pater habraham huius tempore ars magica inuenta est. Zoroastres rex a nino rege occiditur.

HIBER

cum esset annorum cxxxiiii. Genuit faleg et ieccan. fiunt omnes anni ei cccclx iiii et mortuus est.
Falec cum esset cxxx annorum. Genuit ragau. fiunt anni ei cccxxx viiii et mortuus est.
Ragau cum esset annorum cxxx duorum genuit serue fiunt omnes anni eius cccxxx viiii et mortuus est.
Serue cum esset annorum cxxx genuit nabor. fiunt omnes anni ei ccc et mortuus est.
Nabor cum esset annorum lxx viiii Genuit thara. fiunt omnes anni ei cxx et obiit.
Tara cum esset annorum lxx genuit habraam et nachor et aran. et facti sunt omnes anni uite eius ccv et mortuus est. Aram.

RECAPITULATIO.

Falec primum templa constructa sunt et suos principes deos appellat.
Ragau regni scitarum primus rex tanaus.
Serue regnum Egiptiorum primus rex Zoes.

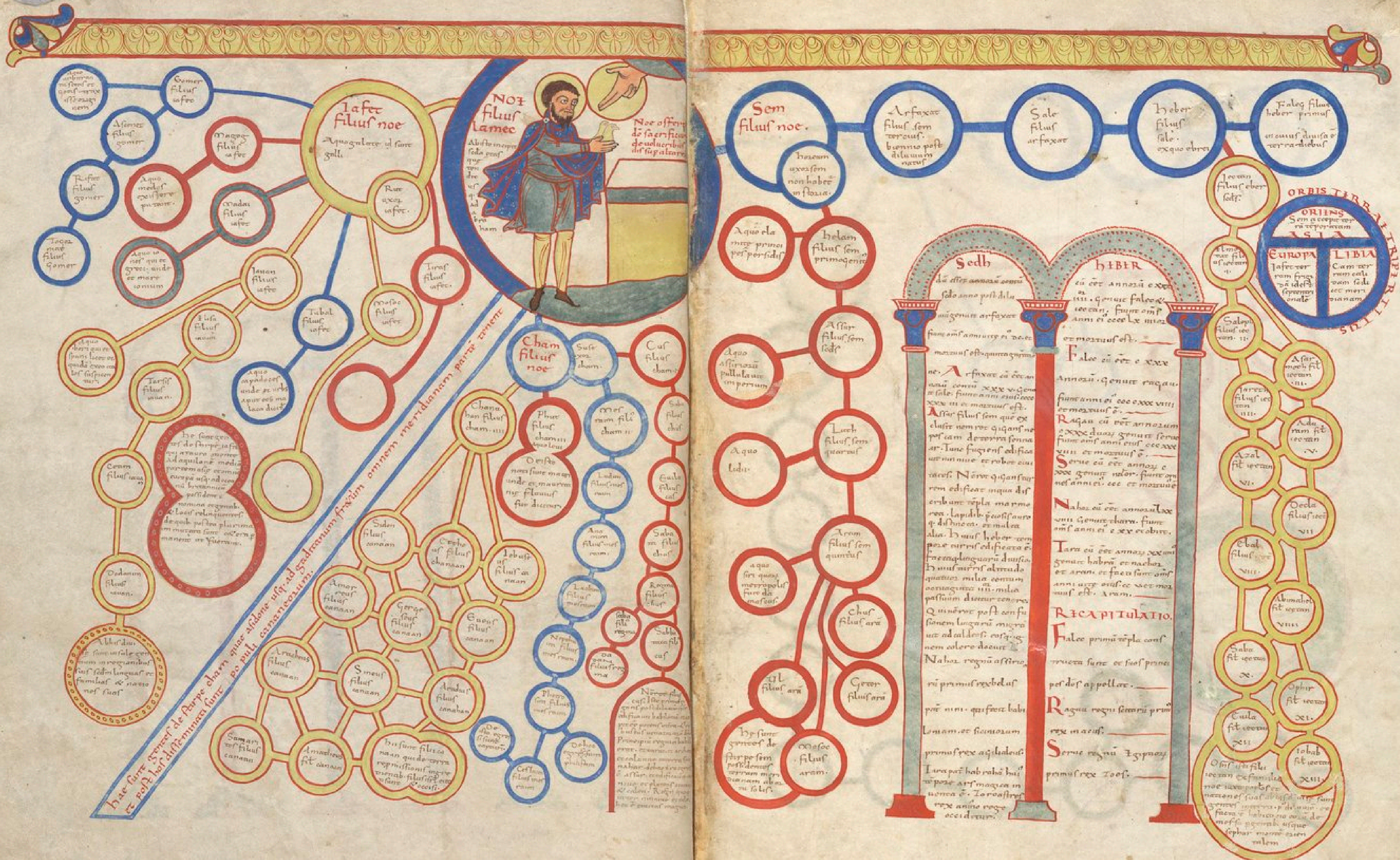
Iafet filius noe
Noe filius lamec
Sem filius noe
Arfaxat filius sem
Sale filius arfaxat
Heber filius sale
Faleg filius heber
Cham filius noe
Sedh
HIBER
RECAPITULATIO
ORBIS TERRAE TRIPERTITUS
ORIENS
ASIA
EUROPA
LIBIA

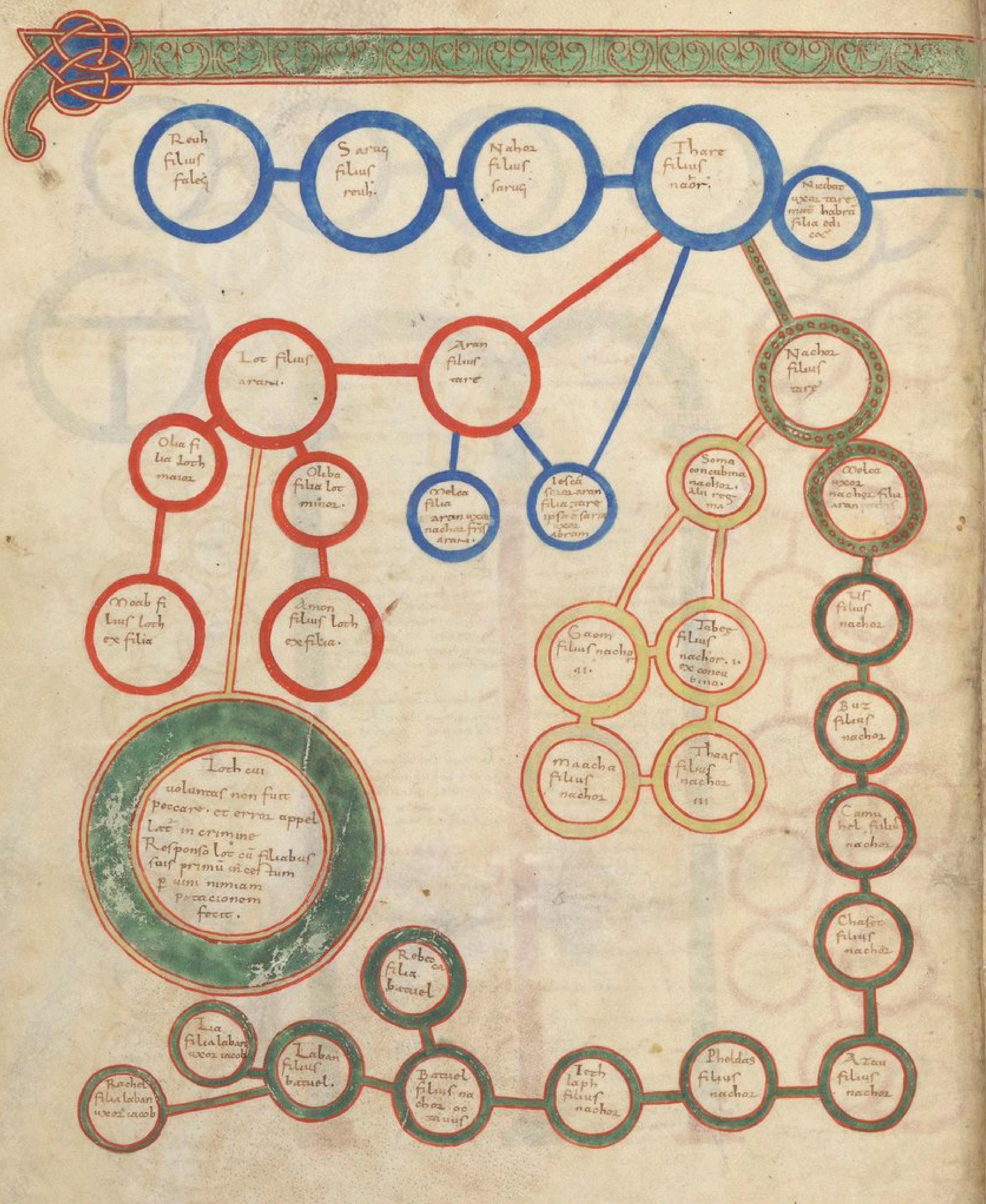
Reuh filius faleg
Sarug filius reuh.
Nachor filius sarug
Thare filius nachor.
Nicibat uxor tare mater habrae filia edica
Aran filius tare
Lot filius arani.
Olia filia loch maior
Oliba filia lot minor.
Moab filius loch ex filia
Amon filius loch ex filia.
Melca filia aran uxor nachor fratris arani.
Iesca soror aran filia tare ipsa est sarra uxor abram
Nachor filius tare
Soma concubina nachor. alii regma
Melca uxor nachor filia aran
Gaom filius nachor.
Tabec filius nachor. i. ex concubina.
Maacha filius nachor
Thaas filius nachor
Us filius nachor
Buz filius nachor
Camuhel filius nachor
Chased filius nachor
Azau filius nachor
Pheldas filius nachor
Iedlaph filius nachor
Batuel filius nachor octauus
Rebecca filia batuel
Laban filius batuel.
Lia filia laban uxor iacob
Rachel filia laban uxor iacob
Loch cui uoluntas non fuit peccare. et error appellatur in crimine. Responso lot cum filiabus suis primum incestum per uim nimiam potacionem fecit.

A DILUUIO USQ: AD ABRAHAM. DCCCC XII. ANNI
HIC FINIT SCDA AETAS.
IT TERCIA INCIP

Abraham uixit annos c lxxv. et mortuus est.
Sarra uxor ei uixit annis c xx vii. et obiit.

AGAR ancilla sarrę concubina habrā mat hismahel

Hismahel filius abraham.

Nabaioth filius ismahel

Molet filia ismahel soror nabaioth

Cedar filius ismahel

Abdeel filius ismahel

Mapsam filius ismahel

Masma filius ismael

Duma filius hismahel

Massa filius ismael

Adad filius ismahel

Tema filius ismahel

Itur filius ismael

Nafis filius ismahel

Cedma filius ismahel

Cetura uxor abrā. ipsa ē agar.

Zamram filius abraam .I.

Iexan filius abraham. II.

Saba filius iecsan

Dadan filius iexan

Assurim filius dadam

Latusim filius dadam

Loommim filius dadam.

Madan filius abraā. III.

Madian filius habrahā. IIII.

Iesboc filius abraā .V.

Sue. filius abraham VI.

Epha filius madian .I.

Opher filius madian. II.

Enoc filius madian III

Abida filius madian IIII.

Heldaa filius madian. V.

Omnes hi filii Cęturae.

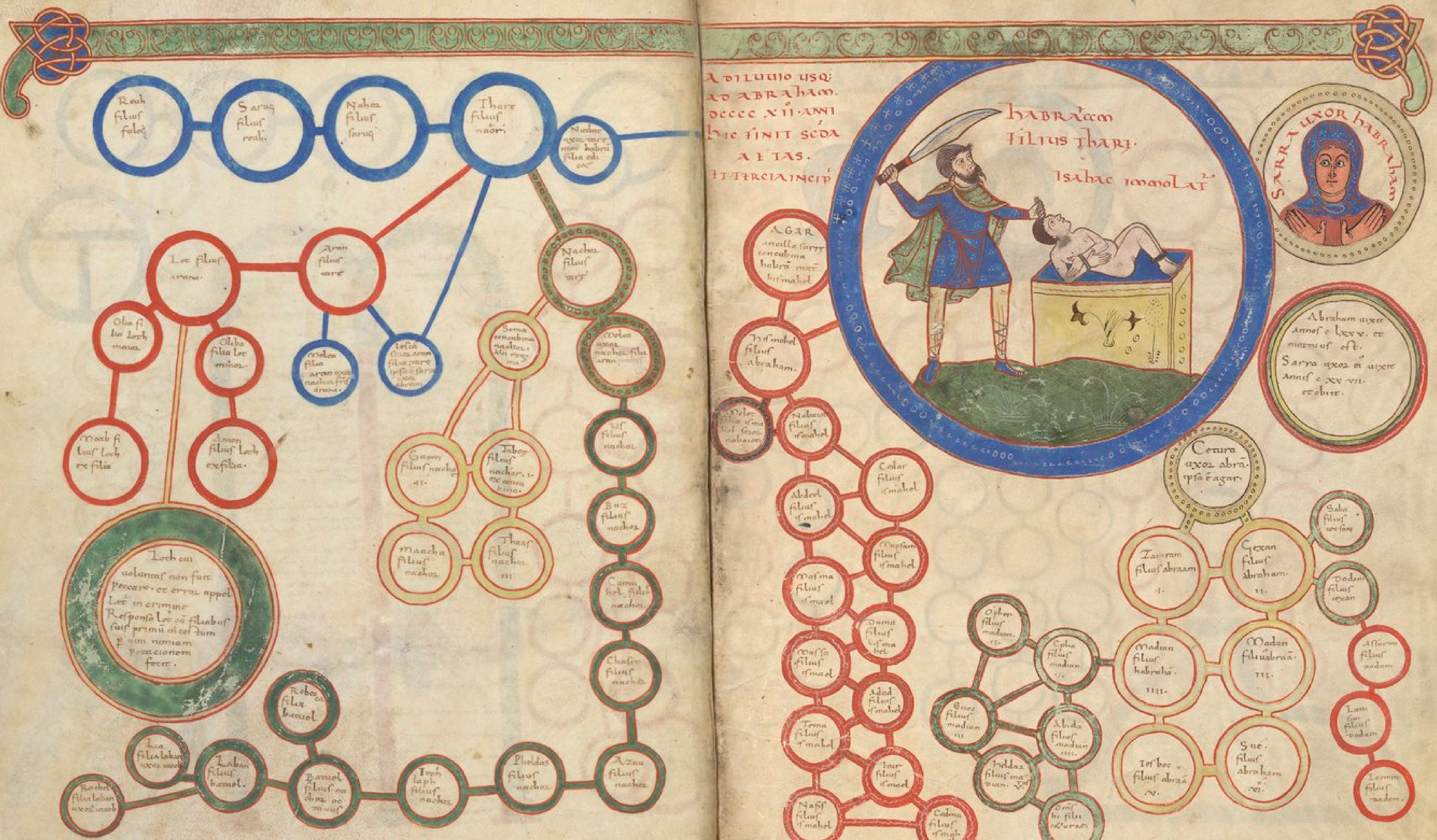
Reuh filius falec
Sarug filius reuh
Nachor filius sarug
Thare filius naor
Aran filius tare
Lot filius aran
Nachor filius tare
Moab filius loth ex filia
Amon filius loth ex filia
Us filius nachor
Buz filius nachor
Chased filius nachor
Azau filius nachor
Pheldas filius nachor
Bathuel filius nachor
Laban filius bathuel
Rebecca filia bathuel
Maacha filius nachor
Thaas filius nachor
A diluuio usq: ad abraham. dcccc xii anni hic finit scda aetas. it tercia incip
Habraham filius thare
Isahac immolat
Sarra uxor habraham
Agar ancilla sarre concubina habrae mater hismahel
Hismahel filius abraham
Nabaioth filius ismahel
Cedar filius ismahel
Abdeel filius ismahel
Masma filius ismael
Duma filius hismahel
Massa filius ismael
Adad filius ismahel
Tema filius ismahel
Iaur filius ismael
Nafis filius ismahel
Cedma filius ismahel
Abraham uixit annos c lxxv. et mortuus est. Sarra uxor ei uixit annis c xx vii. et obiit.
Cetura uxor abraham ipsa e agar
Zamran filius abraam I.
Iexan filius abraham II.
Madan filius abraam III.
Madian filius habraham IIII.
Iesboc filius abraam V.
Sue filius abraham VI.
Saba filius iexan
Dadan filius iexan
Assurim filius dadan
Loomim filius dadan
Opher filius madian
Epha filius madian
Enoc filius madian
Abida filius madian

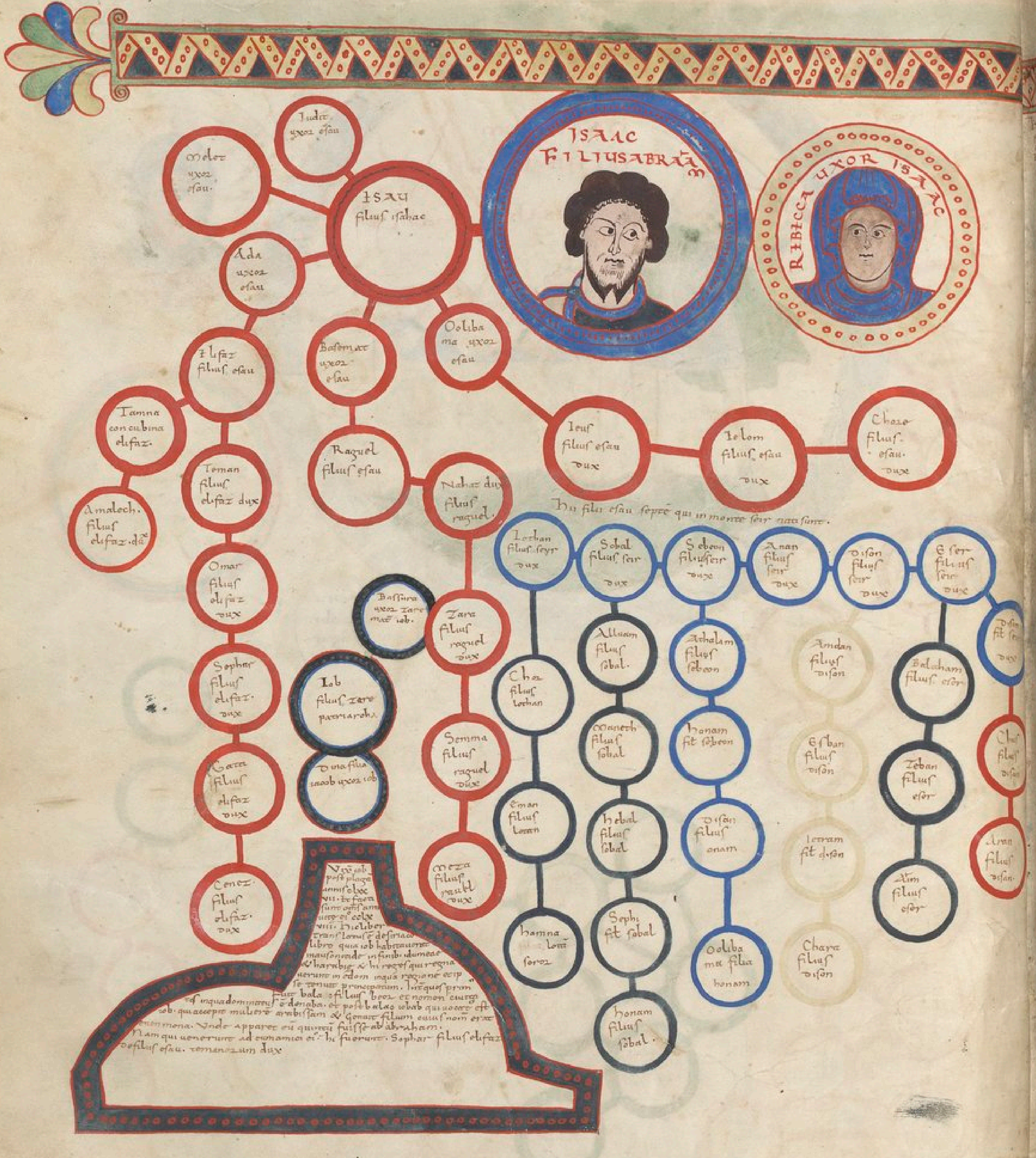

Vixit iob post plagã annis clxx uii. & facti sunt omnes anni uitę eius ccxl uiii. Hic liber translatus ẽ de siriaco libro quia iob habitauerit in ausitide in finib. idumeae & harabię. & hi reges qui regnauerunt in edom in qua regione et ipse tenuit principatum. Inter quos primus fuit bala filius beor et nomen ciuitatis eius in qua dominatus est denaba. et post balac iobab qui uocatur est iob. qui accepit mulierẽ arabissam & genuit filium cuius nomẽ erat ennon. Unde apparet eũ quintũ fuisse ab abraham. Nam qui uenerunt ad eum amici eius hi fuerunt. Saphar filius elifaz de filiis esau. temanorum dux

Hi duces edom in terra possessionis eorum hic ē esau
pat edom aquo idumei dicuntur. et hec nomina filiorum
esau in tribubus suis sedm locu ipsorum in regionib. eorum.
Et hi reges regnauerunt in edom antequa regnaret rex in isrt.

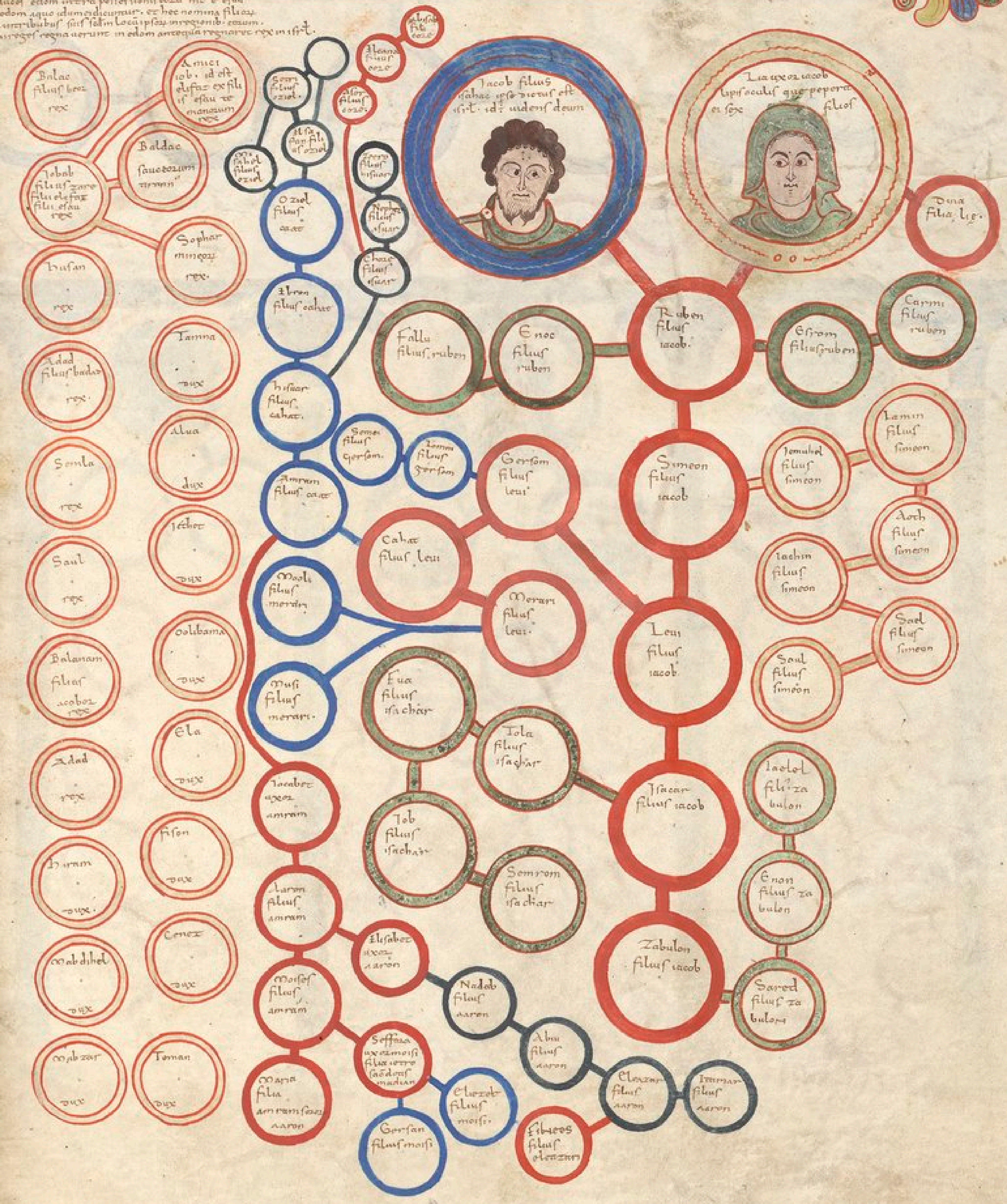

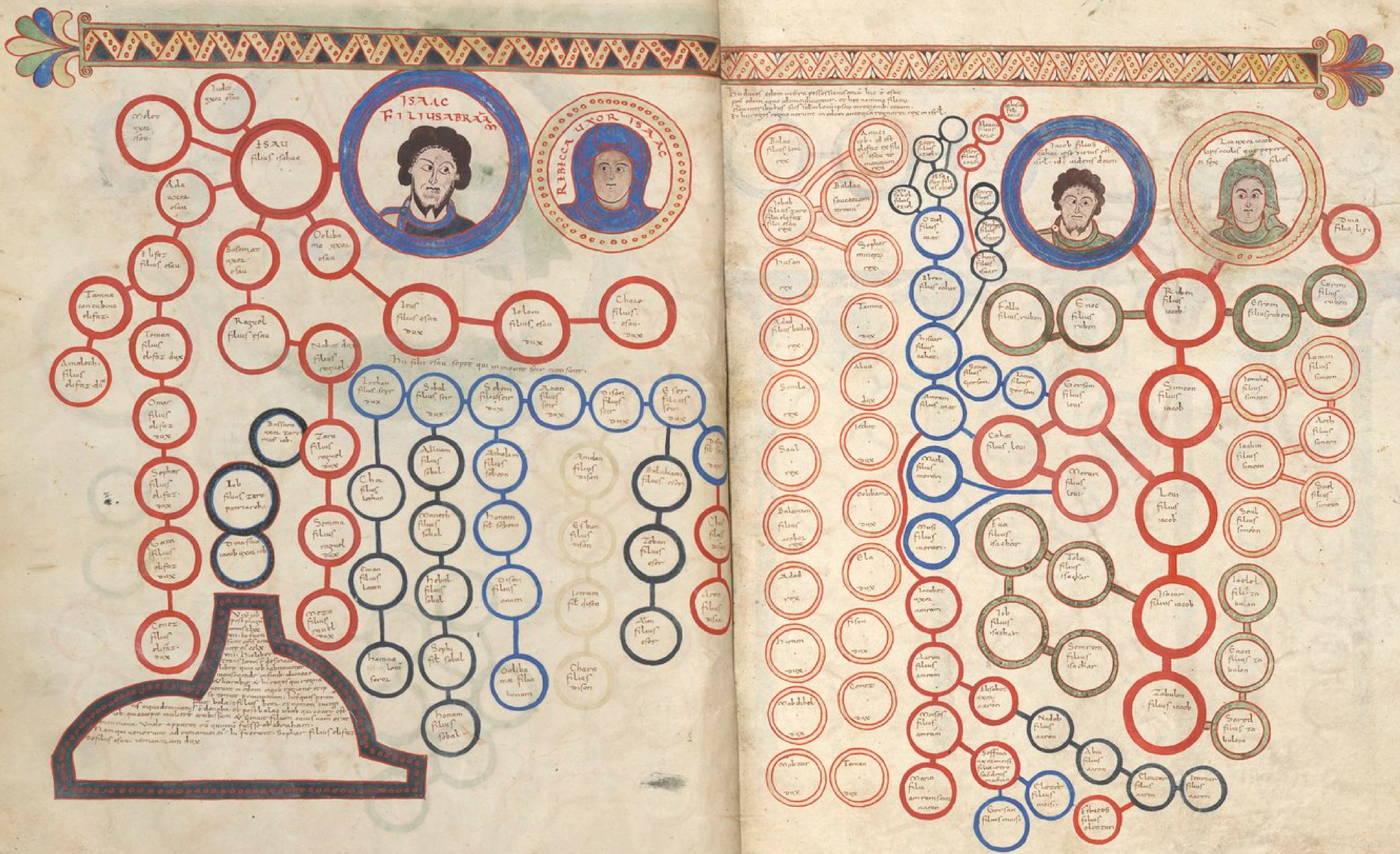
ISAAC FILIUS ABRAAM
RIBICCA UXOR ISAAC
ISAU filius isahac

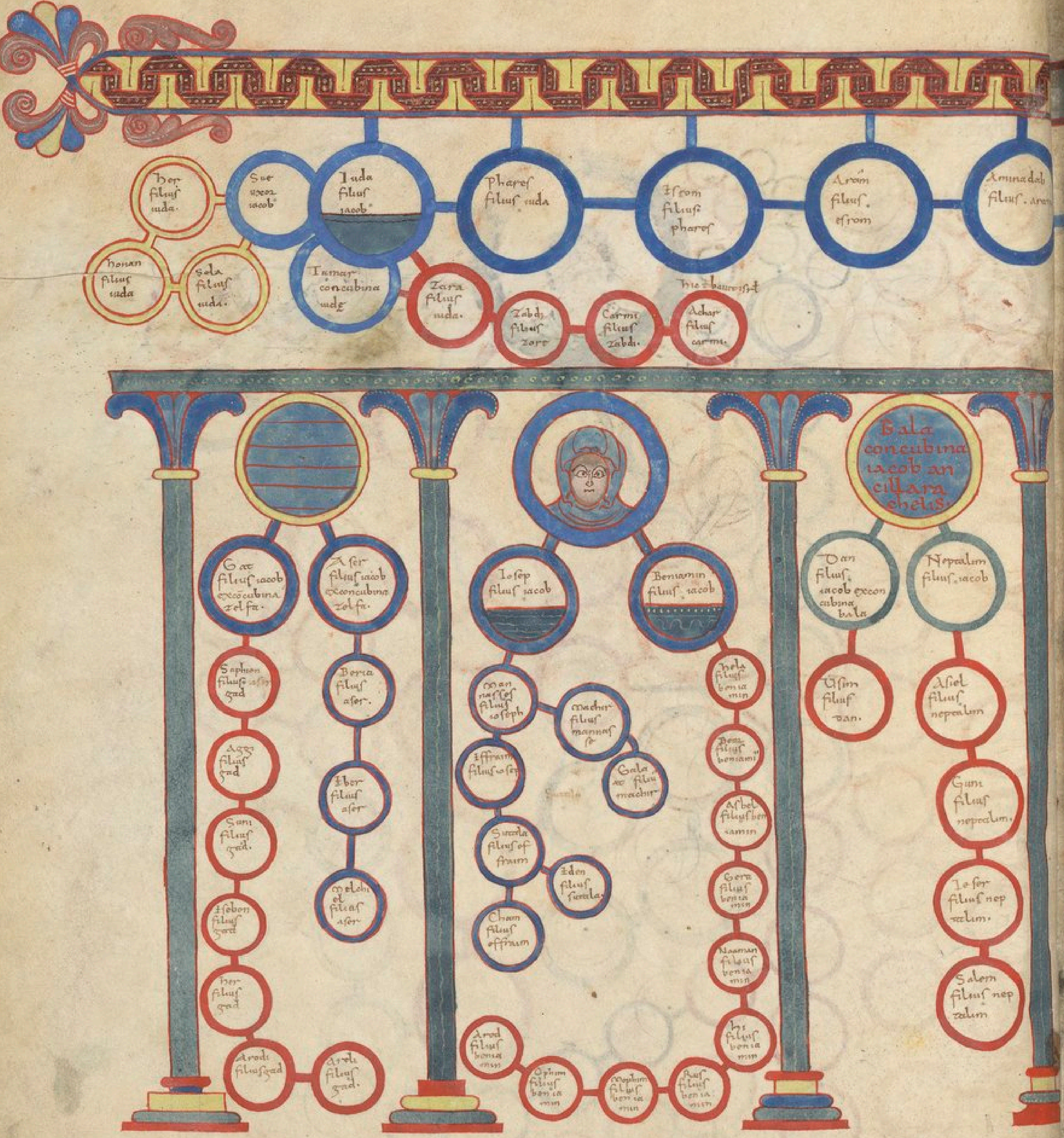
Her filius iuda.
Honan filius iuda
Sela filius iuda.
Sue uxor iacob
Iuda filius iacob
Tamar concubina iude
Phares filius iuda
Esrom filius phares
Aram filius esrom
Aminadab filius aram
Zara filius iuda.
Zabdi filius zare
Carmi filius zabdi.
Achar filius carmi.
Bala concubina iacob ancilla racheli.
Gat filius iacob ex concubina zelfa.
Aser filius iacob ex concubina zelfa.
Iosep filius iacob
Beniamin filius iacob
Dan filius iacob ex concubina bala
Neptalim filius iacob
Saphion filius gad
Aggi filius gad
Suni filius gad.
Esebon filius gad
Her filius gad
Arodi filius gad
Areli filius gad.
Beria filius aser.
Iesui filius aser
Melchiel filius aser
Manasses filius ioseph
Machir filius manasse
Galaad filius machir
Effraim filius iosep
Sutala filius effraim
Eden filius sutala
Cham filius effraim
Bela filius beniamin
Bechor filius beniamin
Asbel filius beniamin
Gera filius beniamin
Naaman filius beniamin
Ros filius beniamin
Arod filius beniamin
Opham filius beniamin
Mopham filius beniamin
Usim filius dan.
Asiel filius neptalim
Guni filius neptalim.
Ieser filius neptalim.
Salem filius neptalim

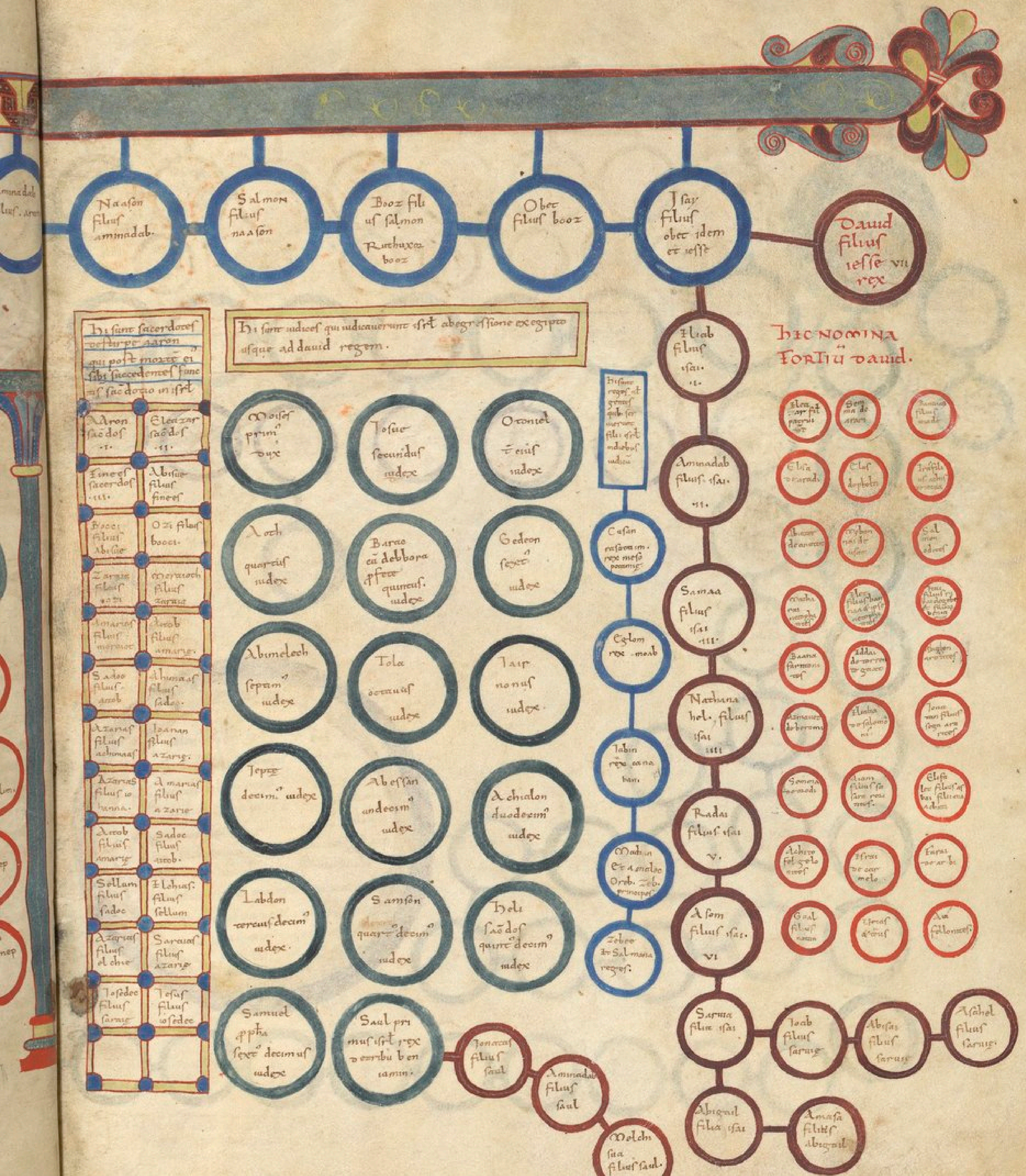
Naason filius aminadab.
Salmon filius naason
Booz filius salmon Ruth uxor booz
Obet filius booz
Isay filius obet idem et iesse
Dauid filius iesse vii rex
Hi sunt sacerdotes de stirpe aaron qui post mortem ei sibi succedentes functi sunt sacerdotio in isrt
Aaron sacerdos .i.
Eleazar sacerdos .ii.
Finees sacerdos .iii.
Abisue filius finees
Bocci filius Abisue
Ozi filius bocci.
Zarias filius ozi
Meraioth filius zarias
Amarias filius meraioth
Acitob filius amarie
Sadoc filius acitob
Achimaas filius sadoc
Azarias filius achimaas
Iohanan filius azarie
Azarias filius iohanna.
Amarias filius azarie
Acitob filius amarie
Sadoc filius acitob
Sellum filius sadoc
Elchias filius sellum
Azarias filius elchie
Saraias filius azarie
Iosedec filius saraie
Iesus filius iosedec
Hi sunt iudices qui iudicauerunt isrt ab egressione ex egipto usque ad dauid regem.
Moises primus dux
Iosue secundus iudex
Otoniel tercius iudex
Aoth quartus iudex
Barac cum debbora propheta quintus iudex
Gedeon sextus iudex
Abimelech septimus iudex
Tola octauus iudex
Iair nonus iudex
Iepte decimus iudex
Abessan undecimus iudex
Achialon duodecimus iudex
Labdon tercius decimus iudex
Samson quartus decimus iudex
Heli sacerdos quintus decimus iudex
Samuel propheta sextus decimus iudex
Saul primus isrt rex de tribu beniamin.
Ionatas filius saul
Aminadab filius saul
Melchisua filius saul.
Hi sunt reges et gentes quibus seruierunt filii isrt in diebus iudicum
Cusan rasathaim rex mesopotamie
Eglom rex moab
Iabin rex canaan.
Madian et amalec Oreb. Zeb principes
Zebee et Salmana reges.
Eliab filius isai. .i.
Aminadab filius isai. .ii.
Samaa filius isai .iii.
Nathanahel filius isai .iiii
Radai filius isai v.
Asom filius isai. vi
Saruia filia isai
Ioab filius saruie
Abisai filius saruie
Asahel filius saruie
Abigail filia isai
Amasa filius abigail
HIC NOMINA FORTIUM DAUID.

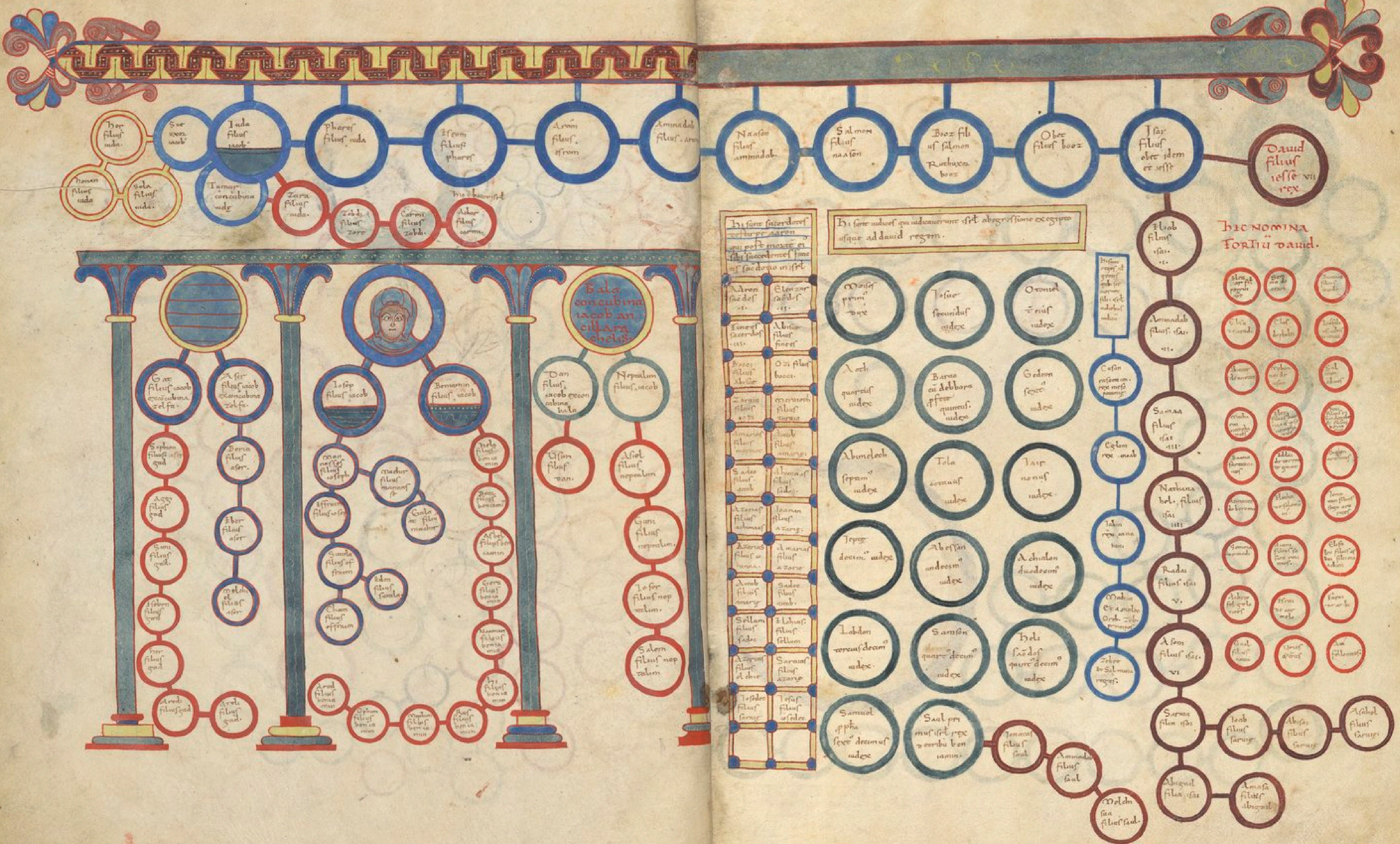
Iuda filius iacob
Phares filius iuda
Esrom filius phares
Aram filius esrom
Aminadab filius aram
Naason filius aminadab
Salmon filius naason
Booz filius salmon
Obet filius booz
Isai filius obet idem et iesse
Dauid filius iesse vii rex
Thamar concubina iude
Zara filius iude
Bala concubina iacob ancillae rachelis
Gad filius iacob ex concubina zelfa
Aser filius iacob ex concubina zelfa
Iosep filius iacob
Beniamin filius iacob
Dan filius iacob ex concubina bala
Neptalim filius iacob
Hi sunt sacerdotes de stirpe aaron qui post moysen et sub sacerdotes fuerunt in sacerdotio in israel
Hi sunt iudices qui iudicauerunt israel ab egressione ex egypto usque ad dauid regem.
Aron sacerdos
Eleazar sacerdos
Fineés sacerdos
Moyses primus dux
Iosue secundus iudex
Otoniel tertius iudex
Aoth quartus iudex
Gedeon sextus iudex
Abimelech septimus iudex
Tola octauus iudex
Iair nonus iudex
Iepte decimus iudex
Abessan undecimus iudex
Achialon duodecimus iudex
Labdon tercius decimus iudex
Samson quartus decimus iudex
Heli sacerdos quartus decimus iudex
Samuel propheta sextus decimus iudex
Saul primus israel rex de tribu beniamin
Ionathas filius saul
Aminadab filius saul
Melchisua filius saul
Eglon rex moab
Hiab filius isai
Aminadab filius isai
Samaa filius isai
Nathanael filius isai
Radai filius isai
Asom filius isai
Saruia filius isai
Ioab filius saruie
Abisai filius saruie
Asahel filius saruie
Abigail filius isai
Amasa filius abigail
HIC NOMINA FORTIU DAUID.

Salomon genuit roboam
Roboam genuit abia
Abia genuit asa.
Asa genuit iosaphat
Iosaphat genuit ioram
Ioram genuit oziam.
Ozias genuit ioatham.
Ioatam genuit achaz.
Naama uxor salom
Maaca uxor roboam
Azuba uxor asa.
Gotolia uxor ioram
Ierusa uxor ozie
Abisac sunamitis concubina dauid.
Micol filia saul uxor dd.
Bersabee uxor dauid, que genuit salomone et natan.
Abinoe uxor dauid
Abigail uxor dd.
Aggit uxor dd.
Maacha uxor dd.
Abital uxor dd.
Agla uxor dauid.
Amon. filius dauid.
Cholaab filius dauid.
Adonias filius dd.
Absalon filius dauid
Safatia filius dauid
Ietraam filius dd.
Tamar soror absalon.
Natan filius dauid.
Mathata filius natan genuit mennam.
Menna genuit melea
Melea genuit eliachim.
Eliachim genuit ionam
Iona genuit ioseph
Iosep genuit iuda
Iuda genuit simeon
Sama filius dauid
Sobab filius dauid.
Ibaar filius dauid
Elida filius dauid.
Elisbe filius dauid
Helisalec filius dauid.
Elisma filius dauid
Ieta filius dauid
Sadra filius dauid.
Gobech filius dauid
Nagat filius dauid
Elifet filius dauid.
Nafe filius dauid.
Simeon genuit leui
Leui genuit mathat
Matat genuit iorim
Iorim genuit elezer
Eliezer genuit iesu.
Iesu genuit her.
Her genuit elmodad
Elmodad genuit cosam.
Cosam genuit addi.
Amos propheta sedis deduodeci cepit profetare temporibus ozie. et ieroboam filii ioas regis israel biennio ante terremotum. Micheas filius mar te tecus de xiiim. profetauit indiebus ionate. usque indiebus ozie profete qui profetauerunt temporibus acaz. osee et esaias usque intemporibus ezechie regis. Eo tempore fuerunt filius batuel quartus deduoci. et naum septimus dexii profetauerunt.
profetauit esaias annis. LXVI. Ieremias annis. X. II. et Inter ambo sunt anni. CX. II. m

Acaz genuit ezechiam
Ezechias genuit manassen
Mannasses genuit Amon
Amon genuit iosiam
Iosias genuit iecomã
Iecomias genuit salatihel
Salatiel genuit zorobabel
Zorobabel genuit Abiut
Abiut genuit eliachim

Gozolia uxor acaz
Iecolia uxor ezechie
Derusa uxor manasse
uxor amosi
Rabuti uxor iosie
Elisiba uxor iecomię
Masfela uxor salatiel
Teda vida uxor zorobabel
Amital uxor abiut.

Ieroboam rex isrł
Nadab filius ieroboam rex isrł
Baasa rex isrł de tribu isacar
Ela filius baasa rex isrł.
Zamri rex isrł
Amri rex isrł.
Aab filius amri rex isrł
Ocozias filius aab rex isrł.
Iozam fr̃ ocozie rex isrł.
Ieu rex isrł

Ioaz fił ieu rex isrł
Ioas filius ioaz rex isrł.
Ieroboam filius ioas rex isrł
Zacharias filius ieroboam rex isrł.
Sellum filius iabes rex isrł.
Manahem rex isrł.
Faceia filius manahe rex isrł
Faceę filius romelię.
Osee filius ela rex isrł.

Ieremias profeta profetare cepit filius. Ionate usque ad transmigrationem babilonis.
Iherusalem huius tempore manasses interfectus est
Et esaias filius Amos profetauit hoc tempore.
Fuit profetans abacuc septimus deduodecĩ hoc tempore usque dum transmigrauit sedechias inbabiloniã. annum.
Post hunc autẽ profetauit daniel cũ esset incaptiuitate sub nabuchodonosor regem babilonis. & fuit daniel usque inprimum
Cyri regis huius temporibus profetauit soffonias nonus deduodecim.
Deinde iheremias missus & profetauit anno tertio decimo regni eius.
usque adconsumationẽ undecimi Anni sedechię filii iosię usque intransmigrationem iherusalem quinq; mensibus.

Addi genuit molchi
Molchi genuit neri
Neri genuit salatiel
Salatiel genuit zorobabel
Zorobabel genuit resa.
Resa genuit ioanna
Ioanna genuit ioda.
Ioda genuit ioseo
Iosec genuit semei.

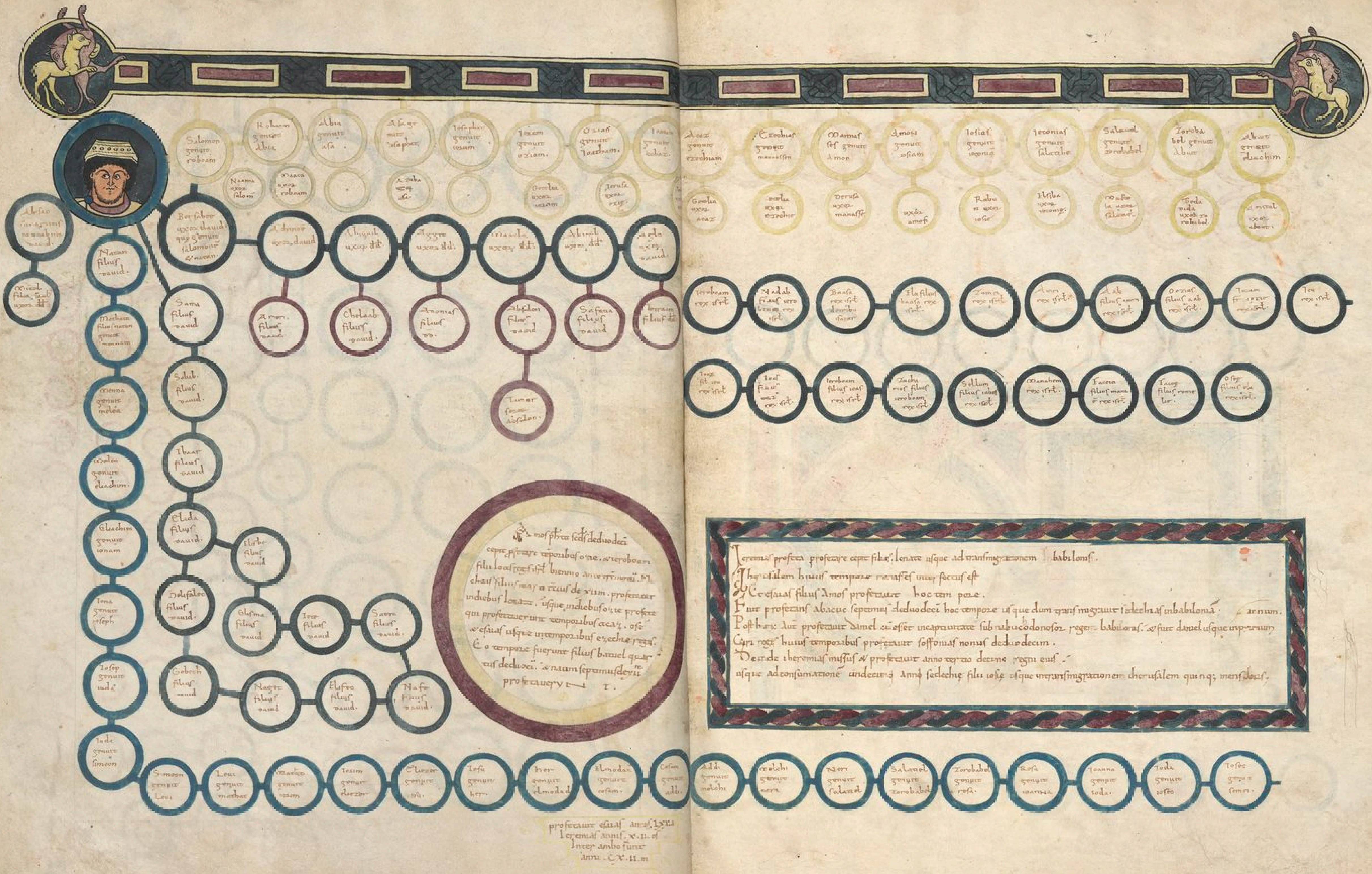
Amos profeta sextus de duodeci
cepit profetare temporibus oziæ. et ieroboam
filii ioas regis israel biennio ante terremotū. Mi
cheas filius may tertius de xiim. profetavit
indiebus Ionatæ. usque indiebus oziæ profete
qui profetaverunt temporibus acaz. osee
et esaias usque in temporibus ezechie regis.
Eo tempore fuerunt filius batuel quartus
de duoci. et naum septimus de xiim
profetaverunt.
profetavit esaias annis LXXI
Ieremias annis XLI
Inter ambo fuerunt
anni CXII
Ieremias profeta profetare cepit filius Ionatæ usque ad transmigrationem babilonis.
Iherusalem huius tempore manasses interfectus est
Et esaias filius Amos profetavit hoc tempore.
Fuit profetans abacuc septimus de duodeci hoc tempore usque dum transmigravit sedechias in babiloniā annum.
Post hunc autē profetavit daniel cū esset in captivitate sub nabucodonosor rege babilonis. et fuit daniel usque in primum
Cyri regis huius temporibus profetavit soffonias nonus de duodecim.
Deinde iheremias missus et profetavit anno tertio decimo regni eius.
usque ad consumationē undecimi anni sedechie filii iosie usque in transmigrationem iherusalem quinque mensibus.

Eliachim genuit azoz.

Azoz genuit sadoc

Sadoc genuit achim.

Achim genuit eliuth

Heliud genuit eleazar

Eleazar genuit mathan

Mathan genuit iacob

Iacob filius mathan

Zechora uxor eliachim

Nasta uxor azoz

Cirus rex psarũ

Cambis rex psarum

Duo fratres regnauit m̃ses octo

Darius rex psarũ

Iulius cesar

Octauian̄ imperator augustus

Tiberius imperator

In roma regnauit primus romulus annis XXXVIII. Titus tacius rex sabinorum annos quinque. Numa pompilius annos XLIII. Tullius hostilius ann̄ XXXIII. Ancus marcius philipp̄ ann̄ XXVIII. Tarquinius priscus annos XXXVIII. Seruius tullius de serua natus sed ingenua annos XXXVI. Tarquinius superbus annos XXV. Fiunt in unũ om̃s istorũ anni CCXV

Fiunt anni a constitucione urbis rome. id est undecimo kl̃s maias. Condita est roma et romulo marcius et oula le filio regnante tunc in iudea achaz. Quarto regni eius anno. ducentesimo XX post tarquiniũ superbũ usque ad iuliũ cesarẽ fiunt anni numero. CCCLXXXIII. Eodem anno cirus defunctus est.

Semei genuit mathathiã

Mathathia genuit maath

Maath genuit nagge

Nagge genuit esli.

Esli genuit naum

Naum genuit amos

Amos genuit mathathiã

Mathathias genuit ioseph.

Ioseph genuit ianne

Ianne genuit melchi

Maria de qua ihs xps dei filius in bethlem iude secundum carnem natus est. Tricesimo & enim etatis sue
anno expleto a iohanne baptista filio zacarie sacerdotis deinde ab ea in iordane flumine baptizatus est.
Indie apparicionis sue. Inde sequenti anno mirabilia que que in euuangelio scripta sunt fecit. In anno
uero xxx.o ii.o natiuitatis sue discipulos suos diuinis imbuens sacramentis imperat ut uniuersis genti
bus predicent conuersionem ad deum. Tricesimo autem & tertio etatis sue anno. secundum
prophetias que de eo fuerunt prolocute. ad passionem uenit anno tiberii. xviii.o.
Paciens que nostra sunt auferens obprobrium beneficio suo. & gratie sue splendore nos irradiauit.

uedã esse auis in regione orientis asseritur. que grandi corp duro armatoque rostro contra draconē quem audacib'
lacessit sibilis pugnaturum cenum deindustria expavit. ecuius uolutabro tecto ubi totu infecta sordescit. et diuersorũ gemmas
colorũ quibus eã indulgentiam natura depinxit.
t humili despecta uestitu ita hostem nouitate detrectat & quasi ultratis sue securitate decipiat. Caudam uelut scutum
ante faciem suam quadam arte bellatoris obponit audaci impetu ineapud ad adusarsarium furentis adsurgit. rostro uiso
oris sui telo stupentis bestie cerebrum fodit. & sic mire calliditatis ingenio immanem prosternit inimicum.

ic forma hominis pugnaturus admulatam salutis publice humana se infirmitate precinxit. ac luto se nr̃e carnis in
uoluit. ut impium deceptorem pia fraude deciperet. & postremis priora celauit. e uelud caudam humanitatis
ante faciem diuinitatis obiecit. & tamquam rostro fortissimo uenenatam ueteris homicide maliciam uerbo sui oris
extinxit. Unde & apostolus dicit uerbo oris sui interficiet impium.

+IOHANNES +IHERONIMUS +AGUSTINUS +AMBROSIUS
+FULGENTIUS +GREGORIUS +ABRINGIUS +HISIDORUS

simius
uulpis.

IN NOMINE DNI IHU XPI INCIPIT LIBER REVELATIONIS IOANNIS DNI NRI IHU XPI AMEN

Quedā que diuersis temporib; in ueteris testamenti librisp̄ nunciata sunt. de natiuitate dnī & saluatoris nrī secdm diuitatem. ut de corporatione eius. de passione quoq; et de morte. siue de resurrectione. regno atq; iudicio. pro uirib; scientię. et innumerabilib; libris. et scōrū patrū nobilissimorū. sententiali breuitate notata. pauca pferenda putaui. ut prophetarū auctoritas. fidei gratiam firmet. et infidelium imperitiā pbet. Que quāuis omib; nota sint qui p amplitudinē scripturarū pcurrunt. facilius tamen ad memoriā redeunt. dū breui sermone leguntur. Que tam non a me sed a scīs patribus que explanata repperi in hoc libro indita sunt et firmata his auctorib; scīs. id est iheronimo. augustino. ambrosio. fulgentio. gregorio. abringio. & hisidoro. Utque in aliis legens nō intellexisti. quā uis plebeio sermone in aliquib; deriuata. tamen plena fide atq; deuotione exposita recognosces. Omiū tam librorū tecā. hunc librū credas esse & clauiculā. Quod si in aliquib; lectorē offendi. caritas que omīa superat. ignoranti ueniā tribuat. Et si quid aliud sapit. hoc quoq; ds illi reuelabit. Hec sunt pauca ex multis. que pbabiliū uiror nouimus pcepisse doctrinis. Quorū eloquia proinde quibusdā in locis a nob inter iecta esse noscuntur. ut sermo nr paternis sententiis firmaretur. Haec ergo scē pater. te petente obedificatione studii frūm tibi dicaui. ut quo cōsorte pfruor religionis. coheredē faciam et mei laboris. Am.

Lib. PROLOGUS IN APOCALIPSIN IOHANNIS APOSTOLI ET EUUANGELISTE

Iohannes apts et euangelista. filius zebedei fr iacobi. uirgo electus a dnō. atq; inter ceteros magis dilectus. qui etiā sup pectus magistri recumbens. euangtii sui fluenta de ipso sacro dnici pectoris fonte potauit. & quasi unū de paradisi fluminib; uerbi dī grām in toto orbe terrarū diffudit. Qui q; in loco xpi. xpo iubente successit. dū suscipiens matrē magistri. discipulus etiā ipse

pro xp̄o quodāmodo alter derelictus
est filius. Hic dū euangeliū xp̄i ina
sia predicaret. adomiciano cesare.
in pathmos insula metallo relegat.
ubi etiā positus apocalipsin scripsit.
Interfecto autē asenatu domiciano.
exilio resolutus. redit ephesum.
Ibiq; hereticorū refutandas uersu
tias. eflagitatus abasię ep̄is euan
geliū nouissim edidit. cuius quidē
inter alias uirtutes magnitudo sig
norū haec fuit. Mutauit inaurū
siluestres frondiū uirgas. Littoreaq;
saxa ingēmas. Item gēma
rum fragmina. inp̄p̄riā reforma
uit naturā. Viduam quoq; adpre
ces p̄p̄li suscitauit. et rediuiuū iu
uenis corpus. reuocando animā re
parat. Bibens letiferū haustū non
solū euasit periculū. sed eodē p̄s
tratos poculo. uitę reparauit statū.
Hic autē anno xcvii. post passio
nem dn̄i saluatoris. sub traiano prin
cipe. longo iā uetustatis senio fes
sus. cū die transgressionis (migrationis) suę īmi
nere sibi sentiret. iussisse fertur effodere
sibi sepulcrū. Atq; inde ualedicens
frīb; facta oratione uiuens tumulo
introiit. Unde accidit ut quidam
eū uiuere asserunt. nec mortuū inse
pulcro. sed dormientē iacere con
tendant. maxime p̄ eo qđ illic terra
sensim ab imo scaturriens. ad superfi
ciē sepulcri conscendat. et quasi flatu
quiescentis deorsū ad superiora pulius
ebulliat. Quieuit autē apud ephesum
vi. kl. ianuarias.

INCIPIT PROLOGUS TOTIUS LIBRI:

Iohannes primus scribere septē iubetur
aecclesiis. Ibi duodena milia seruorū
dī signantur in frontib;. Ibi septem
angeli tuba canunt. sequenti gran
dine et igne cū sanguine intrā. Ibi
quoq; tercia pars terrę comburitur.
et t̄cia pars maris sanguine efficitur.
Astra quoq; ipsa rutilantia. terciam
fulgoris partē amittunt. Ibi de fu
mo putei locustę p̄ducunt demoniorū.
accipientes potestatē ledendi eos qui
non sunt agni cruce signati. Preterea
comedet euangelista librū testamti
oris p̄dicatione suauissimū. et operis
difficultate amarū. Metiturq;
celeste tēplum. describetq; uerba
uiginti quattuor seniorū. Et arcā in
testamenti. Mulierem quoq;
amictā sole. Pugnam q; mica
helis cū dracone. Ruinam q; dra
conis. conspicit. preterea anti xp̄i
figura habentē capita regni septem
et cornua potestatis. et numerū no
minis. Narrat in hec et cantici
testamenti noui. Speculaturq;
angelos. gestantes pateras. Cernit
similiter interitū bestię. Videt be
atitudinē eorū qui corporis sui uesti
menta seruauerint. Exsequitur
denique interitū meretricis babilonis.
idest mundi finem. Conspicit et
miratur nuptias agni. Tamquam

Sūmati hoc leg / gi ... sequentia / explanare

BIBLIOTHEQUE ROYALE M

p̄sentem uidet aduentū iudicii. Uidet
interitū antixp̄i. Videt et punitio
nē sempiternā diaboli. Vltimo
memorat resurrectionē mortuorum.
celiq; nouitatē. Et terrae ornatū.
Disser[t]tionémq; iherusalem.
Flumen etiam babtismi mundū.
Lignumquoq; uite dnm̄ ihm̄ xp̄m.
EXPLICIT PROLOGUS TOTIUS LIBRI.

INCIPIUNT CAPITULATIONES IN
TERPRES QUE EFALEUS
PER DUODECIM CAPITULA LIBRO
PRIMO COGNOSCETUR ESSE DIS
TINCTUS. INCIPIT EXPLANACIO.
LIBRI PRIMI.

Iohannes quodam uaticinio ex merito
nomen accepit. Interp̄tatur enim
latino eloquio. dn̄i gr̄a. qui etiā
plus omnib; ap̄tis dilectus. ipse pro
xp̄o quod āmodo alter derelictus
est filius. Ductus ad thronū in sp̄u. reuela
tionē ih̄u xp̄i uidere et cognoscere
meruit. et ut ecc̄le palā faceret
audiuit. Sic inquit angl̄s ad eum.
om̄na que uides scribe et mitte sep
tē aecclesiis. Septē namq; ecc̄le sep
tē gr̄e sunt. que p̄ septiformē sp̄m
p septē classes una ecc̄la esse dinos
citur. Et conuersus uidit septem
candelabra aurea. idest septē ec
clesias. Et in medio septē candela
brorū aureorū similē filio hominis.

idest xp̄m uestitū inquit tunica tala
ri. idest ecc̄lam suā. et succinctum
ad mamillas. Due mame. duo sunt
testamenta. lex. et euangelium. Zona
aurea. chorus scorum. Caput autem eius
et capilli erant albi sicut lana alba.
In capite albo. eternitatē demonstrat.
Capilli. sci intelleguntur. Lana. p̄pter
oues ad dexteram. Oculi eius ut
flāma ignis. Oculi. p̄cepta sunt
duū testamentorum. Et pedes ei ignitos.
similes auricalco. Pedes. ecc̄la ē.
Per duo testamenta igne tribulatio
nis probata. Et uox eius. ut uox
aquarū multarū. Aque. p̄p̄ti sunt
et predicatores. Et habebat in dex
tera sua. stellas septē. Dextera xp̄s
filius di est. tenens septē ecc̄las.
Et de ore ei gladius ex utraq; parte
acutus procedebat. Iste gladius ex utraq;
parte acutus. lex est et euangelium.
Et facies eius. sicut sol lucet in uirtute sua.
In facie. cognitio est diuinitatis. Et cū
uidissem eum. cecidi ante pedes eius
tamquā mortuus. Omnis enī quidm̄
cognouerit. magis eū cognoscit.
Tunc uidet factore suū. et in penten
ciā. tāquam ante pedes cadit.
Et posuit sup me dexterā sua dicens.
Noli timere. Ego sū primus et no
uissimus. et fui mortuus. et ecce sum
uiuens in scla sclorum. ΑΜΗΝ
EXPLICIT LIBER PRIMUS

INCIPIT LIBER SECUNDUS.

Hę septē ęcclę, pseptaformē spū
dicte sunt. quę. ē. una ęccla.
hunc typpū ab spū sc̄o p esaiam pre
dicantem. Legimus de septē mulie
rib; quę apprehenderunt hominem
unum. idest septē ecctae. Unū ho
minē xpm. Prima ęccla. adeos lo
quitur qui laborant in sc̄lo. et ope
rantur de frugalitate laborū suorum.
et pacientes sunt. Et quosdā homi
nes cū uideant in ęccla dispensato
res et pestiferos. ne dispensatio fiat
portant; Admonet eos de amore.
inquib; fides eorū deest. ut agant
pęnitentiam; Secunda. adeos
qui inter psecutores habitant. & p
seuerant. et. fideles; Tercia adeos
qui supra textū misedię. illicita
faciunt. & aliis facere ostendunt.
Quarta. adeos qui sunt in ęccla
fideles. Quinta. adeos qui negle
gentes. nomine tantū xpiani sunt;
Sexta. adeos qui humiliter mi
triuem. in fide pseuerant; Septima.
adeos qui student scripturis. et la
borant cognoscere secreta pdicatio
nis. & dī opus facere nolunt. idest
misediam. et amore; Omnib; peni
tentiam. et iudiciū annuntiant;
EXPLICIT LIBER SCDS.

INCIPIT LIBER TERTIUS;
Post hec uidi. ostiū apertū in celo.
Ostiū. xpm dicit natū et passū.
Celū uero. ęccla est. Post haec
uidi sedem positā in cęlo. idest sacer
dotes in ęcclesia. p quos cotidię xps
sedet et iudicat; Et sup hanc sedem
qui sedebat. similis erat aspectu la
pidis iaspidis et sardini; id. ē. duo
iudicia. unū p aquā. alterū p ignē.
Post haec uidi quattuor animalia
procidentia ante thronū. idest
quattuor euangelistas. & habe
bant singuli diuersas similitudines.
Primus hominis. idest rationis.
Scds leonis. id. ē. fortis adpug
nandū. Tertius uituli. idest im
molatus in sacrificio. Quartus aquile
uolantis. idest eleuatus in conte
platione; hec quattuor anima
lia unū sunt qd est aecclesia.
EXPLICIT LIBER TERTIUS.

INCEPIT LIBER QUARTUS.
Post hęc uidi in dexterā se
dentis librū signatū sigillis
septem; In quo bellum fames.
mors. clamor inter fectorum.
Finis quoq; mundi notatur et sc̄li.
Et ipsa sigilla enumerando di
camus; Idest quattuor equos.
Primū albū. quod ęccla et se
ssore. xpm. Scdm roseum.
idest [illegible] aduersante ecctae.
[illegible] sessore [illegible] in uno
lena. Tertium nigrū. idest fa
mem spalem intra ęcctam. et
sessore eius pseudo pphā. Quartū
palliduū. & sessore sibi mors [illegible]

cui data . ē . potestas interficere gladio .
fame · in morte . & bestias terrę in quo .
etiã et heretici in ecclã dephendunt .
Quintũ ánimas interfectorũ . ꝓpter
uerbũ dĩ . Sextũ sol nigrũ tãquã
cilicium . & lunã in sanguine . et stellas
cadentes . idest ꝑ solem . incredulis
obscurabitur . splendor doctrinę .
Per lunã . quę tota facta . ē . sanguinea .
hoc est ecclã scõrum · in fine osten
dit . ꝓ xp̃o sanguinẽ fundere . Stel
larũ casus . fideles ꝑturbari . In sexto
sigillo concludit . q̃d in nouissimo cer
tamine anti xp̃i quasi ficus uento agi
tata amittit grossos . idest scõs qui ui
dentur sci & exeunt ab ecclã . & ce
lũ recessit ut liber inuolutus . idest
scĩ . qui eo tẽpore . nullã uirtutem
ostendunt . nisi ad sanguinẽ fundendũ .
Et omnis mons et insula de locis suis
motę sunt . reges terrae . et magistratus .
& tribuni . et fortes . et omnis seruus .
et liber . absconderũt se in speluncis .
& in petris montiũ . & dicent petris .
& montibus cadite sup nos . & abscon
dite nos a facie sedentis sup thronũ .
et ab ira agni . qm uenit dies magnus
irę eorũ . et quis poterit stare . hoc
totũ tempore anti xp̃i factũ erit .
Nam reges terrę et tribunos et
fortes quos dicit . sci intelleguntur .
qui eo tẽpore antixp̃m conuincent .
abscondere se petunt in speluncis . & in
petris montium . idest auxiliũ ꝓphe
tarũ apłorum . & martyrũ impetra

bunt . Post hęc uidi quattuor an
gelos stantes in quattuor angulos
terrę . tenentes quattuor uentos . q(ui)
sunt quattuor partes mundi ; Nam
angli et uenti unũ sunt . sed biparti
sunt . idest boni & mali . idest eccla
et regna mundi . quia mundus ec
clam odit . et in ecclã falsi frs rep
periuntur . Et dictum . ē . ipsis uentis .
ne flarent in terram . neq; in mare .
neq; in ullã arborem . hoc totũ ho
mines dicit . Ne flent . idest ne spm
suũ tradant . & sui similes efficiant .
ne sinis ter ppls dextrũ leda t .
Post hęc uidi duodena milia semorũ
dĩ . idest ecclam . in duodenario numero
constitutã . qui signant in frontibus .
idest cognitione operis . Septimũ
sigillũ dicit in quo signa complet librum .
septẽ sigillis signatũ . Factũ est silen
cium in caelo . quasi semi hora . idest .
serui dĩ qui omni sctari actione
uacant . & in contẽplatione p seuerant . hic inci
piunt uitã aeternam degustare .
EXPLICIT LIBER QUARTUS ;

INCIPIT LIBER QUINTUS .

Post haec uidi septẽ angelos .
qui acceperant septẽ tubas .
idest septẽ ecclesias ꝑfectã predi
catione . sicut ꝓpha ait . ut tuba
exalta uocem tuã . Primus angls
tuba cecinit . et facta . ē . grando &
ignis mixtus in sanguine . idest facta
est ira dĩ que habe t in se multorũ

morte. ut sci quasi aurũ in fornace pbentur.
Et sects angelus tuba cecinit. et uelut mons
magnus igni ardens missus est in mare.
idest. diabolus missus ē. in ppłos. Et ter
cius angelus tuba cecinit. & cecidit de
celo stella magna ardens uelut facula.
idest de ecc̄ta dicit. cecidisse homines qui
ab omnibus sci magni uidebant; et ppre
dicatione suã etiuitã. alios ad morte
trahebant. Et quartus angelus tuba cecinit.
et pcussa est tertia pars solis. & tertia
pars lunę. et tertia pars stellarũ ut
obscuraretur. et pareret tertia pars
diei. et tertia pars noctis. idest sē
parant se sci ab iniquis. Post hec audi
et audiui. unã aquilã uolante in me
dio cęlo. dicente uoce magna. Ue.
ue. ue. habitantib; terrã. de reliquis
uocibus tubę trium angelorum qui tuba
canituri sunt; Aquila e celũ ecc̄ta est;
quod dicit discurrente. idest plagas no
uissimi temporis magna uoce predicat.
Et quintus angelus tuba cecinit. et
uidi stellã de cęlo cecidisse in terram.
& data est clauis putei abyssi. et ape
ruit puteũ abissi. idest ppłs recessit
ab ecc̄ta cum pseudo ppha; puteũ ape
ruit. quia cor suũ per uerba manifes
tauit. Abyssus dicebatur. quia occultus
latebat. Et ascendit fumus de puteo.
quasi fumus magnę fornacis. et obscu
ratus est sol. & aer de fumo putei. Sol
ecc̄ta est. Fumus. uerba sunt malorũ
hominũ. Sic eni fumus ignẽ prẽit.
ita ipsi obscurant aecc̄tam. et uerbis eã

conuincunt. et quibusdam faciunt cecitatẽ.
Et de fumo putei exierunt locustę. idest
multitudo demonũ. qui in corda ipsorũ
quasi in puteo ligati tenebantur. et cum
ipsos hominib; quos possident. contra ec
clesiam insurgunt. Et data est eis po
testas. sicut habent potestatẽ scorpii
terrae. Scorpio eni. ore palpat.
et cauda pcutit. Ita isti in aliquibus
quasi ore blandiuntur. et ex aduerso
feriunt. Et similitudo locustarum.
similes equorũ paratorũ ad bellum.
Sup capita eorum coronas similes
auro. idest sub nomine xpianitatis.
ut equi soluti currentes ad malũ.
Et facies eorũ sicut facies hominum.
idest. quasi rationales nosceuntur; Et ha
bebant capillos. sicut capillos mulierũ.
idest fluxi et effeminati. Et habebant
dentes sicut leonũ. idest ad deuoran
dũ fortes. Et habebant caudas similes
scorpiis. & aculeos in caudis eorũ. Hoc
dignat ostendere in tales equos populum
aduersariũ aecc̄tae. et in uno corpore
multa membra signare. In capita
equorũ. principes terrae. In caudas.
falsos sacerdotes qui regali amicitia
fulti. ecc̄tam premunt. et populos
securitate pmittunt. Et habent sup se
regem angelũ abyssi. idest diabolum.
uel regẽ sci. Abyssus. ppłs est.
Nomen habet ebrayce. abaddon.
grece. apollion. Latine perdens.
Ue unũ abiit. ecce ueniunt adhuc
duo ue postea. Ecce signa uim puteos

homines eẽ. ignorantes. et locustas demonia
siue multitudinẽ hominū accipientes po
testatẽ ledendi. qui non sunt agni cruore
signati. Et sextus angł͡s tuba cecinit.
Hic incipit nouissima p̄dicatio. Et au
diui unū ex quattuor cornib; an
gelū arę aureę quę. ẽ. in conspectu
dĩ. dicente sexto angło. qui habe
bat tubam. Solue quattuor angłos
ligatos in flumine magno eufratę.
Unū ex quattuor cornibus pptr̄ de
circūcisione dicit. qui in toto mundo
solus dñm cognoscebat. Ara aurea.
aeccła. ẽ. quę ex circūcisione uenit.
Solue quattuor angłos q̄d dicit. idest.
ab oriente & occidente. a septentrione.
et meridiano. p quattuor partes
mundi uniuersalis fiat aecclesia. &
cognoscat nomen dñi. Hic angł͡s
cui tuba solui precipitur. totius ecclę
predicatio intellegitur; Eufrates autem
flumen est babilonis. babilon omnis
mundus intellegitur. Et post haec uidi
equos in uisione et sedentes sup eos habe
bant loricas igneas. iacintinas. et sulfu
reas. et capita sicut leonū. id. non tales
quales supra dixim. sed similes. Dum
similes dixit. unā rem dissimiliter de
scripsit. de ore eorū exiebat ignis. et fumus.
et sulfur. In fumo. iacinctum dixit.
idest uerba ipsorū hominū. Ab his trib;
plagis. igne. fumo. et sulfure. q̄d exiebat
ex ore. occisa est tercia pars hominū.
Potestas equorū in ore & in caudis eorū.
idest principes mundi. et sacerdotes.

& in his nocent quia sine ipsis nocere non pos
sunt. Et uidi aliū angelum fortē des
cendentē de celo. nube amictum. & hyris
super caput eius. Dñs est indutus ecclā.
Hyris sup caput. perseuerantia ecclesię.
Nubes. predicatores. qui miraculis
pluunt. & facies eius sicut sol. et pedes
eius sicut columnę ignis. In facie. cognitio
xp̄i. In pedes. passio nouissimę psecutionis.
Et habebat in manu sua librū apertum.
idest per legē et eugłm cognoscere xp̄m.
Et posuit pedem suum dextrū super
mare. et sinistrū sup terrā. Dextrū
in mari. idest fortia membra in maiorib;
periculis. et minora membra in co[...] peten
tibus. Et clamauit uoce magna
sicut leo fremens. idest p̄cepit fortit̄
predicare. Et cū clamasset. locuta
sunt septē tonitrua uoces suas.
Et quę locuta sunt septē tonitrua
eram scripturus. Et audiui uocē de
c[e]lo dicentem. Signa quę locuta sunt
septem tonitrua. & ne ea scripseris.
Hęc in prima parte libri dixit. In ultima
uero praecipit ne signaueris. idest q̄d
in primordio aeccła plenissime non cog
nouit. finis cotidie ostendit. Et an
gelus quem uidi stantē sup mare et
super terrā. sustulit manum suam
in caelo. & iurauit p uiuentē in scła
scłorum. quia tempus iā non erit.
Sed in diebus uocis septimi angeli cū
ceperit tuba canere. iam non esse
tempus nisi purgationis. id. ẽ. resurrec
tionem futurā pacis; in quo firmata

erit aecclesia sicut apostolus ait. nouissima tuba.
et in ea consummatum erit misterium dei.
sicut euangelizauit per seruos suos.
Et uocem audiui de caelo loquentem
mecum et dicentem. Vade accipe librum
qui est in manu angeli et comede illum.
Et erit tibi in ore dulcis sicut mel. et
in uentre amarus sicut fel. Hic liber
lex est et euangelium. sed cum eum ce
peris legere. dulcis erit in ore. sed ama
ritudinem senties. cum predicare et ope
rari coeperis quod intellexeris.
Et cum factus est in ore meo dulcis.
et in uentre amarus. dicit mihi;
oportet te iterum predicare. Cum
hoc dicit. aperte intellegitur quod in pri
mordio aecclesia prophetiam apertam ha
buit. cum tanta martyria collegit.
et postquam fides omnem mundum per
lustrauit prophetiae os clausit. Et quod
dicit oportet te iterum predicare.
ostenditur in fine seculi. quod est aduentus
antichristi; prophetiae os aperire. in ore
dulcescere. et in uentre amaricari. cum
ceperit predicare et operari. Et data est
mihi arundo. similis uirgae. Et dixit
mihi angelus. Surge et metire tem
plum dei et altare et eos qui adorant in
illo. Non ille sedebundus audiebat.
ut diceret ei surge. sed hoc peccatori
dictum est. surge ad penitentiam. Templum
metire id est patrem confiteri omnipotentem.
et ihesum christum filium eius. qui natus est
ex maria uirgine. hunc prophetas
predicatum. hunc esse agnum dei. et
uerbum patris. et conditorem orbis.
haec est arundo et mensura fidei;
Sed nemo adorat aram sanctam. nisi
qui hanc fidem recte crediderit. ipsi soli
adorant quia non omnes qui uidentur
adorare recte credunt. Et dicit mihi. Atrium quod est
foras templum. exclude foras. Templum
seruos dei dicit. Atrium uero christianos
malos dicit. Quia atrium ad templum per
tinere uidetur. sed templum non est.
Et christiani mali ad sanctos pertinere uidentur.
sed sancti non sunt. Proinde excludentur
foras. quia tempore antichristi ciuitatem sanctam.
id est aecclesiam ipsam calcabunt. Et dabo
duobus testibus meis. et prophetabunt
dies mille ducentos nonaginta. amicti
ciliciis; Hii duo testes. lex est et euan
gelium. Amicti ciliciis. quia penitentiam
predicant. Uerum in fine de helia et qui
cum eo uenturus est dicit. Dabo duobus
testibus meis. et prophetabunt dies mille
ducentos nonaginta. quod sunt anni
tres. et menses sex; tantum erit illorum predicatio.
et regnum antichristi alterum tantum.
Hii sunt duae oliuae et duo candelabra.
Haec secundum litteram de helia et qui cum
eo uenerit diximus. Sed nunc specialiter
de duobus testamentis quod est lex et euan
gelium dicamus. Hii sunt duae oliuae.
et duo candelabra. Istud candelabrum.
quod per moysen septem ramorum scribitur.
aecclesia septiformi spiritu plena. et
duae oliuae. id est lex et euangelium.
Infundere oleum candelabro. id est
aecclesia cum oleo suo

indeficiente. quod eam facit in lumen obar
dere. Et si quis eos uult ledere. ignis exiit
de ore eorum. et deuorabit inimicos eorum.
Id est. si quis legem et euangelium non uult
audire. diuino igne cremabitur. hec
ignis. est uerbum predicationis. quem
ihesus uenit mittere in terram corporis nostri.
et in omnibus desiderat ardere. Hi duo
habent potestatem claudere celum ne imbre
pluat. id est ligandi et soluendi. Et
habent potestatem aquas uertere in san
guinem. Aqua. scriptura est. Tunc ce
lum clauditur. quando uerba predi
cationis in corde durissimo retinentur.
Et per praua opera hoc ipsum inutile fit
in eis. quod xpiani uidentur. Et uincet
eos. et occidet eos. hoc antixps cum suis
ministris spiritaliter in ecclesia facit.
Vincet eos. qui opera mala faciunt.
Occidet eos. qui xpm predicant et a
malis non recedunt. Quia qui legem
et euangelium non obseruant. tamquam
antixps. heliam et henoc occidit.
Et corpus eorum proicietur in platea ciui
tatis. Duorum dixit unum corpus. quia
lex et euangelium unum sunt. et ecclesiae
unum corpus ostendunt. Quod autem dixit
proicientur in platea ciuitatis. platia
grece latitudo dicitur. Quia lata uia
et spatiosa est. spectando corpora testamen
torum. Id est legem et euangelium proiciunt a se
in medio ciuitatis. quod est ecclesia. sicut scrip
tum est. Odisti disciplinam. et proiecisti ser
mones meos post te. Et uidebunt ex populis.
et tribubus. et linguis. et gentibus. corpus eorum

tribus diebus et dimidio. id est trecentos
quinquaginta quod sunt anni tres et
menses sex. hoc spiritaliter est intellegen
dum. A passione domini usque ad tempus anti
xpi. anni dicuntur tres et menses sex.
Pro uno anno centum annos. et pro tribus tre
centos. et pro quinquaginta annos. sex
menses. Miscet enim tempus nunc pre
sens. nunc futurum. sicut dominus in euangelio.
Venit hora inquit. ut omnis qui uos
occiderit. putet se obsequium prestare
deo. Numquam enim separat presens tem
pus. a nouissimo quo reuelabitur antixps.
Quia quod tunc uisibiliter fiet. nunc
inuisibiliter in ecclesia geritur. Et corpora
eorum non permittunt poni in monu
mentis. id est uotum eorum dixit. qui xpm
sequuntur. non permittunt eos quiete
poenitentiam agere. Sicut scriptum est.
Ve uobis scribe et pharisei ypo
crite. qui clauditis regnum celorum.
id est ecclesiam. nec uos intratis. nec
alios permittitis intrare. Et habitan
tes terram. gaudebunt super eos et epula
buntur. et munera inuicem mittent.
Id est quando affliguntur iusti. tunc gau
dent et exultant iniusti. etiam uisus
ipse grauat iniustos. sicut de xpo dice
bant. Grauis est nobis ad uidendum.
Et non solum grauat. sed et tabescere
facit. sic scriptum est. Peccator uidet
et irascetur. dentibus fremet et ta
bescet. Gaudebunt ergo cum iam nichil
habuerint quod impacienter efferant.
disturbatis occisisque iustis. et eorum here

diuitate possessa. Quia dicent. hi duo prophete
cruciauerunt habitantes terram. ac si
dicant. hi qui per legem et euangelium
uiuebant. et nos uiuere cogebant.
Nunc gaudeamus cum eos a persequutione
dispersos. et exterminatos uidemus.
Et post tres dies et dimidium. spiritus uitę a
deo intrabit in illos. et steterunt super
pedes suos. Et timor magnus cecidit
super uidentes eos. Et audiui uocem
magnam de cęlo. ascende huc. Et ascen
derunt in cęlum in nube. Istos tres dies
et dimidium. iam supra spiritaliter di
ximus. a primo aduentu. usque ad
secundum aduentum. Quod autem dixit. ste
terunt super pedes suos. hoc ad resur
rectionem futuram pertinet. Quod uero
dixit timor magnus cecidit super ui
dentes eos. communiter dixit.
Ut mutata uoce tristetur sine fine.
qui gaudet temporaliter. et gaude
bunt sine fine. qui temporaliter
tristantur. Quod autem dixit ascende
huc. et ascenderunt in cęlum in nube.
hoc est quod apostolus dixit. Rapiemur in nu
bibus obuiam Christo. Ante aduentum
autem domini nulli hoc posse contingit. ut
aliquis immo preter Christum in celum
ascenderet in corpore. Scriptum est enim.
Initium Christus. Deinde qui sunt ueri
discipuli Christi. in aduentu eius rapientur
in nubibus. et occurrent obuiam. Unde
excluditur omnis suspicio quorundam.
qui putant hos duos testes. duos uiros
esse. et ante aduentum domini cęlum in nubibus
ascendere. Si pro helia et qui cum eo uen
turus est diceretur. hoc quod supra expo
suimus. quomodo potuerunt habitan
tes terram de duorum nece gaudere.
si in una ciuitate mortui fuerint. Aut quando
poterunt munera mittere si tres dies
sunt. qui antequam gaudeant de morte.
contristabuntur de resurrectione. Aut
quales epulę poterunt esse. si tridu
ano cadauera inhumata mixta fetore
fuissent. Quod manifestum est. quia alios
duos pro lege et euangelio dicit. Et tres
dies et dimidium. a primo aduentu domini.
usque ad secundum aduentum eius. Et timor
magnus cecidit super uidentes eos. De ho
minibus uiuis dixit. quia et iusti quos
dies iudicii uiuos inuenerit. permanes
cent in resurrectione dormientium.
Et uiderunt eos inimici eorum. hic se
parabit iustos ab his. quos in commune
dixerat. et in illa hora factus est terre
motus magnus. id est persequutio magna.
in aduentu domini. In illa hora quod dicit.
omne tempus significat. Ut qui in tecto
est non descendat tollere aliquid de
domo sua. id est qui per gustum uiuit.
non presumat reuestiri hominem ueterem.
Et quod semel abrenuntiauerat. habere
non desideret. Et decima pars ciuitatis
cecidit. et occisa sunt in terremotu
septem milia. Septem milia. et decem milia.
perfectus numerus intelligitur. Duo sunt
aedificia accepta. Unum supra petram quod
est Christus. alterum super arenam quae sunt
hereses. hoc dicit corruisse in perse

catione. Et ceteri timuerunt. et de
derunt claritatē dō celi. Isti sunt
supra petrā. Quia quando iniustos
terremotu morientes uiderint.
ipsi iusti timentes confusionē anima
rū suarū sollicitantur. et in obser
uatione preceptorū plus accendunt
et iugiter dm̄ clarificant. sicut
scriptum est. Videns impiū puniri iustus
astucior fit. Finita recapitulatione.
quā pretermisso septimo angelo
dixerat. repetit ordinē dicens.
Ve secdm̄ habiit. Primū enim uae.
p locustarum preliū dicit abisse.
et alterū uenire in equos quos in
uisione uiderat. Non dixit ibi ue
secdm̄ habiit. ne statim tertium dis
cerneret. quia in locustas et in
equos duob; modis ue recapitula
tum est. Nunc finita ipsa recapi
tulatione dicit. ue. secdm̄ habiit.
Ve ergo secdm̄ habiit. equorū est.
quod sequitur tertiū ue. Et sep
timus angls in quo finis describitur.
hic uidetur duos fines fecisse inse
quentes. Vnū recapitulationis. et
alterū ordinis. Dixit enī finem
in resurrectione testiū. idest legis
et euangelii. que hic supra expositum.
quos preter ordinē subiecerat et in
ducit alterū que pugne equorum
debebat dicens. Ve secdm̄ habiit.
et ecce ue tertiū uenit cito. Et sep
timus angelus tuba cecinit. et facte
sunt uoces magne in celo dicentes.
Factū ē regnū mundi dni nri et xpi
eius. et regnabit in scla sclorum.
Et uiginti quattuor seniores ceciderūt
super facies suas. et adorauerunt
dm̄ dicentes. Gras tibi agimus dne
ds omps. qui es et qui uenis. quia ac
cepisti uirtutem tuā magnam.
et regnasti. et gentes irate sunt et
uenit ira tua. et tēpus quo demor
tuis iudicetur. Initiū dixit et finē.
Regnasti et gentes irate s. primus
aduentus est. Venit ira tua. idest quod
demortuis iudicetur secds. Et dare
mercedem seruis tuis pphis. et
timentib; nomen tuum. et corrū
pere corrumpentes trām; Ecce
ue tertiū uenit in uoce septimi
angli. in quo erit nouissimū cer
tamen et dni manifestus aduentus.
Non ē qui laudet dnm et grās
agat creatori preter aecclā.
Quia cū recte uiuit. et recte cre
dit. tunc animalis omnib; ue
patitur. Vnde intelligimus bonorum
remunerationē non ēē sine ma
lorū ue. sicut ipsa ecclā dicit.
Venit ira tua et tēpus quo demor
tuis iudicetur. et dare mercedem
seruis tuis. et corrūpere corrū
pentes terra. Hoc est ue nouissimū
quod aquila dixerat. ue. ue. ue.
habitantib; trām de reliquis uocib;
tube triū anglorū. qui tuba ca
nituri sunt. In hoc ue fecit finē.
Sed recapitulat a natiuitate dni.

eadē altera clarius dicturus.

EXPLICIT LIBER QUINTUS.

INCIPIT LIBER SEXTUS.

Et apertū est templū dī in cęlo. et
uisa ē. archa testamenti eius
in tēplo eius. Id est manifestatus
est xp̄s. et apta ē ꝓphetia in ęccla.
Et facta sunt fulgura. et toni
trua. et terremotus et grando magna.
haec omia uirtutes sunt coruscationis.
et pdicationis in bello ęcclę. sicut
supra in septē angelorum tubis expo
suimus. ab aduentu dnī usq; in finē.
ut quid p singulas tubas queadmodū
p partes facte sunt recognoscas.
Ita et nunc ut tēplum dī in cęlo ap
tū sit. et pugnę secutę dicens. Et
uidi inquid bestiā ascendentē de
abisso. Post multas plagas sc̄to infi
xas. ascendisse bestiā dicit de abisso.
hęc ppriae de antixp̄o dicit. Quia
ex quo xp̄s natus ē. semp in malis
hominib; fuit qui xp̄m crucifixer.
Abyssus ipsi fuerunt qui ęcclam
psecuntur. Abyssus antixp̄i sunt.
Abyssus enī. homines sunt inte
nebris ambulantes. Quasi sic xp̄s
habuit mediatores suos patriarchas.
et pphas. qui eū significauer. et post
quam uenit ipsi eum cognouerunt.
qui et significauerunt. et inde susci
tata est aeccla. et xp̄s caput totius
ęcclę. in uno corpore regnat cū suis
membris. ita et antixp̄s habet medi
atores suos reges malos. sacerdotes.
quorū membra sibi p opera recognoscet.
quo omniū malorū rex est et caput.
Et uisū magnū uisum est in cęlo. id est
in aeccla dm̄ homin ē fieri. Mulier
amicta sole et luna sub pedib; eius.
& in capite eius corona stellarum
duodecim. Antiqua aeccla est pa
trū et pphārū et aptorū. que gemit
et tormenta desiderii sui habuit.
usque quo xp̄m scd̄m carnē pmissū
ex ipsa sua gente uideret corpus
sumpsisse. Sole autē amicta. spes
est resurrectionis. Luna uero. pe
ricula scl̄orum. que in tenebris
istius scl̄i patiuntur. qđ deficere nūqūa
potest. Nā queadmodū minuitur luna
ita et augetur. Ita et scī habent
in tenebris lucē. sic luna. Corona
autē stellarū duodecim. Chorū autē
patrū significat. ex quib; erat xp̄s carnē
sumpturus. et in xp̄o duodecim trib;
isrł. qđ ē. aeccla. Et mulier in utero
habet et clamabat parturiens et cru
ciabunda parere. Hanc mulierē ęc
clesiam dicim. quę xp̄m in utero habet.
que ęccla cum grandi gemitu par
turit. qui xp̄m imitari cupit.
Et uisum ē. aliud signū in cęlo. ecce
draco roseus magnus. Celū. ęccla. ē.
Draco. diabolus. Simulat se xp̄m
adoraturū p suos ministros in ęccla.
Ut sic herodes in testinis hostis quem
adorare simulabat. occidere uolebat.
Ita diabolus natū mulieris ęcclae

per malos xpianos simulando se ueritatem. xpm in pectore nr̄o conatur occidere. habens capita septē. et cornua decem. Sed quot sunt capita. tot sunt et cornua. In septē capita. om̄s reges. et in decē cornua om̄ia regna dicit. Utrumq; enī pfectus numerus est. Et cauda eius trahit tertiā partē stellarū celi. et misit eas in terram; Cauda eius draconis. prophete et sacerdotes iniqui sunt. sicut in locustas diximus. qui stelle caeli adherentes sibi. idest sci qui uidentur intra ecctā falsi. dicuntur intrā. Quia om̄s sci celū sunt. et peccatores terra dicuntur. ipsi sunt. sub pedib; mulieris. Et genuit mulier filiū masculum. idest ecclesia xpm. Deinde corpus eius qđ sunt sci. qsi cotidie cū gemitu parturit. Unū filium dixit. quia xps caput est. dū ecclesia cū membris unū est corpus. Masculū dixit. idest uictorē aduersus diabolū quē femina uicerit. nā et femina quę diabolū uicerit. masculus nuncupatur. Et masculū quē diabolus uicerit. feminā superare diabolus dicitur. Et mulier fugit in heremū. idest in desertū. qđ sunt homines mali. qui predicationē non recipiunt. qui sunt scorpiones. et uipere. de quib; dn̄s seruis suis ait. Dedi uobis potestatē calcandi super serpentes et scorpiones. Et factū ē prelium in caelo. michahel et angeli ei pugnabant cū dracone. Et draco pugnabat. et angeli eius. Micaelē xpm dicit. celū uero aecctam. Et angtos eius. scos homines. Nemo est qui habeat angtos. nisi dn̄s ihs xps. Absit enī. ut credamus diabolum cū angelis suis in celo ausū esse pugnare. qui in terris unū hominē iob sine dn̄o expetiuit. ut lederet. Potestatē nāq; pugnandi cū semine mulieris. non cum filio dī. aut angtis eius accepit. Et non ualuerunt. neq; locus eorū inuentus ē. amplius in caelo. idest in om̄ib; scis dixit. Ipsi dicunt caelū. quia credentes semel in xpo. expellū diabolū. Et cū uidisset draco quia exclusus est in terra. psecutus ē. mulierē quę peperit masculum. Quanto enī diabolus deicitur. tanto magis psequitur. Et misit serpens ex ore suo post mulierē aquā uelut flumen. ut eā flumen auferret. Idest poptm incitat diabolus qui psequatur ecctam. cū p se nichil facere potuerit. Et uidi ascendentē bestiā de mari. supra dixerat de abysso. nunc dicit de mari. Mare et abyssus. et bestia. unū est. Idest homines mali. qui nascuntur de malis. sicut uipere nascuntur de uiperis. In hac bestia. multa demonstrat membra. Aliquando diabolū. aliquando sacerdotes malos. aliquando pptm malū. aliquando religiosos malos. Habentē cornua decem. et capita septē. et sup cornua eius decē diademata. et sup capita eius nomen blasphemie. In cornua. potestatē dicimus. ut supbia. In capita. principes mundi. In diademata. nomen xpianitatis. In nomen blasphemię. principes suos qui laudant et timent. et quasi deos obaudiunt.

et dnm qui fecit omnia cognoscere nolunt. et sine dubio in antixpi membris repperiunt. | Et uidi aliam bestiam ascendentem de terra. Aliam dixit de officio. sed una est que secundum uoluntatem bestie facit. Falsi prophete et sacerdotes dicit. Et habebat duo cornua similia agno. id est legem et euangelium predicabat sic agnus. et simulabat speciem iusti hominis. et loquebatur quasi draco. et ignem de celo descendere facit in conspectu hominum. Sicut hodie magi per angelos refugas signa faciunt in oculis hominum. ita et sacerdotes mali qui adstant populo babtizant. sacerdotes ordinant. siue reconciliant. hi ignem faciunt descendere de celo. Ignis spiritus sanctus est. Celum. ecclesia. Et se ducunt eos non qui in celo habitant. sed qui in terra. Et faciunt se ipsos simulacrum bestie prioris. et ipsi ipsos in ecclesia regnat antixpus. | Et uidi et ecce agnus stans in monte sion. et cum eo centum quadraginta quattuor milia habentia nomen eius et nomen patris eius scriptum in frontibus eorum. Agnus xpus est. Sion speculatio contemplationis est. Centum quadraginta quattuor milia. omnis omnino aecclesia est. Hi secuntur agnum. hi cantant canticum nouum. id est predicant xpm natum. et passum. et per babtismum et penitentiam. remissionem omnium peccatorum. | Et uidi alium angelum uolantem per medium celum. et alium angelum sequentem illum. id est heliam et qui cum eo uenturus est. qui anticipat predicationem sua regnum antixpi. Hec secundum litteram

diximus. Mistice autem angelum in celo uolantem. et alium sequentem. legem et euangelium dicit. In celo. id est in ecclesia predicatione discurrentem. Et angelus secundus secutus est dicens. Cecidit. cecidit babilon illa magna. Babilonem ciuitatem diaboli dicit. id est populum ipsius. Nam sicut ciuitas dei ecclesia est. ita e contrario ciuitas diaboli. ihrlm est. Et babilon in omni mundo. et ista ihrlm. est. que occidit prophetas. Et illa ihrlm celestis dei est. ubi nostra conuersatio est. Illa libera est. que est mater omnium nostrorum. ista seruit cum filiis. Nostra uero ecclesia in hoc mundo non dicitur ihrlm id est. uisio pacis. quia in pugna est. Sed ecclesia nostra sion dicitur. id est speculatio contemplationis. quia terrena calcat. et medullitus ad celestia anelat. Et per enigmata contemplatur quem paulo post facie ad faciem uidere desiderat. Quod autem dicit cecidit cecidit. babilon magna. hoc damnatis ad iudicium pertinet. quasi factum dicit quod futurum est. Quod duabus uicibus repetit. cecidit cecidit. primum uidemus per heresim et scismata. et disse sionis opera ab ecclesia cecidisse. et ipsos in die iudicii dupliciter damnatos esse. | Et angelus tercius. secutus est dicens. Si quis adorat bestiam et simulacrum eius. et accepit notam in fronte sua. et ipse bibet ex uino ire dei. et cruciabitur igne et sulfure. in conspectu dei in secula seculorum. Bestiam supra diximus. diabolum et populum eius esse. In fronte cognitio diaboli. In dextera uero nomen quasi xpianitatis.

& notā in dextera aut in fronte acceperunt. cū ea quę cognouerunt faciunt.

EXPLICIT. LIBER SEXTUS.

INCIPIT LIBER VII.

Et uidi. et ecce nubē albā. & sup nubē filiū hominis. id est xpm. Ecclam describit in claritate sua. psecutionū flammas habentē. habens in capite suo coronā aureā. ipsi sunt sermones. cū coronis aureis. Et in manu sua habebat falcem acutā. id est in opere suo potestatē maledictionis. Propt quod omnis fur. et piurus. ex hac. usq; ad mortē penas luet. Fur. & piurus. hipocritę sunt. de quo dns ait. Qui nō intrat p ianuā quę est xps. fur est & latro. Et angelus exiit de templo. clamans uoce magna. sedenti super nubē. Mitte falcē tuā & mete. quia matura facta ē messis trę. Et alius angls exiit de templo habens falcem acutā dicens. Mitte falcē tuā. & uindemia botros uineę trę. et mitte in torcular irę furoris domini. Falcis messoria. & uindemiatoria. unū est. et uno tempore fiunt. Calcatio aut torcularis. et sectio messis. retributio est peccatoris. Vt qui modo nō excutiunt p penitentiā a paleis. ut grana fiant. & non torquent p torcular tribulationis. ut triticū & uinū. tūc ultra ecclam fiant. torquebunt sine fine. extra ecclam in gehenna. Et uidi aliud signū magnū et mirabile. angelos septē habentes plagas. septē nouissimas. quia in ipsis cōsumata est indignatio dei.

Dicit de septē & repetit de septem. hoc spāliter intelligendū est quia in septē plagas p fectionis ira intelligitur. sic p septem ecclas septena integrā declaratur. In has septem plagas irā dni dicit. quia semp ira di pfecte percutit. pp tm cōtumacē. Et uidi sicut mare uitreū. et stantem sup eū habentē citharas. et fialas. In mare babtismū. quia aqua maris amara est. Per aquam. babtismū. p amaritudinē penitentia intelligitur. Per uitreū uero fragile. quia babtismus cito frangitur. sed p penitentiam in fornace tribulationis restauratur. Citharas quod dicit corda laudantiū dm. id est qui carnē suam crucifixerunt cū uitiis & concupiscentiis huius sclī. & mortificauerunt membra sua quę sunt super terram. Post hęc uidi et aptū est templū tabernaculi testimonii in cęlo. & exierunt septē angli qui habent septē plagas de teplo. Teplū. tabernaculū. et cęlū. unū est. id est eccla. Quod aut dicit aptū. manifestatio est siue bona siue mala in eccla. Septē angli habentes plagas. septē ęcclę sunt. quę in septiformē grām unā ęcclam faciunt. et habet datā potestatem a dno ligandi et soluendi. et unusquisq; siue bonū facit. siue malū. nō potest

in eccl̄a occultari. Et unus ex quatuor
animalib; dedit septē angelis septē fialas
aureas. plenas ira dī uiuentis. Iste sunt
fiale quas cū odoribus ferunt seniores.
& animalia. que sunt aecclę. quę et
septē angeli. et quot sunt odoramenta.
hoc est ira dī. Oratio enī scorū quę
est ignis exiens ex ore testiū. Hoc
totū irā sunt mundo. Vnus ex animali
b; dedit ęcclę fialas. id est euglium
p̄dicationis. qđ si quis audierit saluabit̄.
& qui nō audierit ira dī percutietur.
Euglium aut̄. uoluntas dī est. Omīs
qui xp̄m sequit̄. uoluntatē patris
facit. Et nemo poterit intrare tēplū.
quo usq; firmarent̄ septē plagę. Id ē. nemo
ex ipocritis poterit intrare ęcclam.
quia erit p̄ssura magna. qualis nūquā
fuit. Et nō liberaret̄ omīs caro. nisi
dš p̄p̄t electos. bre uiasset illos dies.

EXPLICIT LIBER SEPTIMUS.

INCIPIT LIBER OCTAVUS

Et audiui uocē de celo magnā.
dicentē septē angelis. Ite ef
fundite fialas ire dei in t̄rām. Data
potestas est ęcclę. ut irā p̄fundat
in t̄rām de quā exiit. Omīs iste plagę spi
ritales sunt. Nā ipso tēpore illesus
erit omīs popls impius. ab omī plaga
corporis. quasi qui accepit totam
mali faciendi potestatē. Neq; flagellat̄
in corpore. quasi flagellaret̄ aliquan
do corriperetur. Sed usq; in finē.
in adimpletionē peccatoꝝ suoꝝ per
durat. Et primus angls effudit fialā
suā in t̄rām. Et scds angls. effudit
fialā suā in mare. Et tercius angls.
effudit fialā suā in flumina. & fontes
aquarū. Et quartus angls. effudit
fialā suā sup solē. Et quintus angls.
effudit fialam suā sup tronū bestię.
Et sextus angls effudit fialā suā sup
flum̄ magnū eufraten. Et septimus
angls. effudit fialam suā sup aerē.
Terra aut̄. mare. flumina. fontes
aquarū. sol. thronus bestię. fluuius
eufrates. aer. hęc s̄ sup q; angli effuder̄
fialas. Trā id est homines. qđ p̄bari
facile potest. Omib; enī angelis in
t̄rām fundere mandatū est. Omš enī
plagę iste. sp̄les intelligende sunt.
Plaga enī est insanabilis. & ira magna.
accipere potestatē peccandi. Maxi
me in scos. Nec corripi. adhuc maior
ira dī. et terror fomta subministrari.
Et unusquisq; se sq̄c̄q̄ qđ facit sibi
iustitiā putat. ut sep sibi placeat.
& putat se dō sacrificare. & frib;
ministrare. Hoc est plaga ire dī quę
maxime inser uos dī grassat̄. qui uo
luntates p̄prias secuntur. Et uidi
ex ore draconis & ore bestię. & ex ore
pseudo p̄phę. sp̄s tres in mundos
quasi ranę. Draconē iā supra diximꝰ.
diabolū esse. & bestiā id est corpus
diaboli. quod sunt homines mali.
et pseudo p̄pħa. p̄positi corporis
diaboli. qđ sunt sacerdotes & p̄dica
tores mali. q̄ unū sp̄m habent quasi

ranę. Ranę. demones sunt. Ranę enim
in lacunas et collectiones aquarum nu
triri solent. et hęc aqua inmunda est.
et ad nichil aliud per de animal ipsum nisi quod
sonum uocis improbis et inportunis clamoribus reddit. Per se tamen animal in
mundum est. et aqua ubi nutritur. sor
didissima. Quid est aliud nisi pseudo
prophete. id est sacerdotes et predicatores sordidissimi. qui quantum ipse
sordidis. sicut ranę. At etiam et ipsam
aquam scripturarum inflata modulatione. et uelut ranarum sonus et cantibus huic
mundo deceptionis fabulas inferunt.
Sic sunt in terra aecclesiam sub nomine
religionis. ut ecclesiam permanet. et in
hoc pseudo propheta. quattuor membra
sunt. Id est hereticus. quod unusquisque
id sibi eligit et facit arbitrio suo.
quod melius illi esse uidetur. Et si
ab aliquo catholico corripitur. ut mendicat quod fecerit. Iste foras aecclesia est.
Alius est scismaticus. Scisma. ab
scissura animorum uocata. eadem enim
religione. eodem cultu. eodem ritu. credit ut ceteri sancti. sed solo congregationis
delectatur discidio. Id est cum ceteris
sanctis qui [illegible]. unum non habet consilium.
qui putat plus se sanctum quam ceteri in
aecclesia. et quia plus uigilat. plus la
borat. plus ieiunat quam ceteri. ita
plus se sanctum existimat. ut omnia inmun
da [illegible]. Alius est sup
[illegible]. Super [illegible].
[illegible]

uita religionis obseruatio. Et iste non
uiuit equaliter ut ceteri fratres. sed quasi amore martyrum semetipsum perimit.
ut uolens de hac uita discedens mar
tyr nominetur. In greco uocabulo
cotopita dicitur. quem nos latine cir
cumcellionem dicimus. eo quod agrestis
sit. Circumit per prouincias. quia non sinit se uno in loco cum fratribus uno esse consilio. et unam uitam habere communem.
ut anima una et cor unum uiuat. apostolico more. Sed ut diximus. semper uult
diuersas terras circuire. et sanctorum sepulcra
preuidere. quasi pro salute animę suę.
sed nichil ei prodest. quia hoc sine communi consilio fratrum facit. Quartus est
ipocrita. Ypocrita dictus greco sermone. quod latine simulator dicitur.
qui dum intus malus sit. bonum se palam
ostendit. Ippo enim. falso dicitur.
Crisin. iudicium interpretatur. Nomen autem ypocrite tractum est ab spe
cie eorum. qui in spectaculis contecta
facie incedunt. distingentes uultum
ceruleo. id est nigro. minioque colore.
et ceteris pigmentis. habentes simulacra oris lintea gipsata. et uario colore
distincta. Aliquando et colla et manus
creta pungueutes. ut ad personę colorem
peruenirent. et populum dum in ludis agerent.
fallerent. modo in specie uiri. modo
in feminę. modo tonsi. modo crinit
ti. modo seniles. modo uirginalis.
Ceteraque specie. etate sexuque spe
cies argumenti translata est. et de hoc

accipit ypocrita nomen. de his qui
falso uultu incedunt. et simulant
quod non sunt; Ita hoc genus mona
chorum intus sunt mali. sed foris
boni se ostendunt; Nam ipocritae
dici non possunt. ex quo foras exierint.
cu͂ se manifestauerint. sed iam heretici
dicuntur; Haec quattuor genera pro
prię dicuntur pseudo pphetę; Et dicit͂
pseudo propheta eo quod a se surgit.
siue in episcopatu. siue in presbiterio.
siue in diaconatu. siue in religionis
ostensione. siue in penitentię cultu.
Suo arbitrio uiuunt. et q͂d faciunt
sc͂m sibi dicunt. et p auctoritatem
scripturaru͂. se uerbis mendacibus
defendunt; Quare. quia non a catho
lica aeccła eliguntur; Isti sunt fures
et latrones. qui non p ostium in ęccła͂
intrare uolunt. q͂d est xp͂s; hi sunt
membra draconis. et bestię. et pseudo
pphę. de quoru͂ ore tres sp͂s inmun
dos qua si ranę uidit exire.
Unu͂ sp͂m uidit. et p numero
partiu͂. unius corporis demonstrauit.
Draco. id est diabolus; Bestia. id est
corpus diaboli. q͂d est populus malus.
Et pseudo ppha. id est prepositi corporis
diaboli. q͂ unu͂ sp͂m habent quasi ranę.
qui unu͂ uerbum om͂s adfirmant.
Et septimus angłs effudit fialā suam
in aere. & exiit uox magna de tēplo
a trono dicens; Factu͂ est. id est finitu͂
est. Templu͂ uero et thronu͂. ęccłam
diximus; Cu͂ uero dicit finitu͂ est. septē

plagas dixit finit͂. sed recapitulat ab
eadem persecutione; Et facta sunt ful
gura. et uoces. et tonitrua. & t͂remot͂.
qualia non sunt facta. ex quo homines
facti sunt sup terra͂; tantus t͂remot͂.
et ta͂ magnus. id est pressura. qualis
non fuit. Et facta est ciuitas illa
magna in tres partes; Ciuitas magna.
omnis omnino pp̄ls est. quisquis est
sub cęlo. qui fiet in tres partes. cu͂ ęccła
diuisa fuerit. ut sit gentilitas una
pars. Et abhominatio uastationis
altera est. Et aecclesia quę exiit de
medio ipsius. tertia; Et ciuitates
gentiu͂ ceciderunt. & babylon illa
magna in mentem dō uenit. dare ei
poculu͂ uini irę suę. Et omnis insula
fugit. & montes non sunt inuenti.
Ciuitates gentiu͂. gentes sunt non babti
zatae. Babylon. abhominatio est
uastationis. q͂d est latine generale
malu͂. siue in paganos. siue in xp̄ianos.
siue in seruos dī; Quicquid malu͂ agitur.
babilon dicitur; Babił eni͂ confusio.
id est diuisio interpretat͂. Et quicquid
malu͂ est. a xp̄o & ab aeccła separat͂.
Tunc aute͂ babilon cadit. aut iram dī
bibit. cu͂ potestatem accipit aduersus
aecclesiā. pręcipue nouissimo tempore.
Propterea ipsam dicit cecidisse. p ter
rore et metu et contumelia quę facit
aecclesia; Quia ut diximus. pagani &
xp̄iani. mixti sunt cu͂ aeccła. Non
eni͂ separatas ciuitates habent xp̄iani.
ut ipsę specialiter ceciderint. aut si

indiem iudicii putandū est· cur postea
babilon inmentem dō uenit· Sed
has ciuitates bone et male in omnes
describunt·, & qđ dicit ciuitates
gentium ceciderunt· idest spem suā
quā in hoc mundo habebant pdiderunt.
Insulę uero & montes. qui fugerunt
et non sunt inuenti· ecclesia est quę
omnes iniurias supportat. et malū
pro malo non reddit. Et cū conuicia
sustinet· et ad uerba blasphemantiū
non respondet fugire. et non esse in
uenta dicitur. Et grando magna
quasi talentū quę descendit de
caelo supra omnes. hanc grandinē
dixit iram dī quę poplo ds com
minatur. Et blasphemauerunt
homines dm̄ et plaga grandinis. qm̄
magna est plaga eius nimis. Haec
plaga quā diximus hodie in ęc
clesiā est. et cū unusquisq; pcepta
dnī non facit. spāliter grandine
deuastatur. Grando enim quicqđ
tenerū inuenerit· deuastat. Ita
ira dī. quicquid tenerū idest
molle et dissolutū uel tepidum
inuenerit. tunc deuastat cū totis
uiribus laborantem non uidet.

EXPLICIT LIBER OCTAVVS.

INCIPIT LIBER NONVS.

Et uenit unus ex septē angelis,
habentibus fialas. et locutꝰ
est mecū dicens. Veni ostendā
tibi damnationē meretricis magnę
sedentis sup aquas multas. cū qua for
nicati sunt reges terrę et inebriati
sunt qui habitant terrā de uino for
nicationis eius. Unus ex septē angelis
quę dicit. ecclesia est. Fiala uero
euangelium est. Mulierē meretricē
quam dicit. corruptelā et opera
mala dicit. Sedere sup aquas
multas. idest sup populos. Aquę
enī popli sunt· siue xpiani
mali. siue pagani. siue heretici.
Ipsa est enim illa bestia quę supra
diximus. Reges terrę quos dicit.
principes mundi sunt. Quod dicit
inebriatos. idest opera eorum
et iussiones male qui tinciant p ipsos.
Et ptulit me in heremū in spū.
et uidi mulierem sedentē super
bestiam. Heremū dicit desertū.
idest. ubi predicatio euangelica
nec agitur. nec recipitur. Bestia
uero & aquę multę unum est.
idest popls malignus. quicorpus
est diaboli. et est ad uersa
rius agno. idest xpō et aecclesiæ.
Et uidi mulierē sedentē sup bestiā
coccineam. idest peccatricem et cru
entam sanguine martirū et omnium
scorum. habentē in capita septem.
et cornua decē. Capita septem
omīs reges dicit, & cornua decem
omnia regna; Quia septē et decem
pfectus ē numerus. Et mulier
erat adornata auro. lapide prę
tioso. et margaritis. Et habebat

in manu sua calicē aureū. plenū abho
minatione. & inmunditia fornica
tionum eius. Qd autē dixerat or
natā et calicem aureū plenū inmundi
tia. ypocrisis est. Qui a foris quidem
apparent hominib; quasi iusti. intus
autē pleni sunt omni inmunditia.
Hec mulier cū bestia et reges terrae
uisi sunt in celo. id est in aecclesia.
Hii sunt qui cū agno pugnant.
id est. usq; in fine sc̄li aecclesię aduer
sabuntur. Et agnus uincet eos.
quia dns̄ dnōrum & rex regū est.
& qui cum eo uocati et electi et
fideles. Quia non om̄s uocati electi
sunt. quia multi uocati pauci uero
electi. Multi fideles. sed non electi.
Et dicit michi. Ueni hostendā tibi
mulierē agni. Et ostendit ciuitatē
descendentē de celo. Agnus. xp̄s est.
Mulier agni. eccl̄a est. Semp descendit
de celo. quia semper in poenitentia
humiliatur. EXPLICIT LIBER NONUS;

INCIPIT LIBER DECIMUS;

Postea uidi alium angelum
descendentē de celo. ha
bentē potestatē magnā. &
terra illuminata est a claritate
eius. & clamauit in fortitudine
dicens. Cecidit cecidit babilon illa
magna. et facta ē. habitaculum
demoniorū. Iste angl̄s. xp̄s est.
Quod autem fortiter clamauit predicatio est.
Qd ergo dicit. babilon magna. cecidit cecidit alta
et facta est habitaculū demoniorum.
plenius ostendit babilonē in duas. ee.
partes diuisam. id est in paganos. et
malos xp̄ianos. qui utriq; a dō se
parantur. qui alii negant p fidem. al
teri p opera. Propterea admonet
eccl̄am dicens. Exite de ea popl̄e
m̄s. ne communicetis peccatis eius.
et plagis eius ne ledamini. hoc eccl̄e
dicit. Et tulit unus angl̄s lapidē
molarē grandē. et misit in mare
dicens. Sic in impetu deicietur
babilon magna ciuitas. et non in
debitur amplius. Iocunditatē dicit
transire impiorum. & ultra non inue
niri. Postea audiui uocem magnam
popl̄i multi in celo. dicentem.
alla. hoc est semper dicit eccl̄a.
cū disset̄ sic facta fuerit. et cū a ptius
uindicata. quia cū babilon separat
non in hoc mundo. nisi cū utreq; de
corpore exeunt. Et uadent impii
in p̄fundum inferni. quando angelus mittet
lapidē molarem in p̄fundū maris.
EXPLICIT LIBER DECIMUS.

INCIPIT LIBER UNDECIMUS.

Et uidi caelū apertū. et ecce
equus albus. et sessor ei
uocatur fidelis et uerus.
Iste equus eccl̄a ē. et sessor ei xp̄s.
hic est equus quē primo signo uiderat.
inter roseū nigrū et pallidū. Et uidi
angl̄m stantem in sole. id est p̄dicationē
in eccl̄a. & clamauit uoce magna

dicens omnibus auibus que uolant in medio
celi. dicens. Venite congregamini ad cenā
magni dī. ut manducetis carnes regū.
et tribunorū. et fortiū liberorū. et ser
uorū pusillorū. et magnorū. Hos omīs
spāliter com edit aecc̄ta. dū com
editur. Hanc dissensione. et epulas
spāles paratas. habet ecc̄ta. Aues
uolantes. aecc̄tam dicit. Et quos (quorum) sc̄o
medere diximus. inimici ecc̄tae
sunt. quos semp spāliter deuorat.
Et uidi bestiam. et reges terrę & exer
citus eorū congregatos. facere bellū
cū sedente sup equū. & cū exercitu
eius. Bestia diabolus est. et omnis
popl̄s qui contra ecc̄tam. et xp̄m.
pugnat. Et capta est bestia. et cū eo
pseudo pp̄ha qui fecerat signa incons
pectu bestię. ut adorarent simulacrū
eius. & uiuentes missi sunt ipsi duo in
stagnū ignis ardentis et sulfuris.
Bestiā captā quā dicit. in fine aduentūs
sui. dn̄s diabolū conphendet. et cū eo
pseudo pp̄ham. id est. diabolū et po
pulū maligni. et prepositos. unum
corpus. diuisit in partes. Nam hi duo
uiuentes. popl̄s est. et prepositi quos
dn̄s uiuos inueniet. Hos dicit uiuentes
mittere in stagnū ignis ardentis. Re
liqui uero occisi sunt gladio sedentis
sup equū exeunte de ore eius. & omīs aues
saturatę sunt de carnib; eorū. id est quos
suo aduentu xp̄s mortuos inuenerit.
Ipsos dicit reliquos. Sedentē sup equū.
xp̄m dicit sup ecc̄tam. Gladiū ex ore
eius. uerbū est predicationis. Omīs aues
quas dicit. sc̄i sunt quod est aecc̄ta.
Quod uero saturari (saturatae) dicit de carnib; eorum.
id est. omī tēpore com edet aecc̄ta.
carnes inimicorū suorū. Signabitur
autē in resurrectione. de eorū carnali
opere uindicta. Post aduentū autē dn̄i.
et bestię damnatione. quis occidetur
gladio. a manifestis auibus com eden
dus. cū corpora (uero) tunc resurgent. ut
homines integri iudicentur. hic facit
finem. et recapitulat ab origine.
Et uidi aliū angl̄m descendentē de celo.
habentē clauem abyssi. et catenam
magnā in manu sua. & tenuit draconē
id est. diabolū. et ligauit eū in abissum.
annis mille. Et exclusit et signauit super
eū ne seduceret amplius homines. usque
dum finiantur mille anni. Angelūque
dixit. xp̄m dicit primo aduentu.
Clauē abissi. ppl̄i sui potestatē. Catenā
quā dicit. potestatē quā dedit d̄s po
pulo suo. Quod uero dicit ligauit eum
mille annis in abissū. abissus. popl̄s est.
exclusus. de cordib; credentiū. Quod
dixit mille annos. a primo aduentu dn̄i
usq; ad secundum aduentū dicit. ut eos qui
credituri sunt non noceat. quantū cupit.
Post haec oportet eū solui modico tēpore.
id est in fine sc̄li. quando in antixp̄o in
gressurus erit ille princeps diabolus. et sui
ministri in homines malos. tunc talem
potestatē habebit. qualē numquā habuit.
Et uidi thronos. et sedentes super eos. et
iudiciū datū est eis. Thronos. duodecim

tribus isrl dicit. qd. e. eccla. que sedet
in xpo. a primo aduentu dni. de quo
diabolus ligat. e; Que iam sedet & iudi
cat. quia sic scriptu e. iam sci mundu
iudicant. Sed ipsi hoc faciunt. qui p
fecte mundu derelinquunt. & xpm toto
tamente sequunt. Hoc de uiuis scis
dicit. Dicit. et de sepultis scis. Et
ui di animas occisoru. propt uerbu
di & testimoniu ihu. Ambobus eni
peribet aeccla testimoniu. id. e. uerbo
& carni qui est unus xps filius dei.
Beatus & scs qui habet parte in resur
rectione prima. In eis scda mors non
habebit potestate. id est qui in hoc
scto uenerint ad penitentia. in futuro
no mittent in gehenna. sed erunt sa
cerdotes xpi. & regnabunt cum eo
mille annis. id est in ppetuu. Mille eni
pfectus numerus est. Et cu finiti fue
rint mille anni. soluet satanas de
custodia sua. id est soluet in nichilu.
simulq; deficiet & uadet in pditione
aetna. Na no sic soluetur ut libe
retur. sed seducet gentes que sunt
sup quattuor anglos terre. quod est
gog. & magog. Seducere. dispdere
est. & secu in pditione trahere omnes
impios. quos in quattuor angulos tre
seduxit. In una secu pditione collectos.
et nis faciet mancipari suppliciis.
Et cogregabit eos in prelium. quorum
est numerus sic arena maris. id est.
multitudo peccatoru eleuata in supbia.
sed terrena eos opera deprimunt. Cir
cu eunt castra scoru. id est communis
uolunt scis existere. sed ia prophe
tatu est de ipsis. Conuertentur ad
uesperu. et fame patient ut canes.
et circuibunt ciuitate. Et descendet
ignis de celo. et deuorabit eos. et dia
bolus qui se ducebat eos missus est in
stagnu ignis. & sulfuris ubi est bestia.
et pseudo propha. et cruciabunt
die ac nocte in secula seculorum.
Hec est illa solutio quam supra dixi
mus. ut seductor cum seductis
intereat. EXPLICIT. LIBER UNDECIM.

INCIPIT LIBER DUODECIM.

Et uidi thronu magnu. et candidu.
et sedente sup eum. In throno
iudicii figura est. quando [enim] xps
in die iudicii p semetipsu omnem
mundu iudicabit. Candidu qd dicit.
quia unu queq; p iusticia iudicabit.
A cuius cospectu fugiet tra & celu.
quia no poterunt tante potestatis sui
diuiu sustinere. celu & tra. Nullus
enim locus in loco est apud eu. sed
quasi nichilu & inane reputatus ei.
Sic ostensa forma iudicii. iudicantis
qualitate disposita. iudiciu ipsum
agitari iam dicit. uidi [quoq:] mortuos magnos.
et pusillos stantes in conspectu
throni. et libri apti sunt. id est uni
uersoru opera declarant. Et alius
liber aptus est. qui est uite. Liber
uite xps est. Tunc ostendit uniuerse
creature sue. & iudicati sunt mortui.

ex his que scripta sunt in libris secdm
opa ipsorū. id est p legē. & eugl[iu]m iudi
cati sunt. secdm qd ex eis fecerunt.
aut nō fecerunt. Et dedit mare
mortuos suos. id est. quos in uos inue
nerit. in isto sclo. Et mors & infern[us].
dederunt mortuos suos. Ipse sunt
gentes sepulte. Et qui nō est inuent[us].
in libro uite scriptus. id est. qui non
est iudicatus a dno. uiuus missus est
in stagnū ignis. Hec est mors scda.
Et uidi celū nouū & trām nouam.
Primū enī celū & tra habiit. et
mare iam non est. & ciuitatē scām
ihrlm nouā uidi descendentē de ce
lo a dō cōposita sic sponsā ornatā.
uiro suo. Celū nouū & trā nouā.
dicit scōs. sine corruptione. Ihrlm
celestis. multitudo scōrū est.
que cū a dno dicitur esse uentura.
con iungendi dno suo erit in ętnū.
& mansura cū eo. Et audiui uocē de
trono dicentē. Ecce tabnaculū dī
cū hominib;. & habitabit cū ipsis. &
ipsi popli eius erunt. & ipse ds cū eis.
erit eorū ds. Et absterget ds ōme la
crima ab oculis eorū. & mors ultra
nō erit. neque luctus. neq; dolor.
Quia Que prima fuerant. abierunt.

INCIPIT TRACTATUS DE APOCALIPSI IOHIS.
IN EXPLANATIONE SUA A MULTIS DOCTORIBUS ET
BEATISSIMIS VIRIS INLUSTRIBUS DE DIVERSO
QUIDEM STILO SET NŌ DIUERSA FIDE INTERPRETATUS UBI DE
XPO ET ECCLA DE ANTIXPO & EIUS SIGNIS

PERMISSIONE.
COGNOSCAS

PREFATIO.

Biformē diuine legis istoriā dupli
ci sacramenti misterio disserendā
nō nrē humanitatis fragilitas
aliter poterit enarrare. nisi
ab ipso auctore sue legis dno ihu
xpo modū dicendi. & sermonē sumat
eloquii. Unde apocalipsin sci iohan
nis expositurus. habitatorē eius in uoc
scm spm. ut qui illi secretorū suorū
archana reuelauit. nob interioris in
tellectus ianuā pandat. ut possimus
que scripta sunt inculpabilit disserere.
& ueracit. dō magistrante depromere;
Initiū itaq; libri de quo agit[ur]. ita
describit.

Apocalipsis ihu xpi quā dedit
illi ds. palam facere seruis suis.
que oportet fieri cito. Et significauit.
mittens per angelū suū seruo suo iohi.
qui testimoniū pibuit uerbo dī. et
testimoniū ihu que cūq; uidit. Beat[us].
qui legit. & qui audiunt uerba prophe
tie huius. & seruant que in ea scripta s.
Tēpus enī ppe est. Iohannes septem
ecclesiis que sunt in asia. Grā uobis.
et pax a dno. qui est. & qui erat. et qui
uenturus est. et a septē spritib; qui in
cōspectu throni ei[us] sunt. & ab ihu xpo
qui ē. testis fidelis. primogenit[us]. mortuo[rum].
& princebs regū trē. qui dilexit nos &
lauit nos a peccatis nris in sanguine suo.
& fec nr in regnū sacdotes dō & patri suo. ipsi
Gta in scla sclo[rum]. am.

UBI ANGLS A DNO
LIBRU ACCIPIT.
UBI PRIMI
TUS IOHAN
NES CUM AN
GELO LOQUT
EST

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIAE

Apocalipsis ihu xpi quam dedit illi ds palam facere seruis suis. que oportet fieri cito.

Ab eo igitur quod apocalipsis id est reuelatio dicitur. secretorum latere sensu manifestat abscondita. Que nisi ipso reuelante. quid sentiat intelligere non ualebit. Et quid ait. Apocalipsis ihu xpi quam dedit illi ds. Hoc est iohanni apto beatissimo palam facere seruis suis. ut que dicit disserat. et que disserit manifestet. Que oportet fieri cito. Significat etrationem temporum. et sensus intellectum. ueloci mobilitate complendum. Et significauit mittens per angelum suum seruo suo iohanni. Id est non cogitatione concepta res est. Non aliquibus falsiloquis scripturarum carminibus. Sed per angelum id est per ueritatis suae nuntium. seruo suo probatissimo scilicet uiro. et sanctissimo apostolorum omnium iohanni directa est. Qui testimonium perhibuit uerbo di. Videlicet qui predicauit filium di et aequalem deitatem. et testimonium reddidit de dno ihu xpo quecumque uiderat in illo et audierat ex illo. et unde in epistola sua loquitur dicens. Quod uidimus et audiuimus et manus nrae tractauerunt de uerbo uitae. et uita adfuit et manifestamus uobis. Beatus qui legit et qui audiunt uerba prophetie et seruant que in ea scripta sunt. Intelligi uult quod lectio non faciat custodiam mandatorum nec auditus consummationem operis perfectione exibeat. Sed solum sit perfectio quod egeris et audieris. et opere facere conteris. Tempus enim prope est. Perficientibus ea non longum tempus remunerationis facit. sed uicinum dicit esse. diuini muneris donum. Deinde orditur dictorum suorum initium. et dicit. Johannes septem aecclesiis que sunt in asia. Numquid unius tantum prouintiae et non omnibus gentibus diuine misterium pandere reuelationis incaluit. ut ad tam paruum numerum aecclesiarum uniuscuiusque prouintiae sua destinaret scripta. Ab ortu enim solis usque ad occasum. Laudabile est nomen dni. et in omni loco sacrificatur. et offertur nomini eius oblatio munda. Et quid sibi asianus propter esse uidetur. ut solus suscipere reuelationem apostolicam mereatur. Sed est in numero misterium. Est in uocabulo prouintiae sacramentum. Primum enim numeri huius discutienda res nobis est. quia et senarius et septenarius numerus mistice semper conscriptus reperitur in lege. Sex enim diebus ds fecit celum et terram. et in septimo requieuit ab operibus suis. et in eo inquit rursus introibunt in requiem meam. Ebdomada hec igitur presentis seculi signat statum. ut non tantum uideatur apostolus ut septem ecclesiis uel illo cui tunc inter erat mundo disserere. sed uniuersis seculis usque ad consumationem futuris.

haec scripta transmittere. Vnde etnu
meru sacratissime designauit & asiam
nominauit. que latine interpretatur
eleuata siue gradiens. Significans celeste
patria. qua aecclesiam catholica dicimus
Eleuata a domino & semp ad superna gradi
ente. que spiritalib; perficiens studiis.
indesinenter celestia concupiscat.
Gratia uobis et pax a deo qui est et qui
erat. & qui uenturus est omps.
Ut enim nomen sui scriptura titulo de
clarauit ubi ait. Iohannes septem
ecclesiis que sunt in asia. Ita quoque in uer
boru similitudine esse iohanne man
festissime comprobauit dicendo. qui est.
et qui erat & qui uenturus est. Ideo
enim semp esse est. unde ad moysen dr.
Ego sum qui sum. Et ipse apostolus in euangelio
dicit. In principio erat uerbum et uer
bum erat apud deum. & deus erat uerbum.
hoc erat in principio apud deum. Sig
nificans omne uerbu excessisse princi
pium. quod erat in principio. Hec ha
bere principium. qui erat apud deum.
hec fine recipere. quia deus erat uerbu.
manere semp. quia hoc erat in princi
pio apud deum. Eundemque hic uenturu
significabat. unde numqua recessit.
Hic namque ait. Celum et terra ego
impleo. Hic est quod sapientia illius
dicit. Giru celi circuiui sola. hinc
de eius spiritu scriptu est. Spiritus domini repleuit
orbe terraru. hinc est quod dns iteru
dicit. Celu michi sedes est. terra autem
scabellu pedu meoru. Rursum de eo
scriptu est. Celu metitur palmo. & om
nem terra pugillo concludit. Sedes
quippe cui presidet. interior et supe
rior manet. Celu palmo metiens. &
terra pugillo concludens. Ostenditur nobis
quod ipse sit circu quaque cunctis reb;
quas creauit exterior. Id namque quod
interius concluditur. a concludente ex
terius continetur. Per sede ergo cui
presidet. esse interius supraque.
Per pugillu quo continet. exterius subter
que signatur. Quia enim ipse manet intra
omnia. ipse extra omnia. ipse sup omnia.
ipse infra omnia. Et superior est p po
tentiam et inferior p sustentatione.
exterior p magnitudine. et interior
p subtilitate. Sursum regens. deor
sum continens. Extra circudans.
interius penetrans. Nec alia parte
superior. alia inferior. Alia ex
parte exterior. atque ex alia manens
interior. sed unus semper. idemque totus
Ubique presidendo sustinens. sustinendo
presidens. Circudando penetrans.
penetrando circudans. Unde superius
presidens. unde inferius sustinens. &
unde exterius ambiens. inde interius
replens. Sine inquietudine. superius
regens. Sine labore. inferius susti
nens. Interius sine extenuatione pene
trans. exterius sine extensione cir
cumdans. Est itaque inferior. supe
rior. sine loco. Et subtilis. sine ex
tenuatione. Ubi igitur dicitur uenire.
qui du p molem corporis nusqua est.

pincircū scriptā substantiā nusquam
deest. Sed uenire eius est. in quo
formā serui adsumpsit. et semetip
sum exinaniuit. Exinanire eius
est. ab inuisibilitatis suę diuinitate
se uisibilē demonstrare. Bene ergo
dicit qui est. et qui erat. et qui uen
turus est. Quia permanet. et erat. quia
cū patre omnia fecit. non de uir
gine initiū sumpsit. uenturus itaq;
ad iudicandū. **Et a septē spiritibus
qui in conspectu throni eius sunt.**
Ecce hoc est illud septenariū sacra
mentū. qd ubiq; prescribitur.
hic septē sps inducuntur. qui est
unus. atq; idem sps. Scs scilicet sps.
unus in nomine e. et in uirtutibus
septiformis. inuisibilis. et incorpo
reus. cuius speciem deprehendere
impossibile est. Cuius septenarię uir
tutis numerū. Esaias magnificus.
manifestat dicens. Sps sapientiae &
intellectus. Vt p intellectū et sapi
entiam. rerum omnium e doceret
esse factorē. Sps consilii et fortitu
dinis. qui et excogitaret et faceret.
Sps scientiae et pietatis. qui scientiā
siue adinuentione creata. pię mode
raretur. et misericorditer semp inten
deret. Sps timoris dni. cuius dono
timor dni creaturis rationabilibus
prestaretur. haec ē ipsa uenerandi
sps scā pprietas. quę laude potius
ineffabilem continet. non naturę
signat speciem. **Et ab ihu xpo qui
est testis fidelis primogenitus
mortuorū. et princeps regum
terrae.** Qm superius meminerat
illud uerbū. qd ante adsumptionē
carnis erat apud patrē ingta.
necessario adsumpta humanitate
carnis adnectit dicens. Et ab ihu
xpo. qui est testis fidelis scilicet
testimoniū suis diuinis rebus psus
ceptū hominē reddens. et passione
sua ac sanguine interueniens pro
peccatis nris. et mundans nos ab
omni iniquitate. Sic fidele testimo
niū pro nra fragilitate et inbecilli
tate dō deferens patri. apud quē
non est cōmutatio. nec uicissitu
dinis obumbratio. quia primus re
surrexit a mortuis. dū eū mors
tenere non potuit. Unde et aptls
dicit. Primitię xps. deinde hii
qui sunt xpi p̄sentia ei. Id est.
deinde nos qui xpiani sumus p
baptismū nuncupati. in secūdo ei
aduentu reuiuiscentes a morte
consurgimus. Et ideo primoge
nitus dicit. et primitię mortuorū.
quia primus ipse deuictis inferis
repedauit ad cęlos. hic est prin
ceps regū trae. quia rex regum
est et dns dnorum. **Qui dilexit
nos.** Non eni nos diligendo dm
uicissitudinē dilectionis excepim9.
sed ipse prior dilexit nos. ut pro nra
humilitate homo fieret. et serui
formā acciperet. Cū in terra fi

milis nullus est. quia omnis homo tan
tum modo homo est. ipse autem
ds & homo. Nullus homo ei similis
est. quia et si adobtiuus quisq; filius
ad percipienda diuinitate profecit.
nequaquam tamen ut ds naturaliter
esse cepit. Qui bene etiam seruus dictus
est. quia formam serui suscipere dedig
natus non est. Nec maiestati iniuriam
intulit adsumpta humilitas carnis.
Quia ut seruanda susciperet. nec
tamen abita permutaret. Neq; diuinitas
humanitate minuit. nec humanitas
diuinitate consumpsit. quia et sic per
paulum dicitur. Qui cum in forma
di esset. non rapinam arbitratus est
esse se equalem do. sed semetipsum
exinaniuit formam serui accipiens.
Non rapuit. qui habuit. Et semetipsum
exinanire est. ab inuisibilitatis suae
magnitudine. se hominem uisibilem
demonstrasse. Ut serui formam te
geret hoc quod in aeternum scriptum
omnia ex diuinitate antepenetraret.
Et lauit nos a peccatis nris in san
guine suo. Affectum dilectionis ip
sius et caritatis ostendit. quia in quo
causa mortis non accesserat. nec na
tura erat. conditione mortali pro
nobis mori se uoluit. & sic inquit
lauit nos a peccatis nris in sanguine
suo. Et fecit nos regnum et sa
cerdotes do et patri suo.
Et quia pro nobis passus est et resurrexit
a mortuis. nrm regnum ipse cons
truxit. ut mereremur sacerdotes di
patris existere. Nrm enim regnum fieri.
dum passus est et resurrexit. Ipsi gloria
in secla seclorum. Laudem etiam
& in temporalem gloriam creatori
omnium refert do.
EXPLICIT EXPLANATIO

INCIPIT STORIA

Ecce uenit in nubibus. et uidebit
eum omnis oculus & qui eum pupu
gerunt. et plangent se omnes
tribus terrae. etiam amen. Ego sum
alfa et ω principium et finis dicit
dns. qui est. et qui erat. et qui uen
turus est omps. Ego iohannes frater
ur et particeps in tribulatione et regno.
et pacientia ihu. Fui in insula que ap
pellatur pathmos. propter uerbum
di. et testimonium ihu. Fui in spu
in dominica die. & audiui post me uocem
magnam tamquam tubam dicentem michi.
Quod uides scribe in libro. & mitte septem
aecclesiis. Epheso. zmyrne. pergamo.
tiathire. Sardis. Filadelfie. et laodicie.

DN̄S IN NUBIBUS ET
UIDENT EŪ INIMICI EI
ET QUI EUM PUPUGERUNT

EXPLANATIO

Ecce uenit in nubibus. et ui
debit eū omnis oculus. et qui
eum pupugerunt. Qui pri
mo in suscepto homine uenit occul
tus. post paulum in maiestate et
gloria ueniet ad iudicandū. mani
festus. Predicta morte ipsius. et
affectu mortis. purgatione q; pec
catorū. resurrectione eius atq;
omnium p eum uenturū reparationis
reddita glā. & laude exibita
patri dō omnipotenti. secdm eius
demonstrat aduentū. quod in eodē
scemate. sit in eodē corpore. quo passus
est. mortuus est. et resurrexit.
Sed in diuina ueniet potestate. nō
sic prius in humana humilitate.
ut pro testimonio ueri hominis quē
adsumpsit. uidendū se psecutoribus
prebeat. sic zacharias dixit ui
debunt in quē cōfixerunt. et
plangent se sup eū quasi sup unigeni
tum. Ita et hic plangent se att sup
omīs tribus tr̄ę. Etiā amen. Id est
fideliter uere. et unā manifeste dei
& suscepti hominis esse psonā. Ex
posita humanitatis eius substantia.
diuine substantię. enuntiat clarita
tem. atq; ipsius dnī loquitur uerbis.
dicens. Ego sum alfa et ω. princi
pium et finis. dicit dns. qui est
& qui erat & qui uenturus est
omps. Licet maiores nri bene atq;
utiliter de re ista tractauerint. differen
dū quod pisteria id est columba in cuius
spetie scs legitur sps apparuisse. dum
babtizaretur se. iohanne dns in iordane.
que pistera p grecū compotū octin
genta reddit. qd est ω. Et alfa. A
reuertitur. quod unum significat.
atq; ita diuinitatē sci sps. an trinita
tis unitatē. commendat. Sic faue
at ipse sps scs. ut et nos
maioribus nris mereamur adiungere.
Quid sit autem quod elementa
hec ex alfabeto id est. A et ω. ue
ritas ipsa commemorat. pruden
ter debemus aduertere. Nā
figura ipsa litterę. id est. ω.
tam in grecis litteris quā in latinis
tribus dicitur uirgulis. pari equali
tate. porrectis. Unde nō sine causa
diuinitatis unitatem. dixerunt esse
maiores. ω. tribus ęqualitatis
in greco uirgulis subiacentibus. ex
parte subrectis. scribitur. In lati
no autem. O. quadam circuli ro
tunditate. concluditur. Nam et in
hac conclusione continens omnia.
& protegens diuinitas declaratur.
Porro quod ad elementorū ac lit
terarū pertinet rationē. h elementa
hec. scientię sunt initia et finis. et quedā
ars. stultos ad sapientiam ducens.
Ergo alfa. A. initiū sapientie. ipsāq;
sapientiam xpm di filiū. manifestat.
Hoc quod est complementū grece
.A. et ω. apud nos medietas quedā

habetur. Significat etinitiū sapientiae.
et complementū. etmedietatē. ipsum
esse dnm ihm xpm. mediatorē dī etho
minū. Quod adiecit principiū etfinis non
tantū priora elementa litterarū. idest
A et ω narrauit. sed etmagnitu
dinis suę docuit potestatē. quia ipse est
omniū principiū. & inillo omnium
exitus constat. Xquia p ipsū quę
finienda sunt & quę iam finita sunt.
reparanda esse creduntur. Ut sicut
initiis principiū dedit. ita ipse consu
mationi nrae finē inpendat. ut habeat
ipse finis exitū. & ipsa consumatio.
consumationē. Ut sicut inomnibus est
ipse semp esse quod est. sicut presens
loquitur scriptura & dicit. Dns ds qui
est. & qui erat. etqui uenturus
est. omps. Hoc inprincipio reuela
tionis suę. scs iohannes scripsit.
Nunc aliud ordītur initium. ut ad
ipsum reuelationis ordinē uenire con
tendat. Referens quā ob causam.
quomodo. ubi. quo tempore. quo
die. uniuersa quę locutus est adnō
fuerint demonstrata. quid ue ei di
xerit. qualemq; conspexerit dnm.
multiplici quidem intellectu. sedbre
uibus uerbis adseruit haec. Sic initiū
scę reuelationis scribit. ut eos quibus
loquebatur appellet dicens. Ego
iohannes frat ur. etparticeps intribu
latione. etregno. etpacientia ihu.
Fui ininsula quę appellatur
pathmos. propter uerbū dī &
testimonium ihu. Sicut reuelato
res ęcclesiastici docuerunt. claudii
cęsaris tēpore. quando fames illa in
ualuit. quę ab agabo ppheta inactib;
aptorum annis decem uenire nuntiata est.
ea tempestate idem cęsar solita uanitate
conpulsus. psecutionem indicit aeculis.
Quo intempore. etiam dnī nrī ihu xpi.
apostolū iohannem mandat exilio
mancipari. Que deputatū inpathmos
insula. etiam presens conprobat scrip
tura. Nam ut passionis quę eo tēpore
gerebantur. ppheta disponeret. parti
cipem se intribulatione commemorat.
Et pro retributione tribulationis regnum
adiecit. et pro suscipiendo regno pacien
tiam addidit. quam ppter ihū iesserat
professe. Deinde locū quo translatus
fuerat manifestat dum dicit. Fui inin
sula quę appellatur pathmos. Propter
quā causam fuerit dampnatione mul
tatus edisserit. Propter uerbū dī. ettes
timoniū ihu. Significans se ppter pre
dicationem aeuangelii. etfidele testi
moniū quod dednī nrī deitate pptis pre
dicabat. fuisse exiliis. tribulationibus.
deputatum; In qua insula dū degeret.
dixit. Fui inspū. indnīca die.
Translatū se esse inspū loquitur. idest
insecretis dī eleuatū. ut q dicenda sunt
uideat. & inaltitudine cęlorū non se
corpore dicit ingressum. sed spū intro
missum. Memor illius uerbi. nemo
ascendit incęlū. nisi qui decęlo descendit.
filius hominis qui est incaelo. Nam et se

paulus apostolus dicit raptum se. Sed quomodo ait:
sive in corpore. sive extra corpus nescio.
deus scit. Tamen se in extasi spiritu raptum fuisse de
scribit. Sed hic quia dominica dies inducitur.
quando in spiritu fuisse se dicit. Omni se com
munis actionis occupatione purgatum fuisse.
commemorat. Quia in dominica die apostolus di
uini status rebus et sacris poterat officiis.
inherere. Quia ipsa die resurrectionem
domini cognouerat esse. quam etiam et in prima
creatione mundi. primum diem didicerat pre
dicare. In ipsa quoque ianuis clausis ad disci
pulos ingressus. cum putabant se spiritum
uidere. Et cum audissent a domino palpate et
uidete. quia spiritus carnem et ossa non habet.
adiecit. Accipite spiritum sanctum. In ea die acce
perunt sancti apostoli spiritum. per quem peccata di
mitterent. et filios dei facerent. et spiritum adop
tionis credentibus largirentur. Die autem
quinquagesima. que est ipsa dies dominica.
eis amplius datum est quibus baptizarentur spiritu
sancto. et induerentur uirtute. per quam Christi
euangelium cunctis gentibus predicarent.
Et perfectus apticus est. ut qui primum re
mittendorum peccatorum gratiam acceperant.
postea acciperent et operationes uirtutum.
Et quod magis necessarium erat diuersitate
linguarum uniuersarum gentium annun
tiaturi Christum. nullo egerent interprete.
Ego autem audacter et tota libertate
pronuntio. ex eo tempore quo apostoli domino
crediderunt. semper eos habuisse spiritum
sanctum. nec ipsum poterant significare. absque
spiritus sancti gratia. Sed quia spiritus totus erat
in domino. necdum totus in apostolis morabatur.

Postquam autem eis spiritus sancti gratia infunditur.
iudicia tribunalia et regum purpuras non
timebant. Tunc libere loquebantur principibus
iudeorum. obedire magis deo oportere quam
hominibus. Mortuos suscitando inter flagella
letantur. fundendo sanguinem et suis suppliciis
coronantur. Pentecosten enim dies incipit
exordium. quando dei uox in sina monte
desuper intonans audita est. In nouo testa
mento pentecosten cepit. quando spiritum sanctum
apostolis dedit. In ipsa enim die data est lex
moysi. manna enim de celo in heremo datur.
ipsa die. Proinde dominica nuncupatur. quia a
terrenis operibus. uel a mundi illecebris abs
tinentes. in hac tantum diuinis cultibus nos
seruire oportet. dantes scilicet diei huius
reuerentiam propter spem resurrectionis nostre.
quam habemus in illa. Nam sicut dominus noster
ihesus christus tercia die resurrexit a mortuis.
ita nos resurrecturos in nouissimo seculo in
hac die dominica speramus. Unde etiam in ea
die stantes oramus. quod est signum future
resurrectionis. Hoc agit uniuersalis ecclesia.
que in istius seculi peregrinatione mortalis
inuenta est. Expectans in fine
mundi. quod in domino nostro ihesu christo premons
tratum est. qui primogenitus resurrexit a mortuis.
Sabbatum autem datum est priori populo.
in otio corporaliter celebrandum. ut figura
esset. Et inde requies interpretatur. quia
ante aduentum Christi redemptoris requies erat
mortuorum. sed resurrectio nullorum erat.
Et non inmerito. ut dominus in quo olim requi
euerat ab opere faciendo. in eo etiam re
quiesceret in sepulcro. Dies tamen dominica.

In ea die apostolus celestia pene trabat.
in qua dnm cognouerat facere tanta.
nō uideis. sed a x̄piani s. p dnī resurrectione
declarata est. Ipsa est ferialis. ipsa dies
prima. q; post septimā reperit̃ octaua.
In ea die p moysen legē dedit. in qua
resurrexit. Centū uiginti annis uixit
moyses. et eadē causa sup centū uiginti
animas descendit sp̄s in pentecosten. Con
cordat. hec festiuitas euangłi cū festi
uitate legis. Hoc signo et moyses legis
lator. qd oportebat eē signatū. et cela
tū usq; ad aduentū passionis eius. uela
uit faciē suā. et sic est poplo loquut̃.
hostendens uelata eē uerba p̄dicatio
nis dnī nr̄i ihu x̄pi. Johannes ergo die do
minica ua cans. ad tribunal in sp̄u rapit̃.
ut qd p legis litterā fuerat signatū.
ipse qui signauerat qui agnus dicit̃.
quasi occisus. resignaret. Quā obrem
illud dicit̃ uelatio. et istud reuelatio.
Modo ergo facies moysi aperit̃. et
reuelatur. scilicet p in de apocalipsis.
reuelatio dicit̃. Hi sunt scriptores
sacrorū librorū diuina inspiratione
loquentes. atq; ad eruditionē nr̄am p
cepta celestia dispensantes. Auctor
aut̃ earundē scripturarū. sp̄s sēs ere
ditur. Ipse enī scripsit. qui p pphas suos
scribenda dictauit. Explicit explanatio.

INCIPIT STORIA

Et audiui post me uocem
magnam sicut tubē dicen
tē michi. Quę uides scribe
in libro. et mitte septē ęcclesiis.
Epheso. Zmirnę. pergamo. tiathirę.
sardis. filadelfię. et laodicię. Et
cō uersus. uidi septē candelabra
aurea. et in medio candelabrorū
aureorū similē filio hominis uestitū
podere. et p cinctū ad mamillas.
Zona aurea. Caput aut̃ eius et ca
pilli erant albi tamquā lana alba.
aut tāquā nix. et oculi eius uelut
flamma ignis. et pedes eius similes
auricalco libani. sic in camino ar
denti. et uox eius sic uox aquarū
multarū. Et habebat in dextera
sua stellas septem. et de ore eius
gladius ex utraq; parte acutus
exiebat. et facies eius sic sol lucens
in uirtute sua. Et cū uidissē illū.
cecidi ante pedes eius tāquā mortuus.
Et posuit dexterā manū suā sup me.
dicens. Noli timere. Ego sū primus
et nouissim̄. et fui mortuus. et ecce sū
uiuens in secla seclorū. Et habeo claues
mortis inferorū. Scribe ergo que
uidisti. et quę sunt. et quę oportet
fieri post hec. Misteriū septē stellarū
quas uidisti in dextera mea. et septē
candelabra aurea. et septē stellę.
septē angli sunt. septē ecclarū. Et can
delabra septē. septē ecclę sunt.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRASCRIPTE STORIAE.

Et audiui post me uocē magnā tāquā tubā dicentē michi. Qđ uides scribe in libro. Scriptū est predicatorib; euuangelii. Clama ne cesses. quasi tuba exalta uocē tuā. Et de hoc qđ ait post. pphā dix. Audientt

uerbū posttergū monentis. Omnis humanitas quā uis ferita sīt altitudine subrigat̄. diuinis lanctionib; cōparata. diuinis cōcib; adequata. nequaquā parilitatē pertie aut uultus pstat in tuit̄. sed quadā fragilitate nature depssa carnalitas quasi posttergū. di sermonib; admonet̄. Ergo quod post me

ait. humilitatẽ suae humanitatis adsignat.
Uocẽ magnã tamquã tubã diuina elo
quia. maiori quodam sapientię sono.
maiori sermonia. atq; amplioribus; reso
nantia intellectibus docet. Quod uides
scribe in libro. intellegitur quia dum
diuinũ auditur eloquiũ. dum imperia
perpetrantur non tantũ panduntur oculi.
sed et aures aperiunt ut abscondita
uideant. et intellectu percipiant.
atq; ut in libris exiret admonetur.
De quo libro per prophetam loquitur dns
dicens. Post dies illos ait dns. dabo le
ges meas in uisceribus eorũ. et in cordibus
eorũ scribã eas. Et ero eis in dm. et ipsi
erunt michi in poplm. Non docebit
ultra uir proximũ suũ. et uir fri
suo dicens. cognosce dnm. Omnis enim
cognoscent me a minimo eorũ usque
ad maximũ. quia propitiabor iniqui
tati eorũ. et peccati eorũ non ero me
mor amplius. hic est liber in quo scribere
apts quę uiderat admonetur; audien
tium cordibus inculcare. uel in sua
docetur sentire memoria. De quo li
bro beatissimus magister gentium dicit.
Epistola nra. est scripta in cordib;
uris. que cognoscetur et legitur ab
omnibus. Et qd scripserit iohannes.
et quo dirigit admonetur. Mitte
ait. septem aecclesiis. quã unam
aecctam in totius mundi ętate. id est
ab illo quo dictũ est tempore usque
ad consumatione secli esse iam diximus.
Nã quod specialiter ipsarũ nomina

differit. quid esse in se intellegentia habeat.
uideamus. Ephesum ait et zmirnã.
et pergamum. et tiathiram.
et sardis. et filadelfiam. et lao
diciam. Numquid in eis sdem tantũ
modo urbibus perfectio xpianę religi
onis obtenta est. et non p uniuersam
terrã exiit sonus eorũ. et in fines orbis
terrae uerba illorũ. Sed est forte in no
minibus misteriũ. qd discutientes in quantũ
ds dederit disseramus. Ephesum enim
dicit. uoluntas siue consiliũ meum.
Cognosci uoluit omnẽ fidei nrae statũ.
et eccle catholice dignitatem. Non hu
manis meritis adscribendũ. sed uolun
tati dei et diuinę dispensationis esse
propositũ. Zmirnam autẽ dicit. can
ticum eorum. Et quid est aliud nisi canticũ
perfectorũ doctrina eclesias. et p
dicatio aeuangelii. et xpianę pfectio
religionis. uel aecclesię catholicę ca
nora confessio. Pergamum sonat.
diuidens cornua eorum. siue aeriarũ
potestatũ importunitates. siue timores.
hereticorũ inflationes q; docet poten
tiũ. ab eccle congregatione separari
semper et diuidi. Cornua enim. aut
potestas aut timor est. Et tiathiram
quod est inluminata. significat scam
aecclesiam. Post hereticorũ expulsionẽ.
post potentiũ tumores. post aerias po
testates. post temptamenta calcata. lumen dicit
meruisse iustitiae. Sardi est. principiũ
pulchritudinis. Scilicet. ut aeccta
percepto sole iustitiae. lustrata lumine

uerітatіs. intuiu habeat pulchritudinis dnm ihm xpm. Quo eruente. semp perpetuo florescat in lumine. FILADELFIA qd interpretatur saluans. herens dno. Post perceptu sole iusticię. post inluminatione sem. post scae pulchritudinis decore. pmerito aderens aeccta dno. inuiolabili se deuotionis obseruatione custodit. LAODOCIA quod est tribus laudabilis dni. uelut quidam uoluntariatuitas intp tatur. Sed utruq; sonat. ut que pulcritudine fidei solem iusticię meruit. & aderere sibi dnm p fidem agnouit. sit et ipsa amabilis dni tribus. quę a dno diligatur. & a dno custodiatur. a dno dirigatur. ut expectet natiuitate sua. aut regeneratione babtismi. aut glam resurrectionis cu humilitate et pacientia sustineat. His gradibus aeccte diuisa sunt omnia. Nec incassum prefatarū urbium sunt conscripta uocabula. Namque qui omni mundo loquebatur. cur tantum septe aecclesiis refer t scribere. hoc est qd intelligere eu cum quo loquebat dns. uoluit in celesti sacramento misteriu. his septe electis nominibus totius mundi aecclesia contineri. Ut et misticu numeru. & totius aeccte patefaciat dignitatem. Et conuersus sum ut uidere uocem que loquebatur mecu. Humana fragilitas. diuinis erudtionibus roborata. conuertit faciem sua. Et non ait ut uiderem facie eius qui loquebatur mecu. sed ut uidere uoce. idest ut misteriu intelligere uocis. Ideo eni sacramenta misterio conspiciuntur. non facies contemplatur. Et conuersus. uidi septe candelabra aurea. Cumque sacramentu uocis intellexissem post ipsam prima conuersionis facie. aurea septem candelabra conspexi. Candelabru eni tribus insistens brachiis. uniuersam corpus attollit. quod corpus supposita lucerna sustinet. et fundamentum aliut nemo potest ponere sic dicit apts. preter id quod positu est. qd est xps ihs. ex quo totu corpus compactu. et conglutinatu. per omne iuncturā subministrationis. augmentu corporis facit. & in edificationem sui in caritate secdm operatione. et mensura. uniuscuiusq; membri. Haec est eni illa uirga de qua dicitur. Exiet uirga de radice iesse. Sup hanc uirga lucerna co ponitur. idest catholicę lumen eccte preparatur. ut lucis illius ueritate percepta luce producat ipsa ppetua. et unius fidei manifestatione compuncta. sit lumine maiestatis accensa. Nam quod ait septe. septiformem sps sci capi t gram. quae iuxta mundi ebdomada persistit. Quod uero dicit aurea. uel robur fidei significat sanguine xpi ihu coloratu. uel fidem electam martyru. qui rubicundo sanguine inancti sunt. ait. Et in medio septem candelabrorum aureorū. similem filio hominis uestitu podere. Simile dicit post morte deuicta. cum ascendisset in celis adunato et isto corpore. cu spu glę suae qua recepit a patre potestate. quasi filiu hominis ambulante inter medio candelabroru aureorum. Sicut in salomone dicit. Inter semitas iustoru ambulabo. Cuius antiquitas

est. immortalitas maiestatis. origo. Ipsi septem
candelabra aurea. septem ecclesiae sunt que
in eius membris coniuncte unum corpus faciunt.
Nam abitum filii hominis idest corpus de quo
dixit. aecclesiam qua indutus est. descripsit.
Siue autem filius hominis. siue septem candelabra
aurea. siue septem stelle. hoc totum una aecclesia
est. que septem membris unum corpus facit.
quia sicut unus homo septem membris constare
cognoscitur. scilicet oculis. auribus. naribus. ore.
corde. manibus et pedibus. Septem diximus di
uersa officia. sed unum corpus. Sed propter
allegorizandum diuidit genus in spe
cies. ita ut etiam aliquibus speciebus genus
aperte expressum sit. In aliquibus enim
propter nimiam minutiam. et eloquii diuini
altitudinem. liquido genus ostendere non
possumus. quod facilius uideri quam dici
potest. Diuidit autem genus in partes. hoc
ut diximus modo. Ut enim arca noe structa fuit. ita et aecclesia. Archa
enim in inferioribus ampla fuit. in superi
oribus coangusta. Quia et illi qui intra
aecclesiam amplam uiam et spatiosam sec
tantur. non homines sed bestie nuncu
pantur. Que animalia inmunda. bina
et bina dicuntur missa esse. Homines tamen et aues.
in superioribus commorantur. Homines
dicit ratione capaces. aues hoc loco ipsi
qui in contemplatione fidei stant intelli
guntur. Et octo anime que infra arcam
sunt. et bestie et aues. in una arca
saluari creduntur. Ita in ecclesia ut illud
propheticum. Et tu homo iuda et qui
habitas in hierusalem. et iudica inter me
et uineam. cum hierusalem et homo et uinea.

unum sit quod est aecclesia. Sic enim conclusit
dicens. Uinea enim domini sabaoth domus est
israhel. Et in domo magna que est aecclesia
uasa aurea et argentea. cum eadem
uasa sint domus dei. Et iterum. Exite de
medio eius qui fertis uasa domini. eum qui
ferunt ipsi sunt uasa. Quod autem uasa domini
sacrificiis ut sacramentis misticis deputata.
rex quondam babilonius de hierusalem abstulisset.
pariterque cum captiuis abduxisset et suis
usibus deputasset. miserante autem deo post
solutam captiuitatem. uasa illa allata sunt.
non confracta sed diuino cultui mancipanda.
Rex babilonius diabolus est. qui infelicem
populum curarum captiuitate uinctum de hierusalem
idest de aecclesia in babiloniam. idest confusionem
hereticae prauitatis abduxit. Sed et partem
uasorum. idest sacramentorum. ipsa sacramenta
sunt que in aecclesia geruntur. que rex babilo
nius cum captiuis asportauit. Sic et hodie
die in aecclesia heretici sacerdotes. nostra
uasa in babiloniam idest in confusionem portant.
In primo nomen ipsum christi. quo se christianos
nos utique dicunt. Asportant legem. euan
gelium. apostolum. psalterium. babtismum.
amen. et alleluia. simbolum. et orationem
dominicam. Cum autem ad respectum domini igno
rantie confusione relicta. populus ad hierusalem
idest ad uisionem pacis que est aecclesia dei uiui.
duce domino redire festinat. haec uasa idest
sacramenta secum deferens. Non inmutat.
sed reportat utique integra. nec confringit
quasi in melius renouanda. sed in eam templo resti
tuit. usibusque diuinis accommodat. ita

utea secū non perdita . sed etiā apud impios
reseruata fuisse plebs restituta congaudeat .,
Nec delemus euangeliū . nec oblitteramus
apl̄m . amen quoq; & all̄ non commutamus
babtisma non iteramus . et ut supradictū
est in aliquib; specieb; genus apertū est .
in aliquib; clausum . ut dauid ait .,
Quis habitabit in tabernaculo dī . Sps̄
respondit ., Innocens manibus . et mundo
corde ., Cū aliud tabnaculū non sit dī
in terris . quā innocentes manibus et
mundo corde ., Ita & nunc in septē cande
labra describit aecclesiā ; filio hominis .
Uestitum inquit podere . idest tu
nica talari . uel ueste sacerdotali .,
Podere enī uestis est sacerdotalis . idest
caro xp̄i que corrupta non est ad mortē .
& habet p passionē sacerdotiū aptissime
denotatum ., Quia ipse . ē . ut ait apl̄s
princeps pastorū . de quo doctor gentiū dicit .,
Talis enī decebat nobis esse pontifex .,
Scs̄ . innocens . impollutus . segregatus a pec
catorib; & excelsior cęlis factꝰ . sicut p
zacharia dicitur ; Ihs sacerdos magnus fi
lius iosedech . indutus erat uestib; sordidis .,
Iste ihs magni sacerdotis fuit filius
syrach . & nepos ihū . qui in salomone scri
bitur ., In sacerdotio autē ut dictū est .
tota aeccl̄a est . quia non est natura hu
mana super terrā . cuius partem xp̄s non
susceperit ., Et precinctum ad mam
millas zona aurea ., Mamme
dnī . idest duo precepta legis & aeuangelii .
ł est scā doctrina . sicut in cantico legimus

de aecclesia que ex gentibus futura erat . quod
testamenta necdū haberet ., Soror inquit
nrā pusilla . et ubera non sunt ei ; Matri
uero ecclesię . sic dicit ., Duo ubera tua .
sicut duo hinuli gemelli . Duo hinuli . iudaicus poplꝰ . ē .
et gentilis . Duo uero ubera . lex et euan
gelii ., In lege denuntiatū est . in euglio
demonstratum . siue benedictionibus
uberum mariae que uere benedicta erant .
quia eādem scā uirgo . dno potū lactis in
mulsit ., Unde illa mulier . in euglio ait .
Beatus uenter qui te portauit . et ubera
que suxisti ., Sicut in genesi dicitur .
benedictionibus uberum et uulue .,
Etiā hic uulua eiusdē matris uirginalis
benedicitur . que nobis xp̄m dnm̄ edidit .
De quo p hieremiā dicitur ; Prius quā te
formarē in utero noui te . & antequam
exires de uulua scificaui te ., Et iterum in
salomone ; Ubera tua . similia botris .,
Quia sicut supra dictū est . duo ubera duo
testamenta . & duo hinuli . duo popl̄i
qd est eccl̄a . Potest autē et in hac specie
genus uideri . et in testamentis aecclesia
intelligi ., Et testamenta ex eo quod effi
ciunt . comparatione accipiunt ; Non enī
testamenta pascuntur . sed eccl̄a p testa
menta nutritur ; Aut testamenta san
guinem fundunt . et non popl̄i . qui ad
uitē botri . i expressi sanguinem fundunt .,
Quia sicut acini in botrū . ita in xp̄o cor
pore popl̄i adunant ., Diuerse autē huius
tropi species frequenter in scripturis de
prehenduntur . ut factor ex eo qd facit .
nomen accipiat ; Sic e contrario diabolus

et ministri eius mors et infernus dicti sunt.
eo qđ multis causa mortis et inferni sint.
Sicut scriptū est. Ubi est mors aculeus
tuus. Nam et ipse diabolus qui dictus est
mors. habet mortē stagnū ignis quod
est mors secunda. Sic in hoc libro legimus
euangelium aeternū. ut qui p euangelium
uiuunt. sint aeterni. Fructus enī precep
torū aeternus est. non pcepta. Non
enī qui te angariauerit unū miliariū.
uade cū illo alia duo. aeternum erit. sed qui
fatigauerit se ipse erit aeternus. Sicut
caro et sanguis. regnū dī possidere non
possunt. Pro operibus enī carnem
credimus regnare. quę non carnaliter
uiuit. Dicitur et hic de uasculo. quia
maius ē id qđ continet. quā id quod continetur. Ut
calix tuus inebrians. quā preclarus est.
Calix enī neminē inebriat. sed qđ in ca
lice continetur. Et mundus uos odit. pro
eos dicit. qui in mundo sunt. Et dies mali
sunt. cū dies mali esse non possint. sed
homines sunt mali. qui in dieb; sunt.
In mamillis ergo. testamenta intelligim⁹.
id est aecclā. quę p testamenta uiuit.
Sic dn̄s in euglio. Semen. nunc pcepta.
nunc. homines manifestat. Venit
inquid inimicus. et rapit quod in corde
seminatū est. id est preceptorū uerba.
In sequenti uero similitudine dixit dn̄s.
semen bonū hii sunt filii regni. hic
non preceptū uerbi. sed ipsos homines.
qui fiunt p semen preceptī. Quod uero
dicit precinctū ad mamillas. precinc
tio ista passionis indiciū est. de qua dn̄s

loquitur petro. Cū senueris alius te
precinget. et ducet quo tu non uis.
Zona aurea. uirtus eius est sempi
terna. sanguine dn̄icę passionis a
sparsa. Zona et eius uarietas uirtu
tū diuersitas. et numerus scōrū mirabi
liū est una potentia. Zona aurea.
corus scorum. ut aurū igne pbatum.
Zona qđ dicitur accinctus pectore.
conflata conscientia. et purus spālis
sensus. ita traditus est accetus. eo quod
hinc inde legē & euglium. iudaicū
et gentilē pptm anunū constringit.
Caput autem eius et capilli erant
albi. tamquam lana alba. aut
tamquam nix. In capite candor
ostenditur. caput autem xpi. dn̄s est.
Ipse est candor. ppt nitorem puri
tatis ingenitę. ppter simplicem lucē
unigenita. ppter simplicem scī ful
goris spš et iusticiae. inmaculatū
decus. Caput ęcclę xpš. In capillis
albis. multitudinem albatorū dicit.
Lana ppter oues similauit. Niue.
ppter innumerabilē turbā candida
torū de cęlo datorū. Candor non
sine causa nuncupatur. Quod lanę albę
et niuibus conparatur. ppter indulgen
tiam quā peccatorib; indesinenter in
pendit. sicut scriptū est. Si fuerint pec
cata urā ut coccinū. quasi nix dealba
buntur. Et si fuerint rubra quasi uer
miculus. uelut lana munda erunt.
Ipsi enī sunt ihrlm. quę cotidię de cęlo
descendit. id est de poplo scō. Nascuntur

descẽs. in mittando scos; Sicut bestia de abysso quod est populus malus. ex populo malo; Et oculi eius sicut flamma ignis. Oculos dni dicit. ppt ineffabilẽ praescientiam iudicantis. Propter ineuitabile lumen oculorum. flamma ignis non inmerito nuncupatur. Scriptũ est enĩ. quod ds nr ignis consumens est. id est aliquid dum iudicans & interiora prescrutans e. Oculos ecctę aliquando precepta scripturarũ di sunt. aliquando uero sps scs. In oculos. preceptũ dni intelligimus. eo quod lumen est ignorantibus. sicut scriptum est.

Lucerna pedibus meis uerbũ tuum. Et iterum. Preceptũ dni lucidum. inluminans oculos; Que nam ipsa precepta sint ignis. in propheta ioseph qui corpus dni praefigurabatur. dictũ est. Eloquiũ dni. igniuit eũ. Quod autem ait ut flamma ignis. eo quod incredulis in die iuditii. ipsa precepta incendiũ erunt; Recte ergo precepta di oculi ut flamma ignis sunt. que credentibus lumen ministrant. incredulis. ignẽ preparant; Spm uero scm oculos intelligimus. quia p ipsum legẽ et euangeliũ interpretamur; Sic scriptum est. Palpebre eius. interrogant filios hominũ. Palpebris apertis uidemus. clausis uero in tenebris sumus; Cũ uero aliquid de scripturis obscurũ intelligim. quasi in tenebris palpebras aperimus. Quod uero minime intelligimus. quasi in tenebris palpebras dni clausas habem.

Et nisi sps scs intus sit qui doceat. doctoris lingua in uacuũ laborat. Et ipse sps scs. postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. ut ait apts. eo quod nos gemere faciat. ut semper petamus. Et pedes eius similes auricalco libani sicut in camino ardentis.

Pedes dni dicimus. humanã substantiã quã pro nrã assumpsit salute. Unde et misericors dicitur et miserator; Sicut enĩ auricalcũ in fornace rutilans. nullis extrinsecus scatebris. nullis rubiginibus occupatur. ita sinceríssima et perfectissima assumpta hominis caro deitate suscepta. in ditate manens. absque uitio naturae. absque parentis culpa persistit; Hi pedes. pacem annuntiant. et predicant salutem. Pacẽ. angelis et hominibus. pacem iudaico populo et gentili; Ipse est qui fecit utraq; unum. ut sit omnia in omnib; salus mundi. & rex omnis creaturę. Pedes uero ecctę ignitos. nouissimo tempore nimietatẽ pressurarũ dicit. ignitam; Pes enĩ. nouissima pars est corporis; Sicut lapis de monte precisus. ad pedes p cussit corpus regnorũ mundi. Auricalco enim. illam ratione similauit. eo quod ex ere fiat. et igne multo et medicamine. p ducat ad aureũ colorẽ. quod uero auricalco libani similauit. non sine ratione est. Libanus enĩ mons est in iudea. et significat p libanũ candorẽ babtismi; Iudea uero. confessio dicit.

Xpiani et confessores. ecctā nuncupantur.
Exinde ostendit quod in iudea idest inter fr̄s
xpi corpus igitur. precipue nouissimo
in pedes. idest in mundi fine. Istum enim caminum
in domo di . ee. & illic fideles pbari. ubi
et dn̄s crucifixus est. & p nobis pbatus.
In zacharia apte eadem dn̄s loquitur.
qui de plebe sua suas simili passionib;
exiit. dum parte argenti numero.
idest pretio suae mortis accepit. et in fornace
idest in domo sua. idest suā gentē ad pba
tione ueri precepit igniri. Sicut legim.
Et dicā inquit ad illos. Si bonū est in cons
pectu uro. date statuentes mercedē meā.
aut si non discedite. Et statuerunt mer
cedē meā triginta argenteis. & dixit
ad me. Proice illos in conflatoriū. et
inspice si pbatū est. quē admodū proba
tus sū pro eis. Et accepi triginta argen
teos. et deposui illos in domū dn̄i in con
flatoriū. Et iterū. Ego recipiā uos
in medio ihrlm. Sicut recipitur argen
tū et aurū. et eramentum et ferrum.
stagnū et plumbū. in medio camino.
ad insufflandū illud in igne ut conflet.
Ita recipiam in ira mea. et congregabo
et conflabo uos in sufflatione ignis ire
meae. & conflabimini in medio eius.
In hoc libro. nichil aliud inuenies nisi
bella et incendia. tribulationes mag
nas et pressuras intra ecctā. quę deus p
xpm sui reuelare aecctę suę dignatus
est. cauendo. fugiendo q; facinoris mis
teriū. idest spāle nequitiā in celestibus.
hoc est intra aecctesiā. Magis ut imminente

tribulationis dissensione. sciret populus di
quanta et qualia per tot annos sustineat.
etiā si minus intellexerit. spū tamen di
gubernante p singulos dies mala uitauerit.
et equanimiter et pacienter pressuras sub
portauerit. tamquā aurū in fornace pro
batus erit. Et uox eius sicut uox
aquarū multarum.
In uoces. aecctas ostendit. atq; hoc loco
duobus modis intelliguntur. idest.
populi. et doctrinae celestis. Populi uero sunt aquę.
sicut in hoc libro legimus. Aquę inquit quas
uidisti. p quas meretrix illa sedet. cū qua
fornicati sunt reges terrae. quę sunt populi
et nationes. Hic uero aquę. quę uox dn̄i
nuncupatur. sci dn̄i intelliguntur. predi
catores fidei. et doctores gentiū. qui doc
trinę xpi magnitudine. et uocis elegantia
ac preceptorū scā dulcedine scripturarū.
resonantiū aquarū multitudini cōparant.
de quibus aquis scriptū est. A multitudine
sonitus aquarū. uocē dederunt nubes.
Ergo hac aqua. scōs doctores et sacer
dotes intra ecctā. & diuina imperia. et
sacrā sanctione legis et euangelii accipim.
Hi sunt nubes. qui hanc doctrinā celestē
terrae sitienti. idest populo ignaro in
fundunt. De quibus sapientissim ille dicit.
Si replete fuerint nubes. aquā super terram
effundunt. idest si diuina doctores uerba
susceperint. ppłis pfecto dispensant.
Et habebat in dextera manu sua
stellas septem. Dexterā manum di
filiū dicimus. Dextera enim illius. multi
tudo scōrum. de quā scriptū est. Iustorū

animę in manu dī sunt. Quod uero septem stellas nominat. significat sine dubio ab exordio huius mundi hanc ebdomada septē dierū. p quā mundus iste deducitur & cōsq; a prima origine mundi usq; ad mortis consummati onē. qui fuerunt. et qui sunt. et qui adhuc futuri esse creduntur. indi & indui nri dextera persistere. haec est apostolica aeccłā. cui ad stanti ad dexteram dicit. Venite benedicti patris mei. pcipite reg num quod uobis paratum .ē. ab ori gine mundi. Septē autem stellis. omīs omnino scōs accipimus. hii sunt septem aeccłę. quę septiformis grāe spū unctę. una aeccła nomi natur; **Et ex ore eius. gladius ex utraq; parte acutus pro cedens.**

Si de capite pcedit iste gladius. utiq; et de corpore. Per gladiū bis acutum. de ore ipsius emicantē. ostenditur ipsū esse qui nunc euan gelii bona nunciat; primus moyses legis noticiā uniuerso orbi ptulit. de quo gladio. apłs dicit. Gladium sp̄s. qđ est uerbū dī. Et alibi; Viuus est dī sermo et efficax. et penetrabilior omni gladio ancipiti. et ptingens usq; ad diuisionem animę ac sp̄s. conpagū quoque et medullarum. et est discretor cogitationū. et intentionū cordis. Gladius ergo dī. uera lex eius et imperia. et eruditio creditur ēē dī

una. Sed quia ex eo dē uerbo omne genus humanū tam noui quā ueteris testamenti ui dicturus est. Ideo bis acutus dicitur. & inde hinc acuitur. ut fideles armet. & interficiat infideles. Gladius enī. militē armat. Gladius. ostem interficit. Gladius. desertorē punit. Et ut ostenderet apłs. quia iudiciū annuntiabat. ait. Non ueni mittere pacem. sed gladiū. Et post quā consūmauerat parabolas. ait ad illos. Intellexistis hęc omnia. & di xerunt. Ita. Et ad ieciṭ. Propterea omīs scriba doctus in regno dī. si milis. ē. patrifamilias proferenti de thesauro suo noua et uetera. Noua. euangelica uerba. Vetera. Legis & pphetarū. Et hęc de ore suo pcesser. Et petro ait. Vade ad mare. et mitte amū. et primū piscem qui ascen derit. apto ore eius inuenies staterē id est duos denarios. illum dabis p me et te. Et id similiter p sp̄m ait. Semel locutus est dīs. duo haec audiui. Quia semel decreuit ab initio dns quod usque ad finē futurū est. Denique cū iudex sit ipse a patre constitutus. uo lens ostendere. quā uerbo p̄dicatio nis iudicabuntur omīs. ait. Litatis quia ego uos iudicabo. n. sed uerbū quod uobis locutus sum. illud uos iudicabit. Gladius ex ore eius. semen est uerbi. sicut p iob dicitur. Semē et alius comedat. et ppgenies mā eradicetur. More sacri eloquii serere

dicim. uerba uitę pdicare. Et pppha
ait. Beati qui seminatis sup omnes
aquas. Scōs quippe ecclę pdicatores.
sup omīs aquas seminare cōspexit. qui
cunctis late ppłis uitę uerba. quasi cę
lestis panis grana tradiderī. Commedere
autē est. bonis opib; satiari. ut dns ait.
Meus cib; est ut faciā uoluntatē ei. qui
misit me. Si ergo ea que retulit face
re pter misit. ait. Serā & alius co
medet. Ac si apte dicat. Qd hos meū
loquit. nō ego sed alt opat. Predicator
quippe. qui a suis uocib; morib;q; dis
crepat. ie unus serit. qd alius mandu
cat. Quia suo semine ipse nō pascit.
quando uerbis uitę rectitudine. & pra
ua actione. uagat. Et quia plerūque
discipuli incassū bona audiunt. cū ex
magistri uita opū exēpla destruunt.
recte subiungit. Et pieniēs mā eradi
cet. Doctoris eni pieniēs eradicat.
quando id qd p uerbū nascit. pexē
plū necat. quia quos lingua uigilans
lingit. uitę neglegentia occidit. Neq;
eni torpentib; nob est intē transeundū.
quod apud salomonē mulier filiū quē
uigilans lactare cōsueuerat. dormi
ens intēmit. Quia nimirū magistri
uigilantes quidā scientia. sed uita dor
mientes. auditores suos quos p uigilias
pdicationis nutriunt. dū qd dicunt fa
cere neglegunt. psomnū torporis oc
cidunt. Unde plerūq; dū ipsi rep
hensibilit ambiunt. et habere disci
pulos uitę laudabiles nequeunt. alie
nos sibi attrahere conant. Qui et tn
dū bonos se habere sequaces ostendunt.
apud iudiciū hominū excusant quę
male agunt. & quasi p subditorū
uitā. mortifera neccant neglegentia.
Unde illic mulier filiū. quē extinxit
pprium. que siuit alienū. Sed tamen
uerā matrē. salomonis gladius in
uenit. Quia uidelicet cuius fructus
iuuat. ut cuius intereat. extremo
examine ira districti iudicis examinat.
Ubi & illud est sollert intuendū. qd
uiuens filius prius di iudi pcipitur.
ut soli postmodū matri reddatur.
Quia in hac uita quasi partiri cōce
dit uita discipuli. dū ex illa non
nūquā alt apud dnm meritum. al
ter uero apud homines. laudem
habere pmittit. Sed falsa mater
eū quē nō genuit. occidi nō metuit.
quia arrogantes magistri et caritatis
ignari. si plenissimū nom laudis ex
alienis discipulis cōsequi nequeunt.
eorū uitā crudelit insecuntur.
Inuidię eni face succensi. nolunt alios
uiuere. quos se cōspiciunt nō posse pos
sidere. Unde illic puersa mulier.
clamat. Nec mi sit. nec tuus. Ut
eni diximus quos sibi obsequi non ui
dent ad glam tēporalē. eos aliis in
uident in uer[phones]itate. Vera autē
mat satagit. ut eius filius sal
tem apud extraneā situs uiuat.
Quia cōcedunt ueraces magistri. ut ex
eorū discipulis aliqui dē magistri laudē

habeant: sicam integritate uitę idē discipuli nō a mittant. Per quę pietatis uiscera hec eadē uera mat agnoscit. Quia omē magisteriū in examine caritatis appbat. et sola tantū recipere meruit: quē quasi totū cō cessit. Quia fideles ppositi peo qd ex bonis discipulis suis gaudent. nō solū aliorū laudē nō inuident. sed utilitatē eis etiam pfectus exorant. Ipsi & integros et ui uentes filios recipiunt: quando in extremo examine ex eorū uita pfecte retributionis gaudia consequuntur. Hec paucis p excessum diximus uerbis. ut auditorū pgeniē p doctorū negligentiā qualiter extinguit monstraremus. Ita quisquis uita hoc qd loquitur nō uiuit. qd uerbo genuit ab stabilitate rectitudinis opere euellit. Sed sic gladio salomonis diuidente pprię matris gemitū inde uerus reptus est partus. ita & spū ihū xpo docente. plerumq; hi qui a matre seducti. et captiui sunt errore hereticorū. nō nūquā merent p se me dipsis gementes recognoscere. æcclam matrē. Vnde satis cō uenient que apparet in hanc mulierē hereticorū ut sinagogę figurasse impietatē. quę & suos nequit nutriendo interimit. & alienos quo usq; pdat. illiciendo psuadet. Et facies eius sic sol lucet. in uir tute sua.

Myrus ordo mēbrorū. post pedes scribit facies. Hic facies illius soli cōparat. Indignū est enī satis humilē putare a pmde scriptū. discoloribus membris: aut claritatē eius soli cō paratā. Nam si de iustis dicit. fulgebunt sic sol. quā periculosū est dicere. qd pari claritate fulgeant iusti cū dnō. cū ipse sit suorū claritas. & p operū meritis unus quisque ab alio plus fulgeat. Sic scriptū est. Stella a stella differt in claritate. De sua aut claritate dns. in quantū scire possumus: dixit. Sic fulgor exit ab oriente & paret usq; in occidentē. ita erit & adventus filii hominis. Iam qd dicit facies ei. luc& sic sol. apparitio illius fuit qua locutus est hominib; facie cō tra faciē. Solis aut gla. nō potest cō parari glę dni. sed ppt ortū solis & occasū. & rursus ortū qd nat sit & passus & resurrex. ideo dedit similitudinē scriptura faciei eius glę solis. Ostendit enī post pedes ignitos eius . sic solis faciē lucere. idē. post nouissimi certaminis flammas. in die iudicii manifestari æcclę claritatē. Sic dns collectis de regno ei. zizaniis manipulos mittet peccatorū ad cōburendū. tunc inquid iusti fulgebunt sic sol in regno patris sui. Sic enim solis claritas que nō ex se rutilat. sed a cō posita dō magistrante psistit. & ubique radiis suis splendoris inmittit. ita facies dni nō ex aliquo accipiens. sed uirtutis sue potestate plucida. nichil habet absconditū nichil obscurū. Et cū uidisse eū cecidi ad pedes eius. tamquam mor tuus.

Superius meminit conuersu se non ut speciē
cerneret. sed uoce audiret. hic intro ins
pecta omnium uirtute ditatus. et in quodā
mentis excessu pductus. cecidi inquit
ad pedes eius quasi mortuus. Fragilitatis
suae. et humilitatis. et subiectionis.
pauore pterritus corruit. Nō in aliqua
declinans parte. sed ipsi se dn̄o humiliter
fideliterq; committens. Iohannes qui
ista uidit. totius aeccłę figurā portauit.
& non solū iohannes. sed et prophetę.
et apłi. et om̄s scī qui ęcclā ... nuncupant̄.
tamquā mortui humiliant̄ ante dnm
nrm ihm xpm. Duob; modis cadere
dicitur. in faciē. & retro. Om̄s enim
qui dm̄ uidet. in faciē cadit. et ubi
cadit. uidet. Qui enī retro cadit.
pculdubio. ubi cadit. non uidet. Iohs
qui aeccłę figurā portat. in faciem dicit̄
cecidisse. Et de antixpo qui malorū om
niū membra portat. dictū est. ut cadat
ascensor eius retro. Iacob ergo patriarcha.
cū benediceret filios suos. ait. Dan.
iudicabit poplm suū. sicut alii tribus.
Fiat dan coluber in uia. cerastes in se
mita. mordens ungulas equi. ut cadat
ascensor eius retro. Dicunt antixpm.
per haec uerba iacob qui pspm futura
preuidebat. de tribu dan esse futurū.
Alii de iuda. a quo traditus est xps. hęc.
scriptura pnuntiat. Et equitē atq;
equū. dnm cū carne suscepta designare.
uolunt. Retrorsum autē cadere dicitur. ut in
terra reuertatur. unde sumptus est. Et
quia die tertia resurrexit. ideo pdd

ait. Non derelinques animā meā in in
ferno. Haec quidā ita exponunt.
Alii uero hanc prophetiā ad antixpm
transferunt. & de tribu dan uenire
antixpm ferunt. Pro eo quod in hoc
loco dan. coluber. & cerastes adseritur
& mordens. Unde et non sine causa.
Dum israheliticus popłs t̄ras in castrorū
partitione susciperet. primus dan ab
aquilone castrametatus est. Re uera
illū significans qui in corde suo dixerat.
sedebo in monte testamenti in laterib;
aquilonis. similis ero altissimo. Quando
ergo corda doctorū prauorum tenet.
in monte testamenti diabolus presidet.
Qui etiā in laterib; aquilonis sedet.
quia mentes hominū frigidas possidet.
Qui non solū coluber. sed etiā ce
rastes uocatur. Cerastę enī grece. cor
nua dicunt̄. Serpens qui hic cornutus
eē pibetur. p quem digne aduentus
antixpi assertur. Quia contra uitā
fideliū cū morsu pestiferę predicatio
nis. armabitur etiā cornib; potestatis.
Quis autē nesciat semitā angustiorē esse
quā uiā. Fit ergo coluber in uia. quia
in psentis uitae latitudinē eos ambulare
puocat. quib; quasi parcendo blandit̄.
Sed in uia mordet. quia eos quib; liber
tatē tribuit erroris sui ueneno con
sumit. Fit uerū cerastes in semita.
quia quos fideles seruos dī in arta et an
gusta repperit uia. et si in preceptis cę
lestibus anelantes. et angusta itinera
gradientes conspicit. non solū nequi

tia callide psuasionis impellit. sed etiam
terrore potestatis premit. Et in psecuti
one. tristiciam exibet. Post hec beneficiosi
mulate dulcedinis. exercet cornua
potestatis. Quo in loco equus hunc mun
dum significat. qui per elationē suā.
incursu labentiū temporū spumat.
Et quia antixps extrema mundi adp
hendere conatur. Cerastes iste equi
ungulas mordere peribetur. Vngulas
quippe equi mordere est. extrema
secli feriendo contingere. ut cadat as
censor eius retro. Ascensor equi est.
quisquis extollitur indignitatibus
mundi. qui retro cadere dicit̄. et
non in faciē. sicut moyses. daniel. pau
lus. et iste iohannes de quo dicitur cecī
disse memorantur. In facie enī cadere
est. in hac uita unumquemq; suas culpas
agnoscere. easq; penitendo deflere.
Retro uero quod non uidetur cadere est.
ex hac uita repente absque peniten
tia p subitaneā mortē decidere. &
ad quae supplicia uel penas ducatur.
ignorare. Et quia iudei erroris sui
laqueis capti. p xpo antixpm ex
pectant. bene iacob eodem loco
repente in electorū uoce conuersus
est dicens. Salutare tuū expectabo.
dnē. Id est non sicut infideles antixpm.
sed eū qui in redemptione nrā uen
turus est. uerū credo fideliter xpm.
Vnde ergo perfecti uiri. magna se
discretionis subtilitate conspiciunt.
ne ad deteriora umquā. ut incogita

tione cadant. Quantū cotidie proficiunt
incessanter pensant. Inde ergo iohan
nes qui aecclam prefigurauit humilr̄
dno se committens. unde et dns deuo
tione pussima miseratur. Posuit att
dexteram manū suā sup me dicens.
noli timere. Qualis autem consola
tio uideri potest ei qui uelut mortuus
iacet. si audierit noli timere ego. Hoc
nulli alii dicere potest. nisi qui semet ip
sum cotidie in penitentiā mactat. &
dnī uestigia sequendo. crucē dnicam
portat. hic et fidē remunerat et fi
delem. Non incredulitatē. sed ad
miratione pterritū corroborat. Timere
ergo phibens quē ita dilexerat. ut ad
contemplatione uirtutis ipsius uerte
ret. et in cultū fidei sue et ad amorem
xpi conuerteret. consolatur humili
et dicit. Ego sum primus. et ego
nouissimus et uiuus. et fui mor
tuus et ecce sum uiuens. in secta
sectorum. Si caritatis meae igni
culū percepisti. caritas nūquā cadit.
Expulso nunc timore consurge. quā
admiratus recognosce. Primus ego sum
scilicet ante omne initium. ante om
nem creaturā. Prius quā terra fieret.
ego sum. Ipse principium. Et nouissimus.
id est in me finis omnium constat. quia p me
uniuersa in fine reparanda sunt. Et ui
uus. et fui mortuus. et ecce sum uiuens.
id est absque defectione p durans. qui
mortē pro urā salute suscepi. et ecce
sum uiuens. in secta sectorum. Et ecce nunc

sum induuia aeternitate persistens; Et habeo claues mortis et inferni.
Id est habes in me claues mortis qui es
uelut mortuus. quia una clauis est
uitae ac mortis. Et quos male uiuendo
deponit ad inferos. bene uiuendo
per penitentiam releuat ad celos. Et qui
noli timere dicit. utique uitae et mor
tis potestatem habet. Pro mortuo enim.
id est pro peccato. babtizatur ecclesia
in lauacrum et penitentiam. ut apostolus ait.
Quid facient qui pro mortuis babtizan
tur. et cum xpo conresurrexeritis.
et iterum. Si consurrexistis cum xpo.
quae sursum sunt quaerite. Istis ergo
qui cum xpo per penitentiam resurgunt.
dedit claues regni caelorum. sicut
ipse ait; Quorum dimiseritis pec
cata. dimittentur eis. et quorum
retinueritis. retenta erunt. haec
est clauis inferorum. quoniam qui habet
potestatem dimissis peccatis reuocando
ab inferis. ad regna celorum imponit
quos reduxerit. Et ad inferos
deponit. quos retinendo peccata
de celo deiecerit. Et ita fit. ut
una atque eadem sit clauis uitae ac
mortis. Et qui ecce sum uiuens dixit.
ait; Habeo claues mortis et inferni.
ut concludam quando uoluerim. et cum
uoluerim rursum aperiam. Et quae mor
te conclusa sunt. in aptam lucem.
conuersa resurrectione perducam.
De qua clauibus Esayas propheta
nos docet dicens; Dabo claues domus
dauid super humeros eius et aperiet et
non erit qui claudat. et claudet et
non erit qui aperiat. Clauis enim
et ipse dominus ihesus xps est. qui et uitae
ianuam patefecit. et mortis disrupit
ingressum. Scribe ergo quae uidisti.
et quae sunt. et quae oportet fieri
post haec. Ecce manifestauit non
se tantum loqui de presentibus.
sed et de presentibus commemorare.
Et futuros eum monet appetere.
et in fine temporum nascituros pariter
appellare. deinde etiam uisionem
quam demonstrat edisserit; Sacra
mentum septem stellarum quas
uidisti in dextera mea. et septem
candelabra aurea; Septem stelle.
septem angeli sunt. septem aecclesiarum.
et candelabra septem. septem aecclesiae sunt.
haec sunt quae paulo superius nominauim.
Stellas in dextera dispositas. animas
esse sanctorum. uel omnem congregatio
nem ipsorum pariter beatorum. qui fu
erunt et qui futuri sunt. usque ad consu
mationem mundi. Similiter etiam
septem candelabra. unam et ueram ecclesiam
in ebdomada mundi istius constitutam.
quam diximus trinitatis fide roboratam.
et celestis misterii sacramento fir
matam. De angelis uero questio uer
titur. si plene non disseratur;
Stellas dixit angelos esse ecclesiarum.
et candelabra aecclesias. Quod etiam eccle
siasticis uiris bene notum est quod non sep
tem sed una aecclesia septiformis est.

idest perfecta sicut scriptum est. Una est columba mea. una est perfecta mea. Quod si una est. angeli quoque non erunt septem. Quod si septem sunt. ista sola quas specialiter nominauit angelos habet. Ceterę uero ecclesię non habent. Querendum preterea est quid sibi uelint isti angeli. quod uniuscuiusque nostrum angelus habet officium deputatum. Ut in euangelio. ueritas protestatur. Angeli eorum semper uident faciem patris mei. qui in celis est. Si ab omni incursu protegendis seruandisque nobis isti angeli distributi adiunctique sunt. cur apostolum petrum proprius angelus eruere non potuit. sed alter ad liberandum eum missus est? Dicit enim. In ueritate scio. quia misit dominus angelum suum. et eripuit me de manu herodis. Et non solum missus est angelus. sed et reuersus. sicut scriptum est. Utrique processerunt unum uicum. et continuo discessit ab eo angelus. Sed dicit aliquis. Angelus uniuscuiusque qui deputatus est. mittitur ad liberandum. Dicat ergo. Et quid si omnes apostoli essent in carcere. duodecim angeli solummodo mitterentur. nec alius alienum nisi proprium liberaret? Minus enim ualet unus angelus domini assiriorum castra percutere. et liberare uniuersum israhel? Aut iob angelo sancto et non ipsi diabolo commendatus est. ne aliquid amplius quam iussum erat pateretur? Si autem non protegendis liberandisque nobis. sed forte docendi nos aut instruendi dati sunt. quid spiritus sanctus de quo dicit dominus. cum uenerit ipse missus est uos docebit? Quid etiam hic dicemus. Minimos dominus laudauit angelos minimorum. Idest minores homines. minores angelos habent. an quomodo est cuius merito dixit uidere angelos dominum? Pro hoc hominum qui custodes dati dicuntur. Si enim merito suo uident angeli dominum. non est quod hoc in laude minimorum dominus protulerit. Si uero et merito angeli nostri uident dominum. ergo antequam hominibus iungerentur non uidebant. Hec merita meruerunt hominum tales angelos accipere qui semper dominum uidissent. et uiderunt. Taceo quod impares merito sunt isti. Potest nunquidem sine contradicentis periculo dici. quod angelum unusquisque pro modo suę fidei ac deuotionis acceperit. Et quanto quis magnus fuerit. tanto angelum uidendo dominum digniorem ampliorem habebit. Quanto uero minor quis fuerit in deuotione. tanto minorem angelum secundum suę deuotionis meritum promereatur. Quid faciunt si creuerit sanctitas aut fidei detrimentum quis iustorum pro munera. ipsi permanent. Hec est secundum fidem hominum incrementa. decrementaque mutantur. Si enim angeli mutantur. homo a tricesimo ut ad centesimum fructum crescendo in sanctitate conscendens. angelum suum aut secum ducit. aut perfectus in primo gradu relinquit. Quod si hęc puerilia et uulgaria sunt

dicere . nec in diuinis scripturis fieri . aut
a nobis sentiri licitum est . querendum nobis
est quo laudis genere minimos extulit .
dicens . Videte ne contempnatis unum
de pusillis istis . quia angeli eorum semper
uident faciem patris mei qui in celis est .
Potuit enim sublimius minora laudare .
sicut alio loco laudauit dicens . Quam
diu fecistis uni ex minimis istis fratribus
meis . michi fecistis . Non enim melius .
aut sublimius . aut maioris laudis est
hominem habere angelum custodem qui
semper dominum uideat . quam xpistum fratremque
semper secum habet custodem . etiam et co
heredem . cum et fratrem eum xpistus habere .
non est dedignatus . Isto modo . habet
unusquisque angelum . Numquid et uocem (homo)
angeli sui . aut angelus hominis sui cui
delegatus est habet uocem . ut audita
petri uoce diceret . non est petrus . sed
angelus eius est . Non potest fieri . ut
talis suspicio in nos credatur esse . sed quod
michi uidetur angelus hominis anima eius .
id est homo interior qui semper dominum puro corde
contemplatur per fidem . sicut dominus dicit . Non
me uidebitis . donec dicatis benedictus qui
uenit in nomine domini . Id est donec credatis (Hominem uidebitis)
et crucem meam leuetis . Et me sequamini .
Et ad filippum ait . Qui me uidet . uidet
et patrem . Cum ergo dicit angelum homi
nis . ipsum hominem significat . Sic ecclesias
et angelos earum esse intellegas . Non solum est
misterii . et consuetudinis . unam rem diui
dere in multas causas . Vt dicimus homines
ecclesie . cum ipsi homines sint ecclesia . Ipsi
sunt angeli . ipsi sunt stelle . ipsi sunt can
delabra aurea . hoc totum unum est ecclesia .
Sed propter sacramentum misteriorum .
diuiduntur per singula . Hinc dominus ait .
Tristis est anima mea usque ad mortem .
Ergo alter uidetur qui dicit . et altera
anima de qua dicitur . cum ipsa anima
dicat . tristis est anima mea . et non dicat
tristis sum . Si ergo consuetudo est
dicendi . ut ita unione partiatur . mul
to magis misterii sacramenti et obs
curum dere igitur ... ut quod dicis promiste
rium . id est occultum allegorice hoc
intellegas . Allegoria est . significatio
cuiusque rei . ut aliud sonet in uerbis .
aliud intellegas in misteriis . id est in se
cretis et spiritalibus . Sic per ysaiam dicitur .
Ecce facio noua . et nunc orientur . utique
cognoscetis ea . Ponam in deserto uiam .
et in inuio flumina . glorificabunt me
bestie agri . dracones et strutiones .
sirene et filie passerum . Quia dedi in de
serto aquas . et flumina in inuio . ut
darem potum populo meo . electo meo . Quid
est enim desertum ubi dominus uiam facit . aut
quid locus aridus ubi flumina facere pro
miserat . nisi gentes in quibus per xpistum uia
uite patefacta est . et indeficiens aqua
salutis effluxit . Que sunt et etiam bestie
que benedicent et glorificant dominum . Que
sunt syrene . et filie passerum . quod genus
electorum putandum . nisi unum atque
id quod supra nominauimus qui xpistum
sequuntur per rectam fidem . et opera iustitie .
Vt sicut hoc per misterium tractas . et cum ...

Ad aurec est. Allegoria est cuiusque rei significatio.

Syrene id est lamie

ee intellegis. sic angłm et ecclam unu esse credas. sicut corpus et anima unum hominem dicis. Quod apud grecos in hoc nulla questio uidetur ee.

Apud nos eni dubium est utru genitiuus sit angelus ecclę. an datiuus. Apud illos enim manifestum est. qm non angelo huius aecclę dixit. sed anglo huic ecclę. Ut non tam angelum & aecclam uideretur dixisse. quã qui sit angelus exponere uoluisset dicens. TO ANGELO TEIN EPHESO ECCLAE GRAPOS; quod est latine. angelo. ecclesiae ephesi scribe.

Quod apud nos quoq; in plurali numero potest decerni. Utputa. angłis aecclesiis quę sunt in asia scribe.

Sic etiam in psalmo dicit p uno pluraliter. In sole posuit tabernaculu. idest in eis. Quid sit in sole. exposuit dicens in eis. cu sole tabernaculu unu sit. Nam & illud facit nobis questionem. quod in initio libri non septem angłis. sed septe ecclis dixerit. Sic eni dicit. Johannes. septem aecclesiis quę sunt in asia. Et dns dixit ei. Scribe in libro quę uidisti. et mitte septem aecclesiis. Postea tam anglis iubet scribi. ut ostenderet unu esse angelos & ecclã. Angłs eni grece latine nuntius dicitur. Eccła conuocatio. propt qđ omis ad se uocet ad penitentiã. Demq; anglos iubet agere penitentiam. Non sed ecclas. Ista autem septe candelabra. unu candelabru est septiforme. hęc eni dns in euglio ait.

Nonne accendunt lucernã et ponunt eã sub modio. sed sup candelabru. ut luceat hominib; qui in domo sunt. In modio. lucra temporalia sunt. In lucerna autẽ. lux pdicationis accipitur. Candelabru uero. homines nuncupauit. Lucernã ergo sub modio ponere ẽ. ppter teporale lucrum. gratiã predicationis abscondere. Quod nemo utiq; seruoru di facit. quia ut diximus candelabru quis lib& homo est. Cui lucerna sup ponitur. dum eidem cura predicationis antefertur. hęc est pprie angłs. et candelabra. idest annuntiatio pdicationis. et homo. cui adnuntiatur. Alio eni loco legimus unu ee robur de septe qd exierit. Sicut dns moysi facere pcepit. & ponere in tabernaculo. ut semp arder&. Candelabru autẽ illud septe ramoru erat. sps sci gerebat imagine. qui septiformis grã illustrat aecclam omne in unitate fidei consistentẽ. Sive hoc candelabrum xpm intelligimus portantem septe aecclas. in quibus septiformis sps sci splendore fulget. huic candelabro fiunt emunctoria. quę in esaya forcipes nuncupantur. haec sunt duo testamenta. quibus peccata purgant. Candelabru autẽ extra uelu testamonii. qđ oppansu est ardere precipit. quia sine ullo ueteris testamenti uelamine. sps sci

ia ueritas fulget. Oleum uero quod de ar
bore oliuarum sumendum precepit
dominus. easdem gratiam spiritus sancti ostendit.
habet enim in se pacem. et misericordiam
per saluatoris aduentum. unde in cor
dibus nostris accenditur. Denique in
singulis omnibus ecce conuenit. quia non
dicit quid spiritus dicat ecclesie. sed ec
I clesiis. Non enim ephesiorum ecclesia
sola erat. ut si ea non peniteret.
de loco suo moueret candelabrum.
II Aut zmyrne soli permittit. nichil
timeas ex eis que passurus es. Aut
III pergamum thronus est satane. sed
tantum cum illuc et non ubique thronus
est satane. ut si pergamum non peni
tuisset. oris gladio esse pugnandum.
IIII Aut tiathire adulteris comminatur.
et solum ortatur tenere quod habet.
V donec ueniat. Aut sardis tantum
dicit. si non uigilaueris ueniam
ad te sicut fur. et nescis qua hora
VI ueniam. Aut soli filadelfie dedit
ostium apertum. et soli permittit tutelam
a temptatione que uentura est temp
tare totum orbem terrarum. Ut ex
VII ore suo. solas laodocie tepidas euo
mere comminatur. Non itaque in
his tantum locis fuit tunc Christi ecclesia.
sed in septenario numero omnis
plenitudo consistit. Et duum in mis
teri consuetudo est. in specie genus
conueniat. id est per similitudinem omne
causam comprehendat. Nam et apostolus pau
lus septem ecclesiis scribet. non hisdem

quibus iohannes. Angelum ergo ecclesiam
dicit. inquam duas partes ostendit. dum
unam laudat. alteram increpat. In se
quentibus enim manifestatur. per easdem
ecclesias. non eundem increpare quem
laudat. Sicut dominus in euangelio. omne
prepositorum corpus. unum corpus dixit.
Prepositi uero latine speculatores
dicuntur. Nam grece episcopi no
minantur. Episcopi autem uocabulum
inde ductum. quod ille qui super efficitur
semper intendat curam scilicet subdi
torum gerens. Scopin enim grece.
latine intendere dicitur. id est spe
culari. uidere. intelligere. quid
fuit de preteritis. quid erit de fu
turis. quid debeat ordinare de
presentibus. Nam iste speculator pre
positus est in ecclesia dictus. eo quod
discernat atque prospiciat singulorum
populorum infra se positorum mores
et uitas. Hunc seruum dominus in euangelio
redarguit. cum dicit. Si dixerit
malus ille seruus in corde suo. mo
ram facit dominus meus uenire. et subito
uenit dominus hora qua ignorat. tunc
diuidet eum et partem eius ponet cum
ypocritis. Non quod per partes eum
dissecet. sed diuidere dicit. id est
a sociis segregare. Proinde ergo omnis
ecclesia unum corpus. et ecclesie
caput Christus est. et membra eius omnis
omnino populus. Et oculus ecclesie
episcopus est. proinde speculator dicitur.
Et manus ecclesie presbiter est. id est

senior · qui aetiam cum epo in honore pene conuenitur. consors misteriorum corporis xpi et sanguinis est. Manus dicitur. quia per ipsos epi per omnes ecclesias quod est omnis populus. opera sanctitatis exercent. Pes aecclesiae diaconus est. Pes dictus est. quia utrique sacerdotes. per ipsos ministerii sanctitatis discurrunt. Quos abscidere preceptum est. si scandalum aecclesie operantur. Sicut ueritas in euangelio per testatur. Si oculus. manus. pes. scandalizat te. euelle. abscide. et proice abs te. Quem ueniens dns ipse diuidet. et non totum seruum sed partem eius cum ypocritis ponet. Partem dixit. qui per ipsos babtizati fiunt. et iam intra aecclesiam recta operari uidentur.

Incipiens ergo a principio libri usque in finem. bella intestina. id est pugnas intra aecclesiam. et septiformis ecclesie membra in presentibus diuersa opera. et que oportet fieri. post haec demonstrare futura. Non dixit scribe que sunt atque fuerunt. sed quae oportet post haec fieri. Ostendit usque in messis maturitatem zizania crescere. et laboratoribus precepit bestias et canes abigere. In his ergo septem aecclesiis quod est una ecclesia. haec que diximus potest fieri.

Sed pro qualitate fidei et electionis. has septem scribit.

I Aut ad eos scribet. qui et laborant in secto. et operantur de frugalitate laborum suorum. et patientes sunt. et cum uide ut homines isti quos diximus aliquos in aecclesiam largos dispensatores. sed tamen pestiferos. ne dispensatio fiat. portant eos in quantum ualent. Admonet tamen eos in efesi prima ecclesia de caritate. et amore. ut illi qui plus pacientes sunt. eos in quibus fides de est. amando. et castigando. corripiant. ut agant penitentiam.

II Aut ad eos. qui locis crudelibus inhabitant inter persecutores. et malos. per zmirnam aecclesiam admonet. ut siquidem supportent. et perseuerent esse fideles. Ipsis dicit. nichil timeas ex eis que passurus es.

III Aut ad eos. qui sub pretextum misericordie illicita peccata in aecclesia faciunt. et alios facienda ostendunt. Ipsis per pergamum aecclesiam dicit. tronus est satane.

IIII Aut ad eos. qui sunt in ecclesia leues. pro ipsis dicit per tiathiram aecclesiam. Habeo aduersus te multa. quia permittis mulierem gezabel. qui seducit seruos meos fornicari.

V Aut ad eos qui neglegentes sunt in ecclesia. et non uigilant pro salute animarum suarum. et sunt tepidi. et pigri. et nomine tantum xpiani sunt. pro ipsis dicit per sardis aecclesia. Si non uigilaueris. ueniam ad te sicut fur. et nescis qua hora ueniam.

VI Aut ad eos. qui humiliter structi. id est rustici sunt in scripturis nichil sentiunt. sed simplices sunt. et fidem fortiter tenent. ipsis per filadelfiam aecclesiam. dns tutelam et mittet ad temptationem.

VII

que uentura est ;

VII Audi adeos qui student in scripturis.
et laborant cognoscere archana id est
occulta scripturarum. et dicit opus facere
uolunt. id est misericordiam et amorem.
Omnibus his penitentiam annuntiat.
-I- Omnibus iudicium futurum adnuntiat.
Et in prima quidem epistola ait; Scio la
borem tuum et opera. et pacientiam tuam.
Id est scio te laborare. et operari. Video
te pacientem esse. ne putes me longe
morari a te. Et quia non potes portare
malos. Et qui se dicunt apostolos esse. et in
uenisti eos mendaces. et paciencium habes
propter nomen meum. Haec uniuersa.
ad laudem [dixit] non mediocrem. Sed tales
uiros. et talem classem. talesque electio
nes hominum. oportet [hos] omnimodo admo
nere. ne istis sibi bonis concessis fraudentur.
Pauca dixit se habere aduersus illos.
Et caritatem inquid tuam pristinam reli
quisti. memento unde excideris. Qui
cadit de alto cadit. Ideo dixit unde.
Quoniam omnimodo usque ad finem amoris
opera exercenda sunt. quod est princi
pale mandatum. Denique nisi opera cum
amore fiant. minatur se esse mouere can
delabrum de loco suo. Id est spargere
plebem. Sic habes et tu tenentes doc
trinam nicolaitarum. Odire se autem
opera nicolaytarum dicit. que et ipse
oderat. hoc ad laudem expectat.
Nicolaytarum autem opera erant illo
tempore. [Nicolaite] uicti homines et pestiferi.
sub nomine nicolay ministri. Fecerunt

A septem quae dixerit recapitulando explanat primam.

sibi heresem. ut delibatum id est immo
latum excederent. et manducare
possint. Et qui cumque fornicatus esset.
octaua die pacem acciperet. Ideo
conlaudat illos ad quos scribit. Quibus
talibus et tam magnis uiris promisit
lignum quod est in paradiso dei sui. haec
II est ephesi aecclesia. Sequens epistola
sequentem conuersationem. alterius clas
sis. et consuetudinis detexit. Denique ait.
Scio tribulationem tuam. et paupertatem.
sed diues es. Scit enim apud se dominus talibus
diuitias esse reconditas. Et detractionem
de iudeis qui negant esse iudei. id est
confessores de synagoga satane. quoniam
cum anti christo colliguntur. et diaboli con
gregatio fiunt. Quibus ait. Esto fi
delis usque ad mortem. et qui uicerit non
ledetur a morte secunda. id est non gus
tabitur in inferno. Hec est zmirna
aecclesia ;

III Tercia classis sanctorum. ostendit
esse uiros qui fortes sunt in fide. et non
expauescunt persecutionem. Sed quia illi
sunt qui proni sunt ad inlicitas permix
tiones. ait. Pugnabo cum illis gladio
oris mei. Namque precepero dicam.
et quid feceritis. inputabo. Nam balaam
doctrina qui docebat balac mittere
scandalum ante oculos filiorum israhel esse
delibatum et fornicari. olim notum est.
Ille enim hoc consilium dedit regi moa
bitarum. et scandalizauerunt populum.
Sic inquid uos habetis talem doctrinam.
et supra textum misericordie alios uitiatis.

Qui uicerit inquid. dabo illi manna absconsum. & dabo illi calculum album. Manna absconsum. inmortalitas est. Gemma alba. adobtio in filio di. Nouũ nomen in calculũ scriptum. xpianum (nom) est. hec est. pergami aecclesia. IIII.

Quarta classis. nobilitate fideliũ operantiũ cotidię. et maiora facientiũ opera significat. Sed et ibi ee quoq; faciles homines ad inlicitas paces dandas. et nouas prophetias adtendendas. Ostendit et arguit. & pie monet ceteros. quibus non placet hoc quieog noscunt nequitiã aduersam. quibus malis doloris inducere querit. In ea pte fideli (demonstrat) pericula. Et ad eos ait. Non mitto sup uos aliud pondus. id est non dedi obseruationes. et honera. & nouas pphetias. & inlicitas (pacis) quas non conuenit eccle. quod est aliud pondus. Verũ qđ habetis tenetis. id est qđ scriptũ et rectũ est opere pficiatis. donec uenio dixit. Et qui uicerit. dabo illi potestatem sup gentes. id est iudicẽ illũ constituam. inter ceteros scos. Et dabo illi stellã matutina. id est primã resurrectionẽ scilicet repromi si quod est psens seto. inpenitentia. Auferam ab eo. noctis ignorantiam. Stella matutina. xps est. Dabo illi ait stellã matutinã. que noctẽ fugat. et lucem adnuntiat. id est eum diei initium.

V Quinta classis. est collectio. uel congregatio scorum. Declarat homines neglegentes. et aliud quã oportet. in scto agentes operationes. Nomine tantum modo xpianos. & ideo ortatur illos. si quomodo reuerti a neglegentia. possint salui esse. Esto uigilans inquit. & confirma cetera que mortura erãt. non eni inuenio opera tua plena corã deo. Non enim satis est arborem uiuere. & fructũ non habere. Sic nec satis est xpianum dici. et xpm confiteri. et xpm in opere non habere. id est eius opera non facere.

VI Sexta classis est conuersatio electionis obtime (ut est) consuetudo scorum. Declarat homines scilicet qui humiles in scto. et rustici anti in scripturis. et fidem immobiliter tenent. nec omnino ullo casu uel periculo timefacti. retrahunt a fide. Et ideo ait ad illos. Ecce dedi ostium apertum. Et ait. Conseruasti uerbũ pacientię meę. in tam paruis uiribus. Et ego te seruabo. ad horã temptationis. Ut sciant huius modi glam sua. ne quidẽ in temptationem eos dns tradi pmittat. Qui uicerit inquid. faciam illũ columnã in templo di mei. Columna decor est edificii. id est qui pseuerauerit. tantã nobili

VII tate in aeccta consequitur. Haec quoque collectio septima ecctis. Declarat homines locupletes credentes in dignitatibus conlocatos. Sedere dentes. ut locupletes apud quos in cubiculo descripturis quidem tractatur. Foris autẽ an sint de eccta. tamen fideles anime intelleguntur. Scilicet iactantes.

et dicentes se omnia scripturarũ secreta
agnoscere. & credere. p dicta fiducia aliter
facere; Opere autẽ uacantes. hic ut ad
illos. Neque frigidos neque feruentes
esse. id ẽ neque incredulos neq; fideles.
quia cũ fidelibus & cũ infidelibus. ad
omĩs enim omnia sunt; Et qm quia nec fri
gidus nec calidus. sed tepidus est. nau
siam facit. Ait ad illos; Vomam te de
ore meo; Nausia. quantũ odibilis sit.
neminem latet; Sic et huiusmodi ho
mines. cum a sčis in diem iudicii fue
rint proiecti. uomẽt. Sed quia in hoc mundo
tempus est penitentiae. ait; Consi
lium do tibi. ut emas a me aurum
igne pbatũ. id est si quomodo poteris
p nomen dñi pati tribulationes &
passiones. Et collirio inquid inunge
oculos tuos. id est qd libenter agnoscis
per scriptura sčti. O diues huius. intelli ge. ut opus
facere coneris. Et si qui huiusmodi ho
mines de magno peccato ad magnũ re
deunt penitentiam. non sibi solum
utiles. sed multis prodesse possunt.
Non mediocrẽ mercedẽ eis pmisit.
id est sedere in solio iudicii sui.

EXPLICIT DE FILIO HOMINIS ET ECCLESIIS LIBER PRIMUS
IN EXPLANATIONE APOCALIPSIN IOANNIS APOSTOLI.

INCIPIT PROLOGUS LIBRI SECUNDI DE ECCLESIA ET SINAGOGA ET QUIS IN QUA HABITAT

PLENISSIME LECTOR AGNOSCIT.

Ecclesia grecũ est. qd in latino
uertitur conuocatio. Propt qd.
omĩs ad se uocat. Catholica id est uniuer
salis. ΚΑΘ ΟΛΟΝ id est sedm
totum. Non enĩ sicut conuenticula here
ticorum. aliquib; regionũ partib; coar
tatur. sed p toto terrarũ orbe dilatata
diffunditur. Quod etiã apls ad probat
ad romanos dicens. Grãs ago deo meo
p omĩb; uobis. quia fides urã adnuntiatur
in uniuerso mundo. Hinc & uniuersitas
ab uno cognominata est. ppt quod
in unitatem colligitur. Vnde dñs in
euangelio ait; Qui mecũ non colligit.
spargit. Cur autẽ aeccla cũ una sit.
a iohanne septẽ scribuntur. nisi ut una
catholica septiformi plena spũ dssignetur.
Sicut & de dño nouimus dixisse salo
mone; Sapientia aedificauit sibi domũ.
scidit columnas septẽ; Que tamen septẽ.
una ẽẽ non dubitatur. dicente apto;
Eccla dĩ uiui que ẽ columna. & fir
mamentũ ueritatis. In quo autẽ itaut
aeccla a loco. ubi uenit de celo sps scs.
& impleuit uno loco sedentes. Prope
regrinatione autẽ presentis sčli. eccla
non dici tur. eo qd ab huius peregrina
tionis longitudine posita. pmissionẽ
regni celestis. speculetur; Et ideirco

Sion. id est speculatio nomen accepit. Pro
futura uero patrie pace. ihrlm uocatur.
Nam et ihrlm. pacis uisio interpretatur.
Ibi enim absorta. id est deuorata omni ad
uersitate. pacem que est xps prae
senti possidebit obtutu. Continet autem
aecclesia. os. xpm. anglos. patriarchas.
prophetas. aplos. martyres. clericos.
monachos. fideles. et religiosos. Et ecclesia
celum nominatur. in qua sol. luna. et
stellas. quod supra diximus. uirtutum
suarum luminibus radiant. Nam xps est
a crismate appellatus. hoc est unctus.
Preceptum enim fuerat iudeis. ut sacrum
conficerent unguentum. quo pungi
possint hi qui uocabantur ad sacerdotium.
uel ad regnum. Et sicut nunc regibus
indumentum purpure insigne est regie
dignitatis. sic illis unctio sacri unguenti.
nomen ac potestatem regiam conferebat.
Et inde xpi dicti a crismate. quod est unc
tio. Nam crisma. grece. Latine unctio
nominatur. Que etiam dno nomen accom
modauit facta spiritalis. Quia sco spu unctus
est a dno patre. ut ait in aptorum actibus.
Collecti sunt enim in ciuitate. aduersus
scm filium tuum quem unxisti. Non utique
oleo uisibili. sed gratie dono. Quod in uisibili.
significatur unguento. Non est ergo sal
uatoris proprium nomen xps. sed com
munis nuncupatio potestatis. Dum enim
dicitur xps. commune dignitatis
nomen est. Dum ihs xps. uocabulum
saluatoris. Xpi autem nomen numquam
alibi omnino in aliqua gente fuit. nisi

tantum in illo regno. ubi xps prophetabatur.
et unde uenturus erat. Nam ipse dei pa
tris unigenitus filius. dum esset aequalis
patri. propter salutem nram formam serui
accepit. ut terrenis uiam salutis ad celum
aperiret. Deus est et homo. quia uerbum
et caro. Unde et bis genitus dicitur.
siue quia pater eum genuit sine matre
in eternitate. siue quia mater sine
patre in tempore. Unigenitus autem uo
catur secundum diuinitatis excellentiam.
quia sine fratribus. Primogenitus
secundum susceptionem hominis. in qua per
adobtionem gratie fratres habere dignatus est.
quibus esset primogenitus. Messias ebra
yce dicitur. grece xps. Latine unctus.
Ihs ebraice dicitur. grece sotir. Latine
saluator interpretatur. quia ipse saluum
faciet populum suum. Sicut enim xps signi
ficat regem. ita ihs significat saluatorem.
Non itaque nos saluos facit quicumque rex.
sed rex saluator nr. Angeli. grece uo
cantur. ebrayce uocantur malachoth.
Latine uero nuntii interpretantur. ab eo
quod dni uoluntatem populis adnuntiant.
Angelorum uocabula. officii nomen
est. non naturae. Semper enim spiritus sunt.
Sed cum mittuntur. angeli uocantur.
Quibus ideo pictorum licentia pen
nas faciunt. ut celerem eorum in cuncta
discursum significent. Sicut et iuxta
fabulas poetarum. uenti pennas ha
bere dicuntur propter uelocitatem.
scilicet. unde et scriptura sacra dicit.
Qui ambulas super pennas uentorum.

Nouem autem esse ordines angelorum, et sacre scripturae testantur; id est angeli, archangeli, throni, dominationes, uirtutes, principatus, potestates, cherubin et seraphin. Quorum officiorum uocabula cur ita distincta sunt, interpretando exequemur. Angeli uocantur, propter quod de celis ad adnuntiandum hominibus mittuntur. Angelus enim grece, latine nuntius dicitur. Archangeli greca lingua summi nuntii interpretantur. Qui enim parua uel minima adnuntiant, angeli sunt; Qui uero maiora, archangeli nuncupantur. Archangeli dicti, eo quod principatum teneant inter angelos. Archos enim grece, latine princeps interpretatur. Sunt enim duces et principes sub quorum ordine unicuique angelorum officia deputata sunt. Sicut enim in terra sunt duces et principes, tribuni et centuriones qui hominibus prelati sunt, ita archangeli angelis presunt. Zacharias propheta testatur dicens: Ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur, et alius angelus egrediebatur in occursum eius, et dixit ad eum; Curre loquere ad puerum istum dicens, Absque muro habitabitur Hierusalem. Si enim in ipsis officiis angelorum nequaquam potestates maiores minores mitterent, nullo modo hoc quod diceret homini angelus, ab angelo cognouisset. Quidam autem archangelorum priuatis nominibus appellantur, ut per uocabula ipsa in opere quid ualeant designentur. Gabriel ebraice, in lingua nostra uertitur fortitudo dei. Ubi enim potentia diuina ut fortitudo manifestatur, Gabriel mittitur. Unde eo tempore quo erat dominus nasciturus et triumphaturus de mundo, Gabriel uenit ad Mariam, ut illum adnuntiaret, qui ad debellandas aerias potestates humilis uenire dignatus est. Micael interpretatur, quis ut deus. Quando enim aliquid in mundo mire uirtutis fit, hic archangelus mittitur, et ex ipso opere nomen est eius, quia nemo ualet facere, quod facere potest deus. Raphael interpretatur curatio, uel medicina dei. Ubicumque enim curandi et medendi opus necessarium est, archangelus a deo mittitur, et inde medicina dei uocatur. Unde et ad Thobiam idem archangelus missus, oculis eius curationem adhibuit, et cecitate detersa, uisum restituit. Nominis enim interpretatione et angeli officium designatur. Uriel interpretatur ignis dei, sicut legimus apparuisse ignem in rubo. Legimus etiam ignem missum desuper et implesse quod preceptum est. Throni autem et dominationes, et principatus, et potestates, et uirtutes, quibus uniuersam celestem societatem apostolus complectitur, ordines angelorum et dignitates intelliguntur. Et per hac ipsa distributione officiorum, alii throni, alii dominationes, alii principatus, alii potestates dicuntur, pro certis dignitatibus, quibus inuicem distinguntur. Uirtutes angelicas quedam

misteria pibentur. p quos signa et mi
racula in mundo fiunt. ppt qd et
uirtutes dicuntur. Potestates sunt
quib; uirtutes aduerse subiecte sunt.
et inde potestatu nomine nuncupant.
quia maligni sps. eoru potestate
quo arcentur. ne tantummodo
noceant. quantu cupiunt. Princi
patus sunt hi qui angtorum
agminib; presunt. qui p eo qd
subditos angelos ad explendu miste
riu diuinum disponunt. princi
patus uocabulu acceperunt.
Nam alii sunt qui administrant.
alii qui adsistunt. sicut p danielē
dicitur; Milia miliu ministra
bant ei. & decies milies centena
milia adsistebant ei; Dnationes sunt
hii qui etia uirtutib; potestatib; et principa
tibus preminent. qui p eo qd cae
teris angtoru agminib; dnantur.
dnationes uocantur. Throni sunt
agmina angtorum. qui latino elo
quio sedes dicuntur. Et uocati
throni. quia illis conditor psidet.
et p eos iudicia sua disponit. Che
rubin aute. et ipsi sublimes celorum
potestates & angelica ministeria
pibentur. qui ex ebreo in lingua
nra. interpretantur scientie
magnitudo. Sunt eni sublimiora
agmina angtorum. quod p eo
qd uicinius positi diuina scientia
ceteris amplius pleni sunt. Cheru
bin. plenitudo scientie ap

pellant. Ipsa sunt illa duo animalia
sup ppiciatoriu arche ficta ex me
tallo. ppt significanda angtorum
psentia. in quorum medio ostendit
ds. Seraphin quoq; similiter mul
titudo e angtorum. qui ex ebreo
in latinu ardentes uel incendentes
interpretantur. qui idcirco ardentes
uocantur. quia inter eos & dnm
nulli angti consistunt. Et quo quanto
uicinius cora eo consistunt. tanto
magis claritate diuini luminis in
flammant. Unde & ipsi uelant fa
ciem et pedes sedentis in throno di.
& idcirco ceterae angtorum turba u
dere di essentiam plene non ualent.
scientia plenitudo
qm cherubin ea tegunt. Hec igitur
uocabula agminu angtorum. ita
sunt specialia hordinu singulorum
ut tamen sint ex parte communia
omniu. Nam du throni sedes di
quorumdam angtorum ordines specia
designentur. tamen p psalmistam
qui sedes sup cherubin dicitur.
Sed ideo isti ordines angtoru priuatis
nominib; appellant. quia hoc ipsu
offitiu in proprio ordine plenius ac
ceperunt. Et cu sint omnib; com
munia. pprie tamen hec nomina
suis ordinibus deputantur. Unicuiq;
eni sicut predictu e ppria sunt
offitia iniuncta. que p meruisse
eos in mundi constat exordium.
Qui angti et locis et hominib; psunt
p pphetam testatur angtis dicens.

principes regni persarum. restitit michi.
Unde apparet. nullum esse locum cui angeli
non presint. Presunt enim et auspiciis
operum omnium. hic est ordo uel distinctio
angelorum. qui post lapsum malorum.
in celesti uigore steterunt. Nam postquam
apostate angeli ceciderunt. hi ipse
uerantia eterne beatitudinis solidati
sunt. Unde et post celi creationem.
in principio repperitur. fiat firma
mentum. celum nimirum ostendens. quod
post ruinam angelorum malorum. hi qui
remanserunt firmitate aeternae perseueran
tiae consecuti sunt. Nullo iam lapsi
auersi. nulla superbia cadentes. sed
firmiter in dei amore et contemplati
one manentes. nichil aliud dulce
habent. nisi eum a quo creati sunt.
Quod autem duo seraphim in esaya leguntur.
figualiter ueteris et noui testamenti
significatione ostendunt. Quod uero fa
ciem et pedes domini operiunt. quia
preterita ante mundum et futura post
mundum scire non possumus. sed media
tantum eorum testimonio contemplamur.
Singuli senas alas habent. quia de fa
brica tantum mundi que in sex diebus
facta est. in presenti seculo nouimus. Quod
clamant tersanctus alter ad alterum.
trinitatis in una diuinitate demonstrat
misterium.

PATRIARCARUM NOMINA.

Ut sciamus quid in suo uocabulo
resonant. an plerique eorum ex causis
propriis nomina acceperunt. Patriarche
interpretantur patrum principes. ex
quibus christus secundum carnem originem
ducit. Abram primum uocatus est
pater uidens populum. propter israel scilicet
tantum. Postea appellatus abraham
addita una littera. quod transfertur
pater multarum gentium. quod erat adhuc
in fide futurus. Gentium autem non habet
in nomen. Sed subauditur iuxta
illud. Erit nomen tuum abraham. quia
patrem multarum gentium posui te. Isahac.
ex risu nomen accepit. Riserat enim
pater quando ei promissus est. admirans
in gaudio. Risit et mater. quando
per tres illos uiros promissus est. dubitans
in gaudio. ex hac ergo causa nomen
accepit. hic ergo abraham deum patrem
significauit. qui est auctor et origo
hominum. Isaach christum significauit.
Jacob supplantator interpretatur.
siue quod in ortu plantam nascentis fratris
adprehenderit. siue quod postea fratrem de
ceperit arte. Iste prefigurabat ecclesiam.
ex quo sunt nati duodecim patriarche.
que est aeccta in duodenario numero
constituta. Unde et duodecim tribus
israel dicuntur. Tunc enim hoc nomen iacob
accepit. quando tota nocte luctatus.
uicit in certamine angelum. et ori
ente lucifero. benedictus est. Et inde
propter uisionem dei appellatus est israel.
sicut ipse ait. Vidi dominum facie ad
faciem. et salua facta est anima mea.
Ruben interpretatur uisionis filius.

Simeon· interpretatur auditio. Iuda confes
sio dicitur. quando ei peperit eum lia. Lau
dem dni retulit dicens. Modo sup hoc con
fitebor dno. & ob hoc uocatus est iuda.
a confessione. itaq; nomen eius e dictum.
quod est gratiarum actio. haec est regalis
successio. mirabilis psapia. cui ductatus
bellorum. & usi traditur regnum. qui
nomen gentis ex suo nomine dedit.
Ipse potens ut leo in regno & clarus in
splendore potentiae. Cuius quidem im
perii posteritas non cessauit. quo adusq;
xps quasi catulus leonis ex germine
eius ascenderet. atq; spes gentium ex re
gali procedens utero effulsicaret. &
inde dictum est. Vicit leo de tribu
iuda. unde et iudei sortiti sunt nomen.
quia iudas confessio dicitur. unde &
nos confessoris nomen possidemus.
Sicut & ipoertas dictum est. qui se
dicunt iudeos esse & non sunt. Isachar.
interpretatus est merces. hoc autem
ideo. quia mandragoris filii ruben.
in precium uiri quia rachel educebatur.
a se emerat lia. conparauit mandra
goras. et conceptus est ysachar. Unde
et dum natus est. dixit lia. Dedit ds
mercedem meam. De hac tribu natus est
iudas scariothes qui dnm uendidit. &
mercede precii conparauit agrum.
de mercede iniquitatis suae. Zabulon.
interpretatur habitaculum. Neptalim.
de conuersione. Dan. interpretatur
iudicium. Bala enim dum eum peperisset
dixit rachel dna eius. Iudicauit me dns.

& exaudiuit dicens. Dedit michi filium. Sed
nominis expssit. ut ab eo qd iudicasset
filium ancillae. iudicii nomen inponeret.
De hac tribu natus erit antixps. de conc...
nati fili[...] synagogae que est nox ignoran...
qui sunt serui peccati. Leui. sacerdo...
auctor originis eum tribu iuda & pmistione ...
generis iunctus. sed iussit toto diuis...
car et e ppriae sortis funiculo. et habit...
in uniuersis regnis fratrum. De hac sunt sa
cerdotes quib; non est licitum inter fra...
dere hereditatem. sed in toto ista tpe ...
contenti e paupertate. Iudam et leui ...
et sacerdos xps interpretatur. qui fecit
nrm regnum sacerdotes dō et patri suo.
Gad. ab euentu siue pcinctu uocatus est.
Aser. beatus dicitur. Ioseph saluator mundi
interpretatur. eo qd orbem terrae ab im
minentis famis excidio. filius dexterae
qd est uirtutis. Manasses dicitur obliv...
Ephraim. dicitur augmentum. Isti sunt ...
tres pphetarum et aplorum origo. ...
et patres nri. de quo dns dixit ad ab...
In isaach uocabitur tibi nomen. Non ...
mael qui de ancilla natus est. qd est sy
nagoga.

Prophetas dicti. eo qd longe puiderent.
Quos gentiles uates appellant. hos
pphas uocant. quasi prefatores qui
porro fantur. id est locunt. et de futuris
uera predicunt. Qui autem nobis pphetae
ueteri testamento uidentes appellabant
quia uidebant ea quae ceteri non uidebant
quae in misterio abscondita erant. Multi ...
pphe. sed tamen in libris duodecim cons...

buntur. exceptis quattuor: qui maiora uo
lumina condiderunt. Esaias interpretatur
saluator domini. et merito. saluatorem enim
uniuersarum gentium. eiusque sacramenta am
plius quam ceteri predicat. Iheremias ex
celsus domini. pro eo quod dictum est ei. constitui te
super gentes et regna. Ezechiel. forti
tudo dei. Daniel iudicium dei. quod impios
iudicabit. Osee. saluator aut saluans.
Iohel. dominus deus siue incipiendus. Amos. populus
auulsus. eo quod populus israhel a domino euulsus
erat. Naum. germen siue consolator.
Abacuc. amplexans. eo quod
amabilis domini fuit. Nullus enim de prophetis
tam audaci uoce ausus est dominum ad disceptati
onem iustitiae prouocare. cum in rebus hu
manis mundi istius. tanta rerum uersabatur
iniquitas. Micheas. quis hic uel quis iste.
Soffonias. speculum uel archanum domini.
Abdias. seruus domini. Sic enim moyses
famulus domini. et apostolus seruus christi. iste le
gatus ad gentes missus uenit. Iste fuit dis
pensator. acab regis. Ionas interpretatur
columba. siue dolens. Columba propter ge
mitum. dolens propter ederam que aruit.
Ipse est sareptene uiduae filius. ut iudei adfir
mant. quem resuscitauit elias. et tunc
dictus est amati. Amati enim ex hebreo.
latine ueritas. id est filius ueritatis.
Zacharias memoria domini. eo quod memo
ratus est dominus per eius predicationem populum
reducere. ihrlm. Aggeus in latinum
festiuus et letus. Malachias. interpretatur
angelus domini. Hi sunt duodecim prophete. in duo
denario numero ecclesie constituti. Hi pro

phetauerunt de christo. quod postea ihesus apostolis dicebat.
Alii laborauerunt. et uos in labores eorum in
troistis. Et iterum. Multi reges et prophete cu
pierunt uidere que uidetis et non uiderunt.
id est christum. quem uos uidetis in carne. et illi
non uiderunt. Quattuor uero prophete.
inter duodecim. quattuor euangelistas
significauerunt. qui inter apostolos fuerunt.
Apostoli grece. latine missi interpretantur.
Nam sicut grece angeli. latine nuntii
uocantur. ita et apostoli. latine missi interpretantur.
Ipsos enim misit christus euangelizare per uni
uersum mundum. Ita ut quidam persas.
indosque penetrarent. docentes. et facientes
in nomine christi magna. et incredibilia
miracula. ut ea testantibus signis et pro
digiis crederetur illis. in his que dicebant.
Habent autem plerique ex eis. causas suorum
uocabulorum. Petrus a petra nomen ac
cepit. hoc est a christo. super quem est fundata
ecclesia. Non enim a petro petra. sed a
petra petrus. sortitus est nomen. Sicut
non christus a christiano. sed christiani a christo
uocati sunt. Ideoque ait dominus. Tu es petrus.
et super hanc petram edificabo ecclesiam
meam. Quia dixerat petrus. tu es
christus filius dei uiui. Deinde dominus respondit.
Super hanc petram quam dixisti. edificabo
ecclesiam meam. Petra enim erat. super quod
fundamentum. etiam ipse edificatus est
petrus. Cephas dicitur. eo quod in capite
sit constitutus apostolorum. Cephas grece.
caput dicitur. Symon bariona. filius
columbe. Bar quippe syra lingua filius
dicitur. Iona. ebraice. latine columba. et est

ipsū nomen in petro. Syrum pariter & ę
breū. Bar iona ali i similiter accipiunt.
quod symon petrus filius sit iohannis.
iuxta illā interrogatione dni. Simon
iohannis amas me. Iohannes autem.
dnī grā dicitur. Et p iona. iohanne
dicunt. l. fuisse petrū trinomium.
idest petrum. cepha. et symon bar
iona. Symon aebraice. Latinę obe-
diens dicitur. Saulus. ebreo sermone
teptatio dictus. eo qđ primus in teptati-
one aecctę sit uersatus. unde nomen hab&
istud. eo qđ persequebatur xpianos.
Postea mutato nomine. de saulo factus
est paulus. qđ interpr&atur mirabilis
siue electus. Latinę autē paulus. amo-
dico dictus. unde et ipse ait. Ego autē.
sum minimꝰ aptorum. Quando enī
saulus. supbus & elatus. Quando uero
paulus. humilis. modicus. Cephas
enī et saulus. ideo mutato nomine
sunt uocati. ut essent aetiā ipso no
mine noui. sicut abraam et sarra.
Andreas frater petri carne. et coheres
grāe. qđ Latinę dicitur decorus.
siue respondens. Sermone autē greco.
a uiro. uirilis appellatur. Johannes
ex merito. nomen accepit. interp-
tatur enī in quo est gratia. ut dni gra-
eo qđ amplius eū ceteris aptis dilexit ihs.
Iacobus zebedei apatre dictus. quē
relinquens. cū iohanne uerū patrem
xpm secutus est. Hi sunt filii toni-
trui. qui etiam bonarges. ex fir-
mitate et magnitudine fidei nominati

sunt. Hunc iacobū frem iohis. quē decollauit
herodes post ascensionem dni occi[dit].
Jacobus alphei. ppter separatione[m]
est cognominatus alterius iacobi. Si[c]
iste filius alfei. & ille filius zebedei
ambo apatre nomen sumpserunt.
Iste est iacobus minor. qui in eu[an]g[elio]
frater dni nominatur. Cuia maria
uxor alfei soror fuit matris dni. q[uam]
mariam cleofę. iohannes euang[elista]
cognominat. Alfeus autem ebr[eo]
sermone dicitur. Latinę uero m[ille]
simus siue doctus. Philipus os lam[pa]
dum uel os manuū. Thomas abis[sus]
uel geminus. unde et grece. didim[us]
appellatur. Bartholomeus. syri[a lin]
gua filius suspendentis aquas. uel fili[us]
suspendentis me. Mattheus in[terpr&atione]
donatus exprimitur. idem appel[latur]
leui. ex tribu a qua ortus fuit. [In]
latino autē ex opere. publica[num] [no]
accepit. quia ex publicanis fuit [ele]
& in apostolatū translatus. Sym[on]
chananeus. ad distinctione symon[is]
petri. de uico galilee cana. ubi
aquas dns mutauit in uinū. Ipse e[st qui]
in alio euangelista scribitur zelo[tes].
Cana quippe. zelus interpr&atur.
Judas iacobi qui alibi appellatur ta[d]
beus. figuratum nomen habet a cor[de]
qđ nos diminutiue corculū possu[mus]
apellare. Ipse in alio aeuglista. tad
deus scribitur. quē ecclesiastica tra
dit istoria. missū ǡ ciuitate ed[essa]
ad abgarū regem. Iudas scariothes.

ut a uico in quo ortus est ut ex tribu ysachar
uocabulū sumpsit. presagio futuri
in condempnatione sui. Isachar enī inter
pr̄tatur merces. ut significaret p̄tium
proditoris. q̄ uendidit dnm̄. Mat
thias qui interpr̄tatur apl̄s. sine cog
nomine solus habetur. & int̄pr̄tatur
donatus. ut sub audiat̄ p iuda datus.
Iste enī in loco ei᷒ electus ē ab apl̄is.
cū ꝑ duob; sors mitteretur. Marcus
excelsus mandato. utiq; ꝑp̄t euḡtium
altissimi. q̄d predicauit. Lucas ipse
consurgens. siue ipse eleuans. Bar
nabas. filius ꝓphete. uel filius conso
lationis. Hii duodecim sunt xp̄i disci
puli. predicatores fidei. et doctores
gentiū. Cui. dū om̄s unū sint. singuli
tamen eorū ad p̄dicandum in mundo.
sortes ꝓprias acceperunt. Petrus romā.
Andreas. acchaiam. Tomas. indiā.
Iacobus. ispania. Iohannes. asiā.
Mattheus. macedoniā. Filippus. gal
lias. Bartolomeus. licaoniā. Symon
zelotes. egiptum. Matthias. iudeā.
Iacobus frater dnī. ihrl̄m. Paulo autē
cū ceteris apl̄is nulla sors ꝓpria tra
ditur. quia in omnib; gentibus magister
et p̄dicator eligitur. Nam sicut petro
et reliquis circumcisionis apostolatus est
datus. ita paulo preputii in gentibus.
Hic autē septem aecclis. & trib; euan
gelizat discipulis. Hii sunt duodecim
hore diei. qui per xp̄m solem inlumi
nantur. Hii sunt duodecim porte cae
lestis ihrl̄m. p quos ad uitā beatam
ingredit̄ ipsi. Hii sunt precepta aplica.
quā credimus firmissima. supra xp̄m scilicet
petrā fundata. Hii sunt duodecim
throni. iudicantes duodecim trib;
isrl̄. Hec est aeccl̄a p uniuersum orbē
terrarū dilatata. Hoc est semen scm̄.
et electū regale sacerdotiū. p uniuer
sum mundū seminatū. Parui fuerunt
electi. & de hoc paruo grano multa
seges surrexit. hanc ecclesiā credim᷒
et tenemus. & qui supra euangeliza
uerit quā isti non xp̄ianus. sed ana
thema in perpetuū erit maranatha.
id est perditio in aduentū dnī. Et hii
falcibus haec seminis grana p agrum
huius mundi quē ꝓphete laborauer̄
metent. q̄d subiecta formula pic
turarū demonstrat.

BIBLIOTHÈQUE IMPÉRIALE MSS.

SEPTEN TRIO
BORIAS AQUILO
UUNIUS A SEPTENTRIO
TRASCIUS CIRCIUS
KORUS AGRESTIS
FAVO NIUS
DESERTA ARENOSA
ALBANIA
GALACIA
CAPADOCIA
CILICIA
ASIA MINOR
MACEDONIA
TESSALONICA
ACAIA
EPIRUM
SINUS ADRIATICUS
CALABRIA
APULIA
ROMA
SPOLITE
hic caputo europae
ALANIA
DACIA
SARMATICA
SAXONIA
FRISIA
PANNONIA
FRANCIA
GALLIA BELGICA
GALLIA LUGDUNEN
AQUITANIA
PROUINCIA
SEPTIMANIA
UUASCONIA
GALLICIA
CANTABRI
LUSITANIA

EURUS
INSULA CRISE
EURO AUSTER
MERIDIES
GENS SERES
ASIA MAIOR
GENERALITER PARTIA VOCATUR
ARACUSIA
MESOPOTAMIA
BABILONIA
CALDEA
SINUS PERSICUS
GALILEA SUPERIOR
GALILEA INFERIOR
ARABIA
NABAIA REGIO
IUDEA
PALESTINA
SINUS ARABICUS
EGIPT SUPERIOR
INSULA MEROEN
GENTES Aethiopum
EGIPT INFERIOR
LIBIA
AFRICA
DESERTA ARENOSA
AETHIOPIA
MARI RUBRUM
EXTRA TRES AUTEM PARTES ORBIS QUARTA PARS TRANS OCEANUM INTERIOR EST IN MERIDIE QUAE SOLIS ARDORE INCOGNITA NOBIS EST IN CUIUS FINIBUS ANTIPODAS FABULOSAE INHABITARE PRODUNT
AUSTER VENTUS
INSULAE FORTUNATARUM
AUSTER AFRICUS
LIBO NOTHUS
LIPS AFRICUS

ORIENS
SEPTENTRIO
MERIDIES
OCCIDENS
FAVONIUS
CIRCIUS
CORUS AGRESTIS
LIPS AFRICUS
AUSTER AFRICUS
LIBONOTHUS
AUSTER UINTUS
EURUS
BOREAS AQUILO
DESERTA ARINOSA
GENS SERES
ASIA MAIOR
INDIA
GENERALITER PARTIA UOCATUR
MESOPOTAMIA
ARACUSIA
BABILONIA
CALDEA
GALILEA SUPERIOR
ARABIA
IUDEA
PALESTINA
EGIPT SUPERIOR
EGIPT INFERIOR
INSULA MEROEN
LIBIA
AFRICA
AETHIOPIA
DESERTA ARINOSA
MARE RUBRUM
SINUS ARABICUS
NABATEA REGIO
INSULAE
FORTUNATARUM
ALBANIA
GENS COLCI
GALACIA
CAPADOCIA
CILICIA
ASIA MINOR
BITI
HIC CAPUD EUROPAE
ALANIA
SARMATICA
MACEDONIA
TESSALONICA
ACAIA
EPIRUM
SINUS ADRIATICUS
PANNONIA
NORICUM
ROMA
CALABRIA
APULIA
SPOLITE
ITALIA
PROUINCIA
SEPTIMANIA
FRANCIA
GALLIA BELGICA
GALLIA LUGDUNENSIS
AQUITANIA
UUASCONIA
GALLICIA
FRISIA

MARTIRES Greca lingua. La
tine testes dicuntur. Unde et testimoniũ
grece martyria nuncupantur. Testes autẽ
ideo vocati sunt. quia propter testimoniũ
xpi passionẽ sustinuerunt. eiusq; ad
mortem per veritate certauerunt. Mar
tyr prior in nouo testamento stephanus fuit.
qui ebreo sermone interpretatur norma.
quod prior fuit in martirio. ad imita
tationem fideliũ. Idem autẽ greco ser
mone in latinũ uertitur choronatus.
Et hoc prophetice. ut consequenter in pro
phetia. quod temporis futuri prius in uoca
bulo resonaret. Passus est enim. et quo
cabatur accepit coronã. dicitur humilitẽ
lapidatus. sed sublimiter coronatus. Duo
sunt autẽ martyrii genera. Unum
in aperta passione. alterũ ab occulta
animi uirtute. Nã multi hostis insi
dias tolerantes. idest diabolo resisten
tes. et cunctis carnalib; desideriis abre
nuntiantes. per hoc quod se omnipotenti dõ in
corde mactauerunt. etiã pacis tẽpore.
martyres facti sunt. Qui etiam si perse
cutionis tempus existeret. martyres
ẽẽ potuerunt. Cleros et clericos.
hinc appellatos. quia mathias apostolus
sorte electus ẽ. quem primũ ab apostolis
legimus ordinatũ. Cleros enim grece.
Latine sors. uel hereditas dicitur.
Propterea ergo dicti clerici. quia de sorte
sunt dñi. uel quia dñm partẽ habent.
Generaliter autẽ clerici nuncupantur
omnes qui in ecclesia xpi deseruiunt. quorum
gradus et nomina hec sunt. Ostiarius.

tp

psalmista. Lector. exorcista. acolitus.
Subdiaconus. Diaconus. Presbiter. Episcopus.
Ordo episcoporũ quadripertitus ẽ. idest in pa
triarchis. archiepis. metropolitanis atq; epis.
i Patriarcha greca lingua summus patrum
interpretatur. quia primum idest apostolicum
retinet locũ. et ideo quia summo honore
fungitur. tali nomine censetur. In omni orbe
terrarũ. tres sedes sunt patriarcharũ.
Idest roma. Antiochia. Et alexandria.
Ipsi et pape dicuntur. Archiepiscopus greco
uocabulo. quod sit summus episcoporum.
Tenet enim uicem apostolicam. et presidet tam
metropolitanis quam epis ceteris. singulis
enim prouinciis preeminet. Quorũ auctori
tati et doctrinae. ceteri sacerdotes sub
iecti sunt. sine quibus nichil reliquos
epõs agere licet. Sollicitudo enim totius
prouintiae ipsis commissa est. Omnes autẽ
superius designati ordines. uno eodemq;
uocabulo epi nominantur. Sed ideo pri
uato nomine quidã utuntur. propter distinc
tionẽ potestatũ. quã singulariter acceperunt.
Patriarcha. pater principũ. Archos
enim. princeps dicitur. Archiepiscopus. episcoporum
metropolitanus nominatur. Epi autem
uocabulũ inde ductũ. quod ille qui super
efficitur superintendat curã scilicet
subditorũ gerens. Scopin enim grece.
quod latine intendere dicitur. siue et specula
tores interpretantur. Nã speculator est
prepositus in ecclesia dictus. eo quod speculetur
atq; prospiciat populi infra se posi
IIII ti mores et uitã. Pontifex. prin
ceps sacerdotũ est. quasi uia sequentium.

BIBLIOTHÈQUE IMPÉRIALE MSS.

Ipse et summus sacerdos. ipse pontifex ma
ximus nuncupatur; Ipse enim efficit sacer
dotes. atque leuitas. Ipse omnes ordines
aecclesiasticos disponit. Ipse quod unus
quisque facere debeat ostendit. Ante ad
uentum autem pontifices et reges erant.
Nam maiorum hec erat consuetudo. ut
rex esset etiam sacerdos uel pontifex.
Unde et romani imperatores. ponti
fices dicebantur; Vates. a ui mentis sap
pellatos. quorum significatio multiplex
est; Nam modo sacerdotem. modo prophetam
significat. modo poetam; Antistes sa
cerdos dictus. ab eo quod ante altare stat.
Primus est enim in ordine ecclesie. et supra
se nullum habet; Sacerdos autem nomen
habet compositum ex greco et latino.
quasi sacrum dans; Sicut enim rex
a regendo. ita sacerdos a sanctificando
uocatus est. Consecrat enim et sanctificat.
Presbiter grece. latine senior interpretatur.
Non enim modo pro aetate. uel decrepitam
senectutem. sed propter honorem et digni
tatem quam acceperunt presbiteri no
minantur. Item autem presbiteri sacerdotes
uocantur. quia sacrum dant sicut episcopi.
Quia licet sint sacerdotes. tamen pon
tificatus apicem non habent. quia nec
crismate frontem signant. nec paraclitum
spiritum dant. quod solis deberi episcopis lec
tio actuum apostolorum demonstrat. Unde
et apud ueteres idem episcopi et presbiteri
fuerunt. quia illud nomen dignitatis
est. non etatis. Leuite ex nomine auc
toris uocati. De leui enim tribu le

uite exorti sunt. quibus in templo dei
mistica sacramenta ministeria ex
plebantur. Hi grece diaconi.
latine ministri dicuntur. quia sicut
in sacerdote consecratio. ita in dia
cono ministerii dispensatio habetur.
Hyppo diaconos grece. quos nos la
tine subdiacones dicimus. Qui ideo
sic appellantur. quia subiacent pre
ceptis et officiis leuitarum. Oblati
ones enim in templo dei a fidelibus
ipsi suscipiunt. et leuitis superpo
nendas altaribus deferunt. Hi
apud hebreos nathanei uocantur.
Lectores a legendo. psalmiste a psalmis
canendis uocati. Illi enim predicant
populis quid sequantur. isti canunt ut
excitent ad conpassionem animos audi
entium. Licet et quedam lectores. ita mi
seranter pronuntiant. ut quosdam ad
luctum lamentationemque compellant.
Idem etiam et pronuntiationes uocant.
eo quod porro adnuntiant. Tanta enim
et tam clara erit eorum uox. ut quamuis longe
positi. aures adimpleant. Cantor
enim uocatus. quia uocem modulatur
in cantu. Huius duo genera dicuntur.
in arte musica; Sicut ea docti homi
nes latine dicere potuerunt. id est
precentor. et succentor. scilicet
qui uocem premittit in cantu. Suc
centor autem qui subsequenter
canendo respondet. Concentor autem respondet
dicitur. quia consonat. Qui autem
non consonat. nec concinit. nec

concentor est. Accoliti grece. latine ce
roferarii dicuntur. a deportandum
cereos quando legendum est aeuangelium.
aut sacrificium offerendum. Tunc enim accen
duntur luminaria ab eis. et depor
tantur. Non ad effugandas tenebras.
dum sol eodem tempore rutilet.
sed ad signum letitiae demonstrandum.
ut sub typo luminis corporalis.
illa lux ostendatur. de qua in euangelio
legitur. Erat lux uera que inluminat
omnem hominem. uenientem in hunc
mundum. Exorcistae ex greco. in
latinum autem adiurantes. siue in
crepantes uocantur. Inuocant enim
super catecuminos. uel super eos qui ha
bent spiritum inmundum nomen domini ihesu.
adiurantes per eum. ut egrediantur
ab eis. Ostiarii enim sunt ianitores qui
in ueteri testamento electi sunt ad cus
todiam templi. ut non ingrederetur
pollutus inmundus. in omni re. Dicti autem
ostiarii. quod presint ostiis templi.
Ipsi enim tenentes clauem. omnia intus
extraque custodiunt. atque inter bonos
et malos habentes iudicium. fideles
colligunt. respuunt infideles.
Monachus greca lingua uocatur.
eo quod sit singularis. Monas enim
grece. latine singularitas dicitur. Ergo si
solitarium interpretatur uocabulum
monachi. quid facit in turba. qui solus
est. plura sunt enim genera mona
chorum. Cenobite quod nos in com
mune uiuentes possumus appellare.
Cenobium enim. plurimorum est. Anacho
ritae sunt. qui post cenobialem uitam.
deserta petunt. et soli habitant per deserta.
et ab eo quod longe ab hominibus reces
serunt. tali nomine nuncupantur.
Sed anachoritae. heliam et iohannem. Cenobitae
uero. apostolos imitantur. Heremitae hi sunt
qui et anachoritae. Anachor grece. heremus
dicitur. hi ab hominum conspectu remoti sunt.
heremum et desertas solitudines appe
tentes. Nam heremum dicitur. quasi re
motum. Abba autem syrum nomen
est. significat in latinum pater. quod paulus
romanis scribens. In quo clamamus
abba pater. Syrum dixit et latinum.
De ceteris fidelibus quantum interpre
tatio ostendit. de unctione deducitur.
siue de nomine auctoris. et creatoris.
A christo enim christiani sunt cognominati.
sicut a iuda iudei. De magistri quippe
nomine. cognomen sectatori datum
est. Christiani autem aliquando a iudeis.
quasi hoc proprio nomine nazarei uoca
bantur. pro eo quod dominus noster atque saluator
a uico quodam galileae nazareus sit ap
pellatus. Non se autem glorietur christianum
qui nomen habet. et facta non habet.
Ubi autem nomen secutum fuerit. et
opere compleuerit. certissime christianus
erit. Ille est enim ueraciter christianus. qui se
fide et factis ostendit christianum ambu
lans sicut et ille ambulauit a quo nomen
traxit. Catholicus. uniuersalis.
siue generalis interpretatur. Nam greci
uniuerse. catholicon uocant. Orto

doxus est. recte credens. et ut credit
uiuens. Orto enim grece. recte dicitur.
Doxa gloria. hoc est uir recte gloriae.
Quo nomine non potest uocari. qui
aliter uiuit quam credit. Neofitus
grece. latine nouellus. et rudis fidelis. ut
nuper renatus. interpretari potest. Catecu
minus dictus. pro eo quod adhuc doctrinam
fidei audit. nec dum tamen babtismum
recepit. Nam catecuminus grece. latine
auditor interpretatur. Competens uocatur.
quia post instructionem fidei. competit gratiam
xpi. Inde et appetendo. competens uocatur.
Cum aliquis iam paganus ad fidem uenit. cum
instruitur ut credat. catecuminus dicitur.
Cum recte crediderit. et babtizari se pos
tulat. competens nominatur. Cum uero
in aqua babtismi tinguitur. fidelis dicitur.
Cum uero crismatur a crismate. id est uncti
one. dicitur xpianus. Sed cum post babtis
mum per epos datur sps scs. cum manus inposi
tione. in actibus aptorum. aptos fecisse me
minimus. Sic enim dicit. Cum audissent autem
qui erant iherosolimis apti. quod samaria
accepit uerbum di. miserunt ad illos pe
trum et iohannem. Qui cum uenissent. ora
uerunt pro illis. ut acciperent spm scm.
Nondum enim in ullo eorum. descenderat
sps scs. Tantum uero babtizati erant. in
nomine dni nri ihu xpi. Tunc inpone
bant illis manus. et accipiebant spm scm.
Spm autem scm accipere possumus. dare
non possumus. sed ut detur. dnm inuocamus.
hoc autem in quo melius fiat. quemadmodum
scs papa innocentius romane sedis pontifex

aecclesias scripserit audite. Dicit enim. Non
ab alio. sed ab epo spm scm per manus inpo
sitionem fieri licere. Nam prbi licet sint
sacerdotes. pontificatus tamen apicem
non habent. Hoc autem solis pontificibus
deberi. ut ut consignent in fronte. uel
spm tradant. Quod non solum consuetudo
aecclesiastica demonstrat. uerum et superior
illa lectio actuum aptorum que asserit
petrum et iohannem esse directos. qui iam babti
zatis traderent spm scm. Nam prbi.
seu extra epm. siue presente epo. cum
babtizant. chrismate babtizatos ungere
licet. Sed de eo crismate quod ab epo fuerit
consecratum. non tamen frontem ex eodem
oleo signare. quod solis debetur epis cum tra
dunt spm scm. De religione et fide.

Dogma a putando filosofi nominauerunt.
id est. hoc puto bonum. hoc puto esse uerum.
Religio appellata. quod per eam uni deo re
ligamus animas nras ad cultum diuinum
uinculo seruiendi. Quod uerbum autem
compositum est. a religendo. id est eli
gendo. Ut ita latinum uideatur religio.
sicut eligio. Tria sunt autem que in reli
gionis cultu. ad colendum dm. omnibus
requiruntur. Id est fides. spes. et caritas.
In fide. quid credendum. In spe. quid spe
randum. In caritate. quid sit amandum.
Fides est qua ueraciter credimus id.
quod nequaquam uidere ualemus.
Nam credere iam non possumus. quod
uidemus. Proprie tamen nomen fidei inde dicimus.
dictum. si omnino fiat quod dictum est. aut
promissum. Et inde fides uocata. ab eo quod

sit illud qd inter utrosq; placitu e. quasi
inter dm et hominem. Hinc et fides dicitur.
Spes uocata. qd sit pes pgrediendi uia.
quasi in uia est pes. Unde e contrario.
desperatio. deest ibi pes. nullaq; in
ea ambulandi facultas. quia dum qsq;
peccatu amat. futura gtam no sperat.
Caritas grece. Latine dilectio int
pretatur. eo qd duos in se illiget.
Nam dilectio a duobus incipit. qd est
amor di et pximi. De qua aptls ait.
Plenitudo autem legis. est dilectio.
Maior est autem haec dilectio. omnibus
uirtutib; in aecclesia. Quia quis diligit.
et credit et sperat. Qui autem non di
ligit. quauis multa bona faciat.
sine causa laborat. Omis autem dilectio
carnalis. non dilectio. sed amor dici
solet. Dilectionis autem nomen tantu
modo in melioribus rebus; id est in scis Ac
religiosis uiris accipi solet. Haec est
aecclesiastica doctrina. et fides intra
ecclam tenenda. EXPLICIT PROLOGUS
ECLESIAE. INCIPIT PROLOGUS SINAGOGE.

Sinagoga grece. Latinae congregatio
dicitur. Quia eccla aduocationem
dixit. eo quod omis ad se uocet.
Sinagoga uero congregatione appel
lauit. eo qd multitudo ppli in ea con
gregetur. Quod pprium nomen iudeorum
ppls tenuit. Ipsoru eni pprie sinagoga
dici solet. quamuis aeccla dicta sit.
cu etiam xpianis sinagoga nominetur.
Nam uero apli. numqua sinagoga dixer.
sed semp aecclam. Siue discernendi causa.

siue qd inter nos congregatione habem. Unde
et sinagoga et conuocatio. ab una eccla
nomen accepit. Distat aliquid inter aduo
catione. et congregatione. quia aduocare
dicitur. inuitare. Congregare uero. sicut
et pecora congregari solent. quoru et
greges pprie dicimus. Quantu distat
inter pecus. et hominem. tantu distat
inter sinagoga et ecclam. In aeccla
nuncupantur homines. in sinagoga ani
malia. Homines sunt ratione capaces.
Qui preterita recordant. presentia ordinant.
et futura prendent. Et quicquid de die
in die faciunt incessanter pensant. ne ad de
teriora unqua uel in cogitatione. ut in
opere decidant. Non dant somnu oculis.
sed die et nocte in lege dni meditant.
Iste est filius masculus. quem mulier di
citur peperisse. qui non quem libet
scorum uiroru imitando. sed ipsa
ueritate contemplabiliter intuendo.
opera et iusticiam. ut ipsi uintellegat
et sequatur. ad cuius imagine factus
est ueritate. Iste e qui accepit potestate
pisciu maris. et uolatiliu celi. pecodu
q; ferarum quoq; et reptilium. Quia
spalis quisq; effectus. et do similis factus.
secdm aptm iudicat omia. ipse autem
a nemine iudicatur. quia non in hoc mundo
sed in futuro heres esse credit. Sina
goga uero omne spem sua in hoc mundo
habet. sollicita e p corpore non p anima.
Continet autem eos. id e diabolu et anti
xpm. hereticu. ypocrita. Scismaticu.
superstitione. bestiam. dracone. putos.

locustas. equos. & mulierē sup bestiā sedentē.

DIABOLUS ebraice dicitur. latine uero deorsum fluens. Quia quietus in celi culmine stare contempsit. sed superbie pondere. deorsum corruens cecidit. Grece uero diabolus criminator uocatur. quod uel crimina in quibus ipse homines inlicit. deferat. uel quia electorum innocentiam criminibus falsis accusat. Unde in hoc libro. uoce angelica dicitur. Proiectus est accusator fratrum nostrorum. qui accusabat illos in conspectu dei nostri. die ac nocte. Grece satanas dicitur. in latino uero sonat aduersarius. siue transgressor. Ipse enim est aduersarius. qui est ueritatis inimicus. et semper sanctorum uirtutibus contraire nititur. Ipse est transgressor. quia preuaricator effectus. in ueritate qua conditus est non stetit. Idem et temptator. quia ad temptandam iustorum innocentiā postulat. sicut in iob scribitur.

ANTIXPS appellatur. quia contra xpm uenturus est. Non quomodo quidā simplices intellegunt. antixpm ideo dictum. quod ante xpm uenturus sit. id est post eū ueniat xps. Non sic. Sed antixps grece dicitur. quod est latine contrarius xpo. Anti enī grece. In latinū contra significat. Xpm se enim mentietur dū uenerit. & contra eum dimicabit. & aduersabitur sacramentis xpi. & ueritatis euangelium soluet. et non recipiet nisi solam legē moisaycam ut populum ad circūcisionē prouocet. Nā & templū hierosolimis reparare. et omīs legis ueteris cerimonias reparare temptabit. Sed et ille antixps est. qui negat esse dm xpm. Quibus autem dissentit a xpo. xpm credit fide. & negat opere. Nam sicut duobus modis diximus a do recedere. ita duobus modis apostatas homines esse. Sicut enī qui a fide recedit apostata est. ita qui opere recedit ab omnipotenti do. apostata nominatur. etiā si in eccta fidem rectam tenere uideatur. Omnes enim qui exeunt de ecclesia. et ab unitate fidei et operis precidunt. sine dubitatione antixpi esse credantur.

DE HERESIBUS.

Hereses xpianorum multe sunt. et innumerabiles. Cū autem aeccta septiformis est in toto mundo diffusa. una esse creditur. Heresium uero dogma. particulatim in aliquibus regionibus uel partibus coartatur. Quidam enī heretici de eccta recesserunt. & ex nomine suorū auctorū qui eas inuenerunt. nominantur. Quidam uero ex causis propriis. quas suo arbitrio eligentes instituerunt. Nam heresis grece. latine electio uocatur. quod scilicet unusquisque id sibi eligat. quod melius illi esse uidetur. Quas non solū in rusticis & ignaris. sed in sapientibus reperiuntur et litteratis. qui per uersas doctrinas excogitantes. arbitrio suo quod noluerint faciunt. Quia quisquis ab unitate aeccte in consilio segregatur. et ad instituendas siue ad suscipiendas

quaelibet causas. ipse sibi elegit. hereticus
est. Et non solum de fide dicimus. sed etiam
diversae et macilentae quae pro nichilo esse
estimant observationes. hereses nuncu
pantur. quae omnes scis sacerdotibus. indicio
iudicii requirende erunt. Nobis vero
nichil ex nostro arbitrio inducere licet.
sed nec eligere quod aliquis de suo arbitrio
induxerit. apostolos dei habeat auctores.
quia nec ipsi quicquam ex suo arbitrio
quod inducerent elegerunt. Sed acceptam
a xpo disciplinam. fideliter nobis adsig
naverunt. Itaque etiam si angelus de caelis
aliter adnuntiaverit. anathema vo
cabitur. Haec sunt hereses adversus
catholicam fidem exortae. et ab apostolis
et a scis patribus vel conciliis predam
natae. Quae dum in se multis erroribus
divisae. invicem sibi dissentiant. com
muni tamen nomine adversus aec
clesiam dei conspirant. Sed et qui
cumque aliter scripturam scam in
telligit. quam sensus spiritus sancti conflagitat
a quo conscripta est. licet de ecclesia
non recesserit. tamen hereticus ap
pellari potest. DE SECTA
Secta a sequendo et tenendo. no
minata. Nam sectas dicimus.
habitus animorum ad institutam disci
plinam vel propositam. quam tenendo se
cuntur. longe aliter in religionis cultu
estimantes. quam caeteri.
Scisma ab scissura DE SCISMATE
animorum vocatum. Eodem enim cultu.
eodem ritu. credit ut caeteri religiosi.
solo congregationis delectatur discidio.
ut cum ceteris communi nullo fulciatur
consilio. Fit autem scisma cum dicunt ho
mines nos iusti sumus. nos sanctificamus in
mundos. et cetera his similia. DE SUPER
Superstitio dicta. eo quod sit STITIONE
superflua aut super instituta religionis
observatio. DE HYPOCRITA
Hypocrita greco sermone. latine vero
simulator dicitur. Qui etiam simulatae le
gis traditione fulciuntur. doctrinae verba
proferunt. omne quod sentiunt testimoniis
attingunt. Nec tamen per haec vitam
audientium. sed proprias laudes querunt.
quia nec proferre alia noverunt. nisi quod
auditorum corda ad reprehendendas sibi
laudes excitant. non ad lacrimas ac
cendunt. Mens quippe concupiscentiis
exterioribus occupata. igne divini amoris
non calet. Et idcirco ad supernum deside
rium inflammare auditores suos non pos
sunt. verba quae frigido corde proferuntur.
Neque enim res quae in se ipsa non ardet. aliud
accendit. Unde fit plerumque ut hypocri
tarum dicta et audientes non erudiant.
et eosdem ipsos qui se proferunt. elatos lau
dibus deteriores reddant. Attestante
etenim paulo. Scientia inflat. caritas
aedificat. Quae ergo caritas aedificando non
erigit. scientia inflando pervertit.
Plerumque hypocritae miras se abstinentia
affligunt. omne robur corporis atterunt.
et quasi carnis vitam funditus in carne
viventes extinguunt. Sicque per abstinen
tiam morti appropiant. ut pene cotidie

morientes uiuant. Nam ora pallescunt. cor
pus debilitant. et quatitur pectus. interrum
pentibus suspiriis urguentur. Sed inter
haec ab ore proximorum sermo admirati
onis queritur. Nam qui corpus macerat.
sed honoribus anhelat. crucem carni in
tulit. sed mundo per concupiscentiam uiuit.
quia et saepe per sanctitatis imaginem. locum
regiminis indignus adsequitur. qui nisi
aliquid in se uirtutis ostenderet. nullo per
cipere honorem mereretur. sed transit quod
delectabiliter obtinet. penaliter quod sequitur
manet. Sanctitatis nunc fiducia more hominum
ponitur. sed cum internus iudex secreta
cordis examinat. testes uitae [ueri] exterius
non queruntur. DE ARROGANTE.

Arrogans dicitur. id est audax. et su
perbus. eo quod multum rogetur. et ille
fastidiosus sit; DE ELATO

Elatus dicitur. pro eo quod seipsum super
mensuram leuet. dum magnus sibi uidetur
de his quae agit. DE DISPERATIS

Disperatus uulgo uocatur malus. ac
perditus. nec iam ullius prosperae spei.
Dicitur autem per similitudinem egrorum. qui a
flectu et sine spe deponuntur. Consuetudo
autem erat apud ueteres. ut disperati
ante ianuas suas collocarentur. uel extre
mum spiritum redderent terrae. uel ut possent
a transeuntibus forte curari. qui aliquando
simili laborauerunt morbo. DE INIMICO.

Inimicus est. id est non amicus. quia amicus ami
citiae custos dicitur. Inimicus autem aduer
sarius. Duae autem res inimicos faciunt. fraus
et terror. quod timent fraudis malis quod
passi sunt. DE SUPERBO.

Superbus dicitur. quia super uult ui
deri quam est. Qui enim uult super
gredi quod est. superbus est. DE PUBLICANO

Publicanus est qui fiscalia
publica exigit. qui per publica negotia
saeculi lucra sectatur. DE PECCATORE.

Peccator a pellice id est meretrice uo
catus. quasi pelicator. quod nomen apud
antiquos. tantum solum flagitiosum
significabat. Postea transit hoc uoca
bulum in appellatione hominum iniquorum.

Fornicatrix est DE FORNICATIONE
cuius corpus publicum et uulgatum est.
Et sub arcus murorum prostratur.
Quos loci fornices dicuntur. unde for
nicarii nuncupantur. DE PREUARICATORE.

Praeuaricator malae fidei aduocatus.
qui ut in accusando loquitur. ut in defen
dendo prosilitura pretexat. ut inuti
liter dubieque ponat mercedis gratiam.
et falsum testificatur pro lucro. DE STULTO.

Stultus ipse est fatuus. qui per stuporem [l fatuus]
mouetur iniuriam. Saeuitiam et ma
litiam prefert. nec ultus est. nec ullo
ignominiae commouetur dolore. DE DRACONE

Draco serpens est. id est dia
bolus. sed ex dictore nominis. a ser
pendo nomen accepit. Ipse est et leuia
than. id est serpens de aquis. qui in huius
saeculi mare uolubili uersatur astutia.
Leuiathan autem interpretatur additamentum
eorum. quorum scilicet. nisi hominum quibus
in paradiso semel culpam preuaricationis
intulit. et hanc usque ad aeternam mortem

cordi ei psuadendo adicit ut extendit. Dic
tu est ad serpentem. Maledictus eris inter
omnia animantia. Sup pectus tuu gradi
eris. & uentrem. Hic figuraliter signifi
catur cogitatio. ac superbia mentis.
Per uentre uero. carnis luxuria designat.
Sup pectus autē et uentre diabolus idest
serpens ambulat. quia duabus causis
serpit. quos decipere querit. Idest aut
cogitatione supbiae. aut luxuria
uel ingluuie uentris. Et terra man
ducabis. idest ad te ptinebunt quos
terrena cupiditate deceperis.
Quando eni dictu est diabolo. tra
manducabis. tunc dictu est homini
peccatori. terra es & in terra ibis. &
datus est in cibum diabolo homo peccator.
Inimicitias pona inter te et mulierem.
et semen tuu. et semen eius. Semen
diaboli mala suggestio. uel cogitatio
peccati est. quando unusquisque mala
cogitat. tunc diabolus in corde illius seminat.
Semen autem mulieris factu est boni
operis. quando unusquisq; bonu co
gitat. tunc bonu semen seminat.
Et qd cogita uerit opere non comple
uerit. praue suggestioni resistit.
Caput serpentis mulier. idest. atro con
terit. sicut in mens in ipso initio male
suggestionis excludit. Ille insidiator
calcaneo eius. quia mente qua per
prima suggestione non decipit. deci
pere usq; in fine querit. Sic xpm cu
eum hominem uidisset. decipere que
siuit et non potuit. Tunc ergo caput

eius contriuit. quia non p potentia qd di
erat. sed p humilitate hominis eu contri
uit. qd est mors. Sicut et dd dixerat
ex psona patris ad filiu. Super aspidem
et basiliscum ambulabis. & conculcabis
leonem et draconem. Aspide dixit mor
tem. Basiliscum. uocauit peccatum.
Dracone diabolu. occulte insidiantem.
Leonem uero antixpm. hoc. Os. nunc serui
di. sequaces xpi per fidem & opera sub
pedibus calcant. sicut ueritas in euglio
ait. Ecce dedi uobis potestatem calcandi
sup serpentes et scorpiones. & sup omne
potestatem inimici. & nichil uobis noce
bunt. DE EQUIS. Equi dni sunt quos
Zacharias uidit missos in mare. idest
in predicationem mundi. Hi equi tres
sunt. ALBUS. idest candor bab
tismi. NIGER. idest squalor peni
tentiae. TERTIUS Rubus. quod est
passio martirii. hi tres unu sunt. &
sessore suo xpo. DE EQUIS MALIS.
Et hi equi tres sunt. Primus rufus.
idest sanguinolentus et homicida. Ille
rufus quem supra diximus. suo sanguine
est rufus. Iste uero alieno. hi sunt ho
micide. Secundus equus niger.
Quamuis & ille niger sit que superius diximus.
Sed ille niger est per penitentiam. iste uero
per opera. Iste est famis spalis in aeccla.
idest predicatio euangelica quam nemo ad
nuntiat. Tertius equus pallidus. et infern
sequebatur eu. Ipse mors spalis in aeccla.
Per peccatu enim mors. hi tres unu sunt.
& sessore suo diabolo. DE BESTIA. Bestia

ppriae ad deuastandū nomen accepit.
idest deuorandū. Daniel enī quattuor
in uisione bestias uidit. PRIMA quasi leena.
et habebat alas aquile. SCDA bestia similis
urso. TERTIA bestia quasi pardus. QVARTA
bestia terribilis atq; mirabilis. et fortis
nimis. dentes ferreos habebat magnos.
comedens atq; comminuens. et reliqua pe
dib; suis conculcans. Dissimilis erat ceteris
bestiis. & habebat cornua decem. hae
quattuor bestiae. iste mundus est. qui
in quattuor partib; diuiditur. Oriente.
occidente. septētrione. et meridie.
Quāuis & quattuor regna intellegantur.
idest. in leena babiloniū regnū. in urso
medorum. atq; psarum. IN PARDO regnū
macedonū. & illa dissimile forte regnū
romanorum. dentes ferreos. comedens
& conculcans. eo qđ p ipsum regnū facta sunt
omnia martyria. TAMEN haec quattuor.
unus mundus est. Sicut & nabuchodonosor
in sua statua uisionis. quasi unū uidit in figura
hominis. sed in quattuor partibus discolorib;
membris conspexit. idest. caput aureum.
quod est prima pars mundi. PECTVS et
brachia de argento quod est scđa. TERTIA.
ex ére. quod est tercia pars. idest uentrē
et femora. QVARTA uero pedes ferreos.
& ex parte fictiles. In hos pedes cognosce
aperte finē istius sēli esse. quia pes extrema
pars corporis est. Vnde et lapis de monte
ueniens. idest filius dī de uirgine. hanc
statuā in pedibus percutere dicitur. idest in finē
mūdi uenire. & mundi pacē cum angelis
sociare. et ipse rex in uniuersū mundum suę

aecclēsię. Hęc est lapis. qui dicitur mundū implere.
Ergo hae quattuor bestię. una bestia est.
quę in hoc libro manifestata esse dinoscitur.
habens capita septem et cornua decem.
Decem cornua. & septē capita unum est.
Capita. reges dicit omīs. Cornua. omnia
regna dicit. Et inter decem cornua. unū
cornu paruulū nominauit. Ergo dicam
quod omnes scripturę ecclesiasticę tradi
derunt. In fine mundi quando regnum
destruendum est romanorū. decem reges
futuros esse. qui regnū romanū inter se
diuident. et undecimū surrecturū
esse paruulū regē. qui tres reges
et decē regnis superaturus sit. idest
egiptiorū regem. et africę. et ethiopiae.
sicut in consequentibus plus manifestius
dicemus. Quib; tribus interfectis. etiā
septē alii reges. ipsi decimo regi qui
erat cornu paruulū. colla submit
tent. Ipse est homo peccati filius pditi
onis antixpīs. ita ut in teplo dī sedeat.
faciens se quasi dēs. Per speciē quidem
corporis sui adhuc non uenit. sed tamen
in hac bestia et in equis malis quos diximus
regnū tenet. De quo per pphām dicit.
Posuisti tenebras et facta ē nox. in ipsa
ptransibunt omīs bestię siluarū. Catuli
leonū rugientes ut rapiant. & querant
adō escam sibi. Hinc p iob dicitur.
Ingredietur bestia latibulū suū. et in
antro suo morabitur. Quis alius nomine
bestię. nisi antiquus hostis accipitur qui de
ceptionē primi hominis saeuus impetit.
& integritatē uitę illius male suadendo

lauat .„ Contra quē p pphām uocibus
desc̄a ēlectorū aecclesia . inantiquo statu
restauranda . quē inparadiso pdiderat repro
mittitur .„ Et mala bestia non transibit
p eā .„ Sed hec bestia cū postredemp
toris aduentū . post predicatorū uoces .
quasi post tonitruum nubiū infinem
mundi . illū damnatū hominē qui an
tixps uocatur inuaserit . quid aliud
quam latibulū suū ingredietur . ut
inantro pprio demoretur . Uas quippe
illud diaboli . antrū ac latibulū bestię
est . ut insidians omnibus uiamhuius
uitę carpentibus . in illo et p signa la
teat . & p malitiam occidat .„ Quitam
omniū rep̄borū corda . ētiā nunc prius
quā apte appareat possidet . ea que per
occultā malitiā . quasi ppriā speluncam
tenet . atq; omne qd nocere bonis ap
petit . ineorū se obscuris mentib; abs
condit .„ An iudeorū psequentium
corda spelunca hui⁹ bestiae non fuer̄ .
inquorum multis consiliis . incorde
latuit . & subito uocibus erupit cla
mantiū crucifige crucifige . Et quia
adlacerationem mentis pertingere tēp
tando non potuit . inredemptore nro
amorte carnis anelauit .„ hec nimi
rū bestia multa electorū corda tenuit .
sed hanc ab illis moriens agnus predam
excussit .„ Unde & in euglio dicit .„ Nunc
princeps huius mundi eicietur foras .„
Qui miro rectoq; iudicio . dum confes
sionis humiliū inluminans dns suscepit .
sup̄borū oculos deserens clausit . sic dixit .„

Posuisti tenebras . & facta ē nox .„ Tenebras quippe
dns ponit . cū peccanti iudicia rependens .
lumen sue intelligentię subtrahit .„ Et nox
efficitur . quando prauorū mens ignorantiae
suae errorib; cęcatur ; In qua omis bestię
siluarū pertranseunt . dum maligni sps
sub umbra fraudis latenter in rep̄borum
corda prauitates suas explendo pcurrunt .„
In qua etcatuli leonū rugiēnt . qui ane
quissimarū . sed tamen eminentium pot̄s
tatū ministri sps . inportunis tēptationib;
insurgunt .„ Qui tamen adō escam expetunt .
quia sine dubio capere animas non possunt .
nisi iusto iudicio preualere diuinitus per
mittitur .„ Unde & abte subiungitur .„
Ortus est sol et congregati sunt . & in cu
bilib; suis se conlocauerunt .„ quia ueritatis
lumine p carnē apparente . afidelium
mentibus excussi . quasi ad cubilia sua
reuersi sunt . dum sola infideliū corda
tenuerunt .„ Quod igitur illic leonū cubile .
hoc hic antrum . id est . spelunca bestiae
dicitur .„ Notandū uero magnopere
estimo . quod haec bestia non solum
antrū suū ingredi . sed ineo aetiā mo
rari dicitur . Aliquando ētiā bonorū
mentes ingreditur . inlicita suggerit .
tēptationib; fatigat . rectitudinē sps
ad delectationem carnis deflectere
conatur . delectationē quoq; ad consensū
pducere nititur . sed tamen resistente
supno adiutorio . preualere prohibetur .„
Intrare ergo inmentes bonorū potest .
sed ineis morari non potest . quia cor iusti .
huius bestię spelunca non est .„ Quos enim

quasi propriā spelunca possidet. eorū mentem.
sine dubio immorans tenet. Quia et prius ineis
cogitationes usq; adiniqua desideria. & post iniqua
desideria. usq; ad nequissima opa perducit.
Neque studēt reprobi suggestiones ei recta audi
tia manu repellere. cuius uoluntatib; appetunt
subdita dilectione seruire. Cūq; in eorū cor
dibus prauū qd oritur. mox p studium dilectionis
enutritur. Et cū sibi minime resistitur. prin
ex consensu roboratur. Statimq; consensus.
ad opus deicitur. Opus uero. etiam consuetu
dine. grauatur. Recte enī. in antro suo morari
haec bestia dicit. que tam diu cogitationes repro
borū tenet. quousque eorum uitam.

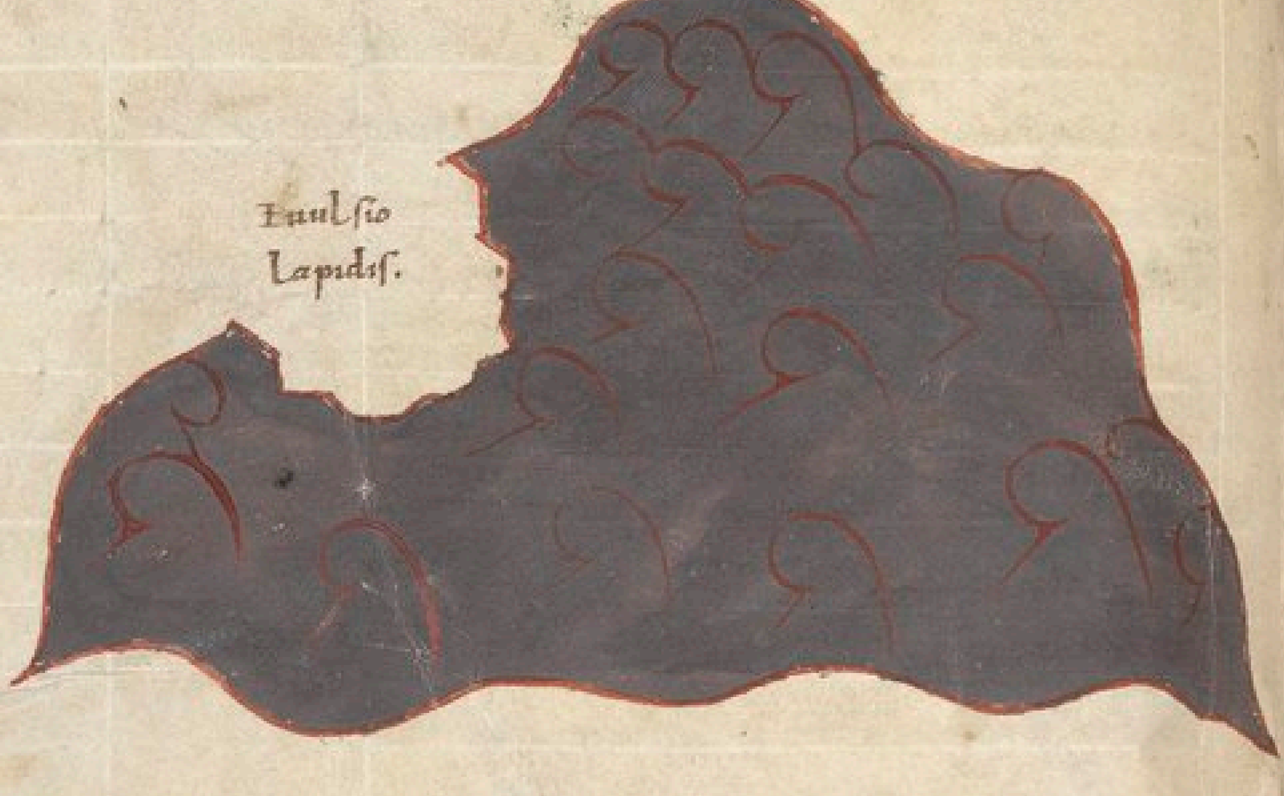
Exulsio
lapidis.

Lapis
qui pcussit statuā
factꝰ ē mons
magnus et imple
uit uniuersa
terram.

MULIER SUPER BESTIĀ.

acta aculeo pravus opere perforet. DE PUTEO.
Puteus profundi terra est. ubi sol radios
numquam mittat. quia pro profunditate lumi-
nis diei accipere non potest. Ipse puteus ipse antrum.
ipse spelunca. ipse caverne terre. hoc totum
unum est. quod sunt homines in tenebris istius
seculi ambulantes. ubi sol iustitie christus lu-
men non fundit. quia in profundo morantes idem
terrena lucra sectantes. lumen eis iustitie
absconditur. DE IPSO PUTEO.
Hoc supra exposuimus quod antrum dicitur.
In hoc puteo absconsus iacet diabolus.
et de hoc puteo exiet locuste. id est.
demones. et hic puteus. et locuste unum
sunt. quia homines mali ascensorem diaboli
habent. Sic propheta dicit. Residuum
eruce comedet locusta. et residuum locuste
comedet brucus. et residuum bruci co-
medet rubigo. Quid per erucam que toto cor-
pore terram repit. nisi luxuria designatur
que corpus tenet. et polluet. ut in superi-
ora mundicie amore surgere non possit.
Quid per locustam que saltu volat. nisi ina-
nis gloria exprimitur. que se inanis pre-
sumptionibus exaltat. Quid per brucum.
cuius pene totum corpus in ventre colligitur.
nisi edendi ingluvies figuratur. Quid per
rubiginem que dum tangit incendit. nisi ira
innuitur. DE MULIERE SUPER BESTIA.
Mulier super bestia est. corruptela et
opera nequitie. et voluntates. fornicatio.
et inmunditia. et avaritia. et zelus. et de-
tractio. invidia. vana gloria. superbia. in
quibus est nequitia. qui de prosperitate mundi
letantur. qui caritatem non habent.
Talia vero sectantes. sunt filii bestie huius.
hii sunt

Qui pauperibus bene non faciunt. qui servos dei
iniuriis et contumeliis afficiunt. qui pro-
pria non tribuunt. sed et hec aliena rapiunt.
Qui ad ecclesiam non concurrunt. qui falsum
testimonium dicunt. qui malum pro malo reddunt.
qui morte inimici gratulantur. Qui au-
guria. ut incantationes. et caracteres
quod signum salomonis rustici dicunt.
ut alia huiusmodi caracteres quos solent
scribere. et ad collum suspendere. et herbas
cum simbolo vel oratione dominica. vel cum
incantationibus colligere. et mulierculas
ad telas araneas vel pedes observare. sive
etiam per animalibus domandis. sive pueros
ad disciplinam. sive arbores vel vineas
plantare. sive pro aliquo opere faciendo.
sive de loco in locum mutando. sive itinera pergre-
diendo. sive die sede ferie aliquid obser-
vant. ne aliquid in eo die de domo eiciant.
neque ignem neque bucellam. Hec omnia
et horum similia. a diabolo sunt inventa.
vel ab infidelibus
et vel paganis. [illegible] instituta. Qui hec
que supradiximus. et huiusmodi similia obser-
vaverit. non est ecclesie filius sed diaboli.
cuius opera est imitatus. Hec sunt
opera effeminata. id est mulieris se-
dentis super aquas. Hec est mulier corrup-
tela que sedet super bestiam. id est iniquitatis
opera. sedens super aquas id est populos. Sic
scriptum est. Mulierem iniquitatis vidi.
que sedet super aquas multas. que populi sunt
et nationes. Hec [illegible] de [illegible]
officina paganorum [illegible]. Hec non
recipit [illegible] ecclesie.
ecclesie. Solent [illegible]

nomine sectatas libros inspicere. et sermones p
qua causa agit investigare. et hoc fortes
scorum dicere. Hec et his similia abhere
ticis et paganis inventa. quicquid in librorum
numero [illegible] veteris et novi testamenti
non reperitur. cuncta condemnat. sancta
doctrina. et foras pellit sancta mater.
ecclesia. Et cum parum cum multum de hoc
idolatrie poculo dat. aureum est. quod
christianam dicuntur. sed ab istis operibus que
in sinagoga perstringuntur. a christo et
ecclesia dividuntur. Quia sic ecclesia
christum. ita et isti diabolum habent caput.
Et sicut ecclesia cum christo unum efficitur
membrum. ita et isti cum diabolo unum
habent corpus coniunctum. Ceterum ecclesia
catholica unam fidem tenet. unum babtisma.
unum deum colit christum. Hos tolerat
mater ecclesia. hos in hoc mundo effugere
non valet. nisi cum in die iudicii
triturata fuerit area. donec triticum re
condatur in orreo. palee autem combu
rentur igni inextinguibili.

QUALITER IN UNU COLLECTA EST ECCLESIA ET SINAGOGA.

Ecclesia et sinagoga. unum nomen est.
quia quod nos dicimus ecclesiam. hoc
iudei dicunt sinagogam. Sed tamen ab
aptis divisata sunt hec vocabula.
cum sinagogam dicerent congregationem.
ecclesiam dixerunt ad vocationem. Et una
congregat. alia advocat. et quod ecclesia
omnes ad se vocat. sive bonos sive malos.
Pro [illegible] in scripturis [illegible]
nominibus appellatur.

Aliquando dicitur fornicaria et
meretrix. aliquando dicitur virgo.
aliquando dicitur soror. Aliquando
dicitur sponsa. aliquando dicitur uxor. aliquan
do dicitur mater. aliquando dicitur filia.
aliquando dicitur regina. aliquando dicitur
concubina. aliquando adolescentula.
aliquando proxima. aliquando amica.
Quid enim interpretatur fornicaria. nisi quod
omnibus subiecta est. omnibus ad se venientibus
fidem nullis denegat. Omnibus ad se venientibus
prostrata iacet. unde et raab meretrix
ecclesie figura fuit. que coccum et spartum
in fenestra suspendit. ut cum ihesus filius nave
veniret. viso signo cocci. raab et qui in
domo eius erant salvarentur. Ita ihesus christus
filius dei. martires et penitentes. per cocci
et spartum cum venerit mundum istum igni
cremare. ecclesia et omnes qui in ea erunt
salvabit. Virgo est. quia virginitatem corporis
et spiritus colligit. Sic scriptum est. Adducentur
regi virgines. Soror est. sic in canticis
legimus de ecclesia. que ex gentibus futura erat.
que testamenta nec dum haberet.
Soror in quid nostra adulescentula et ubera
non sunt ei. Sponsa dicitur. eo quod christus
eam sibi anulo fidei subarravit. sic ipse
in euangelio dicit. Surrexerunt omnes virgi
nes. et ornaverunt lampades suas. et exie
runt obviam sponso et sponse. Uxor dicitur.
quia de ea sibi christus per predicatores filios generat.
Sic scriptum est. Uxor tua sicut vitis
abundans. in lateribus domus tue. filii tui.
sic novella olivarum. in circuitu mense tue.
Mater dicitur. quia perfecta est. sic scriptum

est. Vnaeperfecta est genitrix . & eo ta
diae filios lactat . p duo ubera testamentorum.
sicut dicit . Duo ubera tua . sic duo inuli
gemelli . qui pascuntur inter lilia . Duos
istos inulos lactat . idest duos populos .
de circucisione et preputio uenientes . Filia
dicitur . quia patrem pprium re cognoscens .
sicut scriptum est . Audi filia et uide . et in
clina aure tua . et obliuiscere populum tuu
et domu patris tui . idest diaboli . & con
cupiscet rex decore tuu . quia ipse est dns
deus tuus . et adora eu . Huc usque p pphe
lingua qua calamo scribenti uelociter
comparat . locutus est sps scs . Ipsum
regem et bellatore . et dnm sponsumq;
appellans . & in psona patris induetur .
Loquentis ad sponsam filii sui . & coor
tantis ea ut ueteri gentilitatis et ido
latrie errore contempto . primu his
que dicuntur attendat . et ppt ea non ali
enigena filia nominetur . Deinde uideat .
uel ipsa que dicunt p uniuersa condi
cione . & ex uisibilib; intelligens in
uisibilia . & ex creaturis sentiens cre
atore . & diligenter inclinet aure
sua . & que dicuntur . memorite te
neat . Cumq; audierit . uiderit .
& inclinauerit aure sua totamq; se
doctrine tradiderit . & eorum
intelligentiae que dicuntur . obliuiscatur
primum populum suu . & cu abraam
de caldea egrediens . relinquat terram
natiuitatis . et cognationis sue . Nemo
dubitat patrem nrm antequam adob
taremur do . fuisse diabolu . de quo
salutor ait . Vos de diabolo patre estis .
& ait . ergo anteq̄ patris fueris oblita .
et tale te exibueris depositis pristinis
sordibus . ut sup fratuelem xpm deal
bata conscendas . [illegible]
[illegible] tunc concupiscet
rex decorem tuu . qd aeccta ex gen
tib; congregata . in una sponsa ex
posuimus . unusquisq; ad seipsum referat .
Anima que recte credit que prioribus
uitiis derelinquitur . statim do
adobtatur in filia . Et si phec adob
tanda est . inclinet aure sua obli
uiscatur ueteris conuersationis .
& cu apto dimittat mortuu patre .
& talem se pbeat . ut ametur a rege .
Ipse eni est dns eius adq; flectere debet
genu . et deposita supbia iugu hum
litatis adsumere . Regina est . quia
rege habet sponsum . sicut scriptu est .
Adstitit regina a dextris tuis in uestitu
deaurato circuamicta uarietate .
quam filie regu expectauerunt inho
nore tuo . Filiae regu sunt . que
sponso parant amplexus . cuius
thronus est in sclm scli . hec sunt
que p mirra . & gutta . & cassia .
a uestimentis tuis . a domibus eburneis .
ex quibus te delectauerunt filie regu .
in honore tuo . Per mirra . qui cor
pora sua mortificat . quia mirra .
mortuorum corpora condiuntur .
Per cassia . quia xpi bonus odor sunt .
& sponsus xps . loquitur ad sponsa
aeccta . Mirra et aloe . cu omnib;

unguentis primus. Et illa respondit. Manus
meae distillauerunt murrã. digita mei
guttã. Stacten uero. flores sunt
murre. & hoc stacten dicitur. gutta
ut stilla. Quod autem sequitur
cassia. ipsa est quę ab aliis fistula nun
cupatur. dicẽ intelligitur laus dei quę omnes
prauitates. reumata uoluptatũ. suo
calore excoquens. Quũ uero super
petrã xpi. stabili iam radice fun
data est catholica aecclesia. in una
columba perfecta. et proxima stat
adextris. & nichil in se sinistrum
habet. Stat inuestib; deauratis.
idest sermonib; scripturarũ. ad
sensum intelligentiae transiens. &
cunctis plena uirtutib; in uestitu de
aurato. circũ amicta uarietate. Est
enĩ regina. regnatq; cũ rege. cuius
filias possumus intelligere. in com
mune credentium animas. & proprię
uirginũ choros adorantes sponso filię
tiri in muneribus. idest. filię for
tissimi. aut certe ipsa sit fortis
sima. quia imitata ẽ fortem.
cuius uultũ in diuersis munerib;
deprecabuntur diuites plebis.
Diuites dicit. siue huius mundi.
siue sapientes scripturarũ. Uxorẽ
quoque et concubinam intelligamus
de cantico salomonis. quę sine sponso
suo. uel marito non potest. Proxima
autẽ & amica dicitur. quę semper
amicitiae federe. idest fide. & ope.
in contemplationis arce ẽ quantũ

plus desiderat. tantũ plus proxima est.
haec quę multis uocabulis diximus.
una esse non dubitatur. Certe dicitur.
uirgines sequentur eã. ducentur in le
titia & exultatione. ingredientur ta
lamũ regis. multã esse instantiam animarũ
in xpo credentiũ. demonstrat cantica
canticorũ. in quo scriptũ est. Sexaginta
sunt reginę. & octuaginta concubinę.
& adulescentulae. quarum non est numerus.
Una est columba mea. perfecta mea. de qua
dicitur. Uiderunt eam filiae syon. et beati
ficant eã reginę et concubinę. et lau
dant eam. Quae ergo perfecta est
et scã. corpore & spũ. et columba &
proxima. meretur uocari. hęc est filia.
de qua supra dictũ est. Adstitit re
gina adextris tuis. in uestitu deaurato.
Quę autẽ supergresse sunt. dies istius mundi
& futura regna suspirant. reginę ap
pellantur. Si uero circumcisionem
quidem habet octaua die. sed adhuc
non uenit ad nubtias. sed concubina uocatur.
Diuersa autẽ multitudo credentium
quę nec dum potest sponsi amplexibus
copulari. nec dõ filios parere. adoles
centula dicitur. Ego puto de istius
modi uirginibus quę secuntur ecclesiam.
et in primo ponuntur gradu. has esse.
et omnes. quę uirginitate corporis &
animi perseuerant. Proximas autem
et amicas uiduas esse. et in matrimo
nio continentes. quę omnes cũ letitia
et exultatione ducuntur in templũ.
& in talamũ regis. In templũ. quasi

sacerdotes di. In thalamu. quasi sponse regis.
et sponsi. hoc templu in finem istius libri
melius explanabimus. si dns dederit comme
atum. Nunc qd cepimus explanemus.
hos supra diximus multa membra. sed
unu corpus. Una uita scorum omnium.
sed scdm laborem diuersa sunt merita pre
mioru. Ola aeccla filios quos genuit.
uersi sunt in patres pa. cum de disceptis
fecit dns magistros et in sacerdotali
gradu collocauit eos. ut dcm e.
Nati sunt tibi filii. constitue eos princi
pes sup omne terra. Id est sacerdotes p uni
uersum mundu. Memores erunt nominis
tui. in omni p genie et generatione. Id est
omi s omnino xpiani. qui in eccla fuerint.
confitebuntur et laudabunt dnm in etnum.
& in sclm scli. Ii semel arepta bella non de
serat. et super hostium strages uictor ince
dens. preparas sibi regnu in his quos diaboli
eripiens potestate suo copulauit imperio.
dicens. Ego autem constitutus sum rex ab eo.
sup sion monte scm eius. Nulliq; dubium.
ueritatem & modestiam et iusticiam xpm
appellari qui dicit. ego sum uia ueritas.
& uita. Et discite a me quia mitis sum.
& humilis. Et qui factus nobis est a do. iusti
cia et redemptio. et scitas. hec autem uniuersa
dicuntur in corpore. ut exigantur in mem
bris. Victoria dni. seruorum triumphus
est. Magistri eruditio. discipulorum pfectio.
Queritur autem quomodo pulchrior sit
cunctis filiis hominu. de quo legimus in esaia.
Vidimus eu. & non habebat speciem neque
decore. sed erat species eius inhonorata.
et deficiens a filiis hominu. homo plaga
positus. & sciens ferre infirmitates. qui
auerat faciem suam. Ne statim scriptura
dissonare uideatur. quia ibi ignobilitas cor
poris p flagella. et sputa. commemoratur.
& alapas et clauos. et iniurias patibuli.
hic pulcritudo uirtutu. in sacro et uene
rando corpore. non quod umanitas xpi.
hominibus conparata formosior sit. Haec
enim non habet comparatione. sed absq;
patibulo crucis. uniuersis pulcrior est.
Virgo de uirgine. qui non ex uolupitate uiri.
sed ex do natus est. Nisi enim habuisset in
uultu quoddam signu sidereu. nuqua
eum statim secuti fuissent apti. nec qui
eu ad conprehendendu uenerunt corru
issent. Denique et in presenti testimonio.
in quo ait. homo in plaga positus. &
sciens ferre infirmitate. reddit causas
quare ista perpessus sit. quia auertit fa
ciem sua. id est paululu diuinitate
subtracta corpus iniuriae dereliquit.
Quidam hunc uersiculu cu superiorib; co
pulauit. ut speciosus forma pre filiis
hominu. non ad xpm. sed ad calamum
referatur. Diffusa est gratia in labiis tuis.
Intellegere possumus qd sensum dictu sit.
effusa e gra in labiis tuis. id est omis grae
multitudo in labiis saluatoris effusa est.
qui in breui tempore totu impleuit
orbe. tamqua sponsus processit de ta
lamo suo. A summo celo egressio eius.
et occursus eius usque ad summum eius.
Nam et sca maria quia conceperat eu
in quo omis plenitudo diuinitatis habitat

corporaliter plena gr͞a salutatur. Et nota
omnia que dicuntur intellegentia ad p̄sonā
eius referas. qui adsumptus ex maria est.
q͞d per grām labiorum in eternum bene
dictus eē dicatur. Cui p pphām dic
tū est. Sedes tua d͞s in seculum s͞cli.
uirga equitatis. uirga regni tui.
dilexisti iusticiā et odisti iniquitatē.
ppterea unxit te d͞s d͞s tuus oleo le
ticiae. pre consortib; tuis. Q͞d nos sedē
dicimus. hoc ebrei thronum appellant.
Quod bis d͞s d͞s dicit unxit te. ad per
sonas eius qui unctus est di. et qui unxit
intellige. Q͞d quidem et marię angl͞s
nuntiat. dabit eni dn͞s d͞s thronū d͞d
patris sui. & regnabit sup domū iacob
in s͞cla. et regni eius non erit finis.
Nec putemus hoc illi esse contrariū.
q͞d ap͞ls scribens ad corinthios ait.
Filio traditurū regnū. & subiciendū ei.
qui sibi subiecit omia. ut sit d͞s omia
in omnib;. Non eni dixit tradet patri.
ut uideretur filius separari. sed tradet dō.
hoc est habitanti in adsumptione cor
poris dō. ut sit omia in omnib;. Et xp͞s
qui ante p paucas uirtutes erat in sin
gulis. ppter omib; co͞m morietur.
Virga equitatis. uirga regni tui.
Virga et sceptrum. signa s͞t reg
nantis. sicut propha ait. Exiet
uirga de radice iesse. & flos de radice
eius ascendet. hominē qui est adsump
tus intellige. cui et deferatur impe
rium. et qui ppt̄ dilectū iusticiam
et exosam iniquitatē regnare dicat.

Unctus est oleo exultationis pre partici
pibus suis. quasi premiū caritatis. et odii
unctionem sumpturus. docemur autē
in utraq; parte. & amoris et odii inno…
eē semina. cum ipse qui primitias …
nrorum corporum leuauit ad caelos.
& iusticiā dilexerit. et oderit iniquitatē.
Unde d͞t. Nonne odientes te dnē oderam.
& sup inimicos tuos tabescebā. pfecto
odio oderam illos. Participes dum
aptos credentesq; significat. quibus
unctionis suę uocabulū tribuit. ut
ab uncto uocentur uncti. id est xp͞iani.
Ecce caput unctū cū membris q͞d est
xp͞s & aecclesia in quē credim.
et quē semp cū omnib; xp͞ianis com
muniter una uoce in simbolo dicim.
Credimus in unū dm̄ patrē omipotem.
et in ih͞m xp͞m filiū eius. qui ppter
nrām salutē incarnatus est de maria
uirgine. Passus. mortuus. et sepult
est. et resurrexit tercia die a mortuis
uiuus. Ascendit in celos. sedet ad
dexterā patris. et regni eius non erit
finis. Venturus est ad iudicium. iudi
care uiuos & mortuos. Credimus
& in sp͞m s͞cm. ex patre et filio pcede
tē. & s͞cam aecclam catholicā et a
postolicam. et speramus nos p eam
habere remissionem peccatorum.
p trinitatis unā babtisma. Credim etiam
in carnē qua sumus. resurrecturos nos in
diē iudicii. cū uenerit xp͞s iudicare uiuos
& mortuos. & reddere iustis premiū im
piis aeterne pene supplicia. Hęc fides

apostolica quam in toto mundo tenet ecclesia a solo
xp̄o et a duodecim ore apostolorum numero
illuminata. quia aecclesia pro puritate fidei
suae. lux et dies est appellata. ut psal
mista ait. Haec est dies quam fecit dn̄s.
exultemus et laetemur in ea. Sinagoga autē
pro ignorantia sui erroris. nox et tenebrę
est nuncupata. sicut scriptū est. Dies diei
eructuat uerbū. et nox nocti indicat scien
tiā. Dies diei. sicut apostoli credentes prę
dicant saluatorem. Nox nocti indicat sci
entiā. id est iudas iudeis. quē xp̄s habuit
proditorē. Ecce in una congregatione dicimus
diem esse et noctē. et hoc quod factū fuit.
non sine ratione factū esse credamus.
Certe de dn̄o omnia quę in euangelio scripta
sunt. secundum aeuangelista. uno anno dicuntur
esse completa. Et si solū hoc fuit. ut xp̄s
pateretur et alii eū traderent. quid nobis
prode est. scriberetur in aeuangelio. et le
geretur in aecclesia. si forma futuri non eēt.
et exinde exempla et auctoritas in pos
terū non fieret. non solum tunc erant fa
risei. de quib; dicebat discipulis. quod dicunt
uobis facite. quod faciunt ne faciatis. Nūquid
solū tunc erat sinagoga de qua dixerat per
prophetam. quę in apostolis erat completū ubi
ait. Dimisi matrē uestram. et dedi ei libel
lum repudii. si hoc credendū est. ut
tunc fuisset solū. et hodię non est. quid
ergo legitur prophetiā. aut apostolus aut euan
geliū in ecclesia. Aut si solum legere est
et non facere. Quid ergo dixit in euangelio
dn̄s. Amen dico uobis. donec transeat caelū
et terra. iota unū aut unus apex non preteribit
a lege. donec omnia fiant. Qui ergo soluerit
unum de mandatis istis minimis. et docuerit
sic homines. minimus uocabitur in regno
caelorū. Qui autē fecerit et docuerit.
hic magnus uocabitur in regno cęlorum.
Dico autē uobis. quia nisi habundauerit
iusticia urā plus quā scribarū et phari
seorū. non intrabitis in regnū caelorum.
Et quia supra dixerat. non ueni legē
soluere. sed adimplere. Ecce quę do
cuit. et fecit. et non solū uerbis sed
exemplis ostendit. dum discipulorum
pedes la uit. et cętera. Et si ille non
soluit. neq; discipulis soluendū man
dauit. Unde si quia et pharisei aliqua
iusticię opera. licet non mente sed cor
pore ostendebant. cū diceret. nisi abun
dauerit iusticia urā. Ego puto illorū
opera. sapientiā litterarum esse. Aliud
tamen quod secundum ostendebant. non propter
aliud nisi ut ab hominibus uiderentur
eorum decimas manducabant. sicut
dn̄s ait. Exterminant facies suas
ieiunando. ut uideantur ab hominib;
Pharisei proprio uocabulo diuisi di
cuntur. eo quod saduceos intra se contra
rii sunt. hi sunt scribę. Diuisi dicunt
pharisei. eo quod traditionū obser uati
ones quę sunt de testam[illegible] to
legis. [illegible] preferunt. unde.
et diuisi uocantur a populo. quasi pro iusti
ciam. Saducei interpretantur iusti.
ut si dicant enī sibi quod non sunt. Ecce
possumus nunc [illegible] per hoc euangelium
quod a xp̄o habemus traditum. hos phariseos

in ecclesia conprobare. Hi sunt sacerdotes
qui desiderant primas cathedras ut uocentur
ab hominibus magistri. qui pro aliquo arte non
laborant. sed ut ab hominibus hono
rentur. et non ut animas lucrentur.
sed cupiditatem suam expleant. Est sina
goga in ecclesia. quod si non est. ne
quaquam saluator moneret nos et di
ceret. Tradent uos in conciliis. et
in sinagogis suis flagellabunt uos.
Ecce ecclesia in uno loco esse cum sina
goga. et inter se in opere diuisae.
Et quia ecclesiam pro fide et opera fir
mauimus diem. et sinagogam pro igno
rantia erroris firmauimus noctem.
Sol in die est. et opus bonum in mani
festatione. Sicut scriptum est. Luceat
lux uestra coram hominibus. ut uideant
opera uestra bona. et glorificent patrem
uestrum qui in caelis est. Quia uero igno
rantia et tenebre sunt. in principio operum
dictum est. et tenebrae erant super faciem
abissi. Abyssum iam probauimus pu
teum esse obscurum. id est homines igno
rantes. Super faciem ergo abissi te
nebre erant. id est peccati cecitas. et
ignorantiae obscuritas. Factum est ues
pe[illegible]re et mane. unus dies. Vides
[illegible] uespere[illegible] cum die [illegible] iungere.
sed [illegible] unus inluminat et unus obscurat.
Unus preparat iter. et unus quietudinem.
aut si iter agitur. uisum oculis nullum
prebet. Et quid est nox nisi absentia
solis. Et quid est dies. nisi presentia
solis. Cui dies et nox uiginti quattuor
horarum dicitur esse. usque dum dies et nox
spatia sui cursus ab oriente. usque ad alium
orientem solem celi uolubilitate con
cludat. Abusiue autem. dies unus est
spatium ab oriente sole. usque ad occi
dentem. Ecce unus dies dicitur. sed per lucem
et tenebras diriuatur. Recte ergo ec
clesia et sinagoga quasi uno loco labo
rare uidentur. et una fide esse dicuntur.
sed in opere manifestantur. Quia sicut presentia
solis dies. et absentia solis tenebre. ita Christus sol
lumen est. sicut diabolus suis tenebris qui est
auctor mortis. Bene ergo appellauit scrip
tura homines sanctos dies. et homines pecca
tores tenebras. Et non solum de peccatis
dicimus obscuritatem. sed etiam qui scrip
turas sanctas non intelligit et aliter docet
quam sunt. et ipse in tenebris est. sic scriptum
est. tenebrosa aqua in nubibus aeris. quia
obscura est scientia in prophetis. Hic dies
et nox unus nominatur dies. de oriente
sole. usque ad alium orientem. Qui ad etiam
uiginti quattuor horarum spatio terminatur.
Et cum lumen deest quando nox sicut
dies minime cernitur. Ita est ecclesia et sina
goga. In unum quasi uidentur laborare.
ab ignorantibus quid sit lumen ecclesiae
non potest perspicere. et tamen sacerdotibus qui
a ceteris populis communem doctrinam
uidentur habere. Una nos communiter
mater ecclesia tolerat. quos benigna pietate
pacienter ad penitentiam expectat. et per eam
et in ea. remissionem peccatorum gratuitate
condonat. Et quis stet. aut cadat solus
ipse considerat. et sacerdotes nequissimi.

& quid aut quare plebibus constituta sunt.
solus ipse pensat; & quamquam aecclesia zelum
habeat: sed tamen semper malitiam superat;
Sed que iudicare non preualet. iudicio
diuino reseruat; et pauens simul et festi
nans. una uoce simul cum apostolo clamat;
O altitudo diuitiarum sapientie & in
telligentie dei. quam inconprehensibilia
sunt iudicia eius. & inuestigabiles ui
ae eius; Ob hoc ergo una aecclesia
nuncupatur. & quid de ea sentiendum
sit. quia iste scrupulos multos titillat.
ausculta & ut aliquid tibi de scripturis
sanctis colligam. libens adesto. & te totum
ad audiendum prepara. & non tantum
alte. quantum et humiliter tracta;
Archa noe. typus aecclesie fuit. dicente
apostolo petro; In archa noe pauci. id est
octo anime salue facte sunt per aquam;
quod et uos nunc similiter baptisma saluos
facit; Et ut in illa omnium generum
animalia. ita in hac aecclesia uniuer
sarum gentium & morum homines sunt;
Ut ibi pardus et hedi. lupus & agni.
ita & hic iusti & peccatores. id est
uasa aurea & argentea. cum ligni et
fictilibus morantur; Et habuit archa
nidos suos. habet aecclesia plurimas
mansiones; Octo anime hominum.
in archa seruate sunt; Et nos ecclesiastes
iubet dare partem septem. dare partem
octo. id est credere utrique testamento;
Ideo et quidam psalmi. pro octaua scribuntur.
& per octonos uersos qui singulis litte
ris subiecti sunt; In centesimo octauo

decimo psalmo. iustus creditur; Beati
tudines quoque quas dominus discipulis in
monte pronuntiauit. aecclesiam designa
uit. octo sunt; Et ezechiel in aedifi
catione templi. octonarium numerum
adsumpsit. multaque alia in hunc
modum scripturarum significata reperies;
Emittitur itaque coruus de aqua &
non redit. et postea pacem terrae.
columba denuntiat; Ita uero & baptis
mate aecclesiae teterrima aue expulsa.
id est diabolo. pacem terrene columba
sancti spiritus nuntiat; A triginta cubitis in
cipiens. & usque ad unum cubitum paulatim
decrescens archa. constituitur; Similiter
et aecclesia multis gradibus consistens.
ad extremum diaconis. presbiteris. episcopisque fi
nitur; Periclitata est archa in diluuio.
periclitatur aecclesia in mundo; Egressus
noe uineam plantauit. & bibens de ea.
inebriatus est; Noster quoque in carne
christus aecclesiam plantauit. & passus est;
Nudatum patrem inrisit maior filius. &
minor texit; Et dominum crucifixum inriser
unt iudei. & honorauerunt gentiles;
Dies me deficiet. si omnia arche sacra
menta cum aecclesia componens edisseram;
Quid sint inter nos aquile. qui columbe.
qui leones. qui cerui. qui uermiculi.
qui serpentes. quod ad presens negotium
pertinet. breuiter expediam; Non
solum in aecclesia morantur oues. nec
munde tantum aues uolitant. sed
frumentum in agro seritur. et inter
nitentia culta lappeque tribulique &

steriles dominant auene; Quid faciet
agricola. euellet lolium. sed totam
partem messis euertatur, Cotidiae
industria rusticana. aues sonitu ex
pellit; Imaginibus exterrit, hinc
flagello crepitat. hinc formidines
tendit., Attamen aut uelox cesca
pere. aut lasciuus onager incurrit,
hinc inef fossa orrea. mures fru
menta conportant, hinc
multitudinem segetem formica
populatur; Ita serens nemo.
securus agrū possidet., Dormiente
patrefamilias. inimicus homo. zi
zania sup seminauit., Ad quā eradi
candā cum discipuli ire prepone
rent. dns nr̄ phibuit. sibi reseruans
palearū. et frumenta separationem.,
haec sunt uasa irae. et uasa misericordiae.
quę in domo di ab apto pdicantur.,
Veniet ergo dies. quando tesauros ec
clesiae aptos. pferet dns uasa iresuae.
quib; ex eunctib; sci dicent, Ex nobis
exierunt. sed non sunt ex nobis.,
Si enī fuissent ex nobis. pmansissent
utiq; nobiscū; Nemo potest xpi uicto
riam sibi adsumere., Nemo ante iu
dicii die. de hominib; iudicare, Si iam
mundata est aeccta. quid dno reser
uamus. Est uia quę uidetur ee apud
homines recta. nouissima eius ueniunt
in profundū inferni., In hoc errore iu
dicii q; potest certa esse sententia;
EXPLICIT LIBER PRIMUS.

INCIPIT LIBER SCDS DE SEPTE[M] AECCL[ESIIS]

QUATTUOR ANIMALIA ET QUATTUOR

QUATTUOR UENTOS ET DUODENAM[...]

ANGELO ephesi eccte scribe, hec
dicit qui tenet septē stellas in dex
tera sua. qui ambulat in mediu
septem candelabrorum aureorum., Scio opa
tua et laborē. et pacientiā. et quia non
potes portare malos. et temptasti eos
qui se dicunt aptos esse et non sunt, et
inuenisti eos mendaces. et pacientiā ha
bes. et sustinuisti ppt nomen meum.
et non defecisti, Sed habeo aduersum te
qd caritate tuā plurimā reliquisti.
memento unde cecideris. et age pe
nitentiam. et prima opera fac, Sin aut
uenio. et mouebo candelabrū
tuū de loco suo. nisi penitentiā egeris.
Sed hoc habes inquid. quia odisti facta
nicolaytarū. quę et ego odiui dicit dns,
Qui habet aurem audiat. quid sps dicat
aecclesiis., Uincenti dabo edere de ligno
uitae. quod est in paradiso di mei;
EXPLICIT STORIA PRIMAE
ECCLESIE IN LIBRO SECUNDO
HUIUS PICTURAE

AINCIP EXPLANATIO SUPRA SCRIPTAE STORIAE ET AECCLAE IN LIBRO SCDO
Angelo aephesi aecctae scribe. Sub unius appellatione angeli omnium sacerdotum numerū signat; Ephesi autē
qd ē uoluntas siue consiliū meū, Catholicā ut superius memorauimus nominat aecclam cui ista loquitur manifestat. Haec dicit

qui tenet septem stellas in dextera sua. qui ambulat in medio candelabrorum aureorum. Id est qui eorum animas in manu continet sua et in medio ecclesiarum suarum miraculis spaciatur uirtutibus graditur et potestatis magnitudine conuersatur. Ad ipsam autem ecclesiam dicit. Scio opera tua et laborem et pacientiam. Cognoscere se asserit bone operationis effectum. et laboris et studii spiritalis cursum. et pacientiam per quam sustinet temptationem uel superat. Et eo laudat puritatem ecclesie sue iudicio ueritatis. de qua ecclesia etiam Ysaias loquitur. Lauda sterilis que non paris. decanta laudem et hinni que non pariebas. quoniam multe filie deserte magis quam eius que habet uirum. De cuius labore ecclesie deserte ubi. Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. Cui etiam in presenti loco dominus dicit. Et quia non potes sustinere malos homines. et temptasti eos qui se dicunt apostolos esse et non sunt. et inuenisti eos mendaces. et pacientiam habes. et sustinuisti propter nomen meum et non defecisti. Hoc de hereticis sine dubio dictum accipimus. quia ipsi se doctores adseruerunt ueritatis. et sunt auctores praui mendacii. Bonos se profitentur. et ipsi de erroris demone captabant. Sed indacium eorum et peruersitatem catholica fides inuenit. et tolerantia multa sibimet inlata ab ipsis mala sustinuit. Hoc tu cupiasse propter nomen Christi. nec defecit fides ei. Ipsi etiam pectore de hereticis dicit per prophetam. Omne uas quod fictum est contra te non diriget. et omnem linguam resistentem tibi in iudicio iudicabis.

Temptasti uide eos. Non temptantur nisi qui intus sunt. Qui enim foris sunt alio temptamento foris esse manifesti. Nec eos temptare opus est. qui in ecclesia non sunt. qui non ex fructibus sed ex loco cognoscuntur. De quibus dominus ait. A fructibus eorum cognoscetis eos. Quia non potest arbor mala bonos fructus facere. in fructuum operatione. in sola uerbum dicit. Id est scias sepe fuerint apte malis. Non sunt isti de ipsis qui se dicunt apostolos esse et non sunt. quia illi qui se dicunt apostolos quasi domino ministrare uidentur. sed tamen in factis sibimet non domino ministrant. Sed nobis sollerter inquirendum est. qui sunt qui domino ministrant. Neque omnes qui loquuntur omnes qui predicant omnes qui propria tribuunt omnes qui per carnis abstinentiam corpus castigant domino ministrant. Quia enim legendo et predicando et tribuendo propria

querunt. largiendo que habent. et corpus in abstinentiam macerando. laudes recipere ab omnibus appetunt. Isti sibimet non domino ministrant. qui contra propheta de se dominus dicit. Ambulans in uia inmaculata. hic mihi ministrabat. Habent enim maculam in uia. qui in bono opere quod agit etiam ne gloriam sibi premium proponit. qui in hoc mundo recipere mercedem requirit. et fedat in conspectu dei speciem boni operis. maculam praue intentionis. Foras sex enim quando discipline studio intentus ferit uel culpas delinquentium resecat. qui tamen ad hec agenda sine compassionis amore sed zelo proprio ducitur. sibi in his et non domino ministrat. Alius ne asper esse uideatur. multa lenitate tolerat que praue perpetrantur. His itaque quia uindex prauorum districtius non uult. plenitudinis sue studium sibimet non domino ministrat. Restat ergo ut siue in uerbi ministerio fatigemur. seu in indigentibus largiamur. siue per abstinentiam carnem domemus. seu zelo moueamur. siue per abstinentiam aliquam de lenitate praua toleremus. nos summopere debeamus intentionem nostram discutere. ut enim omne quod facimus nunc ubique agimus nobis pocius quam domino ministremus. Non enim domino sed sibi ministrauerunt. de quibus paulus dicebat. Omnes que sua sunt querunt. non que Iesu Christi. Hinc uero paulus cumque electis fratribus non sibi ministrare sed domino uiuendo et moriendo festinabat dicens. Nemo nostrum sibi uiuit et nemo sibi moritur. Siue enim uiuimus domino uiuimus. siue morimur domino morimur. Sibi etenim sciunt nec uiuunt. sibi nec moriuntur qui per omne quod agunt ad lucra temporalia anelant. qui orando et predicando seu opibus insistendo celestis patrie ciues multiplicare desiderant. Sibi non moriuntur. quia in conspectu hominum dominum de sua morte glorificant. ad quem peruenire etiam moriendo festinant. Pensemus itaque in martire sanctorum. quantum illis obprobrium ab infidelibus factum est. et quanta laus domini in cordibus eorum excreuit. Qui si suam laudem quererent

ꝓfecto pati tanta ob ꝑpria inmorte
timuissent. Sed nemo nr̄m sibi uiuit.
nemo sibi moritur. q̄ suā glām nec uiuendo.
nec moriendo quesier. Sed nō est laudis
qđ dixit. scio quia nō potes portare
malos. de testatio infirmitatis. In
eo uero laus qđ dixit nō potes. & susti
nuisti ꝓpt nom̄ meū. laudauit inbecilli
tatē humanā. intolerandis falsis frib;
de dī timore. Pacientie uirtutē phumi
litatē carnis teneret. ut scđm dnī pcep
tū sciret. q̄b; caueret. Et pacientiā
habuit. ut ingemiscens & tristis. omīa que
scđm cathedrā moysi. id est falsos & car
nales sacerdotes. qui nō ꝓ dō sed ꝓ sctī hono
re cathedre moysi adplicant. & primos
discubitꝰ. & primas cathedras in eccl̄a de
lectant tenere. quos in euglio ueritas
phariseos sol& nominare. Ab eorū tam
fructib; abstinentes. & qđ ab eis audirent.
custodirent & facerent. Sic aptōs tēptare
malos. & ab eorū opē abstinēre mandat
dicens. Probate aut̄ qđ sit placitum
dō. & nolite communicare opib; infruc
tuosis tenebrarū. magis aut̄ redarguite.
id est nō taceatis. que enī ab ipsis occulta
fiunt. turpe est dicere. Haec mandat
apts. ꝓ falsis aptōs. Parti uero angli.
sic dicit. Sed abeo aduersus te. qđ
caritatē tuā plurimā reliquisti.
Omē peccatorū ꝑsonā adsumpsit. qui
in eccl̄a catholica positi uariis errorib;
obligant. Et causam cū eis ostendit. qđ
priori fidei caritatē obliti multa sint uicio
rū laqueis occupati. Absit enī ut eidē parti
dicat. abeo aduersus te quē laudat. cui
dicit. pacientiā habes. & sustinuisti ꝓpt
nom̄ meū. & nō defecisti. Vnde uerū ē
& cō ueniens. ut qui pacientiā hab&
nec deficit. dilectionē derelinquere nō
potest. cū ds̄ dilectio sit. Vnde mani
festū est in uno corpore. duas partes
ostendere. unā ꝑseuerantē. alterā
transgredientē. cui dicit. Memento
unde cecideris. et age penitentiā
& prima opera fac. Similit̄ & dns̄
ꝑ prophetam dicit. Reduc me in memo
riā. & iudicemur simul. narra siquid
habes. ut iustificeris. Dū enī meminisse
nos uult casuū quib; male corruim̄. ad
mon& unde non corruam̄. Et ut pur
gent̄ uitia que incurrunt. iter ue
niendi ostendit dū dicit. Age peniten
tiā. id est lacrimis ablue delicta tua.
Sic pecatrix illa sub eccle typo la
crimis lauit pedes ihu. & capillis ex
tersit. & penitentiā qđ faciat. insti
gat & cō monet. Et prima opa fac.
aut bonitate ꝑcipua. aut que inpri
me conuersationis ardore conce
peras. ne dicat̄ tibi. si in aliquo cecide
ris. memor esto. unde cecideris.
Ac si apte dicat. Vide unde cecideris.
aut quid hodie peccati cō traxisti.
si ope. si sermone. si castrimargie gule
uoracitatē habuisti. si fornicationi
carnis stimulo incitatus es. si cupiditatis
si auaritie. face succensus. si simulacrū
qđ est idolū in occulto cōscientie tue
cōlocasti. si iracundie furore cōtra

fratrē excetatus. nebula incorde re
mansit. si inuanā glām mentē eleuasti.
si supbię timore habuisti. Quod si
inaliqua te cognoscis cecidisse. incre
pat tibi & dicit. Semp memto. unde
cecideris. Qui enī cadit. de alto
cadit. ideo dixit unde. Nō est
maior ruina. quamq̄ acaritate
discedit. Quia sic supbia princeps
est omnium malorū. ita caritas prin
cipatū tenet omnium bonorum.
Qui enī caritatē nō habet. quā
uis bona uideat̄ facere. nichil in
se boni habet. Ideo dix̄ unde cecide
ris. qm̄ omnimodo usq; admortē.
amoris opa exercenda sunt. qd̄
est principale mandatū. sine quō
nemo catholicorū dm̄ uidebit ūquā.
Si uult & aliquid horū que supra
diximus. fortit teneat̄. totū subruit.
si caritas minuit̄. Quia caritas. co
operit multitudinē peccatorū. Et
quid pdest. si ad exibendā abstinen
tiā ad inpendendā misericordiā. ad
referendas sēp dn̄o grās. ad oratio
nē sepe pcedas. nichil tibi pdest.
si in uno te cōspicias. & inalio
oculos claudas. Et quid pdest si cō
tra ostiū insidias pene tota ciuitas
caute custodit̄. si unū foramen
aptū relinquitur. unde ab hostib;
intretur. Quid ergo pdest custo
dia que ubiq; circū ponit̄. quando
inimicis tota ciuitas p neglegentiā
loci unius aperitur. Dicatur ergo

me mto unde cecideris. quia duobus
modis in ecc̄la omnis lex inuno sermone
cō plet̄. idest incaritate dī & pximi.
q̄ adhuc malis cogitationib; irritat̄
a caritate dī discedere dicit̄. Et qui
frēm in aliquo ledit. a caritate pximi
alienat̄. & inutrisq; de alto cadere dicit̄.
inde dicit unde cecideris & age penitentiā.
& prima opa fac. Ac si apte dicat. De
die indiē incipe penitere semp. & sic
tunc te dicas incipe. quando & finire.
Quod si non feceris. uenio ad te
et mouebo candelabrū tuū de loco
suo. nisi penitentiā egeris. Quid est
mouere candelabrū. nisi auertere
faciē. Auferre custodiā. quia sine
intuitu altissimi. sine pfectione dī.
fides nr̄a stabilis ē ē nō preualet. Unde ppheta
dicit. Dilata gressus meos subtus
me. & nō sunt infirmata uestigia mea.
& dedisti michi ptectionē salutis. Et tuā
rū. Nisi dn̄s adiuuasset me. paulo
minus in inferno habitauerat anima
mea. Mouet ergo candelabrū fidei
nr̄ę. extinguit lucernā cōfessionis nr̄ę.
quando auertit faciē suā a nobis.
Quod ait. nisi penitentiā egeris. Qui
penitentiā habet caro. si nō ad eodi
toris suspiciat adminiculū. Quid hum
potest ex ariditate carnis pfluere
lacrimarū. nisi dn̄i miseratione cō
punctū cordi eius spīs inroret aduentus.
Utiq; candelabrū dicit mouere.
quē iubet agere penitentiā. Jā supra
diximus in priori libro. qd̄ angli & candel

unū est. cuius partem dicit non auferre.
sed de loco suo mouere; Id est quicquid
par͞s amittit. ut qui hab& detur ei &
habundet. et qui non habet hoc quod
uidetur habere auferetur ei; & in
utile seruū mittite in tenebras ex
teriores. Hunc seruū omne prepo
sitorū corpus. id est epoꝝ malorum
dicit. ad cuius intuitū. omīs sua mem
bra pendet aecclesia. Sicut et alio loco
dicit de eodem seruo que constituit
supra familiā suā. ut d& illis triticī m
ensuram cibū in hoc tempore. quū bea
tum dicit. quem sic inuenerit faci
entē. eo quod supra bona sua cons
tituit eū. Semp enī aecclā in hac
admonitione. duas partes ēē cog
nosce. Pars enī licet illi sit donec di
uidātur. ppriā tamen salutem.
& omīs candelabri lumen amisit.
Et signis ac carismatibus honoratus est.
sibi mortuus est. et qd in illo uiuit.
alienū est; Ista pars est quā semper
increpat. tamen altera est quā in
laudat. quā aecclam supra petram di
cimus esse fundatā. cui dicit; Sed hoc
habes quod odisti facta nicolayta
rum. que ego odi; Nicolaytarū
enī. interpretat͞r effusio. uel stulti
cia aecclē languentis. qd de hereti
cis non inmerito dici sentitur. qui ef
fusi ab idria ueritatis. in limo sunt
mendacii puoluti; De hac effusione.
in lege describitur; Effusus es sic aqua.
non crescas; Est manifeste et stulticia
languentis aecclē hereticor͞u dogma p
uersorū. quia non ad sanitatem ad du
cunt ppli cicatricē. sed maximis lan
gorib; plebes afficiunt. stulta dedō
sentientes. et stultis se pō occupant sen
tentiis; De quib; scriptū est; Sana
bant contritiones ppli mei. ad igno
miniā. dicentes; Pax pax cū non esset
pax; Nā quomodo potest odisse facta
nicolaytarū. qui dilectionē id est.
dm̄ dereliquid. opera enī nicolaitarū.
idolatria est et fornicatio; Qui a baptis
cū stephano. et ceteris constitutus dia
conus est; Cui ppt pulcritudinē re
liquid uxorē. ut qui uellet eam
acciperet; Versaq; est in stuprū talis
consuetudo. ut inuicē coniugia mu
tarentur; Et in tantū turpia et ne
fanda excogitauit et predicauit.
ita ut ne obitarū heresis id est in
docti sacerdotes & leuite. ex illa
radice nascuntur; Quos apts repbat.
et ne tales ad sacrificium accedant.
discipulū admonet dicens; Nemini
cito manus inposueris. et ne com
municaueris peccatis alienis; Et
quid est manus cito nemini inpo
nere. nisi ante etatē maturita
tis. ante tēpus examinis. ante la
boris meritū. Ante experientiā dis
cipline. sacerdotalē honorē tri
buere. Et quid est tū communicare
peccatis alienis. nisi talem ordina
re epm insipientem. qualis
et ille est qui non meruit ordinari;

Sicut enim boni operis sibi comparat fructum.
qui peccatum seruat in eligendo sacerdote
iudicium. Ita grauissime seipsum af
ficit damno. qui tales constituit qua
les non merentur esse sacerdotes; Bene
ergo dicit. odisti facta nicolaitarum.
quę et ego odi, Hic apertę se amicum deo
negat. qui eius placet inimico,
Denique ut per secretum se hoc manifestet.
narrasse misterium. dicit, Qui habet
aurem audiat. quid spiritus dicat aec
clesiis; Et dominus in euangelio ait; Verba
quę ego loquor uobis. spiritus et uita sunt,
Ergo aptam fidei habet aurem. qui
per credulitatem bonam. interiori homini
acutissimum prestat auditum, Ipse diuini
eloquii audire poterit uerba quę secundum
loquitur spiritus, Vincenti dabo edere
de ligno uitae. quod est in paradiso
dei mei, Praenuntiato labore aecclę.
haereticorum peruersitate de scriptura.
delinquentes ad penitentiam co(h)orta
tos. premia post laborem uincentibus
repromittat, Vt lignum uitae per quod
adam de paradiso expulsus est ne ab illo
quid sumeret. illi introeuntes para
disum libere sumendo accipiunt, Sic ait,
Quod est in paradiso dei mei. ubi aure
uitam adspirant. ubi prestant secreta
uirtutem. et poma ligni uitę ęter
nitatem inmarcescibilem subministrent,
Bene ergo dicitur. uincenti dabo
de ligno uitae quod est in paradiso dei mei,
Paradisus aecclesia est. in quam nemo ingre
ditur. nisi qui christum pura mente cogno
uerit et eius uestigia ex tota mente toto
corde. tota fortitudine imitauerit.
et proximum sicut seipsum dilexerit, Para
disus enim. aecclesiae figura est, Et primus
homo adam. umbra futuri adae est, Et secundus
adam christus sol iustitię est. qui umbras
cecitatis nostrae illuminat, Et primus
adam. ut ait apostolus. de terra terrenus est,
Secundus adam. de cęlo cęlestis est, Modo
uero in aecclesia duo adam sunt. terrenus.
et cęlestis, Et qualis terrenus. tales et ter
reni, Et qualis cęlestis. tales et cęlestes,
quia adam bipertitus est. uetus et nouus,
Vetus est cui lignum uitae non datur at
tingere. quia noluit deponere ueterem
hominem. id est carnalem, Nouus adam est
qui christo uincenti mixtus est. et ab hoc lig
ni uitae potestatem. qui et semper habuit.
et sine eodem corpore. spiritu tamen christo
mixtus est., Quia si uincentibus lignum uitae
permittitur et ante in christo multi uicerunt.
quia non omnes mortui sunt. sed qui pecca
uerunt in similitudinem transgressionis adae,
Ceteri uero qui in imaginem et similitudinem
dei permanserunt aut recordati sunt. uiuere di
cuntur, Viuunt. quia non est deus mortuorum
sed uiuorum, Duę itaque partes in adam et ex a
dam ad notitiam futuri praefiguratę sunt,
Vna quidem se peccasse confessus est et uiuit.
altera quidem non resipisci a diaboli laqueis
a quo captus est. cui iter ligni uitalis ab
sconsum est, Quae partes statim ut generare
cepit. utraque deo sacrificia offerentes,
Sed altera placens deo altera displicens;
Altera prostrata et simplicia sacrificia hu

militat offerens. fratris manu mouens.
Altera obtunsa idem sine sensu et inuidiose
offerens. quia post occisionem fratris exstitit
contumax. Vtriusque autem partis sug
gestio ex p genesis. In cain et abel
declaratur, sic enim dicit dominus, Maledictus
eris tu in terra quae aperuit os suum accipiens
sanguinem fratris tui de manu tua. Terram
hominem dicit. quisquis ad cain parrici
dia ut odia fratris exercenda perficienda
que suscepit, In cain et abel. omnem om
nino populum cognosce. intra ecclesiam consti
tutum. Vnum bonum. alterum malum. Vnumqui
facit iniurias. alterum qui patitur. Hec est ciuitas
quam fundauit. nomine filii sui. Quid est
ergo quod cain ciuitatem nomine filii sui constru
xit. nisi quos nouerit impios in hac uita esse
fundatos, Initium et finem habere terrenum.
ubi nichil plusquam quod uidetur sperat. Sed eos
uero hospites esse et peregrinos in terris. id est
populus sanctis non facit ciuitatem. Superna est
enim eorum ciuitas. quamuis hic pareant
ciues in quibus peregrinatur. donec regni
eius tempus adueniat. Habel uero successionem.
sic dicit, Ex ... citabit mihi deus semen aliud
pro habel quem occidit cayn. Hanc succes
sionem dicit aecclesiam. Vnde ergo quia non
deus totum adam uetuit a ligno uitae. sed
partem. Adam enim in uita in eternum. quod illi
sine gustu ligni euenire non posset. Gustauit
autem errorem. confitendo. Quod si figura futu
ri non esset. sed solus adam ut quid dominus post
sententiam mortis a ligno uitae separauit.
illum ne gustans uiueret. Non enim ue
ritus est dominus ne contra sententiam suam posset

in uere. etiam si totum uitae arborem comedisset.
Sed hoc in figura factum est. ut nobis incerta
ueritas pateret. Nam et corpus et sanguis
domini. uita est. sic idem dicit. Qui manducat
meam carnem et bibit meum sanguinem. ha
bet uitam eternam. Numquid omnis qui commu
nicat. uitam eternam habet. Non quia scrip
tum est. Qui manducat indigne. et bibit.
corpus et sanguinem domini. iudicium sibi
manducat et bibit. Pars enim quae se probat
et scit quemadmodum manducat. ipsa
sola lignum uitae manducat. Pars uero que
excecata est. nec ligni uitae id est christum attendit.
licet manducet hunc panem. procul dubio
lignum uitae absconditum habet. Sic et ad iob
dicit deus. Numquid non tu abscondisti ab
iniquis lumen. Istis ergo deus terrena
sectantibus lucra. aut certe facientibus
tepida uita celat lignum uitae. id est ueram crucem.
Ne sicut scriptum est oculis uideant et corde intellegant.
et conuersi curentur. Contra hos domini paradisus muro ig
neo clauditur. sic in zacharia dicit de ecclesia. Ego ero
ei murus igneus in circuitu dicit dominus. In gloria ero in
medio eius. Lignum uitae in ecclesia esse apostolus in hoc libro
manifestat. in ecclesie discretione. et paradisum ec
clesiam et lignum uitae digna penitentia. id est crucem
christi quam multi portare uidentur. sed dominum non se
quuntur. Ex utraque inquit parte fluminis lignum
uitae ... faciens fructus xii. per singulos menses.
Hanc dominus paradisum et lignum eius uincentibus tribuit.
Paradisus aecclesia est. Lignum uitae christus crucifixus est.
ex utraque parte fluminis. ut duo testamenta legis
et euangelium intellegere ut unda babtismi. Duo
decim fructus. xii apostoli sunt. Haec uincentibus tribuit.
et inimicis crucis suae quorum deus uenter est. et

xps in suis cubiculis alt nescio quis. quia n ille nr crucifix. set eu que in bestia caput uelut occisu adorant. ide quasi xpm crucifixu. que solo nomine nobiscu comune habent. & factis negant. Istis omino hunc lignu uite abscondit.

EXPLICIT AECCLESIA PRIMA. INCIP ECCLA SCDA STORIA SUBSEQUENTIS PICTURAE.

Anglo zmirnae aeccle scribe haec dic prim et nouissim qui fuit mortuus et uiuit. Scio tribulatione tua et paupertate. set diues es et blasphemaris ab his qui se dicunt iudeos ee & n sunt. set sinagoga sathane. Nichil horu timeas que passurus es. Ecce incipit diabol mittere quosda ex uob in carcere ut te ptemini. et habebitis tribulatione dieb dece. Esto fidelis usq ad morte. et dabo tibi corona uitae. Qui habet aures audiat quid sps dicat aecclesiis. Qui uicerit non ledet a morte secunda. FINIT STORIA.

Anglo zmirnae aeccle scribe; Zmirne qd e canticu eor. INCIPIT EXPLANATIO; id est eor qui pulcre confessi sunt catholica ueritate; his loquit sps scs dicens; Hec dic prim et nouissim. qui fuit mortuus. et uiuit; Scio tribulatione tua et paupertate. set diues es; Colaudat opa aecclesiae suae.

qd p multas tribulationes cotendat ad
regnu. Paupertatis elegantia pfert. qd po
tent psentia co tepnit. ut futura mereat.
Sed diues es abundans fide. & gratiarum
ubtate copleta. Ille est scilicet humilis.
qui dnicu obseruat eloqum qui dicit.
Beati paupes spu. Qui spu sco paupest. statu
quoda elationis inflatus ut ut e. Sciendu
uero e. quia grauiores culpe sq ue supdi etas
species uirtutu imitant. qua ille q ue inapte
cognite animu in cofusione deicunt. atque
ad poenitentia trahunt. Iste uero no solu in
penitentia no humiliant. sed etia mcis opan
tis eleuant. du uirtutes putant. Eccta para-
de istis dicit. Et blasphemaris ab his qui se dicunt
iudeos ee & no sunt. sed sunt sinagoga satane.
Multas eo tumelias eccta ab his sepe sustinet.
qui confiteri se a fferunt deo. et no co
fitentur. sed congregatio ipso diabolo
auctore colligitur. Hic quoque osten
ditur non speciali tantum eccte loqui.
quia non zmirne tantum fuerunt.
aut sunt iudei blasphemantes.
Hostendit proter ea falsi esse istos
iudeos id est. xpistianos malos.
sicut supradixit de aptis falsis.
Potuit enim xpistianos dixisse
iudeos. quia iudeus non religio
sus est. Iuda enim aebrayce.
latine confessio dicitur. Qui se
dicunt iudeos. id est. confessores.
Quod si non iudeos a ffirmaret.
non diceret qui se dicunt & no
sunt. Nos enim sumus. cir cum
cisio. Nos sumus iudei. qui

xpm habemus [illegible]
iu da. Non enim qui palā
iudeus est. id est. palā [illegible]
gio suo. Nec palam est car ni
cir cum cisio. id est. ut ab omib;
uideatur qd facit. ut pro laude
humana faciat. sed qui in secreto iu
deus est. id est. solu xpo placeat no
hominib;. Sic scriptu est. Omis
gta filie regis ab intus. Si aut solu
diceret temptasti eos qui se dicunt
iudeos. et no addidisset sinagoga
satane. nullo modo poteramus
eos falsas asserere. qui uis dixisset
blas femantes. Ostendit propterea
falsi esse istos iudeos. du no dicit
temptasti eos qui se dicunt iudeos sic
supra dix de aptis. qui se dicunt aptos
esse. et no sunt. Ita et hoc loco. potuit
xpianos dixisse iudeos. qui sunt sina
goga satane. Hec sinagoga in pro
logo septe aecctaru. si scire uis quid
sit. cu aeccta plenissime recognoscis.
Nunc uero eade diiudicare non
uacat. ne du discussa replicam tar
dius ad indiscussa ueniam. Dns em
nr corpori sui exeplu relinquens
in medio sinagoge sci ist medio ihe
rusale patitur. ibi tm int ficiens
pphas. Pertulit & sinagoga satane
que est sodoma et egiptus. que est
cogregatio sinagoge. siue qd in
nos co gregatione in unu habemus
quia sinagoga multoru est. eccta
uero paucoru sub uno eccte nom

accepit. et a perversis doctoribus una ecclesia
minatur. Sed si una est, cur nos inter
nos contendimus. cur illi nos dicunt an
tichristos. et nos illos? Sed designavit
iste iohannes in sua epistola antichristos. ubi
ait, Quicumque confessus fuerit quod ihesus non
est christus. ipse est antichristus. Iam ergo
queramus. quis neget. et non atten
damus linguam. sed ad facta. Sicut
omnes interrogentur. omnes uno ore confi
tentur ihesum esse christum. Qui escat
paululum lingua, Interrogemus. sim
venerimus hoc. Si ipsa scriptura nobis
dixerit. quia negatio non tantum
in lingua fit. sed in factis. Certe inve
nimus multos antichristos qui ore pro
fitentur christum. et mores dissentiunt.
a christo. Ubi invenimus hoc in scriptura.
paulum audi apostolum. de talibus
cum loqueretur. ait, Confitentur
enim nosse deum. factis autem negant.
Invenimus et istos antichristos, Quis
quis factis negant christum. antichristi
sunt. Non audio quid consonet. sed
audio quid vivat. Opera loquuntur.
et verba requirimus? Quis enim
malus non bene vult loqui? Sed dicit
de talibus dominus. Ipocrite. quomodo
potestis bona loqui cum sitis mali.
voces vestras ad aures meas afferatis. et
cogitationes vestras inspicio. volunta
tem malam ibi video. et falsos fructus
ostenditis. Novi quid inde colligam.
Non colligo de tribulis ficus. non
colligo de spinis uvas. una queque

arbor. a fructu cognoscitur. Magis men
dax est antichristus qui ore profitetur ihesum esse
christum. et factis negat. Ideo mendax est.
Aliud loquitur. aliud agit. Dominus enim noster
corporis suo id est ecclesie exemplum relinquens.
in medio sinagoge scilicet israhel id est iudeorum
deum. in medio sancte ierusalem pro auit dicens.
Ierusalem ierusalem que occidisti prophetas et la
pidas eos qui ad te missi sunt. intelligas
de sinagoga satane dixisse. que est so
doma et egiptus. ubi testes eius id est
qui deo serviunt. omni die crucifiguntur.
Sodoma enim post saturitatem vertitur
in cinere. liberato loth cum filiabus suis.
Sed quid est. quod a quinquaginta iustis
usque in decem. si inveniret dominus civi
tatem esse salvandam. Numerum quippe
quinquagenarium propter penitencie
signum posuit. si forte converterentur
et salvarentur. Quinquagenarius
semper ad penitentiam refertur. Unde
et david. in eodem numero psalmum
scribit penitencie. Proinde. quando
aspicit deus delinquentium vitam. nequa
quam vellet reverti ad penitentiam qui
quinquagenarius numerus prefigurat.
confestim ardorem inmoderate luxurie
conspexit igne gehenne. Usque ad decem
autem iustos non perisse sodomam dixit.
quia si inquem liber per decem precepto rum
custodiam christi nomen invenitur. iste non
perit. Denarius enim numerus figura per
fectus numerus est. et crucem christi
demonstrat. Nam et quod quinque fuerunt
civitates. qui imbribus ignei is conflate

sunt. quid illud est nisi quod omnes qui quinque sensus corporis sui libidinose tractauerunt. illo diuino incendio concremati sunt. Ipse autem loth frater abraam iustus est. & ospitalis in sodomis. qui ex illo incendio quod erat in similitudo diuini iudicii meruit saluus euadere. tippum figurabat corporis xpi. quod in omnibus scis et nunc inter iniquos et impios gemit. quorum factis non consentit. ut a quorum permixtione in seculi fine liberabitur. illi damnati supplicio ignis aeterni. Uxor uero eius religiosorum genus figurauit. qui per gratiam di uocati retrorsum respiciunt. & ad ea que dereliquerunt redire contendunt. De quibus ipse dns ait. Nemo ponens manum suam super aratrum respiciens retro. aptus est regno di. Unde et illa mulier prohibetur retro respicere. per quam nobis ostenderetur non esse redeundo ad ueterem uitam. qui per gratiam regenerati ultimum cupimus euadere iudicium. Quod uero ipsa respiciens remansit. in sale conuersa est. exemplum prestat ad condimentum fidelium. unde alii saluabuntur. Nam nec ipsum tacuit xps dicens, mementote uxoris loth. scilicet ut nos tamquam sale condiret. ut non factum neglegeremus. sed prudentes caueremus; hoc enim & illam admonuit. cum in statua salis conuersa est. Illud uero quod ipse loth ardentem sodomam fugiens segor uenit. & nequaquam ad montana conscendit. Ardentem quippe sodomam fugere est. inlicita carnis incendia uel mundi desideria declinare. Altitudo uero est montium speculatio perfectorum. sed quia multi sunt iusti. qui multa inlecebras fugiunt. sed tamen in actione positi contemplationis apicem subire non possunt. hoc est quod exiit quidem loth de sodomis. sed tamen ad montana non peruenit. quia damnabilis uitae relinquitur. sed adhuc celsitudo speculationis subtiliter non tenetur. Inde idem loth ad angelum dicit. est ciuitas haec iuxta quam possum fugere parua. & saluabor in ea. Numquid modica est & uiuit in ea anima mea. Iuxta igitur dicitur. & tamen ad salutem tota perhibetur. quia actualis uita nec a mundi curis ex toto discreta est. nec tamen a gaudio salutis aliena; In ipsa autem loth quando filie concubuerunt cum eo. hoc significat. quod tunc ipse loth futurae legis uidebatur gestare personam. quia quidam ex illa lege procreati. et sub lege positi. male intellegendo quodammodo se inebriant. ea que non legitime seruando. infelicitatis opera pariunt. Bona est enim ut ait apostolus lex. si quis eam legitime custodierit. Aegyptii uero decem plagis percutitur. & minime corripitur. Licet illa in egipto corporaliter gesta sint. spiritaliter tamen. modo geruntur in aecclesia. Aegyptus namque seculi forma est. sicut

& sodoma. sed et illa igne cremata est.
ista relicta. De illa tres ab incendio
euaserunt. de ista duo terram repromis
sionis intrauerunt. quamquam multa
existent. sed solum duo dicuntur intrare.
et hoc est quod in euangelio ueritas protes
tatur. Multi uocati. pauci uero
electi. Duo ingrediuntur promis
sionis terram. et duo accepturi sunt
repromissionis celestia regna.
Id est dilectio dei. & proximi. Tres
liberati sunt de incendio sodome.
& tres liberaturi sunt cum uenerit
xps ingesta iudicare terram. Id est spes.
Si fides. et caritas. In egipto. aque pri
mum. uertuntur in sanguinem. Aque
aegyptie in sanguine sunt uerse.
id est erratica et lubrica filosoforum
dogmata. que merito in sanguinem
uertuntur. quia in rerum causis car
naliter sentiunt. sed ubi crux xpi
modo ubique lumen ueritas ostendit.
huiusmodi eum correptionibus arguit.
aut ex qualitate plagarum per has decem
personas. nunc in aeccta proprios agnos
Sii cat errores. In secunda uero plaga rane
producuntur. Quibus indicari figuraliter
arbitrantur carmina poetarum. qui
inani quadam et inflata modulatione
uelut ranarum sonis et cantibus mundo huic
deceptionis fabulas intulerunt. Rane
est enim loquacissime uanitas. nichil
enim aliud animal ipsum utile est. nisi
quod sonum uocis improbis et impor
tunis clamoribus reddat.

Siii Post haec sciniphes producuntur. hoc animal
pennis quidem suspenditur per aerem uolitans.
sed ita subtile est & minutum. ut ita oculi
uisum. nisi acute uidentes effugiat.
Corpus autem cum insederit acerris
simo pungit aculeo. ita ut cum uolan
te uidere quis non ualet. statim
sentiat uulneratum. Hoc enim animalis
genus. subtilitati hereticę compa
ra tur. Quę subtiliter sermonis acu
leis animas terebrat. tantaque astu
cia circumuenit. ut deceptus quisque
nec uideat. nec intellegat unde de
cipiatur. Quod uero in tercio signo
magi cessarunt dicentes. hic digitus
dei est. Magi illi typum hereticorum
atque animositatem habuerunt. De
clarat hoc apostolus dicens. Sicut iamnes et
mambres restiterunt moysi. sic
& hii resistunt ueritati homines mente
corrupti et reprobi circa fidem. sed ultra
non proficiunt. dementia eorum mani
festa erit omnibus hominibus. sicut et illorum
fuit. Hii autem qui per ipsam corruptionem
mentis inquietissimi fuerunt. in signo
tertio defecerunt. fatentes sibi aduer
sum esse spiritum sanctum qui erat in moyse.
Tertio enim loco ponitur spiritus sanctus. qui est
spiritus digitus dei. unde et illi deficientes
in tertio signo. digitus dei est hic. Sicut
autem conciliatus et placatus spiritus sanctus requiem
prestat mitibus. et humilibus corde. ita
contrarius et aduersarius inmitibus ac
superbos. inquietudine exagitat.
Quam inquietudinem musce ille bre

uissime significauerunt. dicentes; digitus
ſ iiii di est hic. Quarto loco. egiptus
muscis percutitur. Musca enim. nimis
inportunum. et inquietum animal est.
In qua quid aliud significat. nisi curas
desideriorum carnalium. Aegiptus ergo
muscis percutitur. quia eorum corda qui
h ... ne sectim diligunt. desideriorum suorum
inquietudinib; feriuntur. Porro septua
ginta interpretes. cynomiam idest ca
ninam muscam posuerunt. per quam ca
ninimores significantur. in quib; gratiae
mentis inportuna uoluntas. & libido
carnis arguitur. Potest quidem hic locus
significari. etiam per muscam caninam
forensis hominis eloquentiam. qua
uelut canis. alterum lacerat.
ſ v Iam uero quinto in loco animalium
morte uel pecodum aegiptus flagel
latur. insipientia in hoc arguitur.
Stultitia q; mortalium. que tamquam
inrationabilia pecora cultum et uoca
bulum di inposuerunt. sculptilib; figuris
et animalib; insensatis. Non solum
figuris hominum et pecodum. sed ligno et lapi
dibus inpressis. ammonem et iouem
in ariete uenerantur. & annubem
in cane. Apim quoq; colentes in
tauro. Cetera quoq; egiptus de orum
portenta miratur. et in quib; cultum
credebant inesse diuinum. in his uidere
ſ vi miseranda supplicia. Vlcera post hec
uesice cum feruore sexto in uerbere
duntur. In ulcerib; arguitur do
losa huius seculi. et purulenta malitia;

In uesicis tumentia elata superbia. infer
uire irae furoris insania. hucusq;
enim. talia per errorum suorum figuras
ſ vii mundo. supplicia temperantur. Post
haec uero uerba audiunt desupernis.
uoces scilicet tonitrui. et grandinem et
ignem discurrentem. In hac tonitrui uoce
increpationes. ac diuine cor
rectiones. intelleguntur. Quia
non cum silentio flagellat. sed dat
uoces. et doctrinam celitus mittit.
per quam possit culpam suam castigatus
agnoscere mundus. dat et grandinem.
per quam tenera adhuc uastantur nas
centia uitiorum. Dat et ignem. sciens
esse spinas et tribulos quos debebat
ignis ille depasci. de quo dicit dns.
Ignem ueni mittere in terram. Per hunc
enim incentiua uoluntatis. libidinis
ſ viii consumatur. Quod autem locustarum uoc
tauo in loco fit mentio. putant aqui
busdam per hoc genus plage dissidentis
humani generis inconstantia confu
tari. Alio quoq; sensu locuste pro
mobilitate leuitatis accipiende sunt.
tamquam uage et salientes animae in
ſ viiii seti uoluntates. Nona plaga tenebre
facte sunt. siue ut in mentalorum cecitas
arguitur. siue ut intellegant diuine
conpensationis & prudentiae obscu
rissimas esse rationes; Posuit enim ds te
nebras latibulum suum quasi illi audacter
et temere perscrutari cupientes et alia
exaltis a serentes. incrassas et palpa
biles ignorantiae tenebras deuoluti sunt.

Adultimū delentur primogenita egip
tiorū. siue principatus. et potestates &
mundi rectores tenebrarū. siue auctores
et inuentores falsarū que in hoc mundo
fuerunt religionū. quas xp̄i ueritas cū
suis extinxit auctoribus., Porro qd̄
sequitur., in diis eorū fecit iudicium.,
illud ebrei extimant qđ in nocte qua
egressus est popls̄ omnia in egipto tēpla
destructa sint., Nos autem dicimus
sp̄aliter: qđ egredientib; nob ex egipto
istius sc̄li. errorū idola corruant.
et omnis peruersorū dógmatum
cultura quatiatur., haec est egiptus
et sodoma. que nunc contra eccłam
pugnant., Illa decē iustos minime re
ptos. igne cremat̄ ē., Ista decē plagis
afflicta. minime corripit̄., Et ubi
in hoc libro sodomā et egiptum inuene
ris. hanc auctoritatem requiras.,
Et ubi synagogā nominaueris. hanc
sodomam et egiptū esse cognosce.,
Suo namq; corpori suo ore locut᷒
est dn̄s p pphām., Circū dederunt me
canes multi. sinagoga malignantiū
obsedit me., Et iterū., Apta ē tra.
et deglutiuit datan. et operuit sup
sinagogā abiron., exarsit ignis in si
nagoga eorū., Quia inritauerunt
moysen & aaron scm̄ dn̄i sacerdotē.
& sacrificandi licentiā profusis conatib᷒.
expenderunt., Per quos itaq; signi
ficantur hi qui hereses et scismata
nunc insc̄ta facere conantur. et mul
tos secū trahendo decipiunt. contemp
nentes sacerdotes xp̄i et se a clero eius
multaq; societate segregantes. consti
tuere audent aecclas. et aliud altare
preceq; alterā inlicitas uocib; fatue
dn̄ice hostie ueritatē. p falsa sacrifi
tia pfanantes., Hi qui contra dio
dinatione nituntur. ob temeritatis
audaciā. terre conpagib; ruptis,
uiuentes pfundo iactu merguntur., Nec
tantū hi qui duces errorū sunt. sed
et illi qui consenciendo participes
eorundē facti sunt. in ignē aeternū
supplicii. preparata ultione perit̄.,
Haec sinagoga que moysi contradice
rat. ē. nunc aecclē contradicit. que
antequā ex parte pderetur. sub
unius sinagoge nomine aduocatem
litabat., Hanc sinagogā memorat hie
remias in aeccła. dicens., Dn̄e omps̄ n̄
sedi in concilio irrisorū. sed timebam
a facie manus tuae. singulariter sedebā.
Utiq; animo n̄ numquam de medio
eorum recessi. ubi nec alterū tēpli
in quo singularis sederet. nec alter
popls̄ ut separatus fuisse monstratur.
Nam et nicodemus maiorū concilio
a Isertione legis alienus fuit., hanc
est sinagoga. cui filius dī dicit in euāg̃.,
Vos de diabolo patre estis. et desideria
patris urī uultis facere., illic est uia
angusta. illic et lata., Sed nūquid
ambe in uia dn̄i congregantur. aut
miscentur. Scriptū est enī in osee.,
Iuste sunt uie dn̄i. iusti ambulabunt in eis.
Impii autem. infirmabuntur in eis;

Unde ortat̄ aecc̄lam suā ne timeat eos qui
occidunt corpus · et postea nichil habent q̄d
faciant dicit; Nichil hor̄ū timeas · q̄ passur̄ es;
Futas tribulationes ꝗ̄ ingerenda ab impiis mala
significat · et cō fortat fideles suos · ne ꝑsecutio
nū molestiis terreant; Sic dic̄ quasi uni · quia
om̄s sc̄i in hoc mundo dū uiuunt unū sunt · quia
animā unā & cor unū in xp̄i karitate iungunt ·
et ē una aecc̄la; Quia sic xp̄s et ecc̄la capud
cū mēbris unū sunt · ita et om̄s mali · cū diabo
lo qui capud eoꝝ ē unū corpus s̄ · et cū dic̄ ni
chil timeas ex his quae passur̄ es · utiq̄ tot
corpus diaboli q̄d in toto mundo int̄ ac foris
obsidet aecc̄lam · significat ac̄cia quid pati
ualeat · aut quid inimicis possit ingerere ·;
Ecce missur̄ ē diabolus · ex uobis in carcere · ut
tēptemini · et habebitis tribulationē dieb; decē ·;
Sicut eni in p̄mordiis aecc̄lę catholicae · p̄ quā
xp̄s ascendit ad celos · ap̄li q̄ꝑ hec dicta sunt ·
pene adhuc ipse cū eis antequā ascenderet
iā incoauit ecc̄la pati · et post discessū creuit
passio · et multę tribulationes sunt aecc̄lae
inrogatae · ita ut puplice ꝓpriū funderet
sanguinē ꝓ xp̄i nomine · quē iudei uetabant
nominare; Ita futurū ēē cognouim̄ · dū ad
uenerit antixp̄s; Licet et nunc multa p̄ lo
ca uaria · ut regiones ab hereticis et gentili
b; sepe sustineat · sed dieb; inquid decem
tribulationē habebitis; Decē dieb; quos dicit
totū tēp̄ istius sc̄li posuit · quia decē p̄ eloquen
di modo dicim̄ · sic centū · sic mille · idē ꝑfectū
numerū istius sc̄li cōpletū; Ac si diceret; Tribu
lationē habebitis quasi solū dieb; decē qui finē
habent · si ad ꝑhennitatē futurę beatitudinis
ꝑsentia quę toleratis mala pensetis · tā par
ua sine dubio reputabitis · tā uelocit̄ transeun
tia tāquā decē dies; Unde et ap̄ls dic̄; Exis
timo q̄d non sint cōdignę passiones hui᷒ tēpo
ris ad futuram gl̄am · quae reuelabit̄ in nobis;
Confortat itaq̄ suos et dic̄; Esto fidelis usq̄
ad mortē · et dabo tibi coronā uitę; Et in eu
uanḡlo dn̄s loquit̄; Qui p̄seuerauerit usq̄
in finē · hic saluus erit; Potest eni fieri ut
qui male uixerit · et in finē uitae suae ad
penitentiā redierit · et recte dm̄ crediderit
et aecc̄lam matrē cognouerit · licet ipsa hora
hec fecerit, qua mori poterit · a peccato solu
tus erit; Potest iterū qui bene uixerit · si in finē
uitę suae · a iusticia excesserit · nō potest
solut̄ ēē si sic obierit · quia usq̄ in finē n̄ p̄se
uerauit; Unusquisq̄ in finē aut iustificabit̄ · aut
condēpnabit̄; Talē iudicat dn̄s · qualē in fi
nē inuenerit; Damnat aut coronat · sicut
scriptū ē; Ipse iudicabit extrema t̄rę; Et qui
in hoc mundo n̄ parcit animę suę · t̄ mortē ꝓ
fide susceperit · aut usq̄ ad mortē in fide xp̄i ꝑdu
rauerit · ipse saluꝰ erit · et ipsi sine dubio uitę co
rona p̄stabit̄; Admonet frequent̄ · ut q̄ interio
ri hominis fidelē p̄stat auditū · exibeat aures
ad audiendū attonit᷒ · ut cognoscat quid p̄ sp̄m
aecclesiis indicabit̄ · quib; dicit̄; Qui uicerit ·
n̄ ledet̄ a morte sc̄da · Qui aut in passione toleran
tiā gesserit · aut indubitatā fidē usq̄ ad cōsuma
tionē seruauerit · mortis sc̄dę lib̄abit̄ exitio ·;
Post hec eloquia · indicat eundē dn̄m et rūpheā
hoc ē gladiū ex utraq̄ parte acutū · q̄d uerbum
dei ēē docet̄ · ex ore ei᷒ egredi manifestat ·;
Et significat aecc̄lam habitare in sc̄lo isto ·
ubi sedes est sathanę; EXPLICIT AECC̄LA
SECUNDA ·

INCIPIT AECCLESIA TERCIA IN LIBRO SECUNDO;

Anglo pgami aecclę scribe; Hec dicit qui habet gladiū ex utraq parte acutū. Scio ubi habitas. ubi tronus ē sathane. et tenes nom meū. et n̄ negasti fidē meā; In dieb; antiphas testis michi fidelis. qui occis est apud uos ubi sathanas habitat. Set habeo aduersus te pauca. quia habes ibi tenentes doctrinā balaā. qui docebat balac mittere scandalū corā filiis isrl. ut manducarent idolis immolata. et fornicarent; Sic habes et tu tenentes doctrinā nicholaitarū; Qui habet aures audiat. quid sps dicat aecclesiis. Uincenti dabo manducare manna absconditū. et dabo ei calculū candidū. et sup calculū nom meū nouū scriptū. qd nemo scit nisi qui accipit; EXPLICIT STORIA.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE ECCLE.

Angelo pergami . eccle scribe ,
hec dicit . qui habet gladiū .
exutraque parte acutū , Scio ubi
habitas .- ubi sedes est satane ,
Omnis aeccle dicit , quia ubiq; satanas
habitat , thronus autē satane .- homines
mali sunt , Revertitur ad speciē ,
quia licet ista sola dicat , ubi thronus ē
satane .- tam in ista septē figurate
sunt , locus septiformis eccle gesta
sunt .- specialit q; increpat aut laudat
dicens , Et tenes nomen meū . & nō
negasti fidē meā , In diebus antipas .
testis m̄s fidelis qui occisus est
apud uos .- ubi satanas habitat .
sed habeo adversus te pauca ,
Utiq; adversus alia mēbra non ea
quib; dicit . et non negasti fidem
meā .- sed ad ea mēbra dicit . se
habere que diximus tronū esse
satane .- ubi tenent doctrinā balaā
quib; dicit , Quia habes ibi tenentes
doctrinā balaam .- qui docebat
balac mittere scandalū corā filiis
isrl .- ut manducarent idolis inmo
lata & fornicarent . Postquā dix
ibi habitas ubi thronus ē satane . id est .
ubi temptatio nō deficit . et p dicio
multos efficit reos . laudat aecctā qd
teneat cōfessione nominis xpi . et
nō neget fidē suā . etiā eccū fide
martirū honore decoret . & ab ipsis
hoc patiat . ex quibus xps passus est .-

qui unus antipas testis fidelissim nun
cupat , Qui occisus est in secto isto .-
ubi satanas qui latine adversarius
dicit habitare , Sed tam habeo
adversus ecctam dns aliquid . eo
qd sint tenentes doctrinā balaā ,
Balaā enī int pretat latine uanus
ppls sive sine poplo . eo qd & ille
uanus fuit .- & pplm uanū genuit .
ut absq; substantia , Balaā enī
appus ē adversarii .- qui non
congregauit pplm ad salutē . nec
in multitudinē saluande plebis
gaudet , Sed dū omīs pdiderit . et sine
poplo uel absq; substantia reman
serit .- tunc exultat , Ipse est qui
docuit balac mittere scandalū corā
filiis isrl , Balac enī .- latine dicitur
pcipitans . sive devorans , Ipse pcipi
tauit isrl . ut cōsecraret idolo fegor ,
Et deuorauit eos . morsibus uoluptatis
et luxurie , Ad huius similitudinē
dicit . etiā ecctam habere qui tenet
doctrinā balaā .- qui sunt in eccta
ypocrite . et hoc habent principale
opus . edere . & fornicari . id est comе
dere scripturas .- & fornicationē
facere spālē .- ut deforis pareant
hominib; iusti . et intus sunt mali ,
Sicut dns dicit , Intus autē pleni sunt
rapina et incōtinentia .- sed et omē
opus malū , Idolatria uero est .-
fornicatio spālis . qui se putat recte
uiuere .- sed p ypocritarū exēpla .
nō miscitur in eccta .- sed cū sinagoge

opb; fornicat̃., Balaā quoq; opere
ꝓphetię spū eleuatus erat. sed ad sũpt
non erat., Rīna et ueracit̃ potuit
longe post futura ꝑspicere. sed tam
a terrenis desideriis mẽtē noluit sepa
rare., Sed hac in re subtili inquisi
tione necesse est ut semetipsū anim
inuestiget. ne fortasse ut laudis
gł̃am querat. & animoꝝ lucra se.
querere intimā cogitatione simulet.,
Sepe enī sui nominis laudē animus
pascit̃. & quasi sub obtentu lucro
rū spāliū cū de se bona di cogno
uerit letatur., Et sepe suę gł̃ę
defensione cō̃tra detrahentes irascit̃.
& fingit sibimet qđ hoc ex eoꝝ zelo
faciet. quoꝝū corda a bono itinere
detrahentis sermo ꝑturbat., Sci
uero aliquando uirtutes suas prę
dicant. ut exēplo suo ad uitam
trahant., Unde paulus. que tanta
ꝓ ueritate sustinuit. quotiens la
pidat̃. naufragiū passus. qđ in
paradiso ductus sit. corintiis nar
rat. ut eoꝝū sensū a falsis predi
catorib; auertat., Qđ ꝑfecti cum
uirtutes ꝓprias locuntur. in hoc
quoque omipotentis dī imitatores
sunt. qui laudes suas omib; loq̃t̃.
ut ab omib; cognoscat̃., Nam
cū ꝑscripturā suā ꝑcipiat dicens.
laudent te alieni et nō os tuū.
quomodo facit ipse qđ ꝓhibet.
set sui uirtutes suas ompš dns taceret.
sicū nullus agnosceret. nullus ama
ret., Si nullus amaret. nullus ad uitā redire
Unde ꝑ psalmistā dicitur., Uir tutem
operū suoꝝū. adnunciauit poplo
suo., Justi atq; ꝑfecti nō solū cum
uituperationis suę uerbis reprehendunt.
sed etiā cū uirtutib; quas habent
infirmis locunt̃. reprehensibiles non
sunt. quia ꝑ suā uitā quę fecerant
alioꝝū animas ad uitā querunt.
et nūquā bona sua abscondunt.
nisi eos ut dixi aut ꝑximoꝝū utili
tas. aut certe nimia necessitas cogat.,
Hinc ad ezechiel dicit̃., Increduli
et subuersores sunt tecum. et cū
scorpionib; habitas., Increduli
dicet dō., subuersores uero. infirman
tibus ꝓximis., Scorpiones aut̃.
etiā fortib; ac robustis., Quibus et
in faciem contra dicere nō possunt.
occulte tamē uulnus inrogatio
nis infigunt., Nā aliquando aliquis
ꝑ amorē elationis loqui t̃. et loqui se
ꝑ auctoritate libertati s exi stimat.,
Et aliquando alius. ꝑ stultū timorē
tacet. et tacere se ꝑ humilitatē putat.,
Ille locū sui regiminis adtendens. no
mittitur sensu timoris., iste locū
suę subiectionis cōsiderans. timet
dicere bona quę sentit. & ignorat
quantū culpā reus efficit̃ tacendo.
uero sub auctoritate supbię. et hu
manus timor sub humilitate se palpat.
ut sepe nec illa ualet̃ cōsiderare
qđ dō. nec iste quid debeat ꝓximo.,
Nā ille eos qui sibi subiectis cōspicit. et ei

cui omnes subiacent non intendit, in elatione adtollitur. et de elatione sua uelut de auctoritate gloriatur. Ite uero nonnumquam dum timet ne maioris gratiam amittat. atque pro hoc aliquid temporalis damni sustineat. res quas intellegit occultat. atque apud se tacitus ipsum timorem quo constringitur. humilitatem nominat. sed eum cui nichil uult dicere. tacendo in cogitatione diiudicat. Fitque ut unde se humilem extimat. inde grauius sit superbus. Discernendae ergo semper sunt. libertas et superbia. humilitas. et timor. ne aut timor humilitatem. aut se superbia libertatem fingat. Ezechiel itaque qui non solum populo. sed etiam senioribus loqui mittebatur. ne incautum timorem non debeat. admonetur dum dicitur. Ne timeas eos. ac ne forte derogationi eorum uerba pertimesceret. adiungit. Neque sermones eorum timeas. Cur autem linguas derogantium timere non debeat. etiam causa subiungitur. cum protinus subinfertur. Quoniam increduli et subuersores sunt tecum. et cum scorpionibus habitas. Timendi enim essent hi quibus loqui mittebatur. si in fide et ope omnipotenti deo placuissent. Qui autem increduli et subuersores sunt. in suis sermonibus derogantes timendi non sunt. Quia stultum ualde est. si illis placere querimus. quos non placere domino scimus. Debent autem habere metum et reuerentiam iudicia iustorum. quia membra dei omnipotentis sunt. et hos ipsi intra reprehendunt. quos dominus redarguet de celo. Nam peruersorum solum detractio. uitae nostrae adprobatio est. quia iam ostenditur. nos aliquid iusti habere ante deum si incipimus illis displicere. qui non placent deo. Nemo etenim potest in una eademque re omnipotenti domino atque eius hostibus gratus existere. Nam deo se amicum negat. qui eius placet inimico. Et inimicus ueritatis aduersabitur. qui eidem ueritati in mente subiugabitur. Unde sancti uiri in uocis libere increpatione succensi. ad sua odia excitare non metuunt. quos deum non diligere cognoscunt. Quod propheta ardenter exhibens creatori omnium. quasi in munere obtulit dicens. Nonne qui oderant te deus. oderam illos. et inimici facti sunt michi. Ac si aperte dicat. pensa quanto te diligo. qui tuorum hostium. excitare contra me inimicitias non pertimesco. Hinc iterum dicit. Qui retribuebant michi mala pro bonis. detrahebant michi. quoniam subsecuti sunt iusticia. Bonum ualde est quod iustus tribuit. quando male agentibus libera uoce contradicit. Sed hic peruersi mala pro bonis retribuunt. cum iustis derogant. quia contra eos iustitiae defensionem seruant. Non enim iusti humana iudicia sed eterni iudicis examen aspiciunt. atque ideo detrahentium uerba contempnunt. De quibus adhuc subditur. Tu autem fili hominis. audi quecumque loquor ad te. et noli esse exasperans. sicut domus exasperatrix est. id est mala que fieri conspicis ipse non

facias, ne hoc quod prohibere nitaris ipse co[m]mittas; Omnis enim predicator in uita semper debet mente pensare. ne quissimos lapsos erigere, ipse in prauitate operis cum lapsis cadat; et ne pauli hunc apostoli sententia feriat dicentis; In quo alterum iudicas. te ipsum condempnas, Vnde balaam dei spiritu repletus ad loquendum. sed tamen in carnalem uitam suo spiritu retentus. de semetipso loquitur dicens; Dixit auditor sermonum dei. qui nouit doctrinam altissimi. et uisiones omnipotentis uidet. Qui cadens apertos habens oculos; Cadens apertos oculos habuit. quia rectum quod diceret uidit. sed recte uiuere contempsit; Cadet uidelicet in peruerso opere. et apertos habens oculos in sancta predicatione; Est etiam aliud. quod possit intelligi. Cur beatus ezechiel qui ad predicationem mittitur. exasperans esse perhibetur. nisi ad loquendum uerba committebatur. obediret omnipotenti deo. sicut populus de peruerso opere. sic propheta de suo silentio exasperasset; Nam sicut mali dominum exasperant. qui loquuntur uel faciunt mala. ita et aliquando boni exasperant dominum. qui tacent bona; Illis itaque culpa est peruersa agere. istis uero culpa est recta tacere; In hoc enim cum malis etiam boni simul dominum exasperant. qui cum peruersa non increpant eis. sed per suum silentium perfici

endi licentiam prestant; haec est in secta idolatria et fornicatio spiritalis. que exordium dicit ex doctrina balaam; Sic habes et tu tenentes doctrinam nicolaitarum; Id est hereticorum dogma sectantes; Suadet etiam ipsis ut conuertantur ad dominum. et agant poenitentiam. ne in gladio oris sui bellare cum eis incipiat. dum ad iudicium ueniens. interrogauerit unumquemque de operibus suis. frequenter admonens dicit, Penitentiam age; Quod si nolueris. uenio tibi cito. et debellabo eos oris mei gladio; Ad ipsam partem dicit debellandam. quem semper increpat; Qui habet aures audiat. quid spiritus dicit aecclesiis. Vincenti dabo manducare de manna absconditio. Id est de pane qui de celo descendit; De quo pane in cotidiana precedimus. Panem nostrum cotidianum da nobis hodie. Nostrum dicimus. sed cum illo est. et nisi petierimus non accipimus; huius panis figura manna in ore meo. sed non est omnibus notum; Nam multi manducantes. mortui sunt; Sic dominus dicit; Manducauerunt manna in heremo. et mortui sunt; Ex eodem manna alii manducauerunt et mortui non sunt. sicut moyses et ceteri; Non enim illum panem in prohibitum. sed absconditum ostendit; Idem namque fuit ille panis. qui nunc est in aecclesia; Sicut scriptum est; Eundem cibum spiritalem manducauerunt; Etiam modo manducat

panis spalis. sed non est omibus panis uite.
Qui enim manducauerit indigne.
iudiciu sibi manducat; Id est qui legit
scripturas pane manducat. sed si quod
legit non facit. iudiciu sibi manducat.
Per hoc legim scripturas. ut xpm
cognoscamus. et p xpm trinitate que
unus ds est recte credamus. hoc est
solidus cibus. hoc e manna abscon
ditu; Sic scriptu est, Pane celi dedit
eis; panem angelorum manducauit
homo. Quia cum patre et spu sco semp
aequalis creditur in principio. &
angeli diuinitatis eius fruentur
intuitu. nunc uerbu caro factu est.
et habitauit in nobis. hic est panis
qui de celo descendit. Si quis ex ipso
manducauerit. non morietur.
sed habebit uitam aeternam. hic est
panis absconditus. qui non datur
nisi legitime certantib; et in a
more di et pximi pseuerantibus;
Hoc est manna quod nemo accipit.
nisi qui petit; quem nemo petit.
nisi quem ds gratuita miseratione
inluminauerit. et ad penitentia
traxerit; Quia sedm apostolum cui uult
miseretur. et quem uult obdurat;
Miseretur. magna bonitate, Ob
durat. nulla iniquitate. quia in
iquitas in do non est. Sed unusquisq;
funibus peccatoru suoru adstrin
gitur. ut plutu et cera; Luto
instringitur. et cera mollit. cum
equalis feruor aut calor solis habet.

Cui inputandu e. soli aut luto absit;
ut soli qui equale claritate non
mutauit. ita nec do inputandu est.
Sol quippe in fulgore e. et unius
cuiusq; opus in manifestatione sicut
scriptum e, Luceat lux ura coram
hominibus. ut uideant opera ura bona
et glorificent patre urm qui in celis
est; De cera autem non uacat tropu
inquirere. cuius natura cognoscitis
de uirginitate pcedere. Lutu uero
peccat v est ut ait; canis re
uersus ad uomitum. & sus. lota ad
uolutabro luti. quia nec du euglio
credunt. et in luto incredulitatis
utrisq; uersantur. Non est ergo
do inputandu. qui uult omnem
homine saluu fieri. & ad agnitione
ueritatis uenire, Istis ergo data
est manna. qui a euanglio credunt.
et que in eo scripta sunt intenta
mente faciunt; Hunc pane qui
de aegipto exierunt oms mandu
cauerunt. sed non oms terra rep
missionis intrauerunt. Hunc pane
nunc de egipto sceli que latine
dicitur tribulatio. exeuntes oms
manducant. sed non oms para
disu intrant; Quod quidam igno
rantes uia. quasi p heremu istius
sceli spale fa me cotidie pereunt,
q d si uiam intrassent. id est in xpo
qui dixit ego sum uia. et si hunc
pane manducassent. nequaquam
in heremo id est in ignorantia lucte

rarū morerentur; Sed plano uestigio
cū ihu duce repromissionis paradisi
t̄ram ouantes ingrederentur; Ima
ut apts ait. in xpo ihu neq; circum
cisio aliquid ualet. neq; preputium
sed noua creatura; Non enī magni est
merita. si quid foris erga nos agatur in cor
pore. sed pensandū est quid agatur in mente;
Nam presentē mundū despicere. tran
sitoria non amare. Mentē medullitus
in humilitate dō et pximo sternere.
Contra illatas contumelias patientiā
seruare. et custoditā pacientiā do
lorē malitiae a corde expellere. Egenis
ppria tribuere. aliena non concupis
cere. Amicū in dō diligere. ppter
dm̄ et eos qui inimici sunt amare.
de afflictione pximi lugere. De morte
eius qui inimicus est non exultare;
haec est noua creatura. quā idem
magister gentiū apud alios quoque
discipulos. uigilanti oculo requirit.
dicens; Si quā igitur in xpo. noua
creatura; Vetera transierunt.
ecce facta sunt noua; Istis ergo
sine dubio. datur manna absconditū;
Istis lignū uitae. qđ ē. in paradiso dī.
id est. crucē xpi in aecc̄ta mandatur
adtangere; Istis dictū ē. qui credit
in me. flumina de uentre eius fluent;
Isti sunt aptorum membra. qui cū
xpo capite id est. ihu duce. rep
missionis ingrediuntur. caelestia regna;
Aduertere quippe hominē p̄tinet.
presentē mundū querere. Transi
toria. ex concupiscentia amare; Mentem
in supbia erigere; patientia non habere;
Ex dolore malitiae. de pximi lesione co
gitare; sua indigentib; non dare; Ad mul
tiplicandū aliena querere; Nullū pure
ppter dm̄ diligere; Inimicitias. inimicis
suis reddere; de afflictione pximi gaudere;
Cuncta haec uetusti sunt hominis. quem
ab illo
delicet de radice trahunt corruptionis;
Istis namque non datur manna absconditū.
quia uiā non inuenerunt xpm; Si uero
aecc̄tę dicit. manifestabo me ei;
Et dabo ei calculum candidum.
id est. corpus baptismo candidatū; Calculus
enī. lapis est candidus. de quo apts ait;
Vt sitis lapides uiui. aedificati
in templo dī; Lapides quoq; ptiosi.
confessores. apti. sacerdotes. omnesq;
iusti intelliguntur; hii lapides p mor
sen in teplo dī offerri pcipiuntur. ut
nullus desperet salute; Offerebant
alii aurū sensū spālem. qđ est in aecc̄ta.
mistica intellegentia; Alii argentū
aeloquiū. id est tropologicā siue mora
lē intellegentiā; Alii aeris uocem.
id est storicā intellegentiā; Scriptura
enī sacra. tripliciter sentienda est;
Primo ut istorice; Scdo ut tropolo
gice; Tertio. ut mistice intellegatur;
Storicā namq; iuxta litteras;
Tropologicā. iuxta moralē scientiā;
Mistice. iuxta spālem intelligentiā;
Ergo sic oportet in aecc̄ta catholicā
fidem tenere. ut scripturas storialiter
debeamus legere. Moraliter interptare.

& spaliter intellegere, Bene ergo dicit, Dabo
ei calculū candidū. id est faciā illū sedere
cum potentib; poptimi. qd sunt apti. & thro
nū gle hereditabo illū, Et sup calculū nomen
nouū scriptū, Id est misteriū filii hominis, Ac si
diceret. manifestabo ei meipsū, Quē nemo scit.
nisi qui accipit, Ipocritae enī licet habere uideant.
nō est datū illis intellegere, Sic scriptū est, Vob
datū est intellegere misteriū regni. & mea secre
ta cognoscere. quos uideo in meo amore labora
re, Quo secreta ppheta referebat. cū diceret,
Occulta sapientia tua manifestasti mihi, Illis uero
nō est datū. qui sua uerba nō mā pdicant. & me
psecunt. cū uos habent in despectu, de quo etiā
ezechiel dicit, Fili hominis, uade ad domū
isrt. & loqueris uerba mā ad eos, Ineo qd dns dic
loqueris uerba mā. quid aliud qua ei usori. fre
nū moderaminis inponit. ne qd prius intus non
audierit. foris dicere psumat, Nā pphe falsi
quod ipocritae & eretici. sua & nō dnī uerba
locunt, Sic & eo tēpore nō dnī. sed sua uerba
loquebant, De quib; scriptū est, Nolite audire
uerba ppharū qui pphetant uob, ipsi autē decipiunt uos, Visio
ne cordis sui locunt. nō ore dnī, Et rursū nō loque
bar ad eos. & ipsi pphetabant, Qua ex re quoq; col
ligendū est. quia & quisquis expositor in explanatio
ne sacri eloquii. ut forsitan auditorib; placeat.
aliquid menciendo cōponit sua. & nō dnī uerba
loquit. sed eam placendo, ut seducendi studio men
ciat, Nā si in uerbis dnī eis ueritatē requirens.
ipse aliter quā hi p quē pphata sunt senserit. & quasi
sub intellectu alio edificatione caritatis requirat.
dnī sunt uerba que narrat. quia scriptū est, Scien
tia inflat. caritas autē edificat, Hinc iohannes
ait, Qui dicit qm cognoui dm. & mandata ei non

seruat. mendax est. et in eo ueritas non est, Et
iterū; Qui dicit se in luce ee. et fratrem suū odit.
in tenebris ē usq; adhuc, Si enī ypocritae misteri
ū dī cognouissent. nūquā dm in familia eius oc
cidissent, EXPLICIT AECCLA TERCIA IN
LIBRO SECUNDO, TIGRAS DO AGIMUS,

INCIP AECCLA QUARTA IN LIBRO SCDO

Angelo tiatire aeccle scribe, haec dic filius
dī qui habet oculos sic flāma ignis. et pe
des ei similes auricalco libani, Scio opatua. et
dilectione. et fide. et misteriū. et pacienciā tuā.
et uniuersas operationes tuas. ac tua in nouissi
mis habundantiores priorib;, habeo aduersū
te multa. quia sinis mulierē iezabel. que se dic
pphetissā ee. et seduc multos seruos meos. et
facit fornicari. et manducare idoli immola
ta, Vdedi ei tēp ut penitencia ageret. et nō uult
penitere de fornicatione sua. et docet. et sedu
cet seruos meos fornicari. Ecce mitto eā in lec
tū. et eos qui cū ipsa fornicant. in tribulatione
magna. si non penituerint opa ei. et filios
ei occidā in morte, Deniq; scient omīs aeccle.
quia ego sū scrutator renis et cordis, Et da
bo uob singlis. scdm opa urā, Vobis autē dico
reliquis qui estis thiathire. nō mitto sup uos
aliud pondus, Veritamē qd habetis tenete.
donec ueniā; Et qui uincit. et qui seruat opa
mea usq; in fine. dabo ei potestatē sup gentes,
& pascet eas in uirga ferrea. et ut uas figuli
cōminuent. sic et ego accepi a patre meo.
Et dabo ei stellā matutinā, Qui habet aures
audiat. quid sps dicat aecclesiis. EXPLI
CIT AECCLESIAE QUARTE STORIA IN
LIBRO SCDO. INCIPIT PICTURA
QUARTE AECCLESIAE TIATIRE.

A INCIPIT EXPLANATIO SUPRASCRIPTAE AECCLE IN LIBRO SCDO.
Angelo thiathire aeccle scribe. Haec dicit filius di qui habet oculos ut flamma
ignis. et pedes eius similes auri calco libani. Scio opatua & dilectione et fide. et minis

(red) terui. et pacientiã. et uniuersas
operationes tuas. etiã innouissi
mis habundantiores prioribus.

Oculos ut flãma ignis. et pedes illius
similes auricalco. cui' intuit' uniuersa
discernit. cuius caro inmaculata probatum.
rutilat. uelut auricalcũ igne clari
tate sua resplendet. Scire aut operati
onẽ et caritatẽ. et fidẽ. et seruitiũ.
et pacientiã. eccle sue testatur.
et nouissima opera plura ait priorib;.
Significat maiorẽ scõrũ numerum
in fine tẽporũ eẽ futurũ. quando
adueniente homine peccati filio p
ditionis. innumero scõrũ milia
cpprio erunt cruore sacranda.
Sed causatur adhuc aduersus
eã dicens. *(red)* Quia pmittis mulierẽ
iezabel qui se dicit pphetissã
et docet et seducet seruos meos
fornicari. et manducare. idolorũ
immolatũ. Quid sibi uult fornicarie
illius iezabel tippo. nisi quãdã doc
trinã que immolata idolis doceat
manducare. Et tẽpus penitentie
acceperint. atq; dispexerint. et
penitentiã agere noluerint. Sed
egrotatio huic doctrine. idolo
rum largitor q; pmittat. et
infirmitas lecti. id est. istius scti
dilectio. et qui adulterantur doc
trina ei'. tribulationẽ maximã
eis futurã in die iudicii repmittit.
Nã iezabel int'pretatur
fter quilinui. ut sanguinis fluxus.

Quid aliud fluxus sterquilinii nisi sor
des quid in sanguine reputabit' nisi scelus
atq; peccatũ qd p crimen admit
titur. Recte eis condepnatio
futura p dicitur. nisi forte peni
tentiã agant ab operib; suis. Sermo
itaq; designat in hunc hominem
qui est ecclã cũ dicit. Scio opera
tua maiora priorib;. generalit'
omnium scõrũ psona est. Cum aut
dicit. pmittis mulierẽ iezabel ostendit
prepositos. id est. epõs qui habent per
mittendi abstinendiq; potestatẽ.
Sic ergo in hac speciali aecclesia.
officia et qualitates non nisi sermo
nis ratione discernit. ita et tran
situ ad speciẽ ad totã ecclam conscilicet
titui [illegible] epm [illegible] sic quidẽ
permittendo. particeps eorum
qui hec faciunt. *(red)* Et dedit ei tẽpus
ut penitentiã ageret. et noluit
penitentiã agere de fornica
tione sua. Cur non dixit
dedi uobis ut penitentiã agatis.
sed ei qua dein ecclã ut diximus. duas
partes sunt in uno homine. quia
a ecclã unũ hominẽ dicit. Una
pars est. que penitentiã agit. et
altera est sctarũ. qui sub no
mine xpianitatis hoc est quod malũ
est facit. Et sunt ibi pdicatores
int utrãq; partes qui sunt leues.
quasi sub nomine religionis [illegible]
eis in lucra spacia [illegible] eis
securitatẽ. et no [illegible]

dendas ostendit. Et habent in ipsa
parte quã dixim'. sacdotes & leuitas
sceleratos et fornicarios. et istos
quos dixim'. quos illicitas paces
faciunt. qui religiosi quasi esse ui
dentur. cũ ambas partes amicitiæ
uoluñt tenere. Ipsa est iezabel qui
seducit homines simplices. ut non
agant penitentiã. Omis enim
qui fornicariæ consentit. unũ
corpus efficit cum ea. et hęc
fornicatio spãlis. est intra ęcctã.
De hac e fornicatione. apts dixerat.
fornicationẽ. inmunditiam. aua
ritiã. concupiscentiã malã. quod
est idolorũ seruitus. Idolatria enĩ.
idoli seruitus dicitur. Latria la
tine. seruitus dicitur. Proinde increpat
ęcclam dñs. qui recte uiuit. et
dicit se aduersus ea parte habere
multa p ipsa muliere iezabel quę
seducit seruos dñi. et dicit se pro
phetissa id est xpiana. quia sub no
mine xpianitatis multa inlicita
facit. & est aduersaria ueritatis.
& inde dicit dñs se aduersus eam
habere. qui totus ut diximus unus
angls nominat. id est una ęccla
dicitur. Sed qui sci sacerdotes s
& ipsi parti nõ increpant. ut ama
lis resipiscat. participes eius
sunt in opera. De ipsis ppha dicit.
furẽ uidebas. simul cum eo cur
rebas. & cũ adulteris portionẽ
tuã ponebas. Sedens aduersus

frm tuũ detrahebas. & aduersus fi
liũ matris tuę ponebas scandalũ. Fr
ipse ẽ. q dix. ite dicite frib; mis. idẽ.
xps quippe adsũptionẽ carnis aec
clę sue se frem uoluit nuncupari.
Mat eccla est. filius matris.
quilibet homo xpian'. Aduersus
filiũ matris sacdos ponit scandalũ.
quando licentiã ei peccandi p suũ
silentiũ pstat. Aut si certe eis dicit.
et ũ caritate & humilitate hoc nõ
dicit. aut qui grauit peccat nõ
suadendo ut ei lucri faciat. sed su
pbe eũ increpando exasperat. & ad
disperationẽ adducit filiũ matris.
grande scandalũ facit. Inde ei dicit.
habeo aduersus te multa. quia per
mittis muliere iezabel. Vide quia
insup ra dictas ęcclas. se habere
dicit pauca. & hic dicit multa
se habere aduersus eã. quia cõsensu
particebs est. Quod si particebs nõ
esset. eos inimicos habuisset. & gene
ralit omis unã ecclam facit. et uoluit
ęccla psonã scõr ostendere.
id est pdicatorũ. qd est pars dñi.
Fornicantis uero. nõ sue partis sed
aliene. Hę due partes in pdicatione
unus homo dicit. quia et in uno ho
mine possum'. duo lat' nuncupari.
id est dextrũ et sinistrũ. et sic in meo
multa mẽbra. sed unũ corpus habeo.
bi mẽbra sana habet. & infirma.
sana mẽbra sci sunt. infirma uero
peccatores. Sic sunt in homine mẽbra

infirma. ita ut sana doleant. & tunc
reuelat ab egritudine cū uulnus foras
exierit. ita et homines mali q̄ sinistra
pars est. sic sunt in membra aecclae.
sana q̄ est dextra pars. sicut humores
mali. sicut hunc hominē p specie intel
ligis. ita generaliter intellegas unā
ecclam eē. de quo dicit anglo ecclae thiatire
scribe. Ita et angelus; bi ptita sunt.
ut non nisi dicti ratione uideri possit.
ut qui predicat p ratione et pacientia.
et humilitate. & caritate. unicuique
dicat. Considera ergo quid dicit.
Cui dicit. Quomodo dicit. & quando
dici conueniat. consideres. Sic dns
in eugtio disputat. Sup cathedrā moysi
sederunt scribe et farisei. Cū omia ergo
quecūq; dixerint nobis seruate et fa
cite. que [illegible] autē faciunt. facere
nolite. In specie genus abscondit.
quia tunc discipuli erant. quib; haec
dicebat. Et nunc discipli sunt. quibus
hec dicit. Et tunc farisei idest. diuisi
erant. qui diligenter legē predicabant.
et xpm cognoscebant. Et nunc farisei
idest. sacerdotes diuisi xpm predicant.
et xpm non cognoscent. Illi non cre
diderunt. nec cognouerunt. sed cru
cifixerunt. quia si cognouissent nūq;
nec tradidissent. Et nunc in eccla sunt
qui xpm idest membra ei cotidie
crucifigunt. sic in specie genus abs
condit. Certū si hoc speciale est
[illegible] neq; in eccla futurum ostendit.
seruo suo dns foris remanere noluit

qui scribis et phariseis exceptis opera
que faciebant. & q̄ dicerent. ade
rere mandauit. At nunc. quid
ergo precepta in biduū intantū de
dit. quia post non amplius super
uixit. ipso dicente. Scio quia post
biduū pascha fiet. et filius hominis
tradetur. Et sedm iohannē. Sex
dieb; ante passionē sup asinum sedit.
ingrediens ihrlm. Et post hunc ingres
sum. mandata haec tradidit. sic
in matheo inuenimus. Et si et initio
sue predicationis. ita tradidisse. annis
esse t. in quo anno. quid opus erat id
docere. quo usq; ad passionē tantū
uenires. Sed ut diximus. hoc quod
dixit. p similitudinē dixit. hoc
est species. quā nobis in eccla odie
futuram esse. Et ex inde exempla
et auctoritas. in posterū fieret
malis. idest cathedre moysi sedentib;
hoc est sacerdotibus qui in eccla pri
mas cathedras requirunt. et primos
discubitus ut ea que dicunt facerent
et custodirent. et opera que illi fa
ciunt non facerent. Solent eni qui
in hac cathedra docent. cū et sic uiuendo
cont[illegible] et faciunt. adere [illegible]. In [illegible].
Habeo aduersum te multa. quia
p mittis mulierē iezabel. Isti uero
[illegible] nomine [illegible] fornicatio
ne [illegible] idolatria [illegible] docent. &
nobis cū [illegible]
tario. sed de imitatione dei non re
ligionis obtentu. Habent enī similiter

fariseorū quidecimabant omneolus.
et di iuditia preter mittebant.
Habent et isti similitudinē. idest
imitationem sceitatis. p quā dia
bolo ministrant. & populo sacra
menta distribuunt. idest babtisma.
communionē. & inpopulis benedic
tionē. psalterii. et euangelii. adnun
tiacionem. haec est doctrina cā
tedrae moisi. hi sunt pselitieorum
ut sint filii gehenne. magisquā
ipsi pficientes inpeius. Proselita
dicuntur aduenę. qui dealia terra
peregrini ueniebant. & cū ppto
iudeorum infide et circūcisione
se miscebant. et putabant sacer
dotes phariseorū. pquare eos circum
cidebant. ut inde eēnt sci. et ipsi
faciebant opera que ipsi farisei
qui eos docebant. et erant utriq;
filii gehenne. Ita et isti inecclesia
sacerdotes mali. putant se pqua
rē aeuangeliū adnuntiant. &
babtizant. inde habere uitam
aeternā. Et quia p se mali sunt.
ita et malos filios p suū exēplū
generant. & sunt filii gehenne.
quia inopere eos imitant. aquib;
xpiani facti sunt. Et inde dicit.
Docet et seducet seruos meos for
nicari. et manducare idolis im
molata. Utiq; sicut diximus. sub
nomine xpi fornicationē et ido
latriā spiritalē docebat. Nam
quomodo abtē idolorū cultura

docerat. qui inaecctam pphā sedi
cebat. Non dicimus quod idola adorabat.
aut alterū dm̄ credebat. aut pre
dicabat. nisi patrē et filiū et spm̄
scm̄ unum dm̄. Sed similitudinem
xpianitatis. contegens corporalē.
Spiritale adulterium faciebat.
Spalē uero adulteriū. idolatria
est. ut quisquis hoc facit. qd scripturę
scę non conuenit. non solū maiora
sed aetiā minima que pnichilo
extimant. idolatria dicitur. sic
sps definiunt p aptm. qui cū de falsis
fribus disputaret. ita conclusit dicens.
Filioli. abstinete uos ab idolis. Et
iterum. Quid templo dī cum idolis.
Nunc ergo omīs sacerdotes. sacer
dotes sunt. Non omīs diacones.
diacones sunt. Adtendis petrum.
sed et iudā considera. Stephanum
suscipis. sed nicolaum respice. Num
quid soli illi inprimordio ecctę fuer.
sed hodie sunt. sic similitudinem
ostendit ingenius. et genus reuocat
ad similitudinem. Habet petrus
imitatores discipulos. habet & iu
das. Habet stephanus imitatores
diacones. hab& et nicolaus. Pre
dicat petrus euangelium xpi. pre
dicat et iudas. Babtizat petrus in
nomine trinitatis. babtizat et
iudas. Habet petrus potestatē inec
clesia ligandi q; soluendi peccata.
habet et iudas seducendos seruos
dni fornicari et manducare idolis.

immolata. Ecce mina domo. duo altaria.
Ecce communis lectus. & diuisus xps.
sic et ueritas in euangelio p̄testatur.
dicens. Vos estis sal terrae. Qd si sal
euanuerit. ad nichil utile erit.
nisi piciatur foras in sterquilinio.
Et inde iezabel suo nomine ster-
quilinio nuncupatur. quis foris ciuitatē
de muro precipitata in sterquilinio ce-
cidit. a canibus edenda. Hec dicitur
ut qui minime credit futura. iezabel
legat storiā. Et quod in ea corporalit̄
gestu est. eius causam preuideat in
aeccla. Quod si futura non essent
opera eius. nequaquā moueretur
p̄ spm̄. tiathirę aecclę. nec ea opus
erat memorare quę fuerat mor-
tua. ante tanta annorū curricula.
Ait enim. Docet et seducet seruos
meos fornicari. et manducare idolis
immolata. et dedi ei tēpus ut peni-
tentiā ageret. et non uult peniteri
de fornicatione sua. Ecce mitto illā
in lectū. & eos qui cū illa fornicati
sunt in tribulatione magna. si non
penituerint operum eius. Et filios
eius occidam in morte. hoc est
discipulos eius. quos p̄ suā doctrinam
generat. hoc secundū se damnaturos
in morte commemorat. quia sic sci
apli filii dicuntur dī. et doctores filii
dicuntur aplorum. et ceteri sci filii
dicuntur doctorū. ita et om̄s in ec-
clesia filii dicuntur sacerdotū. siue bo-
norū siue malorū. et qui in aeccla

in opere imitatus fuerit. filius eius
ēē dicitur. Sicut dns in euglio ait.
Vos de diabolo patre estis. et desi-
deria patris uri facere uultis. Nūquid
diabolus carnaliter filios habuit.
Et alibi dicuntur filii gehenne. Nū-
quid gehenna filios generat. nisi opa
diaboli dicuntur gehenne incendio
preparata. Ita et isti huius mulieris
filii dicuntur. et quid ait. filios eius
occidā in morte. id est morte spāli.
p̄ peccatū enī mors introiuit in
orbem terrarum. Quia unusquisq;
peccator. licet in corpore ui-
uere uideatur. in anima tam̄
mortuus ē. Quia non p̄spicua
morte aut tam apta quę essꝫ
carnaliter facta. sed spāli morte
dixit occidam. Et sicut specialit̄
ultio manifesta fiebat in matre.
id est in tales sacerdotes. qui aecclę
dicuntur. ita manifestū esset ut
talis ultio descenderet in filiis.
Et p̄ om̄s aecclas eiusdē mulieris
filias. id est eodē spū genitos. spāli
morte damnatos. Etiā si in hoc
sclo non manifestarentur. tamen
in ęternum iā teneri & obnoxios.
Et scient inquid om̄s aecclę. quia
ego sum scrutans corda et renes.
Cum reddidero unicuiq; scdm opa
sua. et statuero secreta uniuscuiusq;
ante faciem suam. Nam et ceteri
qui sunt in aeccla et non secuntur doc-
trinam hanc pessimā. nec p̄funda

satane maliciã cognouerunt. dixi
non mittam super uos aliud pondus.
Ac si aperte diceret. Non iudico. bis.
in idipsum. Qui semetipsum iudicat.
ab alio non iudicatur. qui in hoc
mundo tribulationẽ p me patitur.
in futuro necesse est ut a me coro
netur. Quia non ut sicut in hoc
mundo patitur. ut ego ei aliud
pondus inponam. Absit. ut in futuro
tribulationem patiatur. Vobis
autẽ dico reliquis. qui estis ti
athire. Dum dixit uobis dico re
liquis. ostendit quid sit angelus.
id est aecclesiae pars quã supra diximus.
cui et dicit. Quicumq; non habetis
doctrinã hanc. nec cognouistis
altitudinem satane. id est eis
non consensistis. Sicut dñs dicit.
de iniquis operariis. Numquam
noui uos. discedite a me. Sicut enĩ
qui operantur iniquitatẽ non cog
noscunt dñm. licet ipsum predicent.
ita ds̃ licet omñs nouerit. non cog
nosceт operarios iniquitatis. hoc
modo iusti non cognoscunt doctrinã
satane. licet audiant atq; eius inpor
tunitatem sentiant. Unde enĩ fieri
potest ut iusti mala nõ audiant.
ab his quibus abstineant. et eorum
opera non faciant. sed oportet ut
intra ecctã cũ ipsis unanimiter sint.
et ab ipsis crucientur ut semp pbentur.
sicut aurum in fornace. quę carbone
illuminatur. Carbo semetipsũ ustulat.

sed aurũ purgat. Ita oportet intra ecctã
hereticos. ypocritas. et scismaticos esse.
semetipsos ustulant. sed ecctam ut
aurũ purgant. Sicut scriptũ est.
Oportet ergo hereses esse intra ecctam.
ut pbati manifesti fiant. Ceterum.
Cum dixerint uobis. ecce in cubiculis
est xp̃s. id est in hereticorũ doctrina.
quę cubiculũ dicitur. pro eo qđ in ecctã
scripturarũ doctrinã pferunt. Aut
si dixerint. ecce in deserto est xp̃s. id est.
in gentili pp̃to. quia desertũ dicitur genti
litas. eo qđ scripturarũ ibi non docentur
predicamenta. Haec itaq; fiet p uniuer
sum mundum in ecctã. ut qui futuri
sunt ad uitã beatã. p istos probentur
in humilitate. et paciencia. Et malis
hominibus inde tanta mala futura dñs
pronuntiat. ut ipsi heretici in hoc
sclo. pena gehenne predicent. Inde
iusti laudabiliores sunt sub portando.
et usque in finẽ uitę suae in caritate per
sistendo. et humiliter patiendo.
Et impii exardescant in psequendo.
et exordescant in pseuerando. et usq;
in finem uitae suae p durent tri
dando. ut apte habeant unde
damnentur in inferno. Iusti uero
qui iam pbati sunt. dicatur eis.
Non mitto sup uos aliud pondus.
Id est supra id quod potestis sustinere.
Ac si diceret. Quanto uires uobis
deduit forte essetis. tanto uobis
impono tribulationes et angustię
pondus in hoc mundo. quantũ portare

po testis. Uerũtamen qđ habetis
tenete, donec ueniã. Et qui uicerit.
& qui seruat opera mea. usque
in finē. dabo ei potestatē super
gentes. & reget eas in uirga fer
rea. Et ut uas figuli commu
nuentur. sicut ego accepi
apatre meo. Iã supra dixerat nõ
mitto sup uos aliud pondus. hic
dicit. tenete donec ueniã. & qui ser
uauerit usque infinē. Ac si diceret.
Nõ erit sup uos tribulatio. supra quã
in presenti sclo tolerastis. futuram
tribulationē. uobis nõ adiciã. Hor
tatur magis ut teneat qđ habet.
& tãdiu suscepta custodiat. donec
dñs ueniat. Et qui impleuerit. daturũ
se illi potestatē sup gentes pmittit
& regna. ut regat illas in uirga fer
rea. Et tãquã uas figuli cõfringan
tur. Apostaticos angłos significat.
qui dimiser principatũ suũ. quod
ascis in die iudicii iudicandi danent.
Insup. & in sepit nũ pcipiant in interitũ.
Sic apłs dicit. Nescitis qm angłos
iudicabim. Et sic ait. Dabo ei po
testatē. sic ego accepi apatre meo.
Inde arbitrant dixisse iohannē inepta
sua. Quia cũ apparuerit. similes
illi erim. Et dabo illi stellã matutinã.
Idest dnm ihm xpm. quē nũquã susce
pit uesper. sed lux sempitna erit.
& ipse semp in luce est. Et dicat adhuc
loqui eũ ecclesiis. qui hab& septifor
me di spm. idest dnm ihm xpm.

in quo scs unus eius deq; substantię
requiescit sps. In cui. manu septē
stelle sunt. de quib; iã supra diximus
& de multorũ neglegentia in eccle
cõgregatione. redarguens dicit.
ecclam esse mulierē iezabel.
Mulierē pea causa dicit. pquare.
effeminatã et muliebrē operã
uidit. Omis enĩ qui molliter uiuit
& carnis curã facit. nõ uir sed mu
lier in scripturis scis nuncupatur.

EXPLICIT AECCLA QUARTA.

INCIPIT AECCLA QUINTA
IN LIBRO. II.

Angelo sardis eccle scribe.
haec dicit qui hab& septē
sps di. & septē stellas. Noui opa tua.
quia nom habes qđ uiuas & mortuus
es. Esto uigilans. & cõfirma cętera.
que moritura erant. Nõ enĩ inueni
opa tua plena corã deo mõ. In mente
ergo habe quomodo audisti & acce
pisti. & custodi & penitentiã age.
Qđ si nõ uigilaueris ueniã adte sic fur.
& nõ scis qua hora ueniã sup te.
Sed habes pauca nomina in sardis.
qui nõ inquinauer uestimenta sua.
& ambulauer mecũ in albis. quia
digni sunt. Qui uicerit sic uestietur
candida ueste. et nõ delebo nom
ipsius de libro uitę. & cõfirmabo
nom ei. corã patre mõ. & corã angłis
eius. Qui habet aures audiat.
quid sps dicat aeccle suis.

EXPLICIT STORIA ECCLĘ QUINTE.

INCIPIT EXPLANATIO SUPPRA SCRIPTE AECCLESIAE.

Angelo sardis ecclesie scribe. Hec dicit. qui habet septem sps di et septem stellas. Novi opera tua quia nomen habes quod vivis. et mortuus es. Esto vigilans. et confirma cetera que moritura erant. Non enim invenio opera tua plena coram deo meo. In mente ergo habe. quomodo accepisti et custodi et penitentiam age. Corripit pigros sacerdotes. quos supra nominavimus. nec ipsi vigilant. nec populum sollicitant. qui non vera mente confidunt. nec fide recta in veritate custodiunt. Nomine tantum putantur xpiani et in vita xpiana venisse dicuntur. Sed mortui sunt et propterea inseparant in vigilia. et cetera in quibus peccare poterant corroborent. unde admonet. In mente ergo habe. qualiter accepisti. audieris et docueris. et age penitentiam. Vult ad memoriam ei apostolicam reducere doctrinam. et hoc quod in baptismo fide repromisit precepit custodire. et a veteribus malis agere penitentiam. Novi inquid habes quod vivis. et mortuus es. Non enim moritur. nisi qui mortale crimen admiserit. Non ... cetera que moritura erant. nisi ei dicitur qui in sacerdotio est. et in officio constitutus ... peccat. Ex per peccatum mors. Non enim confirmare potest. qui

offitiū doctrinis amiserit. Multi enī
legunt. & ab ipsa lectione ieiuni sunt.
Multi uoce p̄dicationis audiunt. et
post uocē uacui recedunt. Quorū
& si uenit com medat. uiscera nō re
plent̄. Quia & si mite intellectum
sacri uerbi pcipiunt. obliuiscendo &
nō ser uando que audierunt. hec
in cordis uiscerib; nō reponunt.
Hinc est enī qđ p pphām quosdam
dn̄s increpat dicens. Ponite corda
urā sup uias urās. seminastis mul
tū. & intulistis parū. Comedistis
& non estis satiati. bibistis et non
estis inebriati. Multū cordi suo se
minat. sed parū infert. qui deman
datis celestib; ut legendo. ut etiā
audiendo multa cognoscit. sed ne
glegent̄ operando. pauca fructificat.
Com medet & nō satiatur. qui uer
bū dī audiens. lucra utg̃ saeculi con
cupiscit. Bene aut̄ nō satiari dici t̄.
qui aliud com medet. et aliud esurit.
Bibit & nō inebria t̄. qui ad uocē
p̄dicationis aurē inclinat. sed m̄tē
nō mutat. Solet enī p ebrietatem
bibentiū sensus mutari. Qui ergo ad
cognoscendū dī uerbū deuotus est. sed
ea que sunt scī adipisci desiderat. bi
bit sed ebri us nō est. Si enī ebri us
esset. mentē sine dubio mutasset.
Vnde et dicit. Nō enī inueni opera
tua recta corā dō. Q d si recta essent.
celestia quereres. et terrena ne
qua quam appeteres. tā uana q̃ nisi
toria que amaueras. nō amares.
De electis nāque p psalmistā dicitur.
Inebriabunt̄ ab uberibus domus tue.
Quia tanto dī omipotentis amore re
pleti sunt. ut mutata mente sibi
metipsis extranei esse uideantur.
implentes qđ scriptū est. Qui uult
post me uenire. abneget semedipsū.
Semedipsū abnegat. qui mutatur
ad meliora. & incipit esse qđ non
erat. et desinit esse qđ erat. Sepe
aut̄ uidemus ad uocē predicationis
quasi ex con uersione conpunc
tos. abitū non animū mutasse
ita ut religiosam uestē sumerent.
sed ante acta uicia nō calcarent.
Ire stimulis inmanit̄ agitari.
malicie dolore inproximi lesione fer
uescere. De ostensis quibusdam
bonis. ante humanos oculos super
bire. Presentis mundi lucra manit̄
querere. & de solo exterius abitu
quē sumpserunt. scitatis fiduciam
habere. Bene ergo dicitur. non
enī inueni opa tua plena coram
deo meo. Qui mortuus est. iam
a dō iudicatus est. Nō solū opera
plena nō habet. sed omino nichil
habet. certe mortuus est. Vn
de manifestū est a malo epō ut
sac dote. in eius omē partem
redisse cui dictū est. Esto uigilans.
et cōfirma cetera que moritura
erant. Non enī inueni opa tua
plena corā deo meo. Inmite ergo

habe quomodo accepisti. custodi & age
penitentiã. Hoc de toto semine
ęcctę dicit. cui ille pre esse uidetur.
cui adhuc comminatur & dicit.
Quod si non uigilaueris. ueniam
ad te sic̃ fur. et nescies qua hora
ueniã sup te. Reuertitur ad spe
tie de seruo malo. qui dixit in corde
suo. moram facit dñs meus uenire.
Et ueniet dñs hora qua nescit. tunc
diuidet ei. partẽq; eius ponet.
cũ ꝑ poctas. Sepe iam diximus
in hoc seruo. omnium ẽporum cor
pus esse. & ꝑ ipsos ẽpos omnia mem
bra ęcctę quod sunt popli unum
corpus nominari. & dicit̃o ęccta
ut iam dictũ est unus homo. & hui⁹
capitis oculus est ẽps. & huius cor
poris manus presbiter. & huius
corporis. pes est diaconus. Et quid
facit iste homo. nisi omñs sensos in
capite portat⁹. Ita et oculis uideat.
id est. preterita recordet. Presentia
ordinet. et semper futura ꝑuideat.
Et oculos testamtorũ dei legis et
euangeliũ. medullitatis inuestiget.
Aurib; audiat. et qđ audierit
manibus faciat. Naribus odoret.
et sciat quid odoris amplectat̃.
aut quid fetoris respuat. Ore lo
quatur. qđ ꝑ hos tres sensos sub
tribus testibus esse cognouerit.
Corde credat. qđ locutus fuerit.
Manib; operetur. qđ crediderit.
Pedibus discurrat. qđ ꝑ manus fa
cere studuerit. Et cũ hec fecerit. tot⁹
homo cũ multa membra uidet̃ ꝑferre
fastigio. Iam si inter omnia mẽbra
caput sanũ habuerit. facit qđ uolu
erit. Nam si fuerit caput infirmũ.
& oculis sine pupilla. & auricula sine
auditu. et nasus sine odoratu. & lingua
sine sermone. et cor sine intellectu.
& manus sine operatione. et pes sine
gressu. qđ facit talis homo. qui
sibi nec aliis facit ꝑfectũ. Si fuerit
ẽps negligens. oculus est sine pupilla
huius capitis. Si habuerit clerũ negli
gentẽ. id est celle suę ministros. auri
cula est sine aditu. Si neglegentia po
pulorũ sub se positorũ nõ emdauerit.
nasus est sine odoratu. Si legẽ et ęugtũ
nõ an nunciauerit ut fecerit. lingua
est sine sermone. Si quod ꝑ scripturas
intelligendũ. est aliter quã intelligere
opus erat intellexerit. cor est sine in
tellectu. Si sacerdotes indoctos uel
minus instructos. aut neofitos ordina
uerit. manus est sine operatione. Si
diacones negligentes ordinauerit.
pes est. sine discursione. Quid de cęteris
membris ꝑfectus poterit esse. in his
mẽbris intellige. Aut si forte dicis
episcope ego sẽs sũ. religiosus sũ. nullũ
crimen capitale commisi. utinã me
potuissẽ saluare. quid michi cura
de aliis. Respondeo ad hec. Nõne cũ
rege uis cõ uiuare. Nõne ad cenã
nubciarũ agni inuitatus es. Si man⁹
sordidas habueris. nõ poteris cũ rege

inuia mensa manducare. Idest si sacerdotes
sordidos habueris. non poteris cu rege
uno conuiuio epulare. Aut forte dicis
episcope. ego religiosam uitam facio.
de diaconi l qualés sint non est meu iudicare.
Respondeo ad haec. Nonne ut diximus
ad cenam inuitatus es. non poteris cum
rege uno lecto quiescere. si pedes sor
didos habueris. idest si diacones dio
cesis tui uel prbos neglegentes uel
sordidos habueris. licet tu scs in opere
esse uidearis. Quia non pro te tantum.
sed pro commisso grege damna patieris.
Damus et aliud exemplu. Quid facit
iste homo que diximus. si temis tem
pore a glaciali frigore. et nimbi inun
datione. con primatur in medio tenere.
Solet industria rusticana excussoriu
habere. quem uulgo focilem nuncu
pat. habet et silicem que percutitur
illud ferru. habet et escam in qua scin
tillis micantibus ipse ignis accenditur.
Concidet ligna. facit struem. et sup
ponit ipse ignis. et cu ardere ceperit
e diuersis partibus. unu post alium ca
teruatim ueniunt. qui se cale facere
cupiunt. Et omis ab ipso igne ti tiones
accipiunt. et suos sibi focos facere dis
ponunt. a etiam si inmanissimus sit exer
citus. Et uiuunt in niue. cu igne qui
accenditur. qui sine igne mori potu
erant. Ecce sic est scriptura diuina.
in lege ignis sps sci latet. sicut in petra
ut in silice. Et ne forte aliquis calumniosus
dicat. petra silicem legi conparam. audi

// ignis.

per ezechiele pphtam iudea diminere
pante. Fili hominis. mitto te ad gente
apostatricem que recesserunt a me.
quaru dedi dura faciem uelut silice.
et uelut adamantem. Quid in facie
nisi cognitio. quid dura facie nisi
lege. in qua sps latebat. in qua se cog
noscere potuerant. Quid in ferro
excussoris. nisi euangeliu possum
accipere. De quo dns per hunc io
hannem sequentib; se et uincentib;
dicit. Qui seruauerit opa mea
usq; ad finem. dabo ei potestatem
sup gentes. et reget eas in uirga fer
rea. et ut uas figuli comminuent.
sicut ego accepi a patre meo. Quid
facit silex sine excussorio. quid fac
lex sine euangelio. Nonne frigus.
Nonne gelu. De quo gelu dns
ait. Quia habundabit iniquitas.
refrigescet caritas multoru. Esca
uero in qua ipse ignis sps sci ab his
duobus excitatur. et ab hac esca
incenditur. homines sunt ubi ignis sps
sci per manus aeccle qui sacerdotes nun
cupamur. per legem et euangelium hunc
igne ardere faciunt. De quo igne
dns dicit. Igne ueni mittere in
terra et uolo ut ardeat. Ecce dns
uult eu ardere. sed oculus sine
pupilla. non uult per silice legis.
et ferru euangelii. et esca corporis
nuini copulare. et manus turgida
non potest utriq; conprehendere.
et igne latente littere scintillaru

silex

// accedit.

predicationis nullo sono p(er)cutere. neq;
focum sp(iritu)s s(an)c(t)i accendere. neq; falce
predicationis ligna uult (uel) spinas pec
catoru(m) incidere aut cremare.
et moriuntur cuncti sine hoc igne
tempore hyemis istius s(e)c(u)li. qui cum
hoc igne uiuere potuerant perpetuo;
Iste est homo que(m) in hoc libro dicit.
et replicat. inculcat. et reiterat.
Iste est seruus nequa(m). qui sciens
uoluntatem d(omi)ni sui et non facit.
Iste est qui acceptu(m) talentu(m) id est.
uerbum predicationis abscondit
in terra(m) id est. in terrena lucra.
Iste est seruus qui dicit in corde
suo. mora(m) facit d(omi)n(u)s m(eu)s uenire.
subito uenit d(omi)n(u)s hora qua nescit.
tunc diuidet eu(m). partem q(ue); eius
ponet cu(m) ypocritis. Non quod
parte(m) eum desecet. sed integru(m) se
greget a s(an)c(t)is. Quid deo iterum
dicat. audi. et time. et quid dicat
ministris. p(er) aue sicut ait. Ligate
illu(m) manib(us) et pedib(us). id est eum suos
p(res)b(yter)os. diaconos. ut populo qui eu(m)
imitati sunt. mittite in tene
bras exteriores. ibi erit fletus et
stridor dentium. De quib(us) tenebris
p(er) s(an)c(tu)m iob dicitur. Terra miserie.
et tenebraru(m). Miseria ad dolore(m)
p(er)tinet. et tenebre ad cecitatem.
Ea ergo que a conspectu districti
iudicis expulsos tenet. miseriae
et tenebrarum terra p(er)hibetur.
quia foris dolor cruciat. quos

diuisos a uero lumine intus cecitas
obscurat. quamuis miserie et tenebra
rum terra. intelligi et aliter potest.
Nam haec quoq; terra in qua nascim(ur).
est quidem miserie sed tenebrarum
non est. quia multa hic corruptio
nis n(ost)rae mala patimur. sed tamen
adhuc p(er) studiu(m) conuersionis p(ae)niten
tiae ad luce(m) redimus ueritate sua
dente qui ait. Ambulate du(m) lucem
habetis. ne tenebre uos comprehendant.
Illa uero simul miserie et tenebraru(m)
terra est. quia quisquis ad toleran
da eius mala descenderit. nequa
qua(m) ulterius ad luce(m) redit. Cuius
adhuc descriptione(m) subiungit. Ubi
umbra mortis. et nullus ordo.
Sic(ut) mors exterior ab anima diuidit
carne(m). ita mors interior a deo se
parat anima(m). Umbra ergo mortis
est. obscuritas diuisionis. Quia dam
natus quisq; cu(m) eterno igni succen
ditur. ab interno lumine tene
bratur. Natura uero ignis e(st). ut
ex seipso luce(m) exhibeat. et concrema
tionem. Sed transactoru(m) illa
ultrix flam(m)a uitioru(m) concrema
tione(m) habet. et lumen non habet.
hinc est enim q(uo)d reprobis ueritas dicit.
Discedite a me maledicti in ignem
aeternum. qui preparatus est diabolo
et angelis eius. Quo rursum omnium
corpus. in una(m) p(er)sonam significans
dicit. Ligate eum manib(us) et pedib(us) et
mittite eum in tenebras exteriores.

Si itaq; ignis qui reprobos cruciat lumen habere potuisset. his qui repelluntur nequaquam mitti in tenebris diceretur. Quia quos illa gehenne flamma deuorat. a uisione ueri luminis cecat. ut et foris dolor conbustionis cruciet. et intus pena cecitatis obscuret. Quatenus qui auctori suo corpore et corde deliquerant. simul corpore et corde puniantur. et utriq; penas sentiant. qui dum hic uiuerent. prauis suis delectationib; ex utraq; seruiebant. Unde recte per paulum dicitur. Neque exhibeatis membra uestra arma. iniquitatis peccato. Cum armis ergo ad inferna descenderent. cum ipsis membris in quibus desideria uoluptatis expleuerunt. eterni iudicii tormenta tolerare. et tunc eos undiq; dolor absorbeat. qui nunc suis delectationibus subditi. undiq; contra iusticiam iudicantis pugnant. Reuertitur ad eum. quem sepe incre pans ait. In mente ergo habe quomodo acceperis et audisti. Custodi. et age penitentiam. et uigila; quod si non uigilaueris. ueniam ad te sicut fur. et nescis qua hora ueniam ad te. Subitum dei iudicium. et secretam aduenientis horam sententiae. nullus intelligit. Nec in totum miseros pietas punit. sed e contrario consolatur dicens. Habes pauca nomina in sardis. qui non inquinauerunt uestimenta sua. Ambulabunt mecum in albis. quia digni sunt.

Ad uere perfecte bonus non est. qui malos tolerare non potest.

Omnis ergo qui non inquinatur sorde peccati. cum domino ambulat in albis. et dignus efficitur ut agni uestigia prosequatur. Nec deletur nomen eius de libro uite. sed confitebitur ipse eum coram patre suo qui est in celis. et coram angelis eius. Magna laus paucorum inter multos inquinatos. in uirtute militantium. Neque enim ualde laudabile est. bonum esse cum bonis. sed bonum esse cum malis. Sicut enim grauis culpa est inter bonos bonum non esse. ita magne uirtutis est bonum etiam inter malos extitisse. Hinc est quod beatus iob dixit. Frater fui draconum. et socius strutionum. Hinc ad ezechielem dictum est. Increduli et subuersores sunt tecum. et cum scorpionib; habitas. Nobis consolationis medicamentum profertur. quod sepe tedet uiuere. dum nolumus cum aliis habitare. Querimus enim. cur non omnes boni sunt. qui nobiscum uiuunt. Mala proximorum ferre nolumus. omnes sanctos debere esse decernimus. dum esse nolumus quod ex proximis portemur. Sed hac in re luce clarius patet. dum alios portare non nouimus. quia multum adhuc ipsi de bono minus habemus. Nemo est bonus. nisi qui nouit tolerare malos. Nam sicut supra diximus

iob dicebat. frater fui draconum. et socius
strucionum. Quid draconum nomine.
nisi malorum hominum uita signatur.
De quibus per prophetam dicitur. Traxerunt
uentum quasi dracones. Peruersi et
enim qui que uentum quasi dracones tra
hunt. cum malitiosa superbia inflantur.
Quid autem strutionum appellatione
intelligi. nisi simulatores solent.
Strucio enim pennas habet. et uo
latum non habet. quia simulatores
qui que speciem sanctitatis habent.
sed uirtutem sanctitatis non habent.
Visio quippe eos boni actionis de
corat. sed a terra minime penna
uirtutis eleuat. Hinc paulus apostolus
discipulis dixit. In medio actionis
praue et peruerse. inter quam lu
cetis sicut luminaria in mundo.
uerbum uitae continentes. Hinc
petrus beatum loth glorificat dicens.
Et iustum loth oppressum a nefan
dorum iniuria. conuersatione
ereptum fuisse. Aspectu enim
et auditu iustus erat. habitans
apud eos qui de die in diem animam
iusti iniquis operibus cruciabant.
Hinc per iohannem hic angelus per
gami aecclesie adtestatur dicens.
Scio ubi habitas. ubi sedis est satane.
et tenes nomen meum et non negasti
fidem meam. Sepe uero cum de uita pro
ximorum conquestum aut querelam
habemus. mutare locum uolumus.
et secretum uite remotionis eligere

Sed et si qui querunt terre motum et mentem non mutant in melius.

conamur habitaculum. Videlicet ignorantes
quasi non fuerit ibi spiritus sanctus. non adiuuat
locus. Isdem enim loth de quo loquitur.
in sodomis sanctus extitit. in monte peccauit.
Qui autem loca requirunt et mentem
non custodiunt. ipsum humani ge
neris primum parentem intelligant. et
ipsum testem habeant. quod in paradiso
cecidit. Sed et humana sunt omnia.
que loquimur extra. Nam si locus sal
uare potuisset. satan de celo non ca
deret. Unde psalmista ubique in hoc
mundo temptationes esse conspiciens.
quesiuit locum in quo fugisset. sed sine
deo non potuit munitum locum inuenire.
Ex qua re ipsum sibi locum petiuit per
quem locum quesiuit dicens. Esto mihi
in deum protectorem. et in locum munitum.
ut saluum me facias. Tolerandi ergo
ubique sunt proximi. quia abel fieri non
ualet ut eum nequantulumcumque
possit imitari. Quem cayn malitia
non exercet. Unum uero est in quo
uitari malorum societas debeat. nisi
fortasse corrigi non ualent. ad imi
tationem trahant. Et cum ipsi sua mali
tia non mutantur. eos qui sibi con
iuncti fuerint subuertant. Unde
paulus ait. Corrumpunt mores bo
nos. conloquia mala. Sed sic per salo
monem dicitur. Noli esse amicus
homini iracundo. nec ambules cum
uiro furioso. ne forte discas semitas
eius. et sumas scandalum anime tue.
Sicut ergo perfecti uiri peruersos pro

proximos quos debent saepe ad rectitudi
nē trahere. et ipsi ad puersitatē nūquā
trahuntur. ita infirmi quiq; societatē
debent declinare malorū. ne ea mala
quę frequent aspiciunt et corrigere
non ualent. delectentur imitari.
Sic enī uerba pximorū audiendo cotidie
sumimus in mente. sicut et flando atq;
respirando. aerē trahimus corpori.
Et sicut malus aer assidue flatu
tractus inficit corpus. ita puersa
locutio assidue audita. infirman
tiū inficit animum. et tabescit di
lectione praui opis. assidui iniquitate
sermonis. Notandū uero. ē. quia ut
dominus ait. multi sunt uocati.
set pauci electi; Et pusillus ē grex.
cui cōpromisit dare ereditatē. Pro
inde ergo dicit. Habes pauca no
mina in sardis. qui non inquinaue
runt uestimenta sua. set ambula
bunt mecū in albis. quia digni s.
Ad quorū habitū. et alios prouo
cat dicens. Qui uincit sic uestie
tur. candida ueste. Annescie
bant pauci sci. ēē sui habere inme
dio inquinatorū multitudinē. et
ppterea ipsi inmaculati ēē potu
erunt. Sic enī ēē nō possunt. nisi
gementes. et merentes. ppt iniqui
tates quae fiunt inmedio ipsorū.
et spirtale nequiciā incelestib;.
adquantū malū uident. tantum
maiorē afflictione penitencię
habent. Et qui haec non habent.

sci nos. Possunt & mali frs nō uidere
iustos. ppt similitudinē pfessionis.
quā quasi unanimit tenent. &
equalē uirtutē meritū afflicti-
onis penitentię nō habent. Et cū
eos uident in uno religionis habitu. ēē
suos similes arbitrantur. qd nul-
lius uere iustitię insignibus prę
fulgeant. & sine testimonio uiuere.
dū iustū neminē putant. & ubi
est qd ipsi dicunt grauius est nob
etiā aduidendū. Et non de
lebo nomen eius de libro uitae.
et confitebor nomen eius corā
patre meo. et corā angelis eius.
qui habet aures audiat. quid
sps dicat ęcclesiis.

EXPLICIT ECCLESIA QUINTA.

INCIPIT ECCLESIA SEXTA
IN LIBRO SECUNDO.

Angelo filadelfię ęcctę scribe.
Haec dicit scs & uerus. qui hab&
clauē dauid. qui aperit et
nemo claudit. claudit et nemo
aperit. Ecce dedi ante te ostiū apertū. Scio
quia modicā habes uirtutem. et ser
uasti uerbū meū. et nō negasti nomē
meū. Ecce do de sinagoga sathanę
qui se dicunt iudeos esse & nō sunt.
sed mentiuntur. Ecce faciā illos ut ue
niant et adorent ante pedes tuos. et
cognoscent quia ego dilexi te. Qm
seruasti uerbū patientię męę. et ego
te seruabo ab hora temptationis quę

uentura est inuniuersu orbē. teptare
habitantes interram. Ego uenia cito.
tu tene qđ habes. ne alius accipiat
coronā tuā. Qui uicit faciā illum
colūnā intēplo dei mei. & foras
amplius nō exiet. Et scriba sup
illum nom̄ dei mei. & nomen
ciuitatis noue ihrlm. descendentis
decelo. ado meo. Qui habet aures
audiat. quid sps dicat ecctis.
EXPLICIT STORIA ECCLIAE SEXTE.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA
SCRIPTE ECCLESIAE.

Angelo filadelfie eccle. scribe.
Hec dicit scs et uerus. qui
habet clauem dauid qui aperit
et nemo claudit. et claudit
et nemo aperit.
Dauid latino eloquio fortis manu
interpretatur. Utique quia fortissim'
in plus fuit. Ipse ē. desiderabilis. in
tarpe scilicet sua. De quā p dixerat
ppha. Veniet desideratus cunctis gen
tibus. id est xps incarnatus. qui habet
clauē dauid. et cuncta legis & pro
phetarū misteria. que signata et clau
sa latebāt sub litteram occidentē
aperuit. & intelligere fecit eccle.
sue in spū uiuificanti. Quia nisi xps
uenirēt. nemo erat qui clausa aperiret.
Et habet clauē dauid. id est regiā po
testatē. quē habet sup ecclam suam.
Manifestū est qđ suis pulsantib; aperit.

et ypocritis idest simulatorib; uitae
ianuã claudat. Pulsantibus et dicentib;
dñe aperi nobis. quib; dicit nescio
uos unde estis. discedite a me operarii
iniquitatis. Suis uero scis dicit.
Petite et dabitur uobis. Querite.
& inuenietis. pulsate et aperietur
uobis. Quid est petere. nisi intenta
mente ex toto corde. et ex tota
anima. et ex tota fortitudine dm̃
diligere. & sine intermissione orare.
hoc est dm̃ petere. Et quid est querere.
nisi omni hora bonũ cogitare. et cogi
tationes noxias radicitus a suo corde
euellere. haec est dm̃ querere.
Et quid est pulsare. nisi semp manib;
bona operari. et pximũ sicut se ipsũ
diligere. et inimicũ pp̃ter dm̃ amare.
et omĩs iniurias pacienter ferre. et
si quis tibi aliquid tulerit ut eũ lucri
facias supra quẽ tulit tunicã. nondu
bites add&re et palliũ. hinc dñs
in eugtio ait. Si ipsos diligitis qui uos
diligunt. qualẽ mercedem inde ha
betis. Nonne et gentiles hoc faciunt.
Sed si ipsum diligis. qui te odium habet.
haec est uera merces apud dm̃ ut pp̃ha
ait. Cũ his qui ôderant pacẽ. eram
pacificus. haec est pprię animã po
nere pro frẽ. hinc a Salomone dicitur.
Fortis est dilectio. sicut mors. et non
solũ diligamus. sed etiã de lucro nr̃o
atq; conpendio aliquid eis offeramus.
qualit cum eis federante amicitia
uerbũ exortationis habeamus. qualit

cũ membris dni idest aecctae conun
gere ualeamus. hinc iacob; ait.
Frs mei. si quis ex uobis errauerit
a ueritate. et conuerterit aliqs
eũ. scire debet. qm qui conuerti
fecerit peccatorẽ ab errore uię suę.
saluat animã eius a morte. et suoꝝ
cooperit multitudinẽ peccatorum.
Et sup hec aplico more pulsare est.
manibus nr̃is ppriis operari. et
nullũ grauare. egenis ppria tri
buere. et aliena non querere.
Quia quãuis omnẽ censum nr̃m in
pauperes distribuam. nichil apud
dm̃ erit p̃tiosius. nichilq; tam
carius. nisi qđ manib; nr̃is labo
rauerimus. qđ fecerimus ppara
uerimus. et edendũ adposuerimus.
sicut apts dicit. Qui non uult
laborare non manducet. hęc est
enĩ pprię pulsare. quod dñs repro
misit aperire. Laborantib; enĩ
dñs refectionẽ pmisit. quã non
in hoc sclo. sed in futuro sine dubio
dabit. Sicut ait. Venite ad me
omĩs qui laborastis et onerati estis.
et ego uos reficiã. Ociosis uero et
pigris dicendũ est. recepistis mer
cedem urãm. Quia esuriui & non
dedistis michi manducare. et ce
tera. Propterea discedite a me ope
rarii iniquitatis. Scis uero suis
dicit. Ecce dedi ante te ostiũ
apertum. Ante p dixit. qui
aperit et nemo claudit. Tamquã

si diceret. Ostium quod ego aperio
ecclesie nemo extimet in toto mundo
aliquē uel minimū scorum ut in
parte aliqua a me excludere. et
ostiū quod semel aperui aliquis he
reticorū posset ei claudere. Tamen
si petierit et quesierit et pulsauerit
faciā quod repromisi. Et quia sine dō
nec possumus eē nec uiuere
nec laborare. tamen precepit
dns seruo laboranti spinas diui
tiarū incidere. et radices uitii
orū eradicare. et peccatorum
stercus foras domū in agros spar
gere. et semen boni operis in agro
culto seminare. et spe fidei
claudere. et solet sator post hec
dū hō fecerit dormire. et illud semen
solet germinare. radices et folia mit
tere. et die et nocte a pluuia et sole
indesinenter crescere. Solet etiā
diuersa herbarū semina. id est zi
zania que malus homo dormiente
sator seminat. Sed cū dixerit sator. I
exurge quare obdormis dne. ingres
sus in agro corporis aliud euellet II
quod magnū est. quod
uero minimum non tangit. quia
messem opprimere non pspicit.
ita est ecclesia. Laborat et dns III
pluuiā preceptorū suorū tribuet.
et a locustis demoniorū excludit. IIII
et aereas potestates transuolare
facit. et tēpestates pcellosas malorū
hominū sedare facit. et aprū de silua
V In angelo sardis aecclesie

scilicet principē terrenū malignū effugare facit.
et messem suā quam cū laboratore
dicit se habere communē. tuetur coti
die et defendet. Ista ecclesia est quae
tenet rusticanos homines et scos qui
humiles in scō sunt et scripturas
ignorant. sed tamen fidē immobilit
tenent. Nec omnino ullo casu iti in me
facti. recedunt a fide. Ihs hec ait ad
illos. Ecce dedi ante te ostiū apertum.
Et ait. Qm seruasti pacientiā meā
in tā paruis uiribus. et ego te ser
uabo ab hora temptationis istius mundi.
Sciant hi tales in ecclesia gloriam suā.
Et quia simplices et humiles sunt.
et nemine malitiose temptando la
cesciunt. inde dns nec parū quidem
in temptatione eos tradi pmittat.
Ista est ecclesia quā sibi dns gratuita
miseratione sine alicuius doctrina
ut philosophia eligere facit. Et quia supra
dictas aecclesias singillatim sacerdote in
crepat. hanc uero aecclesiam ipse pastor
celestis gubernat. In prima aecclesia
ephesi. falsos aptos defectis caritas
inputatur. In angelo zmirne ecclesie.
falsorū fratrū qui se dicunt religiosos
esse et non sunt. sed inanti xpi membris
iam corporaliter inueniuntur. Increpat.
In angelo pergami ecclesie. falsos relig
iosos et idolorū esus. et incolas tarum
doctrina reprehenditur. Iterū apud
angelum tiathironorū. iezabel p
phetissa. et simulacrorū esse. id est simi
litudinē aecclesie. epos increpat qui nomen

habent tantū. sed mortui sunt. Ipsis
quasi uno corpori commemorans dicit.
S VI In mente habe quomodo audisti et accepisti. In angelo filadelfie qd latino
eloquio interpretatur saluans herentem
dño. eo quod simplicitate rustica &
fide recta. inuiolabili se deuotionis
obseruatione custodit. Et quia sine dō
nulla uirtus est. ipse est
qui pugnat p nobis. et uincit p nobis.
et quamquam ille hoc facit. facta
tamen sue aecclē adscribit. et inbecil
litate pspiciens dicit. Scio quia mo
dicam habes uirtutē et seruasti
uerbū meum. et non negasti no
men meum. Supra dixerat. ecce
dedi corā te ostiū aptū. euangelicam
fidē et aplicē sermonē. quē nemo po
test claudere. quia modicā habes uir
tutē. Sciens humanā fragilitatem.
misertus dn̄s dicit. Sic tibi ianuam
scientiae. et fidei arcana patefeci. ut ppt
exiguitate uirtu tuarū. nullus clau
dere que tibi aperta sunt. conualescat.
Et seruasti uerbū meū. & non negasti
nomen meū. Et quia iā supra beneficii
sui adseuerat potestatē dn̄s. etiā grām
quā dedit ipsi. operi adsignat. eo qd
per conlatā sibi dn̄s manu serui fi
dem seruauerit. nec nomen negauerit
sempiternū. Modicā inquid habes uir
tutem. Laus est p tegentis di et
deuotionis eccle. Q' dn̄s modice uirtutis
aperiat ostiū uincenti. et qd modica
uirtus fide roboret. Non enī uirtus

requirenda est. sed fides. Neq; enim
una mulier iudit olofernem pur
tutem occisit. sed per fidem.
Nec credendū erat ut infirmus
sexus arriperet manu ppria gla
diū. trucidare persecutorē eccle.
et ostiū cuneos expugnare. Non
fuit hoc temeritas audaciae. sed
constantiae uirili cfiducia.
Filii quoq; isrl qui tot mirabilia
uirtutū patuerant. de diffidu
cia dubitantes. diuersis cladibus
oppressi perierunt in heremo.
manna manducando. a serpentibus
interempti sunt. aetiā igne et gla
dio. Murmurando. et diffidendo.
non
solū terra repromissionis non intra
uerunt. sed et celestia regna ppetua
perdiderunt. Multi enī de egipto
istius sctī exeunt. et in heremi an
gusto calle ingrediunt. et manna
celestis grāe scripturarū secreta
penetrantur. sed uiā celestis rep
missionis minime inueniunt. sed
solū simplices et rustici et recti
corde. aetiā si fuerint litterati.
non possunt repperiri uiā. nisi
aptos rusticos fuerint imitati.
Non uocauit ds grammaticos.
philosofos. aut oratores. primitus
in apostolatū. sed simplices. paupes.
et piscatores. Numquā potuit
ullus filosoforū dicere. tu es xps
filius di uiui. Numquā potuit de

mostenes. cicero. aut cato filosofus
dicere. In principio erat uerbum.
et uerbum erat apud dm̄. Ecce pro
bamus petrum. et iohannem non
filosophos. sed rusticos idiotas apostolos.
Petrus callosa manu. simpliciter
filiū dī predicando uenit romā.
ipsum adnuntians imperatorem.
et romani ppli conditorē quem
uirgo peperit. non romulū quē
lupa nutriuit. Ecce non filo
sofi uerbū impleuit mundum.
sed petri rustici. qui confitetur
hominē dī filiū. Illius quippe glo
riosissimum corpus romanę
urbis requiescit in tumulo. sed
lingua eius claret in mundo.
Et si loculo teneatur corpus eius
beneficius tamen patet ubiq;
Ad eius sepulcrū adorandū. ex
deuotione uenit imperator.
pedes osculat rustici. coronā de
ponit de capite. Cuius uirtus est
haec. nisi eius quem credidit
plena fide. et predicauit plena
deuotione. Ecce patet quia dn̄s
infirma mundi elegit. ut confun
deret fortia. stulta mundi elegit.
ut confunderet mundi sapientes.
paupertatē et rusticitatē mundi
elegit. ut confunderet superbos et
diuites. Neque enī dn̄s humiles
fecit sapientes. aut humiles fecit
fortes. aut diuites fecit reprobat
potentes. cū et ipse sit sapiens.

et fortis. et potens. Sed solū ut diximus
superbos et dm̄ ignorantes. et in suis
diuitiis spem habentes. Ecce et multi
iusti cū diuitiis dō placuerunt.
Abraham testatur dicens. Loquar
ad dn̄m meum cū sim puluis et cinis.
Non impediunt diuitiæ neq; sapi
entia. ubi est humilitas. Aliter pec
cat iustus. aliter peccat iniquus.
Aliter credit iustus. aliter iniquus.
Scriptum est enim. Septies
cadit iustus. et resurgit. sed non
dn̄o tale admittit peccatum.
ut iustus esse desinat. Sed subtilē
risum. aut sine contumelio locum.
Aut certe cogitatū. quem non con
uenit cogitare. iste talis et peccare
dicitur. et tamen iustus ueraciter
appellatur. Non enī sic cadit ut
iustus non sit. quia scriptū est. Dum
ceciderit iustus non conturbabitur.
qm̄ dn̄s confirmat manus eius.
Adest ergo dn̄s etiā cadenti iusto.
quia non sic peccat. ut dn̄s ab eo
discedat. Habet enī concupiscentiā
ex infirmitate carnis. sed concupis
centia non consentit. firmatur uirtute
grāe spālis. Ipsa concupiscentia est
lex peccati. etiā in membris cons
tituta scōrum. At quia tamen iustos
suos liberat grā dī per ihm xpm dn̄m
nrm. quia propterea peccata nrā
pertulit in corpore suo super lignum.
ut a peccatis nrīs separati. cum iustitia
uiuamus. Cū ergo cadit iustus. debita

trat. Sed alia sunt debita iusti que pos
sunt in cotidiana oratione dimitti.
quãdo ueraciter dicit. Dimitte
nobis debita nrã. sicut et nos dimit
timus debitorib; nris. Peccata enim
scõrum sunt ex necessitate infirmi
tatis. Peccata iniquorũ sunt. ex
intentione pessime uoluntatis.
Illis sic peccati repertitur exortus.
ut non subsequatur affectus. Quia
et si per infirmitatẽ uitiũ nascitur.
p dei grãm superatur. Illos autem.
grã priuat auxilio. Precipitat
mala uoluntas. quos duxerit praua
cupiditas. Ideo culpe scõrum peccata
dicunt ee. non crimina. Pro qb;
sic corripiuntur a patre. ut non
condempnent a iudice. Quae tamen
correptio ptinet ad iudiciũ. sed
paternũ. Qd ds filios suos misericorditer
et iudicat et flagellat. ut eos a sup
plitio sempiterne damnationis eri
piat. Ob hoc beatus apls ait. Si nos
metipsos iudicaremus. non utiq;
iudicaremur. Dũ iudicamur autem
a dño corripimur. ut non cũ hoc
mundo damnemur. Peccata ergo
iniquorũ trib; modis fiunt. Aut
sacrilegiis. aut flagitiis. aut faci
noribus. Sacrilegia admittit qui
de dõ recte non sentit. et uera fide
sine timore tẽporalium lucrorũ
sola cordis cecitate ac puersitate
discedit. In flagitiis uero peccat.
qui inmoderate et turpiter uiuit.
In facinorib; peccat. qui aliũ aut
damnis. aut quibuslibet oppres
sionibus crudeliter ledit. Dum autẽ
peccant sci. sic in quolibet peccato
humana infirmitate cadunt. ut
nec de uera fide ptinaciter contra
dicãt. nec seipsos in tale peccato
polluẽt. nec pximos ledãt. Se
quens aptm dicentẽ. Iuste sobrie.
& pie uiuamus in hoc seclo. & alio
loco dicit. Non plus sapere quã
oportet sapere. sed sapere ad so
brietatẽ. Veruntamen in hac triplici
diuisione. iuste sobrie. et pie ui
uamus. Videtur michi quia ille
sobrie uiuit. qui non sequitur
delectamenta luxurie. Iuste
uiuit. qui pximũ nullatenus
ledit. sed ei beneficia in quantũ
ualet impendit. Pie uiuit. qui
a societate aecclasticae unitatis
nulla ratione discedit. & intra ec
clesiã positus et que certissime nouit
ad scientiã uere fidei ptinere indu
bitanter tenet. Illa uero que ig
norat. aut de quib; dubitat. et in
telligere in scripturis non ualet.
humiliter. ac patienter scrutinando
et relegendo pquirat. donec
si quid aliter sapit. dõ sibi reue
lante cognoscat. Hec autẽ sobrie
tas. iusticia. et pietas. que cunctis
debent inesse fidelibus. ita sibi con
iuncte sunt. ut si una earũ non
fuerit. alia que uidetur ee nulla

tenus e[x]psit., Neq; saluat sobrietas. quia
quisquis a flagitiis idest. peccatis inseipso
abstinet. nisi pia et iusta fuerit, idest.
ut in dm̄ recte credat. et quo caritas
poscit. proximo libenter inpendat.,
Neque fructuosa iusticia est. quod
unusquisq; hoc inpendit proximo
quod sibi delectatur inpendi aut fieri.
si sobria et pia non fuerit., Pietas
quoq; mortua ē. qua recte in dm̄
& uiunitate aecclę minime credit.
si castitas uel proximi caritas non
tenetur., Tunc igitur animę uera salus
adquiritur. si et pietas in fide et ius
ticiā in caritate. et sobrietas in casti
tate ac humanitate teneatur.,
Et ut breuiter intra ęcclesiam quid
obseruetur edoceam. ut aliquid
in ipso usu attendamus conuersa
tionis humanę. unde facilius su
mamus exemplū apte intelli
gere., Sic accipiamus babtiza
torū hominū omniū animas.
sicut mulieres coniugio copulatas.,
Nam et ipsius coniugii. magnū
sacramentū in xp̄o et in ęcclesia.
comendat apl̄s., Sic est ergo que
lib& anima fideliter coniuncta
xp̄o. sicut uxor uiuens fideliter
cum marito., Quę in ipsa coniugii
castitate. animū quidē uiri sui aliquo
tiens contristat. sed lectuli fidem
purā castitate conseruat. et mariti
substantiam prudenter temperanterq; dispensat., Ac per hoc et peccat

marito et uiuit. tamen caste ac fi
deliter cū marito., Et quā facit hu
mana infirmitas aliquando apud ma
ritū delinquere. coniugalis castitas.
facit marito dulciter iungere.,
Illa uero mulier que siue de domo
mariti egressa. siue in eodem ma
riti habitaculo constituta. adulte
rio mixta fuerit. substantiā uiri
disperserit. non ueniā iudicatur
digna. sed mortifero reatu tenetur
criminosa., Sic est anima que diabolo
consentiens. aut infidelitate subuer
titur ut dnm recte non credat.
aut criminib; implicatur. si delecta
menta luxuriae sectatur. aut iniu
ticiā facit. si proximū ledet. aut aua
ritiā ten&. si egenti bene non facit.
aut impię uiuit. et ab unitate aecclę
discedit. aut cuilibet superbiā facit.,
De talib; dicit apl̄s., Quia neq; forni
carii. neq; idolis seruientes. neque
adulteri. neq; molles. neq; masculorum
concubitores. neq; fures. neq; auari.
neq; ebriosi. neq; maledici. neque
rapaces. regnū dī possidebunt., hęc
omnia & crimina dicuntur et peccata.,
Iustorū uero delicta. peccata dicuntur
non crimina., Peccatum in opere per
petratur cū diximus. ut subtiliter risum.
aut sine contumelia locū. aut per disci
plina curā rei familiaris. sine qua non
potest homo uiuere. et uel unius diei
spatio sine peccato esse., Iohanne apl̄o
adtestante., Si dixerimus quia pec

catũ non habemus. nos ipsos seducim⁹.
Delictũ uero est. solũ inprauã
cogitatione. quod foras nec uerbo nec
facto expletur in opere. Unde et
apostolus ait. Si iustus uix saluus fiet.
peccator et impius ubi parebit.
Deinde sequitur promittens aecclesiae
de uincendos. et dicit. Ecce dabo
de sinagoga satane. qui se dicunt
iudeos esse et non sunt. sed men
tiuntur. Ecce faciã illos ut ue
niant et adorent ante pedes
tuos. et cognoscant quia ego
dilexi te. Omnis igitur inimicos
ecclesiae catholicae ut ostes. a catholica
iudicandos narrat aecclesia. sicut
apostolus dicit. In regeneratione cũ ue
nerit filius hominis. tunc et uos se
debitis sup duodecim thronos. iudi
cantes duodecim tribus isrl. Tunc ue
nient profecto qui se dicunt iudeos
idest religiosos esse et non sunt. et
adorabunt ante pedes aecclesiae. et
cognoscent quoniam dominus dilexit eam.
hoc omni aecclesiae tunc in futurum
promisit. quando eã ex omni nati
one in unũ congregauerit. quia non
filadelfie aecclesiae tantũ crediderim
ex sinagoga iudeorũ. sed et ceterae
ecclesiae. Sed et Zmirnae ecclesiae angelo
ait. Blasphemaris ab his qui se dicunt
iudeos esse et non sunt. non tamen
promisi uenturos ex eis et adoratu
ros ante pedes aecclesiae.
.. idest ante pedes corporis

xpi. Quod et in futuro factũ credim⁹
esse. quamuis et in hoc seculo omnes
ad penitentiã ante pedes ecclesiae
supplices ueniant. tamen fu
turum intellegendum est.
Sexto uero angelo qui est ante
septimũ. promisit quod ceteris supra
dictis angelis idest aecclesiis.
sine promissione concedebat. Quia
non solũ unã aecclesiam expectat
dominus ad penitentiã. sed totas septe.
cũ sit per uniuersum mundũ una
aecclesia. Siquid enim peruenerit uni
membro. omne corpus consentit
et adiecit. Quoniam seruasti uerbum
meũ pacientiae meae. et ego te
seruabo ab hora temptationis
que uentura est in uniuersum
orbẽ terrarũ temptare habitan
tes in terra. Ecce manifestissime
declarauit non se tantũ presentibus
sed aetiã futuris sanctis loqui. et
in nouissimo tẽpore suã se promittit
aecclesiam seruaturũ. quando uenerit
antixps humani generis inimicus
temptare habitantes sup terram.
ne turbentur in temptatione qui fu
turi sunt. Sic tunc non filadel
fiae sola reseruata est. licet soli
promiserit. ita et nunc. Nam
si sola filadelfia. aut nunc affrica
uerbum pacientiae dei seruabit.
cui postea in totũ orbẽ promittat
temptationẽ uenturã. Aperte
dicimus quia non est in totũ orbẽ.

qui temptetur preter aecclesiam. Et
hoc quod filadelfie dicit. omni ecclesie
dicit. Et quia sua ecclesia est. tu
telam protectionis cotidie promittit
dicens. Seruabo te ab hora tempta
tionis. que uentura est in uniuer
sum orbem. Sicut enim in africa
factum est. ita fieri oportet in
toto mundo. reuelari antichristo.
Sicut et nobis ex parte reuelatum
est. et hoc est nouissime persecutio
omnis generis. eo tempore quando
uenerit antichristus. Nichilque aliud
fieri nisi pressura qualis non fuit
ab initio. ex quo gentes esse ceperunt.
Et eodem modo ab aecclesia ubique
antichristus separari. quod etiam ab ea
in parte superatus est. ad hostenden
dum nouissimi certaminis modum.
Nam modo semper antichristus ab ec
clesia superatur. Non enim ut
aliqui putant. antichristum uno in
loco esse aecclesiam persecuturum. ut dicunt
quia ubique antichristi sunt. Anti
christus rex erit nouissimus in toto
mundo regnaturus. qui se dicet
dominum idest christum. Modo uero occultus
antichristus est in aecclesia. quia adhuc
aperte non habet potestatem datam.
Tunc uero cum uenerit. omnem mun
dum sue potestati sociabit. Sicut
de eo per iob dicitur. Et post se omnem
hominem trahit. ante se innumera
biles. hoc loco humana sapiens dicit.
Sed cum plus sint omnes quam innumera

biles. querendum nobis est cur ante se
innumerabiles. et post se omnes trahere
dicatur. nisi quod antiquus hostis re
probum tunc hominem ingressus idest
antichristum. cunctos quos carnales
inuenerit. sub iugum sue dicionis rapit.
Qui et modo priusquam appareat
innumerabiles quidem. non tamen
omnes carnales trahit. quia domi
nante cotidie a carnali opere ad
uitam multi reuocantur. atque
ab his tantum iusticiae alii per breuem,
alii per longam penitentiam redeunt.
Et modo non omnes rapit. sed innume
rabiles. quia adhuc falsitatis suae
stupenda miraculorum omnibus signa
non exhibet. Cum uero eo tempore
coram carnalibus oculis sicut magus
miranda eis signa fecerit. post se
tunc innumerabiles et omnes trahit.
Quia qui in hoc seculo. bonis presentibus
delectantur diuitiis. potestati illius
se absque aliqua reluctatione subiciunt.
Sed sicut supra diximus. quia plus
est omnem hominem trahere quam innu
merabiles. Quare prius dictum quod
omnem hominem trahit. et post addidit
dicitur innumerabiles. Ordo uero
erat. ut prius diceret quod minus est.
idest innumerabiles. et post in aug
mento quod maius est dicitur omnes.
Sed sciendum est quia hoc loco quod plus
fuit innumerabiles dixisse quam
omnes. et post se omnem hominem trahit.
Quia in tribus annis et dimidio omnes

qui in studiis uite carnalis inuenerit.
iugo sue damnationis adstringit.
Ante se uero innumerabiles trahit.
quia per quinque milia et adhuc
amplius annorũ curricula quã
uis carnales omĩs trahere non potuit.
multo tamẽ plures sunt in tam longo
tempore. quam quos adhuc
rapiendos inuenerit. Bene ergo
dicitur. Post se omnẽ hominem trahit.
et ante se innumerabiles. Quia
et tunc minus tulit. cum
in finem omĩs tulerit. et modo am
plius rapit. cum corda omniũ
non inuadit. quia necdũ e medio
ęcclę uerus xp̄s discessit. qui dicit.
Ego ueniam cito. tantamen tene
quod habes. ne alius accipiat co
ronam tuã. Velocẽ suũ predix
ad uentũ. et interitũ satanę eiecius
esse futurũ. Nec longam tẽpta
tionẽ futurã ẽẽ pnunciat. Et ideo
admonet. ne hostis rapiat coronã eius.
Sic et salomon dicit. Ne des alienis
honorẽ tuũ. et annos tuos crudelib;
Magna nob fiducia asserendi ubiq;
aecclesię. pseuerantia inquisitione
cõlata est. Habemus quid respon
dere calumniantibus qui dicunt
ęcctam deficere. et ad numerũ dom
nouę multis coronã perdentib; posse
deduci. quod dixerit dñs. tene quod habes
ne alius accipiat coronã tuã minus cõ
siderantes inuenisse. atq; pferre. Si
enĩ corona alteri traditur pdita.

nõ est uacuus locus ei qui quod tenebat
pdidit. Quid ẽ autem quod dicit ne alius
accipiat coronã tuã. non enim
propterea debemus tenere quod habemus
ne alius accipiat. et nõ etiã ipsi
pdamus. nisi quia ds et pmissionũ
suarum firmitatem uoluit os
tendere. et uane spei locũ nõ pro
mittere. ne forte aliquis sibi dedi
pmissione fiducialit blandiretur.
et piger et tepidus remaneret.
Et quibus cũque modis sub religione
abrahe se filiũ putaret. eo quod
abrahę dñs (pmisit) iure iurando in semine
eius hereditare omnes gentes.
Propt hoc ostendit fortiter tenere.
et ne alius accipiat habere manda
uit. et coronã non pseuerantibus
posse auferri. et qui uidetur nõ de
ficere. sed usque in finẽ pseuerare
coronam suã sẽp habere. Hęc est enĩ
potentia. Hęc est enĩ firmitas pmis
sionũ dĩ. ut quibus dã abrahę. Ne aut
mali se abrahę filios gentẽ. aut
abraham suos filios deo debitore.
et inuigatore. pdiderit. Sic scõr
numero inpossibile est zizaniorum
crescentiũ pfidia breuiari inpossi
bile est ut diximus messis int zizania
ma disturbetur. si disturbatur.
non est messis sed zizania.
Siquidem ambobus crescere
usque ad maturitatem. deo
in dici promissum est. Perse
uerantibus uero dicit.

Qui uincit faciam illum
columnam in teplo dei mei.
et foras amplius nō exiet. Co
lumna p̄tiosum et multi uitale
mēbrū dixit in suo corpore cō iun
gendū aut ornatū prestet et forti
tudinē. sicut & paulus apts dicit.
Iacobus & iohannes qui uidebant
columne ēē dextras dederunt mihi
et barnabe societatis in teplo di mei.
id est in multitudine beatorum.
Et foras inquid nō egredietur am
plius. A sc̄orum scilicet consor
cio reuera a merito et gl̄a electorum
nūquā exire. adeo enī exierunt
gentiles. sic scriptū est p dauid.
Commemorabuntur et cōuertentur
ad dnm̄. omīs patrię gentiū. Con
uenit aut et in eos quos de sinagoga
satanę p̄misit uenturos. De domo
enī scā ma foras exierat. magis in
eos conuenit. Dū enī dicit amplius
nō exiturū. ostendit nouissimū
certamen in finē. Futura est enī
post unitatē altera separatio no
uissimo certamine. A quo si quis li
berandus est foras non exiet. Antea
uero p̄ptea d̄s aliquos qui post mo
dū liberandi ēēnt exire passus
est. qd̄ sup ēēt tēpus redeundi.
hos nouissime amplius exire non
p̄mittitur. qm̄ quisquis tunc foras
exierit. tēpus redeundi nō habebit.
Et scribam sup illū nom̄ dei mei.
et nomen ciuitatis di mei noue
ihrl̄m. quę descendit de celo a dō meo.
Ut et diuino nomine presignetur. et inmor
talitatis gl̄a decoretur. et nom̄ diuinę
ciuitatis noue ihrl̄m quę ē uisio pacis
accipiat. & sic quietis p̄petuę et secu
ritatis o[illegible] p̄fruatur. Ipsa est ciuitas
quę descendit de celo a dō. ut inhabitent
in ea et requiescant sci. Et nom̄ meum
nouū. Nichil indō uetus est. quia non
ueterescit ętate. sed nom̄ dei semper
nouū semp̄ recitū est. Et si qui istu
nom̄ ine tituli aptur. inętna potestate trans
lata pp&uā obtinent uitā. Nom̄ aec
clesiae in hoc mundo cotidię descendit
a dō de celo. id est aeccl̄a de aeccl̄a per
dm̄ semp̄ nascitur. Noue aut dixit.
p̄pt nouitatē filii hominis ih̄u xp̄i qui
est in ihrl̄m. & nom̄ meū nouum.
qd̄ est nomen xp̄ianorum. Cū ante
aduentū eius. et xp̄i. et sacerdotes.
et dii dicebantur hominis dignitatem.
Sed nō erat nouū. quia multi erant.
et nullus ex eis mundū saluare poterat.
nisi dn̄s ih̄s xp̄s. id est rex saluator.
hoc ē nom̄ nouū. qd̄ ē sup omne nom̄.
hic est rex regū qui est sup om̄s reges. Sed
nō qd̄ nouū sit istud filio di. ut tunc
haberet initiū. Absit. sed solū in carne
dicitur nouū. qui in principio antequā
mundus fieret. equalē cū patre haberet di
uitatē. sed hoc ē nouū filii di. qd̄ uoluntarie
fuit mortuus et resurrexit. qui
potuit. Et sedet ad dexte
ram dei filius hominis est. qui
dicit nomen meum ipse est.

que inprincipio huius libri int septem candelabra aurea uideat., hic est filius hominis ihs. in cuius nomine curuat omne genu. celestiū terrestriū et infernorum., **Qui habet aures audiat. quid sps dicat aecclesiis.** Quotiens sps ea dicit que aliter quā sonat intellegenda sunt. ita concludit dicens., Qui habet aures audiat. quid sps dicat aecclesiis.,

EXPLICIT ECCLA. VIA. IN LIBRO. NO.

INCIPIT AECCLA SEPTIMA IN LIBRO

Angelo laudocie aeccle. SCDO.

Ascribe., haec dicit, testis fidelis et uerus. qui est principiū creaturae di., Noui opera tua. quia neq; frigidus neq; calidus es., Vtinam frigidus esses aut calidus. sed qm tepidus es et non calidus neq; frigidus. incipiam te euomere ex ore meo. qm dicis diues sū. et locupletatus sum et nichil egeo., Et nescis quia tu es miser. et miserabilis. et cecus. et pauper. et nudus., Consiliū do tibi. ut emas a me aurū igne probatū. ut diues sis et locupleteris. et uestimenta mea alba induaris. ne appareat turpitudo nuditatis tuae., Et collirio inunge oculos tuos. ut uideas., Ego quos amo arguo et castigo., Emulare ergo et age penitentiā. ecce sto ad ostiū et pulso. si quis audierit uocē meā. et aperuerit ostiū introibo ad illū et cenabo cū eo. et ille mecum., Qui uicerit dabo illi sedere mecū in sede mea. sic et ego uici. et sedeo cū patre meo in sede eius., Qui habet aures audiat. quid sps dicat aecclesiis., EXPLICIT STORIA

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTO. STORIE ECCLESIE IN LIBRO SECUNDO.

Angelo laudocie eccle scribe. hec dicit testis fidelis et uerus. qui est principium creature dī. Noui opa tua. quia neq; frigidus es neq; feruens. Utinā frigidus esses aut feruēs. sed qm̄ tepidus es et non feruens neq; frigidus. incipiā te euomere ex ore meo. Adhuc ipsum fidelē et uerū dnm̄ nrm̄ ihm̄ xpm̄. qui est principiū creature dī. Non qui susceperit principiū. sed qui dederit. ad eccłam loqui describe tepore. quorundā arguere uel mollitiam increpare significat cū dicit. euomā te ex ore meo. Quosdā aliqua fatuitate deceptos reprehendit. multo frigore iniquitatis argu erit. nec boni si inuenerit operibus incubare. sed tepidos in utrūq; psistere. Unde nequaquā bonoꝝ opum esca xpo. qui bonis actib; saciantur. Adponunt se in suis deliciis psistentes. fideles se asserunt. sed euomendos eos a corde suo. et piciendos pr manus comminatur. & dicit. Neq; frigidus es neq; calidus. sed quia tepidus es euomā te ex ore meo. idest. non sis in uiscerib; meis. quia tepidus es. Tepidos enī dicit omnes diuites credentes. et in dignitatibus conlocatos. Sed cū sint credentes. in suis

cubiculis de scripturis tractant et disputant. utrū foris sint ab aeccła. tamen fideles anime intelleguntur. Scilicet gtificantes se & dicentes. se omnia scripturarū precepta cognoscere. et dm̄ credere. predicti fiduialiter acturos se aliquid in ecclesia ploquuntur. opa autem uacantes. Et ideo ait ad illos. Neq; frigidos. neq; feruentes esse. neq; paganos. neq; fideles. et inde dicit. Utinam feruens esses. idest religiosus. fidelis et scs. Aut utinam frigidus esses. idest infidelis. aut incredulus. et foras esses de ecclesia. Quocūq; modo aut in bono. aut in malo. perfectus esses & abtus. Sed quia neq; frigidus neque calidus es sed tepidus. non eris in cibo meo comestus. neq; in uiscerib; meis conuinctus. Sed quia neq; frigidus est iste neq; calidus. omnib; enī omnia est. & cū incredulis etiam fidelibus utriq; abtus est. euomam te ait ex ore meo. quia nausia michi facis. Nausiam quantū odibilis sit. nemini latet. Sic et huiusmodi homines. a xpo et eccła euomantur. cū in die iudicii foras piciantur. Et qui sunt diuites et tepidi. et adhuc sup cupiditatā auari. sed tamen ut dixim fideles sunt et xpiani. Quia pauper non potest ēē. qui diuitias habet. Diues non est. quia ex diuitibus non operatur. Sequitur enī ipse diues. litteratus et fidelis. & dicit. Diues sum

et locupletatus. et nichil egeo. Spiritus enim dicit. Et nescis quia tu es miser. et miserabilis. et caecus. et pauper: et nudus. Consilium tibi do. ut emas tibi a me aurum igne probatum. Confundit eos qui gloriantur in operibus suis. et exultant. si forte unum nummum pauperi dederint. aut forte aliquid boni egerint gloriantur. ut in scientia aut fide qua tepide susceperint confitentes. nichil se indigere profitentes. Sed econtrario reprehendit eos se in misericordia dignos. sed egenos. et mendicos. ac bonorum operum paupertate defessos. uel qui non aspicient nuditatem suam. nec considerent quia nudi et uacui a bonis redduntur operibus. bonitate solita. & ipsos prouocat ad salutem. Suadeo tibi emere a me aurum igne probatum. idest de mea passione sumas exemplum. et mittas te in conflatorio tribulationis. ut ab omnibus probatus appareas. quemadmodum et ego probatus sum a uobis et sequaris me qui mortuus sum pro te. et fundas sanguinem pro me. quemadmodum fudi pro te. Ut diues sis et locupleteris. et uestimenta mea alba induaris. ne appareat turpitudo nuditatis tuae. Utique elemosinis. et actu bono. aurum ignitum igni ipse sis aurum pressuram flammis incoctum. ac elemosinis et iustis operibus purgatum. Ut sis diues in hoc quod feceris. et uestimenta mea alba induaris. et non appareat confusio nuditatis tuae. Putabat enim se diuitem.

et cultu candidum. nichilque turpitudinis operum suorum apparere. Et collirio unge oculos tuos ut uideas. Haec est aurum quod promittitur aecclesiae per prophetam. Pro aere afferam aurum. et pro ferro afferam argentum. Pro ligno aes. et pro lapidibus ferrum. Eloquium scilicet domini et euangelicam apostolicamque doctrinam. esse pronuntiat. Quo qui locupletatus extiterit. spiritales sine dubio diuitias promereatur. Et uestimentis albis. idest nitore bonorum operum decoratur. nec nudatus bonis operibus turpitudo parebit. Collirium autem quo ungi oculos mandat. cordis est conpunctio. et lacrimae penitentiae. Et reuertenti sanabilis dolor. nec iratum se uel odientem loqui testatur. sed diligere potius clamat dicens. Collirio unge oculos tuos. ut uideas. Ac si aperte diceret. O diues. tu qui legis. intellege quid dicis. Quod si legis et non intelligis. collirio oculos tuos non ungis. Oculi aliquando in scriptura sancta duo testamenta. idest lex et euangelium intelleguntur. qui credentibus lumen ueritatis infundunt. Sicut scriptum est. Praeceptum domini lucidum inluminans oculos. Et iterum. Lucerna pedibus meis uerbum tuum domine. Si per uerbum domini inluminantur oculi. inluminent ergo et diuitias caeci. Cognosce Christum qui caecum inluminabit. expuit in terra. et collirium fecit digito suo. et posuit in oculos caeci nati. & dixit ei. Uade adnata

toriā siloe. laua et uidebis., Antequā
saliua iactaretur interra. erat quidē
terra. sed lumen ceco non prebebat.,
Iuncta est saliua cū terra. digito com
mixta. et sic liniuit oculos caeci.,
habiit. et lauit. et uidit., Saliua euan
gelium est. terra lex., Quid facit ergo
lex sine euangelio. qui non dat lumen
ceco. sed iuxta uiā dimittit stantem.
quia nec in uia facit gradientē? Des
cendat ergo xpi saliua interra. et
colligat terram. et misceat digito
sps sci. et ungat oculos diu ita cęci.,
et uadat adnatatoria siloē. quod dicitur
missus. ad eū qui dixit., Non sum
missus nisi ad oues perditas. domus isrl.,
O diues si legis. et credis quia ihs est
missus ad te. quere prophetiam. quare
uenerit ad te., Lege euangeliū. et
cognosce quanta passus est pro te.,
Carū te habuit. quia de caro precio
sanguinis sui redemit te., Quid retri
bues ei. qui te de seruo liberum fecit.
Audi quid tibi petat. aurū igne pro
batū., haec est uera retributio. cum
sanguis sanguini conpensatur; hoc
ergo collyriū inunge oculos tuos.
ut uideas., Ut qui libenter per scripturas
cognoscis. huius et opus facere co
neris., Et si cum huiusmodi homines
de grandi peccato. ad grande redeunt
penitentiam. non solū sibi utiles sunt.
sed multis prodesse possunt., Non paruā
sed grandem mercedē eis promisit. se
dere in solio iudicii sui., Ego quos amo.

arguo et castigo., Emulare ergo et
age penitentiam., Suscitat ad peniten
ciam peccati grauissimo opere depressos.
et ad imitationē scorum inuitat.,
Ostendit quia in electa haberent. quos
imitare et sequi deberent., Ac si aperte di
ceret., Imitare eos quos cruciatos uides pro
nomine meo., Omne enī corpus diuitū
in uno homine conprehendit. sic et in hom
ne corpus epōrum. unū angtm ecctarū.,
Ecce sto ad ostiū et pulso. si quis
audierit uocē meam. et aperuerit
ianuam. intrabo ad illū. et cenabo
cum illo. et ipse mecum., Stat salus
nrā dns ihs xps. et ianuā misericor
dis inpellit., Et qui respiciens a peccatis
suis. et pressulū malitię et prouocatione
cordis abiecerit. intrabit sine dubio
et manducabit cū eo. et deliciis eum
iustitiae satiabit., Ac si aperte diceret.,
Domus mea erit. et ego eius habita
tor. sicut ipse dicit., Qui diligit me.
diligitur a patre meo., Et ego diligā eū.
et manifestabo ei meipsum., Et ego et
pater ad eū ueniemus. et mansionē
apud eum faciemus., Et post hanc cor
reptionē. quod bonis actib; promittat
dicit., Qui uicerit. dabo illi sedere
mecū in sede mea. sicut et ego uici.
et sedeo cū patre meo in trono ipsius.,
Consessorē quem dicit. participē po
testatis promittit., Nā cum dicit in sede
patris sedisse. quomodo cū illo sedebit
qui uicerit. cū ipse unigenitus in sede
patris. potestate sedeat. sic ipse ait., Celū

columba
equus
mulus
CAPRA
ouis

et septē sunt membra. ut septē membrorum officia. idest caput. pedes. manus. uisus. auditus. gustus. odoratus. ita & unū est corpus aecclę. sed septiformis carismatū grā., Sed septē oculi dnī. et septem stellę indextera sedentis in trono. et septē candelabra aurea. & septē lucernę intabernaculo dnī. et septem angeli. et septem tubę. septē fiale. septē mulieres adprehendentes hominē unū. idest uirtutes aecclę xpm tenentes. et septē columnę apud salomonē quib; domus aecclę fulcitur atq; erigitur. Sedet iohannes beatus apts ad septē ecclas scribit. & paulus ęque uenerabilis apts ad septem similiter aecclas epistas dedit. adreliquas autē nominatim scripsit numerū septē ecclarū.,

Nā et septem panes ineuglio. et septē sportę plenę fragmentorū superantes. septiformis aecclesiae inmaginē indicabant., Et ideo ait scriptura diuina., introiuit noę inarca septē animę cueo. septem iste animę. septem ut dixi aecclesias indicant. inunaquaq; eccla septē aecclas esse. breuiter adprobabit., Septē enī sunt carismatū dona. ut p esaiam uirtute inclitū dns manifestare dignatus est., Et requiescit ait supeum sps sapientiae. sps intellegentiae. consilii. uirtutis. agnitionis. pietatis. sps timoris dī., Quae omnia omnes habere non possumus. sed singuli singula habemus. Omnia uero solus xps dns habet. qui corpus est integrū. innobis uero singula qui deputamur inmembris., Quicumq; igitur exnumero fratrū inunā eandem aecclā consistentium habuerint spm sapientię. hi omnes habentes unū carisma. unā aecclam faciunt., Eccla etenim congregatio scorum interpretatur., Deniq; beatus apts paulus cum adecclā scriberet. quid esset aecclesia. addidit dicens. Scis etfidelibus., Ac per hoc quicumq; sci frs etfideles habuerint spm intellegentiae. alterā aecclam quasi alterā classem faciunt., Similiquoq; ratione quicumq; habuerint spm consilii. tertiā classem quasi terciā aecclam faciunt., & quos sps agnitionis inundauerit. inquinta aeccla deputantur., Sic et quos sps pietatis adunauerit. sexte aecclae numerū ostendunt., Et quos sps timoris dī conuenerit. hii adseptimam aecclam referuntur., Cū enī separati sumus. singuli singula carismata habemus., Cū autē inunū conuenimus. omīs unā & integrā et pfectam septiformē aecclam. quę xpi corpus est. facimus., hę sunt septē animę quae noę qui xpi inmaginē portendebat. inexcidio aque donate sunt., Per aquam enī ut iusti saluantur. ita peccatores & impii puniuntur., Sicut et septē iste ecclę infine sclī pereuntibus cunctis nationib;. p xpm sunt abignis ut iā diximus cataclismo liberandę. et cęlestis regni gloriam percepture., Quia sicut nullus cataclismū aquę potuit euadere. nisi qui inarca est reseruatus. sic et nemo indiem diuini iudicii poterit effugere. nisi quē aecclę catholicę archa

titauerit. Qd aute bicamerata. et tricamerata archa fuisse refertur. mansionu loca & habitationu qualitates que scis in regno di sunt preparate. euidenter ostendit. In una & em camera. paradisi figura est. In altera terre noue. ubi ihrlm celestis est descensura. ut fiat in ea sicut scriptu est. habitatio di cum hominibus. De qua terra beatus iohannes ait. Et uidi celu nouu. et terra nouam. & ciuitate ihrlm descendente de caelo in terra noua. Et Isaias. Sicut caelu nouu & terra nouam que ego facio pseuerare in conspectu meo. sic pseuerabit semen urm. dicit dns omps. In tercia camera. celoru regnu. Unde est qd saluator nr ac dns. in euangelio dicebat. Multe sunt habitationes apud patrem meu. qui est in caelis. Sic autem de celoru regno. scriptu est. Beati qui psecutione patiuntur ppt iustitia. quia ipsoru est regnu celorum. De paradisi aute mansione. ipse itaq; dns pbat. cu dicit. Vincenti ait dabo de ligno uitae. quod est in paradiso di mei. Terrae aute nouae mansionem similiter manifestat cum dicit. Beati mansueti. quia ipsi possidebunt terra. impii aute expellentur ab ea. Harum itaq; trium mansionum qualitates. rursus idem beatus esaias meminit dicens. Sustinentes dnm mutabunt uirtutem. pennigerabunt tamqua aquile. current & non fatigabuntur. ambulabunt & non esurient. Uolabunt itaq; in celu sicut aquile. pennigerantes current in paradiso. & non fatigabunt.

Ambulabunt in terra noua & non esurient. quia escam illic a do preparata accipient. Hanc itaq; tripartita ratione mansionem scorum. aetia et aptissius in euglio dns p parabola manifestasse dignat est. dicens. Semen qd cecidit in tram bona. facit fructu centesimum. Centesimu itaq; fructu facient. qui in caelis habitatione accipiunt. Sexagesimu. qui in paradiso habitare merentur. Tricesimu. qui in tram noua futuri sunt. Unde ia uobis planum esse debet archa istam tricameratam aeccle sepe ut dixi catholice immagine pspicue indicasse. cuius tripartita habitacula. idest caeli. paradisi. & trae noue. porro alia a dno monstrabatur. Verum quod dicit. si arche ipsius fabrica fuisse deposita. ut latior fuerit in primo unde sumpsit exordiu. in medio angustior. et tercio p quattuor angulos collecta usque ad unu cubitu coartate mensure sit consummata. unum habens fenestra de latere. hoc utiq; significabat. quod in prima parte fabrice. idest in prima uacatione scorum. latior licentia. & remissior disciplina omniu patru & patriarcharu. ppt generandam sobole filioru esse indulta. et qd pmissu fuit eis plura licite facere. et liberius agerent que uellent. ideo maior et spatior pars arche fabricatur in primis. Media uero in angustiori mensura redditur. quia mediis temporib; p lege

moysi et p pphis in angustiori. et breuiori.
spatio preceptis constringentib; popls
redigendus erat. Tertia uero camera
p angulos collecta. & in unū cubitū
consumata: hoc significabat qđ per
quattuor angulos. id est. quattuor
ęuangelia omis ecclesia coar
tanda. Quia arta est. et angusta est
uia quę ducit ad uitā. Et usq; ad unū
cubitum. id est usq; ad mensuram
suscepti hominis quē induit dn̄s omis
esse compago ecclesię redigenda.
Denīq; nemo ad fastigiū pfecte uirtu
tis ecclesię p uenire potest. nisi p an
gustias tribulationū. et psecutionū
p̄ssuras. quas in passione sua per
tulit dn̄s. sicut scriptū est. Oportet
uos p multas tribulationes. intro
ire in regnū dī. Sed qđ dicit in
cubitu consumabis eā. cubitu [illegible]
uni. imago est ut dixi corporis
xp̄i. qui cubitus. ad unitatē pfecti
uiri cuius nos membra sumus. nō
ad mensurā status omis p tinere uidetur.
Omis enī unum sumus in xp̄o ih̄u.
ideo uno cubitu arche fabrica con
sumatur. quia in uno xp̄i corpore.
et in grā passionū eius. omis plenitudo
erat ecclesię. colligenda. Nā quod
coruū dicit de archa emissū. non
fuisse ultra reuersurū. hoc osten
debat impuras uoluntates hominū
de ecclesia expellendos. & non esse
ulterius reuersuros. Coruus enī sub
dolus et impurę animę significat uo
luptates. & nigri coloris infamia peccatorum
iniusta uitā demonstrabat. Columba uero
quę missa est. cū requiē non inuenisset in
seculo. rursus in archa reuersa ē. sci
sp̄s [illegible] imaginē indicabat. qui cū fuisset
a dn̄o in toto orbe diffusus. & p iniqui
tatib. sc̄li. requiē apud homines reppe
rire non potuisset: [illegible] rursus esset in
archā ecclesię reuocandus. sicut ipse
dn̄s in eu̅ḡlio ap̄tos suos instruit dicens.
Ad quācumq; domū uel ciuitatem
ueneritis. dicite pax huic domui.
Si fuerit ibi. ille filius pacis. ueniet
pax uestra sup eum. Si autē non fuerit
illic filius pacis. pax uestra reuertetur
ad uos. Proinde sp̄s sc̄s cū adhuc sup
gentes requiem non inuenisset. quamdiu
dum in xp̄o crediderant. reuersus est
in archa ecclesię ap̄toꝝ. donec su
blatis iniquitatib; peccatorū. cres
ceret in cunctis nationib; fidei disciplina.
quēadmodū scī sp̄m accipere mere
rentur. Denīq; sub iunxit scriptura.
Et iterū dimisit columbā de archa.
et reuersa ē columba ad eū sub uespe.
habens ramū oliuę more suo. qđ ergo
ramū olęę attulit. testimoniū pacis
et resurrectionis p spiciuę indicabat. Et
qđ lignū passionis ore suo predicans ac
praeferens. pingue grām carismatis
tribuere haberet. sub uespera autem
quod in fine sc̄li aduenire haberet.
Mensura uero arche trecentorum
cubitorū longitudo. figurā dn̄icę
crucis euidenter ostendit. Trecentos

xenim apud graecos · tau littera signat ·
Que littera · una apice quasi arbore
erecta facit · alteram uero ut antemna
incapite extensa · utiq; crucis habita
demonstrabat · Quo misterio et longi
tudo uita credentibus datur · et la
titudo terrae nouae tribuitur · et al
titudo celestis regni praeparatur · Quin
quaginta autem cubita latitudinis
eiusdem arche · hoc significabat qd
pentecosten idest quinquagesima dies
post passionem dnice crucis sps scs
descensurus eet · p quem et spem salutis
et celestis regni gla consequi et ob
tinere possimus · Triginta uero cubitis
altitudo arche · tricenaria etatem
dni manifestat · Quia hominem que
induit p officium · iohannes in iordane
babtizauit · Triginta etenim annorum
erat ut euglista testatur · cum per
aquam babtismatis susceptum ut dixi
hominem · donis celestib; illustrauit ·
Est ergo altitudo inmensura etatis
corpus xpi · sicut beatus paulus
apls ait · Donec occurramus omnes
inunitate fidei et agnitione filii di
in uirum pfectum · inmensuram etatis
plenitudinis xpi · ut iam non simus
paruuli · Longitudo autem · in pas
sione dnice crucis cum trecentis sig
na tur · Latitudo in die pentecosten ·
qd scs sps sup credentes aduenit ·
Uideas autem dilectissimi fr somne
arche istius fabricam · in sacramento
uenerande aeccle fuisse pmissam ·

et non posse aliter hominem nisi p eccłam
de exidio totius orbis euadere · sicut
et in cataclismo mundi nemo remansit ·
nisi quos archa incluserat · Et pinde
Laborandum nobis est · ut dnm et dnm
nrm toto corde rogemus · ut in
eccła eius catholica fideles in dno pma
nere mereamur · Tunc enim subse
quentur pmia · sicut omni pacis
et concordie federe · euangelice fue
rint a nobis institutionis iure ser
uata · ut uere felices ante cons
pectum di patris omnipts esse possimus ·
EXPLICIT AECCLESIAS.

INCIPIT LIBER TER TIUS RECAPITU LATA A PINNATI UITATE EADE ALTER PICTURUS.

Post completum septenarium
numerum aeccle quam p ebdo
madam huius mundi singillatim
diuisis spaliter nominibus partiuit ·
iterum qd uidit aedisserit · Post haec
inquid uidi · et ecce ostium apertum
in caelo · Post tante manifestaci
onis claritatem · quam fideli mente
pspexerat · ipsa celorum illi secreta
aperiuntur · et demonstrant diuinis
absconsa misteriis · Intro inspicit

mente. & secreta di fidei deliberatione
considerat. Aptum sibi ostiu recog
noscit. qd ad tante maiestatis noticia
auida mente perpiat. sic totu tepus
aeccle diuer sis figuris repetit dicens,
Vidi ostiu aptu in celo. Ostiu aptu.
xpm dicit natu et passu. qui est
ianua. Caelu aecclam dicit. qui
pcedente scriptura nos met ipsos
uidemus. Merito autem aeccle celu
nomen accepit. quod sit habitaculu
di. ubi caelestia geruntur. hoc
est quod in caelo uoluntatem di
fieri postulamus. Aliquando aute
caelum & tram aecclam dicit. p tra
terrena carnem. que celo consentit.
Aliquando celu & terram. aecclam
et gentes. Terra eni. et bona est et mala.
Sicut apts de xpo ait. Pacificauit
omia p sanguinem crucis sue. siue que
in celis. siue que in terris sunt. In caelo
non erat scandalum. sed int celum
et tram discordia erat. sed tamen
in iudea semp eccla mixta fuit
cu do. sed mente non tamen corpore
innouato. In terra tamen inter iudaicu
et gentilem poplm. discordia erat;
Idem namq; apts dicit. Vtrosq; inno
uatos. et do reconciliatos. & quia gen
tilitas sine do erat in mundo iam est
cu xpo. Et qui aliquando fuerant
longe p sanguine xpi facti sunt ppe.
Et ipse est pax nra. qui fecit utrumq;
unum. & mediu pariete sepis soluit.
id est inimicitia in carne sua. qm p illum

habemus asce su ambo in uno spu ad patre
sicut lucas ait. Gta in excelsis do. et in
tra pax hominib; bone uoluntatis.
Quia uocauit celos sursum. & terra
discerneret pplm suu. Multa in aliqb;
celu & terram pbatur aeccla. que bre
uitatis causa reliquimus. Quia caelum p
bamus anima hominis esse. Et tram. ter
rena carne. & anima & carne mixtam,
utroq; spaliter consentiens. ideo dicim
et celum aeccla. & tra eccla.

EXPLICIT EXPLANATIO OSTII.

INCIPIT STORIA EIUSDEM IN LIBRO TERTIO.

Et uox prima qua audiui tamquam tuba loquente et dicente.
Ascende huc. et ostenda tibi que
oportet fieri postea. Et fui in spu. & ecce
thronus positus erat in celo. et supra thronu
sedens. et qui sedebat similis erat aspectu
lapidis iaspidis et sardinis. Et iris in cir
cuitu sedis similis aspectu zmaragdino.
et in circuitu throni uidi sedes uiginti
quattuor. & supra sedes uiginti quat
tuor seniores sedentes in uestitu alba.
et in capitib; eoru coronas aureas.
Et de sede pcedunt fulgura. et uoces. &
tonitrua. et septem lampades ignis
ardentis. qui sunt septe sps di. et in
conspectu throni sicut mare uitreu
simile cristallo. FINIT

morū. post misterii reuelationē ait.
Ascende huc. et ostendā tibi que
oportet fieri post haec. Ascensum
quod dicit. despectu mundo uenire.
ad ecclesiam sicut scriptū est. Venite
ascendamus in montem dni sion. hoc
ad credentes dicebat. sic scriptū est.
Ambulabunt de uirtute in uirtutem.
& uidebit' ds deorum in sion. Ingre
diens scā scorum. ubi precursor intra
bit dns ihs nr in sanguine passionis
sue. factus pontifex in eternum.
Inuitatur hic scis ipsam dni portā
iam sentiat cognouisse ueritatem.
sed ea que oportet fieri in futurū
intellegat. Statimq; dicit. Fui
in spū. Quis non sentiat nichil carnale
locutū. qui in spū ingressus se fuisse
describit. Nichil scs iohannes pba
tissimus. de dō suo corporale nichil
terrenum excepit. Sed fuit in spū ut
aspiceret dnm maiestatis. qui in spū in
tendit non in carne conspexit.
Deniq; dicit. Et ecce sedes posita erat
in caelo et supra sedem sedens. Sedes po
sita. regnū est sup regnum. hoc est pe
nitentia resideat fortitudo & ueritas
diuinitatis in aecclesia. Et qui sedebat
inquid. similis erat aspectu lapidis
iaspidis. & sardini. Et yris erat in
circuitu sedis similis sardini & smarac
do. Lapis enim iaspis. uiridi et
acutissimo fulgore radiatur. ut intel
ligas carnem adsumptionē hominis xpi
absque peccati contagione susceptā ppetue

sinceritatis uigore clarescere. et di
uine uirtutis inhabitatione prefulgida.
Sardonix autē. lapis est rubicundus.
sed quadā obscuritate sublucens. Ut
intellegas integritate intemerate
carnis exuere sunda et humili
ad suptam uirgine recognoscas.
Siue ut aliter p hos duos lapides
quid recognoscas. audi. Iaspis aque
color est. Sardis. ignis. hi duo significat
iudicia posita ee. usq; ad consumma
tione orbis. sup tribunal di. Ex
inde manifestatur quorū iudiciorū
duo unum iam consummatū est.
in diluuio p aquā. aliud consumabit'
p ignē. Iste comparationes in ecclesia con
ueniunt. quā dns indutus est.
Et yris in circuitu sedis. Yris autem
circū solem eodē colores habet.
Yris et arcus dicitur. de quo dns
dicit ad noe et filiis eius ne timerent
in generatione di. Statuā inquid arcū
meū in nubibus. nec iā aquam time
atis sed ignē. In arcu uero color aque
et ignis simul ostenditur. quia ex parte
est niger. et ex parte rubicundus.
ut ambo iudicii testis sit. unum
uidelicet faciendū p ignē. aliud iā factū
p aquā. Aliter quippe archus per
ignem et aquā. spm scm significat.
et babtismū. Quia post xpi aduentū
eo uirtus sci sps humano generi clā
ruit. qd electos di et aqua babtis
matis lauit. & ignis diuini amoris
accendit. sicut ueritas ait. Nisi quis

renatus fuerit ex aqua et spū scō. non potest
uidere regnū dī. Quia arcus in nube est.
in die pluuiae. Nubs. caro xpī. Pluuia
eius uerba predicationis. Quia in dnīca
incarnatione infusio predicationis
ostendit. ut uena corda credentium
dnō p̄cedente reuocentur. De hac
nube scriptū est. Qui ponit nubem
ascensū suū. Nubem quippe dns
ascensum suū posuit. quia qui p̄ di
uinitate ubi est p̄ carnem ad cęlestia
ascendit. Quē ex ezechiel antea inspe
tiem electri. et uelut aspectū ignis.
& uelut aspectū arcus cum fuerit
in nube in die pluuię. ita uidit. In electro
aurū argentūq; miscetur. ut res una
ex metallis duobus fiat. In quo et p ar
gentū auri claritas temperatur. et p
auri claritatem species clarescit
argenti. In redemptore nr̄o ambę
naturae diuinitatis et humanitatis
indiuise. atq; inseparabiliter sibimet
sunt unitae. Et p humanitatē diui
nitatis eius claritas nr̄is potuisset
oculis tēperare p diuinitatē. hu
mana in eo natura clarescerēt.
Possumus et predicatores scōs nubes
appellare. quia uerbis pluunt. mi
raculis coruscant. qui uolare quoq;
et nubes dicuntur. Qui et in terra
uiuentes. ex terra fuit omne qd gerunt.
quia in carne ambulantes. non carne
sed spū militarunt. Et in circuitu
throni. uidi sedes uiginti quattuor;
Et supra sedes uiginti quattuor
seniores sedentes. in ueste alba. et in
capitibus eorū coronas aureas.
Ecce aptissime manifestauit patri
archarum et aptoꝝ chorū. qui scē
cathedrę sup sedere doctrinam. quã
seniores aetiam patres appellant. Cir
cū amictos albis. id est. iustificationibus
et puritate uestitos. Portantes in capi
tib; coronas aureas. p̄sentiū effecti
uictores. Trucidato malignitatis hoste
diabolo. coronas a dnō receperunt.
De quib; coronis uas electionis dixerit.
cursum consumaui. fidem seruaui.
De cętero reposita est michi corona iusti
ciae. quā reddet michi dns in illa die
iustus iudex. Non solum michi. sed et
omib; qui diligunt aduentū eius. Inde
ergo accepta p duodecim tribus isrl
in duodenario numero constituta. quod
est unus dies. Et quia dies. uiginti qua
tuor horarū in die et nocte spatiis ter
minatur. & unus dies nuncupatur. ita lex
ante aduentum solū in patriarchis et
pphetis fulgebat. In cęteris uero nox
erat. Nouū uero testamentū qd xps
in carne ostendit. eius manifestatio
lux et dies est appellata. Sol dictus est.
ppheta testante. Ecce uobis qui timetis
dnm. orietur sol iusticię. Qui quasi horas
diei duodecim aptos elegit. de quib; ipse
ait. Vos estis lux mundi. Et hos duodecim
aptos. omne corpus aeporum solidauit. et
omni corpori epoꝝ coniunxit omnem
poplm xpianum. quia sexta die dns adam
fecit. et mulierē adiutoriū subdere p̄cepit.

Que mulier . omne poplm xpianum signi
ficauit . Adam uero . omnes sacerdotes
significauit ; Sic sunt ergo xpiani spales
subditi sacerdotibus scis . sicut mulier
uiro . De illis tamen qui minus pfecti sunt
ipsis sacerdotibus laborandu est . qualit
p lac predicationis ad solidu cibum
puenientes . cognoscant patre & filium
et spm scm . De haec que diximus . apts
dicit . Caput mulieris uir . caput uiri
xps . caput xpi ds est . Vide membra
non separata . que p sacerdotes omnis
aeccla . xpo manet copulata . Et in hos
duodecim aptos . idest ome corpus scor
eporum . Sic inuenimus in discretione ciui
tatis ihrlm . de celo descendentis . De do
in xpo . de xpo in aptos . de aptos . in epos .
de epis in prbros . de presbiteros . in ceteros
poptos . Per hos gradus ciuitatis ihrlm des
cendit ad terra . p ipsos cotidiae ascendet
ad celos . Isti uiginti quattuor throni
excepta officioru separatione . duodecim
sunt . Quia et prepositi ex duodecim
trib; isrl tpmo ueniunt . Et duodecim throni
excepto spali numero . unus thronus
est idest . aeccla . Solus eni dns ihs xps .
in ea ad iudicandu sessurus est . Sedebit aut
& sedet aeccla iudicans duodecim trib;
isrl . de aecclesia in duodenario numero .
sed in xpo in quo est tota . sedebunt et iu
dicabunt . uniuersa membra . Sed in unu
& p unu caput . idest xps . Naquo
modo poterant sci in iudicio sedere .
stantes ad dextera iudicis . Et de sede
pcedunt fulgura . et uoces . et toni
trua . et septe lampades ignis ar
dentes . qui sunt septe sps di .
Intelligi uoluit omne predicatione
ueteru aptorum . etia celestem
scamq; doctrina . di iudicio et di ins
piratione pcedere . Fulgura ergo .
uniuersorum uerba scorum . et toni
trua . similiter pdicatoru uoces ac
cipimus . Omnia haec ex uno auctore
do pcedere confitemur . De quib; ful
goribus . uel tonitruis . dicitur . Vox
tonitrui tui in rota . Rota scriptura
dicitur . Vbi et ait . Illuxerunt
fulgura orbi terrae . Cuncta haec
non ppriu initiu sumunt . sed ex
throno di qd est aeccla . et ex uolun
tate scilicet et potestate creatoris . ut
imperia pcedentia demonstrantur .
Septe ardentes lampades ante thronu .
uirtus est septiformis sps sci . de qua
uirtute supra ia diximus manifestis
sime designatur . Ante thronu ideo .
quia quibus iste uirtutes p gram dis
pensantur . do dicuntur adsistere .
sicut alibi dicitur . Et qui adppinquant
pedibus eius . accipient de doctrina
illius . Item ezechiel de hoc igne &
de his lampadib; aptissime decla
rauit dicens . Aspectus animalium .
quasi carbo ignis ardentis . et quasi
aspectus lampadaru aspectus eoru .
Carbonibus ignis ardentis . atq; fa
culis comparatur . quisquis enim
carbonem tangit incenditur . quia
quisquis sco uiro adheret . ex eius

assiduitate uisionis huius locutionis ex
emplo operis accipit. ut accendatur
inamore ueritatis. ut peccatorum
suorū tenebras fugiat. desiderio
lucis ardescat. Et iam puerū amorē
ardeat. qui prius iniquitate tantū
mortuus. quantū frigidus iacebat.
Lampadas uero lucem suā longius
spargunt. & cū inalio loco sint.
inalio loco resplendent. Qui enim
spū pphetię. uerbo doctrinę mira
culorum pollet grā. huius opinio
longe lateq; inlampadib; lucet.
Et quibona eius audiunt. quia
phaec adamorē cęlestium surgunt.
ineo qd se perbona opera exigunt.
quasi exlampadib; lumen resplendunt.
Quia ergo sci uiri quosdam iuxtase
positos. quasi tangendo adamorem
patrię cęlestis accendunt. carbones
sunt. Quia uero quibusdam etlonge
positis lucent. eorū itineri ne inpec
catorū suorū tenebras corruant. lam
pades fiunt. hoc uero inter carbones
et lampadas distat. qd carbones
ardent . sedhis locis inquo
iacuerint. tenebras non expellunt.
Lampades autē qu e magno flam
marum lumine resplendent. dif
fusas circūquaq; tenebras expellunt.
Qua ex re notandum est. quia sunt
pleriq; scōrum ita simplices et oc
culti qui inlocis minoribus
submagno silentio contegentes.
ut uix eorū uita ab aliis possit cog

nosci. Quid itaq; isti nisi carbones sunt.
qui & si pferuorem sps ardorē habent.
tamen exempli flammam nonhabent.
Nec inaliens cordibus tenebras pec
catorū uincunt. quia uitā suā omnino
scire refugiunt. Semetipsis quidē accensi
sunt. sed aliis inexemplo luminis non
sunt. hii autē qui exempla uirtutū
prerogant. et lumen boni operis per
uitā et uerbū iterantib; demons
trant. iure lampades appellantur.
Quia et par dorem desiderii. et per
flām̄am uerbi. a peccatorū sordib;
erroris tenebras repellunt. qui igitur
inocculto bene uiu t. & alieno pro
fectu minime pficit. carbo est.
Qui uero in imitatione scītatis po
situs. lumen esse rectitudinis multis
demonstrat. lampas est. que et sibi
ardet. & aliis lucet. Jn terium ante
sedem. taquā mare uitreū simile
cristallo. Mare uitreū. idest placidā
donum babtismi dicit. Aquam mundā
stabilē. non uento agitatam. non in
pcliuo defluentē. sed tamquā dono
di immobilē traditā ostendit.
Sed cū dicit inconspectu throni lam
pades quę sunt sps. et mare uitreū
inconspectu troni. ostendit spūm eo
loco esse. quo et fontē babtismi.
Mare enī aqua est. sed non est dulcis.
sed amara. Quid est hoc mare nisi
babtismū et pęnitentia. Sic enī ait.
Ante sedē. tamquā mare uitreū simile
christallo. Vitr ū enī cito frangitur.

ita et babtismū in nobis etiā frangitur. & periclitatur., Lubrica est enī uia sēli huius. glaciali iniquitate constricta., Quā cū modicę concupiscentiae calore resoluerit. facilis est ad lapsum. ruinā q; miserorū., Iheremias in pfundū putei sub iniqui regis potestate dimergitur. idest iustitia in peccatorū cęno. cū a diabolo fuerit superata mergitur., Sed & ęthiops fidelis [illegible] ad penitentia conuersus. ad sumptis triginta uiris. idest siue beatę auxilium trinitatis. siue cū labore animae et corporis de profundo putei. missis ad eū pannis ueterib;. hoc est reductis in memoriā eius antiquis patrib; qui p peccatū lapsi. post modū de pfundis malorum. p penitentiam. ad supna releuati sunt., Antiquis exemplis absconditis. & funibus, idest testimoniis scripturarum. a ceno eximet. et luci restituet., Conple & tu legē moysi. cecidit asinus fris tui sub pondere. idest. caro uicta a peccato, Adelinate & humilia. sub leua d erumna., Non erubescas. omni peccatori subiungi.,

EXPLICIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTAE STORIAE.

INCIPIT STORIA QUATTUOR ANIMALIUM.

Et uidi in medio throni et in circuitu throni quattuor animalia. plena oculis. ante et retro., Animal primū. simile leoni., Et scdm animal. simile uitulo., Et tertiū animal. habens faciem similem hominis., Et quartum animal. simile aquilę uolantis., haec quattuor animalia singula eorū habebant alas senas. et in circuitu. et intus. plena sunt oculis. et requiem non habent die ac nocte. dicentia. Scs. Scs. Scs. dns ds omps qui erat et qui est. et qui uenturus est., Et cū darent illa animalia glam et honorem. et benedictionem sedenti supra thronū. adorabunt uiuentem in scla sclorum. mittentes coronas suas ante thronū. dicentes. Dignus es dne ds nr accipere glam. et honorē. & uirtutē. quia tu creasti omnia. & ppt uoluntatem tuā erant. et creata sunt. Et uidi in dextera sedentis supra thronū librū scriptū intus et foris. signatū. sigillis septem. Et uidi anglm fortē predicantem uoce magna. quis est dignus accipere librum et soluere signacula eius. et nemo poterat. neq; in celo. neq; in terra. neq; subtus terrā aperire librum. neque respicere illum., Et ego inquid flebā multū. qđ nemo dignus inuentus est aperire librū. nec uidere illum.,

Et unus de senioribus dicit michi. Ne fle
ueris iohannes. Ecce uicit leo de tribu
iuda. radix dd aperire librum. &
sigilla ei. Et uidi in medio throni
quattuor animaliũ. et in medio seni
orũ agnũ stantem. quasi occisum.
habentem cornua septem. et oculos
septem. qui sunt septẽ sps di.
missi in omnem terram. Et uenit
et accepit de dextera sedentis supra
thronum librũ. Et cũ accepiss&
librũ. illa quattuor animalia &
uiginti quattuor seniores ceciderũt
ante agnum. habebant singuli ci
tharas et phialas aureas. plenas odo
ramentorũ. quę sunt orationes scorum.
& cantabant canticũ nouũ. dicentes.
Dignus es dne accipere librũ. et a
perire signa ei qm occisus es et re
demisti nos do in sanguine tuo. ex
omni tribu. et poplo. et lingua.
et nationes. & fecisti nos do regnũ
et sacerdotes. & regnabim in tra.
Et uidi et audiui uocẽ angelorum
multorũ circa thronũ et circa
quattuor animalia. et circa seni
ores. & erat numerus eorum
[illegible]. milia milium
dicentium uoce magna. Dignus est
agnus qui occisus est accipere
potestatem. & diuitias. et sapi
entiã. & fortitudinẽ. et honorẽ.
et glam. et benedictionem. et omnẽ
creaturam quę in cęlo et quę in tra.
et subtus terrã. et in mari. et quę
sunt in eis. omnes audiui dicentes sedenti
in throno. Benedictio. et honor. &
claritas. & potentia. in secta sclorum.
Et quattuor animalia dicebant amen.
et seniores ceciderunt. & adorauerunt.
EXPLICIT STORIA.

91

INCIPIT EXPLANATIO QUAT TUOR ANIMALIUM IN LIBRO .III.

Et uidi in medio troni. et
in circuitu sedis. quat
tuor animalia plena oculis.
ante & retro. Quattuor animalia.
quattuor euangeliorum sunt formae.
Quod plena ante et retro oculis intro
ducuntur. preterita uel futura dicunt con
tinere misteria. ut utriusq; legis secreta
sonare dicuntur. Et per contemplatione
rerum spalium. omnem scae diuinitatis
enuntiare fidem. & misterium secretorum
celestium patefacere demonstrantur.
Deinde. unius cuiusq; forma disponitur.
Primum leonis secundum uituli.
tertium hominis. quartum aquile.
Siquidem in euangelio. matheus or
dine primus ponitur. quare primus
scripsit. sed in misterio maiores nostri
primum marchum posuerunt. Et quod
praecursor iohannes. uiam praeparans
xpo. Qui marchus plenus sco spu scripsit
aeuangelium xpi. eloquio. greco in
italia. Sequitur petrum ut discipulus
his initium ab spu prophetali. fecit dicens.
Uox clamantis indeserto.
parate uiam dno. ut hostenderet xpm
post adsumptione carnis. euangelium
predicasse. In mundo enim ipse xps. &
prophetam in gentibus posuit te. Bene
ergo maiores nostri personam leonis mar
chi aeuangelistae significare describunt.

et reuera aptissime et uere disseritur.
quia et liber eius sic incipit; Initium
aeuangelii ihu xpi filii di. sic scrip
tum est. in esaya propheta. Ecce mitto
angelum meum. qui prespiciet ante
faciem tuam. Sed non est mirum. quod
hic esaias pro malachia est positus.
Nam hoc testimonium. certissime
in malachiu legi dinoscitur. Siquidem
esaias interpretatur salus dni. mala
chias angelus. Et ideo in exordio euan
gelii per angelo idest malachiam salutem
dni quod est esaias uoluit nuntiare.
Ut per fide euangelii uite praesentis. fu
turae stabilem perpetuitatis induceret.
Deinde aetiam quid nuntius diceret quod
est angelus. esaie uerba adsummit et
dicit. Parate uiam dno. rectas facite
semitas dni nri. Ut promissa et pollicita
salute nuntium ueritatis ostenderet.
et corda hominum adpercipienda gratiam
repararet. In hoc autem forma leonis est.
quia iohannem in deserto predicantem.
et deserta amantem ostendit sicut dicit.
Fuit iohannes in deserto babtizans
et praedicans babtismum penitentie. in re
missione peccatorum. Secundum animal
simile uituli. lucam dicit.
Qui inter omnis aeuangelistas greco ser
mone aetiam ut medicus in grecia
euangelium scripsit. Teophilo epo
initians a sacerdotali spu. dicens; Fuit
in dieb; herodis regis iudeae zaccha
rias. ut manifestaret xpm post na
tiuitatem carnis et predicationem euangelii.

ostiã fuisse effectã p salute mundi.,
Ipse est enī sacerdos. de quo dictū
est in psalmis., Tu es sacerdos in etṇum.
secdm ordinē melchisedech., Ubi enī
xp̄s aduenit. sacerdotiū iudeorū
obmutuit. lex et pphetia cessauit.,
Bene ergo lucam similē uitulo dicit.,
Vitulus enī in psona ponitur sacer
dotii. sicut dicit in esaia; Beati
qui seminatis sup om̄s aquas; Semen
uerbū dicit. aquas populū; Inmit
tantes pedem bouis & asini. id est.
iudaici et gentilis popli., Et hic ini
tium sui de zachariae sacerdotio
adsumpsit. et dicit., Fuit in dieb;
herodis regis iudeę. sacerdos nōe
zacharias., Et tercium animal.
habens faciem. similē hominis.,
Mattheū dicit qui primus euan
geliū conscripsit litteris ebraicis.
et sermonibus., In iudeā initians euange
lizare. ab humana xp̄i natiuitate.
dicens., Liber generationis ihū xp̄i.
filii dd̄ filii abraham., Significans
descendisse corporaliter ex semine
patriarcharū xp̄m. sicut pmissū
erat in pphetis. p sp̄m scm̄., Qui a ge
nealogia dn̄i. secdm carnem uoluit
in sui libri marchis principio initi
are., Et quartum animal aquile similē
uolantis., Iohannē dicit. qui in alia
aeuangelium ultimus scripsit.,
Incipiens a uerbo ut ostenderet eun
dem saluatorem. qui p nobis dig
natus est nasci. et pati. ipsum

ante secta dī uerbū esse. ipsū e celo uenisse.
et post mortem iterū ad celū remeasse.,
Hi sunt quattuor aeuangelistę. quos eze
chieli sp̄s scs̄ ostendit in quattuor ani
malibus., Propterea autem p quattuor
mundi partes fides xp̄ianę religionis.
eorū pdicatione disseminata est. Anima
lia autem dicta sunt. qm̄ ppt animā
hominis predicatur aeuangelium xp̄i.,
Nam et oculis plena erant intus et foris.
qm̄ preuident euangelia quę dicta sunt
a pphetis. et pmissa in priori., Crura
autem eorū recta. quia nichil prauū
in euangeliis est., Et alas senas tegentes
crura. et facies suas. Velata sunt enim
quę tegebantur. in aduentu xp̄i., Euan
gelium autē interp̄tatur grecę. qd
latinę dicitur bona adnuntiatio.,
Grecę enim eu. bonum dicitur., Unde
et angelus nuntius. interp̄tatur; Bene
ergo iohannes aquilę uolans scribitur.
qui neq; de humanitate dn̄i. neq; de sacer
dotio. neq; de iohanne in heremo conuer
sante. sed deserens omnia humilia ad
ipsam altitudinē caeli contendit.,
Quasi aquilę uolantis. de ipso ppriē
loquitur dicens., In principio erat uerbū.,
et uerbū erat apud dm̄., & ds̄ erat
uerbū., hoc erat in principio. apud dm̄.,
Sed questio oritur quomodo hęc quat
tuor animalia. & in medio throni. &
in circuitu throni. plena oculis ante
& retro scribuntur. nisi pro locis
spaliter intellegantur. Quod si localiter
secdm litterā intellecta fuerint. error

faciunt. Illa enim supra dixerat in medio
throni sedentem xpm. et per circuitum throni
seniores. Nunc autem dicit in medio throni
animalia. et per circuitum throni eadem
animalia. Sed si aurem cordis adponitis.
haec omnia cognoscetis esse spalia. Quia
solum de capite dixit. et membris. thronus
enim grece dicitur. latine sella interpre
tatur. cum hic aliquando sedem aliquando
thronum dicit. ubi eps sedeat. hic thronus
aecclesia est. sup quam xps sedere dicitur.
Et haec animalia quae dicit in medio
throni. et in circuitu throni. eadem
esse animalia. id est in medio aecclesiae
euangelia. et per circuitum ostendit mix
ta esse. et unum omnia. Quia et euan
gelia in senioribus; et seniores in euangeliis.
sine se esse non possunt. Quomodo enim
erunt animalia in circuitu sedis. ubi iam
supra dixerat uiginti quattuor seniores
occupasse locum. nisi ut intellegas sen
iores. et animalia unum esse; In medio
throni quod dicit. in xpi corpore ecclesiam
coniunctam cognosce. ita ut caput et
membra. unum hominem intellegas esse.
Plena oculis quod dicit ante et retro. legem
et euangelium intellege. siue spm semper
preceptа diuina fidelibus inspirare.
et ante et retro omnia circuminspicien
tia et preterita et futura conspicientia.
Animal primum. simile leonis.
Fortitudo aecclesiae ostenditur in leone.
sicut dicit. Ecce uicit leo de tribu iuda.
Sed quomodo sit fortis ecclesia. in secundo
ostendit. Simile ait uitulo. id est uic
time. haec enim fortitudo aecclesiae.
diuictima. Et quid sit leo et uitulus.
in tertio declaratur. habens inquid
faciem sicut homo. humilitatem ecclesiae
que cum habeat adobtionem filiorum di.
uidetur ut homo. nichil preter huma
nitatem possidere. Sicut de dno dic
tum est. Cum esset in forma di. non rapina
arbitratus est esse se aequalem do. sed se
metipsum exinaniuit formam serui
accipiens. in similitudine hominum factus.
et habitu inuentus ut homo. humili
auit se. obediens factus usque ad mortem.
Et quid sint animalia tria. in quarto
conclusit dicens. Similem autem aquile
uolantis. Quia in aquila. nichil de
terrena nominauit. nisi ut qui fortis fu
erit in passione. sit in leone. Et qui se
metipsum semel obtulerit in olocausto.
sit in uitulo. Et qui rationalis fuerit.
id est preterita recordetur. presentia or
dinet. futura prouideat. ut etiam a quo
factus est patrem cognoscat. et in
opere imitetur. sit in homine et nihil
perderit. et si more aquile in contempla
tionis pinna semper in celo oculos fixos
non habuerit. Haec facit semper
patriarcharum et prophetarum aecclesia.
antequam incarnata esset diuinitas.
Cum et adhuc sol iustitiae in corpore
non fulserat. ut dies manifestaretur.
tamen illi istius seculi noctem in celo
id est in ecclesia. fulgebant sicut stellae.
Postquam enim sol ueritatis emicuit.
et diuinitatis suae lumen per carnem

manifestauit. et subditus legi mi
nistrum se ostendit. et apostolos duo
decim ut diem faceret elegit.
in hac quattuor animalia omnē
aecclesiam congregabit. Et dum
illa tria aliquis conspexisset.
more aquilę in quarto. in cęlo
ubi cadauer suū ire conspexerat.
semper contemplationis oculos
figeret. ut semper liber a terra
suspensus. duorum testamentorum
gubernaculis aeleuaretur. haec
faciunt membra quę cū capite cupiunt
esse uncta. haec quattuor ani
malia. singula eorū habebant
alas senas per circuitū. In hac
quattuor animalia. ostendit ui
ginti quattuor seniores. Nam senę
alę. quattuor animalium. uiginti
quattuor ales sunt. et in circuitu
throni uidit animalia ubi sedixe
rat seniores uidisse. Nam quo
modo animal sex alarum simile po
test esse aquilę. cū aquila duas
habeat alas? Aut quomodo tria ani
malia id est leo. uitulus. et homo.
alas habere dicuntur, cū eorū
spetiē habere non uidemus? Sed
hoc in ministerio. non ut sonat.
esse credamus. Senas autē alas
habere discribuntur. quia in his
sex dieb; ebdomadę presentis quibus
mundus constat. sui uaticinii
uerba diffundunt. Quod quattuor
autē senas alas habere dicuntur.

quod duodecim bis. uiginti quattuor fiunt.
Id est bis duodena patriarcharū et apostolorum
scā doctrina est. qui sui mundum ua
ticinii preconio docuerunt. In hac eademq;
doctrina laus trinitatis exponitur.
Et sine requie. scs tertio repetitū nomen
asseritur. Quę laus ad unum omni
potentem prolata. dm trinū
unius substantiae manifestat. Hunc
ante omnia. et post omnia scta. me
moratorū uatū doctrina predocuit.
eundemq; uenturū ad iudiciū summae
ex omnib; perfectorū asserunt
uoces. Et quia aquilā aecclesiam diximus.
dignum est ut duas alas eius. interpre
tando duo testamenta esse dicamus.
per quę aecclesia ad cęlū uolare dinoscitur.
Sic enī in hac aquila conclusit omnia.
Et tribus animalibus. aquila ponitur
ultima. Et quia illa tria non uolant.
sed ista sola. apte cognoscas. quę in con
templationis mente deffigitur. ipsa ar
nuncupari aecclā. In ezechiele uero per
scm̄ pphetae spm̄. haec pennata ani
malia subtiliter scribuntur. Ut haec
euangelistarū significaret personas. ipsa
nobis subtilitas descriptionis aperuit.
Nichil q; sermo dī. nro intellectui
dubietatis relinquat. Ecce enī dicitur.
Similitudo autem uultus eorū. facies
hominis. et facies leonis. a dextris ipsorum
quattuor. Faciem autē bouis. a sinistris
ipsorū quattuor. Et facies aquilę.
desuper ipsorum quattuor. Quod enī quat
tuor hęc pennata animalia. scōs quattuor

aeuglistas. ipsa uniuscuiusq; libri euglii initia
testantur. Nam quia ab humana genera
tione coepit, iure p hominem matheus.
Quia p clamorem in deserto, recte per
leonem marchus. Quia a sacrificio ex
orsus est, bene p uitulū luchas.
Qui uero a diuinitate uerbi coepit,
digne p aquilam significatur iohannes.
dicens. In principio erat uerbum, et uer
bum erat apud dm̄, et ds erat uerbum.
Dum ipsa diuinitatis substantia intendit,
quasi more aquilę oculos in caelo fixit.
Sed quia electi homines membra sunt
redemptoris nr̄i. ipse autem redemptor
nr̄ caput est omnium electorū. p hoc
quod membra eius figurata sunt. nihil
obstat si et in illis omnib; animalib;
et ipse signetur. Ipse enim unigenitus
di filius. ueraciter factus est homo.
Ipse in sacrificio nrae redemptionis dig
natus est mori. ut uitulus. Ipse p uir
tutē suę fortitudinis. surrexit ut
leo. Leo uero. apertis oculis dor
mire p hibetur. Quia in ipsa morte
in qua ex humanitate redemptor nr̄
dormire potuit. ex diuinitate sua in
mortalis p manendo uigilauit. Ipse
etiā post resurrectionē suam ascendens
ad caelos. in superioribus eleuatus ut
aquila. Totum ergo simul nobis est
qui nascendo homo. et moriendo uitulus.
et resurgendo leo. et ad caelos ascendendo
aquila factus est. Sed quia p haec anima
lia et euangelistas quattuor. et sub eorū
specie simul p fectos homines iam superius

significari diximus. restat ut quomodo
unusquisq; electorū in istis animaliū
uisionibus exprimatur. ostendamus.
Omnis etenim electus atq; in uia dni
p fectus. et homo. et uitulus. et
leo. simul et aquila est. Homo enim
rationale est animal. Vitulus autē
in sacrificio mactari solet. Leo
uero fortis est bestia. sicut scriptū
est. Leo fortissimus bestiarū. nul
lius pauebit occursu. Aquila ad su
blimia euolat. et in reuerberatis
oculis radiis intendit. Omnis itaq;
qui in ratione perfectus est. homo
est. Et qui semetipsū ab huius mundi
uoluntate mortificat. uitulus est.
Quia uero ipsa sua uoluntaria mortifi
catione contra aduersa omnia fortitu
dinē securitatis habet. leo est. Unde
scriptū est. Iustus autē quasi leo con
fidens. absq; terrore quiescet. Cer
tissime iste talis leo est. Qui uero
subtiliter contemplatur ea quę
caelestia atq; aeterna sunt. aquila est.
Igitur quoniam iustus quisque p rationē
homo. per sacrificium mortificationis
suae uitulus. per fortitudinē securi
tatis leo. per contemplationē uero
efficitur aquila. Recte p haec sca
animalia signari unusquisq; perfectus
potest. Quod idcirco diximus. ut ea
quę de quattuor animalib; dicta
sunt. p tinere quoq; etiam ad per
fectos singulos demonstremus.
Sed grandis nobis de eisdem euglistis

et scis predicatorib; questio oritur.
cur homo. et leo. a dextris ipsorum
quattuor habere perhibetur? Neq;
enim sine admiratione est. quur duo
illa a dextris. et unu hoc esse a sinis
tris dicitur? Et rursum querendu
cur aquila non a dextris ut sinistris.
sed sup ipsorum quattuor ee me
moratur. Duas itaq; nobis ques
tiones abiecimus. quas oportet
ut aperiente dno dissoluamur.
homo igitur ut leo a dextris.
uitulus uero a sinistris esse perhibet.
A dextris etenim leticia. a sinistris
uero tristiciam habemus. Unde
et sinistru nobis esse dicimus.
Et sicut prefati sumus per hominem
incarnatio. Per uitulum. passio.
Per leonem uero. auctoris nri re
surrectio designatur. De incar
natione autem unigeniti filii qua
redempti sumus. omis electi le
tati sunt. De morte uero illius.
ipse electoru primi sci apti con
tristati. qui iteru de eius resur
rectione gauisi sunt. Quia ergo
eius natiuitas. et resurrectio.
leticia discipulis prebuit. quos
eius passio contristauit. homo
et leo. a dextris. Uitulus uero
a sinistris eius fuisse describitur.
Ipsi namq; euangelistae sci de eius
humanitate gauisi sunt. de eius
resurrectione confirmati. qui de
eius passione fuerant contristati.

homo ergo et leo eis a dextris sunt quia
redemptoris nri eos incarnatio ui
uificabit. et resurrectio confirmauit.
Sed uitulus a sinistris. quia mors
illius eos ad momentum temporis.
in infidelitate prostrauit. Iuste autem
Locus aquile non iuxta. sed desup
ee describitur. Quia per hoc quod ex eius as
censione signatur. seu quia uerbum
patris dm apud patre esse denun
tiat sup euangelistas ceteros totis
uirtute contemplationis excreuit.
Cum quib; deeius diuinitate
loquitur. attamen omnibus subti
lius contemplatur. Sed si aquila
cu tribus animalib; iuncta
quattuor animalia ee memorantur.
mirum quomodo desup ipsos
quattuor esse describitur. nisi
quia iohannes per hoc quod in princi
pio uerbu uidit. etiam sup seme
tipsum transiit. Nam et si quan
tis sic. uerbu in principio non
uidisset. Qui ergo semetipsum trans
gressus est. non iam solummodo
sup tria. sed ad iunctos sibi ee super
quattuor fiunt. Sequitur. Et
facies eorum. et penne eorum extente
desup. Facies et penne extente
desup scribuntur. quia omis intentio.
omnis contemplatio scorum sup
se tendit ut illud possit adipisci.
quod in celestib; aperit. Siue enim
bono operi. seu uero inuigilet con
templationi. tunc neuerter hoc

quod autem bonum est. quando ei placere concupiscit. a quo est. Nam qui bona agere uidetur. et per haec non deo sed omnibus placere desiderat. intentionis sue faciem deorsum premit. Et quod in sacro eloquio ea que diuinitatis sunt contemplatur. ut per hoc quod intelligit occupari ad questiones possit. quia non de dulcedine beatitudinis satiari appetit. sed doctus uideri. iste sine dubio intellectus sui pennas desuper non extendit. Sed quoniam sensus sui uigilantiam terreno appetitu occupat. pennas quas subleuare in altum. et quibus subleuari ipse potuit. multum deponit. Qua in re pensandum est. ut omne bonum quod agitur. per intentionem semper ad celestia leuetur.

Qui enim pro bona que facit. terrenam gloriam concupiscit. pennas suas et faciem deorsum deprimit. Hinc enim per prophetam. de quibusdam dicitur.

Victimas in profundo deferebant.

Quid enim sunt aliud lacrime. orationes. nisi uictime orationis nostre. sicut scriptum est. Sacrificium deo spiritus contribulatus. Et sunt non nulli qui propter ea se in prece lamenti affligunt. ut aut terrena lucra adquirant. aut ab hominibus sancti esse uideantur. Quid isti. nisi uictimas in profundo deferunt. qui pro hoc quod in terreno amore sunt quae requirunt. orationis sue sacrificium deorsum ponunt. Electi autem qui et in bono opere omnipotenti deo placere appetunt. et pro contemplationis gratia. aeternam iam beatitudinem degustare concupiscunt. faciem et pennas desuper extendunt. Sequitur.

Due penne singulorum iungebantur. et due tegebant corpora eorum.

Dictum fuerat. facies et penne eorum extente desuper. atque mox subiunctum est. hoc quod dictum est.

Quia due penne. singulorum iungebantur. Ubi aperte intelligitur. quia extendebantur desuper et iungebantur. Due uero. tegebant corpora eorum. Quid autem pennis animalium. nisi ale nominantur.

Qua in re nobis diligenti perscrutatione querendum est. que sunt quattuor penne sanctorum. ex quibus due extente iunguntur. due uero eorum corpora tegunt. Si enim uigilanter aspicimus. quattuor esse uirtutes inuenimus. que a terrenis actibus hominem pennatum animal leuant. de futuris uidelicet. amor. et spes.

De preteritis autem. timor et penitentia. Penne ergo sibimet iuncte. superius extenduntur. quia sanctorum mentem amor et spes ad superna eleuant.

Que ab re quoque coniuncte nominantur. quia electi sine dubio et amant celestia que sperant. et sperant que amant. Due uero corpora tegunt. quia timor et penitentia ab omnipotentis oculis. eorum mala preterita abscondunt. Due itaque ut

dictū est pennę. iunguntur sursū.
quando amor. et spes. electorū cor
da ad superiora eleuant. et ad cę
lestia suspendunt. Duę autē pennę
tegunt corpora. quando eorū ma
la p̄terita a conspectu et̄ni iudicis.
timor & penitentia abscōdunt. In eo
enī qđ se peccasse meminerunt. quia
pertimescunt et deflent. quid aliud
quā corpus cooperiunt. qui facta
carnalia p̄ superducta bona opera
a districto examine abscondunt.
Scriptū quippe est. Beati quorū
remisse sunt iniquitates. & quorū
tecta sunt peccata. Peccata enī tegim̄.
cū bona facta malis actibus suppo
nimus. Omne enī qđ operit̄ inferi
ponit̄. & hoc unde operit̄ desup̄
ducitur. Quando enī alienam̄ mala
quę fecimus. et eligim̄ bona quę fa
ciamus. quasi cooperimentū ei rei
sup̄ ducimus. quā erubescimus
uideri. Quā lib& enī sci uiri in
hac adhuc uita sunt. habent tamē
qđ ante dī oculos operire debeant.
Quod omnino est inpossibile. aut
in opere. aut in locutione. nūquā
delinquant. Unde & beatus iob qui
p̄fecta quidē hominū dixerat. di
tam uocē audiens. seq; ipsum de
ipsa sua p̄fecta locutione repre
hendens. dicebat. Manū meā ponā
sup̄ os meū. In manu quippe operatio.
in hore locutio est. Manum
ergo sup̄ os ponere est. peccata locu

tionis. p̄ uirtutē boni operis tegere.
Libet fratres k̄mi adhuc uius rei testimoniū
magistrū gentium paulum uocare.
qualiter sēm illud animal aliis quattuor
innitatur. aspicere. Ex quib; duab̄ ad
superiora euolat. duabus uero pennis
corpus contegit. quia preterita que
egerat abscondit. Videamus igitur
quant̄ hunc amor ad cęlestia eleuat.
cū dicit. Michi uiuere xp̄s est. & mori
lucrū. Cognoscam̄ quanta spe ad superiora
attollit̄. cū dicit. Nr̄a conuersatio
in celis ē. unde etiā saluatorē expectam̄.
dnm̄ nr̄m ihm̄ xp̄m. Videam̄ si & in
tantis uirtutib̄ positus. adhuc timet.
Castigo corp̄ meū. et seruituti subi
cio. ne forte cū aliis predicauerim.
ipse reprobus efficiar. Cognosca
mus si hunc mala fecisse. penitet.
Ego sū minimus ap̄torū. qui nō sum
dign̄ uocari ap̄ts. quia p̄secutus sū
aecctiam dī. In quib̄ uerbis quid aliud
quā duritia nr̄ę mētis accusat̄. quia ipse
plangit qđ ante babtismū commiserat.
nos uero & post babtisma multa mala
cōmisim̄. & tamen flere recusam̄. Quattuor
itaq; pennis scā animalia uiuunt̄. quia
& p̄ amorē. & spē ad cęlestia euolant. et
p̄ timorē et penitentiā facta in se
in licita deplorant. Sed quia dictū ē.
duę pennę singulorū iungebant̄. hoc
fortasse intellegit̄. quod nō pennas
p̄prias euolantes iungant. sed uni ad
alterū penna coniuncta sit. Pennę
uidelic& eleuatę. inuicem sibi in cō iunc

tione concordent. Quā in re questio oritur. quasi due penne que elevant amorem. & spem. Duae vero quae corpora tegunt. timore & penitentiā designat. Cur duae que extense sunt dicantur esse coniunctae. & due que corpus tegunt non dicuntur? Sed in hac re facilis dō largiente ratio occurrit. quod scōrum penne coniuncte sunt amore & spe. Due vero penne que corpora tegunt. sibi metipsis ad alterum coniunctae non sunt. timore & penitentia. Dabit enim pro lapsu carnis. timendo. & penitendo. et affligendo peniunt. Petrus casum pro fide. flevit amare. Paulus in se crudelitatē preteritae persecutionis plangit. Omnes tamen unā patriā appetunt. ad unū auctorē omnium pervenire festinant. Due ergo singulorum penne coniuncte sunt. et duae non sunt. quia per amorē et spem unū est quod desiderant. sed per timorem et penitentiā diversum est quod deplorant. Sequitur. Et unū quoque eorū corā facie sua. ambulabat. Dictū superius fuerat unū quodque eorum ante faciē suā gradiebatur. nunc autem dicitur. corā facie sua ambulabat. Ipsa itaque repetita videtur esse sententia. Sed quia corā in presenti dicimus. possumus subtilius inquirendo discernere. quod aliud sit ante faciē ambulare. atque aliud in presenti. Ante faciē quippe ambulare est. anteriora petere. In presenti vero ambulare est. sibi metipsi absentē non esse. Omnis etenim iustus qui vitā sua sollicitus aspicit. et diligenter considerat quantum

cotidiae in bonis crescat. aut fortasse quantum a bonis decrescat. iste quia se ante se ponit. coram se ambulat. Quippe qui vigilanter videt. utrū surgat an defluat. Quisquis ergo vite sue custodiā neglegit. discutere que agit. que loquitur. que cogitat. aut despicit. aut nescit. coram me iste non ambulat. quia qualis sit in suis moribus ut actibus ignorat. Nec sibi metipsi presens est. qui semetipsū cotidie exquirere aut cognoscere sollicitus non est. Ille autem se veraciter ante se ponit sibique in presenti est. qui se in suis actibus tamquā alium attendit. Nam sunt multa peccata que committimus. sed idcirco nobis gravia non videntur. quia privato nos amore diligenter clausis nobis oculis intra deceptione blandimur. Unde fit plerumque; ut et nostra mala gravia leviter. & proximorum mala levia graviter iudicemus. Scriptū quippe est. Erunt homines se ipsos amantes. Et scimus quia vehementer claudit oculū cordis. amor privatus. Ex quo fit ut hoc quod nos agimus et grave esse non extimamus. plerumque agatur a proximo. et nimis nobis detestabile esse videatur. Sed quare hoc quod nobis vile videtur et nobis grave videtur in proximo? Nisi quia nec nos sicut proximum. nec proximū concupiscimus sicut nos. Si enim nos sic proximū

aspiceremus. nrā rephensibilia districte
uideremus. Et rursum. Si pximū
aspiceremus ut nos. numquā nobis
eius actio appareret intolerabilis.
Qui sepe fortasse alia egim᷒ et nichil
innobis pximo intolerabile fecisse
putamus. Hoc male diuisum
mentis nrae iudicium. corrigere
plegis pceptum moyses studuit cū
dixit. Ut iustus deberet ēē mo
dius. equusq; sextarius. Hinc
salomon ait. Pondus. et pondus.
mensura et mensura. utrumq; ab
hominabile est apud dm̄. Scimus
quia innegotiatorū duplici pon
dere aliud maius. aliud minus est.
Nam aliud pondus habent. ad qđ
adpensant sibi. aliud pondus
ad quod adpensant pximo. Addan
dum pondere leuiora. ad accipi
endū uero grauiđ preparant. Omīs
itaq; homo qui aliter pensat ea que
pximo. et aliter ea que sua sunt.
pondus et pondus habet. Utrūq;
ergo. abhominabile est apud dm̄.
Quia si sic pximū. ut se diligeret.
hunc inbonis sicut se amaret. Et sic
se sic pximū aspiceret. se inmalis
sicut pximū iudicaret. Debemus
ergo nos metipsos sollicite uidere.
nosque ipsos ut dictū ē ante nos
ponere. Ut pennata animalia in
cessanter imitantes. sciamus
quid agimus. corā facie nrā semp
ambulemus. Peruersi autē sicut
paulo ante iā dixim᷒. corā facie sua non
ambulant. quia ea que agunt num
quam considerant. Ad inceptū at
tendunt. grauis actib; exultant.
De quib; scriptū est. Qui letantur cum
male fecerint. et exultant inreb;
pessimis. Sepe uero iustus qui eos
conspicit deflet. et ipsi frenetico᷒
more plangunt. et rident. Alii in
digentib; dereb; pprii multa lar
giuntur. sed cū occasionis tēpus
inuenerint. indigentes opprimunt.
eosq; quib; ualuerint rapinis de
uastant. Ponunt ante cogitationes
suae oculos bona que faciunt. et
non ponunt pessima que committunt.
Hii uidelicet corā facie sua non am
bulant. quia si sibimetipsis psentes
essent. cuncta subtiliter que agunt
uiderent. Et qualiter bona opera
malis actib; pdant. agnoscerent.
Sicut scriptum est. Et qui mercedes
congregauit. misit eas insacculū
ptusum. De ptuso quippe sacculo
aliunde exit. qđ aliunde mittit.
quia indiscrete mentes. mercedes que
ex bono ope adquiruntur. non as
piciunt. quomodo ex malo opere
pdantur. Alius castitate corporis
seruat. se q; uigilanter circum
inspicit. ne quid foris rephensibilī
admittat. suis contentus est. aliena
non deripit. sed tamen incorde odium
fortasse contra pximū seruat. Et
cū scriptū sit. qui odit frēm suum.

homicida est. Considerat quam sit mundus
in opere. et non perpendit quam sit
crudelis in mente. Quid iste nisi sibi
met ipsi sapiens est. quia in cordis sui
tenebras ambulat & ignorat. Alius
iam aliena non diripit. iam corpus
ab inmunditia custodit. iam mente pura
proximum diligit. et malorum preteritorum
conscius lamentis se in precibus afficit.
sed finita prece de quibus in hoc
mundo gaudeat requirit temporalibus
gaudiis. neglegentem animum dimittat
nec curat. nec in eo lacrimarum
mensuram inmoderata gaudia tran
seant. fitque ut bonum nimis ridendo
perdat. quod plangendo lucratus est.
Hic itaque coram facie sua non am
bulat. quia damna que patitur
conspicere recusat. Scriptum quippe
est. Cor sapientium ubi tristitia est.
& cor stultorum ubi laetitia. In
cunctis ergo que agimus. diligenter
nos metipsos conspicere interius &
exterius debemus. Ut pennata
animalia sequentes. nobis metipsis
presentes simus. & coram facie
nostra semper ambulemus. Quid est
ergo quod post se propheta vocem audit
commotionis magne. nisi quod post
sermonem predicationis que fit a cor
de peccantium. lamenta peniten
tium secuntur. Perversi enim quidam
prave agunt. et iustis recta non au
diunt. nesciunt quam sint gravia que
committunt. atque ex sua ignorantia

in suo stupore securi sunt. Et iacentes
in culpis. quasi molliter quiescunt.
Sicut de quodam peccatore et securo
per prophetam dicitur. Requievit in fecibus
suis. qui securus iacet in peccatis.
Cum ergo audire perversi verbum pre
dicationis ceperint. que sint sup
plicia aeterna cognoscere. quis terror
iudicii. quam subtilis examinatio
de singulis quibusque peccatis. ilico
contremiscunt. Implentur gemi
tibus. & se capientibus suspi
riis afficiuntur. atque magno pa
vore concussi. in luctu et fletibus
erumpunt. Propheta vox magne
commotionis sequitur. quia post
verbum predicationis conversorum
atque penitentium luctus audiuntur.
Qui enim prius quieti iacebant
invulnere. tacti postmodum manu
medicine. cum dolore redeunt ad
salutem. De hac commotione pe
nitentium. per prophetam aliud dicitur.
Pedes eius steterunt. & mota est
terra. Quia cum veritatis vestigia
in mente audientium figuntur. ipsa
mens in sui consideratione tur
bata commovetur. Hinc psalmista
pro peccatoribus exorans dicit.
Qui sedes super cherubin. moveatur
terra. Hinc pro affectibus et peni
tentibus deprecans ait. Commo
visti terram et conturbasti eam. sana
contritiones eius. quia mota est.
Terra quippe commota et turbata.

est. peccator de cogitatione reatus sui anxius. et ad poenitentiae lamenta perductus. Peccanti enim homini dictum est. Terra es et in terram ibis. Exortus ergo ut sanetur contritio terrae quia mota est. Quatenus peccator qui de culpis suis affligitur. de caelestis misericordiae gaudio consoletur. Haec est itaque uox commotionis magnae. quando unusquisque sua acta diiudicans. in afflictione penitentiae perturbatur. Sed quid uox ipsa dicat. audiamus. Benedicta gloria domini. de loco suo. Locus enim maligni spiritus fuerant corda peccantium. Sed cum sibimet ipsis irati per penitentiam redeunt ad uitam. gloriae domini locus fiunt. Iam enim se contra se erigunt. iam penitentiae lacrimis insequuntur mala que commiserant. Inde ergo adicitur. Benedictio gloriae. in laude dei. Unde prius sonabant creatoris iniuria de amore presentis seculi. et corda penitentium fiunt iam domino locus suus. que prius in peccatis posita fuerat locus alienus. Ipsi autem qui a peccatis suis ad dominum conuertuntur. non solum delent lacrimis peruersa que fecerunt. sed etiam miris operibus ad alta proficiunt. uelut sancta animalia dei omnipotentis fiunt. ut signis et uirtutibus ad alta euolent. ut terram funditus deserant. et accepto dono. se ad caelestia per desiderium suspendant.

De quibus adhuc subditur. Et uocem alarum animalium. percutientium altera ad alteram. Audit post se propheta uocem commotionis magnae. Quia sic dictum est. uerbum predicantium. lucrum penitentium sequitur. Audit post se uocem animalium alarum. quia de ex ipso lucro penitentium oriuntur uirtutes sanctorum. Ut tanto magis in sancta oratione proficiant. quanto se ante cognitionem ueritatis nequiter egisse meminerunt. Sed est in his uerbis magna dubitatio. quia non aperte per prophetam dicitur. ut horum unumquodque animal suas in semetipsis percutiunt. Certe haec eadem animalia alis suis se inuicem feriant. ut ala huius alteram. et ala alterius est. ut animal tangat. Sed quia plerumque in sacro eloquio. ideo aliquid obscure dicitur. ut dispensantem mirabiliter multipliciter exponat. nos caritati uestrae utraque exponere largiente domino debemus. Saepe iam alas animalium. uirtutes diximus esse sanctorum. Quomodo ergo unumquodque animal alas suas excutiens. alteram ad alteram percutit. nisi quod aperte datur intellegi. quia si sancta animalia efficimur. uirtus in nobis uirtutem excitat. dum una alteram ad perfectionem pulsat. Ecce enim quis habet uerbi dei scientiam. atque per eandem scientiam dicit. ut uis et pia etiam misericordiae habeat. Per scientiam

quippe uerbi dī dicit. date elemo
sinam. et ecce omnia munda sunt uob.
Cumque iam esse misericors in elemo
sinis ceperit. uerba scāe auctori
tatis legit. Et quicquid in eisdem
misericordiae dicitur. uberius p experimen
tum intellegit. Ibi enim scriptū est.
Pater eram pauperum. Quid est ergo
qđ haec pennata animalia uicissim
altera ad alteram feriuntur. nisi qđ
omīs sci semuicem suis uirtutibus tan
gunt. et sese ad pfectū excitant.
ex consideratione uirtutis aliene.
Non enim uni dantur omnia. ne in
supbia elatus cadat. Sed huic datur
quod tibi non datur. et tibi datur qđ
illi negatur. Ut dum iste considerat
bonū qđ habet. et ipse non habet.
te sibi in cogitatione preferat.
Et rursum. Dum tu habere illum
conspicis qđ non ipse habes. te illi
in tua cogitatione post ponas. et fiat
qđ scriptū est. Superiores sibi inuicē
arbitrantes. Ut enim pauca ex multis
loquar. isti mire abstinentiae uirtus
tribuitur. et tamen uerbū scientiae
non habet. illi datur uerbū scientiae.
et tamen uirtutē pfecte abstinen
tiae adphendere conatur. et non ualet.
Huic libertas uocis tribuitur. ut op
pressis quibusq; protectionis solaciū
inpendens. ad defensionē iusticiae
libere loquatur. sed tamen adhuc
multa in hoc mundo possidens. relin
quere omnia uolet. et nō ualet.

Illi uero iā datū est omia terrena
relinquere. ut nichil in hoc mundo
cupiat habere. sed tamen auctori
tatem uocis contra peccantes quosq;
non presumit exercere. Et qui ideo
plus loqui libere debuit. quia iam
non habet unde in hoc mundo teneatur.
loqui contra alios libere recusat.
ne ipsa uitae suae quietē pdat. Isti
uirtus pphetiae data est. multa iam
que uentura sunt preuidet. sed tam
presentis pximi egritudinē conspiciens.
atq; conpatiens. non ualet curare.
Illi data est curationis grā. atq; a cor
pore pximi molestiā que in pre
senti est orationib; repellit. sed
tamen qđ seipsum paulo post sequatur
ignorat. Mira itaq; dispensatione
omps ds sic in electis suis sua dona
dispensat. ut isti det qđ illi negat.
et alterius maius. qđ alteri minus
tribuat. Quatenus dum ut iste ha
bere illū conspicit. qđ ipse non habet.
ut ille hunc maius accepisse considerat.
qđ sibi minus adesse pensat. dona
dī alter in altero. id est. uicissim ho
mines admirentur. Atq; ex hac
ipsa admiratione humilietur alter
alteri. et quē uidet habere qđ non
habet. eū diuino iudicio sibi pre
latum putet. Alis ergo suis uicissim
animalia feriunt. dum scē mentes
se alternis seruitutibus tangunt.
Et tangendo excitant. atq; ex
citatae ad pfectū uolant. Alis ergo

se tangunt. quia inde se uicissim ad
profectū excitant, unde uolant.
Hoc itaq; omps ds agit in cor
dibus hominum, qd facit in regi
onibus terrarum. Poterat namq;
uni cuilibet regioni fructus tribu
ere. Sed si una quelibet regio al
terius regionis fructib; non indi
geret. communionem cū altera
non habuisset. Unde fit. ut huic
uini. alii uero olei. habundantiā
tribuat. Hanc multitudinē pe
codum. illā uero ubertate ha
bundare faciat frugū. Ut cū illa
deferat qd ista non habet. &
ista reddit quod illa non detulit.
p communionem grāe sibi simul
etiam diuisae terrae coniuncte
sint. Sicut enī regiones terra
rum. ita sunt mentes scōrum.
Qui dum uicissim sibi conferūnt.
quasi fructus suos regiones regio
nibus impendunt. ut una oms
caritate iungantur. Sed in hec
sciendū est. quia sicut electi
qui q; hoc se semp aliis adtendunt.
qd a dō melius acceperunt. cum
ipsi ut eos sibi in cogitatione pferant.
se illis in humilitate substernant.
ita reproborū mens numquam
considerat quid alter bonum
plus quā alter habeat. neque.
enī pensant quid bona spāliter
acceperint. et ipsis desint. sed quę
bona ipsi. et quę mala adsint

alteri. Et cū omps adhuc uirtutes
singulis diuidat. ut alterū alteri
in cogitatione humiliet. adhuc reprobi
ptrahunt bonum qd acceperunt.
Ut ex eo hi elatione pdantur. dum
semp considerant bona quę ipsi habent.
et alii non habent. et numquā ppen
dere studeant quanta bona alii habeat.
et ipsi non habeant. Quid ergo diuina
pietas in augmento disponit humili
tatis hoc mentes reprobę in argumto
uertunt elationis. Et ex diuersitate
munerū ab eo deficiunt. unde crescere
in humilitatis bono debuerunt. Propt
hoc ergo necesse est frs kmi. ut in
uobis hoc semp debeatis aspicere qd
minus habetis. In pximis uero. hoc qd
uobis amplius acceperunt. quatenus
dum sup uos metipsos eos p bono qd
ipsi habent & uos non habetis aspicitis.
adhoc quoq; obtinendū accurri uos
ex humilitate crescatis. Sic enī et uos
in illis accepta bona ppenditis. & illi
in uobis considerant dona quę habetis.
uicissim uos aliis tangitis. ut ex uetatu
semper ad celestia euoletis. Et intus
plena sunt oculis. Intus dici. qd
malis occultū sit lumen euangelii qd
non nisi a scīs fidei oculis aspicitur. et
qd ipsi scī humilitate conectitati
claritati reseruantur. Corpora itaq;
animaliū idcirco plena oculis discri
buntur. quia scōrum actio ab omni
parte circū inspecta est. bona deside
rabiliter puidens. mala sollerter cauens.

Et hoc est laboriosior· ubi scorꝫ mens
uehementer inuigilat, ne inhereant
eorū oculos mala. & sub bonorū specię
abscondant., Circū inspecta est ergo
uita scorum. ne sic sit libera ut supba
sit., Quia sepe supbia excedit in uerbis.
et uideri appetit libertas puritatis.,
Nec sic sit humilis ut formidolosa quia
aliquando timor restringit animum.
ut loqui que recta sunt. non presumat.,
Sed tantum in ipsa timida cogitatione.
humilitate esse simulat., Nec sic sit
parca ut tenax sit. quia plerumq;
tenacia parsimoniā appetit extimari.
ut iuste ac necessarię uideatur tenere.
quicquid egenti proximo non uult
inpendere., Quia non numquam.
effusio esse misediam putat.,
Aliud est enī pietatis studio neces
saria pximis dare. aliud ea quae
possidentur. sine mercede intentionis
dispgere., quicquid ergo agitur
in radice intentionis pensandum est.
quo merito apud iuditiū creatoris
habeatur., Sicut saluator ait, Si
oculus tuus simplex fuerit. totū
corpus tuū lucidum erit. Oculū
uidelicet intentionē. corpus uero
actionē nominans., Quia si nrā inten
tio apud dm̄ simplex fuerit. in eius
iuditio. nrā actio tenebrosa non erit.,
Corpora ergo animaliū plena sunt
oculis. cū se hinc inde cautę circū
inspiciunt., haec ergo pdicationes.
quia uis quattuor sint. una est tam

quia de uno ore procedunt. sicut
fluuius in paradiso cū sit unus. in
quattuor partes diuisus est.,
Oculos autem intus et foris ha
bere animalia. idest predicatio
num noui testamenti pudentiā
spālem ostendit. qui et secreta
cordis inspicit. & sup uenien
tia uidet. que sunt intus. &
foris., Ala sena. testimonia
sunt ueteris testamenti librorꝫ.,
Ideoq; uiginti quattuor facti
unt. t ot numeros. qd de
seniores sup tribunalia., Sed
sicut animalia uolare non pos
sunt. nisi pennas habeant. sic
pdicatio noui testamenti fidem
non habet. nisi habeat ueteris
testamenti prenuntiata testimo
nia. p que tollitur a terra et
uolat. Semp enī qd ante dictū
est et postea factū inuenitur.
illud fidem facit indubitabilem.,
Rursum tamen & ale si non essent
animalib; uitā unde traherent
non habeant., Nisi enī quę pdixer
pphę in xpo non fuissent completa.
inanis erat pdicatio illorū., hec
tene t eccta catholica. et ante
p prophas predicata. et postea
in xpo consummata. Volat. &
merito tollitur a terra uiuū animal.,
Iudei autē qui non accipiunt
noui testamenta predicationem
ad sunt ei sale sed non uiuunt.

idest mane predicationē hominibus
afferunt. facta dictis non confe
rentes. Sunt autē libri ueteris
testamenti qui excipiunt uiginti
quattuor. quos in epitomis the
odori inuenies. Sed ut uiginti
quattuor ut diximus. patres
et apostolos iudicare populum suum
oportet. Interrogantib; enim
apostolis et dicentibus. nos omnibus
nostris relictis secuta sumus te. quid
erit nobis. Respondit dominus noster.
Cū sederit filius hominis supra
solium glorię suae. sedebitis et uos
super duodecim tribunalia iudi
cantes duodecim trib; israhel. Sed
et patribus qui ab iudicaturi sunt.
ait iacob patriarcha. Dan iudi
cabit et ipse populum suū inter fratres
suos. sicut una tribus israhel. Et a
sede procedebant fulgura et tonitrua.
et septē faculę ignis ardentes. Sig
nificat predicationes. et repromis
siones a dō et minas. Nam fulgura
aduentū dnī significat. Voces autem
noui testamenti predicationes. To
nitrua autē quę cęlestia sunt uerba
predicatorū indicat turbis. Faculae
ignis ardentes. donū sps sci. quę in lig
num passionis est redditum. Et cū haec
fierent. cecidisse dicit uniuersos
maiores natu et adorasse dnm. Cū
darent animalia illa gloriam et ho
norem. idest aeuangelica actio sci
licet dnī et doctrina. cū adimplesset

ante illos prenuntiatū uerbū digno
merito quę exultant. Scientes se per ea
et uerbum dnī ministrasse. Demq;
et quia uenerat qui mortē disiungeret.
et corona inmortalitatis solus dignus
sumeret. omnes habebant per gratia aliquas
actus sui obtimi coronas. Et proiecerunt
coronas suas sub pedib; eius. idest propter
eminentem uictoriā xpi. omnis uictorias
sub pedibus eius. Hoc et in euangelio subplent.
spū scō ostendendo. quando exierunt ob
uiam. et alii uestimenta sua prosternebant.
alii palmas. et rama de arboribus.
Duos scilicet populos ostendens. unū patri
archarū. et aliū prophetarum magnorū
uirorū. qui quascumq; habebant
palmas uictoriarū suarū contra
peccatū. uictori hominū xpo.
eas sub pedib; iactabant. Palma
autē et corona idem significat. quia
non datur nisi uictori. Sic illi mitten
tes coronas suas. clamabant dicentes.
Dignus es dne ds nr accipere gloriam
et honorem et uirtutē. quia tu cre
asti omnia. et propter nomen tuum erant
et creata sunt. Erant inquid et cre
ata sunt. Erant secundum dnm a quo cuncta
prius quā fierent possessa sunt. Creata
sunt autem. ut a nobis uiderentur.
sicut moyses dicit. Nonne ipse est
pater tuus qui possedit. fecit et creauit
te. Possedit in presentia. fecit adam.
creauit ex adam. Et uidi super dexterā
sedentis in trono. librū scriptū intus
et foris. signatum sigillis septem.

Liber hic qui interius exteriusq; nar
ratur scriptus. presentis mundi omnis
est creatura. cuius interiora prescit dns.
et exteriora cognoscit uel excedet.
exterius mundum uirtute potentiae
circu̅ scriptum. uel scrutatur interius.
sua euidentius maiestate. Septem sigillis
signatu̅ dicitur. ut presentis ebdomadis
definitio. quam mundus constat ap
pareat. siue liber scriptu̅ duo sunt
testamenta. uetus & nouu̅. Quod
aute̅ dicit intus et foris. lex est
ante aduentu̅. qu: uidetur in lec
tione. Intus cu̅ non intelligitur. quia
et in lege euangelium latet. sicut
ezechiel dicit. rota intra rota.
idest euangelium intra lege̅. et oc
cultu̅ iacebat. sic psalmographus ait.
Tenebrosa aqua in nubib; aeris. Quia
obscurata est scientia in prophetis.
Sed salomonis uoce attestante dicitur.
Gl̅a regu̅ est celare uerbu̅ et gl̅a di̅
est inuestigare sermone̅. Quia et honor
est omniu̅ eorum idest regnoru̅ secreta
abscondere. & gl̅a di̅ est misteria ser
monis eius predicare et aperire. Ipsa
aute̅ p̅se ueritas dicit. Que dico uobis
in obscuro. dicite in lumine. Idest aperte
exponite. que allegoriaru̅ obscurita
tibus audistis. Magne uero utilitatis
est. ipsa obscuritas eloquioru̅ di̅ quia
exercet uerbu̅. ut fatigatione dilatetur.
Et exercitatus. capiat quod capere non possit
otiosus. Habet quoq; maius aliud.
quia scripturae sacre intellegentia que

si in cunctis esset aperta uilesceret. in qui
busdam locis obscurioribus; tanto ma
iori dulcedine inuenta reficit. quanto
maiori labore fatigat animu̅ que
sita. Ecce eni̅ sci̅ ezechielis nunc uoce
dicitur. Cumq; aspicere̅ animalia.
apparuit rota una sup terram.
Quod aute̅ rota nisi sacram scriptura̅
significat. que ex omni parte ad au
ditoru̅ mentes uoluitur. et nullo
erroris angulo a predicationis suae
uia retinetur. Ex omni aute̅ parte uol
uitur. quia inter aduersa et prospera.
et recte humiliter incedet. Circulus
quippe preceptoru̅ illius. modo
sursum. modo deorsum est. Quia
ipsa que perfectioribus spaliter di
cuntur. infirmi iuxta littera̅
intellegunt. Doctiores autem
uiri per spalem
intellegentiam
in altum ducunt.
quis namq; paruuloru̅ in facto
esau & iacob quod alter aduentu̅
mittitur ut benedicatur. alter
uero p subpositione̅ matris a patre
benedicitur. nisi iuxta sacre lecti
onis storia pascitur? In qua uidelicet
storia. si ad intellectu̅ paulo sub
tilius adstringatur uidet. Quia
iacob primogeniti benedictionem
subripuit. sed ut sibi debita ac
cepit. qua̅ concedente patre deta
lentis mercede emerat. At uero
siquis altius sentiens. utroru̅q; facta

uellit p allegoria secreta discutere.
cpanus ab istoria inministeriū surgit.
Quid est enim quod ysaac de maioris
filii sui uenatione comedere concu
piuit. nisi qđ omps ds iudaico
pplo bonam operatione desiderauit.
Sed illo tardante. minore rebecca
subposuit. quia dū iudaicos pptos
bona opera foras querit. gentilem
pplm mater gra introduxit.
ut omnipotenti patri ... bonī
operis afferret. et benedictionē
maioris frīs acciperet. Qui eosdē
cibos ex domesticis animalib' pre
buit. quia gentilis ppls placere
dō de exterioribus sacrifitiis non
querens. cpp̄t uocem pphae dic.
In me sunt deus uota quę
reddam laudationes
tibi. Quid est
qđ isdem iacob
manus ac brachia
et collū ędinis pellib; texit. nisi
qđ ędus pro peccato offerri consu
euit. et gentilis populus carnis
quidem in se peccata mactauit.
se coopuum peccatis carnalib;
non erubuit confiteri. Quid est qđ
uestimentis frīs maioris induitur.
nisi qđ sacrę scripturę pcepta quę
maiori pplo data fuerunt. in bona
operatione uestitus est. et eis minor
in domo utitur. que maior foris
exiens intus reliquit. Quia ille gen
tilis populus precepta tenet in mente.

quę iudaicus ppls habere non potuit.
dum solā in eis litterā adtendit.
Et quid est qđ isaac eundē filiū nesciτ
quem benedicit. nisi hoc qđ gentili
pplo. dns p psalmistā dixit. Popls
quem non cognoui seruiuit michi. ob
auditu auris ob audiuit michi. Quid
est quod presentē non uidet. et tamen
quę ei in futuro ueniat uidet. nisi qđ
omps ds cum p pphas suos pdicaret
gentilitati grām pre rogandā eam
in presenti p grām non uidit. Quia
tunc in errore dereli quid. et tamen
qui hoc quando q; collecturus erat.
p benedictionis grām preuidet. Unde
et idem iacob gentilis pplī figurā
tenenti. in benedictionem dicitur.
Ecce odor fili mi. sicut odor agri
pleni. cui benedixit dns ds. Sicut
enim in euglio ueritas dicit. Ager
est hic mundus. Et quia gentilis po
pulus ad fidē pductus p electos suos.
in uniuerso mundo uirtutibus reddet
odor fili ut odor agri pleni. Alterna namq;
olet flos uuę. quia magna est ubertas
ex opimo pdicatorum qui ebriant
mentes audientium. Alter flos oliuę
quia suauis est opus misercdię. quod
more olei refouet et lucet. Alter
flos rosę. quia mira est flagantia quę
rutilat et redolet. ex odore martirū.
Alter flos lilii. quia candida carnis est
de incorruptione uirginitatis. Alter
flos uiole. quia magna est uirtus hu
militi. qui ex desiderio Loca ultamatoriῑ

semp humilitate maltū licet non subleuet.
tamen cęlestis regni purpurā inmente
seruat. Aliter redolet spica cū adma
turitate pducitur. quia et bonorum
operū pfectio ad societatē eorꝫ qui
iustitiam esuriunt. pparatur. Quia
ergo gentilis popłs in electis suis ubiq;
p mundū a ipsus est. et ex eis uirtu
tibus quas agit. omīs qui intellegunt
odore bone opinionis replet. dicat
recte. Ecce odor filii mi. sicut odor
agri pleni. Sed quia easdē uirtutes
ex semetipso non habet. adiungat.
Cui benedixit dns. Et qm isdem electus
popłs p quosdā aetiā in contemplati
one surgit. p quosdā uero in actiuę
uitę solūmodo opera pinguescit. recte
illi adicit. Det tibi dns de rore caeli.
& de pinguedine trae. Ros eni desup
et subtiliter cadit. et quotiens de
rore cęli accipimus. totiens p effusi
onē contēplationis internę. desupnis
aliquid tenuiter uidemus. Cū uero
bona opera etiā p corpus agimus.
et trae pinguedine ditamur. Quid est
autē qđ esau ad patrē tardius redit.
nisi quod iudaicus popłs ad placendū
dno sero reuertitur. Cui et hoc in be
nedictionem dicitur. Tempusq; erit.
cū soluatur iugū de collo tuo. quia
a seruitute peccati iudaicus populus
in finē liberabitur. Sicut scriptū est.
Donec plenitudo gentiū introiret.
et sic omīs isrł saluus fieret. Quem
non paruulorꝫ ipsa euangelica storia

in miraculi operatione reficiat.
quod idrias uacuas dns aqua im
pleri precepit. eademq; aqua
statim in uino uertit. Sed cū eu uigilan
tiores ingenio audiunt. et sacra storia
credendo uenerantur. quid interius
insinuat requirunt. Qui eni mutare
aqua in uino potuit. etiam uacuas
idrias uoluit uino statim replere.
Sed impleri idrias aqua iubet.
quia ipsius et sacrę lectionis storia
corda nra replenda sunt. Et aquā
nobis in uino uertit. quando ipsa
storia per allegorię misteriū inspi
ritalē nobis intellegentiā commutat.
Rota ergo quasi p terram trait. quia
paruulus humili sermone concordat.
Et tamen magnis spālia infundens.
quasi circulū in altū leuat. Et inde
sursum erigitur. unde terram tan
gere paulo ante uidebatur. Quia
uero undiq; ędificat. quasi p circulū
rota currit. Unde et in lege scriptū
est. Facies candelabrū ductile. de
auro mundissimo. astile ei et ca
lamus scifos et sperulas ac lilia ex
ipso pducentia. Cuius in candelabro
nisi redēptor humani generis de
signatur. qui in natura humani
tatis infusi lumenē diuinitatis. ut
mundi candelabrū fieret. quatenus
in eius lumenē omīs peccatores in qb;
iacere& tenebris uideretur. Qui pro
eo quod naturā nrām sine culpa
suscepit. candelabrū tabernaculi

exauro purissimo fieri iubetur. Duc
tile autem · feriendo pducitur. quia
redemptor nr qui exconceptione et
natiuitate pfectus ds & homo extitit.
passionis dolores ptulit. & sic ad
resurrectionis glam puenit. Beauro
purissimo· ductile candelabru fuit.
Quia & peccatu non habuit. et
tamen eius corpus p passionis con
tumelias· ad mortalitate pfecit.
Nam iuxta uirtutes anime quod
p cussionibus potuiss& pficere· omnino
non habuit. In membris aute suis
que et nos sumus· cotidiae p cussionib;
pficit. Quia dum nos tundim et
efficimur. ut eius esse mereamur.
Ipse pficit· de eius corpore scriptu
est· ex quo totu corpus p nexus
et coniunctione subministratum
& constructu crescit in augmentum
di. Corpus quippe illius. nos omnes
sum. p nexus uero et coniuncti
ones corpus ligatur. quia du capiti
pectus· dum pectori brachia· dum
brachiis manus· digiti manib sunt
coniuncti· ac membra ceteramem
bris inherent· corpus omne efficitur.
Sicut sci apti qui redemptori nro
ppinqui extiterunt· quasi pectus
capiti inheser. quos quia martyres
sunt secuti· quasi coniuncta brachia
pectori fuerunt. quib; du pastores
et doctores subiuncti sunt· p bona
opera man brachiis inherent. Hoc
uero omne corpus redeptoris nri.

cotidie p nexus & coniunctiones subminis
tratur in celo. Quia cu ad eu illuc electi
ducuntur· et sua membra conligantur.
De quo benedicitur subministratum
et constructu· crescit ad augmentum di.
Quia ds omps redemptor nr qui
in se qd pficiat non habet· adhuc p
membra sua cotidiae augmentu habet.
Unde rursus scriptu est. Donec oc
curramus et in uiru pfectu in mensura
etatis· plenitudinis xpi. Astile uero
eiusdem candelabri· ipsa accota debet
intellegi· que corpus eius est. quia
in tanta aduersa libera adstat. Calami
aute qui de astile pdeunt· pdicatores
sunt· qui dulce sonu in mundo edi
derunt· uidelic& canticu nouu. Sciphi
aute· uino repleri solent. Quid
ergo mentes auditoru· nisi sciphi sunt
que sciis predicantibus· uino scientie
replentur. Sperula aute quid est
aliud. nisi uolubilitas predicationis.
Spera eni ex omni parte uoluitur.
et pdicatio que nec aduersitate reprimi
potest· nec psperitatibus eleuatur.
Spera est· quia & inter aduersa fortis
et inter prospera humilis· nec timoris
habet angulu· nec elationis. Incursu
ergo suo figi non ualet· quia peccati
ta se uolubiliter trahit. ut aute hoc qd
exempli causa ptulimus· exequamur.
Bene post calamos· sciphos· et sperulas·
in candelabro lilia describuntur. quia
postea quam diximus predicationis
gra atq; uolubilitate illa girans parari

sequitur animabus scis. idest. florib;
uernātaetius. Sperulę enī ad laborē
ptinent. lilia ad retributionē; itaq;
sicut apud moysen sperula doctrina
praedicationis accipitur. ita hic rota
ipsa sacra scriptura signatur. Propheta
igitur dū scā animalia uideret. ad
iunxit. Cumq; aspicerē animalia.
apparuit rota una sup t̄ram. Qua
inre querendū est cū interius rotę
scribantur. cur una rota prius ap
paruisse dicitur. nisi a iudaico pplo
uetus solūmodo testamentum datū
est. qđ ad erudiendā mentē illius.
quasi rota uolueretur. Bene autem
rota eadem sup terrā apparuisse
dicitur. Peccanti enī homini dictū
est. terra es. & in terram ibis. Rota
ergo sup terrā apparuit. quia
omps dn̄s legē sup corda peccantiū
dedit. Sed quia expennata animalia.
scōs ut diximus euangelistas de
signāt. Quomodo prius animalia.
et postmodū rota una aspicitur. dū
ante testamentū uetus fuerit. &
postmodū sci euglistę secuti sunt. Sed
intellegere in his possumus. qđ illi prius
a propheta uisi sunt. qui merito transcen
dunt. Nam quanto scm̄ euglium tes
tamentum uetus pcellit. tanto &
predicatores eius in discretione pro
phetica preferri debuerunt. Quamuis
sit adhuc aliud qđ in hac discretione
considerari debe t. quia pphetię
sps sic intra semetipsum anteriora
et posteriora simul colligit. ut &
simul ppheę lingua pferre non possit.
Sed ampla quę inde. disputatis ser
monib; emanat. et nunc ultimę post
prima. post ultima loquitur. Unde
et ezechiel propheta sub figura scāe
uniuersalis aecclę et euglistarum
gl̄am p quattuor animaliū simi
litudinem uidit. & tamen repente
illa sub iungit. quę anterioribus
temporib; gesta sunt. Ut patenti
indicet. simul se uidisse. quod car
nalis lingua non sufficeret simul
dicere. Quia uero quattuor ani
malib; etiam pfectos homines sig
nificari diximus. considerandū
quoq; est quosdā scōrum etiam ante
legē fuisse. quia naturalē legē
districte iuberent. et omnipo
tenti dn̄o placerent. Post anima
lia ergo rota describitur. quia
electorū multi apud omptem
dn̄m perfecti et ante legē fuerunt.
Sin uero animalia solos ut diximus
euangelistas debemus accipere.
Est adhuc aliud. qđ considerare de
beamus. Uidebat enī scs ppha. quia
haec ipsa uerba quę obscuritatibus
obuoluta pferebat. non iudaico pplo.
sed gentibus panderentur. Nobis
igitur loquens. prius animalia &
post rota scribere debuit. quia nos
ad fidē dn̄o largiente uenientes.
non p legē euangeliū. sed p scm̄
euangelium legē didicimus. Ubi

uero ut qualis rota apparuerit. ad
iungit cum dicit. Iuxta animalia.
habens quattuor facies. ubi adhuc
subditur. Et aspectus rotarum. et opus
earum. quasi uisio maris. et una
similitudo ipsarum quattuor. et
aspectus earum. et opera. quasi rota.
in medio rotae. Quid est hoc quod cum
una rota diceretur. paulo post ad
iungitur. quasi si sit rota in medio
rotae. nisi quod in testamento ueteris
littera. Testamentum nouum latuit.
per allegoriam. Unde et rota eadem.
quae iuxta animalia apparuit.
quattuor facies habere describitur.
Quia scriptura sacra per utraque tes
tamenta. in quattuor partibus est
distincta. Uetus etenim testamentum.
in lege. et prophetis. Nouum uero in
euangeliis. atque apostolorum actibus
et dictis. Scitur autem quia ubi
faciem intendimus. ibi quod necesse
est uidemus. Rota ergo quattuor
habet facies. quia prius resecanda
mala in populis uidit per legem. post
modum uidit per prophetas. Subtilius
uero per euangelium. Ad extre
mum autem per apostolos. et quae in culpis
hominum resecarentur aspexit.
Potest quoque intelligi quod quattuor
facies rota habeat. Propter hoc quod
scriptura sacra. per gratiam predicationis
ostensa. in quattuor mundi par
tes innotuit. Unde et bene eadem
rota. una prius iuxta animalia

apparuisse. et post modum quattuor
facies habuisse describitur. quia nisi
lex euangelio concordaret. in quat
tuor mundi partes non innotesceret.
Sequitur. Et aspectus rotarum. et opus
earum. quasi uisio maris. Recte
sacra eloquia uisioni maris simili
enarrantur. quia in eis magna sunt
uolumina sententiarum cum allisione
suum. Nec inmerito maris similis
scriptura sacra dicitur. quia fir
mantur in ea sententiae locutionis.
sacramento babtismatis. Uel certe
considerandum est. quia nauibus in mare
nauigamus. cum ad desiderata litora
tendimus. Noua autem quid est in
desiderio. nisi illa terra de qua scrip
tum est. Portio mea in terra uiuen
tium. Ligno autem ut dixi. uehitur.
cum mare transit. Et scimus. quia
scriptura sacra. lignum crucis per legem
nobis prenuntiat cum dicit. Male
dictus omnis. qui pependit in ligno.
Quod redemptori nostro. paulus adtestatur
dicens. Factus pro nobis maledictum.
Per propheta quoque. lignum adnuntiat
cum dicit. Dominus regnauit a ligno.
Et rursum. Mittamus lignum in panem
eius. Per euangelium uero. lignum
crucis aperte ostenditur. ubi ipsa domini
passio per propheta declaratur. Per apostolos
autem. et eadem crux aeterna in uerbis
et operibus tenetur. cum paulus dicit.
Michi mundus crucifixus est. et ego
mundo. Et rursus. Michi autem absit

gitari. nisi in cruce domini nostri ihesu xpisti.
Nobis ergo qui ad eternam patriam ten
dimus. scriptura sacra per quattuor
suas facies mare est. que cruce adiun
tur. Quia nos ad terram uiuentium ligno
portat. nisi autem maris scripturam
sacram similem cerneret propheta. minime
dixisset. Repleta est terra scientia domini.
sicut aque maris operientis. Sequitur.
Et una similitudo ipsarum quattuor.
et aspectus earum et opera. quasi
si sit rota in medio rotae. Vna si
militudo ipsarum est quattuor. quia
quod predicat lex hoc etiam prophete.
quod denuntiant prophete. hoc exibet
euangelium. hoc predicauerunt apostoli.
per mundum. Vna ergo est similitudo
ipsarum quattuor. quia diuina
eloquia. et si temporibus distincta
sunt. tamen sensibus unita. Et as
pectus earum et opera. quasi rota in
medio rote. Rota in rota est. testa
mentum nouum sicut diximus intra tes
tamentum ueteris. hoc est testamentum
nouum exibuit. Ut enim pauca de
multis loquar. quid est quod adam
dormiente eua producitur. nisi quod
moriente xpisto ecclesia formatur.
Quid est quod ysaac ad immolandum
ducitur. et ligna portat. ac super
inponitur et uiuit. nisi quod redemptor
noster ad passionem ductus. lignum sibi
crucis ipse portauit. et sic in sacri
ficio pro nobis ex humanitate est mor
tuus. ut tamen inmortalis maneret

ex diuinitate. Quid est quod homicida
post mortem summi pontificis absolutus
ad terram propriam redit. nisi quod
humanum genus quod peccando sibime
tipsi mortem intulit. post mortem
ueteris sacerdotis uidelicet redemp
toris nostri peccatorum suorum uin
culis soluitur. et in paradisi pos
sessione reparatur. Quid est quod
in tabernaculo propiciatorium
fieri iubetur.
super quod duo
cherubim
unum ad summi
tatem unam. et alterum ad sum
mitatem aliam ex auro purissimo
ponuntur. expandentes alas et
operientes oraculum. qui se mutuo
respiciunt uersis uultibus in propi
ciatorium. nisi quod utraque testa
menta ita sibi in mediatorem dei
et hominum congruunt. ut quod
unum signat. hoc alterum exibeat.
Quid enim per propiciatorium. nisi ipse
redemptor humani generis desig
natur. de quo per paulum dicitur.
Quem proposuit deus propitiationem per
fidem. in sanguine ipsius. Quid
uero per duo cherubin que pleni
tudo scientiae dicuntur. nisi utraque
testamenta signata sunt. ex quibus
unum ad summitatem unam propitiatorii
aliud uero ad summitatem alterius
adstat. quia quod testamentum ueteris
de incarnatione nostri redemptoris

cepit ꝓphetando ꝓmittere. hoc testa
mentum noui ꝑfecte narrat expletū.
Duo autē cherubin ex auro mun
dissimo facta sunt. quia in utraq;
testamenta pura ac simplici ueritate
distribuuntur. Expandunt uero alas
et oraculū operiunt. quia nos qui
omptis dī oraculū sumus. a culpis
imminentib; scripturę sacrae ędifica
tione tegimur. Cuius dum sententię
sollicite … aspicimus.
ab errore … igno
rantiae … eius
alis uela … mur. Duo
cherubin se mutuo respiciunt uersis
uultibus in propiciatoriū. quia
utraq; testamenta in nullo a se dis
crepant. & quasi a semetipsa uicissim
facies tenent. quia qđ unū ꝓmittit.
hoc aliud exibet. dum inter sepo
situ mediatorē dī et hominum
uident. Facies quippe a semetipsis
cherubin auerterent. si quod unum
testamentū ꝓmitteret. aliud ne
garet. Sed dum concorditer de
mediatore dī et hominū locuntur.
ut uicissim se respiciant in ꝓpicia
torio intendunt. Rota ergo in me
dio rotę est. quia inest testamento
ueteri. testamentū nouū. Et sicut
ipse iam diximus. qđ testamentum
uetus ꝓmisit. hoc nouū exibuit.
Et quod illud occulte adnuntiat.
hoc istud exibitū aperte clamat.
Prophetia ergo testamenti noui.

testamentū uetus est. & expositio testa
menti ueteris. testamentū nouū. Sequitur.
per quattuor partes earū. ibant et non
reuertebantur. Quae alibi diuina eloquia.
nisi corda hominū uadunt. Sed per quat
tuor partes euntes ibant. quia scrip
tura sacra per legē ad corda hominū
uadit. signando misteriū. Per ꝓphetas
uadit. paulo apertius prophetando dnm.
Per euangelium uadit exibendo. quem
ꝓphetauit. per apostolos uadit prędicando
eum. quem pater in nostra redempti
one misit. Habent ergo rotę facies
et uias. quia ostendunt sacra eloquia.
Notitia pręceptorū. cum exibitione
operū. Et per quattuor partes uadunt.
quia distinctis ut prędiximus temporib;
locuntur. uel certe quia in cunctis
mundi regionib; incarnatū prędicant.
De quibus apte mox subditur. Et non
reuertebantur. cū ambularent. Sed
superius de animalibus dicta sunt. sed
non eadem intellegi de rotis quę de
animalibus possunt. Rotas quippe
signare testamenta diximus. et testa
mentū uetus ambulauit quidē cum
prędicatione. ad mentes hominū uenit.
Sed post medipsū reuersum est. quia
iuxta litteram in preceptis suis et sa
crificiis. usq; ad finē seruari non potuit.
Non enī sine immutatione ꝑmansit.
cū meo spiritalis intellegentia defuit.
Sed cū redemptor nr̄ in mundum uenit.
hoc spiritaliter fecit intellegi. qđ carna
liter inuenit teneri. Itaq; dū spiritaliter

littera eius intellegitur omnis in eo illa
carnis exhibitio uiuificatur. Testamen
tum uero nouum aetiam praestantium
ueteris paginae. testamentum aeternum
appellatum est. quia intellectus illius
numquam mutatur. Bene ergo dicitur
quod rotae euntes ibant et non re
uertebantur. cum ambularent. quia
dum nouum testamentum non rescin
ditur. dum uetus iam spiritaliter in
tellectu tenetur. post se non re
deunt. qui usque ad finem mundi inmu
tabilia persistunt. Ambulant ergo
sed non reuertuntur. quia sic spi
ritaliter ad cor nostrum ueniunt.
ut eorum praecepta uel studia ulte
rius non mutentur. Sequitur.
Statura quoque erat rotis. et alti
tudo. et orribilis aspectus.
Quid est quod scripturae sacrae elo
quiis tria haec inesse narrantur ut
staturam. altitudinem et orribilem as
pectum. id est terribilem habere
memorantur. Querendum enim mag
nopere est. quae diuinae scripturae.
quae altitudo. quis orribilis aspectus
dicitur. Sciendum ergo est. quia
scripturae ad uitam congruit bene
operantibus. unde per paulum dicitur.
Qui stat. uideat ne cadat. quae etiam
discipulis dicit. Sic state in domino karissimi.
Et propheta. Qui se uita et moribus
ante dominum uidebat. ait. Viuit dominus
in cuius conspectu sto. Altitudo uero
caelestis regni promissio. ad quam tunc
pergitur. quando iam mortalis uitae
hominis corruptio subigitur.
Orribilis uero aspectus est terror
gehennae. quae sine fine reprobos
cruciat. et semper in cruciatu con
seruat. Statura ergo in rectitudine
promissionis est. Altitudo in cel
situdine supernae promissionis. Orri
bilis uero aspectus. in minis atque
terroribus supplicii sequentis. Scrip
tura igitur sacra staturam habet.
quia mores ad standum dirigitur.
ut auditorum mentes ad terrena con
cupiscentiam non curuentur. Altitu
dinem habet. quia in caelesti pa
tria aeternae uitae gaudia promittit.
Orribilem quoque aspectum habet.
quia omnibus reprobis gehennae
suppliciis minatur. Ostendit igitur
in statura sua in aedificatione
morum. ostendit altitudinem in pro
missione praemiorum. ostendit or
ribilem aspectum in terroribus sup
pliciorum. Recta est enim in praeceptis.
alta in promissionibus. orribilis
in minis. Habet staturam cum per prophetam
dicit. Quiescite agere peruerse.
discite bene facere. Querite
iudicium. subuenite oppresso.
iudicate pupillo defendite
uiduam. Et rursum. Frange
esurienti panem tuum. egenos
uagosque induc in domum tuam.
Cum uideris nudum operi eum.
et domesticos tuos ne despexeris.

habet altitudinem. cum per eundē
prophetam dicit. Non erit tibi
amplius sol ad lucendum per diē.
nec splendor lunę inluminabit
te. Sed erit dns in lucē sempi
ternam. & ds tuus in gloria tua.
habet orribilem aspectum.
cum infernū describens dicit.
Dies ultionis dni. annus retribu
tionū iudicii sion. & conuertentur
torrentes eius in picē. & humus ei
in sulphur. & erit terra eius in
picem ardentē. nocte et die non
extinguetur in sempiternum.
Cum beatus quoq; iob dicens.
Terra tenebrosa. et opta mortis
caligine. Terra miseriae. et tene
brarū. ubi umbrae mortis & nul
lus ordo. et sempiternus orror
inhabitans. habet staturā. cum
per eum dns ppitius pollicetur di
cens. Sicut celi noui et tra noua
quę ego stare facio. corā me
dicit dns. Sic stabit semen urm
& nomen urm. Illi enī coram
dnō ueraciter stant. in prauitate
non dissipant. habet altitudinē.
cum statim subdit. Erit mensis
ex mense. & sabbatum ex sab
bato. Et ueniet omnis caro ut
adoret coram facie mea. dicit
dns. Quid est mensis. nisi pfec
tio dierū. quid est sabbatū.
nisi requies in quo fieri opus ser
uile non liceat. Mensis ergo

ex mense est. quia qui hic pfecte
uiuunt. illuc pfectione glę pdu
cuntur. Sabbatum uero ex sab
bato est. quia qui hic cessant a p
uersorū opere. illuc quiescunt in
celesti repromissione. habet etiā
orribilem aspectū. cū protinus ad
iungit. et egredientur. et uidebunt
cadauera uirorū. qui preuaricati
sunt in me. Vermis eorū non mo
rietur. & ignis eorū non ex
tinguetur. Quid enī orribilius dicit.
quid cogitari potest. quā dam
nationis uulnera suscipere. et dolores
uulnerū numquam finire. De orri
bili aspectu rotarum. bene p sopho
niam dicitur. Cum sup uenturis du
ris mentibus dies iudicii designatur.
Iuxta est dies dni magnus. iuxta.
et uelox nimis. Vox diei dnī
amara. tribulabitur ibi fortis.
Dies irę dies illa. dies tribulati
onis & angustiae. Dies calami
tatis et miseriae. dies tenebrarū
& caliginis. dies nebulę. et tur
binis. dies tubę. et clangoris.
Sed quia exterioris rotę dicta
posuimus. Restat nunc ut interi
oris quoq; staturā. altitudinē. et
orribilem aspectū. auferre debeam.
habet quippe rota interior sta
turā suā. cū psentis ęui tuum ad
terrena desideria incuruari nos
phibet. redemptoris nri uocibus
dicens. Attendite ut nō grauentur

ebrietate. aut incuriis huius uitae. Habet
altitudinem. cum de eodem redemptore
promittitur dicens. Quotquot autem cre
diderunt in eum. dedit eis potestatem filios
dei fieri. Quid enim hac potestate altius?
quidem hac altitudine sublimius
dici potest. in quo creatus quisque
efficitur. filius creatoris. Habet
orribilem aspectum. cum de reprobis loquitur
dicens. Ibunt in supplicium eternum.
Habet staturam. cum ueritas dis
cipulos admonet dicens. Ven
dite que possidetis. et date elemo
sinam. facite uobis sacculos.
non ueterescentes. Habet pro
missionis altitudinem. cum dicit.
Venient ab oriente et occidente. et re
cubent cum abraham isaac et iacob in regno
celorum. Habet orribilem aspectum.
Filii autem regni eicientur in tenebras
exteriores. ibi erit fletus et stridor
dentium. Quibus rursum ueritatis
uoce dicitur. Vos in peccatis uestris
moriemini. Habet staturam. cum
primi pastoris uocibus dicitur.
Ministrate in fide uestra uirtutem.
in uirtute scientiae. in scientia autem
pietatem. in pietate autem. amorem
fraternitatis. In amore autem frater
nitatis. caritatem. Habet altitu
dinem. cum apostolus dicit. Sic enim
abundanter. ministrabitur uobis.
Introitus in eternum regnum domini. et
saluatoris domini nostri ihesu christi. qui
rursus bonis pastoribus pollicetur

dicens. Cum apparuerit princeps
pastorum. percipietis inmarcescibilem
coronam. Habet orribilem aspectum.
cum dicit. Adueniet autem dies
domini ut fur. in qua celi magno im
petu transibunt. elementa uero
calore soluentur. Cum haec igitur omnia
dissoluenda sunt. quales oportet
nos esse in sanctis conuersationibus
et pietatibus. expectantes et prope
rantes in aduentum diei domini per quam
celi ardentes soluentur. elementa uero
ignis ardore tabescent. Habet
staturam per paulum qui nos a terrenis
desideriis erigit dicens. Mortifi
cate membra uestra. que sunt super
terram. fornicationem. inmun di
tiam. libidinem. concupiscentiam malam.
et auaritiam que est idolorum seruitus.
Habet altitudinem. cum promittit dicens.
Vita uestra abscondita est cum christo in deo.
Cum christus apparuerit uita uestra.
tunc et uos apparebitis cum ipso in
gloria. Habet orribilem aspectum
cum minatur dicens. In reuelatione
domini nostri ihesu christi de celo cum angelis
uirtutis eius in flamma ignis dantis
uindictam his qui non nouerunt deum.
et qui non obediunt euangelium
domini nostri ihesu christi. qui penas dabunt
in interitu eternas a facie domini.
et gloria uirtutis eius. Habet sta
turam. cum nos admonet dicens. Vi
dete ne quis alicui malum pro malo
reddat. sed semper quod bonum est

sectamini in inuicē. et in omnes.
habet altitudinē. cum promittit
dicens. Si con morimur et con
uiuemus. si sustinebimus et conreg
nabimus. Et rursū. Non sunt
cō digne passiones huius temporis.
ad futurā gloriā que reuelabitur
in nobis. Habet orribilē aspectū.
cum minatur dicens. Terribilis qui
dem expectatio iudicii et ignis
emulatio. que cōsumtura est
aduersarios. Qui rursus ait.
Orrendū est incidere in manus
dei uiuentis. Que omnia breui
quoque sententia in stringit dicens.
Ut possitis con prehendere cū omib;
scīs. que sit latitudo. et longitudo.
sublimitas et pro fundum. La
ta quippe est caritas. quia et
inimicorum dilectionē capit.
Et per eam caritatē qua nos omps
late diligit. etiam longanimiter
por tat. Hoc ergo nos debe
mus exibere proximis. qđ in
dignis nobis a creatore nrō cons
picimus exiberi. Latitudo itaq;
et longitudo ad staturā ptinēt.
quia p amorē mores dilatant. ut
fratna mala. caritas longani
miter portat. Sublimitas est autē.
et nouī illa remuneratio p incolū.
De cuius inmensitate dicitur. Qđ
nec oculus uidit. nec auris audiuit.
nec in cor hominis ascendit. que
preparauit ds̄ diligentibus se.

Habet ergo in sublimitate altitudinē.
quia ętna scōrū gaudia. nulla nunc
pre ualent cogitatione penetrari.
Profundū quoq; est illa inextimabi
lis damnatio suppliciorū. qui eos
quos susceperit. in igne dimergit.
In quibus sacra eloquia orribilem.
aspectū habent. quia inextimabilē
terrorē audientibus incutiunt. cū
sup plitia inferi locunt. Bene ergo
dicitur. statura quoq; erat rotis.
et altitudo et orribilis aspectus.
Quia scriptura sacra in utroque
testamto et admonendo recta est. et
pmittendo alta. et minando terribilis.
Cętera uero interiora que exteriora occul
ta fuer. qđ inuoluta se inuicē tegnt.
Et utraq; p xpm nō fuissent reuelata.
nequaquā plēge potuerant intelli. sic
dicit. Signatum sigillis septē.
Id est omni misteriorum plenitu
dine obscuratū. Et uidi angłm
fortem predicantē uoce magna.
Quis est dignus aperire librū. et
soluere signacula eius. Angłs iste
fortis. qui dicit clamasse in qui
rendo. quis esset dignus qui a
periret librū. uel signa dissolueret
omniū scripturarū uel scōrū patri
corū habendus est. qui in diuina ad
miratione cō uersi. presentiū inpo
sitione temporū. ut cunctarū ordine
rerū; uniuersa dō magistrante
signata sunt. fidei oculis intuentes.
Operatorem horū. dnm maiestatis

intellegunt. et p̄ conantur et dicunt.
quis dignus est intelligere haec om̄ia.
et aperire secreta dn̄i. que in hec eb
domada mundi istius mirabili
confirmatione disposuit. ordinati
one fundauit. consilio statuit.
uirtute construxit. Perspicue tamen
xp̄s hunc librū tunc aperuit. cum
corpus paterne uoluntatis adgressus.
natus. et passus. est. Ecce librum
apertum. Solut autē tunc utriusq;
libri predicta. que a patriarchis &
p phetis. de eo fuerant uaticinata.
Omnia in se conpleret. & sic crucē
ascenderet. p ficiens p phetiā usque
in finē. Sequitur; demq; et ostendit
septē ipsa signa. ut xp̄s qui caput
est qđ ipse fecit. sua membra aecclę
faciendo demonstraret. Et ipsa septem
signa que in xp̄o soluta sūt. per
omnē mundum manifestata haec sunt.
Primū corporatio. Secūm natiuitas.
Tertiū passio. Quartū mors. Quintū
resurrectio. Sextū gl̄a. Septimū
regnū. hec septē sigilla. aeccta hab&
soluta. et haec signa sūt actus ecclę.
a passione usq; in aduentū dn̄i. sicut
p miserat. Veni ostendā tibi quae
oportet fieri post haec. Et nemo po
terat neq; in celo neq; in terra.
neq; subtus terram aperire librū.
neq; respicere illū. Ex omnib; cre
aturis que sunt in celis. in tra et ina
byssis. Id est neq; iustus. neq; anima
uiuens. neq; sepultus. aperire librū

neq; uidere illū. id est conteplari
splendorē grāe testamenti noui qđ
est aeuglium. Sicut filii isrl uelatā
faciē moysi. id est legē ueteris tes
tamenti nouiuntus continentē. aspi
cere non potuerunt. Et ego inquid
flebā multū. qđ nemo dignus
inuentus est aperire librū. nec ui
dere illū. Fragilitatis et humani
tatis conscius. flebat hic scs. qđ in ec
cta preuidebat neminem esse tam
dignum. qui apte haec omnia in
telligere. uel consideratione cons
picere. Nunc tamen aeccta plan
git honeratā et grauatā et plorat
sui redemptione. Et unus de se
niorib; dicit michi. Ne fleueris.
ecce uicit leo de tribu iuda radix
dd aperire librū. et sigilla eius.
Unus ex senioribus. corpus totū pro
phetarum dixit. Prophe consola
bantur aecctam. p scripturas nunti
antes xp̄m. De tribu iuda radicē
dd qui impleret di uoluntatē. &
aecctam redimeret. Non enī obstat
quod iohanni qui est om̄is aecctae
figura. haec post xp̄i passionē ostensa
sunt. que ante passione facta sunt.
Omis enim qui recte credit. xp̄m
uidet. aetiā preterita iā facta que
adhuc noua uentura sunt. Qui ante
dm̄ iam uetusta sunt. et sic cog
noscis p scripturā nouissima prima.
et prima nouissima. haec omnia
in xp̄o erant reseruata. quia nos non

potueram⁹ salui esse nisi ꝑ xp̄m. Sicut
scriptum est. Cū adhuc essemus pecca
tores. xp̄s ꝓ nobis mortuus est. mul
to magis ergo iustificati in sanguine
eius salui erimus ꝑ illum ab ira.
Sequitur & describit. Quomodo.
et ubi uicerit uel uincat leo. de
tribu iuda. Propterea enī ꝓterita
refert. cū futura ꝓmiserit.
quia subaliter sp̄s. in specie genus
abscondit. et ꝓ preteritis futura
demonstrat. Sicut iacob filiis
suis quicquid eis futurū erat pre
sentibus. in benedictione demons
trabit. Et uidi in medio throni
et quattuor animaliū. et in
medio seniorū agnū stantem
quasi occisum. habentē cornua
septem et oculos septē. qui
sunt septē sp̄s dī missi in omnē
terram. Ecce apertissime demons
trauit dn̄m nr̄m ih̄m xp̄m. quē
non mortuū sed quasi occisum ꝓpt
passionē & transactā dixerit mortē.
& in medio throni se uidisse hoc dicit.
Id est in potestate et magnitudine
diuinitatis. Et quattuor animaliū qd̄
intellegitur in quadriuio aeuange
liorū ordine. & in medio seniorū.
hoc est legis et prophetarū. ut aptorū
corōs adsignat. ibi hunc agnū non occisū
sed tamquā occisū. id est qui ex morte
uicerit. calcauerit passionē seu
disse testatur. Sed quia patriar
chas. ꝓphas. et aptos. aecctae corpus

esse. summi capitis xp̄i. Haec membra cū
capite. aliquando in scripturis unus agnus
nuncupatur. Aliquando specialiter xp̄s.
aliquando generaliter omnis aecclesia.
Et quod olim caput passū est. nunc
in aeccta patiuntur membra. quia suam
aecctam induit. quę in illo ueluti
occisa est. & cotidiae occiditur
ꝓ xp̄o. ut cū aeterno. uiuat in ęt͞num.
Nemo autem putet solos aptos aut
martires esse mortuos ꝓ xp̄o. etiam
cessasse martyriū. et ꝑsecutores in
ęcctam non ēē. et eo tempore martires
fuerunt et ꝑsecutores. et nunc mar
tires sunt. et ꝑsecutores. Duo quippe s
genera martirii unum aptē ꝑ gladiū.
aliū in occulto ꝑ penitentiā. Et hii s
filii aptorum. quia eorū spū generati
sunt. Persecutores uero eorum filii s
qui illos occiderunt. quia eorū spū ge
nerati sunt. et xp̄m in familia eius
occidunt. & agnus stans in medio seniorū
ꝑ caput. et usq; in finē sctī in membris
occiditur. De talib; enī apts̄ dicit. apud
illos xp̄m spālitter crucifigi. quāquā hoc
aperte non esset manifestat dicens.
O stulti galatę quis uos fascinauit.
ante quorū oculos xp̄s crucifixus est.
hoc itaq; a talib; patitur ęccta usq;
in finē. qd̄ passa est ab initio. Necesse
est enī semꝑ filiū hominis in ihr̄lm ire.
et multa pati a seniorib; et principib;
sacerdotū et scribis. et occidi. et post
tres dies resurgere. Principes uero qd̄
dicit. potestates huius sctī. ut sacerdotes

qui recte in secta uiuere nolunt.
De his scriptu est. Maior seruiet
minori. & stultus seruiet prudenti.
Quia cu suffert sc's contumelias. prin
cebs minori seruire dicitur. hic agnus
semp occidit. et p passione se manifes
tari testatur. habente inquid cornua
septem. et oculos septe. In cornibus
potestas et uirtus xpi est. in septena
rio numero mundi narrat statum.
que potentes regit et potentissime
dominatur. Oculos septe. septe dicit
sps. idest spm sem pte uirtutibus gra
duu gtosum manere. in dno nro ihu
xpo significat. Sicut scriptum est.
Ihs plenus spu sco. De hoc spu dona
aecclae suae distribuit. p gratiarum
donationes. Non est enim in omni
terra. qui possit habere spm di pter
aeccla. Et ueni et accepit de dex
tera sedentis supra thronu librum.
Sed quid accepisse dicitur. diligen
tissime considerandu e atq; dicendu.
Reuera agnus idest homo adsuptus.
qui pnra salute se morti tradidi
uoluntate dignatus est. hic accepit
libru hoc est potestate operu di.
a dextera sedentis in trono. a do patre
scilicet cuncta suscepit. sicut ipse dicit.
Omnia que hab& pater. mea sunt.
Tunc accepit hunc libru. quando
resurgens a mortuis misteriu scis
absconditu trinitatis ostendit. &
patefecit mundo. et dedit po
testate aecclae dicens. Sicut misit me

pater. et ego mitto uos. Et q'd ipse
in illo pficiat. q'd donat sie dicit.
Ecce ego uobiscu sum omnibus
diebus. usq; ad consumatione scli.
Et cum accepisset libru. illa
quattuor animalia et uiginti
quattuor seniores ceciderunt
ante agnum. Idest ante ihm
xpm. qui cu ipso agno sedet
ad dextera di. Thronus et ani
malia. et seniores. hoc totu agni
est. Isti cadunt ante agnum.
idest xpm incarnatu. qui mor
tuus est et resurrexit. Sequentes
uestigia eius. humiliati in penitenti
cia. cidere dicuntur. habentes
singuli citharas. Idest corda
laudantiu. Et fialas aureas.
haec sunt uasa in domo magna.
Vasa anime scorum sunt. Plenas
odorum. que sunt orationes scorum.
et cantabant canticu nouum.
Coniuncta ueteris testamenti pre
dicatio. cu nouo poplo xpiano.
ostendit cantantem canticu nouu.
idest confessione sua publice confi
tente. Nouu est filiu di hominem
fieri. Nouu e cum corpore ad celos
ascendere. Nouu est remissionem
peccatoru hominibus dare. Nouu
est spu sco signare homines. No
uum est sacerdotiu accipere sacre
obseruationis. et regnu expectare
inmense promissionis. Cithara
eni corda in ligno extensa sig

nificat carnē xp̄i passionis ligno
coniunctā. siue et fidelīu scōrum
corda laudantium. Fialæ uero
confessionē. et noui sacerdotii p
paginem. Angelorum autē mul
torū immo omniū salus. et
testimonium uniuersę creationis
dn̄o nr̄o referentium gratulati
onem liberationem omniū de clade
mortis. Haec fialæ ipsæ sunt
uasa in domo magna. qui cantant
canticū nouū; Dicentes. Dignus
es dn̄e accipere librū
et aperire signa ei. q̄m oc
cisus es et redemisti nos dō in san
guine tuo. ex omni tribu et po
pulo. et lingua. et natione. et
fecisti nos dō regnū et sacerdo
tes. et regnabimus in terra.
Ostendit animalia et seniores hęc
gtam esse. dum dicunt. Rede
misti nos in sanguine tuo. ostendit
in quo cęlo sunt ista animalia ē seni
ores. dum dicit. Fecisti nos dō nr̄o
regnū et sacerdotes. et regnabim
sup t̄ram. Ostendit s t̄ra ęcctā
accipere librū in xp̄o. dū redēpta
ex omni pplo. et tribu. et gente.
et lingua. Non dicunt dignus es et
accepisti. sed dignus es accipere.
Quę enī accepit in xp̄o. omnē po
testatē in cęlo et in terra cū resur
rexit. ipsa accipit usq; in finē per
babtisma resurgentis. et xp̄o semp
adherens et dn̄s in ea pficit quod

in quo audit. et ipse coronat in ea quo co
ronat. Nichil est enī q̄d fecerat
ei sine suo corpore. Et uidi et au
diui uoces angelorum multorum
circa thronum. et circa quattuor
animalia. et circū seniores.
Quid sit thronus. animalia. seniores.
in quorū medio uocē audiuit ostendit.
hii angeli scī intelleguntur. Si enī
di dicuntur. quare non dicantur et an
geli. Et erat numerus eorū miria
des miriadum. et milia milium.
Miriades grecae dicuntur. q̄d est milia
milium utiq; innumerabiliū dicentiū.
uoce magna. Dignus est agn qui
occisus est accipere potestatē. et di
uitias. et sapientiā. et fortitudin
et honorem. et gl̄am. et benedic
tionem. et omnē creaturam
que in cęlo et in terra et sub t
terra et in mari. et quę sunt in eis.
Numquid de dn̄o dixerunt dignus
est agnus qui occisus est accipere diui
tias et sapientiā. cū ipse sit thesaurus
omniū et sapientia dī? Sed hanc po
testatē de suo corpore. id est ęccta
dicit. Sed quia ęcctę membra et qua sit
in capite dicens. Et omnē creaturam.
quę est in cęlo et in t̄ra. quamuis nec
hoc durū sit accepisse ęcctam tamē ac
cepit certe. cū ea quę resurrexit.
Si durū est habere membra q̄d habet
caput. nec illud iactatū potest uideri
quod dicit ęccta. Dignā se omniq
atiure. quia et si unum quoq; membr

religiosa humilitate in hoc mundo se
indignū iudicat. totū tamen corpus
participē esse dicimus. capitis sui. Sicut
scriptum est. Cū illo omnia nobis do
nauit. Omnes inquid audiui di
centes. sedenti in throno. Id est
patri et filio et agno. id est eccłae.
Benedictio. et honor. et claritas.
et potentia. in secła secłorum. Et quat
tuor animalia dicebant amen.
Et seniores ceciderunt. et adorauer̄.
Aeccła utiq; dicit amen. eadem
animalia sunt seniores. qui postquā
perhibuerunt testimoniū. dicentes am̄.
Adorant descriptā aeccłam. et eius
officia describit. et actus. ab initio
usq; in finem. Resignatio sigillorū.
ut diximus.

INCIPIT LIBER QUARTUS DE SEPTEM SIGILLIS.

Et uidi cū aperuisset agnus unū
ex septē sigillis. audiui unum
ex quattuor animalib; dicens sicut
uocem tonitrui. Et ecce equus albus
et qui sedebat sup eū habens arcum.
et data est ei corona. et exiit uin
cens. ut uinceret. Et cū aperuisset
sigillū secundum. audiui secundum animal
dicens. Veni et uide. Et exiit alius
aequus roseus. et sedenti sup eum
datū ē tollere pacē de terra. et in
uicem se occiderent. Et datus est ei
gladius magnus. Et cū aperuisset
tertiū sigillū. audi ui tertiū
animal dicens. Veni et uide. Et ecce
aequus niger. et qui sedebat sup eum.
habebat in manu sua statera.
Et audiui uocē de medio quattuor
animaliū. dicentiū. Bilibris tritici
denarii. et tres bilibres ordei
denario. Vinū et oleū ne laeseris.
Et cū aperuisset quartū sigillū.
audiui quartū animal dicens.
Veni et uide. Et ecce equus pallidus.
et qui sedebat sup eū nomen erat
illi mors. et infernus sequebatur
eum. Et data est ei potestas sup
quartā partē terrae. interficere
gladio fame. bestias terrae.

EXPLICIT STORIA LIBRI QUARTI DE QUATUOR AEQUORUM.

Libera me do mine de Grauite r mala impli catis me quero spem indulgenciam
remedium ueniens nec corruat feliciter In die il Ingeme scite sup me uniuersa helementa lapsus
crudeliter eecum miserabiliter misera me deu s meus Quando Heu me miser infeli x per cus
sussum iniquitate m ignorans qd fugiam parce redemptor prius quam mors obsc rbeat Dum ue
Lux inmarcessibilis e ri pe me de tenebris ne cadant in obscuris in penarum incendia Setm Qualis
pauor tunc ad e rit quando deus iratus e rit & infernus apparebit sulphur atque uermis trucidabunt
peccatores In die Vox de ce lo auos mor tui qui iacetis in sepu leris surgite &
occurrite ad iudicium saluato ris Quãdo Celum & terram transibunt secretaque multa aper
ta erunt Dñe Heu me pro do lor quid referam ante ta ntum dominum Setm Tribula
bitur ibi fo rtis & ama ra e rit nunc dies illa Perig Ihesu domine qui uenisti redimere
miserere pc͡o damuenerit s iudicare

AGN PRIMU SIGIL LUM APERIT
QUART
IOHS
EQUUS
ARCU
HIC
AGN
SIGIL
EQUUS NIGER
ET QUI SEDEBAT
SUPER EUM HA
BAT STAT
IOHANNES
PRIMU ANIMAL
UNUM DE ANIMA
LIB: DI CIT IOHANNI
UENI ET UIDE.
BAT
NOM
ET I

hic apiRIT SECOM SIGILLU
SECUNDU ANIMAL
UENI ET UIDE
IOAN NES.
MORS
AGN hic apiRIT QUARTU SIGILLU
EQUUS PALLIDUS ET QUI SEDEBAT SUPER EUM NOMEN ILLI MORS ET INFERNUS SEQUIBATUR EUM.
TERCIU ANIMAL
IO HANNIS.
UNUM DE ANIMALIB; DICIT IOHANNI
UENI ET UIDE

AGN PRIMU SIGIL LUM APE RIT
IOHANNIS
MORS
EQUUS NIGER
AGN HIC APE RIT QUAR TU SIGILLU
PRIMU ANIMAL
UNUM DE ANIMA
LIB: DI
CIT IOHANNI
UENI
ET UIDE.
EQUUS PAL
SEDE
BAT SUPER EUM
NOMIN ILLI MORS
ET INFERNUS
SEQUIBAT EUM.
TERCIU ANIMAL
IO HANNIS.
UNUM DE ANIMA
LIB: DICIT IOHANNI
UENI
ET UIDE

INCIPIT EXPLANATIO LIBRI QUARTI DE EQUO ALBO.

Aperto primo sigillo. cū dicat
se uidisse equum album.
et aequitem & coronā. et
habentem inmanu arcum.,
Hoc enī primo factū est, Postquā
enī ascendit incelū dn̄s. et aperuit
uniuersa. misit sp̄m sc̄m cuius
uerbo predicatores tamquā sagittę
ad cor humanū p gentes. euincerent
incredulitatē., Corona autē super
caput. predicatorib; est repro
missa. p sp̄m sc̄m, Ideoq; ait.,
Unum de animalibus dixisse quia
omnia quattuor. unū sunt.,
Veni et uide., Veni dicitur inui
tato. ad fidem, Vide dicitur ei.
qui non uidebat., Ergo equus
albus. uerbū est predicationis.
cū sp̄u sc̄o in orbem missū., Ait
enī dn̄s., Predicabitur hoc eu̅ḡtium
p totū orbem t̄rarum. in testi
moniū omnib; gentib;. et tunc
ueniet finis., Et cum aperuisset
sigillum sc̄dm. audiui sc̄dm
animal dicens, Veni et uide.,
Et exiit alius aequus roseus. et
sedenti sup eum datū est tollere
pacē de terra. et inuicem se occide
rent. & datus est gladius magnus.,
Equus roseus. et qui sedebat sup eum
habens gladium. bella sunt significata
futura. sicut in eu̅ḡtio legim., Surget
enī gens contra gentē. et regnū ad
uersus regnū. et erunt t̄remotus
magni., Gens q̄d dicit contra gentē.
id est popl̄s surgit contra ppl̄m.,
Regnum uero aduersus regnum.
id est aecc̄la aduersus aecc̄lam.
quia illi qui sub nomine religionis
aecc̄lam simulant. semp contra
ecc̄lam pugnant., Hii in equo roseo
sedent. & contra uictric. in equo
albo uincentēq; aecc̄lam exeunt.
& pugnant contra eā., Quia cū eis sc̄ri
buntur. qui apte sanguinē innocentē
fundunt., Sic generaliter in equo ro
seo in specie absconduntur. que in uno
membro. aequus roseus nuncupatur.,
hic aequus. populus sinister dicitur.
et sessor eius. diabolus sanguinolentus.,
Quā uis et apud pph̄am Zachariam
aequū dn̄i roseum dicat. id est omne
corpus martirū. sed ille suo sanguine
est rubeus. iste uero alieno cui datus est
gladius magnus. tollere pacē de t̄ra.,
Reuera suam pacē tollere. quisq;
suā in terrā habet., Ecc̄la uero etiam
pacem quā ei xp̄s reliquid. accepit
cū dicit., Pacē meā do uobis. pacem
meā relinquo uobis. non quomodo
mundus dat pacē. do uobis., Gladium
autē generaliter in omīs dicit. non solū
apte in occisione. sed et etiā sp̄aliter
unus alterū p exemplū mortis occidit.,
Peccatū enī mors. siue in eos quos in

morte. siue quos multa interficit. Et terra diaboli. idest corpus eius inuicem multiformiter occidit. dum ad mortalia alter alterum prouocat. Sequitur; et describit species ipsius gladii. intus ac foris. Et cum aperuisset tertium sigillum. audiui tertium animal dicens. Ueni et uide. Et ecce equus niger. et qui sedebat super eum. habebat in manu sua stateram. Et audiui uocem de medio quattuor animalium dicentium. Bilibris tritici denario. et tres bilibres ordei denario. uinum et oleum ne leseris. Equus niger famem significat intra ecclesiam spiritalem. eo quod per malos prepositos uerbum predicationis paruulis minime prebeatur. Sicut scriptum est. Paruuli petierunt panem. et non erat qui frangeret eis. Et quia dominus suam ecclesiam per mundum habet diffusam. ut ea semper ostenderet ait. Erant fames per loca. Proprie autem extendit uerbum usque ad antichristi tempora. quando grandis famis est futura. quando et omnis lex denegatur. Statera autem in manu. libra examinis. in qua singulorum meritum ostenderet. idest iustitie simulatione. cum foras ostendit quod intus non habet. Ait enim. Uinum et oleum ne leseris. Dum autem in medio animalium dicatur ne leseris. ostendit illic intra ecclesiam esse simulationem sanctitatis. qui ecclesiam spiritaliter ledit. quia infirmas mentes ad sua secta perducit.

Cum enim dicit ne leseris. ac si dicat. hominem spiritalem ne plagis percusseris. Describit enim misterium facinoris. et spiritalia nequitie in celestibus. quibus non permittatur. neque in se propter alios. neque in aliis obseruantibus uirtutem sacramentorum posse uiolare. Oleum uero et uinum. unctionem et sanguinem domini dicit. In quem fuerit. ledi minime potest. In tritico autem et ordeo. ecclesiam dixit siue in magnis. siue in minimis. idest siue in episcopis et in populis. non est autem minus una in libris tribus. Bilibra enim. unus modius est. Et tres bilibres. tres modii sunt. qui et in unione perfectio est. et in trinitate similiter. Sic dominus in farine mensurae satis tribus. idest tribus semodiis. fermentum dicit absconditum. Quod si hoc in misterio non esset. non debuerat dicere absconditum. Nec per alium euangelistam farinae mensuram nominaret. Ostendit fermentum. idest doctrinam. ex modico omnem populum sacri numeri quod est trinitatis implere. Sed et pretium docet. unum esse tritici. atque ordei. Si enim pusilli sunt et magni. quod merito in scitate unus precellet alterum. utrique uno denario idest perfecto pretio redempti sunt. quod si gratiam per spiritum donationis discernuntur. praetium tamen equat et meritum.

siue magnos et minimos. idest epos
et populos. unum corpus ostendit.
Apostoli aetiam in ordeo figurati
sunt. cum reliquie operum
xpi fuissent duodecim cofini qui
sunt corpus prepositorū. idest
aptorum et omnium epoꝝ.
qui in aptorum numero nun
cupati sunt. Et post prepositos
septem sporte que sunt corpus
septiformis aecclae. Vterq; enī
numerus scs est. & utrūq; per
fectum numerū dixit. Nam
et cophino et sporte plenere
liquiarū ostendit operationis
xpi reliquias. idest nouissimi
temporis aecclesia. ut siue
in epis siue in poptis. nullo modo
possit minorari. Sicut secdm
iohannem iussit ex ipsis reli
quiis nichil omnino deperire.
Quod si aliquis calumniator con
tra haec dicit, quid enī si secdm
uirtutē non de ordeaceo sed de
tritico sufficiebat p reliquiis
septem superasse sportas? Nobis
tamen magis proficit aliena
curiositas. utram q; materia
nunc esse completam in aecctam.
Ut sicut in ordeo ostendit duode
cim aptos. ita et in tritico septi
formes pptos. Ubiq; enī septe
narius numerus plenitudo est
eius rei de qua agitur. sicut in
figura aeccte sub israhelita per
secutore dictum ē. Reliqui michi
septem milia uiroꝝ. qui non cur
uauerunt genua baal. In quarto
aequo describit simulationem et
ypocrisi manifestata. Et cum
aperuisset quartū sigillū. audiui
quartum animal dicens. Veni et
uide. Et ecce equus pallidus. et
qui sedebat sup eum. nomen ei
erat mors. et infernus seque
batur eum. Et data est ei potestas
super quartam partem terre.
interficere gladio. fame. morte.
& bestiis terrae. Due partes sunt
in mundo. ppts di. et ppts diabli.
Nam et ppts diaboli. in duas di
uisus est partes. idest in xpianis et
paganis. Due itaq; hee partes.
contra una pugnant. idest eccłam.
Propterea eccła uocata est tertia pars.
et falsi frs intra eccła est altera
tercia. Et gentilitas foras eccła est
que dicitur tertia. q̄d in sequenti
loco apertius manifestauimus. quia
ante ubiq; homo peccati reuelet.
et publice manifestetur filius per
ditionis. Antixps in has tres partes.
tam in aeccła ex parte reuelatus
est. et ubi tres partes uidebantur.
iam quarta pars in aeccła manifes
tata est. idest eccła gentilitas scisma.
et falsi frs. Non enī omne malum
uom& eccła. sed aliquos aptemat
los ad ostendendū orbi genus no
uissimo psecutionis. Ceteros uero ypo

ercitas. et scismaticos. unanimiter tolerat.
licet spaliter foras sint. tamen intus
laborare uidentur. Oportet enim
tales intra aecclā esse. ut pbati mani
festi fiant. In illis ergo locis inquibus
duae partes uidentur. idest eccla et gen
tilitas. apud aliquos tres partes sunt.
apud nos autem quattuor sunt.
De quib; ut questionis nodum soluam.
aure cordis apponite. Nempe et enim
duo popli uidentur esse inmundo. idest
babtizati et pagani. que utraq; partes
apte inter se infide dissentiunt. et una
foras. alia intus ee uidentur. Quam
obrem haec pars que intus esse uidetur.
generalis aeccle nominatur. De hac
generale aeccla. que una esse uidetur.
tres partes maiores nri ee dixerunt
extra eā quā iā foras proiecimus. De
eis tribus partibus que intus uidentur ee. una
est di. due uero diaboli. Scisma est et
falsi frs. aeccla est que est pars di.
As due partes inutroq uidentur esse.
sed foras sunt. Et si est scisma in aliqb;
puinciis. sed aut inunā ciuitatē. aut
non multo plus. Non de his dicimus
quos p uniuersa puincia loca scā occu
pauerint. et polluerint. que apte pa
titur aeccla. neq; ceteras hereses
eccle partes aut diuersos stultitiae
genere exiguas hereses. et numerosas
non conputamus. sed solū scisma et
falsos frs. Iam supra diximus scisma abs
cissura animorum uocata. ita credit et
ita uiuit. sicut ceteri sci. sed suo consilio
uiuit. et ab eccla semp delectatur.
separari consilio. Falsi tamen frs
ypocritae nominantur. sed neq;
ipsa apte aecclam deuastat. sed
sci uidentur ee et sci non sunt.
Non ideo autē ipocrisis diaboli
pars non erit. quare eccla
non apte deuastat. cū aptls dicit.
Tota uirtus diaboli contra scos
spitalis est. et in spiritalia nequi
tia consistit. Et dns in euglio pro
eadem causa apte nos admonet.
Exurgent inquid pseudo xpi et
pseudo pphe. et dabunt signa magna
et pdigia. ita ut errent si fieri po
test. etiam electi. Vos autē cauete.
ecce predixi uobis. In hanc ergo
quartā partē. data potestas est
diabolo sedenti sup equū pallidū.
qui est pplus mortuus. interficere
gladio. et fame et morte et bestiis
terre. Gladio apte dixit. occisi
onē. Fame autem et morte spales
ee intra aecclā. quod aliquos illic sine
recordatione defunctos. morte ex
ipsa quarta deicerit. Ceteri uero
de eccla qui inter eos captiuos inge
miscunt. plenā spem uitę gerunt.
purgatione p daniele pmissam. ut
quasi aurū in igne pbentur. Bestiis
autē omib; malis et hominib; dixit.
iam et ista quarta est intra eccla.
Et hos bestia ceteros sub nomine xpiani
tatis. qui seculares ee dicunt. omis
omnino accipimus. quia non tantū

potestatib; solis que a dn̄o ordinata s̄
sed omnibus omnino malisq; eras
santib; traditi sumus., Sicut pp̄ha
orauit. ne tradas dn̄e bestiis animas
confitentiū tibi ., haec quattuor
partes. tres aequoru. unde et has
bestias in hominibus malis. subiecte
formulę picturarū demonstrant.,
Isti aut̄ tres aequi unū sunt unde
albus exit. et contra albū pug
nant. sed unū sessorem habent
diabolū. qui est mors. sicut &
dn̄s uita dictus est., Ut hic genera
liter dixerat. datū gladiū magnū
cuius aequitis ut gladii speciem
descripsit in duobus. id est in nigro
qui libra tenuit. et dedit p subtile
simulatione. que est opera tenebrarū.,
In altero uero reuelata ypocrisin
id est simulatione. que ē. abhomi
natio uastationis. occidente gladio.
fame. et bestias terrę., Et si in africa
ubi haec fieri ex quarta intellegim̄.
non eo fit quod ipocritę reue
lentur. qui iam dum cū aeccta
appellarentur reuelati sunt. sed
quod in africa geritur. exēplum ē
p orbem futurę reuelationis an
tixp̄i. qui nunc sub libra id est
sub religione manu plata opera
iniquitatis exercet., ipocrisis eni
subtilis ē. uix a sapientib; depre
henditur., Ipocrisis aut̄ non potest
dici. ex quo foras exierit., hos aut̄
sequitur infernus. qui eos expectat.

post huius operis consūmationem.,
Hos autem equites. diabolū ee et suos.
sexto sigillo manifestat. dū prelio
ultimo equos dicit congredi., Et id
pp̄ha de eodem poplo ait., Sicut visus
aequoꝝ facies eorū, Sic equi ita pse
quentur. & sicut uox curruū sup
uertices., Et cū istū dn̄icum quē ē
aeccta. abbacuc pp̄heta multos ee
declarat. ~~et ipeos esse declarat.~~ et ipeos
ee in mundo dicit uā dī. et salutē.
& p ipsos aquas multas dn̄o sessore
turbari. sicut dicit., Numquid in
fluminib; iratus es dn̄e. aut in flu
minib; indignatio tua. aut in mari
impetus tuus. Qm̄ conscendens equos
tuos. et equitatio tua salus., Intendes
arcū sup sceptra. et pones in mari
equos tuos. turbantes aquas multas.,
Haec eadem quoq; in equo pallido inter
ceteras clades p miserat dn̄s uenturas.
pestes magnas. et mortalitates spales.,
Cum eni dicit et infernus sequebatur
illū. id est expectat deuorationem
animarū multarū impiarū, hic ē.
aequus pallidus., Quinto aut̄ signo
inducit animas tam in quarta parte.
quā in toto mundo occisorū. Sēm
dm̄ postulare uindicta., Et hoc modo
ostendit nouissimo idem tēpore pos
tulare. dum dicunt., Quousq; non iu
dicas. Et modicū sup ee. dum mo
dico adhuc tēpore expectare iubent.,
Nam post quintū. inducit nouissimū
certamen in sexto., EXPLICIT EX

EXPLANATIO QUATTUOR ANIMALIUM. INCIPIT STORIA DE ANIMAS OCCISORUM IN LIBRO QUARTO.

Et cum aperuisset quintum sigillum, vidi sub ara Dei animas interfectorum propter verbum Dei, et propter testimonium quod habebant, et clamabant voce magna dicentes: Quo usque Domine non iudicas et vindicas sanguinem nostrum de his qui habitant in terra? Et datae sunt illis singulae stolae albae, et dictum est illis ut requiescant adhuc brevi tempore quo usque compleatur numerus conservorum eorum et fratrum eorum qui occidentur sicut et ipsi.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTI STORIE IN LIBRO QUARTO

Et cū aperuisset inquid quintū sigillum. uidi sub ara dei animas occisorū propter uerbum dei et testimonium ihu. quod habebant. Animas occisorū uidisse sub ara. id est sub trā. Ara enī et celū. terra dicitur. sicut lex ait. Ymaginaria ueritatis faciē meditante. qui duas aras aureas intrinsecus. et extrinsecus fecerat. Nos autē intelligimus ara ita dici . dño nrō nobis testimonīū perhibente. Ait enī. Cū offers munū tuū ad altare. & utiq; munera nrā orationes sunt quę offerimus. et ibi recordatus fueris habere aliquid cū frē tuo aduersus te. relinque ibi munus tuū ante arā. Utiq; ad celū ascendunt orationes. Si ergo celum intelligitur ara aurea. quę erat interior. nam & sarcerdotes semel in anno introibant quihabebant crisma. ad aram auream. significantes spū scō xpm hoc semel facturum. Sicut ara aurea celū agnoscitur. sic & ara ęrea trā intelligitur. sub qua est infernus. remota a penis & ignibus regio et requies scōrū. in quā quidē ab impiis uidentur

& audiuntur iusti. & neq; illis transuectare possunt. Uox ergo tantū. id est animas occisorū expectare uindictā sanguinis sui. id est corporis sui. de habitantibus sup terram. Voluit cognoscere. quia omīa uidet. Sed quia in nouissimo tēpore. et scōrū remunerationem ppetuā. & impiorū uentura est damnatio. dictū est eis expectare. et pro corporis sui solatio. Et datę sunt illis singulę stolę albę. et dictū est illis ut requiescerent adhuc breui tempore. quo usq; conpleatur numerus conseruorū eorū et frm suorū. qui occidentur sicut & ipsi. Hoc est nobis sollerter intuendū. et quid sit qđ dš ad animas loquatur. ut animę scōrū a dō ū aut angli ad dm̄ loquantur. aut dš ad anglos. aut ad diabolū dš loquatur cū dicit. Unde uenis. aut diabolus ad dm̄ respondeat cū dicat. circuiui trām. Discutienda quippe est. que nāq; sit ista locutio. Neq; enī ut a dño quo sumus. atq; in cir cū scriptus est spš. ut ad satan qui nulla ē car nea natura uestit. humano modo aeris flatus folle uentris adtrahit. ut porganū gutturis. uocis expssionis reddatur. Sed dū naturę inuisibili. natura incōphensibilis loquitur. dignū ē ut mens nrā qualitatē corporeę locutionis excedens. corda urā in crapula et

ad sublimes atq; incognitos modos
locutionis intime suspendat., Nos nã
q; ut ea que sentimus extrinsecus
exprimamus. et per organũ gutturis.
p sonũ uocis etiam., Alienis quippe
oculis intra secretum mentis. quasi
post parietem corporis stamus.,
Sed cum manifestare nos met
ipsos cupimus. quasi p lingue
ianuã egredimur. et quales
sumus extrinsecus ostendamus.,
Spalis aũt natura non ita est.
que ex mente et corpore cõpo
sita dupliciter non est., Sed rur
sum sciendũ est. quia ipsa etiam
natura incorporea. cum loquitur.
eius locutione. quã quã una atq;
eadem qualitate formatur.,
Aliť enĩ loquitur ds ad angtos.
aliť angti ad dnm., Aliter ds
ad sanctorũ animas. aliter sanc
torum anime ad dm., Aliter deus
ad diabolũ. aliter diabolus ad
deũ., Namqui spali nature ex
corporea oppositione nichil obstat.
loquitur ds ad angtos scõs ipsosq;.
eorũ cordibus occulta sua inuisi
bilia ostendit. ut quicquid agere
debeant. in ipsa contemplatione
ueritatis legant., Et uelut que
dam precepta uocis sint. ipsa gau
dia contemplationis., Quasi enim
audientibus inspiratur. unde
cũ eorum cordibus contra hu
manam superbiam. animaduer
sione ultionis infundere dicit.,
Venite descendamus. & cõ funda
mus ibi linguas eorũ., Dicitur
eis qui adherent. uenite. quia
inmirũ hoc ipsum numquam
a diuina contemplatione de
cresceret. in diuina contempla
tione semp adcrescere est. et
numquã corde recedere., Quasi
qd dam subtili motu est semper
uenire. quibus & dicit., descen
damus. et confundamus linguas
eorũ., Ascendunt angti in eo.
qd creatorẽ conspiciunt., Des
cendunt angti in eo. qd crea
turam sese inlicitis erigentem
examine districtionis pre
munt., Dicere ergo est descen
damus & confundamus linguas
eorum ut in semetipsis eis hoc
quod recte aguntur ostenderet.,
Et p uim interne uisionis. eorum
mentibus exibenda uidit. ac oc
cultis motibus inspirare.,
Aliter locuntur angti ad dm.
sic p hunc iohannẽ in apocalipsin
dicunt., Dignus est agnus qui occisus
est accipe uirtutem. & diuini
tatem & sapientiã., Uox namq;
angtorũ est in laude conditoris.
ipsa admiratio intime contempla
tionis., Uirtutis diuine miracula
obstupuisse dixisse est. quia ex
citatus cũ reuerentia motus cor
dis magnus est. ad aures incircũ

scriptus spiritus clamor uocis. Quę uox
se quasi per distincta uerba explicat.
dum sese per innumeros modos admi
rationis format. Deus ergo an
gelis loquitur eo quo eis uoluntas eius
intima uidendo manifestatur.
Angeli autem locuntur domino.
cum per hoc quod super semetipsos res
piciunt in motum admirationis
surgunt. Aliter deus ad sanctorum
animas. aliter sanctorum animę
locuntur ad deum. Unde iohannis
rursus apocalipsis dicitur. Vidi
subter altare animas interfectorum.
propter uerbum dei et testimonium
ihesu quod habebant. et clama
bant uoce magna dicentes.
Usquequo domine sanctus et uerus non
iudicas. et uindicas sanguinem
nostrum de his qui habitant in terra.
Ubi ilico adiungitur. datę sunt
illis singulę stolę albę. et dictum
est illis ut requiescerent. Tempus
adhuc modicum donec impleatur
numerus conseruorum et fratrum eorum.
Quid est enim animas uindictę
petitionem dicere. nisi diem extremi
iudicii et resurrectionem extinc
torum corporum desiderare. Magnus
quippe eorum clamor. magnum
est desiderium. Tanto enim quisque
minus clamat. quanto minus
desiderat. Et tanto maiorem
uocem in aures incircumscripti spiritus ex
primit. quanto se in eius desiderium plenius

fundit. Animarum igitur uerba ipsa sunt
desideria. Nam si desiderium sermo non
est. propheta non diceret. Desiderium
cordis eorum exaudiuit auris tua.
Sed cum aliter moueri soleat mens
qui petit. aliter quę petitur. et sanctorum
animę ita interni secreti sinu deo
inhereant. ut inherendo quiescant.
quomodo dicuntur petere. quas ab in
terna uoluntate constat nullatenus
discrepare. Quomodo dicuntur petere
quas et uoluntate dei certum est. et ea
que futura sunt non ignorare. Sed
in ipso positę. ab ipso aliquid petere
dicuntur. Non quod quicquam de
siderant. quod ab eius quem cernunt
uoluntate discordant. Sed quo mente
ardentius inherent. eo etiam de
ipso accipiunt. ut ab ipso petant
quod eo facere uelle nouerunt.
De ipso ergo uiuunt. quod ab ipso
sitiunt. Et modo nobis adhuc incon
prehensibili in hoc quod petendo esuri
unt. presciendo satiantur. Discor
darent ergo a uoluntate conditoris.
si que eum uiderent nolle expe
terent. et quo minus inherent. si uo
lentem dare desiderio pigriore pulsa
rent. Quibus responsum diuinitus dicitur.
Requiescite tempus adhuc modicum.
donec compleatur numerus sanctorum
et fratrum uestrorum. Desiderantibus animabus
requiescere adhuc modicum dicere est.
inter ardorem desiderii ex ipsa
prescientia solatium consolationis accipere.

ut et animarum uox sit hoc quod amanter
desiderant. et respondentis dei sermo hoc.
quod eas retributionis certitudine
inter desideria confirmat. Respondere
eius est. ut collectionem fratrum expectare
debeant eorum mentibus; libenter expec
tandi moras infundere. ut cum carnis
resurrectionem appetunt. etiam excol
ligendorum fratrum augmento gratulentur.
Aliter deus loquitur ad diabolum. aliter
diabolus ad dominum. Loqui enim dei est
ad diabolum. uias eius ac negotia
animi aduersione occulte districtionis
increpare. sicut illi dicitur. Unde
uenis. Diaboli autem respondere est.
omnipotentis maiestati eius nichil posse
celare. Unde hic ait. Circuiui terram.
et perambulaui eam. quasi enim dicere
eius est quid egerit. scire quod actus suos
illi occultare non posset. Sciendum uero
est. quia sicut hoc loco diximus.
quattuor modis loquitur deus ad dia
bolum. tribus uicibus diabolus ad
dominum. Quattuor modis loquitur
deus ad diabolum. quia et iniusticias
eius arguit. et electorum suorum
contra illum iusticiam proponit sicut
ait. Considerasti seruum meum iob.
quod non sit ei similis super terram.
Temptandam ergo innocentiam conce
dendo permittit. sicut dicit. Ecce uni
uersa quae habet in manu tua sunt.
Rursumque eum temptatione prohibet
cum dicit. Tantum in eum non exten
das manum tuam. Tribus autem loquitur
modis ad dominum. cum uel uias suas insi
nuat. uel electorum innocentiam
fictis criminibus accusat. uel
temptandam eandem innocentiam
postulat. Vias quippe suas insi
nuat. qui ait. Circuiui terram.
et perambulaui eam. Electorum
innocentiam accusat. cum dicit.
Numquid frustra iob timet dominum.
Nonne tu uallasti eum ac domum
eius uniuersamque substantiam
per circuitum. Temptandam eandem
innocentiam postulat cum dicit.
Extende manum tuam. et tange
cuncta quae possidet. nisi in faciem
benedixerit tibi. Sed dicere
dei est. unde uenis. Sic et supra
insinuauimus. Vis ue iusticiae et itinera
malitia eius increpare. Dicere dei
est. considerasti seruum meum iob quod
non sit similis ei in terra. Tales elec
tos suos iustificando facere. qua
libus nimirum apostata angelus possit
inuidere. Dicere dei est. ecce uni
uersa quae habet in manu tua sunt.
una approbatione fidelium contra eos
occultauit incursum illum sine mali
tiae relaxare. Dicere dei est.
tantum in eum ne extendas manum
tuam. ad inmoderate temptationis
impetum. eum etiam permittendo res
tringere. Dicere autem diaboli
est. circuiui terram et perambulaui
eam. uelocitatem suae malitiae
inuisibilibus eius oculis occultare.

non possit., Dicere diaboli est. Num
quid sine causa iob timet dm̄.
Contra bonos incogitationū suarū
latibula conquiri. eorumq;
profectib; inuidere. atq; inui
dendo reprobationis ruinas ex
quirere. Dicere dī [illegible] ē. ex
tende manū tuam paululū. et
tange cuncta quę possidet. Ad
afflictionem bonorū. malitiae
aestibus anelare. Quo enī eorū
temptatione inuidens appetit.
eo illorū quasi ꝓbationem
deprecans petit. Quia igitur in
terrenarum locutionum modos.
succinctę diximus. aduitimissū
paululū expositionis ordinē
reuertamur.

EXPLICIT EXPLANATIO SI
GILLI QUINTI. DE ANIMAB.
INTERFECTORUM. IN LIBRO
QUARTO.

INCIPIT STORIA SIGILLI
SEXTI. IN LIBRO QUARTO.

Et uidi cū aperuisset sextū
sigillū. terremotus fac
tus est magnus. et sol factus ē
niger. ut saccus cilicinus. et luna
tota sanguinea facta ē. et stellę
ceciderunt interra. sicut ficus
magno uento ꝑagitata amittit
grossos suos. Et cęlū recessit
ut liber inuolutus. et omnis
mons et insula delocis suis motę
sunt. Et reges terrae et magistratus.
& tribuni. et fortes. et omnis seruus
et liber. absconderunt se inspeluncis.
et inpetris montium. Et dicunt petris
et montib; cadite sup nos. et abscon
dite nos afacię sedentis supra tronū.
et abira magna. qm̄ ueniet dies
magnus irę eorū. et quis potest
stare.

AGN APERIT SEXTUM SIGILLUM
OMPS DS
SI DNS IN TRONO
LIBER IN UOLUTUS
SOL OBSCURATUS EST
LUNA FACTA EST SANGUIS
STELLE CECIDERUNT IN TERRA

Incipit explanatio supra scripte storie. in libro quarto.

Et uidi cum aperuisset sextum sigillum. terremotus factus est magnus. et factus est sol niger tamquam cilicinum. In hoc sigillo persecutio nouissima. Et sol factus est niger ut cilicius. et luna tota sanguis facta est. et stelle ceciderunt in terra. Sol et luna et stelle aecclesia est. que lumen ueritatis ministrat. Quia sicut tenebras ignorantiam dicimus. ita et lumen scientiam nuncupamus. Et has duas causas lumen et tenebras in una aecclesia esse uidemus. Per lumen sapientes. qui recte intellegunt. recte credunt. et recte operantur. Per tenebras ignorantiae intelligimus hereticos et ypocritas. et scismaticos. et ipsi uidentur esse quasi stelle. eo quod scientiam simulant et non habent. Et in nos duos ordines. idest lumen et tenebrae. et dies et nox quod est aecclesia. dies et nox ignorantia. Quod dicit factum solem quasi cilicium. idest incredulis obscurabitur splendor doctrine. quod est sol hec luna. hec stelle. idest aecclesia. sed a toto pars intelligitur. Tota autem dicitur. quia in toto orbe erit nouissimus terremotus. dum uenerit antichristus. Ante aduentum uero eius non in toto mundo. sed per loca. sicut scriptum est. Per loca inquit terremotus. sol nigrescet. luna sanguis fiet. stelle caeli cadent in terra. Hoc totum simulatio est sanctitatis. eo quod sancti in sua simulatione deprehenduntur. Et dum ab eis separantur. obscurare et cadere dicuntur. Similitudo plane sanctitatis. solis et lunae et stellarum. idest ypocrisis. et religio falsa. Haec autem omnia iohannes se in caelo nostro positus. idest in aecclesia uidit. In superiore enim caelo. quod initio uocatur. putatur stellas uidere non potuit que sub caelo sunt. Haec in aecclesia modo aguntur. in nouissimo uero antichristi aduentum. Luna quod dicit facta est sanguis. aecclesia eorum ostendit pro christo sanguinem fundere. Stellas quas dicit cadere. idest fideles perturbari. Sicut ficus magno uento agitata amittit grossos suos. Arbor fici aecclesia conparatur. que in asperitate penitentie uiuit. Quia sicut arbor ficus multos habet pomos bonos et malos. ita in aecclesia bonos habet et malos. Solet enim ficus primitiua grandis uideri inter alias. et multas ab aura turbatas uidemus. quia foris boni uidentur. sed deintus uani sunt. Mox ut tacte fuerint a ualitudine uenti. per ramos in terra cadent. Pro ipsis dicit. quemadmodum ficus agitata iactat grossos suos. idest ficus uanos. quia boni uidebantur et non erant. Hoc totum quare diximus. quia

tales sunt ypocritae & simulatores
intra ecclesiam que in tempore pacis uni esse
uidentur cum aecclesia. sed mox persecuti
onis tempus aduenerit. excutiuntur
ab aecclesia. sicut ficus uento agitata.
amittit grossos suos. Et celum recessit
ut liber inuolutus. Caelum semper
aecclesiam intelligimus. quam terremoto facto
recedere. id est de medio fieri et intra se se
sci. sola nota contineri se sicut liber
inuolutus. Liber etenim inuolutus. quid
intus lateat a nemine scitur. nisi ex
tensus legatur. Cum uero plicatur inpossi
bile est eum legere quempiam. uel intel
ligere. Et si quis eum non cognouerit.
licet pedib; conculcetur. aut ferro
incidatur. nichil ei obest quia pro ni
chilo extimatur. Ita erit aecclesia
in aduentum antixpi. celum erit inuolu
tum ut liber. quia omnia scripturarum
predicamenta cessabit. et sci qui eo
tempore fuerint conculcabuntur.
& ferro trucidabuntur. quasi liber
inuolutus. & arbitrent se obsequio
praestare do. non cognoscentes quid in libro
intus. id est in scos sit. Et omnis mons
et insula. de locis suis motae sunt.
Caelum. et montes. et insulas. hoc totum
unam aecclesiam dixit. facta nouissima
persecutione antixpi. omnem de loco suo
recessisse. Sed potest in utraq; partem
conuenire. id est in bonos & malos. quia
bona pars mouebitur de loco suo fugiens.
Et mala pars mouebitur de loco suo.
id est per dei gratiam. aut si carismata uide

batur habere. quia puplice penitentiam
noluit agere. Sic supra dictum. Mo
uebo candelabrum tuum de loco suo.
si non egeris penitentiam. Et iterum.
Transferentur montes in cor de maris.
Montes aptos dicit. mare sctm.
Ostendit in ea persecutione. qui confugere
ad montes. ad eos qui de locis suis re
cesserunt. id est ad scos qui in fide persti
terunt. Et reges terre. & magis
tratus. et tribuni. et fortes. et omnis
seruus & liber. hos reges et omnes
quos dicit. sci sunt a minimo usq; ad
maximos. qui eo tempore fortes steterunt.
in persecutione antixpi. Non inmerito
reges et potentes nuncupantur. qui
inpiissimo colla submittunt. ceterum
qui tunc reges erant in mundo. preter
unum persecutorem antixpm quantecumque
fugiendo locum tuitionis & occulta
tionis querebant. Sicut dicit.
Absconderunt se in speluncis et in
petris montium. hos montes non
tantum perspicuae istos quos uidemus
dicent. sed xpm & scos patres im
plorant. et suffragium ab eis accipere
postulant. Sicut scriptum est. habi
tabit in spelunca petre fortis. Spe
lunca & petre unum sunt. Et dicunt
petris et montibus. cadite super nos.
& abscondite nos a facie sedentis
supra thronum. et ab ira agni. quoniam
uenit dies magnus ire eorum et quis
potest stare. Cadite super nos. uerbum
est totum misericordie affectum postulantis.

Et qdāmmodo totū illū qui rogat̃ in
miseri uiscera transire deplorantis. Sic
scriptū est. Cecidit sup collū eius. et
fleuit. Et iterū. Cadet misedia tua
sup me. idest satis tua misedia me
adphendat. atq; contegat. Abscon
dite autē dixerunt. ut homo uetus
& peccator a dō oculos abscondat̃.
quia in homine peccatore. nunc latet
peccator. et dns misericor semp adpe
nitentiā expectat. Nos psingulos
dies peccamus. & ille psingulos dies
non irascitur. Et ira dī peccata nrā
eiusdem dī miseratione contecta. sic scrip
tum est. Beati quorū tecta s peccata.
Peccata enī tegimus. cū bona facta
malis actibus sup ponim̃. Et iterū.
Caritas tegit multitudinē peccatorū.
Huiusmodi namq; refugiū dns manu
festat. cū ab ira sua abscondi peccatores.
ortat̃ dicens. Et nunc intrate inpetrā.
& abscondite uos intra a facie timoris
dnī. et a claritate fortitudinis ei⁹.
Hanc terrā quā dicit scām. idest
corpus xpī. Nā quomodo in alterā
trām. nisi in ipsa dicit confringere
terrā. Et iterū. Omnia manu facta
abscondent inferentes in speluncas
& in cauernas petrarū. & in scissuras
trae a facie timoris dnī. cū surrex
confringere trām. Non idola dix
abscondere. sed ipsos homines qui
in cordib; suis idola portabunt.
Et hoc modo idola sepelire. idest.
ueterē hominē abscondere. & nouū

induere. & in petrā xpō se abscondere. hic
quasi recapitulat & ante psecutionē ad
monet & omīs ad penitentiā puocat.
Sequit̃ enī & exponit idola expellere.
ut ipsi intrent in portam dicens. In illo
enī die expellet homo abhominationes
suas argenteas & aureas. quas fecer̃
adorare uanas. & nociuas. ut intrent
in cauernas solide petre. & in scissuras pe
trarum. Expelluntur enī idola uisibilia.
& intr ē inpetra. Idest puplice conuer
tuntur & ueniunt ad xpm. ut illic idola
inuisibilia que corda possederant. ob
ruant. abscondant. & perdeleant. idest
dū hominē ueterē xpō configim⁹. ut in illo
noui inueniri possimus. Quia uero secdm
ueterē hominē. idest exteriorē carnalē.
terrā dnī. idest carnē xpī ingreditur.
neq; in ea idola spālia in abolitione repel
lit. ipse idolū est. Et non est absconditus
a facie timoris dnī. Hos p esaiā increpans
dns dicens. Vlulate sculptilia in hrlm.
At uero iacob abscondit. & pdidit idola
sub terebinto. usq; in hodiernū diem.
Terebint⁹ enī corpus ē dnī. ipso dicente.
Sicut terebintus. expandit ramos.
Et filii matris meę pugnauer̃ contra me.
sic terebintus qui amisit folia. Et iterū.
In illa inquid die expellet homo idola.
die. totū tempus ex quo dns passus. dix.
Ex inde homines absconduntur in terra
noua. cū qua resurrexit confringere
trā. idest de eā die qua dns ad passionem
uenit. mortē gustauit. & resurrexit.
in hac petra se xpō homines scī cū eis

exemplũ relinquens. ut eius uestigia se
quantur. Propterea dixit. Abscondi in
terra. cũ exurrexerit confringere terrã.
Nota quia in hoc sexto sigillo & recapi
tulauit ab origine de xp̃o. a beo loco
ubi dicit. q̃d reges & potentes abscon
derunt se in speluncas. Legim̃ & in ũd
ubi ait. Abscondit me in tabnaculo suo.
in die malorũ in petra exaltauit me.
Omnẽ autẽ dicit se abscondisse. sed non
om̃s absconduntur. sed sola pars qui
xp̃m cognoscit. de qua loquit̃ dicens.
Luna tota facta est sanguis. idest in
martirio p̃seuerat. Et om̃is mons &
insule de locis suis mote sunt. & om̃is
seruus & liber. absconderunt se in montes.
Si autem p istos montes uisibiles. dicit
de locis suis recessisse. quomodo se in
illo absconderunt? aut quomodo se om̃is
seruus abscond&. cũ const& & etiam
ex seruis ẽẽ que rapiunt̃ in nubibus.
Unde manifestum est quos om̃s dicat
in obtunsos. neq; uisibiliter conuenit
sed sp̃aliter factum esse credamus.
Primũ quia non omnis locus habet
montes. ut possit se omnis homo abscon
dere. Deinde cũ apparuerit d̃ns ut
coruscatio. non remorabitur itineris
longitudinẽ nec habebunt spatium
pe- tendi homines montes. & etiã ipsis
montibus habitantes. Quid de campes
tribus dicã. quos ab hac stultitia peni
tentia non reuocat. ut locorũ situs
eos possit in montib; abscondere. Non
eñi in nouissimo tantũ terremotu.

multas e secto laberitab; confugient.
alii ad montes. idest ad ap̃torum doctrinã.
d̃ni misericordiam implorantes. hoc semp
factũ est a passione d̃ni usq; nunc.
Sed tunc magis fi&. cũ ad diẽ iudicii
instare diẽ d̃ni signũ descensionis
ostenderit. Caeterũ hoc semp pro
missũ et factũ est. Sic eñi habet con
suetudinẽ sc̃ã p̃phetia. sic narrat fu
tura quasi iam facta. Sic p̃terita.
quasi adhuc facienda. Nam sic d̃s
futur̃ p̃miserat destructa altaria.
que ieroboam fecerat in samaria.
sicut p osẽ p̃pham dicit. Auferent̃
aaron peccatũ isr̃l. Spine & tribuli
ascendent sup altaria eorũ & dicent
montib; tegite nos. & collibus ca
dite sup nos. Destructa sunt hec al
taria per iosiam regẽ iuda. sic̃ in reg
norũ legimus. Non tamen aliquis
dixit montibus tegite nos. nisi illi
qui destructis idolis intra se d̃ni re
condebant. sed hec in figura facta s̃
p iosue. Uerumtamen conpleta s̃
& complent̃ur semp in d̃no. qui omnẽ
idolatriã depredatus sup uerticem
montiũ. sua castra constituit. idest
speculatione contẽplationis in cor
pore suo. suã aecclãm construxit.
Qui & ultimo tẽpore iudee peri
culo. in his montib; fugirent. sic in spe
ciali ihr̃tm generale illius inueterate
describit eis excidiũ dicens. Filiae
ihr̃tm nolite me plorare. sed uos plo
rate et filios uros. q̃m uenient dies

inquib; dicent. beatę steriles & uentres
quę nongenuer̄. & ubera quęnonnutri
erunt ., Tunc incipient montib; dicere.
cadite sup nos. et collib; cooperite nos., Qm̄
si inuiridi ligno haec faciunt. idest
tempore inmaturo . ita psecunt̄ nouis
simo & oportuno quomodo psequentur.,
Cū ergo intellexerint nouissimū esse
excidiū ihr̄lm. confugient admontes
rogantes abscondi se abeis et beatos
dicentes eos qui nullis conditionis
humanę uinculis peccati captiq; re
tenti sunt ; Auertendū ꝑ p̄trea est &
ante oculos cordis habendū. narrati
onis genus qđ sp̄s sc̄s inisto libro in
omī ẏmperio conseruabit ., Usque
ad sextū enī numerū ordinē custo
diuit. et p̄termisso septimo recapi
tulaꝛt. et duas narrationes quasi
ordinē secutus inseptimo concludit .,
Sed ipsa recapitulatio ꝑ locis intelli
genda est ., Aliquando enī aborigine
passionis. aliquando amedio t̄pore.
aliquando de sola ipsa nouissima p̄ssura.
aut non multo ante dicturus recapi
tulat. tamen fixū seruat. et a sexto
recapitulet., Nunc ergo de scripto
sexto ab origine redit. et recapitulat
eadē breuiter. atq; aliter dicturus.,

EXPLICIT EXPLANATIO SEXTI
SIGILLI IN LIBRO QUARTO .,

INCIPIT STORIA QUATTUOR
ANGELIS. VENTORUM IN
LIBRO QUARTO :::

Et post hec uidi quattuor angłos stan
tes inquattuor angulos t̄rae. tenentes
quattuor uentos terrę. ne flarent int̄rā.
neq; inmare. neq; innullā arborē. Et uidi
alium angłm ascendentē abortu solis. ha
bentē signū dī uiuentis., Et clamauit uocē
magnam quattuor angłis. quib; datū est
potestas ledere t̄rā et mare dicens ; Nolite
nocere t̄rā neq; mare neq; arbores. donec
signemus seruos dī nr̄i infrontibus eoꝝ ;

SOL
ANGLS UINIENS AB ORTE SOLIS HABENS SIGNUM DEI
UINT PRIM
ANGLS II CUSTOS
UINT SECUND
ANGLS MAGISTER UINTI
SIGNUM DEI UIUI
ISTE ANGLS DICIT ALIIS IIII ANGLIS NE NOCEANT TERRE NEQ: MARI NEQ: AR BORIB: DONEC SIGNENT SERUOS DEI IN FRONTIB: EO RUM.
ISTI SUNT SERUI DEI QUI SIGNANDI SUNT IN FRONTIBUS SUIS.
TERRA
MARE
UINT TERCI
ANGLS TENENS UENTUM QUARTU
UENTUS
MARE

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIE IN LIBRO QUARTO :;

Et post haec inquid uidi quattuor angelos stantes in quattuor angulos t̄rae. tenentes quattuor uen-tos;

Quattuor angeli et quattuor uenti. unū sunt, de si apte dicer&. Vidi quattuor angtos tenentes quattuor angtos. aut quattuor uentos. tenentes quattuor uentos. In initio diximus. quā de causa unam rem diuidat. Isti autē angli ut uenti. & boni sunt & mali. Quattuor enī sunt soli. sed bipti sunt. sicut in consequentibus melius explanauimus, hi uenti et partē bonam tenere. & partē suā malam, Nam secdm ezechiel quattuor uentos terrae bonos inuenimus. qui ad primā resurrectionē faciendā inspirant ossa arida. & carnes mortuas. Quattuor enim uentos homines dicit. id est flatum & mentē. quā hab& aeccta in quattuor angulos terrę. et eadē in hisdē locis spirat, Iste flatus id ēst quattuor uenti. p daniele ppha aduersus dicitur inruisse in ppto, Ecce in quid quattuor uenti. celū inruer in mare magnū, Et de mare ascender quattuor bestiae. quas angls quattuor regna mundi esse dixit, Septē ergo angeli. ut iā dictū ē aeccta est. quorū septē sunt uno nomine omīs sunt, Pro ut enī causa exiit. et numerum dicit. sicut nunc quattuor angelos dixit. ut in quattuor angulis t̄rę ostender& ecctā tenere. & partē suā ne deciperet consignandos accepit, Atubi omīs isr̄t in fine mundi saluus factus fuerit. fi& de medio. eius quā detinet, Et tunc pars quarta angulorū soluta in suo tēpore aperit. id est praedicabitur, Sic aplis ait, Et nunc quid deteneat scitis ut in suo tempore denudetur misteriū enī facinoris iam aperitur. tantū qui detinens detinet modo. quo adusque de medio fiat. Et tunc reuelabitur ille impius anti xps, Et quia diximus quattuor angtos bipertitos. eē inuicē mixtos. id est aeccta & regna mundi, Curauimus oportunę commemorare mundi regna. uel maxime presens regnū in medio eē aecctae p orbem in falsis fribus. id est ypocritis in ministerio facinoris, Non est enī regnū cui deputentur falsis frs. quā sclī omīs mali reges dicuntur. quia suis uoluntatibus precipitantur, De tali b principibus aptls dixit. qui nemo ex principibus huius sclī cognouit. Si enim cognouissent. numquā dnm glorię cruci fixissent, Qui autem dnm crucifixerunt. euangtii scriptura denuntiat, Pilatus enī unus ex principibus dnm non crucifixit. sed calumniantib; dimisit, Et aptls petrus eo qd isr̄t xpm crucifixiss&. sic ad eos loquitur dicens, Certū ergo scias domus isr̄t. quia et dnm illū et xpm ds fecit

hunc ihm quē uos crucifixistis., ł cdns sctm
esse in falsis fr̄ib; dix̄., Vos de secto estis.
& de hoc mundo., Et iterū discipulis ait.,
Si uos mundus odit. me primū odit.,
Tenentes inquid quattuor uentos
terrae ne flarent in trā neq; in
mare. neq; in nullam arborem.,
Terra et mare & arbores. homines
dicit., Ne flarent. id. ē. ne spm̄ sui
tradent. & sui similes efficiantur.,
Et uidi aliū anglm ascendentem
ab ortu solis habentem signū dī
uiuentis; Aliū angelū eandem ecctam
dicit., Ab ortu solis qd dicit. idest
a passione dni clamantē in quattuor
angulis terrę., Sol xps est., Non enī
sicut ordo reuelationis est postqua
tuor anglos. ut uidiss& alium anglm.
NON., Sed utrūq; ab initio libri unū
anglm uidit., Vnū est enim. atq; idem.,
Eccta predicat aeccta; Et clamauit
uoce magna quattuor angelis
quib; data est potestas ledere
terrā & mare., Primū dixit uentos
tenere ab anglis ne flarent in trā et mare.
Nunc angelis dicit. ne leseritis trā
& mare., Ostendit unum esse. Nam &
in alia recapitulatione nouissimo cer
tamine anglis dixit. solui quattuor
trans flumen eufratēn., Isti & illi unū
sunt. quos hic uentos dixit tenere.,
Ex quo autē passus. ē. dns. ligatus
est diabolus., sicut dns dicit., Quomodo
potest quis intrare in domum fortis.
nisi prius alliget fortē., Manifestū
est diabolū esse ligatū et pedib; eccte
subiectū., Sic scriptū est., Dixit dns
dno meo. sede a dextris meis. donec
ponā inimicos tuos. omnis sub pedibus tuis.,
Ligatus est itaq; diabolus in corpore
suo. idest in homines malos. ne se
ducat nationes credentes. in quat
tuor angulis trē. idest aeccta que cor
pus ē xpi., De quo corpore dicit.,
Ne leseritis trā neq; mare neq; ar
bores. donec signemus seruos dni
nri. in frontib; eorū., Imperiū dni est.
qd anglis idest corpus eius qd est aeccta.
adnuntiat & dicit., Sinistri ledendi.
idest. ypocrite dicit., Ne leseritis. quia
spāliter aeccta ledit., Haec est uox
que in medio quattuor animaliū dicit
ledenti., Vinum & oleū ne leseritis.,
Precepit dns trā suā idest eccta suā.
spiritaliter non ledere. quousq; omīs
serui dī signentur., EXPLICIT EXPLA
NATIO QUATUOR ANGELIS UENTORUM.

INCIPIT STORIA CXL IIII MILIA IN LIBRO QUARTO.

Et audiui numerū signatorū. cxl
iiii. milia signati ex omni tribu fili
orū isrt.,
Ex tribu iuda. xii. milia signati.,
Ex tribu ruben. xii. milia signati.,
Ex tribu gad. xii. mil signati.,
Ex tribu aser. xii. mil signati.,
Ex tribu neptalim. xii. mil signati.,

Extribu manasse. xii. mil signati.,
Extribu simeon. xii. mil signati.,
Extribu ysacar. xii. mil signati.,
Extribu zabulon. xii. mil signati.,
Extribu ioseph. xii. mil signati.,
Extribu beniamin. xii. mil signati.,
Extribu leui. xii. mil signati.,
Post haec uidi et ecce turba multa
quā dinumerare nullus poterat ex
omni gente. et tribu. et pplis. et lin
guis., Stantes in conspectu sedis
et agni. amicti stolis albis et pal
me in manib; eorū., Et clamabant uoce
magna dicentes., Salus dō nrō sedenti
sup sedem et agno., Et omīs angli sta
bant in circuitu sedis et seniorū et quat
tuor animalium., Et ceciderunt in
conspectu sedis sup facies suas. et ado
rauerunt dicentes amen., Benedictio
et gla et sapientia et gratiarū actio.
et honor. et potestas. et uirtus dō nrō.
in scta sctorum., Am.,

EXPLICIT STORIA.,

IOHS
LUCAS
INTIA
ET GRA
RU
ACCIO
ET HO
NOR
ET PO
TESTAS
ET
VIRT
DO NRO
IN SECU
LA
SECULOR

Extribu manasse. xii. mil signati.
Extribu simeon. xii. mil signati.
Extribu ysacar. xii. mil signati.
Extribu zabulon. xii. mil signati.
Extribu ioseph. xii. mil signati.
Extribu beniamin. xii. mil signati.
Extribu leui. xii. mil signati.
Post haec uidi et ecce turba multa quam dinumerare nullus poterat ex omni gente et tribu. et ppl(is) et lin guis. Stantes in conspectu sedis et agni. amicti stolis albis et palme in manibus eorum. Et clamabant uoce magna dicentes. Salus d(e)o n(ost)ro sedenti sup sedem et agnio. Et omnis angeli sta bant in circuitu sedis et seniorum et quat tuor animalium. Et peciderunt in conspectu sedis sup facies suas. et ado rauerunt dicentes amen. Benedictio et gl(ori)a et sapientia et gratiarum actio. et honor et potestas. et uirtus d(e)o n(ost)ro in secla sclorum. am(en).

EXPLICIT STORIA.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIE IN LIBRO QUARTO ;;

Et audiui numerū signatorū centum quadraginta quattuor milia signati. ex omni tribu filiorum isrł.,

Centum quadraginta quattuor milia. omnis omnino aecclæ est., Qd & ex empłis facile est pbare. qualiter sit pratione., Ut si ip partes querat duodenarius numerus simul duct⁹. plenitudinē suā excedit. ut puta habet enim partes quinq; duodecim quod est unū., Sexta. qd duo, Quartā qd tria., Tertia quod quattuor, Dimidia qd sex., Unū enim & duo et tria et quattuor et sex simul ducta quindecim faciunt., Et longe a duodenario numero excedunt. sed tamen misteriū faciunt., unus. in numeris diuidi non potest., Ab ipso enī surgit omis numer⁹., dm̄ significat. a quo surgit omis origo. qui diuidi et scindi non potest., Duo. duo testamenta intelliguntur., Tria. trinitatē que est ds̄. que quāuis tres sunt psonae. in una creduntur unitate naturae., Quatuor. quid aliud. nisi quattuor aeuglistas., Senarius igitur numerus pfectus ē. quia partibus suis conpletur., habet enī tres partes., Sextā. tertiā. et dimidiam., tres hee partes in sūmum ducte. id est. unū. et duo. et tria. simul eundē numerū consūmant pficiuntq;

senariū., Ideo q; p huius numeri pfectionē. sex diebus operatus est ds̄ omnē creaturā., Tres haec partes senarii numeri demonstrant nobis trinitatē. dm̄ in trinitate. numeri. mensure. & ponderis. fecisse. omnē creaturam., Cognosce ergo plurimā ualere senarii numeri pfectionē. in scripturis scis. frequent inuenim⁹., Presertim in morte dnī simplā. et in resurrectione dnī simplam., Mors itaq; dnī nr̄i ihū xp̄i non fuit in anima. sed in carne sola., Mors uero nr̄a. non solū in carne. sed & etiā in anima ppt peccatū., In carne uero. ppt penā peccati., Ille uero quia peccatū non habuit. in anima non est mortuus. nisi tantū in carne., Et hoc ppt similitudinē carnis peccati. quā de adā traxit., Igit simpla ei mors. pfuit duplę nr̄ae., Et simpla eius resurrectio. profuit duplę nr̄ae., Mors carnis xp̄i. et resurrectio. duae sunt., Mors carnis nr̄ae. & resurrectio nr̄a. due sunt., Mors enī nr̄a. et resurrectio animę nr̄ae. duae sunt., Duae mortes nr̄ae. & duae resurrectiones nr̄ae., Duae et duae. quatuor sunt., Una morte dnī. & una resurrectionē eius, Adde quatuor nr̄as. sex fiunt., Igit simplū dnī. et duplū nr̄m. tres sunt., Et quia senarius numerus tres partes habet. sicut supradixim⁹. unum et duo et tres. sex faciunt., Nam et triginta sex hore quib; fuit dn̄s in inferno. simplū dnī. et duplū nr̄m conpleuit., Duodecim igitur hore fuer diurnę. & uiginti quatuor nocturnę., Iste xxiiii.

adduplā morte nr̄am congruunt.
et ille .xii. hore diei ad mortem dn̄i
simplā reducte, in unū senariū nume
rū faciunt. Reuera enī et natiuitas dn̄i
senariū numerū habet. Quadraginta
sex annis aedificatū ē templū hoc di
cebant iudei. in eugl̄io qd̄ intelligitur
de corpore dn̄i. Quadraginta sex anni
positi sunt p dieb; quadraginta sex.
Et quia quadraginta sex dieb; dicunt in
fante formari in utero. & sub inde usq;
ad diē parturitionis crescit. Computa
ergo sex uices quadraginta sex.
et inuenies dies .cc. quadraginta sex.
qui faciunt menses nouem et dies sex.
Computa ergo ab .viii. kl̄ Aprl̄ quan
do passus est xp̄s dn̄s. tunc etiam
creditur fuisse conceptus, et usq; in
diem .viii. kl̄ ianuarii. & inuenies
dies .cc.lxxvi. qui constant p senariū
numerū. Quid de illa muliere in eugl̄io
quę decem & octo annis curuauerat
satanas quā sanauit dn̄s. quę tot annis
curua iacebat. quia et ipsi senariū nu
merū habent. Ter igitur sena .xviii.
fiunt. Illa itaq; mulier intelligitur
genus hominum. qd̄ sexta ętate
s̄cli a captiuitate diaboli dn̄s libe
rauit. Quia sex dies in quib; operat̄
est dn̄s ebdomada est. & sex miliū
annorū figurā ostendunt. quę una
ebdomada nuncupat̄. Prima ętas
ab adam ad noe. et sunt anni IIcc lxxii.
Secunda a noe usq; ad abraam. et fiunt anni
dcccc xl ii. Tertia ab abraā usq; ad

dd̄. qd̄ ~~constant~~ … anni.
Quarta … a dd̄
usque ad … trans
migratio … nem
babilonię … quod
fluxerunt … anni.
Quinta … a transmi
gratione babilonię usq; ad aduentum
dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. Et ab aduentu dn̄i
nr̄i ih̄u xp̄i usq; in p̄sentem erā id est
dccc xiiii. Sunt anni dcc lxxvi. Et
primo homine adam usq; ad xp̄m fuerunt
anni .v. milia .c lxviii. Computa ergo
a primo homine adam usq; in p̄sentē erā
dccc xiiii. & inuenies annos sub uno
quinq; milia dccc lxxvi. Supsunt
anni de sexto miliario ccxxv. finit
quoq; sexta ętas in era dccc xxxviii.
Residuū s̄cli tempus humanę inuestigatio
nis incertū est homini. de hac re facere
questionē dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s abstulit di
cens. Non est uestrum scire tēpora ut mo
menta quę pater posuit in sua potestate.
Et alibi. De die uero illa et hora nemo
scit neque angeli celorum nisi pater solus.
Et qui diem dixit et horā. aliquando enim p tem
pora dicuntur. Aliquando uero simplici
tate intelliguntur. Ut sciatis in ueritate
sexto millesimo anno finiendus erit
mundus. Utrū impleatur an minuetur.
soli dō cognitū est. Cęterū ut suspicemur
de septimo non possumus. quia nec scrip
tū inuenimus. Sex diebus operatus est.
quos inuenimus a mane usq; ad uesperā
esse finitos. De septimo non legimus nisi

requieuisse.
Et ipse sex
dies sex
milium
annorum
figuram ostenderet.
quibus scl̃i istius ętas deducitur indi
caret. In septimo. resurrectionem
omniũ scorum. et quia sexto die
hominẽ fecit. et de costa eius quod
est latus facta ẽ. femina. et ex his
duobus creuit [gen͠ humanũ] et repleta est terra
ita intellegas sexta ętate scl̃i quasi
sexta die primũ hominẽ adam
de noua terra. sic scdm adã quasi
sexto die de noua uirgine nasci xp̃m.
et quia diximus uirgine noua. talis non
fuit inuenta de semine adam. neq;
alter talis filius de semine eius qualis
xp̃s. Et sicut adam dormientis de la
tere [eius] facta est femina et repleta est tr̃a.
ita et scds adam xp̃s somno passio
nis dormiens de latere eius facta
est aecclã. ut repleatur cęlestis para
disi terra de qua dauid orabat. Credo
uidere bona dñi. in terra uiuentiũ.
Et sicut sexto die finito nichil legimus
dnm̃ operatũ. nisi cessare ab operib;
et requieuisse. ita credimus sexto
millenario uerũ finito anno non diem
resurrectionis esse. Qua autem die et ora
ut ait ipse dñs. nemo scit neq; angeli
cęlorum nisi pater solus. Et alius euan
gelista addidit quod neq; filius scit.

Nos uero non scdm litterã. sed scdm sen
sum intelligere debemus. ne forte sicut
sonat heretici quos inortas & triortas
qui a teudosianis exorti dicuntur.
quod absit. cũ ipsis sentiam. hi tã sser
quod xp̃i diuinitas ignorare futura quę
sunt scripta de die et hora nouissima.
Non recordantes xp̃i psonã in esayam
loquentis. dies iudicii ex corde meo.
Unde manifestũ ẽ quod filius scit. sed
discipulis indicare noluit. ut semp de
morte suspecti et incerti in sclo spem
non haberent. Nam de die legimus.
quia sic dñs nr̃ ihs xp̃s die dñico resur
rexit a mortuis. ita nos resurrecturos
in nouissimo sclo. die dñico speramus.
Sed quia reuoluentẽ hunc diẽ in calculo
multa dñici dies efficiuntur. quo tẽpore.
quo anno. qua hora. qua die.
resurrectio sit. nescimus. Utrũ minue
de istis xx annos. solus ds scit. Sed tam
aetiã de repromissione dñica legimus.
mutasse sententiã. Deniq; in genesi le
gimus centũ uiginti annos penitentiae
constitutos ante diluuiũ; Qui qui tanto
tempore. id est centũ annis noluerunt
agere penitentiã. nequaquã expectabat
dñs. ut xx alii conplearentur. sed infert
ante quod postea fuerat comminatus. Sic etiam
esayas ezechiã regẽ dixerat moriturũ.
quindecim anni leguntur addidisse. et ni
niuitarũ adhuc tres dies. et niniue sub
uertetur. Et tam ad preces ezechiae
et niniue di sententia commutatae.
Non nouitate iudicii. uerum consilios

nouos habeat. qui numquam p varietate
temporum mutatur. Et scriptum
est. Semel locutus e ds. duo quia
semel decreuit ante secla. qualiter
p secla disponantur. Sed eoru con
uersatione mutat sententiam. qui
meruerint indulgentiam. Neq; eni
ds hominib; sed uiciis irascitur.
Qui cu in homine non fuerint. nequa
quam punit. Alioquin. et ut ihere
mias loquitur. Se mala minari
sup gentem et si bonu fecerit. minas cle
mentia commutare. Rursu bonum
genti se adserit pmittere. et si mala
fecerit dic se mutari sententiam.
Unde eidem ihereme dicitur cu orasset
p populo. ob duritiam cordis populi
iudeoru. Ne ores p populo hoc quia
non exaudiam te. Et ad samuel. Us
q; quo luges sup saul et ego abieci
eum. In cinere igitur et sacco pos
tulat impleri. qd promiserat ds.
Non quod eet incredulus futuroru.
sed ne securitas neglegentiam. et ne
glegentia pareret offensa. Ita ut
supra dictum e. intelligere debet
v expectare et timere omis catho
licus hos xxv. annos. tamquam
una hora putare et die noctuq; inci
nere et cilitio tam se inqua mundi
ruina plangere. Et de supputatione
annoru supra non querere. et diem
extremi scli ut tempus supra non
queat inuestigare que nemo scit nisi
ds solus. Unusquisq; ergo de suo co

gitet transitu. sic sacra scriptura
ait. In omnib; operib; tuis memo
rare nouissima tua. et in eternum
non peccabis. Quando eni quisq;
de sclo migrat. tunc illi consummatio
scli est. Sed quia senario numero
usq; ad fine mundi excessimus.
dignu est ut ad senariu numerum
recurramus. qualit non solu mundu.
sed aetiam tota eccla p unu numeru
do psule disputemus. Unde sapien
tibus et uiris catholicis. ut religi
osis ratio eoru contemnenda
non est. In multis eni scarum scrip
turaru locis. quantu misteriu
habent elucet. Non eni sine causa
in laudib; di dictu est. omnia in
mensura et numero et pondere.
fecisti. Senarius namq; partib;
suis pfectus e p pfectione istius
mundi. quidam numeri sui signi
ficationem declarat. Similiter
et quadraginta dies quib; moy
ses et elias et ipse dns ieiunaue
runt. sine numeri cognitione non
intelleguntur. Sic et alii in scrip
turis sacris numeri existunt.
Quoru figuras non nisi nota huius
artis scientia soluere possit.
Tantu aetiam nobis. ex magna par
te sub numeroru consistere disci
plina. Quando oras hora dicimus.
quando mensiu curricula suppu
tamus. Quando spatiu anni re
deuntis agnoscim. quando milia

annoru ab exordio mundi usq; infinem.
inuenimus. Si quidem dns inquarta
diei operatiõe. Fiant luminaria infir
mamento celi. ut luceant sup terram.
ab incoatione diei et noctis. et ut diui
dant inter die & nocte. ut sint insigna.
& tempora. & dies & annos. & sint
in splendore infirmamento caeli et lu
ceant sup terram. Quib; ita pfectu e lu
minibus ipsis. antecederet lux. tribus
diebus. Unde michi uidet egiptii cae
tereq; gentes hoc sequentes decreu
quattuor annis impletis die integru
sup fluu adicere. Qd etiam bissextu
solent nominare. Na cum tres dies istos
computare quid sint atq; recogitare
uoluerim anni centesimam q; partem
esse cognoscimus. Centesima aute &
uicesima dies inuice computata. ista
tercia pars ee anni dinoscit. Tercia
igitur addita parte annuali. quadri
gendi dies integer conpletur. atq;
adpartu partes menses atq; anni sup
flui computantur. Quos ebrei quidem
imbolisinos uocare solent. idest sup
adiectiones. qui depascha usq; inali ud
pascha. dies ccc l x x x iiii fatuunt. unde
depascha errare solent. qui calculi nes
ciunt ratione. Egipti uero hos. exulta
tiones sideru atq; stabilitates unino
bis sextu appellant. ppt rememora
tione lucis atq; dierum & noctium.
que luminib; antecesserunt cele
brantur. Ideo qd tres dies sine auctore
sole pcesserunt. Certu est enim ppter

sctarum scripturaru traditione per nu
meru educere omnem aeccle ordine.
Per numerum siquidem ne confundamur
instruimur. Tolle secto computu. &
cuncta ignorantia ceca complectitur.
Nec differri potest aceteris animalib;
qui numeri nesciunt ratione. Et quia
supra iam psenariu numeru diximus.
de muliere curua que omne omnino
genus prefigurauit humanu. Nunc
restat ut ebdomada istius seti pdis
tinctione dieru & noctiu. differendo
deducam usq; ad xpm. Et quia di
ximus sex diebus consumauit ds opa
sua. & septimo requieuit. quia hic
mundus in sex etates constare dicitur.
& in septima erit requies scorum cum
dno. Quarum prima aetas est. ab
adam usq; ad noe. qui habuit mane ipsa
conditionem hominis in paradiso. Ha
buit uespera diluuiu. hic quasi primus
dies in creatione rationalis creature
angli & hominis. qui dicuntur filii di.
Post expulsione a paradiso adam duos
habuit filios. simplice & impium.
Impius occidit pium. & pro eo natus est
seth qui dictus e filius di. Et facti s
duo popli. idest agnus et bestia. Et quia
uoluntate conditoris. duo popli agnus
& bestia. communes liberos & conu
ges miscuerunt. factu est diluuium.
Secunda aetas est a noe. usq; ad abraham.
habuit mane arca que prima uocat
specialis aeccla. que tricamerata tres
partes saluauit. idest homines. bestias.

& aues. que secta dies firmamentū nuncu
patum est., & tres filii noe. quasi tria
animalia. id est aries. et uitulus. et capra.
ab his trib; omnis terra est diuisa., Habuit
uerā confusionē linguarū. et ruinā turris
nembrot. gigantis., Tertia etas est
ab abraā usque ad dd., Habuit mane.
separatione abrahe a gentibus., Que
habuit mane ipsum abraam quasi
tertia die separatę aquę ab aquis.
id est patriarche a gentibus. ubi moysi
lex est data., Dixit autē ds ad abraā.,
Ego sum dns qui eduxi te de terra cal
deorū. ut darem tibi terram istā heredi
tare., Et dixit abraham, Quomodo sciā
quia hereditabo eā. Et dixit illi ds.,
Accipe tibi uaccam trimā. caprā trimam.
arietem trimum. turturē & columbā.,
Hec tria animalia. filii sunt noe; Aries.
sem. de quo natus est agnus., Vacca cam.
de quo natus est uitulus., Capra iafeth.
de quo natus est hyrcus., Haec tria ani
malia diuisit p mediū. fecit sex partes
de toto mundo p senariū numerum.,
Tres partes dextrę. & tres sinistrę.
Id est aeccta et sinagoga., Aues uero non
diuisit. id est omnis caro sci tatis. cū spu
dī coniuncta. non iā diuisi sed uniti. ad
cęlos uolantes ascendunt., Nā illa diuisa
animalia. gentilē poptm significant.
credentiū xpm et incredulorū., Hic dies
habuit uesperā. impiissimū regem saul.,
Quarta aetas est. ad dauid usq; ad trans
migrationē popti iudęorū. in babilonia.,
Habuit mane ipsū dauid. a quo cepit

splendor regni et pphetię. quasi quarti
diei luminaria., Habuit uesperā peccatū.
regnū & sacerdotiū. p quib; gens illa
meruit captiuari in babilonia. & quia
quattuor peccata commiserat homo
iuda., Id est furta. adulteria. homicidia.
et idolatria. p quib; ieremias quadru
plici planxit alfabeto., Errauit de
semita pphetię. p quā ueniebat ad uiā
que dicitur xps. iactatus ē in deserto.
incidit in leena. que et rapuit eū., Sur
rexit ursus. tulit leenę predā., Sur
rexit pardus. tulit urso pdam.,
Surrexit bestia terribilis. dentes ferreos
habens. capita septē et cornua decē.
tulit pardo predā. & possedit eam.,
Quinta etas est de transmigratione
babiloniae. usq; ad aduentum dnī nri
ihu xpi., Habuit mane ieremiam.
uel danielē. quia quinto die prima bene
dictionē pisces in aqua. et auis., In passione.
habuit uesperā peccatū popti iudęorū.
quando excecati sunt. ut etiā dnm
nrm ihm xpm non possunt agnoscere.,
Venit agnus inmaculatus. tulit bestię
terribili qui septē capita habebat &
decem cornua. superauit eā & excussit
eius predā. id est quē supra diximus.
hominē iuda., Homo cumq; se cognos
ceret a tantis periculis ab agno liberatū.
inuidia ductus. occidit agnū., Haec ni
mirū bestia parturiit hominē. qui
& multa electorū corda tenuit. Sed
hanc predā auidā. moriens agnus ex
cussit., Hic est agnus quē ad uesperam

iudei succincti p lumbos uestimenta.
baculū in manu comessare secredunt.
Et dauid ait; Ad uesperum demorabit
fletus. & ad matutinū letitiā; Nam
cū istis baculis cū quib; inmaculati
agni carnes appetunt. iudas scarioth
alexillarū suppositionis. ultimum
tempus ad occupandū saluatorem
noctis tumultuositas. plebeia con
uenit. Quib; ita agni acerua nox
intonuit, quasi ad latronē cū gladiis
et fustib; aduenistis. Gladii scilicet
principes sacerdotū et seniores popli.
a quib; agnus occiditur. Fustib; plebs
minuta. quib; blasphemantiū popu
laritas parmata. Nam qđ sub ues
pera imago di agnus iste decipitur.
nocte iudeis lenocinio adulteratę
legis. pptm isrt admissū peccatum
per inportunitatē. ceci blasfemantes
fouendo. qđ fixerat. separatus a luce.
in tenebris includebat. ut noxa
criminis cecus tenebrarū sequeretur
adsensus. Passio xpi int lucem et te
nebras. magno sacrifitio litabat lucis.
cui xps nomen adsumpserat. tempo
rali lapsus uidebatur occasu. ut
post tenebras cruente cene. qua agnus
fuerat immolatus xps. iterū in alia
die trib; ex inferis. damnatus crimine
mortis t'rore. cum sua luce fulgeret.
Merito sub hac dni passione ipsi ante
agni inmaculati atq; pfecti uellera.
omis xpiam in ta eccla ne nt ette
xeunt. Et quasi sub trinitatis nomine.

id est. stamnis. licii. et tramę. unius substantię
lanae. unum dm in trinitate se a lserunt.
Sed tamen haec lana. quid cui melius esse
uidetur diuersis coloribus heresium di
uersę tincturę colore fuscatur; Alii
uermiculo. alii uiridi. alii croceo.
alii coccino. Alii alio uario. rubeo ut
nigro colore subrideant. perfecti tamen
castulis imbuantur. agni uellera candi
data texere conantur. Nam qđ agni
uellus candidatū. diuersi coloris
tinctura fuscatur. significat hereses quę
ex innuali lana. ueste plus quā innocuā
mutando peiores. & uariando se ama
ritudine tincturę semp inficiunt.
Sed ex una xpi lana cui splendore pro
fecto debuerant insipientię secta mu
tari. ut ex uno agni bellare annicul
pfecto candore translatas uestibus. secte
multę & hereses oriuntur. quib; sint dam
nabiles officinę. Et quanto se .obum
branda p floreos colores heresis pro
fanata confecerit. medicaminibus erbis
pictura leuauerit matricem lanae.
post illud uelleris fronde uestis inpso
discordię suę curriculo xpm dnm
quē figmentis simulationibus fallit.
confiteri ipenitus non audebit. De ta
libus in euglio ait; Multi dicent mihi
in illa die. dne dne. in tuo nomine
manducauimus & bibimus. et in tuo no
mine demonia eiecimus. magnalia
fecimus. Tunc respondebit & dicet
eis; Discedite a me operarii iniquita
tis. non noui uos in domo patris mei.

idest in ecclesia. Neq; enim proderit cuiquam
dicere. sed facere. Hic est agnus qui natus
est de illo ariete. Sem filio noe. Cum hoc
agno. leo. & ursus. et pardus. uitulus &
ouis. et capra simul morantur. Solum
bestia terribilis. cum decem cornibus &
septem capitibus cum eo est in conflictum.
Iste agnus est qui in monte sion idest in
speculatione ecclesie. uirtutum erbas de
cerpit. a quo bestia cotidie superatur.
& capta tenetur. Iam sextum sētm insit
quo nunc est ab aduentu domini. usq;
quo mundus finiatur. et ueniat ad iu
dicium. habet mane. lumen uerum
xpm. qui semper oritur in cordibus cre
dentium. qui dies perfectus nuncupatur.
habet uespere. sinagogam ut ignorantiam
stultorum. scismaticorum. ypocritarum et here
sium. siue in fine perpetuam noctem ipsum
antixpm. Hic est dies primus in ope
ratione. & nouissimus in perfectione.
In hanc aetatem facit finem. et recapi
tulat a principio. Sic enim dictum est.
In principio fecit deus celum et terram. terra
autem erat inanis & uacua. Iste est prin
cipium. in quo fecit deus caelum et terram.
In celum intelligimus spiritum. in terra intelli
gimus carnem. Predestinauit in princi
pio hunc hominem xpm. salomone
attestante. Dominus creauit me in principio
uiarum suarum. In principio creatum dicit.
idest predestinatum. Totius trinitatis unitate
dictum est. Faciamus hominem ad imaginem
& similitudinem nostram. Ad cuius imaginem
factus est adam. similitudo tamen in xpo

reseruatur. Sed quia terra est inanis &
uacua. idest inuisibilis. et inconpo
sita. quod nec uideri nec palpari potest.
Ecce iam uisibilis est. ecce iam palpari
potest. sicut ipse dicit. Palpate et ui
dete. quia spiritus carnem et ossa non habet.
sicut me uidetis habere. et nolite esse
increduli. sed fideles. Ecce iam terra
conposita. in quo principio creauit
deus caelum et terram. idest spiritum et car
nem. Et in hoc celo & terra continentur
omnia. idest uisibilia et inuisibilia.
Omnis namq; creatura antequam tempore
suo fieret. in ipso dei uerbo. idest in fi
lio. quod est principium. prius erat ab
angelis cognoscenda. et sic suo tem
pore facienda. Quapropter ipsa crea
tura cognitio in semetipsis uespera
erat. In deo autem manet. quia plus
uidetur ipsa creatura in deo. quam
a semetipsa uidetur creatura. Plus
scilicet uidetur in arte qua facta
est. propterea enim ait. euangelista iohannes.
Quod factum est in ipso uita est. Omnia
igitur que facta sunt et uitam non
habent. in ipso uerbo dei uita sunt.
in se ipsa non sunt uita. Celum. terra. la
pis. uitam non habent. & tamen in deo
uita sunt. Uiuunt igitur in deo sine
initio. atq; incommutabiliter omnis
creatura. Ac per hoc plus uidetur ab angelis
sanctis in uerbo dei. ubi sunt uita. quam
in se ipsa. Et ne forte aliquem moueat.
ut dicat aliquis omnia filius fecit &
pater et spiritus sanctus non fecit. Omnia que

facta sunt siue in cel. siue in terra. sancta tri
nitas fecit. id est pater et filius et spiritus sanctus.
In personis trinus. sed in natura unus est
deus. Communis operatio trinitatis.
una potestas. & una maiestas. Intel
lige quod dicit. In principio creauit deus
caelum et terram. Terra autem erat
inanis & uacua. et spiritus domini ferebatur
super aquas. id est super omnem creaturam.
In deo patre dicit. in principio filium.
in spiritu sancto. spiritum sanctum. Ecce commune
opus trinitatis. Nam cum dixit deus fiat
lux. angelos dixit. quia non in tenebris
erat deus. sed quia se primitus ab angelica
creatura cognosci uoluit. quod prefecit
in carne est. Ideo dixit. fiat lux. Iste est
dies inchoationis creaturae. qui non primus
sed unus est nominatus. quia primus die
rum omnium xpistus est. Primus ergo dies
angelorum dicitur. sed in creatione mundi.
quia de omni creatura ipse primus cog
nouit factorem suum. ergo in cognitione
sui primus dies. In cognitione firmamenti.
secundus. In cognitione diuisionis aquarum.
tertius. In cognitione solis ac lunae
& stellarum. quartus. In cognitionem
uolatilium ac reptilium. quintus.
In cognitionem iumentorum & ferarum
uel ipsius hominis. sextus. Vides hominem
sexto die factum. iam in anima et car
ne praescitus erat. xpistus. et predestinatus.
& ab angelica creatura cognitus. quan
do iste adam factus est primus. cum
pater ad filium personaliter diceret.
Faciamus hominem ad imaginem et simili

tudinem. unitatem substantiae demonstrauit.
Nostram uero. personaliter dixit. Et fecit deus. subs
tantialiter dixit. Voluit se uideri deus
qualis esset in forma. cum hominem sua sacra
digessit in linea. Vultus domini prefertur in ho
mine. ut bestiis. auibus. pecoribus. non homo.
sed imago potius. imperaret. Cognosce quan
tum distat inter hominem et pecus. qui homo
preponitur. et imperare mandatis. Itaque de
secundum adam, xpistum. qui homo perfectus esse dictus.
& alter homo. apud ipsum pecus est dictus.
Sed quia angeli et homines filii dei dicti sunt.
et sicut angeli eum primitus inter omnem crea
turam cognouerunt in diuinitate. ita et ho
mines angeli dicti sunt. qui eum plene cog
nouerunt in diuinitate. et cognoscunt in hu
manitate. Ergo ille qui est primus. ipse est. et
iste nouissimus. Primum cognitus a spiritali
creatura in diuinitate. et nunc non a car
nali. sed a spiritali creatura id est interiorem
hominem cognoscitur in humanitate.
Illuc dictum est fiat lux ut cognoscant
angeli dominum. hic dictum est ego sum lux
mundi. ut cognoscant angelici homines
xpistum. hominem dominum. Illuc. secundo die
dictum est. Fiat firmamentum in medio
aquarum. et diuidant aque ab aquis. hic dictum
est. Super hanc petram quam cognouisti petre.
firmabo ecclesiam meam. et diuidam sinagogam
ab ea. Illuc tercia die dictum est. con
gregentur aque in congregationem unam.
& appareat arida. hic dictum est. cum ad la
uacrum uenisset. Ecce agnus dei. ecce qui
tollit peccata mundi. Congregatae sunt
aque aliae supra celos. aliae in abissum. aliae

inmaria, tres partes facte sunt. una cae
lestis. et duæ terrestres. idest iusti. et pec
catores, Apparuit t̃ra. de qua t̃ra dictũ
est, Terra n̄ra dabit fructũ suũ, hic t̃ra
cotidie nobis. uberes germinat fructus.,
Illuc dictũ ē in quarta die fiant luminaria.
hic dictũ ego sum lux mundi. et qui am
bulat in die non offendit. quia me
huius mundi lucē uid&., Illũ dictum
est in quinta die producant aque pisces.
et uolatilia; hic dictũ ē nisi qui renat
fuerit ex aqua et spũ scõ. non potest
uidere regnũ dĩ., Et sicut me pater
misit ad passionē. & ego mitto uos.,
Illuc dictũ est crescite & multiplica
mini. & replete terrã, hic dictũ est
uę pregnantib; & nutrientibus. et be
atę steriles quę non genuerunt; In illa
crescere & generare mandauit. in ista
continentiam suasit, Illuc circũcisio
carnis. hic lauacrum in ablutione
cordis & corporis; Illuc in filiorum
prole benedictio credebatur. hic in
uirginitate benedictio & grã dupli
citer datur., Nos tamen sicut conu
gia non uetam?. ita nec predicamus.,
Scriptũ est, Qui habent uxores. tam
quam non habentes sint, Nuptię quan
tum per se bonæ sunt. tantũ curam re
rũ quę circa illas sunt. mala sunt.,
Qui non habet uxorē. sollicitus est
quomodo placeat dõ., Et qui hab&
uxorē. sollicitus est quę sunt mundi.
quomodo placeat uxori. & diuisus
est.; sed tamen apls ait., Qui se non po
test continere nubat., Melius est
bis & ter cum benedictione nubere.
quã cũ una corpus suũ maculet.
in fornicatione., Sed hoc de illo di
cimus. qui se non promisit in religionis
habitu dõ seruire., Nã si ut le uiter
promisit. & aliter fecerit. hab& dam
nationē sc̃dm apl̃m. quia primam
fidem irrita fecit, Nam quantũ distat
inter uirginitatē et coniugiũ. tantũ
distat inter primas nuptias et sc̃das.,
Scriptũ est enim., boues prata depa
uerunt. porci etiam non nulla suffo
derunt. pars cętera que manebat in
lesa, In prato depasto a bobus. conu
gia intellexerunt esse maiores, Et si
nullã florum retin& dignitatem.
tamen non amittit uiriditatem.,
In porcos. qui suffoderunt campum.
hii sunt fornicatores. qui t̃rã corporis
suã in luto crudelitatis. uitiisq; uer
santur., Pars tertia campi que inlesa
dicitur. uirginitas est quę florib.
lilii comparatur., Et quantũ distat
inter prefectum & mulionē uile
mancipium. tantũ distat inter uir
ginitatem & coniugium. Que uirgi
nitas in predicatione non imperat. sed sua
detur., et laus eius et gl̃a predicatur.,
in uno tamen quasi in uno palatio. ista
duorũ officia militant, Sed uirgines
animo & corpore habent dignitatē.
similē prefectorũ, Uirginitas uero
tanto animo habe[n]t dignitatē similē
mulionũ imperatoris. ordinationes

subsistentes duę dignitates. id est p̄
fectorum et mulionum; uno regi
militant. uno simul utuntur car
ruce ueiculo. mularumq; uno tra
huntur iugo. uno simul precceden
tium utuntur officio. Sed alia ē.
preciositas p̄fecti. et alia uilitas
mulionis. Perseuerate. o scāe
uirgines. qui talem glām habetis
apud aeternum regem incelis.
qualē habent p̄fecti apud im
peratorem interris. Cum de uir
ginitate itum fuerit ad coniu
giū. sic itur quomodo a p̄fec
tura preciositate. ad uilissi
mam militiam mulionis. Felices
eos unum contineat palatium.
unusq; reficiat imperatoris
annonam. una etiam sedeant
uterq; carruca. Tamen tanta
nota. tanta confusionis abiec
tio. opprimet eum. qui ex p̄fecto
fit mulio. ut nesit ultra mulio.
sed se optet occidi. ut hic talem
consolationem dabant decep
tores eius. qualem solent dare
uirginū deceptores. Dicunt namq;
deceptis uirginibus. Quid trista
mini quia uxores ēē cepistis. al
terū dām habuistis dum uirgines
essetis. et modo mulieres alterū.
Ipsius fuistis ancillę. uirgines. cuius
et mulieres. Ipsius ecc̄lam ingre
dimini. ipsius consecrabimini misteriis.
ipso signo censemini. Depone tristi

ciā animi. quia non gehennę manci
paris incendio. inter adulterantes
p̄sonas fornicantes. sed int̄
coniugii dignitates militię suę glā
non amittis. si hoc ipsum qd̄ coniux
esse ex uirgine uoluisti. inculpabilit̄
conseruaueris. sicuti qui ex prefecto
mulio factus sui consolatur.
Quid tristis efficeris. ipsi militas mu
lio. cui militasti prefectus. Age grās
quia plumbo non tunderis. non anim
aduerteris gladio. non carceri man
ciparis. Si tamen hoc ipsum qd̄ ef
fectus es mulio. inculpabiliter ministra
ueris. Ecce quantū distat inter uirgi
nitatem et primas nuptias. Quia
xp̄s in hunc mundū ueniens. saluare
quod perierat. semel fuit ad nuptias.
semel precepit esse nubendum.
Quia et si non peccasset adam. ad hoc
facta ei femina ut filios haberet. et
nuptię essent in paradiso. Sed tunc
quales nuptiae essent explicare
non possumus. quia conparatione
in terra unde demus non habem.
Sed quid melius quam de xp̄o ex
emplum sumamus. Xp̄s uirgo.
mater eius uirgo. Ioseph ut fuis
qui scdm carnem. pater ei dicebat.
uirgo. Ecce exemplum uirgini
tatis. ecce exeplum humilitatis.
et caritatis. ecce exeplum paup
tatis et nuditatis. hos debent imi
tari. qui uirginitatē animę et
corporis desiderant habere. hi erant

aecclā. hii sunt de quibus dictū ē, Sequuntur
agnū ubicumq; uadit, Et quia multa
membra sunt aecclē. et unum corpus.
ideo per numerū centū quadraginta
quattuor milia eē dicuntur; Multa sunt
genera uirginū. & multa coniugatorū.
multa etiā penitentiū. una uita scoꝝ
omnium. sed sedm laborē diuersa me
rita premiorū. que in hoc sexta diei
curriculo. non iam diuisi. sed in unū cū
patre adam ingrediuntur paradisū.,
Non iā absconduntur nudati sub arbore.
sed in stolis albis in uita figuntur cruce.,
In hac sexta aetate scti reformatus est
agnus humanus ad immaginē et simili
tudine di.,Et quia duo homines sunt
interior et exterior. id est anima &
corpus, unus est de limo terrae factus.
alter est sedm dm creatus., Ut in omne mini
sterio interioris hominis sedm immaginē
creatoris. bonitate. scitate. pfecti esse
possimus. ut aptls ait; Et si exterior
homo nr corrumpitur. interior
renouatur., Ecce habes interiore homi
nē sedm dm creatū. habes & exteri
orē hominē de limo terrae plasmatum,
habes interiore in quo xps inhabitat.
habes exteriorē. qui corrumpitur et dissol
uitur., hic mortalis. ille inmortalis. in
corporeus. rationabilis. subtilis. eternus.
et ideo imago di, habes interiorem
hominē congaudentē legi di. habes
exteriorē qui opera carnis exercet.,
Et quia aliud est immago. aliut simi
litudo. Diximus enī immaginē in psona

esse. similitudinē uero in factis; ut aptls
ait., Immitatores mei estote. sicut & ego
xpi., Et alibi ex uoce di, Estote sci; sicut
et ego scs sum., Videas ergo similitu
dinem in scitate. et in bonitate depu
tari., Denq; cū dixisset ds. faci
amus hominem ad immaginem et si
militudinē nrām. postea ait, Et fe
cit ds hominem. ad immaginē di.,
Non dixit ad similitudinē, Imma
ginē fecerat in animale adam. de
inuisibilitate. de inmortalitate animę.,
Similitudinē autē reseruauit in xpo.
per quē quia ad immaginē di factus fuerat.
iterū ad similitudinē reformaretur
in ipso. ut aptls ait., Primus adam
in anima uiuente. Scds adam. in
spū uiuificante., Ergo. qui in animā
uiuentem factus fuerat. similitudinē
necdū acceperat. Qui autē in spū
uiuificante factus est. in hoc simi
litudo di est reformata., Immago
enim in uultu est ut supra diximus.
similitudo uero in factis; In hac simi
litudine que est melior. et proxima do.
facile apparet; quod est in nouo simile.,
Id est diuinū. pulcrū. sincerū. non
uariū. non infirmū. non mutabile.,
Splendor est enī eterni luminis
xpi. quem in eo habitare dic aptls.,
Sed que est ista talis anima quod
nomini. aut que similitudo. nisi
uita celestis spālis quā nulla fedat
libido. nec uitiū. nec luxuria.
nec simulata colorū figmenta

corrumpunt. non auaritia, hec ergo similitudo cupiditate sciti non inflatur. non carnis uitio exardescit. non ira aut iracundia feruescit. nec immani crudelitate extridet. que priusquam torqueat ipsa torquetur. Sed habet haec similitudo pium uultum. misericordes oculos. linguam defendentem. beneficam uoluntatem. haec ergo optanda nobis est similitudo. que tantam habet gratiam et felicitatem. Ut quod est pene incredibile non iam homo. sed mutata lege et conditione inmortalitatis. deus appellatur. Et quare dixit deus. Sed factus non natus. idest beneficio dei. non natura. hic ergo celo sideribusque; communicans. aeternitate potietur ut est celestis. sed ne dubiteris quod dixi. extraho mine deus. Ipse enim deus donum hoc promittit. hoc dona. Labora uincere. ut merearis deus dici. Quia ergo ait. dixi dii estis. et filii excelsi homines. quod diximus simile est tale est. quale proto... idem uerita... quia nec recognosci potest simile. nisi habeat imaginem personalem. Et quia similem deo diximus. ut per opera intelligatur. quia et alibi dicitur. nullus ei similis. In scriptura enim sacra aliquando deus nuncupatiue. aliquando uero essentialiter dicitur. nuncupatiue dicitur. ut ait. Ecce dedi te deum pharaonis. Essentialiter autem deus dicitur. sic ipse ad moysen . Ego sum deus patris tui. deus abraam. et deus isaach. et deus iacob. Qui enim nuncupatiue dicitur. inter omnia est. qui uero essentialiter dicitur deus. super omnia est et unus est. Dii uero multi sunt. Nulli alii dicunt dii nisi angeli et homines. et hi angeli mittuntur ad homines. Sed ita sunt circa nos angeli dei. sicut iudices terreni et parentes obtimi. Quia quando iusta opera nos agere uident. laudem circa nos exibent et fauorem. quando autem nos iniusta opera facere considerant. non permittitur nos sine flagelli et pena transire. Sed terreni iudices solent muneribus redimi. illi autem nullo censu nullis muneribus redimi possunt. nisi nostris fletibus. Ille pro sua pietate eorum a nobis iustam indignationem auertat. et latam in nobis pro qualitate facti sententiam suam iubeat indulgentia inaniri. Quod autem dicimus iratum dominum. considerandum est quod ipse usus nos doceat uerbi causa. Iratum dominum diximus pharaonis. et ipsa ira per decem plagas exiuit. et omnes inuaserunt eum et penituit eum etiam et indulsit dominus et recesserunt. Cum ergo iratum dominum dicimus. non ipsum irascentem ostendere possumus. sed uelut aerem morbidum sementem pro hoc quod uideat contemni dominum creatoremque suum. Aut ardore solis. aut pluuiarum inun

dationes. aut motū terrarū. aut barba
rorū furores. Haec omnia ut dixi, mi
nisterio angelorum disfiunt. Cui bona
data dum a nobis contemnuntur.
dm̄ nobis faciunt sentire iratū. De sua
ira quā ad honore dn̄i in suis sensibus
excitant. sicut iusti iudices facere
solent circa eos quos arguunt. Si aliquis
contra uoluntate regiā cognouerit
perpetrasse. irā suā integerrimā seruant.
Et tunc irati non fiunt. cū reus per
supplicatione siue suā siue amicorum
regis. potuerit ad eius indulgentiam
peruenire. Ds ergo penitus iram non
habet. Irā habere possunt. qui patiuntur
quod nolunt. Ds autem nichil potest
pati quod non uult. Et sic dixi omnia si
mul celestia et terrestria. et ea que sunt
in mari et in abissis. subiecta sunt
angelis di. Sicut prefectis & comitib;.
et tribunis sunt subiecta officia que
ad nutū iudicū suorū alios ad letitiā
mutant. ut gaudeant pro suorū operum
qualitate. alios uero trahunt ad sup
plitia. alios ad uerbera. alios ad custo
diā. alios ad interitū et gladiū. et
ad ignes ire precipiunt. Ita sunt angeli
sup nos. Ante aduentū redemptoris nri.
inter angelos et homines. discordia erat.
Ast ubi uenit pax nrā xps. fecit utraq;
unā et sedet sup thronum. id est ecclam
quā sanguine suo comparauit. & dis
ponet iudicia sua per angelos. et eos
ut ceteros scōs. usq; dum ueniat ad iu
dicium. et ponat ratione cū eis. & cui

quantū talenta dedit. requirat.
Et pro qualitate laborū. aut premia
aut damna retribuat. Iustis donabit
eternum gaudiū. impiis uero eterne
pene suppliciū. Hec paucis per exces
sum diximus. qualiter scī in hoc
mundo cognoscerentur. monstrarem.
Ipsius eloquium dō nos illustrante. que
per testamenta firmare possumus.
quia quid ante mundum factū fuit.
quid etiā post mundū factū sit nes
cimus. Media tantū que diximus.
per auctoritate tamen firmare pos
sumus. Scriptū est enim in esaia.
Anno quo mortuus ē rex ozias. uidi
dnm sedente sup soliū excelsum &
eleuatū. et ea que sub eo erant imple
bant templū. Seraphim quoq;
stabant sup illud. sex ale uni. et sex
ale alteri. Duabus uelabant faciem
eius. & duab; uelabant pedes eius.
& duabus uolabant. & clamabant
alter ad alterū. et dicebant; Scs.
Scs Scs. dns ds exercituū. plena est
omnis terra gloria eius. et commota sunt
liminaria cardinū. & domus impleta
est fumo & dixi. Ve michi quia ta
cui. quia uir pollutus labiis ego sum.
& in medio populi polluta labia ha
bentis ego habito. et rege dn̄i exer
cituū uidi oculis meis. Et uolauit
ad me unus de serafim. et in manu eius
calculus. quē forcipe tulerat de al
tari. Et tetigit os meū. et dix. Ecce
tetigi hoc labia tua. et auferetur

iniquitas tua. et peccatū tuū munda
bitur. Et dixit. Quē mittā. et quis
ibit nobis ad p̄plm istū. Et dixi.
Ecce ego mitto me. Et ait. Vade et
dic populo huic. Aure audietis. et
non intelligetis. Haec omnia ex
uoce aecclę. Locutus est scs propheta.
Haec omnia potest ęccla dicere uel
facere. quę tam pretioso pretio est
comparata. Premissa storia spalis
sequitur intellectus. cuius causa
ipsa storia replicata est. Nos
[illegible] in commune dnm depre
cemur. ut michi quoq; de altari
carbo mittatur. et omni pecca
torū sorde deterat. primum
ut possim dī sacramenta conspicere.
et postea quę uideo enarrare.
Esaias uero uiuente leproso
rege. quamdiu ille regnū te
nuit. oculos non leuauit ad cęlū.
nec apta sunt cęlestia misteria illi.
nec dns apparuit. nec in mis
terio fidei trinitatis ter scm
nomen auditū est. Postquā enī
mortuus est rex malus. et quan
tum in re est sacerdotiū dissipatū.
aperte sibi lumina cęlestia pdiderat.
Sic popls isrl dum farao uixit.
ex luto et lateris et palearum
opere. non suspirauit ad dnm.
Dum ille regnaret. nemo quesiuit
dnm patrū abraham ysaac et iacob.
Quando uero ille mortuus ē. suspi
rauerunt filii isrl. et ascendit cla

mor eorū ad dnm. cum tunc magis gau
dere debuerant. et ante suspirare cū
uiueret. Si ergo intelligas ozia.
et pharaone. et cęteris istius modi con
trarias fortitudines uidebis quomodo
illis uiuentibus nullus nrm uideat
dnm. aut suspiret. et in penitentia cor
ruat. Non regnet ait apls. peccatū
in mortali urō corpore. Quando uo
luntati scilicet seruimus. et plus p corpore
pore quod de terra est quā pro anima
quę ad inmaginē dī facta est labo
ramus. hos reges in nos regnantes
habemus. et inde dnm uidere non pos
sumus. Regnante nrō peccato in cor
pore. egyptiis extruimus ciuitates.
in cinere uersamur et sordibus. Pro fru
mento paleas. p solida petra luti
opera sectamur. Vidi dnm sedentem
supra thronū excelsum. et eleuatum.
Videt duos prophetas. unū in excelso uidit.
et unū in ualle. Ipse uidet eū in ex
celso. qui in hoc sclo uidet hos reges
sibi mortuos. et suspirat in penitentia.
Ipse uidet eū in ualle. qui oziā. et pha
raonē. sup se regē habet. Pharao est
uenter. ozias sacerdotiū simulauit.
Sacerdotem significat qui suo uentri
seruit. et sacerdos uult ēē. sic uox
diuina dicit. Veniā et sedebo. et iudi
cabo pplm in ualle iosaphat. qd inter
ptatur iudiciū dni. Qui peccator
est et mei similis. uidit dnm sedentē
in ualle iosaphat. non in monte. non
in colle. sed in ualle. iudicii.

Qui uero iustus est et esaye similis uidet
illum sedentem super thronum excelsum,
et eleuatum. Ut autem et aliud in
feram. quando eum mente pertracto reg
nare thronis dominationibus angelis
ceterisque uirtutibus, uideo excelsum
thronum eius. Quando autem considero
quomodo genus dispensat humanum
et pro nostra salute semper descendere dicatur
ad terras, uideo humilem et terrae proximum
thronum eius. Seraphim quoque stabant
super illud. sex alae uni et sex alae al
teri. haec duodecim alae sunt quod est
secta in duodenario constituta. Seraphim
quoque ardentes uel incendentes di
cuntur. de quo igne saluator ait.
Ignem ueni mittere in terra. et quid uolo nisi
ut ardeat. Duabus uelabant
faciem eius. et duabus uelabant pe
des eius. et duabus uolabant. et ter
sanctus alter ad alterum clamabant.
De his aliis per ezechielem et apocalyp
sin supra in tertio libro plenissime ex
planatum inuenies. Nunc uero quod ego
primus proferimus. quorum quid uerum sit
dominus uiderit. quid ueri simile se
quentibus exponemus. Et duabus
quidem uelabant faciem. et duabus
uelabant pedes et duabus uolabant.
Velabant faciem non suam sed dei.
Quis enim potest scire principium. qui
antequam istum conderet mundum.
iterum fuerit in aeternitate. Quando
thronos. dominationes. potestates.
angelos. totumque ministerium caeleste
condiderit. Et duabus uelabant pedes
eius. non suos sed dei. Extrema pars corporis est. Ex
trema pars corporis est. Extrema
quippe eius scire quis potest. quid
post consummationem saeculi sit fu
turum. Quis scit postquam genus ho
minum fuerit iudicatum quae sequatur
uita. an rursum alia futura sit
terra. Et post transitionem alia
iterum elementa. uel alius mundus.
Sol que condendus sit. Priora
adnuntiate mihi. nouissima quae
futura sunt. et dicam quia dii estis.
Ait esaias. Significans neminem
posse quid ante mundum fuerit.
et quid post mundum futurum sit
enarrare. Et duabus uolabant.
et clamabant alter ad alterum et dice
bant ter sanctus. Duo qui clamabant.
lex est et euangelium. Per hos ergo
media tantum cognoscimus. quae
scripturarum nobis lectione pan
duntur. quando mundus factus est.
quando homo plasmatus sit. quando
diluuium. quando lex data sit. ut
ex uno homine uniuersa terrarum spa
tia completa sint. et in extremo tem
pore dei filius pro nostra salute sumpserit
carnem. Cetera uero quae diximus
ista duo seraphim in facie pedibusque
texerunt. Et clamabant alter
ad alterum. Pulchre positum est alter
ad alterum. Quicquid enim in ueteri
legimus testamento. hoc idem
in euangelio reperimus. Et quod in euangelio

fuerit laniatum. hoc in ueteris testa
menti auctoritate deducitur.
Nichil in eis dissonum. nichil diuersum
est. Et clamabant. Scs. scs. scs. dns
ds sabaoth. In ambobus testamen
tis. trinitas predicatur. Quod autem
sabaoth et saluator nr esse dicatur.
accipe exemplum in uicesimo tertio
psalmo. Virtutes que dnm minis
trabant celestium. alias fortitu
dines proclamant. ut pandant ianuam
dno reuertenti. Tollite portas prin
cipes uras & introibit rex glae.
Rursum ille fortitudinis. quia indu
tum carne xpm conspiciunt. nouo
misterio obstupefacte. interrogant.
Quis e iste rex glae. Accipiuntq;
responsum. Dns uirtutum. ipse est rex
glae. plena est uniuersa terra gla
eius. Hoc adhuc ad seraphin di
citur. de aduentu dni saluatoris.
Quomodo in omnem terram predicatio
illius porrigatur. & apostolorum sonus
mundi limites perlaberet et eleuatum
est sup liminare. a uoce qua clama
bant. Legimus in ueteri testamento.
quod semp dns moysi et aaron ad os
tium tabernaculi sit locutus. cum
ante quam eos necdum in sca
scorum induxerit. sicut ecccta
postea introducta e. dicens. In
troduxit me rex in cubiculum suum.
Quando ergo dns nr descendit
ad terras. sup liminare illud ele
uatum est. In greco sublatum dicitur.

idest quasi quoddam obscurum intrare
cupientibus sublatum est. et uniuersus
hic mundus impletus est mundo.
idest gla dni. et ds ignis est consumens.
hic. qui in syna monte descendisset ad
moysen. Ad aduentum eius uidebantur
lampades discurrentes. et plenus omnis
mons fumo. Vnde in psalmo dicitur.
Qui tangis montes. et fumigabunt.
Ex igne ergo qm totam substantiam
capere non possumus. leuior quedam
uniuersum mundum. ut ita dicam rarior
fumi natura dispgitur quam nos capientes
dicamus. Ex parte cognoscimus. et ex
parte pphetamus. Et nunc uidemus p
in speculo. et in enigmate. Ergo prius
ubi sit hoc incendium salutare. nulli du
bium quia in sacris uoluminib; ex
quorum lectione uniuersa omnium
uitia purgantur. Et ecccta quod est domus
di p scripturas impleta e fumo. Et dix.
Ve michi quia tacui. Quid e quia esaias
tacuit in sermone peccauerat. et inde la
bia habebat inmunda. Et quantum ego
arbitror. qui oziam regem in templum
ruentem non corripuerit. Quia postquam
obierat zaccarias sacerdos. uolens pse
offerre donaria sacerdotale ordine. non
tam pius quamquam audacter inuasit.
Et reclamantib; leuitis et sacerdotibus.
nonne tues ozias rex et non sacerdos.
audire noluit. statimq; lepra in fronte
pfusus est. hic intelligitur cum alii cla
massent. esaias tacuit. et inde post
eius mortem polluta labia conspexit

dicens. Ve michi quia tacui, Esayas ut iustus
tantū in sermone peccauerat. ideo sola
labia habebat inmunda, Ego ut loqui
et oculis uideo ad concupiscendū. et si
animo scandalizor et pede. & omnium
membrorū parte delinquo. inmunda habeo
omnia. Et quia simul spū babtizatus
tunicā pollui. sed ī babtismatis purga
tione. id est. ignis indigeo. Non sicut
quidam putant. in scripturis uerba sim
plicia. Primū in his absconditū est.
aliud littera. aliud misticus sermo
significat, Ecce dns in euglio. cingitur
linteo. peluim ad lauandos pedes dis
cipulorū preparat. serui fungitur mi
nisterio. & hoc ut doceat humilitate.
ut nobis inuicē ministremus, Non ab
nuo. non recuso. Quid est qd petro re
cusanti dicit. nisi lauero pedes tuos.
non habebis partē mecū. Et ille respdit.
Non solū pedes. sed et manus et caput.
Ascensurus dns ad celū. quia apti ut ho
mines terrę insistentes. adhuc habebant
peccatoꝝ sordib; pollutos pedes.
Vult eos ad delictis penitus liberare.
ut ei possent pphetali sermone congru
ere. quā speciosi pedes euangelizan
ciū pacē. & inmitari ualeant eccle
uerba dicentis. Laui pedes meos.
quomodo inquinabo illos. Ut etiā
siquis post resurrectionē. postea his as
serit puluerem pedū excutere.
in testimoniū laboris. Quod
eo usq; pro omniū salute contende
rint. Facti iudeis ut iudei. genti

libus. ut gentiles. Ut etiā priora uesti
gia. aliqua ex parte polluerint, Igitur
ut ad propositum reuertamur sicuti
apti purgatione indigebant pedū.
ita esayas purgatione labiī dignus
efficitur, Populus uero non solum
non agens penitentiā. sed nesci
ens quidē quia esaias labia habe
bat inmunda. purgationis reme
diū non meretur. Propheta uero
qui se in labia deliquisse cognouit.
angeli carbone ad sua purganda
labia sensit, Nos uero. qui a pri
mā sententiam sequimur. euan
gelicū testamentum asserimus,
Missum ppha qd habens in se.
utraq; mandata ex ueteris testa
menti ignito sermone dī. duplici
pceptorum acie conphendit. &
tactis labiis quicquid fuerat igno
rantiae purgabit. hoc siquidem nos
labia interpretamur inmunda pur
gationis suę repulit ueritate. hanc
forcipe sibi iacob in se alā conspicit.
hic est gladius bis acutus, hęc duo
minuta. quę mulier uidua mittit
in donaris. hic in statera duos denarios
habens quę in ore piscis reptus pro dnō
et petro redditur, A duplici quae
unione retinet uirtutē, Carbo con
prehensus mittitur ad ppham. quem
in centesimo nono decimo psalmo cū
ppha dnm rogaret dicens, Dne li
bera animā meā a labiis iniquis.
et a lingua dolosa, Et post interroga

tione sps sci; Quid detur tibi aut quid
adponatur tibi. ad linguam dolosam.
Dictum est, Sagitte acute potentis
cum carbonibus desolatoriis. Scimus
prophete esse concessum. uere quippe
est desolator carbo. qui linguam purum
facit a peccato, Sermo diuinus est.
de quo dicitur. habes carbones
ignis sedebis super eos. hi erunt tibi
in adiutorium. Ecce qualiter habet
labia purgata. qui mortuo rege
ozia uel pharaone suspirat in penitentia. Ipse est aeccla. ipse et centum
quadraginta quattuor milia, Et quia
calculando per numerum deo procedente
explanabimus omnem mundum. nunc
recurramus ad ipsum numerum quem
se apostolus audisse testatur dicens.

Audiui numerum signatorum centum
quadraginta quatuor milia signati
ex omni tribu filiorum israhel. Iam
supra diximus cxliiii. milia omnem
esse aecclam, Sed quanti sint numerati dicuntur. et quales sint ad imaginem et similitudinem in deo requirunt.
qui non quemlibet sanctorum imitando.
sed ipsam ueritatem contemplabiliter intuendo operantem iustitiam. ut ipsam intelligat et sequatur. ad cuius imaginem et similitudinem factus est. ueritatis. et quales cognoscere debeat iam supra diximus.
Ceterum de numero signatorum in fine
mundi cum iudea ad fidem uenerit. per
duodena milia. cxliiii milia uirginum de israhel esse creduntur. Et si uir

multitudo
ginum tanta fuerit, putas non uirginum
quanta erit. Uerum quia per numerum
diximus et per senarium numeri perfectionem
esse explanauimus. nunc de senario
duplicato duodecim fiunt, haec est
aeccla in duodenario numero constituta; id est apostoli, et duo decies duodecim.
cxliiii. sunt, quia omnis aeccla ut
supra dictum est. cxliiii. milia sunt,
Et cxliiii. milia duodenario numero
proficit. Bis duodeni. xxiiii fiunt,
hi sunt xxiiii. seniores. decies xii.
fiunt. cxx, hi cxx animae super quas
sps scs descendit in igneis linguis in pentecosten, haec est prima aeccla que fundata primum est super xpm petra,
Super quam fundamentum aliud nemo
potest ponere. preter id quod positum
est. quod est xps ihs. hic est fundamentum
etiam totius aecclae membrorum.
exemplum. quisquis in hoc exemplo
non est. in fundamento non est. nec
templum non est, hos mensurat cum
arundine. hos non excludet foras.
quia ipse est templum celestis ihrlm.
Ad hos cxx adde xxiiii seniores.
fiunt cxliiii. Et ut perficias
cxliiii. milia. per singulos duodecim
pone duodena milia. id est per uno
duodecim milia. et per altero sic.
quousque compleas duodecim. et
inuenies per summa cxliiii milia.

Et haec omnis omnino
aeccla que in toto huic numero membrorum

ee creditur fundata. q(uo)d est xps; supra
firmissimā petra. Nam scorum numer(us)
innumerabilis esse p(er)ibetur, p(ro)pha
adtestante. Michi autem nimis
honorificati sunt amici tui d(eu)s.
ualde confortatus ē principatus
eorū. dinumerabo eos & super arenā
multiplicabuntur. Xpo quem nichil
latet numerati sunt. qui ad ima
ginem et similitudinem numerati
sunt sequuntur. Nobis tamen
innumerabiles sunt. quia super
arena multiplicati sunt. Sic dicit.
Post hec uidi et ecce turba multa
quā dinumerare nullus poterat
ex omni tribu. et gente. et poplis
et linguis. Non dixit post hec uidi
aliū poplm aut aliam turbā. sed
uidi poplm id est eundē quē uidi
in misterio. c.xl.iiii. milia. hunc
uidi modo innumerabilem et quē
uidi ex omni tribu filiorū isr(ae)l.
Ipsa est turba multa ex omni tribu.
et poplo. et gente & lingua; Quid est
centū xl iiii. milia exposuit di
cens. innumerabilē; et quid sit ex
omni filiorū isr(ae)l exposuit dicens.
ex omī gente. & tribu. et poplo.
& lingua. omis enī natio. gentes.
tribus. popls. et lingua. qui ad
fidem ueniunt. in hac radice in
seruntur. et fit ipse qui uenit
duodecim trib; isr(ae)l. Dns enim
in eugtio manifestat totā ecctam.
siue ex iudeis siue ex gentib; xii. cum

tribus isr(ae)l esse dicens. Vos qui secuti
estis me sedebitis sup thronos. iu
dicantes duodecim tribus isr(ae)l.
Cū manifestum sit omnē ecctam
iudicaturi. qui est ex omni gente.
non ex sola circūcisione.
Apts denique introitū gentiū.
isr(ae)l dixit implere. Donec ple
nitudo gentium intret. et sic
omis israhel saluus fieret. Vt
autē ostenderet cxl iiii. mil
ipsa ee sine numero. & duode
cim tribus isr(ae)l ipsas ee omis gentes
tacuit. Centū xl iiii. milia et
pplm innumerabilem solū dixit
stolatū albis. tersum lacrimis.
& remuneratū. Non ut quidā putant
isti sunt infantes quos erodes occidit.
q(uo)d impletū esse non est laboris
ostendere. Illi enim tantū ex tribu
iuda fuerunt. isti autem ex omni
tribu. et gente et lingua; Stantes
inquid in conspectu in conspectu
throni. et in conspectu agni amicti
stolis albis. et palme in manibus
eorū. et clamabant uoce magna
dicentes. Salus dō nrō. sedenti in
throno et agno. Et omīs angli
stabant in circuitu throni. et se
niorum. et quatuor animalia.
Et quid esset ipsa turba. exposuit
dicens. Et omnes angli stabant.
Nichil est enī quod preter ecctā
describat. Q(uo)d autem ait. palme
in manib; eorū. Nec inmerito.

iustorum uita palme comparatur. quia
scilicet palma inferius tactu aspera
est. et quasi aridis corticibus obuoluta;
Superius uero et uisu et fructibus pulcra;
Inferius corticum suarum inuolutionibus;
angustatur. sed supe... rius am
plitudine pulchre uiriditatis expan
ditur; Sic quippe est electorum uita dis
pecta inferius. superius pulcra. Iuxta
terra ista idest in ima quasi multis
corticibus obuoluitur. dum innume
ris tribulationibus angustatur. In summa
uero illa eternitate quasi pulchre
uiriditatis foliis amplitudine retri
butionis expanditur. habet quidem
aliud palma quod omnium arborum
generibus differt. Omnis namque
arbor in suo robore iuxta terram uasta
subsistit. sed crescendo superius an
gustatur; Et quantum paulisper sublimior.
tantum in altum subtilior redditur;
Palma uero minoris amplitudinis
iuxta terram ... et iuxta ramos
ac fructus ampliori robore exurgit,
Et que tenuis ab imis proficit uastior
ad summa subcrescit. Quibus itaque
alia arbusta. nisi terrenis mentibus
et terrena lucra desiderantibus inueni
untur esse similia. In hac uita uasta
in illa uita angusta. quia sine dubio
omnes huius seculi amatores. in terrenis
rebus fortes sunt. in celestibus de
biles; Nam pro temporali gloria usque ad
mortem desudare appetunt. et pro
spe perpetua ne parum quidem in labore
subsistunt; Pro terrenis lucris quaslibet
iniurias tolerant. et pro celesti mercede.
ut tenuissimi uerbi ferre contumelias
recusant; Terreno iudicio tota etiam
die assistere fortes sunt; in oratione
uero coram domino ut unius hore momento
lassantur; Sepe nuditatem deiectionem.
famem pro adquirendis diuitiis atque
honoribus tolerant. escarum se abstinen
tia cruciant. atque adipiscenda lucra
festinant. superna autem laboriosa
querere tanto magis dissimulant.
quanto ea retribui tardius putant.,
Hi itaque quasi arborum deorsum uasti
sunt. sursum uero angusti; Quia
fortes in inferiora subsistunt. sed ad
superiora deficiunt., At contra ex qua
litate palmarum designatur proficiens uita
iustorum qui nequaquam sunt in terrenis
studiis fortes. neque in celestibus. sed lon
gius atque distantius studiosos sese exibent.
quam seculo fuisse meminerunt; Nam qui
busdam per predicatorem nostrum dicitur; hu
manum dico. propter infirmitatem carnis uestre;
Sicut enim exibuistis membra uestra seruire
inmunditie et iniquitati ad iniquitatem,
ita nunc exibete membra uestra seruire
iustitie in sanctificationem. eorum sine dubio
infirmitati condescenditur. ac si ... apertius
diceretur; Si nequaquam amplius potestis.
saltim tales estote in fructu bonorum
operum. quales fuistis antea in actione
uitiorum; Ne debiliores uos habeat sancta
libertas. quos in carne ualidos habuit
usus terrene uoluptatis; Sunt uero non

nulli. qui cũ cęlestia appetunt. atq; huius
modi facta noxia derelinquunt.
ab iniqua cogitatione sua cotidiae in
constantię pusillanimitate deficiunt.
quibus hos nisi arboribus similes di
xerim. qui nequaquã tales superius
surgunt. quales inferius oriunt.
hii quippe in conuersatione uementes.
non tales quales ceperint pseuerant.
& quasi more arborum in inchoatione
uasti sunt. sed tenues crescunt.
quia paulisp argumenta teporum.
patiuntur detrimenta uirtutum.
Mollitur quippe in eis. desideria supna
languescunt. Et qui robusta ac fortia
pposuerant. debilia atq; infima con
sumant. Dum que ętatis augmento p
ficiunt. quasi flexibiles crescunt.
Palma uero sicut dictũ est uastior
in summitate est. quã eẽ ceperit qua
litatis ex radice. Quia sepe electorũ
conuersio plus finiendo pagit. quã
proponit incoando. Et si tepidius prima
inchoat. feruentius extrema con
summat. Videlicet semp inchoare
se extimat. et ppterea infatiga
bilis in nouitate pdurat. hanc scilicet
iustorũ constancia. propha intuens
ait. Qui confidunt in dño mutabunt
fortitudinẽ. et assumunt pennas ut
aquilę. Current et non laborabunt.
ambulabunt et non deficient. Mutant
quippe fortitudinẽ. quia fortes stu
dent esse in spali opere. qui ante fuerant
fortes in carne. Assumunt pennas ut
aquile. quia contemplando uolant.
Currunt et non laborant. quia
uelocibus magna celeritate pdicant.
Ambulant et non deficient. quia in
intellectus sui uelocitatem retinent.
ut tardioribus conscendant. In eunctis
uero bona quę accipiunt. quanto
aliis libenter accomodant. tanto
ipsi incommutabiles in nouitate
perdurant. Et qui tenues a radice
inchoationis exeunt. fortes in
culminis perfectione conualescant.
Sicut dicit. Et ceciderunt in cons
pectu throni. et in conspectu agni
in facies suas. et adorauerunt eum
dicentes amen. Benedictio et cla
ritas. et sapientia. et grãrum actio.
et honor & uirtus & fortitudo.
dõ nrõ in scła sclorum. am̃.
Ut ostenderet turbã innumerabilem
quã uidit stantem in conspectu throni.
ipsos esse angłos qui ceciderũ in faciem.
et adorauerunt. Neq; ipsam turbã.
neq; animalia. neq; seniores hoc loco
dixit adorasse. sed solos angłos. ipsi
angeli ipsi sunt turba. ipsi seniores et ani
malia. ipsi ceciderunt et adorauerũ dm̃.
Et respondit unus ex senioribus dicens
michi. Isti qui amicti sunt stolis al
bis. qui sunt & unde uenerunt.
Et dixi illi. Tu scis dñe. Unus ex
senioribus ecclesia est. Unus unum
pdocet. idest ecclam eccla. Unus
alteri adnuntiat. quid sit remu
neratio laboris sctorum dicens.

Hi sunt qui uenıunt ex magna tri
bulatione. et lauer̄ stolas suas. &
candidas eas fecerunt. in sanguine
agni., Non ut aliqui putant mar
tires soli sunt. sed omis ęccta. Non
eni in sanguine suo lauisse dixit
stolas. sed in sanguine agni. id est.
in gratia di per xpm̄ sicut scriptū
est., Et sanguis filii eius emundat
nos., Propterea sunt in conspectu
throni dī. & seruiunt illi die ac
nocte in throno eius. Id est in lege
dnī meditant̄ die ac nocte in throno
eius. id est in ęccta. Et qui sedet in
throno habita[bi]t sup eos. Et ipsi
ei throni sunt. sup quos habitat
ds. Et nunc et semp & in sc̄la non
esurient amplius. neq; sitient.,
Sic dns dicit, Ego sum panis uitę.
qui uenit ad me non esuriet. et qui
credit in me. non sitiet umquā. Et iterū.
Qui biberit ex aqua quā ego dabo
ei non sitiet in eternū. sed erit in illo
fons aquę salientis. in uitā ęternam.
Neque cadet sup eos sol. neq; omis
aestus. Sic p esayam dicit ds
de ęccta, Erit in umbra ab estu
in tecto. et in absconditto a turbine
et imbre. Et iterū. Per diē sol non uret te.
neq; luna p noctē. Sol xps est. qui
in xpo offendit. sol ustulat eū p diē.,
Luna ęccta est. qui in ęccta offendet.
luna uret [eum] p noctē. Virtutē sacramen
torū dicit in suis ugere. nec aliqua
solis et lunę aduersa deceptione res

tinguit. qm agnus qui sedet in medio
throno pascet eos, Agnus. xps est, Agnū
dixerat accepisse a sedente in throno,
hic agnus in medio throni. reuera xps
est in medio ęcctę. Ipsa est thronus eius.
cū qua resurrexit in throno, Et de
ducet eos ad uitę fontes aquarū sic
ipsa ęccta dicit. Dns regit me et nichil
michi deerit. in loco uiride ibi me
collocauit. Sup aquā refectionis enu
triuit me, Itē p esayam. In omnib; uiis
pascentur. & in omnib; semitis pascua
illorū, Non esurient neq; sitient.
& non percutiet eos ęstus et sol. quia
miserator eorū reget eos. et ad fontes
aquarū potabit illos., Et ponā omīs
meos in uia. et omne semita in pascua
illis., Et delebit ds omnē lacrimam
ab oculis eorū., Omnia hec spāliter
ueniunt a ęcctę. cū dimissis peccatis
resurgimus. et uetere hominē pri
ori ex poliamus, Xpm induimus.
et gaudio sps implemur, huiusmodi
namq; uita. sic dns pmittit ęcctę,
Ecce ego faciā ihrtm in hilaritatem.
et plebem meā in iocunditatem.,
& iā non audietur in illa uox plorationis.
neq; uox clamoris. et non erit illic
iam maturus et senior. qui non implebit
tēpus suū, Qm puer centū annorum
morietur. et peccator centū annorū
maledictus erit., Edificabunt domos.
et ipsi habitabunt. et plantabunt
uineas. et ipsi bibent uinū earū, Ista
omnia spiritalia sunt in ęccta. quia non

mundi culturas cuius labores fre
quenter examinantur incursib; qm
puer centu annoru moritur.
omis eni qui ignorantia cecatus
ambulat et quid ei futurus eueniat
non considerat. licet ad centu annos
moriatur; puer est. Et peccator
centu annoru maledictus erit.
Omis eni qui quod rectu est intelligit
et operari pigrescit. maledictus
erit. Omis eni sexus et etas in etate
xpi babtizatur sicut apls dicit; In
uiru pfectu. in mensuram aetatis ple
nitudinis xpi. qui moritur aut pecca
tor licet babtizatus et sapiens uide
atur. maledictus erit; Ne quis putaret.
qd omis multu uiuens benedictus sit;
Secdm prima promissione ut bene tibi sit.
et sis longi temporis sup terra. Con
cludit utraq; narratione septimo
sigillo. quod preterierat et recapi
tulat; quia in sexto sigillo fecerat
finem et recapitulauerat. nunc uero
inchoat septimu sigillum.

EXPLICIT SEXTI SIGILLI EXPLANATIO.

INCIPIT EXPLANATIO SIGILLI SEPTIMI.

Et cu aperuisset sigillu septimu
factum .e. silentiu in celo. sed
paruum silentii uidit. quia eadem
uisione adhuc plus plenius uisurus
erat. Qd in hoc septimo signo non ui
dit tantu. quantu adhuc futurus
erat uidere. Et ut ei aptius multa
ostenderentur; interruptu e silentiu.

Quod si esset iugis locutio. non esset
finis serui. hic uidendu est. narrandi
fine facere. Hunc uero recapitulat
a xpi passione eadem alter dicturus;

EXPLICIT LIBER QUARTUS.

INCIPIT LIBER QUINTUS STORIA
EIUSDEM LIBRI SEPTEM TUBARUM.

Et uidi septe anglos. qui stant in cons
pectu di. qui acceperunt septe tubas;
Et alius angls uenit et stetit super
aram. habens turibulu aureu. Et
datae sunt illi odoramenta multa.
de orationib; scor omniu sup aram.
que est in conspectu di; Et ascendit
fumus odoramentoru. de orationib;
scorum. de manu angli in cons
pectu di. Et accepit angls turibulu.
et impleuit illud igne aris. et misit
eu in terra. Et facte sunt uoces et
tonitrua. et fulgura et terremotus;

SEPTE ANGELI STANTES IN CONSPECTU DEI HABENTES SEPTEM TUBAS.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRADICTE STORIE IN LIBRO QUARTO VII. ANGELORUM

Inhoc libro recapitulat aborigine
dicens.

Et uidi septem angelos quistant
inconspectu di. Septem an
gelos septem aecctas dicit. quisupra
scripte sunt. Sed adhuc alias uisiones
quas uisurus erat post septe angtos
qui acceperunt septem tubas. idest p
fectam predicatione. Sicut scriptum
est, quasi tuba exalta uoce tuam;

Et alius angls uenit. et stetit sup aram;
hocquoq; narrationis genus quod dicit.
spaliter intelligendu est, Frequenter
eni spaliter quod ponit. inparuo ser
mone conphendit. et breuiter enarrat,
Et finito eo. qd obscura dum interpo
suerat. ad propositu redit. Primum
eni posuerit septe angtos accepisse
tubas, Nunc uero dicit alius angls
uenit & stetit sup aram, Iste angls
xps est. qui stat sup ecctam suam.
spu septiformis plena. ut intellegas
post septe angelos uenisse. Johannes
uero uno tempore hoc uidit. et angto
uenente illi septe tubas acceperunt.
idest per omne mundu xpm adnuntia
uerint quidem et aduentu xpi pdicabat
aeccta. sed tantu in iudea. Sup ara eni
iussit ds p moysen nemine ascendere.
nisi xps uenisset, habens turabulu
aureum, Turabulu eni incensare di
cimus. qd est corpus xpi, Ipse enim
dns factus est turabulu. ex quo ds
odore suauitatis accepit. et propi
tius factus est mundo, Relinquid
semel exemplu. ut sequamur uesti
gia eius. & tunc boni odor xpi
sumus., Et date sunt illi odora
menta multa. de orationibus scorum
omniu sup aram auream que est
inconspectu di, Ex orationib; scorum
obtulit odoramenta. Ipse eni legauit
eccle suae preces. quibus ds ppiciatus
est, Et ascendit fumus odoramen
toru. de orationibus scorum. et de
manu angli. inconspectu di, Et ac
cepit angelus turabulu. et im
pleuit illud ex igne are. Iam tu
rabulu. corpus xpi diximus, Aram
uero. ecctam. Accepit dns corpus.
idest aecctam. quia in corpore xpi.
fideles immutando xpm. coniungere
inmembru. et pficiendo patris uolun
tate impleuit illa ex igne are. idest
potestate cu dicit, Sicut me misit
pater adpassione. & ego mitto uos
adpassionem. que consistit in sacri
ficiis et ppitiacione di, In his enim
accepit aeccta omne potestatem
in celo & in terra. du di sacrificiu
pficit offerendo dno, Et misit eum
interra, Cum ex eccta uenit in mundo
ira. sicut p zacharia dicit, Ponam ga
bunos iuda. sicut torrentem ignis in sti

pula. et commendent a dextris et si
nistris omni poplo in circuitu. quia
qui aecclam non obaudit. sine
dubio iram dni incurrit; Et facte
sunt uoces et tonitrua et fulgura.
et terremotus. Voces et tonitrua
et fulgura. aecclae sunt pdicamta.
Terremotus autem. psecutiones
sunt generaliter que patitur
aeccla. quia semp tribulatione
patitur ubi predicat. hec dixit
facta in tempore. et in omnes
directe potestate usq; in finem.
Deinceps uero repetit que pro
misit. et septem angelos quos
ppos uerat singillatim p partes
expositurus. Et septem angli
qui habebant septem tubas.
preparauerunt se ut canerent.
Idest septe aecclae pparauerunt
se ad predicandum. Et primus
angelus tubā cecinit. Et factus e.
grando. et ignis mixt in sanguine.
Facta est ira di que habet in se
multoru necem. Et missa est in tra.
et tertia pars terrae conbusta
est. et tercia pars arboru con
busta. et omnem fenu uiride con
bustu est. Terra arbores fenum.
haec omne unu est. Tres partes
dixit. quia tres ordines sunt.
idest aeccla et falsi frs qui xpiani
dicuntur. Tertia est de infidelibus.
contra h's duas partes geminum
malu pugnat eccla. et hec due

partes contra ecclam pugnant. Sic dr
p zachariā pmittit pcutere pasto
res et adherentes sibi in toto orbe.
et eruere oues. Ex tribus partib;
unā liberare. duas uero interire.
idest gentiles et xpianos malos.
qui solū nomine xpiani sunt.
opere uero gentiles sunt. et iste par
tes due sunt. et duobus modis a dō
receditur homo. Aut fide. aut opere.
Nam sicut qui fidem non habet a dō
alienus est. ita qui opere recedit
ab omnipotente dō alienus dicitur.
aetiā si in eccla fide tenere uidebatur.
hAs tres partes esse in omne trā.
unam ex his liberandā que sunt oues.
qd est aeccla. Gladiū dixit exur
gere super pastores. et sup uirū cue
eius dicit dns omps. Percute pas
tores et eruite oues. et inducam
manū meā sup pastores. et erit in
omne trā dicit dns. Due par
tes exterminabuntur et deficient.
et tcia pars relinquetur in ea;
Reuera in terra omnia. Et ducā
tertiā partem p ignem. et urā
eos sicut uritur argentū. et pro
babo illos quē admodū pbatur
aurū; Ipse inuocabit nomen meū.
et ego exaudiā eū. dicā popls
ms es. et ipse dicet dns ds ms
es tu; Ante eni quam separatio sit
in diem iuditii. omis qui uidentur
ppls di putatur. aut ab his qui solos
putant poplos satane p orbem in

quo cu dissessio facta fuerit. idest psecu
tio parebit tercia dies et ipsi dicit ds
quos p suo nomine pati uidet pplus meus
es tu. et ille dicit. ds meus es tu. Fenu
autem uiride. carne dixit saginatam
et luxuriosam. omnis caro fenum.
haec tres partes inter se dissentiunt.
sed solu una est di quae siue in hoc
mundo siue in iudicio. saluatur.
Sicut p iob dicitur. sed non saluat
impios. et iudiciu tribuit. Scrip
tura sacra pleruq; pauperes hu
miles uocare con sueuit. Unde in
euangelio. cu adiectione nominat.
dudicitur. Beati pauperes spu. qm
ipsoru est regnum caelorum;
Quia eni diuitiae uisibiliter potentes
ostendunt. apud semetipsos pau
peres sunt. qui elati in suis consci
entiis non sunt; Eos uero impios uo
cat. quia uel fidei pietate disiuncti
sunt. aut in hoc qd fideliter credunt.
prauis sibi moribus contradicunt;
Quia ergo omps ds malitiae supbia
damnat. non potentiae celsitudine;
Sicut dictum est. Ds potentes non
abicit. cu et ipse sit potens; Sed non
saluat impios. et iudiciu paupib;
tribuet. idest elatos destruet. hu
miles uero p iudiciu liberos reddet;
Ut certe iudiciu pauperib; tribuet.
quia hii qui in hoc seculo nequiter
opprimuntur. ipsi tunc in diem
iudicii sup oppressores suos iudices
ueniunt; Quae quippe sunt partes

in iudicio. electoru scilicet atq; repro
boru. sed bini ordines eisdem singulis
partib; continentur; Alii namq; iudi
cantur et pereunt. alii non iudi
cantur et pereunt; Alii iudicantur
et regnant. non iudicantur et reg
nant. Iudicantur et pereunt. quib
dnica inclamatione dicetur; Esu
riui. et non dedistis manducare.
sitiui. et non dedistis mihi potu;
Hospes eram. et non collegistis me;
Nudus. et non operuistis me.
Infirmus et in carcere. et non ui
sitastis me; Quib; p mittitur;
Discedite a me maledicti in ignem
aeternum. qui pparatus e diabolo
et angelis eius; Alii uero in extremo
iudicio non iudicantur et pereunt;
De quib; propheta ait. Non resurgunt
impii in iudicio. Et de quib; dns dicit;
Qui autem non credit. ia iudicat
est. Et de quib; paulus ait. Qui sine
lege peccauerunt. sine lege peri
bunt; Resurgunt etia omnis infi
deles. sed a tormentu non ad iu
dicium; Non eni eoru tunc causa
discutitur. quia ad conspectu dis
tricti iudicis ia cu damnatione
suae infidelitatis accedunt; Profes
sionem uero fidei retinentes. sed
pfessionis opera non habentes. re
darguuntur ut pereant; Qui uero
nec fidei sacramta tenuerunt.
increpatione iudicis in extrema
examinatione no audiunt. quia

PRIMUS ANGELUS TUBA CECINIT
ET FACTA EST GRANDO ET IGNIS
MIXTUS IN SANGUINE ET MISSA
EST IN TERRA.
ubi tercia pars arborum combusta est
ubi tercia pars terre com
busta est

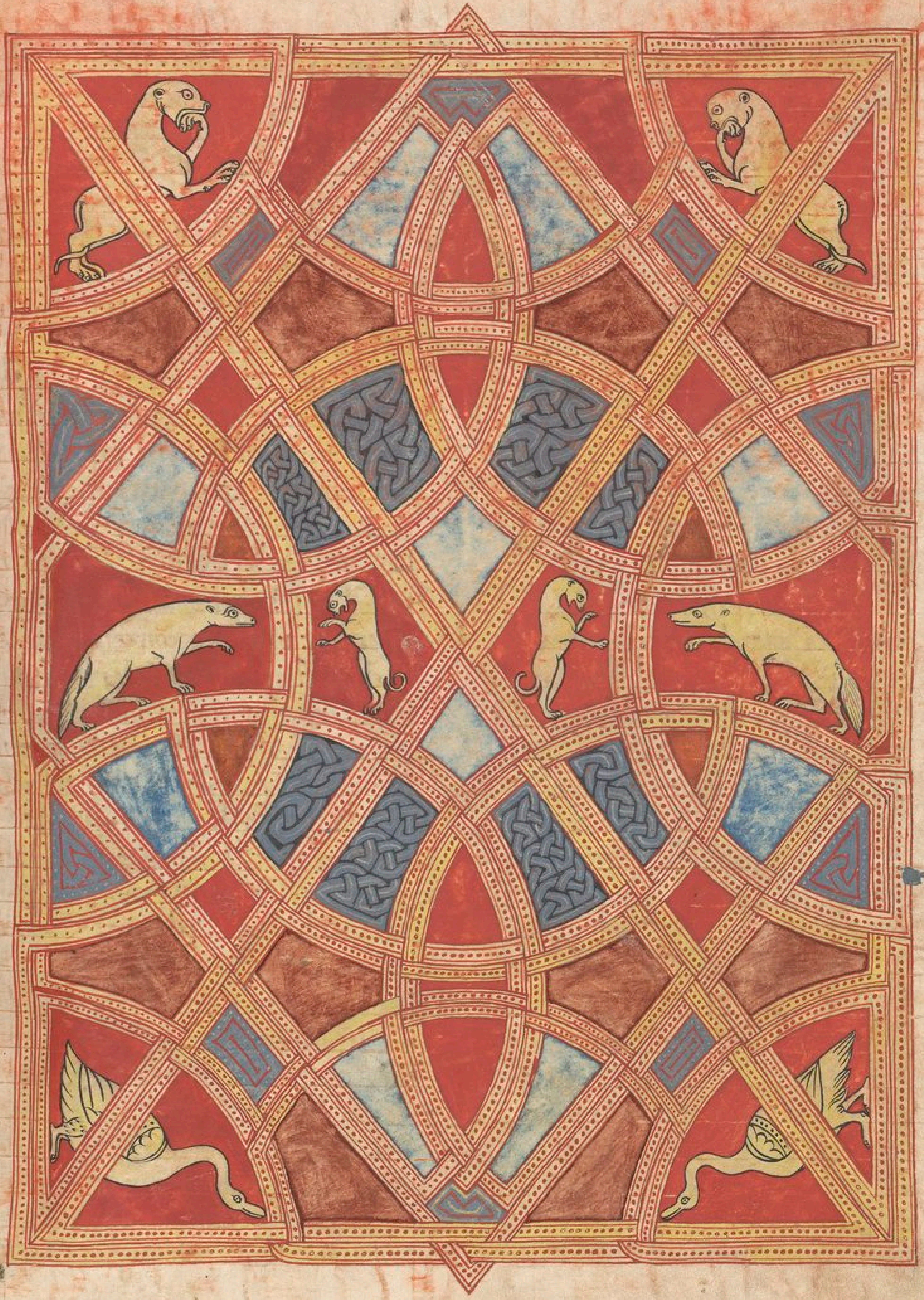

preiudicati infidelitatis suę tenebris
eius quę despexerant inuentionem
redargui non merentur. Illi saltem
uerba iudicis audiunt. qui eius
fidei saltim uerba tenuerunt.
Isti damnatione sua ęterni iudicis
nec uerba percipiunt. quia in eius
reuerentia nec uerbotenus seruare
maluerunt. Illi legaliter pere-
unt. quia sub lege positi pecca
uerunt. Istis in pditione sua de lege
nichil dicitur. quia nichil legis
habere conati sunt. Princeps namq;
terrenā rem publicā gerens aliter
punit ciuem interius delinquen
tem. atq; aliter hostem exterius
releuantem. In illo iura sua
consulit eū quę sub uerbis digne inuen
tionis addicit. Contra hostem uero
bellū mouens instrumenta pditionis
exercet. digna quę eius malitię
tormenta retribuit. De malo
uero eius quid lex habeat non re
quirit. neq; enī lege necesse est
perimi. qui legē numquā potuit
tenere. Ita ergo in extremo
iuditio hac legalis illū inuectio
pcutit. quia ab eo qd pfessione
tenuit. actione declinauit.
Et iste sine iuditii inuectione per
imitur. qui lege fidei non tenetur.
Ex electorū uero parte. alii iu
dicantur & regnant. qui uitę
maculas lacrimis tergent.
qui mala pcedentia factis sequen

tibus redimentes. quicquid inlicitum
aliquando fecerunt. ab oculis iudicis
elemosinarū sup ductione cooperi-
unt. Quib; iudex ueniens in dex-
terā consistentibus dicit. Esuriui
et dedistis michi manducare. Sitiui.
& dedistis michi bibere. Ospes eram.
& collegistis me. Nudus et operu
istis me. Infirmus. et uisitastis me.
In carcere eram. et uenistis ad me.
Quib; pmittit dicens. Venite be-
nedicti patris mei. possidete para
tū uobis regnū a constitutione mundi.
Alii autē non iudicant et regnant.
qui etiā precepta legis pfectionis
uirtute transcendunt. quia nequa
quā hoc solū qd cunctis diuina lex
precepit implere contenti sunt.
sed prestantiore desiderio plus
exibere appetunt. quā preceptis
generalib; audire potuerunt. quib;
dnica uoce dicitur. Vos qui reliqstis
omnia urā et secuti estis me. cum
sederit filius hominis in sede maies
tatis suę. sedebitis et uos sup duo
decim thronos. iudicantes duodecim
tribus isrł. Et de quib; ppha ait.
Dns ad iuditiū ueniet cum senioribus
popli sui. et de quib; salomon cum
de scā aecclā sponso loqueretur taliter
dicens. Nobilis in portis uir eius. quando
sederit cū senatorib; terrę. hii itaq;
extremo iuditio non iudicantur et
regnant. quia cū auctore suo etiam
iudices ueniunt. relinquentes quippe

omnia plus prompta devotione hec secuti sunt. quam iuberi generaliter audirent. Speciali namque iussione paucis perfectioribus et non generaliter omnibus dicitur. hoc quod adolescens dives audivit. Vade vende omnia que habes et da pauperibus. et habebis tesaurum in celo. et veni sequere me. Si enim sub hoc precepto cunctos iussio generalis adstringeret. culpa profecto esset aliquid nos de hoc mundo possidere. sed aliud est quod scriptura sacra generaliter omnibus precipitur. aliud quod specialiter perfectioribus imperatur. Hi ergo recte sub generali iudicio non tenentur. quia et precepta generalia vivendo vicerunt. Sicut enim non iudicantur et pereunt. quia suadente perfidia legem teneri contempnunt. Isti non iudicantur et regnant. quia suadente pietate etiam ultra generalia divine legis precepta proficiunt. Hinc est quod paulus etiam specialia precepta transcendens. plus opere exibuit. quam institutionem permissionis accepit. Cum enim accepisset ut evangelium predicans de evangelio viveret. et evangelium audientibus contulit. et tamen ab evangelii sumptibus sustentari recusavit. Cur ergo iste iudicetur ut regnet. qui immunis quod servaret accepit. sed magis quod viveret invenit. Dicatur igitur recte iudicium pauperibus tribuetur.

Quia quanto hic mundo magna humilitate despecti sunt. tanto tunc in iudicio acceptis sedibus maiori culmine potestatis excrescunt.

EXPLICIT PRIMA TUBA.

INCIPIT STORIA SECUNDE TUBE.

Et secundus angelus tuba cecinit. et velut mons magnus igni ardens missus est in mari. Et facta est tertia pars maris sanguis. et pars creature in mari habent animas. et tertia pars navium corruperunt.

EXPLICIT STORIA EIUSDEM SECUNDA TUBA.

SCOS ANGE LUS TUBA CANIT
MONS MAGN IGNE ARDENS
MISSUS EST IN MARE ET TERCIA
PARS NAVIUM INTERIIT.
ISTI TORMENTANTIS FUGERE VOLUNT

INCIPIT EXPLANATIO EIUSDEM STORIE.

Et secundus angls tuba cecinit. et uelut mons magnus ignis ardens missus est in mare. Mons
magnus ardens. diabolus est missus
in poplm. Et facta est tertia pars
maris sanguis. Mare. scdm istud dicit,
qd est tcia pars arboru. quod supra
expositum. Ipsa est tertia pars maris.
Tertiā dixit. quia in toto mundo tres
partes exponit. Quod autem dixit
facta est tertia pars maris sanguis.
ipsa est eccla sub nomine xpianita
tis. Sic in egiptū aque primū uertun
tur in sanguine. Mare et egiptū.
iste mundus est. Licet in egipto cor
poraliter gesta sunt. spiritaliter
tam nunc geruntur in nobis. Aque uer
se in sanguine. id est doctrina philo
soforū in scto carnalitr intellecta. Mul
tum descriptaris proferunt. sed
car naliter sentiunt.

Unde et mare. id est poplos sos imitando
in sanguine uertuntur. quos crux xpi
id est penitentia ab eccla expellit.
Et mortua est tercia pars creature
in mari habens animas. Qd est crea
tura hoc est mare. unā rē diuidit in
duas partes. Sic tām et arbores haben
tes animas dixit. ut ostenderet uiuos
et mortuos dixisse. Et tertia pars
nauiū corrupta ē. Iā supra diximus
quia filosophorū et ypocritarū dogma
tām corrupit tertiā subsedentē sibi.
Corrūpent tām. id est quia ad celestia
nō adsurgunt. qd est mare. hec creature
in mari he sunt et naues. EXPLICIT TUBA SCDA.

INCIPIT STORIA TERTIA TUBA.

Et tertius angls tuba cecinit. et ce
cidit de celo stella magna ardens
uelut facula. Et cecidit sup tertiam
partē fluminū. et sup fontes aquarū.
et nom huius stelle dicitur absintiū.
et facta est tcia pars aquaru absintiū.
EXPLICIT... STORIA...

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA
SCRIPTE STORIE. TERTIE.
TUBE.

Et tercius angelus tuba ceci
nit. et cecidit de celo
stella magna ardens uelut
facula. De ecclesia dicit cecidisse
homines. Magnam stellam dixit. quia
maiores persone sunt qui in ecclesia uidentur
stare. sed in membris antichristi sunt.
Celum ecclesiam dicit. cum ab ecclesia separantur
et contra ecclesiam surgunt. de celo cecidis
se dicuntur. Stella dicitur. quia licet
non mundo corde inter ignaros fulgere
uidentur. In euuangelio ueritas dicit.
Ego sum lux mundi. Sicut autem
hisdem redemptor mundi una persona
est cum congregatione bonorum. ipse nam
que caput est corporis. et non hui
capitis corpus. Ita antiquus hostis
una persona est cum cuncta collec
tione reproborum. quia ipse eis ad ini
quitatem. quasi capud preminet. Illi
autem regularis est actio aut capitis.
uoce habente membrorum. aut quod di
citur pro membris referre ad caput.
Sicut de christo et suo corpore. sic
econtra de diabolo et membra eius
intellige. Illi autem per sua dandales er
uiunt. uelut sub iectum capiti cor
pus inherent de quibus per paulum
dicitur. Confitentur se nosse deum.
factis autem negant. Hii nimirum aut
praua sunt que faciunt. aut recta opera
non recto corde sectantur. Non enim
de suis operibus retributiones perpetuas.
sed transitorios fauores querunt. Etiam
quia quasi sanctos laudari se audiunt
esse ueraciter sanctos arbitrantur. et
quanto se multorum extimatione inre
prehensibiles putant. tanto diem distric
ti iudicis securius expectant.
Et cecidit super tertiam partem flu
minum. et super fontes aquarum.
Id est que tertia pars ur quam sibi sociat.
in predicationis amaritudine sicut
dicit. Et nomen huius stelle dicitur
absinthium. Et tercia pars hominum
facta est similis stelle que super
illam cecidit. Et facta est
tertia pars aquarum absinthi. et
multi homines mortui sunt aquis quia
amaricauerunt aque. Aque. po
puli sunt. Aque amare efficiuntur.
cum predicatione praua uel doctrina aurium.
sic dominus in cruce aceto et felle po
tatur. quod est praua doctrina heret
corum. unde bibere noluit. Homines
ergo mortui sunt. mortiferis doc
trinis percussi.

EXPLICIT TERTIA TUBA.

INCIPIT STORIA. QUARTE TUBE.

Et quartus angelus tuba cecinit.
Et percussa est tercia pars solis et
tercia pars stellarum et tercia pars lune ut
obscuraretur tercia pars eorum. et diei tercia
pareret et noctis. Et uidi et audiui unam
aquilam uolantem in medio celi dicentem uoce
magna. Ve. ue. ue. habitantibus terram de reliquis
uocibus tube trium angelorum qui tuba cecinituri sunt.

QUARTUS ANGELUS
AQUILA
VOLANS
ue ue ue
clamat
SOL
LUNA

[illegible]
[illegible] nous fa[illegible]
[illegible] de plu[illegible]
[illegible] hoc [illegible]
[illegible] xpo.
[illegible] post [illegible]
[illegible] dicen[illegible]
[illegible] dom[illegible]
[illegible] puri[illegible]
[illegible] pium[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] bel d[illegible]
[illegible] natu b[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] fu[illegible]
[illegible] De
[illegible] uo[illegible]
[illegible] dꝫ dag[illegible]
[illegible] fua[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] dei[illegible]
[illegible]
[illegible] pa[illegible]
[illegible] na[illegible]
[illegible]
[illegible] cast[illegible]
[illegible] glori[illegible]
[illegible] q[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

VERSUS DE EPIPHANIA DNI.

Lux noua sublimis. de celo fulget in imis.
Luce dei plena. que gaudia monstrat amena.
Noscitur hec stella. dn̄m pariente puella.
Nā nato xp̄o. mundo radiante in isto.
Reges post stellā. querūt puerūq; puellam.
Gentiles dicti. subeunt cunabula xp̄i.
Aurū thus dantes. mirrāq; dn̄m uenerantes.
Que fide purā. tria signant sacra figurā.
Hunc xp̄m puerū. studeam' crede uerum.
Semp uiuentē. regnantē s; morientem.
Ut gabrihel dixit'. tali sermone potitus.
Pax sit uera bonis. uirtutū ppetue donis.
Qui celo nat'. sit gl'a scā beatus.
Ergo nitamur. q uera pace fruamur.
Gl'a sc̄oꝝ. sit nob summa poloꝝ.

VERSUS DE LAUD VIRGINITATIS MARIE.

Nouim' ēē uiā. qua credim' isse mariam.
Virgo dō digna. nob dedit aurea signa.
Semp uirgo fuit. post partū uirgo ꝯceuit.
Mater uirgo manet. q nos a crimine sanet.
Hunc tenuit morē. pepit n̄ passa dolorē.
Que genuit xp̄m. q mundū ꝯtinet istū.
Ezechiel dix. q talia carmina finexit.
Semp claudetur. dn̄i que porta uidetur.
Nā clauso porta. ꝯples nos uisitat orta.
Qui pat' & nat'. & sp̄s ipse beatus.
Hoc tribuat muni'. ds̄ ÷ q triu' & un'.
Ut sim' casti. celesti dogmate pasti.
Et tres psone. sic scribunt' ratione.
Nā ds̄ ÷ genitor. nat' ds̄ ipse creator.
Sp̄s ꝯfortis. mundans nos crimine mortis.
Hi se n̄ ledunt. q talia sic bene credunt.
Vnū signantes. trinūq; dn̄m uenerantes.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIAE.

Et quartus angelus tuba cecinit.
et percussa est tertia pars
solis. et tertia pars stellarū &
tertia pars lune. ut obscuraretur
tercia pars eorum. et diei tercia
pareret & et noctis. Similiter sol
luna et stelle eccła est. cuius tertia
pars percussa est. Tertia tantum
nomen est in diuisione. non in quan
titate. Iam supra diximus in toto
mundo tres esse partes. De gentili
tate una que est foras eccłe. et in
eccła duas. Unam bonam. et al
teram sub xpianitatis nomine
malam. et ob hoc dicitur tercia.
haec due partes in eccła dies et
nuncupantur & nox. Et dicta est
tertia diei. et tertia noctis. quib;
dicitur. Nocti adsimilauit ma
trem uram. quia sicut dies scientia
est. ita et nox ignorantia. Igno
rantia enim mater est omnium er
rorum. Ad hoc ergo percussa est
ut pareret & tertia diei. et tercia
noctis. que esset tertia xpi. et ter
cia diaboli. Non enim dixit percussa
est et obscurata est. sed ut obscu
raretur et pareretur. Et quid est
eius percussionis uoluntas propria.
quia non ut percussa est et paruit.
Sed ad hoc percussa est. id est suis
uoluntatibus tradita. Omnis enim
qui propriis uoluntatibus ducitur.

quamquam recte agere uideatur. sine dubio
ignorantia. tenebre nuncupatur.
Eccła enim propriam uoluntatem non
facit. que precepta magistri precedentis
cognouit. qui ait. Non ueni uoluntatē
meā facere. sed uoluntatē eius qui
misit me patris. Sol luna et stelle ter
cia pars eorum obscurata. quia qui
xpm et eccłam et scos precedentes
patres non imitatur. percussa terrenis
commodis quasi in diem obscurata ma
nifestatur. Sol quippe in fulgore est.
et opus bonū in manifestatione.
Scriptū namq; est. Luceat lux urā
coram hominibus. ut uideant
opera urā bona. et glorificent pa
trem urm qui in celis est. Et iterū.
Sint lumbi uri precincti. et lucerne
ardentes. Quod enim hoc loco sole
id est euangelio lucernis ardentib; de
signatur. Bonū quippe opus. cum
in medio perfidorum lucet. lucerna
sed & in noctē. Cū uero in eccła
resplendet. fulget in diē. Bonum
opus. si adhuc tale est quod soli mali
mirantur. re uera lucerna in
noctē. Si autē ita perficitur ut mi
rari a bonis ac perfectioribus possit.
nimirum solet in diē. Bonū opus
cum per actiuā uitā corporis. lucet
quasi lucerne more lumen ex
testa resplendet. Cū uero per solā
uirtutē mentis in contēplatione
attollitur. quasi more solis de celo
uemens iusta uidentur. Sunt uero

nō nulli qui cū bona aliqua faciunt·
iniquitatū suarū statim obliuiscunt̄.
& cordis oculos in cōsideratione bonorū
opū que exibent figunt. atq; eos
etiā scōs extimant que int̄ bona que
agunt malorū suorū in quib; & for
tasse adhuc implicati sunt memoriā
declinant. Qui scilic& si districtione
iudicii uigilanter attenderent. plus
de malis suis metuerent. quā de inp
fectis bonis exultarent. Plus inspice
rent qđ de his que adhuc agendas
debitores tenent̄. quā qđ opantes
quādā diuiti parte soluunt. Neq;
enī absolutus est debitor. qui multa
reddit. sed qui omīa. Sunt enī nonulli
qui elatione corruunt qđ p subtilē in
tellegentiā ut q; nō faciunt bona cognos
cunt. Hi nimirū sup multas diuitias le
tant̄. cū quelib& summa intellegenda
reperiunt. atq; in elatione ipsis inuenta
b; corrūpunt̄. Sunt uero nonulli quos
intelligentia quidē nō eleuat. sed exi
bita opatio exaltat. qui dum actio
nes suas respiciunt. apud mentē suā
sibi ceteros dedignando post ponunt.
Hii uidelicet & si in multas diuitias nō
gaudent. solē tam fulgentē uident.
Et sunt nonulli quos nec opatio propria
extollit. sed cū laudari ab homini
b; p hac eadē bonā operatione cepe
runt. ipsi hominū fauorib; deuicti.
magnos se quosdā in suā cogitatione
conspiciunt. atq; a cordis custodia
dissoluunt̄. Hii pfecto etsi fulgentē

solē uidere noluer̄. lunā tamen
clarere indesinent̄ respiciunt. Quia
int̄ huius uite tenebras dū in opi
nionis sue claritatē animū defigunt.
humilitatis grām quasi ex nocturno
lumine amittunt. et intuentes
lunā se nō uident. quia semedipsis
nescire incipiunt. dū mentis oculos
in transitoriū fauore defigunt.
Quarto enī signo dicit pcussā ut
reuelaret̄; quinto uero dicturus.
modū ipsius reuelationis inparet
t̄re. ut exinde cognoscat̄ qualis
in toto orbe futura sit reuelatio.
Et uidi et audiui unā aquilā uo
lantē in medio celo dicentem
uocē magnā. Ve ue ue habitan
tibus in t̄rā. de reliquis uocib;
tube triū angelorum qui tuba
canituri sunt. Aquilam. dicit
ecclesiam. Uolantē in medio celi. id
est in medio sui discurentē. & plagas
nouissimis tēporib; magna uoce
pdicantē. EXPLICIT QUARTA TUBA.

INCIPIT QUINTE TUBE STORIA

Et quintus angłs tuba cecinit.
& uidi stellā cecidisse in t̄rā
& datā est ei clauis putei abyssi. et
ascendit fumus de puteo quasi fumus
magne fornacis. et obscurat̄ est sol
& luna. & aer de fumo putei. Et ex
fumo putei exierunt locuste in t̄rā.
et data est eis potestas sic̄ habent
scorpii t̄re. Et dictū est eis ne lede
rent fenū t̄re. neque omē uiride.

neq; omnẽ arborẽ. nisi homines qui
nõ habent signũ dĩ in fronte sua. Et dictũ
est eis ne occiderent eos. sed ut cru
ciarent mensib; quinq; et cruciatꝰ
eorũ. sic cruciatus scorpii. cũ per
cutit hominẽ. Et querent homi
nes mortẽ et non inuenient eam.
et concupiscent mori et mors fu
giet ab eis. EXPLICIT STORIA.

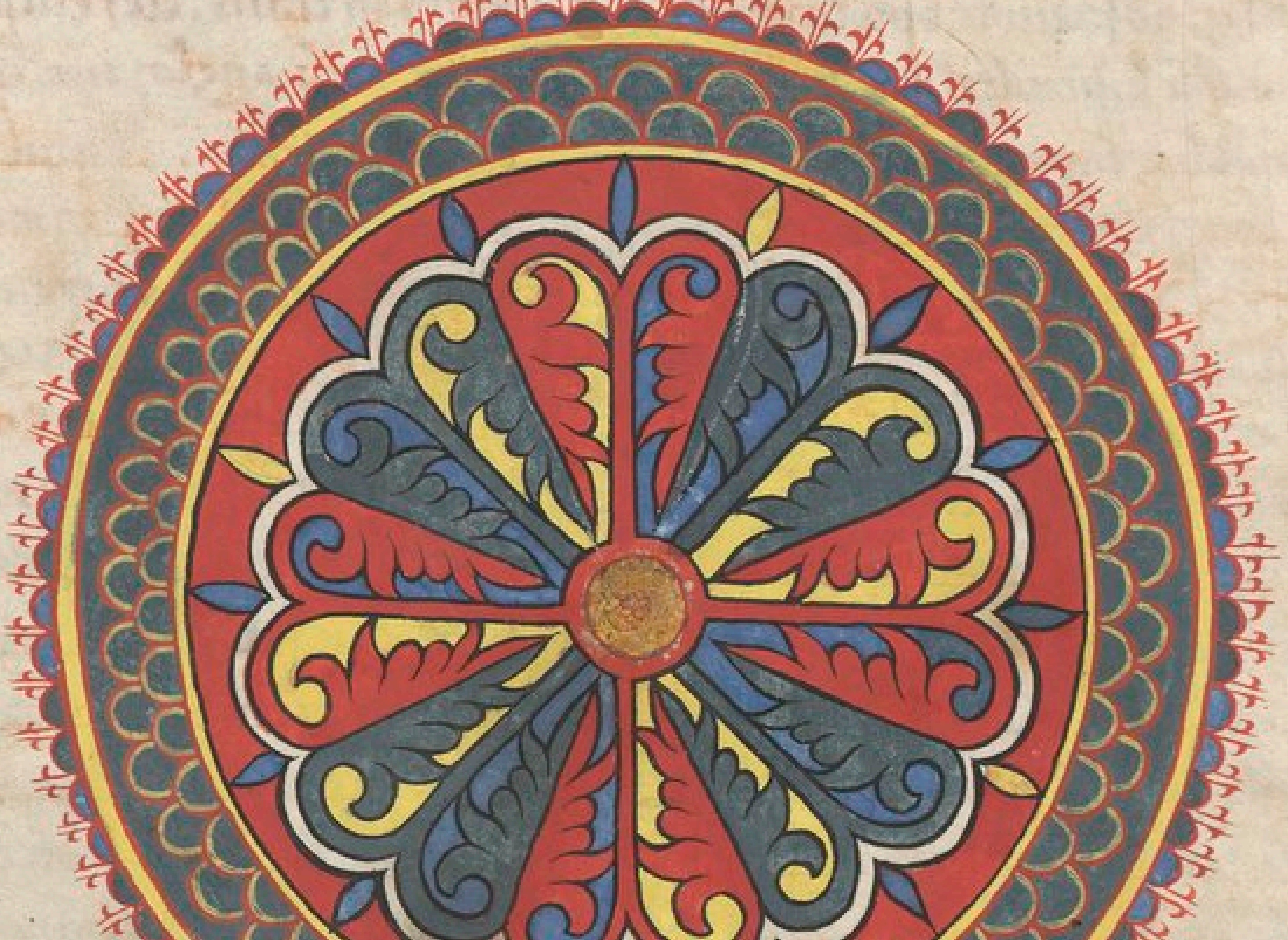

igne preerit fornacis adest nouissime
probationis existat generalitate; et tran
sita partem terrae ubi ad osten
dendum futurae reuelationis modum.
ex ipso fumo aliquid iam foris exiit
dicens. Et de fumo putei exierunt
locuste in terram. et data est eis po
testas sicut habent potestatem
scorpiones terrae. Locuste pro mobili
tate leuitatis accipiende sunt.
tamquam uage et salientes animae
in seculi uoluptates. Scorpio enim
palpando incedit. sed cauda ferit.
Nec mordet a facie. sed a poste
rioribus. Scorpiones sunt homi
nes blandi et malitiosi. quibus
quidem in faciem non resistunt.
sed mox ut recesserint detrahent
alios. et ut ualuerint inflam
mant. Queque possunt noxia
inmittunt. mortifera inferre
occulte non cessant. Scorpiones
ergo sunt qui blandi et sine noci
bilitate in faciem quasi uidentur.
sed post dorsum portant unde
uenenum fundant. Qui enim in oc
culte feriunt. quasi mortem
absconse traunt. Unde etiam per psal
mistam dicitur. Circumdederunt
me sicut apes fauum. et exarser
unt sicut ignis in spinis. Apes enim
in ore mel habent. sed in aculeo
autem uulnus. Et omnis lingua
que blanditur. sed absconse ex ma
litia feriunt. apes sunt. Quia lo
quendo dulcedinem mellis ponunt.
sed occulte feriendo uulnus inferunt.
Ista uero facientes exardescunt sic
ignis in spinis. Quia per flammas de
trahentium non iustorum uita com
buritur. sed si quid in eis peccatorum
uel uitiorum fuerint. ut spine con
cremantur. Et dictum est eis ne
ledant fenum terre. neque omne
uiride. Ostendit locustas ho
mines esse. et datum est eis ne occi
derent eos. Unum est quidem omnibus
uocabulum. non habentibus signum
dei in fronte. sed duplex persone.
Duo partes ut diximus sunt in ec
clesia. Una pars diaboli que more
locustarum saltibus euolat qui
se inanis gloriae suae uanis presum
tionibus exaltat. Altera pars
est Christi que est ecclesia in humilia
tione tradita. ad cognitionem iusti
ciae dei et commemorationem pe
nitentiae. sic scriptum est. Bonum
michi est quod humiliasti me domine.
ut discam iustificationes tuas.
Sic in omnibus scriptum est generale
inuenitur esse uocabulum et senten
tiae qualitatem speciem designare.
sicut dominus ait. Non ueni uocare
iustos. sed peccatores. Et propter
peccatores misterium se loquitur.
ut conuersi curentur. Iterum
scriptum est. Ego dixi dii estis.
et filii excelsi omnes. Uos enim ut ho
mines moriemini. Nonne sub au

dimus uelut homines. Sed absit. ut omnes quidem dicantur dii. sed non omnis qui dixit morturos; Sic et hoc loco qui non habent signum dei in frontibus suis generaliter omnibus dictum est. Et dictum est eis ne occiderent eos; hoc specialiter dictum est. id est recordantium pars que ad penitentiam redit et non interficiatur a malis neque ledatur spiritaliter. sed tantum in carne dolore lapsus et captiuitatis excruciatus. datum est eis ne occiderent eos. sed ut cruciarentur mensibus quinque; Menses. annos quinque. et aliquando pro loquendi modo quinque sensus corporis accipimus. quibus omnes in his periculis cruciantur. cum hinc inde cautae circum inspiciuntur; Et cruciatus eorum sic cruciatus scorpionis cum percutit hominem. id est inuitus uenena propinare. Et querent homines mortem. et non inuenient eam; Haec omnis generale est. querent mortem. id est requiem querent penitere. et non possunt penitentiam reppetire. querent itaque mortem. sed mala sunt ut ipsi requiescant dum inter mala mori uiuntur. Et concupiscent mori; Reuera mori concupiscunt ut uiuant deo. sic morimur seculo. ut uiuam deo. hanc querent mortem. sed differendo in crastinum non inueniunt eam. sed concupiscunt mori.

Et mors fugiet ab eis; Ostendit interratum tempus huius calamitatis. quod est enim querent querendo. et minime inueniendo.

EXPLICIT PUTEUS ABISSI.

INCIPIT ADHUC DE LOCUSTIS.

Et similitudine locustarum similes equorum paratorum ad bellum. et supra capita eorum corone similes auro. Et facies earum sicut facies hominum. et habebant capillos sicut capillos mulierum. et dentes earum sicut leonum erant; Et habebant pectora sicut loricas ferreas. et uox pennarum illarum sic uox curruum equorum multorum currentium in bellum. Et habebant caudas similes scorpionis. et aculeos in caudis earum; potestas earum ledendi homines. mensibus quinque; Et habent super se regem angelum abissi. nomen habet ebraice abbaddon. grece apollion. Latine. perdens. Ve unum habiit. ecce ueniunt duo ue postea.

EXPLICIT STORIA.

SATAN
ANGELUS
PERDICIONIS IM
PERAT
ET DATA
EIS POTESTAS
LEDENDI
HOMINES
MENSIBUS
QUINQ

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIAE .,

Et similitudinem locustarū. similes equorū paratorum adbellum; id est. similes nouissimorū psecutorū paratorū adbellū; Innouissimo enī bello. qđ descripturus est in sexta tuba. equos dicit pugnare. ipsis equis dixit similes ãs locustas., Ceterum quid simile in equis paratis adbellū. quis umquã tales equos in bello paratos eē dixerit. nisi spiritalia sunt hęc quę in eccła geruntur. etnisi acatholicis. ab imperitis non uidentur., Inhis locustis ostendit quales adhuc futuri sint equi. qui pugnabunt solutis quattuor angłis inquattuor angulos terrae. sicut insexto angelo inuenimus; Sup capita inquid earum. coronas similes auro ., Quid inhas coronas aureas intellegere debem9. nisi simulatio est xpianitatis. Legimus seniores xxiiii. qui sunt eccłę. coronas habere aureas. istas autē dicit. similes auro. Similes dicit. quia aureas imitatione aeccłe ostendunt. sed aeccła non sunt; Et facies earū sicut facies hominum. Infacie. cognitio intellegitur. facies hominū simulantē. quia quasi uno ore nobis xpm laudant. Nam homines dicuntur ratione capaces., Tales enī homines non sunt. inhoc si queras et quid sunt. id est. feadiscurrendum malū parati; Sibi locustę sunt. id est in elatione huius secti et uana gła leuitatis eleuati; Si que ris homines sunt. quia ore psitentē se nosse dm̄. factis autē negant., Si pensas mulieres sunt. quia fluxam et effeminatã fortitudinem ostendunt; Si consideras. leones sunt. qui addeuorandū innocentes fortes sunt; Si post tergum requiras. scorpiones sunt. quia infacie quasi homines blandiantur. post tergum uero psuos pseudo pphas. eccła aculri infigunt. & hoc esse non fatiunt., quia diabolū caput habent a quo reguntur; quia sicut xp̄s caput est bonorū. ita diabolus caput est omnium iniquorum., Et habebant capillos sicut capillos mulierū., In capillos mulierū. non solū fluxus & effeminatos. sed ętiā utrumq; sexum uoluit ostendere; Et den tes earū sicut leonum erant. id est addeuorandū fortes; Et habebant corpora sicut loricas ferreas; Id est pectora uelut fortia & munita. et ad serpentē qui diabolus dicitur dictū ē. Sup pectus tuum et uentrē gradieris; In pectore superbia. In uentre. luxuria uel uoracitatis ingluuia; Et uox pennarū illarū sicut uox currūū multorū currentium inbellū; Id est strepitu discursionū illarū sic currentium inbellū. qđ est discurrendū admalū., Et habebant caudas similes scorpionis. et aculeos in caudis earū. potestas

earū ledendi homines mensibus
quinq; Caudas. p̄ positos malos
dicit. idest ep̄os. Sicenī d̄s p̄p
esayam de futuri dignatus est
dicens. Senior et qui admirantur
p sonas. hoc est caput. et ppha
docens iniqua. hic est cauda.
Sed illic intestinos dixit. quos
describit idest intra ecclam.
sed iam in ipsa parte est que foris
est. potestas enim locustarum
in pseudo prophis est externus
apud nos idest foras a nobis. et intra
ecclam per malos qui regalia mi
litia seruatem simulant intra ec
clam. & a malis xp̄ianis freti sine
uerecundia securitatē eis p̄eu
rant. Et habebant sup se regē
angelum abyssi. Idest diabolū.
uel regē huius sc̄li. Abyssus eni
popl's est. in quo diabolus in oc
culto cordis eorum ligatus te
netur. Nomen habet ebrayce
abbaddon. grece apollion.
latine p̄dens. Ve unum habiit.
ecce ueniunt adhuc duo ue
postea. EXPLICIT DE LOCUSTAS.

INCIPIT SEXTA TUBA STORIE

Et sextus angelus tuba ce
cinit. Et audiui unū ex
quatuor cornibus. angl̄ m are
auree que est in conspectu dī
dicentem. sexto angl̄o. qui habet
tuba. Solue quatuor anglos
ligatos in flumine magno eufrate.
Et soluti sunt quatuor angeli.
Inchoata persecutio est parata in horā
& diē. et mensem. et annū. ut occi
derent tertiā partē hominum.
Et numerus inquid exercitū. bis
miriades miriadū. audiui nume
rū eorum

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA
SCRIPTE STORIAE.

Et sextus angls tuba cecinit.
Dehinc incipit nouissima pre
dicatio. tempore antixpi.
Et audiuit unu ex quattuor cor
nibus angelu are aurę quę est
in conspectu di. dicentem sexto
angelo qui hab& tubam, Solue
quattuor angelos ligatos in flu
mine magno eufratę. Eufrates eni
fluuius e babilonis. Babilon autem.
confusio interpratur. Ergo babilon

iste mundus dicitur. et fluuius ba
bilonis. ppls istius mundi est.
in quo diabolus ligatus tenebatur;
Quod aute dixit solue quattuor
angelos ligatos trans flumen
magnu euphrate. Ac si diceret;
pdica in quattuor angulos trae;
Supra enim dixerat quattuor
uentos. nunc dixit quattuor
anglos; hinc quoq; ostendit
uentos et angelos unum esse;
Dixerat enim uentos teneri ab
anglis. nunc uero dicit anglos.

solu ab angelo. Hoc totũ una eccla
est. sed angelus unus cornu ecclę
quę est ara dĩ aurea in conspectu
dĩ. In quattuor uentos terrę quos
imperio dĩ iam solui oportere.
Ex africa enĩ manifestabitur omnẽ
aecclã. iste angls qui passus sit.
& quid omne pati oporteat. Cũ
quo sit genus nouissime psecutio
nis nec aliut ab orbe sperandum.
quã qđ ipse xps in exemplum
passus ẽ dõ prosperante manifes
tauerit. et docebitur aecclã in
minentis aut iã presentis antixpi
regis supbia iussa contemnere &
ab obtemperantib; discedere. Qui
habes inquid tubã. id est qui nunc
pdicas. solue quattuor angelos
ligatos in flumine magno eufrate.
quos dixerat in quattuor angulis
terrę. ut ostenderet eufraten in
omni tra ee. Flumen enĩ eufraten
poplm psecutorem in quo satanas
et ppria uoluptas ligata ẽ. ne faciat
modo aeccla qđ magnopere desi
derat. Quia antixpi tempore iam
solutus diabolus p omnẽ mundum
malũ facere pmittitur. sic p Ie
remiam dš de isto eufrate dicit.
Dies illa dño dõ nrõ dies ultionis
ut ulciscatur inimicos suos. et deuo
rabit gladius et implebitur san
guine eorũ. qm sacrifitiũ dño sa
baoth in terra aquilonis in flumine
eufrate. Sacrifitiũ dicit se docci

sionis et iugulationis. sic de isdem frib.
dicit p esayam. Gladius dñi impletus
ẽ sanguine. incrassabit adipe ircorũ
& arietum. quia sacrifitium dñi in
bosor. et iugulatio magna in idumea.
bosor et idumea. esau ciuitates sunt.
De aquilone autẽ iam diximus. Et so
luti sunt quattuor angli. Hi etiam
inchoata psecutione. parati in horã
& diem. & mensem. et annũ. ut
occiderent tertiã partẽ hominũ.
haec sunt quattuor tempora. id est.
triennũ et menses sex. Paratiam
dixit. quia ex quo pcussa est tcia
pars solis. et lunę et stellarũ ad ma
nifestandũ quę esset tertia diei.
et tertia noctis. Id est diem. ecclam.
noctẽ sinagogam. quę cũ malis in
tenebris ambulat. Sed tres partes
dicuntur. una xpi. et duę anti
xpi. Quę inter se ad bellũ prepa
rantur. ppterea dixerat de lo
custis similes esse equis paratis ad
bellũ. Nunc autem dicat anglos
solutos. equos se dicit uidisse id est
homines. & sessores eorũ demones.
Et numerus inquid exercitũ bis
miriades miriadũ. audiui numerũ
eorum. Miriades miriadũ nu
merus grecus est. qđ latine dicatur
milia miliũ. Sed non dix qđ miri
adum ut occiderent tciam partem
hominũ. hęc est tertia de qua sepa
ratur eccla. ut manifestentur tres
partes in omni tra. Una foras ecclę.

idest gentilitas . & duas intra eccla;
Scos homines . & xpianos malos;
Et ex duob; mixtis que sit diei et
que noctis occidunt autē qui sibi
consentiunt .

EXPLICIT EXPLANATIO QUATTUOR ANGELORUM .

INCIPIT STORIA EQUORUM .

Et uidi equos in uisione . et seden
tes sup eos habentes loricas ig
neas . et iacinctinas & sulfu
reas . & capita equorū erant sicut
leonū . et ex ore eorum exiit ignis &
fum' et sulfur . Ab his trib; plagis .
occisa est tcia pars hominū ex igne
fumo & sulfure qd exiit ex ore eorum;
Potestas enī equorum in ore et in cau
dis eorum . Caude enī eorū similes
serpentib; habentes capita . & in his
nocent . Et reliqui hominū qui non
sunt occisi in his plagis & non egerunt
penitentiā a priorib; manuū suarū .
ne adorarent demonia . et idola ar
gentea . et aurea . et erea et lapidea .
et lignea que neq; ambulare pos
sunt . & non penituer ab homicidiis
suis . neq; ex ueneficiis suis neque
ex fornicatione sua . neq; ex fur
tibus suis . FINIT

UBI EQUI HABENT CAPITA
SICUT LEONES ET IGNIS EXIT
ABORE EORÚ.
HI HABENT LORICAS IGNEAS
ET IACINCTINAS ET SUL FU
REAS
UBI OCCISA
EST TERCIA
PARS
HOMI
NU

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA
SCRIPTE STORIAE.

Et sic uidi equos in uisione et se
dentes sup eos; Equi homines
sunt. et sessores sps demoniorum;
habebant loricas igneas. et iacine
tinas. et sulfureas; Id est armati
igne fumo. & sulfure preparati ad in
cendiu future gehenne; Et capita
equoru erant sicut leonum.
Supra dixerat locustas similes ae
quoru paratoru ad bellu. et facies
hominu et caudas scorpionum. Nunc
uero dicit equos se uidisse. et seden
tes sup eos. et capita leonu et cau
das serpentiu paratos ad incendiu.
hec totu unu est. & una rem dissimi
liter descripsit. Non enim in equos ar
matos umquam tale uidimus. ut cog
noscas homines ee. innumera mala
facientes; Et ex ore eorum exiit
ignis. fumus. & sulfur. Ostendit.
quia p fumo iacinctu dixerat.
Non p spicue ista exeunt ex ore eorum.
sed uerba ipsoru sunt hominum.
p hoc dix ignis. fumus. et sulfur;
Sicut illis alio loco p mittitur;
qui adorat bestia punietur; Et
ignis. fumus. & sulphur. de tormentis
eorum. & in secla seclorum ascendet;
Ab his tribus plagis occisa est tertia
pars hominu ex igne fumo et sulfure.
qd exiit ex ore eoru. Verbis ergo
capitum id est principiu eoru. ds
plagas sine eternu incurrunt; Potes

tas enim equoru in ore et in caudis
eorum; Id est in sermone ope et of
ficio. Caudas enim. ppositos id est.
epos dicimus qui sunt pseudo p
phete. Caude enim eorum similes
serpentib; habentes capita;
Incipites principes mundi esse
dicimus; Et in his nocent. Sine
eis enim prepositi mali intra ecclam
nocere non possunt. Dicit etetiam.
gentiliu. Nemo putet ut gentales
illo tempore scos ad sui sr legitimus
transferri. et omne hominu genus
non diuersis supsticionibus. sed
hoc intra ecclesia dicitur. sub
xpianitatis nomine contra ecclam
diabolo dese ure. Et reliqui
inquid homines qui non sunt oc
cisi in his plagis. Sed quid p fuit
non ee occisos in his plagis cum
dicat. Et non egerunt peniten
tiam p operib; manuu suaru.
ne adorent demonia. et idola
aurea. et argentea. et erea. et
ferrea. et lignea atq; lapidea.
que neq; uidere possunt. nec
audire. neq; ambulare. & non
penituerunt ab omicidiis suis
neq; ex ueneficiis suis. neq; ex
fornicatione sua. neq; ex furtib;
suis; Hoc totu intra eccla est sub
nomine xpianitatis. spalis idola
tria e. Sic enim in daniele legim
in uasis aureis dni bibisse. et ds
dos supra dictos laudasse; quam

stultitiā in aureis uasis bibentes. dōs
ligneos. et lapideos. Laudabant.
Quamdiu uasa fuerunt in idola babi
lonis et non bibebant in eis. non ē iratus
dns. Videbantur enī rem dī sedm
prauam quidē opinionē. tamen
diuino cultui consecrasse. Postquā
autem humanis usibus dnī uasa
contaminant. statim penā post sa
crilegiū incurrunt. Laudant autē
dōs suos insultantes dō iudeorum.
qđ illis uictoria tribuentibus bibe
bant in uasis eius. Quid est hoc nisi
intra ecclam. Babilonia ē mun
dus iste. Vasa dnī sunt. sacramta
eccle. Id est babtisma. sacratio.
lex et euangtium. simbolū et ora
tio dnica. amen et alleluia. Iuxta
tropologiam hoc dicendū est. qđ
homines heretici. et doctrinę con
trarii ueritatis qui assument
uerba pphārum. et testimoniis
diuinae scripturę abutitur. ad
sensū suū et dā bibere his quos
decipiūt & cū quibus fornicati sunt.
Tollat uasa templi dī. & inebri
atur in eis. et non dm̄ cuius uasa
sunt. sed dōs laudat aureos.
argenteos. ereos. ferreos. lig
neos. et lapideos. Aurei michi
uidentur dī qui seculari oratione
compositi sunt. Argentei sunt.
qui habent eloquii uenustatem.
et rethorica arte constricti sunt.
Qui autē inferunt fabulas poetarū.

et uetustis utuntur traditionibus. ha
bentes inter se multa. uel elegantiam.
uel stultitiam. differentiā. isti uo
cantur erei. et ferrei. Qui autē pe
nitus inepta proponunt. lignei appellantur.
uel lapidei. quos omis in duas partes
deutero nomiū diuidit scribens. Ma
ledictus omnis qui facit sculptile &
conflatile opus manuū artificis et ponit
illud in abscondito. Abscondunt enim
omis heretici et operiunt mendaciorum
suorū dogmata. ut sagittent in obs
curo rectos corde. Neq; enī in illa
psecutione cogent gentiles supra
dictis consentire. sed in sua incredu
litate morientur. De scripto nouissimo
certamine et gentiū morte. continuo
ptermisit solito more septimū anglm̄.
in quo est nouissimū certamen. et dnī
manifestus aduentus. Et recapitu
lato tēpore tanti modo futurae
pacis usq; ad finē. Et statim dicit finē
ordinis quē preter miserat. et uelut
duos fines uidebitur fecisse. Meminne
rimus itaq; cū recapitulatione ad finē
usq; pduxerit. debere finē ordinē
cōcludi. In hanc enī recapitulationē
praetē solitū fecit ambas narrationes.
non uno fine claudendo. Describit
enī pdicationem futurę pacis. qua
liter sit apta uel fortis quā terra
mari quę pspicua id est clara.

EXPLICIT EXPLANATIO EQVAORVM.

INCIPIT STORIA ANGELI FORTIS.

Et uidi aliũ angłm fortẽ descenden
tẽ de celo nube amictũ. et iris
sup caput eius. et facies eius sicut sol.
et pedes eius sicut columna ignis. &
habebat in manu sua librũ aptum.
& posuit pedẽ suũ dextrũ supra mare.
sinixtrũ autẽ sup terrã; Et clamauit
uoce magna sicut leo fremens. Et cũ
clamasset. locuta sunt septẽ toni
trua uoces suas; Et cũ locuta fuissent
septẽ tonitrua. erã scripturus; Et au
diui uocẽ de celo dicentem. Signaque
locuta sunt septẽ tonitrua. & ne ea
scripseris; Et angłm quẽ uidi stantẽ
supra mare & sup trãm. sustulit ma
num suã dextrãm in celũ. & iurauit
p uiuentẽ in secta seclorum am̄; qui
creauit celũ & que in eo. & trãm
et que in ea. & mare et que in eo. qm
tempus iã non erit. sed in diebus
uocis septimi angłi cũ ceperit tuba
canere. Et consummatũ est misteriũ
dĩ ut euangelizauit p suos pphas;
Et uocẽ audiui de celo iterum loquen
tẽ mecũ & dicentem; Vade accipe li
brũ apertũ qui est in manu stantis supra
mare et supra terrã; Et habii ad an
gelũ dicens. ut daret michi librũ. Et
dicit michi; accipe et comede illum.
et amaritudinẽ uentri tuo faciet.
sed in ore tuo erit dulce sicut mel;
Et accepi librũ de manu angłi. et co
medi illũ. Et fuit in ore meo sic mel
dulce. & cũ comedissem eũ. repletꝰ
est uenter mŝ amaritudine; Et dicit

michi. Oportet te iterũ pdicare po
pulis et linguis. et gentibus. & regib;
multis. Et datus ẽ michi arundo si
milis uirge. & stabat angłs dicens
michi. Surge et metire templũ dĩ
et altare. & adorantes in eo. Et a
triũ qd est foris templũ exclude
foras. et ne eũ mensus fueris. qm
datũ est inquid gentib; ciuitatem
scãm. & calcarunt mensib; quad
raginta duobus. EXPLICIT STORIA

UBI IOHS LIBRU ACCEPIT
UBI ANGLS AMICTUS NUBE POSUIT PEDEM SUU DEXTRUM SUP MARE SINISTRU AUTE SUP TIRRAM ET SUSTULIT
UBI IOHS AB ANGELO ACCEPIT ARUNDINEM.
UBI IOHS METITUR TEMPLU ET ALTARE ET ADORANTIS IN EO.
ARA AURIA
ATRIUM QD EST FORIS TEMPLUM NON METITUR IOHS QUIA DATU EST GENTIBUS
HI SUNT ADORANTES.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIAE.

Et uidi inquid alium angelum fortem descendentem de celo. nube amictum. Dominus est amictus aecclesia semper a deo de aecclesia nascens; Diversis autem modis describitur in ius aecclesia. Nunc sic in initio libri huius legimus nube candida sic per danielem. Nunc nube legimus autem sanctos. Nube sic per esaiam. Qui sunt isti qui ut nubes uolant. induti itaque nube spiritali et sancto corpore. Et iris super caput eius. Yris. promissio perseverantie est. Ecclesia enim describitur in domino. Et facies eius sicut sol. & pedes eius sic columne ignis. Magna hic ratio. et admirabilis questio. In initio libri dixit. prius pedes ignitos. et postea faciem lucere. ut ostenderet in hoc mundo ignitos in passione. et fulgere in resurrectione. Nunc autem primum diem faciem lucere et pedes ut columna ignis. ut ostenderet quanta claritas sit ecclesie post passionem. Et habebat in manu sua librum apertum. Merito facies ei sic sol. quoniam apertum iam librum quid futurum est agno fecit. Per librum enim scripture sacre pagine designatur. Liber autem inuolutus est scripture eloquium obscurum. qui profunditatem sententiarum inuoluitur. ut non facile sensus hominum penetretur. Qui antea inuolutus erat expanditur.

quia coram praedicatoribus sacri eloquii obscuritas aperitur. Unde scriptum est. Extendens celum sicut pellem. qui tegit aquis superiora eius. Quid enim celi nomine. nisi sacre scripture signatur. De qua nobis et sol sapientiae et luna scientiae. Et ex antiquis patribus stelle exemplorum atque uirtutum lucent. Quod sicut pellis extenditur. quia per scriptores suos carnis lingua formatur. cum ante oculos nostros per uerba doctorum exponendo displicatur. Quid uero aquarum nomine. nisi angeli de quibus scriptum est. Aque que super celos sunt laudent nomen domini. Huius ergo celi superiora dominus aquis tegit. quia alta sacri eloquii. id est ea que de natura diuinitatis uel eternis gaudiis narrat nobis adhuc nescientibus; solis angelis in secreto sunt cognita. Celum ergo hoc et coram nobis extenditur. & tamen aquis superiora illius conteguntur. Quia et quedam sacri eloquii iam nobis per apertionem spiritus patent. et quedam solis angelis possunt esse manifesta. nobis adhuc seruantur occulta. Et posuit pedem suum dextrum supra mare. sinistrum autem super terram. Id est ad praedicandum. Dextrum autem in mare posuit. id est

fortia membra, in maioribus periculis. Sinistrũ uero in conpetentibus. Et clamauit uoce magna sicut leo fremit. Id est fortiter predicauit. Et cũ clamasset. Locuta sunt septẽ tonitrua uoces suas. Septẽ tonitrua septẽ ecclesie sunt. quod est una. Quid enim amplius loqueret̃ aecclesia quã uoces suas. Angelo locuto. audita sunt septem tonitrua. que sunt septẽ tube. Et cum locuta fuissent septem tonitrua. eram scripturus. Et audiui uocem de celo dicentem michi. Signa que locuta sunt septem tonitrua. et ne ea scripseris. Ea enĩ uerba que audit dictũ ẽ illi. ne sicut audiuit scriberet. sed aliter p allegoriã. id est p similitudinem. ne sine sigillo scripta omnib; intellegerentur. Itaq; dixit. Signa & ne ea scripseris. Quomodo dixit signa. si non erat qđ signaret. Sufficiebat enĩ dicere noli scribere. sed iussit ne sic uolebat ne sine sigillo scriberet. ppt brutos et insensatos. Alio deniq; loco ppt iustos ne signaueris. dixit uerba pphetiae huius. Quia tempus in pximo est. hic ostendit duos idest bonos et malos quib; signari iusserat. et quibus non. Qui pseuerauerit inquid nocere noceat. et qui in sordibus est sordescat adhuc. Hoc est ppter malligoriã id est in similitudine loquor illis. ut iustus

p seueret in paciencia usq; in finẽ. ut habeat unde coronetur. & iniquus perseueret in malitia usq; in finẽ ut habeat unde damnetur. Et qui iustus ẽ iustificetur adhuc. Similiter et scs sanctior fiet adhuc. Hoc est uiri aut felices oculi. qm̃ uident. & aures qm̃ audient. hic aures et oculos cordis dicit. non corporis. Et danihel hanc fecit futuræ pacis inter frs sensus diuisionẽ. Clude inquid sermonẽ. & signa librũ consummationis & tempus. Sed quib; obsignatus sit. ita dicit. Delinquant iniusti. nec pcogitent omnes iniqui et peccatores. intellectores intellegant. intellegentes fulgebunt quasi splendor firmamenti. et de iustis plurimi quasi stelle in ppetuum et ultra. Solent nonnulli querere utrũ doctus scs et simplex scs eãdem mercedẽ habeant & unã in celestibus mansionẽ. Unde nunc iuxta teodotionẽ dicitur. qđ docti similitudinẽ caeli obtinebunt. et iusti absq; doctrina stellarũ gl̃e conparentur. Tantũq; sit inter eruditã scitatem et scãm rusticitatem. quantũ celũ distat a stellis. Quod autẽ dixit clude sermonẽ et signa librũ. praecepit ut inuoluat sermones et signet librũ et legant plurimi et querant historiae ueritatẽ. & ppter obscuritatis magnitudinẽ diuersa suspicent. Librũ autem istũ potest soluere. qui scripturarũ sacramenta cognouit et intelligit et uerba tenebrosa ppter

misterioꝝ magnitudinē et interp̄tatur
parabolas. et occidentem litteram
transferat ad sp̄m uiuificantem.,
Et angelū quem uidi stantem supra
mare et sup terram. sustulit manū
suā dextram incelū; & iurauit
p uiuentem insecla seclorum. amen.
qui creauit celū et que ineo. et
terrā et que inea. et mare et que
ineo. q̄m tempus iā non erit. sed
indiebus uocis septimi angl̄i. cum
ceperit tuba canere. Septima
tuba: finis est p secutionis et aduent
dn̄i., Propterea dixit ap̄ls in nouis
sima tuba fieri resurrectionē., Tem
pore enī future pacis adfirmauit
aecctam. iā non esse tempus ęcclę
nisi purgationis. quā purgabit no
uissima p secutione antixp̄i. usq; ad
septimam tubam; Et consumatum
est misterium dī sicut euangelizauit
p suos prophas; Et uocem audiui
de caelo iterū loquentem mecū &
dicentem., Vade accipe librū
apertum qui est inmanu angeli stan
tis supra mare et supra terram.,
Vox e celo. imperium dī est qui ęcclę
cor tangit et iubebit percipere quā
aeccta futurā pacem aperto libro
predicauit; Et habiit ad angl̄m di
cens. ut daret michi librum. Ad
monuit aeccta quā desiderat per
doceri., Et dicit michi; accipe et
comede illum. In secretis uiscerib;
et describe in latitudine cordis tui.,

hunc librū accipimus. cū iā recta
op̄a facere desideramus; Aperimus
os n̄r̄m. et librū comedimus. cum
recta loquimur. mandim° et ac
cimus que a dō̄ accepim°. quia et tri
buitur et augetur in n̄r̄is sensibus
cibus uite sp̄alis. cū predicare coe
perimus., Vnde p̄pha alius dicit.,
Os meum aperui et adtraxi sp̄m.,
Non enī sp̄m adtraheret. nisi os
aperiret; Quamsi ad p̄dicandū
p̄ximis se inpenderet. sp̄alis doc
trinae ineo grā non creuisset.,
Et amaritudinē uentri tuo faciet.
in ore tuo erit dulcis ut mel,
Quia sp̄s ideo omnipotentis dn̄i sci
unt suauiter loqui. qui hunc dm̄
didicerint in cordis sui uisceribus
ueraciter amare. In eius quippe
ore. scriptura sacra dulcis est.
cuius uite uiscera comedentis illius
replentur. Quia ei suauis ē ad lo
quendū. cui interius inpressa ad
bibendū fuerit. Nam sermo dul
cedinē non habet. quē uita rep̄ba
intra conscientiā mordet. Vnde
necesse est ut qui uerbū dī loq̄tur.
prius studeat qualiter uiuat. &
hae cu ita colligat. quae et qualiter
dicat. Ad p̄dicandū namq; plus
conscientia. sci amoris edificat.
quā ostensio sermonis; Qui amando
celestia intra semetipsum p̄dicator
legit. quomodo p suadeat ut dis
plici debeat terrena; Cui enī uita

suā interius pensat. exēplo suo foris
admonendo alios ędificat. quasi in
corde linguę calamum intingit.
in eo qđ manu uerbi pximis exte
rius scribit. hic liber amaritudi
nem uentri tuo faciet. cū pdicare
et operari ceperis. qđ intellexeris.
Et accepi librū de manu angeli
et comedi eum. & fuit in ore
meo sicut mel dulce. Et cū come
dissem eū. repletus est uent mīs
amaritudine. & dicit michi.
Oportet te iterum predicare.
Apte ostendit angelū corpus esse
dum de uno dicit. inquid michi
oportet te iterū predicare. Num
quid aecclā aliquando cessabit
a pdicatione. ut iterū oportet te
predicare audiret. sed quia tem
pus describit qđ post africanas pse
cutiones futurū ē. ut ostenderet
eiusmodi ēē nouissimam pdicati
onem et reparatione certaminis
p inde dixit iterū. Et quia postea
non in africa tantū eodem genere.
sed omni mundo pdicauit aecclā.
ppterea adiecit. ppłis et linguis.
et gentibus et regibus multis.
Una est aeccla in toto orbe quę
predicat in africa. ipsa ubiq;
similiter predicauit. Propterea
uelut ad africanę dixit. oportet
te iterū predicare. Et data est
michi arundo similis uirge et
stabat angłs dicens michi. Surge
et metire templū dī et altare &
adorantes in eo. Surge qđ dicit.
excitatio est aecclę. ut in contēpla
tione psistat. Non enī hęc iohs
sedebundus audiebat. Mensura
autē filii dī mandatū dnī nr̄i pa
trē confiteri omnipotentē deum.
et huius xp̄m ante originē sc̄li spiritalem
apud patrem genitū. hominē fac
tum. & morte deuicta in cęlis in
corpore a patre receptū effudisse sp̄s
sc̄i donū. et pignus inmortalitatis.
hunc p pphās predicatū. hunc p legē
conscriptum. hunc esse manū dei
et uerbum patris. et conditorem
orbis. Hęc est arundo. mensura fidei.
& nemo adorat aram sc̄am. nisi
qui hanc fidem confitetur. quia non
omīs qui uident. illum adorant.
Et atrium quod est a foris tēpli.
exclude foras. et ne eum mensus
fueris. Atriū enim quod est adia
nuam templi. et uidetur ad templū
ptinere. templū tamen non est.
quia ad sc̄a sc̄orū non ptinet. Ipsi
sunt qui aecclę esse uidentur. et
foris sunt. atrium dicitur
uacuū inter parietes erat. Hos
tales non necessario s eici iussit de
aecclā. Qm̄ datum est in quid gen
tibus calcare ciuitatē sc̄am. et
calcabunt eam mensibus quadraginta
duobus. Qui excludunt. et quibus
dabuntur. utriq; calcabunt aecclam.
id est homines huius mundi mali.

EXPLICIT STORIA ANGELI FORTIS;

INCIPIT STORIA ELIE ET ENOC SIVE LEGIS ET EVANGELIUM;

Et dabo duobus testib; meis. et p
phetabunt dies mille ducentos
nonaginta. amicti ciliciis,
hii sunt due olive et duo candela
bra que in conspectu dni terrae stant,
Et si quis eos uult ledere. ignis exiet
ex ore eorum et deuorabit inimicos
eorum; Et si quis uoluerit eos ledere.
sic eum oportet occidi. hii habent
potestatem claudere celum ne im
brem pluat in diebus pphetie eorum.
Et habent potestatem in aquas uer
tere eas in sanguinem. et pcutere
terram omni plaga. quotiescumq;
uoluerint testimonium sunt &
uincet eos. & occidet eos. et cor
pus eorum in platea ciuitatis
magne proicientur; FINIS
STORIA EIUSDEM PICTURE.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIAE.

Et dabo duobus testibus meis
et pphetabunt diebus mille
ducentis nonaginta. hii dies mil
le ducenti nonaginta. anni s tres
et menses sex. hoc erit pdicatio
elię. et regnū antixpi alterutanū.
qd fiunt sub uno septem anni.
Ceterū uero. spāliter in aeccl̄a
duo testes duo sunt testamenta idest
lex et ęuangeliū. A dn̄i enī passione
usq; ad antixp̄m annos tres ponim̄
et menses sex. Isti sunt quadraginta
duos menses. idest tres anni et dimi
dium. uel trecenti quinquaginta.
unus enī mensis. centū menses sunt.
p denarium numerū. Quadragies
bis menses sunt. qui sunt centum
uiginti sex milia dies. Anni trecenti
quinquaginta. & in uno die centū
dies. Nam centies mille ducenti
nonaginta. centum uiginti sex
milia dies sunt. qui sunt similiter
trecenti quinquaginta anni.
haec omne tempus est a passione dn̄i
usq; ad antixp̄m. Et nunc spāliter
in tippo elię et qui cū eo uenerat.
duo testes. idest lex et eu̅gl̄ium.
ab eis occiditur. a quib; non obser
uatur. hii sunt duo testes. idest.
aeccl̄a duob; testamentis pphe
tans. qui sunt enī testes dn̄i nisi
xpiani. qui grece dicuntur mar
tires. hoc latine testes. quia in pas
sione testimoniū xpi reddunt. Non dixit
faciā michi testes quasimodo non sint.
sed dabo duobus testibus meis. hic pre
sentibus dicit legi & eu̅gl̄io. Nouissima
etiā psecutio antixpi. totidem
dies habet. et qui nunc spāliter aeccl̄am
ledit. iam tunc aperte deuastabit.
Et heliam et qui cū eo uenturus ē perspi
cuae occidebit. qd nunc duo testes
spāliter occidit. Amicti inquid ci
liciis. Quod est in exomologesin. idest
in confessione penitentiae constitutā.
quia quibus predicantur qui eos audire
uolunt. confestim ad penitentiā con
uertuntur. hii sunt duę oliuę &
duo candelabra qui in conspectu dn̄i
terrae stant. hii sunt inquid qui
stant. qd nunc est in predicatione. qd
duo candelabra aeccl̄a est. Sed quia
p legē et ęuangeliū stat. p inde dixit
duo. Sicut a quattuor angelis et a
quattuor uentis. unā dixit ęcclam
cū sint septem ęcclae qd est una. ita
et septē candelabris in unum ut amplius
p locis nomen est. hoc totū una ęccl̄a est.
Nam zaccarias propheta unū candelabrū
uidit septiformem. et duas oliuas. idest
duo testamenta infundere oleū cande
labro. haec est aeccl̄a cū oleo suo inde
ficiente. qd eā facit in lumine orbis ar
dere. sic ergo dicit zaccarias. Exci
tauit me quē admodum excitatur
homo a somno suo & ait michi. Quid tu
uides. Et dixi. Vidi & ecce candelabrū
aureū totū lampadū sup eū. et septē

lucernę sup eū. et septē infusoria lucnis
quę sunt sup eū, Et duę oliuę sup eum.
una a dextris lampadib;. et una a sini
stris., Et interroganti quid nam essꝫ.
Respondit angelus dicens. Septē hi
oculi dni sunt. qui inspiciunt super
omnē terrā., Oculos septiformis grā
sps legimus. qui sunt in eccla inspici
entes totā corporis omnis terrā.,
Et duę oliuę que sunt duo testamta;
interrogantis sic ait., hi duo filii
pinguedinis. ad sunt dno totius terrę.,
Et si quis eos uult ledere. ignis exiꝫ
ex ore eorū. et deuorabit inimicos eoꝝ;
Et si quis uoluerit ledere. sic eum
oportet occidi., Ignis. uerbū prę
dicationis est., Si quis eni aecctam
ledit aut ledꝫ. precib; oris eius
diuino igne consummetur., hi ha
bent potestatē claudere cęlū ne
ymbrem pluat in diebus pphetię
eorum; Cęlum. aeccta est, Pluuia
uero. uerba pdicationis., habent po
testatē claudere cęlū. id ē. ligandi.
ut qui eccłam psequitur. facit ut bene
dictio aecctę. sup eū non descendat.,
Et habent potestatem aquas uer
tere eas in sanguine. & pcutere
trām omni plaga quotienscumq;
uoluerit., Aque. popli sunt.,
Aquas uertentur in sanguine. id est.
documenta philosophorū. carnaliter
intellegentes, ubi eos aeccta conspe
xerit. correptionib; arguit, haec
omnia que ds ecctae uirtutib; adscribit.,

Data omni potestate in cęlo et in tra
filiꝰ hominis. quē indutus ē dns. cuius
caput ē ds. & hanc potestatē quā
habet dedit suę eccłę. ut spāliter
claudat celū ne ymbrē pluat. id est
ne in homine maligno intret sapien
tia., Sic de parte uineę suę dicit.,
nubibus mandabo. ne pluant sup ea.,
Et non solū aquas suspendunt. sed
aetiā quae descenderant. inutiles
faciunt., facit ergo xps et tēpos &
aecctā qđ uult. cū operetur omia
in omib;. unus atq; idem ds, haec
est testimoniū quod pibꝫ aeccta.
usq; ad reuelationē bestię. ut a ptę
totidem dieb; quib; retro occidꝫ.
testes bestiae., Ut sic spāliter occidit
duo testamenta. ita carnaliter
cū solutꝰ fuerit diabolus. ut in anti
xpo regnet. occidet duos testes.
id est eliam. et qui cū eo uenturus ē.,
Multi putant cū ęlia eē ęliseū. aut
moysen. sed utriq; mortui sunt.,
hieremiae mors non inuenitur. per
quē omēs ueteres nri. tradider eē
illū hieremiā., Nā et ipsud uerbū
qđ factū ē ad eū. testificatur. di
cens ei., Priusquā te formarē in
utero noui te. & antequā exires
de uulua scificaui te. et pphām
in gentib; posui te., Ieremias in
gentib; ppheta non fuit. sed solū in
isrl, Ideo uerbū di uerax necesse
habet ut in gentibus sit ppha, hii sunt
duo candelabra et duę oliuę in cons

pecu dn̄i terrae stantes· idest sunt
in paradiso. Ideo admonuit ut si
in alio legens non intellexisti.
hic intelligas. Hos uero oportet
interfici ab antixp̄o. Sed quia
haec tipice diximus. nunc uer
ba eadem caritati urāe ut ce
pimus. sp̄aliter disseramus.

INCIPIT STORIA DE EODEM TESTAMENTO

Et uincet eos. et occidet eos.
et corpora eorū in platea ci
uitatis magne picientur. quae
uocatur spiritaliter sodoma &
egyptus. ubi et dn̄s eorum crucifi
xus est. Et uident ex populis. et
tribus. et linguis. et gentibus. cor
pora eorū diebus tribus et dimi
diū. Et corpora eorū non pmit
tunt poni in monumentis. et ha
bitantes terrā gaudent sup eos.
et epulantur & munera inuicē
mittent. qm̄ hii duo prophe
cruciauerunt habitantes trām.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA DICTE STORIAE.

Et uincet eos et occidet eos. Vincet antixps eos quos sedu xerat ut credant. Occidet autē eos qui confessi dñi fuerint. Spālitē uero nunc in eccla uincet. qui euangelio & legi non credunt. Occidet autē eos qui xpo credunt. & in penitentia uiuunt. sic dns in eugtio ait. Tradent uos in pssura. et occident uos. omīs enī qui aecclę non consentit. duo testamenta occidit. Et corpora eorū in platea ciuitatis magne pro icientur. Duorū dixit unū corpus. aliquando autem corpora ut legis & eugtii numerū seruaret. & aecclę unū corpus ostenderet. Corpus non solum de occisis. sed et de uiuis dicit. Et autē dixit pcientur. idest spnentur. sicut scriptū est. Tu uero odisti disciplinā. & piecisti sermones meos post te. In plateis ciuitatis magne picientur. idest in medio aecclę. que uocatur spāliter sodoma et ęgyptus ubi et eorū dns crucifixus est. Utiq; in eccla quia ihrlm restaurari non potest. dño dicente. Erit ihrlm conculcata

usq; dum compleantur tempora gentium.

Gaudent ex populis et tribubus et linguis et gentibus corpus eorum diebus tribus et dimidium. Id est trib; annis et sex mensibus. quod sunt anni trecenti quinquaginta quos supra diximus a passione dni usq; ad antixpm. Hoc ut diximus spale est in aecta. Miscet enim temp nunc presens nunc futurum; uidentem dixit. quia non uidebunt. sic dns in euangelio ait. Veniet inquid hora. ut omnis qui interficit uos arbitretur se obsequium facere dō. Et nunc est q d dicit uenit. Deniq; cum dicat uenit. sic hoc dixit faciunt. quia non cognouerunt patrem neq; me. Non dixit facient. quia non cognoscent. Nuquam eni separat presens tempus a nouissimo. q reuelabitur antixps. nunc uero spalis nequitia haec facit in ecta.

Et corpora eorum non pmittuntur poni in monumenta. Votum eorum dixit. ad poenitentiam confugi desiderant. corpore sepeliantur. et qui de parte diaboli sunt eos deo te seruire dno non pmittunt. Persequitur eni uir uxorem. et uxor uirum. parentes filios. et fili parentes. dns seruum. et serui dnos. et plus quam peius pseudo pphete. omns serui di non ualent ferre eorum inpugnationem. ut dns ait. Ve uob qui claudistis regnum celorum. nec uos intratis. nec alios pmittitis intrare. cum etiam semper intrent illis inpugnantibus. Isto modo non pmittunt corpora eorum poni in monumentis. Faciunt autem et aperte de uiuorum occisorumq; corporibus. Qua nec uiuos permittent sacra celebrando in memoria colligi. nec occisos in memoria recitari. neq; eorum corpora in memoria testantium di sepeliri.

Et habitantes terram gaudent super eos. et epulantur. et munera inuicem mittent.

hoc semper factum est. et nunc munera inuicem mittent. et in postremo dum gaudebunt et epulabuntur. Quotiens eni iusti affliguntur. iniusti exaltant et epulantur. Munera inuicem mittent. id est unus alteri gaudendo denuntiant. sic scriptum est. In me psallebant qui bibebant uinum.

Qm hi duo prophete cruciauerunt habitantes terram. Duo pphe duo sunt testamenta; cruciare dicunt terram. quia mundum relinquere pcipiunt. et cum iusti psecuntur eos quido seruire cupiunt. et preter plagas quibus ppt testamenta di humanum genus urguetur. aetiam uisos ipse grauat. iniustos sicut insidiuntur.

Grauis est nobis etiam ad uidendum. et non solum grauat. sed et tabescere facit. ut scriptum est. Peccator uidet et irascetur. dentes suos stridet et tabescet. Gaudebunt ergo cum ubiq; uel iam nihil habuerint qd inpacienter ferant. disturbatis occisisq; iustis et eorum hereditate possessa.

FINIT EXPLANATIO.

INCIPIT DE EISDEM TESTIB. STORIAL.

Et post tres dies et dimidium sps uite a do intrabit in illos. et steterunt sup pedes suos. et timor magnus cecidit sup uidentes

eos, Et audiui uocē magnā de celo, ascendite huc. Et ascender̄ in celū in nube. et uidebunt eos ini-
mici eorum; Et in illa hora factus ē terremotus magnus & decima pars ciuitatis cecidit. Et occisa s̄ in tre-
motu nomina uirorum septē milia. et ceteri timuer̄. et deder̄ claritatē dō celi. Q̄e sectm habuit.
qd sequitur tertium. Ve, ecce ue tertiū uenit cito. Finit storia.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE ISTORIAE.

Et post tres dies et dimidium. sps uitę a dō intrabit in illos. Iam supra dictū est. hac usq; angls futurum narrauit. & inducit factū qđ futurū audiuit. Et steterunt super pedes suos. et timor magnus cecidit sup uidentes eos. Et audiui uocē magnā de cęlo. Ascendite huc. Et ascenderunt in celum in nube. Hoc de resurrectione intellegendū est. qđ apts dixit. Rapiemur in nubibus obuiam xpo. Ante aduentum autē dni. nulli hoc possent contingere. Scriptū est enī; in istū xps. De eadē qui sunt xpi perfecti serui. rapientur in aduentū eius in nubibus. Unde excluditur omnis suspicio quorundam. qui putant os duos testes duos uiros esse. hoc est eliam & qui cū eo uenturus ē. & ante aduentū xpi cęlū in nubibus ascendere. hoc nemini posse fieri antea. nisi in aduentū dni in resurrectione. omnis omnino aeccta & eo ascendere obuiā xpo in aera. qui pfecti dixerunt per duo testamenta. Quod si de isdeis duob' uiris diceretur. quomodo poterant habitantes trā de duorū morte gaudere. si in una ciuitate morirentur. Aut quomodo munera p omnē trā inuicem mitterent. si tres dies sunt qui antequam gaudeant de morte. contristabuntur de resurrectione. Cū etiā ad aliquos in tanta trę latitudine non ante mortis nuntius quā resurrectionis uenerit. Aut quales aepulę. et uoluptas esse potest. si in plateis aepulantiū cadauera humana ępulis morbos triduano fetore miscuerint. Quę manifestū ē quid sint testes. et quid dies. nisi qđ supra diximus. a passione dni usque ad secdm eius aduentū. Quod uero dicit timor magnꝰ cecidit. sup uidentes eos. de omnib; uiuis dixit in aduentū dni. quia & iusti quos uiuentes inuenerit xps. ptimescent in resurrectione dormientiū. cū in tali uelocitate fuerit resurrectio mortuorū. Et si iusti tunc ptimescent. quid de peccatoribus erit. Et uiderunt eos inimici eorū. hic separabit iustos a peccatoribus. quos in commune dixerat timuisse. In illa hora factus est terremotus magnus. Idest persecutio, recapitulatio est enī. sicut iā diximꝰ. in aduentū dni. In illa hora qui in tecto est. non descendat tollere quicquā de domo. hora est enim omne tempus. Et decima pars ciuitatis cecidit. & occisa sunt in terremotu nomina uirorū septem milia. Denarius enī numerus et septē denarius pfectus ē. qđ si & non esset perfectus. apte totū intellegendū erat. Dicit enī omnem ciuitatē cū omnibus ędificatoribus suis cecidisse in psecutione. Duo enī sunt

aedificia ma[g]ecta. unum supra petram
quod est xpistus. alterum sup arenam quod est
aedificia mundi huius. hoc dicit cor
ruisse. Et ceteri timuerunt et dederunt
claritatem deo caeli. Isti sunt supra
petram quod sunt sancti qui in adventu domini
peccatoribus terremotu morientibus.
ipsi iusti pertimescentes confessione et a
nimarum suarum neglectu dominum clari
ficant sic scriptum est de iusto. Laua
bit manus suas in sanguine peccatoris.
videns enim iustus peccatoris interitum.
plus accenditur in obseruatione
preceptorum quod lautior atque pu
rior fiat sicut scriptum est. Videns
impium puniri. astutior fit. Fi
nita recapitulatione qua pretermisso
septimo angelo ingerat. repetit
ordinem dicens. Ve secundum habiit.
Dixerat enim confecto locustarum
prelio. Ve unum habisse. et ve al
terum venire quod scriptum est in equis.

Non dixit ve secundum habiit. ne statim
tertium describere et cum recapitulandum
erat. Nunc finita ipsa recapitulatione.
ve inquid secundum habiit. non recapi
tulationis. sed equorum quibus de
scripsit. ve non reddiderat. Quod
sequitur tertium ve. et septim[us]
angelus in quo finis est. hic videtur
duos fines fecisse in sequentes unum
in recapitulationis. et alterum ordinis.
dixit enim finem in resurrectione testium.
quos preter ordinem subiecerat. Et in dunc
alterum ve quem pugne equorum de
bebat dicens. Ve secundum habiit.
Ecce ve tertium venit cito. Iste tertius ve
separatio est iustorum et peccatorum.
in resurrectione. FINIT.

INCIPIT SEPTIMA TUBA QUOD
EST RESURRECTIO OMNIS CARNIS.

Et septimus angelus tuba cecinit. et
facte sunt magne in celo dicentes. Et cetera usque in finem.
Factum est regnum domini nostri et xpisti eius et regnabit in secula

Et uiginti quattuor seniores qui in conspectu di sedent in tronis suis ceciderunt in facies suas. et adorauerunt dm̄ dicentes. Gratias tibi agimus dn̄e ds̄ omp̄s qui es & qui uenis. qm̄ accepisti uirtutem tuā magnā et regnasti & gentes iratę sunt & uenit ira tua & tempus quod de mortuis iudicetur.

Initium dixit et finē regnasti et gentes iratę sunt. Primus aduentus ē. uenit autem ira tua qd̄ de mortuis iudicetur. Scds ad uentus est & dare mercedē seruis tuis prophetis et timentib; nomen tuū pusillis & magnis & corrūpere corrumpentes t̄ram. Ecce inquid ut tertium uentum in uoce septimi angli. Et cū cecinisset non alios nisi solā ecclam dixit laudantē dm̄ & gr̄am agentē. Unde intellegimus bonorū remunerationem non ēē sine uae. malorum sic ipsa eccla dixit. Venit ira tua et tēpus quia de mortuis iudicetur. & dare seruis tuis mercedē. & corrūpere corrūpentes t̄ram.

hoc est uę nouissimū. qd est separatio iustorum et peccatorū. hic facit finē et recapitulat a natiuitate dn̄i nr̄i ihu xp̄i eadem altera clarius dicturus. EXPLICIT LIBER QUINT.

INCIPIT LIBER SEXTUS DECEM CAPITULARUM.

Scire autem opus est omnem hanc periocam. decem capitulis ēē distinctā. que capitula non a se actus ecclesiastici per tempora secuntur ordinata sunt. Sed unū quodq; capitulū totius est temporis. Sunt capitula haec.

Et apertum est templū di in cęlo. et uisa est arca testamenti in templo ei.

Et facta sunt fulgura. & uoces & tonitrua. et terremotus. et grando magna.

Et uidi inquid bestiam de abysso ascendentem.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIAE.

Et apertum est templū di in celo.
Usq; nato dnō manifestatū est tem
plum di in celo. idest ecclesia.
Unde ostenditur aecclesia in celo non in
manufactis eē. Templū apertum ... ma
nifestatio ē dmi nri. Templū enī di
filius est sicut ipse ait. Soluite templū
hoc. & in trib; dieb; suscitabo illut.
Et dicentib; iudeis. quadraginta sex
annis edificatum est tēplum hoc.
Ille autē de templo corporis sui dicebat.
Et uisa est archa testamenti in templo
eius. Euangelii predicatio est. et in
dulgentia delictorū et omnia dona
cū xps aduenit dicit apparuisse. Et
facta sunt fulgura et uoces et toni
trua & terremotus. et grando magna.
haec omnia uirtutes sunt coruscationis.
& pdicationis. et bellorū eccle. haec
dixerat facta et in descriptione pdicati
onis septē angelorum ab aduentu dnī
quam fecisset sup arā. sed generalit
a natiuitate xpi usq; in finem mundi.
Deinde descripsit p partes quemadmo
dū dum facta sunt intra ecclam spaliter.
& in antixpo completū sit specialiter.
Ut templum di in celo apertū sit. et pugne
secute sicut dicit. Et uidi inquid ascen
dentem bestiam de abysso. Post multas
plagas secto infixas ascendisse bestiā de
abisso idest antixpm de poplo. De abysso
autē ascensurū multis testimoniis conp
bandū. Ait ezechiel. Ecce assur cipressus
in monte libani. Assur deprimens cy
pressus excelsa ramos. idest pplis
multis in monte libani. Regnū regnorū
idest romanorū. Formosus ingentibus.
idest fortis in exercitibus. Aqua inquid
enutrierunt illū. idest multa milia hominū
que subiecta erant illi. Et abissus auxit
illum. idest truncabit eū. Iam & esaias
pene hisdem uerbis loquitur fuisse antē
eū iā in regno romanorū. et fuisse inter
cesares. Et paulus contestatur. Ait enī
ad tessalonicenses. Qui nunc tenet teneat.
donec de medio sit. & tunc apparebit
iniquus ille. cuius aduentū scdm perfec
tionē satane signis & portentis mendacib;
et ut scirent illū uenturū qui tunc erat
princeps adiecit. Archanū inquid ma
litiae. iā molitur. idest malitia quam
facturus ē archanū molitur. sed non
sua uirtute nec patris sui diaboli susci
tatur. sed di iussu. Quare ergo paul'
idem dicit. Idcirco non pceperunt
amore di inmittit eis ds spm erro
ris. ut omis psuadeantur mendatio.
qui non sunt psuasi ueritate. Et esa
ias ait. Sustinentibus illis lucem.
tenebre orte sunt. Illū uero & qui eū
eo uenturus ē ab eodē interfici ma
nifestat apocalipsin & non tertia die
sicut xps. Sed quarta die resurgere.
ne quis equalis dnō inueniat.

EXPLICIT TEMPLUM ET BESTIA.

INCIPIT DE MULIERE ET DRACONE.

Et signū magnū uisum est in celo.
Mulier amicta sole et luna sub

pedib; eius. & in capite ei corona stella
rū duodecim; Et in utero habens cla
mat parturiens cruciabunda ut pa
ii rerer; Et uisum est aliud signum in
cęlo. ecce draco roseus magnus ha
bens capita septē et cornua decem;
Et supra capita eius septē diademata.
& cauda eius trait tertiā partem
stellarū cęli; et misit eas in terram.
iii Et draco stetit in conspectu mulieris.
future parere; & cū peperit natū eius
comedat; Et genuit mulier filium
masculū qui recturus ē om̄s gentes
in uirga ferrea; Et raptus est filius
eius ad dm̄ & ad tronū eius. et mu
lier fugit in heremū ubi habet locū
paratum a dō. ut ibi eā pascat dieb;
iiii mille ducentis nonaginta. Et factū
est bellū in caelo; micahel et angli
eius pugnabant cū dracone. & draco
pugnabat & angli eius; et non ualu
erunt neq; locus eorū inuentus est
amplius in cęlo. Et expulsus ē draco
magnus anguis antiqus qui dicitur
diabolus et satanas seducens totū
orbē expulsus est in terram. & angli
eius cū eo expulsi sunt; Et audiui
uocē magnā in cęlo dicentē; Modo
facta ē salus et uirtus et regnū dō
nrō. qm̄ exclusus est accusator
frm̄ nrorum. qui accusat eos in cons
pectu dī die ac nocte; Et ipsi uicer
eū in sanguine agni. et ppt testimo
niū eorum. & non dilexerant animas
suas usq; ad mortē. ut adhuc ess&
in cęlo; Uę tibi terra et mare. quia des
cendit ad uos diabolus habens irā mag
nam. sciens qm̄ breue tempus habet.
v Et cū uidisset draco quia exclusus ē
in terra. p̄secutus est mulierē quę
peperit masculū. Et datę sunt mulieri
duę alę aquilę magnę ut uolaret
in heremū in locū suū ubi nutritur illic
tempus & tempora et dimidiū tēporis.
vi a facie serpentis; Et misit serpens ex ore
suo post mulierem aquam. uelut flum̄.
ut eā a flumine auferret; Et adiuuit
tra mulierē. et aperuit tra os suū
et absorbuit flumen. qd̄ misit draco
ex ore suo; Et iratus est draco in mulie
rem. & habiit facere bellū cū reliquis
seminis eius. qui seruant mandata
dī. et habent testimoniū ihū xpi.
Et stetit super arenā maris.

EXPLICIT ISTORIA MU
LIERIS ET DRACONIS;

PUER
RAPT'

INCIPIT EXPLANATIO SUPRASCRIPTE STORIAE

Et signū magnum uisū ē in celo.
Celū . aeccla est ., Signū magnum . idest dm̄ hominē fieri .,
Mulier inquid amicta sole & luna
sub pedibus eius : frequenter dictū ē
genus in multas diuidi speciesque
omnia unū sunt ., Nam qd̄ est celū.
hoc templū in celo . hoc mulier
amicta sole . hoc luna sub pedib;
eius . tamquā si diceret mulier
amicta sole . & mulier sub pedib;
eius aut luna amicta sole & luna
sub pedibus eius . omnia enī biper
tita sunt ., Ecclam dicit parte
suā sub pedib; habere ., Ista pars
que sub pedibus est adecclam ui
detur ptinere . sed aeccla non est .
quia congregatio maligna est .
que de superiori b. stellis cū dra
cone diabolo & pseudo ppheta
ad hanc aecclam ptrait . ut semp
sibi socios requirat . cū quib; preci
pitetur in gehenna ., Semp enī haec
mulier aetiā ante aduentū dnī par
turiebat in dolorib; suis . que est an
tiqua aeccla patrum . et pphar um .
et scōrum aptorum q̄ uae gemitus &
tormenta desiderii sui habuit .
usq; quo fructū explebe sua scdm
carnem olim pmissū sibi uideret
xpm . & ex ipsa gente corpus sump
sisset ., Sole autē amicta . idest in

bono opere manifestata . p quē spem
resurrectionis in ipso lumine clarita
tis expectat . et gl̄am repromissi
onis ., Luna uero in nocte lucere solet .
ecclā est que in tenebris istius sc̄li a malis
uideri non potest . quia casus scōrum
corporū ex debito mortis . qd̄ deficere
numquā potest ., Nā quemadmodū
minuitur . ita et augetur ., nec in to
tū extincta est spes dormientium .
ut quidā putent . sed habent in te
nebris lucē inter ipsas tenebras sic
luna que sub pedib; mulieris esse di
ximus ., corona autē stellarū scī s .,

Et in capite eius coronā stellarū duodecim ., Idest in xp̄o duodecim tribus
isrl̄ in duodenario numero aecclesia
constructa . que prima ante aduentū
dnī . quasi ante solis ortū in nocte scli
relucebat ., Et quia signū magnū uisū
est in caelo ., Celum . eccla est .,
Signū magnū . xp̄s est , Stellarūq;
relucentiū milia . hoc est patriar
charū . ppharum . aptorū . marti
rū . sacerdotū . & confessorū . uirtu
tum suarum luminib; radiantes .,

Et uisum est aliud signū in celo . ecce draco roseus magnus . idest diabolus ., Aliud
autē signum dixit . de contrarietate .,
Supra dixit signū magnū . et hic aliud
signū ., Nā pfessio una est aeccla &
misterio facinoris . & eo nomine etia
ris mate . qd̄ est eccla . facit signa et p
digia querens aecclē natū deuorare .,
In celo uisus est draco . idest in eccla con

gregatio maligna cum diabolo. qui percecte filium idest inpenitentiam fortem uirum. inuidia ductus deuorare conatur. Sic denique herodes intestinum ostis. inouiente uiso signo. consentiens simulat se xpm adoraturum. quem spiritus sancti gubernatione subtractum. totis uiribus querebat occidere. Herodes. diabolus est. Signum inouiente xps est. qui nos oriri fecit adlucem. Habens inquid capita septem et cornua decem. Et super capita eius. septem diademata. Capita. reges sunt. Et cornua regna sicut inisto libro expositurus est.

In septem ergo capitibus. omnes reges. Et in decem cornibus. omnia regna dicit. Decem enim regna esse non possunt. quia in toto mundo quattuor regna sunt. idest caput aureum. et pectus et brachia de argento. et uenter et femora ex ere. tibie autem ferree. Et in hoc regno quarto ferreo. idest romanorum inquo rex geritur. quia omnia quattuor sunt. et in quattuordecim dilatantur. Ergo dicamus quod omnes scriptores ecclesiastici tradiderunt in consummatione mundi. quando regnum destruendum est romanorum. decem futuros reges. qui orbem romanum inter se diuidant. et undecimum surrecturum esse paruulum regem. idest antixpm. qui de paruula gente iudeorum idest de tribu dan. qui inter ceteros fratres suos. hereditatem intram repromissionis non est sortitus. Sed et aquilone est castra metatus. re uera illum est imitatus. qui dixerat. ponam sedem meam adaquilone. Proinde dicitur paruulus. eo quod non debebatur ei honor regalis. Ipse est antixps. qui tres reges de decem regibus superaturus est. Idest egiptiorum regem. et africe. et aetiopie. quibus interfectis. etiam alii septem reges antixpo colla submittent. Et cauda eius trahit partem stellarum celi. et misit eas interra. Hoc duobus modis intelligendum est. siue de angelis. qui de celo proiecti sunt. siue de omnibus qui de ecclesia foras proiciuntur. Cauda draconis. pseudoprophete. qui et predicatores mendaces sunt. qui stellas celi adherentes sibi deiciunt in terra. In scriptura sacra stellarum nomine. aliquando sanctorum iusticia que in huius uitae tenebris lucet. Aliquando uero ypocritarum simulatio demonstratur. qui bona que faciunt ad percipiendas laudes hominibus ostendunt. Si enim recte uiuentes stelle non essent. nequaquam paulus discipulis diceret. In medio nationis praue et peruerse. inter quam lucetis sicut luminaria in mundo.

Rursum si inter eos qui recta agere uidentur. quidam de opere suo retributione laudis humane non

quererent. nequaquã stellas iohannes
traerea celestib; uiderę dicens.
Misit draco caudam. et traxit tciam
partẽ stellarũ. Draconis enĩ cauda
stellarum pars traĥitur. quia ex
trema psuasione antixpi quidam
qui uidentur lucẽre. rapientur.
Stellas namq; in terra traĥere est.
eos qui uidentur studio uitae celestis
inherẽre. ex amore terreno. iniqui
tate aperte erroris inuoluere.
Cauda ergo ut diximus p̃dicato
res iniqui sunt. qui has stellas immi
tantur. ipsi sunt sub pedibus muli
eris. Tertiã autem stellarum
celi dixit ne quis putaret quod
illam tertiã quę foris est. idest.
paganos. sed alteram duarũ quę
in celo sunt. idest xpiani intra ec
clesiam. Duo signa dicit in uno
loco. mulierẽ quę est aeccta. &
in una eccta duas esse partes. una di
et unã diaboli. & diabolũ cũ regib;
suis et regno. Non est enĩ alius rex aut
aliud regnũ. cuius sint falsi frs quã
mundi. et xpm se dicunt credi. et dia
bolo deseruire. Et regali amicitia
freti esse et ipsis confitentibus xpõ
recusato. et uelut a lege damnato.
ore confiteatur. et operibus dicant
nos non habemus regem nisi cesarẽ.
Et draco stetit in conspectu muli
eris fiturę parere. ut cũ peperit
natum eius comedat. Quotiens
sps futura pmittit. & preterita
narrat. et id futuro in eccta quo factũ
est premonet. Semp enĩ cruciantibus
parit aeccta xpm p membra. Unde
et semp filii hominis aduentũ pmisit.
eo qd sci adueniant in claritate similiũ
passionũ. sic et ipse dns passus est. Semp
enim et draco in celestia idest p spãlem
nequitia querit deuorare nascentem.
qui p masculos idest fortes in penitentia.
contemplatione ad tronũ dĩ rapitur.
Omnis itaq; filius hominis patitur. qd
patitur. & a quib; passus post tertiũ
diem resurrecturus. in herode rege omne
in testimoniorũ corpus ostensum. Sicut
dictũ est in euangelio. Mortui sunt qui
querebant animã pueri. reuertere in
quid ad ioseph. in terrã tuã. Quid est he
rodes nisi diabolus. qui inuitus regnat.
quid est terra pueri. nisi celestis ihrlm.
Nemo potest ad t̃ram ppriã reuerti.
nisi diabolo mortuo. idest excluso.
Sic in herode ostensũ ẽ xpm iugiter nasci.
atq; ab eo semp requiri. Cũ enĩ ianatũ
cognosceret. non dixit ubi xps natus ẽ.
sed ubi nasceretur. Conpulsus est uerũ
dicere sic caiphas. qui a se locutus non est.
sed cũ esset pontifex. pphetauit eum
diceret. Expedit unum hominẽ mori
p populo. Et genuit mulier filium
masculum. idest fortem ad pugnandũ
et uincendum. qui non quemlibet
scorum uirorũ imitando. sed ipsã
ueritatẽ contemplabiliter intuendo
operantẽ iusticia. ut ipsũ intelligat
et sequatur idest xpm. ad cuius imagine

et similitudine factus e. Qui rec
turus est omnes gentes in uirga ferrea.
Utiq; et corpus eius nascens id est aeccta.
potestatē hab& regere in uirga ferrea.
quia sp̄alis quisq; effectus. et dō similis
factus. sedm apłm iudicat omnia. ipse
autē a nemine iudicatur. sic idem dns
dicit. Qui uicit et seruat usq; in finem
opera mea. dabo ei potestatem sup
gentes. & pascet eas in uirga ferrea.
& sicut uasa fictilia confringentur.
sicut et ego accepi a patre meo. Et
raptus est filius eius ad dm̄ et ad tronū
eius. Omīs qui toto mentis ardore
ad dm̄ conuertitur. quasi mortuus per
penitentiā resurgit. Et cū resurre
xerit ab actiua uita. traitur in con
templatiua. & in reuerberatis oculis
cordis ut radios solis aquila non re
flectitur a celesti lumine. Tunc filius mas
culus. ad tronū dī ducitur raptus.
Et mulier fugit in heremum ubi
hab& locum paratū a dō. ut ibi eā
pascant dies mille ducentis nonaginta.
Mulier e. ecctam diximus. heremum.
desertū non dubitamus. Et quid deser
tū. nisi derelictū. ubi nullus laborator
hab& accessum. In heremo enī serpen
tes et bestie solent habitare. non homi
nes. In hoc ergo heremo fugire dicitur
mulier. id est homines iniqui ubi uia
non repperitur quod est xp̄s. In heremū
itaq; dicit inter scorpiones & uiperas.
& omnē uirtutem satane. quam cal
candā a dō accepit eccta. Similitu
dine namq; totius aeccte. in heremo
inter huiusmodi serpentes. pastus &
gubernatus est isrł. Serpente cruce
p empto. Omnia enī figure nrāe
fuerunt. Dauid deniq; uinexit fi
gurā que in heremo precesserat ppri
etati. que in toto mundo geritur.
Sic enī ait. Dicant qui redempti sunt
a dnō. quos redemit. de manu inimicorum.
De regionibus congregauit eos. a solis
ortu usq; ad occasū. ab aquilone et
mari. Errauerunt in deserto. in
siccitate sua. Et describit totā ecctam
in heremo. id est isrł quod sunt uiden
tes dm̄. Hieremias uero dicit. here
mum ee homines iniquos. maledictus
ait homo qui spem hab& in homine.
& firmat carnē brachii sui. et a dnō
discedet cor eius. Et erit sicut gutta
maris in deserto. & non uidebit cum
uenerit bona. et habitabit inter
iniquos in terra deserta. et in terra salsa
que non habitabitur. Vides quia iniqui
terra deserta est. in qua ds non habi
tare dicitur. In hac terra mulier
id est aeccta habitat. et ibi pascitur
celesti doctrina. donec finiantur
dies mille ducenti lx. Id est a primo ad
uentu dnī usq; ad sedm eius aduentū.
donec ab iniquis liberetur. Et factū
est bellum in caelo. Id est in aeccta.
ubi draco supradictus semp pugnat
cū scīs. Micael et angli eius pugna
bant cū dracone. Michaelem xp̄m.
et angelos eius. scōs homines. Nemo

est preter dnm qui habet angelos. nisi dns xps sicut daniel ait. Tunc adit tempus aduenit. michael arcangelus ille maior qui filiis popli sui preest. & eo tempore erit pressura popli tui. qualis numquam fuit ex quo gentes esse coeperunt usq; ad illud. Et draco pugnauit. et angeli eius. Absit enim ut credamus diabolum cum angelis suis in celo ausum esse pugnare qui uiri unum hominem iob a dno postulauit. ut lederet. Potestatem namq; pugnandi cum semine mulieris. id est cum scis. non cum filio di. aut angelis eius accepit. Pugnat in celo cum xpo. sed in ecclesia homine induto. Et non ualuerunt neq; locus eorum inuentus est amplius in celo. In omnibus scis dixit qui credentes xpo semel expulsum diabolum amplius non recipiunt. Et expulsus est draco magnus anguis antiquus qui dicitur diabolus et satanas seducens totum orbem. expulsus est in terra et angeli ei cum eo expulsi s. Draco. princeps diabolus est. et angeli eius homines sunt mali. et sps inmundi. Omis cum suo principe expulsi sunt in terra. Terra carnales homines dicit. qui terrena diligunt. Cui dictum est. Terra es. & in terram ibis. Iustis uero dictum est. celum es. & in celum ibis. Ab ipsis iustis excluduntur. qui in terra expulsi sunt conculcandi pedibus scorum.

Sic scriptum est. Sup aspidem et basiliscum ambulabis. et conculcabis leonem & draconem. Nonquid sci pedibus eos conculcent. cum malum p malo non reddent. sed cum illi amant terrena et sci ad celestia anelant. & nichil terrenum desiderant et tribulationem & paupertatem equanimiter tolerant. sup ipsos mente non corpore ambulare dicuntur. Quia xps qui semel exemplum sequentibus reliquid tale potestatem dedit suis. calcare serpentes et scorpiones & omnem uirtutem satane. Et audiui uocem magnam in celo dicentem. Modo facta est salus et uirtus et regnum di nri et potestas xpi eius. Vox magna in celo uictoria est xpi. et salus quam dedit aecclesie. cum in carne apparuit. Omia regna mundi seruiunt ei. id est sci. & idola destruxit qui nichil uidebantur ee. Ante eius aduentum a patriarchis et prophetis sperabatur. sed non uidebatur. Post quam uenit. discipulis dixit. Multi iusti et prophete concupierunt uidere que uidetis. id est me in carne. Beati oculi qui uident que uos uidetis. et felices aures que audiunt que uos auditis. Tunc illi dixerunt. Modo facta est salus di nri quia piectus est accusator frm nrorum qui accusabat illos ante conspectum di nri die ac nocte. Et ipsi uicerunt eum in sanguine agni et ppt uerbum testimonii.

et non dilexerunt animas suas usque
ad mortem. Sicut quidam putant an
gelorum uox est ista. ut de superiore di
cerent celo. nequaquam debuerant dicere
accusator fratrum nostrorum. sed accusator
noster. Nec accusat. sed accusabat. Quod
si iustos in terris positos angeli appel
lauerunt fratres suos. non erat gaudendum
esse intra diabolum. cum diabolus et ho-
-mines intra habitare & demones.
Sed ut supra diximus apostolorum credimus
uocem esse. cum diabolum cognouerunt ligatum
teneri. et dei filium incarnatum in suis
sanctis regnare cum dicerent. Modo facta
est salus et regnum dei nostri. quia confu
sus est accusator fratrum nostrorum. qui ac
cusat eos die ac nocte. quod nunc
in ecclesia uidetur esse. Scriptura enim
sacra sepe diem pro prosperis. noctem
uero pro aduersis ponere consueuit.
In die ergo et nocte accusare non cessat.
quia modo nos in prosperis. modo in
aduersis accusat. In die accusat. cum
in prosperis mala nobis uerbo aut facto.
aut cogitatu insinuat. In nocte ac
cusat. cum in aduersis nos non habere
patientiam demonstrat. Ut adhuc
esset in caelo. Sic enim intra maledi
cunt dicentes. Ve tibi terra & mare.
Id est qui in celo non estis. quod est ecclesia.
Terra et mare. homines mali sunt.
Quia descendit ad uos diabolus habens
iram magnam. sciens quoniam breue tempus
habet. Descendere diaboli est in terra
et mare. id est in omnibus malis habitare.

de celo deiectus quod a sanctis expellitur. ubi de
iectus a sanctis descendit in suos. Mali enim
non possunt celum fieri. nisi diabolo
excluso. & cum exclusus fuerit a beis.
tunc dicitur ultra diaboli locus in
uentus est in caelo. Et cum uidisset
draco. quia exclusus est in terra perse
cutus est mulierem que peperit
masculum. Quanto enim diabolus de
teritur. tanto magis persequitur. Et date
sunt mulieri due ale aquile illius
magne. ut uolaret in heremum in
locum suum ubi nutritur illic tempus
et tempora et dimidium tempus.
a facie de serpentis. Duas alas. duo
testamenta dicimus esse. que accepit.
quo serpentem fugiret in heremo in
locum suum qui illi datus est. id est
homines malos. sic dicit. Ecce
mitto uos sicut oues in medio luporum.
Tempus et tempora et dimidium tem
pus. a passione domini dicit usque in finem
seculi. sic iam supra diximus. Et misit
serpens post mulierem ex ore suo
aquam uelut flumen. Iam supra diximus
serpentem diabolum esse. Aqua uero
uelut flumen. populus est persecutor
ecclesiam. Cum sanctos spiritaliter decipere
non potest. populum incitat contra
ecclesiam ut eos aliquo modo uel in uerbo
decipiat. ut eos semper unde accuset
habeat. sicut dicit. Ut eam a flumine
auferret. et adiuuit terra mulierem.
et aperuit terra os suum. et ab
sorbuit flumen quod misit draco

ex ore suo. Terra hoc loco xps filius
di est incarnatus. sic scriptum est.
Terra nra dedit fructu suu idest scos
suos qui in ea germinant. Na dns
nr qui interpellat p nobis. et istas
psecutiones a nobis remouit. cum
ipsa terra sedet ad dextera uir
tutis. Quotiens eni p secutionis eccla
inrogantur. sce terre precibus ad
mouetur. Cu enim mali psecunt
aecclam. tunc boni passionem
dni ad mentem reducta. inter fla
gella letantes. cuncta equanimit
portant aduersa. Et iratus est
draco in muliere. et habit facere
bellu cum reliquis seminis eius.
qui seruant mandata di et ha
bent testimoniu ihu xpi. Non
qd diabolus ia sic est precctus.
sicut legimus eu de celo preccturi.
cu in illo suo uase antixpo habi
taturus erit in fine. qui adhuc
modo ligatus tenetur. cu adhuc
aperte aecclam non deuastat.
Cum et multos alios per longam
alios p breue penitentia redire.
Postqua uero in illo suo uase ingres
sus fuerit. tunc nemo conuertat
quia oms quos in stadio uite car
nalis inuenerit. sub iugu sue dicionis
rapiet. Sed tamen ante oportet
eliam predicare. et pacis tepus
esse. et postea consummato tri
ennio et sex mensibus p dicationis
eliae. iacturu de celo ubi habuit

potestate ascendendi usq; ad illut tepus.
et anglos refugas uniuersos. Sic et anta
xpm de inferno suscitare. paulus apts
ait. Nisi prius uenerit dissessio. et ap
paruerit homo peccati filius pditionis
et aduersarius. qui se eleuabit sup omne
qd nominat ds aut qd colit. Sed quia
enoc et elia predicantib; multi ex his
qui tunc ex iudeis ad cognitione ueritatis
redeunt. et in extremis cu iudea credi
derit grauissimas p secutiones antixpi
tempore senciet. ita ut p dicationes ei
ministeriu iniquitatis non recipiat. sed
resistendo eos uinculis doloru premat.
Et in medio eorum predicator non egre
ditur. quia ad corda prauoru p dicatio
non puenit. dum lingua bonoru ligata
tribulationibus tacet. Erunt et enim
tunc multi ex iudeis infidelib; qui eos
dem ipsos qui ex iudeis crediderint
p sequantur. Nunc uero spaliter est.
qd tunc specialiter factu erit. Dicit
eni iratum draconem in mulierem.
habit facere bellu cu reliquis seminis
eius. idest cu scis non posse contami
nari in psecutione. qd scae tri et in conuinc
tione magis ac magis se armabit mis
terio facinoris insistere. quod posset
semp insidiari. sicut dicit. Et stetit
super arena maris. Idest sup multi
tudine popli sui. ubi et rex esse dinos
citur. EXPLICIT EXPLANATIO MULIERIS
ET DRACONIS;

INCIPIT STORIA BESTIE ET TENS

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIAE.

Et uidi ascendentem bestiam de
mari. Supra enim dixit ascen
dentem bestiam de abisso. nunc dicit
de mare. haec due bestiae. una est.
Mare et abyssus. unum est de qua di-
-xerat ascendere istam bestiam. Quod est
mare hoc abissus hoc bestia; Ergo
populum uidit de populo ascendentem.
idest nascentem. sicut flos de radice.
ascendit. sicut herba uenenosa cum
hyeme moritur. uerno tempore
ex ipso semine renascitur. sic homi
nes mali cum sint suo tempore mori
untur. et ex ipsis alteri mali qui
eos imitentur nascuntur. Sic enim
iohannes babtista dixit iudeis; pro
genies uiperarum. Quia sicut de uipe
ris nascuntur uipere. sic a etiam
de hominibus malis homines mali
qui eos in operibus temptent. licet
carne non sint filii. imitan tes
filii dicuntur; Sic enim dici mus
filios diaboli imitando diabolum.
sicut filios sanctorum et semen sanctorum
imitando sanctos. et dicimus fi
lios dei imitando deum. Ita intelle
gendum est bestiam ascendere de
abisso ascendere de mare. ascendere
de terra. hoc totum una bestia est.
Solum diabolus qui proiectus est de celo.
idest serpens antiquissimus numquam
de hoc mundo ut homo pertransiit.
sed in officio et operibus unus cum bestia

est; Et bestia non in uno loco requi
ratur. quia omni mundo est. Sed
quia per reges haec bestia regitur.
propterea inde de regno romanorum qui
pene omnem mundum suae dicioni sub
iugabit. propter hoc in finem mundi per decem
cornua et septem capita cum antixpo
in toto orbe regnare dicitur; haec
est bestia terribilis que in danielo mi
rabilis et fortissima describitur dentes
ferreos habebat magnos comedens
atque comminuens. et reliqua pedibus
suis conculcans; Quartum quod nunc
orbem tenet imperium romanum est de quo
in statua dicitur tibie eius ferree. pedum
quedam pars ferrea. quedam fictilis.
et tamen ipsius ferri ex parte
meminit. dentes eius ferreos et manus
esse contemptans; Satisque miror
quod tres bestias. Leenam. ursum.
et pardum. idest in leena caput au
reum. quod est regnum babilonum.
In urso pectus et brachia de argento.
quod est regnum persarum et medorum.
In pardo uenter et femora ex ere.
quod est regnum macedonum. Roma
norum regnum nulli bestie conparat.
sed terribile solummodo dixit.
Nisi forte ut timidam et metuendam
faceret bestiam. uocabulum tacuit. ut
quicquid ferocius cogitauerimus
in bestiis. hoc romanos intellegamus.
Dum uno imperio romanorum omnia
simul regna cognoscimus. que prius
fuerant reparata. Illut autem quod

sequitur commedens atque comminuens et reliqua pedibus suis conculcans. significat omnes gentes uel interfectas ab eis uel tributo subiugatas. Et habebat cornua decem. Decem reges enumerat qui fuerunt breuissimi. Ipsosque reges non unius ponet regni uerbi gratia macedoniae. siriae. asiae. et egipti. & diuersis in toto mundo regnis. unum efficit regnum. Siue haec decem cornua decem reges dicimus. per quos facta sunt in eorum persecutione cuncta martirum caterua. Ita credamus tipice decem reges esse futuros in finem mundi. inter quos antixpistus tribus occisis cum septem erit regnaturus. quos nunc septem capita nominat. Haec bestia tribilis & ceteris bestiis dicitur dissimilis. sed agnus adueniens aduersus eam in certamine surgens in moriens praedam excussit. Et hic agnus et bestia nunc contrarii esse uidentur in aecclesia. Bestia autem generale nomen est. contraria agni. sed in narratione pro locis intellegendum est. qualem partem bestiae dicat. cum et ipsa bestia unum corpus est. sed distincta multa membra habeat. Aliquando enim diabolum dicit bestiam aliquando corpus eius quod sunt infideles. id est sine babtismo. aliquando unum ex capitibus ipsius bestiae. quod quasi occisum resurrexit. quod est imitatio uerae fidei. id est xpianos intra aecclesiam malos. aliquando praepositos solos dicit bestiam. id est praepositos sacerdotes qui carnaliter intra aecclesiam uiuunt. tota haec membra unum corpus est. Nunc ergo bestiam ascendentem de mari. corpus diaboli dicit. Habentem cornua decem et capita septem. et super cornua eius decem diademata. et super capita eius nomen blasphemiae. Cum his cornibus et capitibus suis. uisus est draco in caelo. id est in aecclesia. Quod autem dicit super capita eius nomen blasphemiae. hoc intellegendum est quod homines mali & amatores mundi reges suos deos appellant. & non deum qui fecit omnia & cuius sunt omnia. sed reges suos tam uiuos quam etiam mortuos laudant. et caelum in caelum atque inter deos translatos esse existimant. Alio namque loco nomen blasphemiae dicitur. cum se intra aecclesiam persecuntur. Et bestia quam uidi similis erat pardo. et pedes eius sicut ursi. et os eius ut leonis. Pardo propter uarietatem gentium simulauit. Urso. propter malitiam et uesaniam. Leoni propter uirtutem corporis. et linguae superbiam. Et dedit ei draco uirtutem suam et sedem suam. Draco potestatem dedit bestiae. quia intra aecclesiam habet falsos fratres qui in aecclesia uidentur esse et non sunt. Et per eos diabolus opera sua exercet. quos in aecclesia uult decipere. Propterea dixit aecclesiae. Scio ubi habitas. ubi sedes est satanae. ipsi decipiunt simplices in omni uirtute. et signis. et prodigiis mendaciis qui pereunt

sicut dicit; Et uidi unum ex capitibus eius quasi occisum in morte. et plaga mortis eius curata est; Iam supra in bestia septē capita diximus. istud uero octauū est. Ipse est quē diximus qui sub nomine scītatis aecctę uidetur essē. sed in aecctā non est. qui hanc simulacrū sibi diabolus adinuenit. ut sub nomine religionis. religiosos decipiat; hunc caput dicit quasi occisum in morte & plaga mortis eius curata; idest quasi xp̄m crucifixum sequantur. et cruci fixi non sunt. qui non p dō. sed p sclī honore portant crucis xp̄i laborem; Ostendit quia octauū est sed tamen ex septem est ipsud figmentū. nec separatur ab ipsis capitibus. licet ipsa bestia cū ceteris scīs. una credat. et illut dicat se habere caput xp̄m. q̄ habet plagā de gladio. & uixit; idest qui mortuus est et resurrexit. ueritate tamen ex septem octauus est. Et mirata est omnis terra secuta bestiā; Tales habet diabolus in tra aecctam. qui de foris in uestitu ouiū apparent iusti. et de intus sint lupi rapaces; Proinde cū malis hominibus qui aperte mali sunt non dep henduntur. sed scī extimantur. quia cū eis una conexione et una actione coniunguntur. et hoc habet diabolus intra ęcctā et poptm. sub nomine scītatis mediatorē; Proinde fecit trans latione nominum ne diceret mirata bestia secuta bestia; Ac si diceret. Si aperte mali fuissent. bestia uideretur essē.; Sed quia scītatem simulat. eo q̄d quasi benedictionē in pptis ministrant. pinde dicit mirata est omnis tra se cuta bestiā. Terrā hoc loco. carnalē poptm dicimus; quia cęlū aecctam diximus. Miratur ergo omīs poptus suus sup sacerdotes suos sibi similes secutus bestiā. idest diabolū. uel ipsum simu lacrū quod illis diabolus inuenit. ut sub nomine capitis uere occisi et uiuentis idest xp̄i. suos socios faciat; Sp̄s dicit bestiā uerū illi non factis. sed lingua xp̄m se dicunt sequi. Et adorauerunt draconē. q̄ dedit potestatem bestię. Illi lingua dicunt adorare se dnm̄. qui dedit potestatem xp̄o idest xp̄m cognos cunt in carne uenisse; Bestia enim deinceps caput illud q̄d uelut occi sum in morte dicit; Et nota quia non occisum dicit. sed quasi occisum. quia xp̄m non secuntur in passione. sed solū nomine scī uolunt essē. pinde dicit. caput quasi occisum; Tunc translati onē fecit nominis a toto corpore. ad caput. cū bestię terrae nomen dedit dicens. et mirata est omnis tra secuta bestiā. Ipsud caput qui sunt sacerdotes quod inter septem octauū diximus. ipsū mirantur & secuntur ppti. ut aperte intelligas q̄d ipsud caput dicat bestiā. & ipsam bestiam terrā; Et ut iā dictū est. pro loco sic intellegendū est; Et adora uerunt bestiā dicentes; Quis similis

bestiae. aut quis poterit pugnare cũ
ea. Illi dicunt quis similis xp̃o. aut
quis illũ potest uincere lingua p̃stitũ.
sed factus bestiã secuntur. Et datũ
est ei os loqui magna blasphemię.
hoc omnibus generaliter dicit. hoc
est toto corpori ... Datũ ẽ illi
scripturarũ eloquentię lingua &
os magnificandi, et iactandi se uel
celestia loquendi. Blasfemiã uero
dixit datã. cum non apte surgunt
contra aecctã cũ qua uni se di
cunt esse. & cũ se di filios dicunt.
di filiis insidiant. Et datã est ei po
testas facere menses quadraginta
duobus. hic de solis quadraginta
duobus mensibus dixit. qđ sunt
anni tres et menses sex de antixp̃i
regno. et nunc in pace sub religione
contra aecctam militant quã tunc
inpugna aperto ore dicunt. Deniq;
aperuit os suũ in blasfemiã ad dm̃.
Ante enĩ p tres annos & dimidium
maiores quos supra diximus a passi
one dñi usq; ad antixp̃m non aperto
ore blasphemant. quia semp aec
clesia a malis omib; uidebatur eẽ.
Non aperto ore blasphemabant ecctã.
sed sub nomine scitatis in ministerio
facinoris; ac tamen dum tempus
uenerit antixp̃i cũ facta fuerit
dissensio. id est aperte separata fuerit
aeccta. et reuelatus fuerit in toto
mundo homo peccati. tunc nuda
bitur & aperietur et intellegetur

& cognoscetur. illud qđ ante sub reli
gione occulto ore ad dm̃ loquebatur
blasfemias. Nam modo quasi catho
lica loquitur. Sic enĩ loqui dr̃ dicit
malos ad dm̃. ut seducant. Stultus
stulta loquitur. et cor eius uana
intelleget. ut pficiat scelesta. &
loquatur ad dm̃ reducti one. ut
dispgat animas esurientes. et animas
sitientes inanes faciat. Quis loquitur
ad dm̃ seductione, nisi qui ad hoc simu
lat se dõ seruire. ut decipiat. Ad dm̃
enĩ locuntur. qui scã uerã catholicã
locuntur. sed ad hoc locuntur. ut
possint simplices & incautos p haec
uerba seducere. mandatorũ xp̃i in
memores. qui facta habent fariseorũ.
et p haec uerba cathedram moysi adpli
cantur. et primas catedras et primos
honores concupiscunt. ut ab hominib;
magistri nuncupentur. Sic et cũ foras
exierint. aperte blasphemabunt.
eos quos solebant occulte blasfemare.
sicut dixit. Aperuit os suũ in blas
femiã ad dm̃. blasphemare nomen eius
& tabernaculũ eius & eos qui in celo
habitant. Tabernaculũ in itinere est.
domus uero in habitatione. Ergo
tabernaculũ serui di sunt qui ad ce
lestia festinando. in hoc mundo nichil
cupiunt habere. celũ ẽ eccta ẽ. quid
sit tabnaculũ di exposuit dicens.
eos qui in celo inhabitant. & in his sub
auditur. Aperuit os suũ. quia semp
blasfema t eos qui in celo inhabitant.

idest eos qui pure xpm sequi desiderant. Sed non ut dictu est apto ore; nam dicunt. isti non sunt sci quos uidemus. sed ipsi sunt sci solu pfecti. qui in cubiculis inclusi tenentur: aut in heremo aut in solitudine morant.,

Nam istos meliores nobis ee non psumimus., haec ut diximus ad deceptione locuntur. qualit simplices & ignaros decipiant. qui fortasse aliquando boni esse debuerant sic dicit; Et datum est ei facere bellum cu scis et uincere eos; hos quos supra diximus simplices quos decipiunt qui adhuc boni credebantur: iam uicti sunt; & quia ignorantia cecati sunt: luce & tenebras iam unu esse pnuntiant. idest aeccta et sinagoga una habere uita extimant: quia ia apte decepti. & cu bestia corporata in tenebris ambulant; Et data est ei potestas sup omne tribum et pplm. et lingua. et adorauerunt eu oms habitantes tram;

Oms dixit. et habitantes tram. ipsam qua supra diximus idest carnales,

Nam celu aeccta est. & diabolu bestiam adorat. habitantes terra sicut dicit; Quoru non est scriptu nomen eius in libro uitae agni occisi ab origine mundi.

Unu corpus e multis membris intelligimus., Supra dixit. adorabunt eu oms habitantes terram., hanc tram diabolus hab& corpus. quia nomen diaboli non est scriptum in libro uitae agni. sic et de toto corpore eius cu eo signati ab origine mundi.,

Qm prius quam esse& agnus idest aeccta. signatus e in uita presenti di; De agno agit et bestia que ab origine mundi non est scripta in libro uite cu agno., Qui hab& aures audiat.,

Quotiens sps ea dicit. quia aliter qua dicunt intellegenda sunt. ita concludit., Qui hab& aures audiat., idest qui aures cordis hab& intellegat., Et si iam cu xpo resurrex nichil requirat in terra. sed que sursum st querat nec du terrena sectetur. captiuus a celo. infernu mergatur. sicut dicit; Si quis in captiuitatem uadit. si quis eum gladio occiderit. utiq; captiuu in gladio occidetur; hec est patientia et uirtus scorum.,

Qui sunt captiui. nisi hii qui dracone et bestia sunt decepti. Omnis eni qui captiuu ducit. si eu occiderit. non bellatore. sed captiuu occidit.

haec est seductio que supra diximus qui fit in aeccta p sacerdotes nequissimos. qui se simulant do seruire ut simplices decipiant. ut sibi sequaces adquirant. cum et ipsi unu sint cu bestia; Descripta generaliter bestia in ypocrisin. idest in simulatione scitatis, Deinceps uero altera bestia descripturus est apto ore blasfemie in solis prepositis idest

inepis. Similiter ypocrisin. non occulta
sicut supradiximus in bestia quã de
scripsimus. sed aperto ore reuelata.,

INCIPIT STORIA TERTIAE BESTIĘ.

ET uidi aliã bestiã ascendentem
de terra. habebat cornua duo
agni similia: et loquebatur quasi
draco. & omnẽ potestatẽ prioris
bestię faciebat in conspectu ei⁹. et facit
t̃ram & eos qui in ea habitant. ado
rare bestiã illã priorẽ. cuius curata
est plaga mortis ei⁹. et facit signa
magna. & ignem facit de celo
descendere in terram in conspectu
hominum. et seducit eos qui t̃rã
inhabitant. p hec signa que data sunt
ei facere simulacrum bestiae. sicut
habet plagam gladii & uixit.,
Et datum est ei dare spm simulacro
bestiae. Et faciet ut quicumq; non
adorauerint simulacrũ bestię occi
dantur., Et facit om̃s minimos & mag
nos. et diuites & pauperes. et liberos.
et seruos. ut dent ei notã sup manũ
eorũ dexterã. aut sup frontes eorũ.,
Et ut ne quis possit uendere aut emere.
nisi qui habuerit notã aut nomen
bestiae. aut numerũ nominis eius.,

EXPLICIT STORIAE.

B

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIE

Et uidi aliã bestiã ascendentem de terra ; Iam supra exposu imus mare et terrã homines esse. idest corpus diaboli ; Aliã bestiam dix· ascendere de t̃ra , De t̃ra quippe ascen dere ẽ . de terrena gl̃a supbire ., Quod est mare hoc et terra ; Sed aliud ait mare . aliut t̃ra ; Mare fluctuat . terra quieta est ; Mare est popl̃s apte malus. Terra : ħ epĩ . sacerdotes . et religio fal sa . qui sub nomine sc̃itatis non uident in sc̃to fluctuare . sed quasi quiete se agere . et aeccl̃am simulare . sed ecc̃la non s̃ quia eã iam in hac bestia apto ore blas femant . quẽ in supra dicta bestia occulto ore blasphemabant ; Et illa habet ca pita septẽ . & ista una est ; Sed de ipsis septem capitib ; est quod supra diximus octauũ caput quasi occisum . idest quasi sub xp̃o crucifixũ ; Sed quia in bestia octauũ caput ẽẽ uidebatur . eo qđ aeccl̃ã occulte blassfemabat ., Iam in hac bestia apte blassfemat . qđ occulte solebat blassfemare . Et quia supra de mare et dracone exposuimus et bestia etunũ ẽẽ diximus . adhuc restat . ut aliquid disseramus qualit̃ ista que exponimus demonstremus ; Quid uero appellatione maris . nisi corda carnaliũ tumidis cogitationibus fluc tuosa ? Quid autem draconis nomine . nisi anticus ostis exprimitur . qui dum mentes sc̃tarum possidendo penetrat . quasi in eorũ lubricas cogitationes

natat. Bene ergo dicitur: uidi ascenden
tem bestiam de mari. et istā dicit
ascendere de terra; que cū ipsa ē una;
Et inter agnū et bestiā priorē stat media
ut decipiat & agnū simulat. ut agnū
inuadat. Sepe enī diuari melioribus
concupiscit. sed tamen et diuino
iuditio cuncta mirabiliter dī spo
nente subtrahitur p explendis uolup
tatib; carnis. Longe uitatē uitae.
presentis cupit. sed tamen ab ea
sub celeritate rapitur; De qua per
psalmistā dicitur; Statuit aquas
quasi in utre. Aquae quippe in utre
sunt. cū lubrico ei desiderio quo
nocere agno desiderat. operis ef
fectū non inuenit. sub carnale
corde deprimitur. Et bestia de
terra preposita mali sunt ingecta.
qui suis uoluntatibus tradita falsa
de corde suo pphetant; haec bes
tia qui facturā ē signa et portenta.
& mendatia ante illū in conspectu
hominū. ante quā ueniat antixp̄s.
Et habebat cornua duo. agni
similia. Idest duo testamenta.
legem et euangeliū p que pphe
tare se simulat. ut inter suos ag
num se preferat. Et simulabat spe
ciem iusti hominis et loquebatur
quasi draco. Loquitur autē dia
boli malitia plenus; hic facturus
est signa in conspectu hominū. ut et mor
tui uideantur surgere. idest p eius
predicationē quasi multi uideantur

conuertere. sed in conspectu hominū.
Haec est illa seductio. ut se . agnum
preferat quo draconis uenena latentē
inserat; Agni enī similis non esset.
si aperte ut draco loqueretur; Nunc
agnū fingit quo agnū securiū deuoret.
Ad eū loquitur. qd dm̄ querentes
a uia ueritatis auertat. Propterea
dn̄s admonet aecclam suā. sicut
Cauete a pseudo prophetis. qui ueniunt
ad uos in uestis ouium. intrinsecus autē
sunt lupi rapaces. Lupi quid signifi
care uideantur. debemus aduertere.
Bestie namque sunt qui insidiantur
ouilibus. circa pastorales uersantur
caulas. habitacula domorū intrare
non audent. Somnum canū absen
tiam aut pigritia pastoris explo
rant; ouium guttur inuadunt ut
citto strangulent. Feri rapaces idemq;
natura corporis rigidioris. ut se
facile non possint inflectere impetu
quodā suo feruntur. & ideo semp̄ ledunt.
Tunc preterea si quem priores hominem
uiderint uocē eius quadam natura
ui feruntur eripere; Si autē homo
prius eos uiderit. exaudita rememo
ratur. & ideo cauendū michi est nisi
in hodierno tractatu; Spālium myste
riorū grā non potuerit refulgere.
lupi me prius uidisse credantur.
& sollemne uocis extorsisse auxiliū.
Nonne lupis istis qui aperte contra ecclam
surgunt. iam heretici conparandi
sunt qui insidiantur ouib; xp̄i. Fr

munt circa caulas. nocturno magis tem
pore quam diurno; Nocturno quia inter
ignorantes predicant. quod per diem facere
non possunt. quia a sapientib; depre
henduntur; Nox ignorantia est.
... sapientia, semper enim perfidis

... qui
... descendens. incidit in la
trones. quem uulnerib; alleuiatis
infuso oleo et uino inponens in iu
mentum suum samaritanus ille id est
xps in corpore suo. duxit in stabulum
et sanandum stabulario. id est epo.
spu sco dereliquid; Non accipiunt
ergo medicinam. qui medicum non
requirunt. Si enim requirerent.
non apte detraherent. Explorant
pastoris absentiam. et ideo pastores
ecclesiarum ut occidere uel in exilium
mittere contendunt. quia presentib;
pastorib; oues xpi deuorare non
possunt; Spoliare ergo gregem domini
rapto pastore conantur. quia cor
porea atq; carnea quia non spiritalia
mentis intentione. sed duri ac ri
gidi nequaquam solent a suo errore

deflectere. Et ideo apostolus ait; hereticum
hominem post unam correptionem deuita
sciens quia subuersus est qui eius
modi est; Os scripturarum uerus in
terpres xpi inludit ut inanes suos
in uanum effundant impetus et nocere
non possint; Qui siquempiam uersuti
disputationis suae circumscriptione
preuenerint. faciunt obmutes
cere. Mutus enim qui uerbum dei non
eadem qua est gratia confitetur;
Uae ergo ne tibi uocem tollat he
reticus. si prior eum non ipse depre
henderis; Serpit enim cum latet
perfidia. Si autem fraudem impi
etatis eius agnoueris.
iacturam piae uocis timere non po
teris; Caue igitur uersutae disputa
tionis ueneno; Animam petunt.
Guttur inuadunt. uitalib; uulnus
infigunt; Graues sunt morsus he
reticorum. qui ipsis grauiores et
rapaciores bestiis nullum auaritiae
finem impietatisq; nouerunt.
Nec usu moueant quod formam
pretendere uideantur humanam.
Et si foris homo uidetur. intus
bestia fremit. Bene ergo dominus dixit.
ueniunt ad uos in uestitu ouium.
intus sunt lupi rapaces; ex fructi
bus eorum cognoscetis eos; Siquis
ergo speciae mouetur; fructum
interroget; Audis aliquem sacer
dotem dici. rapinas eius agnoscis.
Uestitum habet ouis. facta predonis.

Foris autē ouis. intus lupus ē. quimodū
habet rapinarū. Tamquam innocte
sertī quo membra durata gelu. Cru
ento ortcircū uolat. querensque
deuoret. Non uobis uidetur lupus.
qui humanę mortis insaturabili
crudelitate. fideliū morte ꝑptorū
rabiē suā desideraūt explere.
Vlulat iste. non tacetat. qui ne
uocis auctorē. Iste est qui cū di
pulus cupiebat esse. et non simplu
sed fraudulenter. dn̄o ait. Ma
gister. sequar te quocūq; ier
Ad quem dn̄s dixit. Vulpes
ueas habent. et uolucres celi nido
filius hominis non habet ubi caput
suū reclinet. Videbat mentē eius.
more uulpis tortuosā et uolucres.
idest demonū in eodem morantū
sed dn̄s nō obsequiorū specię. sed pu
ritatem querit affectus. Demq; sic
ait. Quicūq; receperit puerum
istū in nomine meo. quo loco dn̄s
simplicitatē sine sup̄bia docet cari
tatē sine inuidia. deuotionē sine ira
cundia eē debere. Nā pueri mens
p̄fectoris affectu recipienda suadetur.
Qui dū puer sibi uindicat. nichil for
mā uirtutis exequitur. & si rationē
facere nescit. culpā ignorat. tamen
quia in multis non uirtus sed infirmitas
uidetur. sine ratione simplicitas. ut tu
ueram recipias admoneris. Et ideo ait.
Quicūq; receperit puerū istū in nomine
meo. me recipit. Et qui me recipit. re

cipit eū qui me misit. Qui immitatorē xp̄i
recipit. xp̄m recipit. et qui immaginem
dī recipit. recipit dm̄. Caput xp̄i ds̄ est.
idest diuinitas. qui in tortuosa mente non
habitat. Proinde quantū potest homo
sinceram exhibeat fidem. obs

et insidiis semp̄ intempar rap...
exercet. Nichil tutum. nichil otiosum.
nichil patitur esse securū. q̄d inter ipsa
hospitia hominū p̄edā requirat. Here
ticos autē uulpi comparat. Denique cū
gentes uocat. hereticos excludit. Duo
discipuli uenerant. unus dixit sequar
te. alter dixit dimitte me primū
ire. et sepelire patrē meū. Et dn̄s ait. mor
tui sepeliant mortuos. tu me sequere.
& uade annuntia regnū dī. Alter dixit.
Vulpes foueas habent. et ideo filius ho
minis non
habet ubi caput suū reclinet. Itaq; ut
intellegas dm̄ non occultis bestiam
expellere. sed fraudē. Qui repudiauerit
fraudulentiā. elegit innocentem dicens.
Sequere me. Sed hoc dicit ei cuius patrē
iā sciebat mortuū. idest diaboli de quo

dictu est, obliuiscere domu patris tui;
Hoc illi non dixit. in quo uulpes habitare
conspexit. Vulpis eni plerumq; fraudu
lentu est animal foueam parans. et in fouea
semp latere desiderans, Ita sunt heretici.
qui domu sibi parare non sciunt. sed cir
cu scriptionibus suis alios decipere conant.
Simplex & semp domu habitat; hereticus
uero in fouea est. taquam fraudulenta
uulpis; Galline illi aeuangelice dolu
semp intendens. De qua scriptu est,
Quotiens uolui congregare filios tuos.
sicut gallina pullos suos & noluisti;
Ecce relinquetur dom' ura deserta,
Merito foueas habent. quia domum
qua habuerant pdiderunt, hoc ani
mal neq; mansuescit aliquando. neq;
ulli usui est. aut cibo utile. unde apts
ait, hereticu post unam correptione
deuita. non enim deeo dicit dns.
Meus cibus est ut faciā uoluntatē patris mei
qui me misit; qui & etiā dns eas afruc
tib; suis ligare mandat dicens, Capite
nobis uulpes paruulas exterminantes
uineas; hoc est qd minorem uineam.
non maiore exterminent; Et ideo Sam
son ad caudas earu ligauit ardentes
faculas. & dimisit in messes alienige
naru, hoc significauit qd heretici fruc
tus incendere conantur alienos; Bene
ergo bestiae comparant. cu alios de
uastare non desinunt sicut dicit;

Loquebatur ut draco et omne potestate
prioris bestię faciebat in conspectu
eius;

Prioris dixit supra
dicte. qua uiderat ascendente de
mari. cui dederat diabolus potestate
sua magnam; hanc potestate dixit
facere bestia in conspectu bestię. hoc
est epi uel sacerdotes mali quos de
scribit. omnis potestas ppti est; Sicut
supra diximus. Locustaru & equoru
in caudis; In conspectu aute bestiae
dixit qa adstante poplo faciunt
epi uel prbi sacramenta distribuendo.
que diaboli uoluntate pficiat sub
uelamento carismatis aecclę;

Et facit terra et eos qui in ea habitant
adorare bestiam illam priore cuius
curata est plaga mortis eius.

Fecit iteru translatione nominum.
Bestia illa cum capitibus uocauit.
terra & caput ei bestia. Dixerat
eni capitis curata plaga de illa supe
riore. de ista uero bestia dicit cuius
curata est plaga quia illud octauum
caput de illa ipsa caput est ista bestia.
Ostendit quia omis partes bestię bes
tia uocat. quia in omni operatione
sua diabolus e qui est bestia. Ista
ergo bestia que describitur cum duob;
cornibus que ex parte eius bestię
diximus, Facit ista bestia ut quos se
duxerit adorent illa bestia idest.
faciant eius pcepta; Quia bestia dix
teram ut in caput ueluti occisum idest.
quasi isti in passione secuntur xpm.
In officio et opere bestię nomen transfer
ret. nisi apte mali fuissent diceret.
facit bestiam adorare bestia. quam

solo nomine xpianitatis est. nō ope.
Nam si aliud est bestia. aliud tra.
cū bestia ppti sunt. Terra quid erit.
Terra autem & eos qui inhabitant eā.
non sine magna ratione dix. Nam
si ratio non esse debuerat sufficeret.
ut diceret trām & eos qui inhabitant
terrā non sine magna ratione dixit.
Sed uiolentia seductionis ostendit.
& animā & corpus ibi tradidisse. Qui [trudit]
eni non seductus. solo corpore cap
tiuus est. Qui autē seducitur. cor
pore & anima quā habitat in ipso
corpore possidetur. Propterea dixit.
facit trām & eos qui inhabitant.
eā adorare bestiā. cuius curata est
plaga mortis eius. Intentius pers
piciamus. dns nr ihs xps habet
plagā de gladio. et uixit. hic
autem dixit bestiā quę habet pla
gam de gladio. & uixit. Dicit
adoratū draconē. adoratā et bes
tiam. cū solus draco adoretur
in suis. Non eni sicut aeccła ha
bet mediatorē corporalit xpm
inter dm ee. non ita habet diabls
inter se & suos. sed solo nomine de
imitatione xpi. Bestiā itaq; quā
dixit cū duobus cornibus. quę est
cor pus omniū malorū sacerdotū;
inter diabolū et suos psonā non
habet quia in solo est uocabulo.
qd dicunt se adorare xpm qui
mortuus est & resurrexit. in quo
uocabulo diabolū adorant. Qui
hoc simulacrū sius adinuenit. et sub
nomine sacerdotū malorū multa
milia hominū ab ęccła excludat.
& inferorū tartaro trudat. Ipse
eni satanas transfigurat se uelut
angłs lucis. ut sui sacerdotes
ꝓsperitatē habent mundi et appło
obtineant testimoniū laudis. et illi
populo ꝓmittent quietē securitatis.
ipse eni diabolus et sui mediatoris
locū implet. qui mediatorē non
habet nisi simulacrū xpi. Ipsa si
mulatione dicit bestiam habere
plagā gladii. et uiuere. Bestia eni
quę hoc nomine inter se suosq; uer
satur. Proptea si quando dicit
adorare bestiā quę habet plagam
de gladio et uixit. Diabolū ostendit
qui se transfigurat in angłm lucis.
qui uere habet plagā de gladio &
uiuit. id est xps. Nos adoramus
agnū qui habet plagā de gladio et
uiuit. Illi bestiam quę se abtat in hui
modi similitudinē. Tres itaq; diabolus.
bestia. uelut occisa. & pptr; duo sunt
mediante imagine. Et si quando me
diam bestiam dicit adorari. in dia
bolū res cadit qui sinū et huī medii
hominis implet locū. Mediū hominē
dicit ipsos sacerdotes qui sub nomine
religionis dō seruire simulant. & p
uocabulū dī diabolū adorant. No
biscum xpm qui mortuus ē et resur
rexit solo nomine communē habent.
et adorant. et cū eis qui resurrexisse

dicunt xpm solu nomen adorant
uerbis. factis aut negant. Diabolum
adorant qui hab& plaga de gladio et
uiuit. sed de imitatione et de furto no
minis quo se adorari puidit. id illo fal
lendi quo possent et sui ministri se in
aptos xpi transfigurari; Sola causa
ut nos in seruitute redigant. et p do
uenere colant. Alioquin adhuc sub
idoloru nomine diabolo seruirent;
Sed dicit aliquis; Bestia dixit que
hab& plaga non illa que simulat ha
bere; Scire ergo debet huiusmodi
ex sensu. qd loquit scriptura; Sic
de iudeis dixit. ipsi aut non intrauer
in pretorium ne contaminarentur sed
ut ederent pasca. Non eni affirmauit
scriptura potuisse inquinatissimos in
quinari. si pretoriu non intrassent.
Aut iudei uere inquinare timuerunt
tantoru sceleru consci quasi qui scirent
xpm esse que negabant; Sed quid si
mulassent. quasi adfirmans retulit.
Sic & nunc bestia que habet plagam
de gladio et uixit. ex sensu eorum
locutus est. Ex suo eni sensu sps iam
dixerat non occisum. sed quasi occisu.
Et facit terra et eos qui inhabitant ea.
ut adorent bestia priore. cuius curata
est plaga mortis eius; Et facit signa magna
ut igne faciat de celo descendere
in terra in conspectu hominum.
Idest de aecta descendere spm in homines;
Intra eni bona dixit. ut sicut magi in
oculis hominu signa faciunt. ita et

in conspectu hominu. Adstante eni
populo datur sps babtizatis. siue
sacerdotib; ordinandis. siue recon
ciliandis. siue basilicas sacrandis;
Et seducit eos qui tra inhabitant.
Utiq; per haec signa ueru ecclesiastica
seducit. eos non in celestibus sedunt
renis habitent suis factis adherere.
in cubiculis et heremo. idest in occulto
& in deserto. Et seducit eos qui
habitant in terra. Idest car
nales qs bestia pbauimus
seducit p hec signa sacerdotali a
que data sunt ei facit simulacru
bestie. sicut hab& plaga gladii et
uixit; Idest quasi sic faciunt ut
xps qui mortuus e. et resurrexit;
Per haec carismata seducit trenos.
ut se ipsos faciant simulacru bestiae.
Et datum est ei dare spiritu simu
lacro bestiae. Idest ipsi poplo
ut qui hanc falsitate impleuerit
et obseruauerit. bestie constituendo
simulacru ostendit. utruq; dare
spm. Unu de carismate ecco. idest
celeste. alteru spm pprium disci
pulis cathedre moysi. igne fac.
descendere de celo. Ignis de celo
sps scs est qui descendit sup aptos.
sic in actib; aptoru legimus. &
nota quia duos sps dant. Unum
de celo. & unu de tra. In utraq;
spu babtizat. & ex hoc babtismo.
sci in sco spu pficiunt. pseliti uero
ipsoru idest quos decipiunt spu

bestiae. ut sint filii gehenne & ipsi proficientes in peius. Inducit reuelationem ipsius bestie dicens: Et facit ut quicumque non adorauerit simulacrum bestie occidatur. Simulacrum autem bestie pro loco sic intellegimus. sicut bestiam. Aliquando enim ipsum populum dicit simulacrum. id est quasi nomine christianum quos signis seducunt pseudo prophete. id est ipsi sacerdotes. Aliquando ipsam similitudinem nominis christi dixit simulacrum bestiae. Qua bestia id est diabolus inuenit hanc similitudinem in qua ipse adoratur. Pseudo ergo prophete qui sunt sacerdotes mali. certissime ipsi seducunt terrenos bestie simulacrum fieri. et faciunt occidi si quis non adorauerit simulacrum bestie. Non illud quod se dicunt fieri: sed illud simulacrum cui simile populum faciunt. Sicut in euangelio dictum est. Qui fecerit mandata patris celestis. erit similes patris sui qui in celis est. Ita et qui uoluntatem diaboli faciunt. similes illi sunt. et sub uno christi nomine eius qui habet plagam de gladio et uixit. Qui est dominus iesus christus in sanctis suis unum corpus. In ypocritis uero bestia. que hanc christi inuentionem mentitur. similiter unum corpus est. Caput est christus in suis. et diabolus in suis. Haec bestia cum duobus cornibus facit ut superiores bestie simulacrum adoret. id est ut populus adoret diaboli

adinuentionem. hoc est sacerdotes suos. quos caput quasi occisum in mortem diximus. Et facit omnes minimos et magnos. et diuites et pauperes. et liberos et seruos. ut dent eis notam super manum eorum dexteram. aut super frontes eorum. Hoc enim ad ministerium pertinet. id est sacramentum describit facinoris. supra dixit faciet quicumque non adorauerint. et hic dicit faciet omnes minimos. haec faciet. et facit. Et futurum dicit quod tempore antichristi aperte factum erit. et nunc spiritaliter factum est. Sic denique miscuit tempus utrumque; dicendo: facit et faciet. Sancti enim qui sunt in ecclesia christum accipiunt in manu et in fronte. In manu operatio intellegitur sanctorum. In fronte cognitio est operis christi quem secuntur. et qui credunt et qui operantur in ecclesia manifestantur. Ypocrite autem e contrario notam in manu et in fronte habent sub christi nomine simulacri bestie et in opere et in cognitione ostendit. preterea unam bestiam bicornem multos esse. Dum dicit facit. unam ostendit, et dum dicit ut dent eis multos insinuat. Sed unde est. Magnum malum et non minimum damnum quando unus pseudo propheta seducit omnem gentem cum dominus dicat. Multi pseudo prophete exurgent. et seducent multos. hec spiritaliter in ecclesia geritur: quod antichristi tempore apertissime factum erit. Et quia bestie septem capita nuncupauimus. et octauum caput pseudo sacerdotes diximus. nunc dignum est ut ipsos

reges qui antichristum significauerunt. per eorum
gesta cognoscendo antichristum describam.
Capita septem huius bestię septem mon
tes sunt in quibus mulier sedet. id est
ciuitas romana. et sicut septem montes
sunt. et reges sunt. quinque ceciderunt.
unus est. alius nondum uenit. Et
dum uenerit. modico tempore opor
tet eum perseuerare. Et bestia quę erat.
et non est. et ipsa octaua est. Intel
ligi oportet tempus quando scrip
tura apocalipsis edita est. tunc enim
usi sunt. quia tunc erat cesar domiti
anus. Ante illum autem fuerat titus
frater illius. qui habuerunt patrem
uespasianum. Uitellius. et galba.
Isti sunt quinque qui ceciderant quando
haec uidit iohannes. Unus extat.
sub quo scribitur apocalipsis. id est.
domitianus. Alius non dum uenit.
Neruam dicit. Et cum uenerit breui
tempore erit. biennium non implebit.
Et bestia quam uidisti inquit de septem
est. Cum ante istos reges nero reg
nauit. et octauus est. Et ipse octauus
antichristum praefigurauit et uenturus est.
Octauus est et uenturus est. aut modo
cum ille uenerit conputatus loco octaui.
et quoniam in illo est consummatio. proinde
dicit. Et in interitum uadit. Nam decem
reges quos supra descripsimus quos in
regno romano inuenerit. hos reges ac
cepisse regalem potestatem quam antichristus
mouerit ab oriente. aut mittetur
ab urbe romana cum exercitibus suis.

hęc cornua. decem diademata daniel
ostendit. et tria eradicari de prioribus.
Hoc est tres duces primarios ab an
tichristo interfici. cęteros septem
dare illi honorem et consilium et
potestatem. De quibus hii meretricem
odio habebunt urbem scilicet ro
manam et carnes eius comedent. et
ipsam exurent igne. Tanta signa
et prodigia et miranda ostendebat
antichristus. coram carnalium oculis. Ita
ut ignem de cęlo descendere faciat sed
in conspectu hominum. et non uera
signa sed falsa. sicut et hodie magi per
angelos refugas faciunt. et simu
labit castitatem et munditiam cum
inpurissimus sit. et domum domini in
hierusalem restaurabit. et faciet ut imago
aurea antichristi in templo hieroso
limis ponatur. ut intret angelus
refuga et inde uoces reddat. faciet
etiam h[illegible] ipse antichristus ut accipi
ant serui et liberi notam in frontibus
aut in manibus de χρι numerum
nominis eius. id est DCLXVI. Sed u
ce[illegible]t propterea qui ad similitudinem christi
dicet. ego sum A et ω. id est primus
et nouissimus. Faciamus ergo nume
rum quem dixit. ut in numero inue
niamus nomen uel notam. Numerus
inquid eius est. ΧΞϚ quod sunt in nu
mero. DCLXVI quem facimus secundum
grecos. ΑΕΣΥΜΕ. quia primitus.
ut eum recipiant ad asiam scribit.
Αε ergo ΧΞϚ. Sic fiunt. DCLXVI quę

note solutus numerus e. Redacte, aut in monogramma e nota faciunt. & nomen. & numerū hoc signo. ☧ In hęc monogramma complet numerū nominis sui quē facit & in fronte & in manu dextera qd sunt sub uno. ĪCCCXXXV. Tolle XV. & remanent dies. Ī. CCLX. qd regnaturus erit. Et quia supra diximus in monogramma ☧ litteram facere qd est latine. MONO idest unum. GRAMMA idest littera qd in uno caractere complent nomen & numerum suū quem facit in fronte aut in manu dextera. ☧S ergo ΟΙΤΥ idest contrariū s xpo. anti enī. contra dicitur. quia in xpo se simulabit esse ostensū. Ostensā similitudine quā colit & cui se similem facit aduersitas. Ita faciebit hoc signum in fronte aut in manu. ut nemo possit emere. aut uendere nisi qui hunc signū habuerit in manu aut in fronte. Aspernationem autē dī et exacerbatione. daniel ante p dixerat. Sicut dicit. Statuit templū suū inter maria sup montē inclitū et scm. idest ihrlm. ibi ponet imaginē aurea. sic fecerat nabucodonosor. ut sicut diximus nemo possit emere aut uendere nisi post caractere. hanc imaginem adorauerit. Et faciet.

ut qui non adorauerit occidatur. & aberratione uideat quē liceat occidere. Si ergo faciet ut non possit mercari. nisi qui habuerit nota aut nomen bestię. aut numerū nominis eius; idest. nisi communicauerit nota aut nomen bestię aut numero nominis eius, ut est supra; Denique nota sola dixit. ut dent eis in manū aut in frontē. postea p sinonima ostendit & notam dicit & nomen & numerū nominis eius; hoc recolens dns. admonens ecctas suas de nouissimis temporibus et periculis ait. Cū autem uideritis ad spernationem quę dicta est p daniele pphā stantem in loco sco; qui legit intellegat. Aspernatio dicitur quando aspernatur ds. qd idola pro eo colantur. uel dogma hereticorum in ecctis introducit. Euersio autē est qd instabiles et carnales homines. signis falsis & portentis seducti a uera auertantur salute; Unum autem ex capitibus bestię que diximus supra. in pseudo propha eē tanquam iugulatū ad mortē. et plaga mortis eius sanata est. Nero enim dicit qui antixpm praefigurauit & quia octauus est ipse antixps est qui nunc in aecclam p pseudo sacerdotes subtiliter regnat. tunc apte ecctam deuastauit. quia uidet xpm crucifixerunt. et p xpo. nerone antixpm

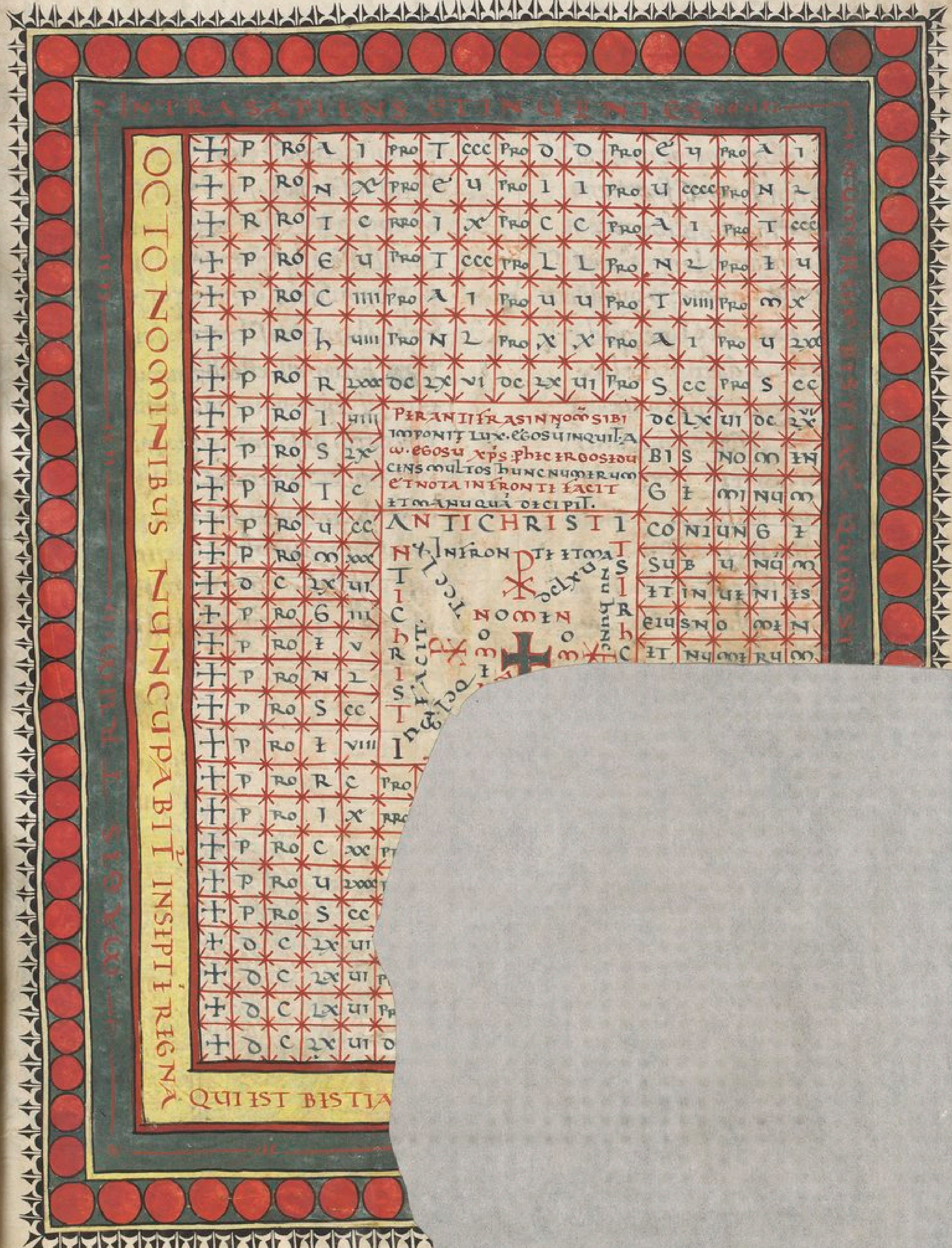
OCTO NOMINIBUS NUNCUPABIT INSIPIENTI REGNA
QUI EST BISTIA
PER ANTIFRASIN NOMEN SIBI IMPONIT LUX. EGO SUM INQUIT A ET ω. EGO SUM XPS. P HIC ERGO SEDUCENS MULTOS HUNC NUMERUM ET NOTA IN FRONTE FACIT ET IN MANU QUAM DECIPIT.
ANTICHRISTI
NOMEN

INCIPIT MAGISTER LATERCULI HUIUS CTRATIO LITTERARUM

Si scire uis hunc numerum si latinus es. per litteras latinas ingredere primum et collige ratione quantas ut quales litteras latinas facit in numero qui platina supputatione in cuncto uoluuntur calculo et in ipsas repperies nomen antaxpo quod sunt numero sex. id est. DIX. lux. q(uo)d diriuatiuo uocabulo dicitur die lux quia p(er) septe(m) regna . septe(m) nuncupabitur nomina et suum nomen interp(re)tatur sci per numerum litterarum uniusquisq(ue) per sua lingua . ut sicut Latinus p latinas . grecus p grecas . ita cuncti per singulas . Et dum tu latinus numerum p latinas cognoueris. sic p singulas recognoscas et numera[…]

[…] reperies litteras. id est acde ghklmnr stux. Quia et sexto decimo anno legimus decepisse quam reliquas septem litteras in sua non inuenimus nomina . id est bfopqmz . Quia et priuatum eum cognoscimus esse a septiformegram quas litteras ut promisimus caritati u(est)re explanem(us). [Li]tas abicitarias litteras in septem partibus faciemus esse distinctas in quas partes septem nomina bestie recognoscas excepto . ac syme in quo facturus est notam et scripturas ad asiam . et ubi inas abicitarias ERA cum duplices reperis litteras . ibi nomen et numerum esse intellegas . que nomina singillatim ita denuntiamus .

ANTI CHRI STU M.	TEI TAN	DIC LUX	GEN SIRI CUS	EUAN TAS	DAM NA TUS	ANTE MUS.	ARNI ME
A I A	A I A	A	A	A I A	A I A	A I A	A
B	B	B	B	B I B	B I B	B	B
C III C	C	C C	C	C	C	C	C
D	D D	D D D	D	D	D IIII D	D	D
E E	E V E	E	E VIIII E	E V E	E	E V E	E
F	F	F	F F	F	F	F	F.
G	G	G	G III G	G	G	G	G
H VIIII H	H	H	H	H	H	H	H
I VIII I	I I	I I I	I X I	I	I	I	I
K	K X	K	K XX K	K	K	K	K
L	L	L L	L	L	L	L	L
M XX M	M	M	M	M	M X M	M X M	M
N X	N L	N	N L N	N L N	N L N	N L N	N
O	O	O	O	O	O	O	O
P	P	P	P	P	P	P	P
Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q
R LXXX R	R	R	R C R	R	R	R	R
S IX S	S	S	S CC S	S CC S	S CC S	S CC S	S
T C T	T CCC T	T	T	T IIIII T	T CCC T	T CCC T	T
V CC V	V	V V V	V V	V V	V LXX V	V LXX V	V
X	X	X X X	X LXX	X	X	X	X
T C T	T CCC T		S CC S				
DCLXVII	DCLXVII	DCLXVII	DCLXVII	DCLXVII	DCLXVII	DCLVII	
ANTI	CH	RIS	TUS	TI	I	TA	N

QUALITER COGNOSCATUR ANTIXPS. IN TOTO MUNDO DUM REGNARE COEPERIT. Sic enim ait.

Et datum est (illi) facere bellum
cum scis. et uincere eos;

Sicut p(re)scis ita dictu est. quid ergo
de peccatoribus factum erit. cum
omnem potestatem acceperit.
Sciendum preterea est. quia omis
quos in studio uitę carnalis inue
nerit. sub iugo sue potestatis
rapit; Nunc uero sollicite prae
uidendum est. quid debeant facere.
qui eius amici nolunt ee; hinc iacob; ait.,
Qui uoluerit amicus ee scli huius. ini
micus di constituitur; Aut putatis quia
inaniter scriptura dicat. ad inuidia
concupiscit sps qui habitat in uobis.
maiore aute dat gram. Propt qd dicit;
ds supbis resistit. humilib; aut dat
gram. Subditi igitur estote do. re
sistite aute diabolo et fugiet a uob.
adppinquate do. et adppinquabit
uobis. Emundate manus peccatoris.
et purificate corda duplici animo.,
Miseri estote. lugete et plorate.
risus urs in luctu conuertatur et gaudiu
in merore. Humiliamini in conspectu
di. et exaltabit uos. Nolite detra
here de alterutru frs. Qui detrahit
frem suu. aut qui iudicat frem de
trahit legi et iudicat legem. Si aut
iudicas lege. non es factor legis.
sed iudex.; Unus enim legis lator
et iudex. qui potest pdere et liberare.
tu aute quis es qui iudicas pximu
tuu. Ecce nunc quid dicis. hodie aut
in crastinu ibimus in illa ciuitate. et facie
mus quidem ibi annu et mercabimur.
et lucru faciemus; Qui ignoratis quid
sit in crastinu. que enim est uita ura. ua
por est ad modicu parens., deinceps
exterminabitur. pro eo ut dicatis. si dns
uoluerit. aut si uixerimus faciemus hoc
aut illud., Nunc aute exultatis in su
pbiis uris., Omnis exultatio talis mala
est., Scienti igitur bonu facere et non fa
cienti. peccatu est illi., Agite nunc di
uites. plorate. ululantes in miseriis que
aduenient uobis., Diuitię urę putrę
factę sunt. et uestimenta ura a tineis
comesta sunt; Auru et argentu urm
eruginauit. et erugo eoru in testimo
nium uobis erit. et manducabit carnes
uras sicut ignis., Tesaurizastis in nouis
simis diebus. ecce merces operariorum
qui messuerunt regiones uras. qui frau
datus est a uobis clamat. et clamor eoru
in aures dni sabaoth introiuit; Epu
lati estis sup tram. et in luxuriis enutristis
corda ura; Os tales absq; ulla retrac
tione sibi subiugabit. dum regnare ce
perit antixps., Dicat ergo apocalipsis.,
Accepit autem potestate in omne tribu.
et lingua et gente. et adorabunt omis inha
bitantes sup tram. quoru nomina non
sunt scripta in libro uitae agni qui occisus
est ante constitutione mundi. Siquis
habet aures audiendi audiat., Qui in quitum [?]

captiuitate ducit. in captiuitate uadit.
Qui gladio interficit. gladio interficietur.
In fecit eum terra et eos qui inhabitant
in illa ut adorent bestiam primam. cuius
mortis curata e plaga. Et faciet signa
magna ut etiam ignem descendere de caelo
faciat in terra coram hominib; et seducet
inhabitantes terram. ppt que pmissa s
ei.

INCIPIT EXPLANATIO STORIAE
DE AGNO. ET MONTE SION.

Et uidi et ecce agnus stans in monte
sion. et cum eo centum xl quatuor
milia habentes nomen eius. et nom
patris eius scriptum in frontib; eorum.
Apparuit que sit imitatio noctis in fronte.
dum dni et hominem xpm dicit scrip
tum in frontibus aecclae. Et audiui uocem
de caelo. sicut uocem aquarum multarum.
Id est centum quadraginta quattuor milium.
a quae hoc loco sci sunt. Et sicut tonitruum
magni. et uocem quam audiui sicut citha
redorum citharizancium in citharis suis.
Et cantant sicut canticum nouum in cons
pectu troni. et in conspectu anima
lium. et in conspectu seniorum. Et
nemo poterat dicere canticum nisi
cxl iiii. milia. Non dixit nemo
posset audire aut dicere. sed discere.
Multi enim dicunt semp discentes. num
quam tamen ad scientiam ueritatis p
uenientes. nisi solum illa cxl iiii milia
sicut dicit. Qui empti sunt de terra.
Hi sunt qui cum mulieribus inquinati
non sunt. Id est mulieribus in licitis simeti
non sunt. Qui enim licitis mulieribus
iunguntur. non inquinantur. Mas
culos autem solos dixit. id est fortes
contra diabolum. Isti habent citharas
in manu. id est corda laudantium.
Cythara enim corda extensa in ligno
est. p lignum crux intellegitur.
Per corda. caro merito afflicta id est.
in penitentia pene mortua ut aptls ait.
Xpo confixus sum cruci. uiuo autem
iam non ego. uiuit uero in me xps.
Masculos diximus. sed in masculo sig
nificatur et femine. que in licitis siue p
mixta non fuerit. & quia omis in
masculum generantur. Virgines enim
sunt. Virgines omis penitentes. id est.
castos. et pudicos. sicut aptls omni
aecclae scribit. Statui desponsare
uos. uni uiro uirginem suam.
Hi sunt qui secuntur agnum quo
cumq; ierit. Numquid illi pueri
qui putantur aut uirgines xpi
tantum secuntur in quocumq; dixerit.
sed omis quos ad penitentiam uo
cauerit. hii empti sunt ab omnib;
ab initio do et agno. ab adam ex quo
iusti de flammis seculi redimuntur.
a etiam ante quam xps ueniret redempti
sunt. & multi ante aduentum dni
misericordia liberati sunt. Sic tres pu
eros legimus de fornace ignis ar
dentis liberatos. & nunc sanguine
suo mundo multi peccatis liberantur
exempla. plerique lapsi p culpam.
redintegrantur p penitentiae fructum.

dequibus dicit, Et inore eorũ non
est inuentum mendatium. inma
culati sunt., Non dixit non fuit
inore eorũ mendatium. sed non est
inuentũ. sicut aptls dicit, Et hęc qui
dam fuistis aliquando. sed lauati
estis., Et iniquitas iusti non nocebit
ei. qua die conuersus fuerit abini
quitate sua. et poterit esse uirgo.
& dolus inore eius non inueniri.,
Qualem enĩ inuenerit dñs cum
uocat. talem pariter et iudicat.
quẽ nouissimo die inuenerit.
damnat. aut coronat., Apertius
dñs pmittit. non solum infantib;
sed omnibus recte credentibus. &
recte incaritate et pacientia
uiuentibus. et digne pęnitentib;
non inueniri linguam mendacẽ
sicut dicit., et timebunt afacie dñi
reliquię isrł. et non faciant iniqui
tatẽ. nec loquentur mendatium.
& non inuenietur inore eorũ lin
gua dolosa; Sic & de dño scriptũ
est., Peccatũ non fecit. neq; dolus
inuentus est inore eius., Peccatũ
non fecit. quia sine peccato uixit.,
Dolus ineo non est inuentus. quia
neq; ęccta dolũ habuit. quã induit.,
Quia si aeccta est sine dolo est.
& xpi uestimentũ est., Quę si dolũ
habet inlingua. ęccta non est quia
inmendatio est., Eccta uero sine
mendatio est. quia incaritate
est., et inlumine manet. et dñs

in illa manet., Sic aptls xpm dic pecca
tum non fecisse. ppter nos peccatũ
fecisse. id est nra peccata habuisse.,
Ipsa ineo. inuenta non sunt., Nam
si inista separatione sup fluum est.
ut credamus xpm peccatũ fecisse.,
Peccatũ non fecit; dolus ineo non ẽ
inuentus., quod est peccatũ. hoc dolus.,
hic est agnus mansuetus & sine dolo.,
Stans. sup monte sion., Stare super
montem syon. id est aeccta dicitur.,
Quia surgere nos & excitare. adpę
nitentiam coortatur., Stare enim
pugnantis est. & bene stare dicitur.
qui cũ bestia inpugna certare pibetur.,
Pro peregrinatione autẽ psentis sęcli.
aeccta sion dicitur. eo quod ab huius
peregrinationis longitudine posita.
pmissione rerũ celestiũ speculetur.,
Et propterea sion. id est speculatio no
men accepit. quia corporalit terrena
deserens. spũ & mente incontempla
tione pseuerans. semp ad superiora
tendit., hic uero sion dicitur. etin
futuro. ihrlm celestis nuncupatur.,
Quãuis & inhoc sclo eccta ihrlm
dicatur. sed ista ihrlm seruit cum
filiis suis. Illa autẽ quę sursũ est li
bera est. quę est mater omnium
nrorum., De ista ihrlm dictũ est.
ihrlm ihrlm quę occidis pphas. et la
pidas eos qui adte missi sunt., De illa
ihrlm dictũ est., Letare sterelis quę
non paris. quia multa filii desertę.
magis quã eius. quę habet uirũ., Ihrlm

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIAE

Et uidi inquid aliu angl'm uolantem in medio celo. Angelus nuntius dicitur. Celu: aecclesia. Angl'm uolante in medio celo. id est p'dicatione eccle p omne mundu discurrente.

Habentem euangelium eternum ut euangelizaret habitantib; in terra et omni gente et tribu et lingua et populo. dicens; Timete dnm. Non dix habente aeuangeliu. et p'dicante in omni gente et dicente. sed ut p'dicaret dicens; Adhoc enī uno in loco africa fit. ut nou sit quod in omni gente fiet eccla. que in parte predicat in africa. ea ratione in omni gente sic p'dicet cu e medio istius sclī babilonis exierit. p'dicabit et dicet; Timete dnm et date ei claritate. qm uenit dies iudicii ei. et adorate eum qui fecit celu et terram. mare et fontes aquaru. Et angls sclds secutus est dicens; Angls sclds. futura p'dicatio est cu aperuerit pphe ta ossiu in futura pace ad predicandu;

Cecidit cecidit babilon illa magna;

Babilonem ciuitate diaboli dicit. Ciuitas diaboli. ppt se ei est et omnis corruptela et opera nequitie. qua in psecutione sui et humani generis exquirit. Nam sicut ciuitas di eccla. ita e contrario ciuitas diaboli ista ihrlm est quam supra diximus babilon eo qd in hoc mundo in pace confusionis uersetur. Sic dns dix. Ecce pono ihrlm lapide conculcabilem in omnib; gentibus. Et cu p esayam de ruina babilonis loqueretur tacuit. haec cogitatio qua cogitauit dns sup totu orbem terrae. Et cu zacharie totius mundi iustitia uideret dictu est illi qd in babilone haberet sedem. id est in ppto diaboli; Cui in tertiu instare uidens nra aeccla clamans; Cecidit cecidit babilon illa magna; Duob; modis repetit. quia duob; modis cadit. cu a xpo eccla discedit; Pro perfecto et futuro dicit. quod adhuc futuru est; Sicut ante qua xpm crucifigerent dictu est. Diuiserunt sibi uestimenta mea quasi ia factu dicebat qd adhuc futuru in xpo erat. qd nunc completu uidemus. Ita intellegendu e nunc de babilone. qd est mundus iste. ia in conspectu di damnata e. quod pspicue in futuro damnata erit; Sed initia ruinae babilonis pspicue uidemus; Pace futura deiecto scismate et dissensione p orbe celebrata;

Deuino fornicationis eius biberunt omnes gentes. Cu haec ciuitas que putatur. ipsa biberit ex uino fornicationis omniu gentiu. sic eni condita e. ia corrupte fuerant omnes gentes fornicatione et omni inmunditia. et usq; modo sint multe gentes que non sint ipsius babilonis potestatis. hec una rem du obus modis diuidit obscurande rei causa. unde manifestu est omnes gentes sint ipsa ciuitas que bibit ex uino forni

cationis: idest omni opere inmunditię
iniquitatis. Et angelus tertius secut
est eos dicens: uoce magna. Si quis
adorat bestiam et simulacrum
eius. hec est nouissime psecutionis
predicatio. idest tempore antixpi
breuitate temporis secuta. Bes
tiam adorat et simulacrū eius.
idest diabolū et poplm eius. et caput
uelut occisum. idest sacerdotes sub
xpi nomine intra ecclā diabolo de
seruire. Et acceperunt notam in
fronte sua. uel in dextera sua; et ipse
bibet ex uino irae dī mixti meri
in poculo irę eius. Dū dicit et ipse
bibet. ostendit alii esse qui biberit.
Et quia duos poplos diximus diaboli.
Unū foras ecclā qd sunt infideles
et gentiles. alterū intra ecclā qui
solo nomine sunt xpiani in opere
uero non dissentiunt a gentilibus.
Post hoc dicit. ipse bibet ex uino irę
dī. Dixerat enim ex uino forni
cationis bibisse omīs gentes. &
ne separaret eū qui licet gentibus
uisibiliter non miscetur. eandem
tamen bestiā sub xpi nomine ad
orat. Et ipse inquid bibit irā dī.
Et cruciabitur igne et sulphure
in conspectu angelorū scōrum &
in conspectu agni. et fumus tor
mentis eorum in secla seclorum
ascendet: et non habent requiē
die ac nocte qui adorant bestiā
et simulacrū eius. et si quis accipit

notā nominis eius. hic ostendit omīs
omnino dixisse tā uiuos quā mortuos.
Cum autem dicit qui adorat bestiam.
cruciabitur igne et sulfure. uiuos
dicit. Cū uero dicit salire fumū de
tormentis eorū. et non habere requiē
die ac nocte: mortuis insinuat.
Hic pacientia scōrum est qui seruant
mandata dī et fidem ihu. Pacientiā
dixit scōrum. idest non accipere
notā simulacri bestię. Sed notā ipsius
ueritatis agni. et neque adorare simula
crū: sed uerū xpm; Erit enim tunc
tēpore antixpi pressura magna qualis
numquā fuit ab initio mundi: in qua
pressura. pacientia et fides opus est
seruantib; precepta dī et fidem xpi.
Et audiui uocem de celo dicentem.
Scribe. Beati mortui qui in xpo
moriuntur. In hoc loco omīs scōs
dicit tam uiuentes: quā etiā sepultos.
Cū enī dicit beati mortui sepultos
dicit. cum uero dicit qui in xpo
moriuntur uiuentes ostendit qui
in cinere et cilicio uersantur. Omne
tempus inclusit dicens. Qui mortui
sunt & moriuntur plane in xpo.
Amodo etiam dicit sps ut requiescant
a laboribus suis. Opera enī eorum
scā sequuntur eū eis amodo ex quo
dormierint uel resurrexerint.
Quia de fine ipsius psecutionis antixpi
locutus est. hic facit finē et recapi
tulat a tempore pacis futurae.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE ISTORIAE

Et uidi et ecce nube alba. et sup
nubem similem filiu hominis.
Nubem alba ecclesiam dicit in claritate
pacientie sue fulgente. filiu hominis
xpm dicit. qui sue ecclesiae possessor est.
Haec nubs alba modo clarescit in passione.
sed precipuae post persecutionu flammas in
resurrectione albescit. cu iuncta cum
capite fuerit. habens in capite suo
corona auream. Ipsi sunt uiginti quat
tuor seniores cu coronis aureis. Et in
manu sua habebat falce acutam.
Idest in opere suo potestate maledictionis.
Ipsa e enim falcis de qua dicit angls zaccarie.
hec est maledictio que exiit in facie totius
terrae. Propter quod omis fur. ex hac usq; ad
morte penas luet. et omis piurus ex hac
usq; ad morte penas luet. Non enim fur
et piurus grauius omib peccant. ut solos
damnari diceret. Sed fur et piurus ypo
critae sunt. idest illi sacerdotes. quos
in bestia caput uelut occisu diximus.
Sic dns dicit. Qui non intrat p ianuam
quod est xps. sed ascendit p alia partem.
fur est et latro. Et iterum; qui se dicunt
iudeos esse et non sunt. sed mentiuntur.
Et de eis dictu est. Iurabunt in dnm ueru.
Omis inquid fur et omis piurus. ut osten
deret non uniu gen ee furti neq; piurii.
Et alius angls exiit de templo clamans
uoce magna sedenti sup nube. Mitte
falcem tua et mete quia uenit hora
metendi. qm matura facta e messis
terrae.

Idest consumata sunt peccata. angls de
teplo clamans tamquam filio hominis.
modo est in aecclesia imperiu dni. Angls
nuntius e pdicationis. Templu. ecclesia e.
Filius hominis. xps e. qui non pspicua
uoce clamat. sed suggestione sps sci
qui opatur in suo corpore. idest in ecclesia.
dicens; Iam tempus ee malorum
anathematizandorum. idest dissensionis
faciende. et inimicorum psecutione to
lerande. pemittur auferendoru idest
desiderat ecclesia die iudicii ee. et a malis
omib; separari. Et misit sedens sup
nube falcem sua in terram. et messa
est terra; Utraq; spaliter dicit quia
cu ecclesia a malis psequitur et pacienter
iniurias suffert. tunc illi superantur;
Tunc et inimicos premere dicitur. qm cu
aecclesia traditur inimicis emendanda.
ipsi inimici torquentur. Et alius angls exiit
de templo quod est in caelo.
Et quia anglm nuntiu diximus. et celu
et teplum ecclesiam. Anglm que dicit
exire de templo. alia est pdicatio de
aecclesia; Prima enim dissensionis e et inchoa
tio psecutionis. alia uero apte sequentis.
Et ipse habens falce acuta. idest eandem
potestate. hic duo angli unu est et una
potestas. Et alius angls exiit de ara;
Eadem iussio dni est de ecclesia. habens po
testatem sup ignem. Que igne diuersis
modis significat ipse e iste ignis quem
supra diximus ex ore testiu exisse.
idest uerbu pdicationis. ipse e enim
falcis. ipse gladius. ipse sermo qui exiit

ex ore aecctę. Et clamauit uoce
magna habenti falcē acutā dicens.
Mitte falcē tuam acutā & uinde
mia botros uineę terrae qm̄ maturę
sunt uuę eius. Et misit angts falcē
suā intra. & uindemiauit uineā terrę.
Frequenter diximus angtm nuntiū ēē.
idest aecctę p̄dicationē cui dedit xp̄s
potestatem p̄sentia et futura ordinare.
et p̄ręuidere. In messe & uindemia
pptm dicimus qui modo non torquent
p̄ p̄enitentiā. illuc uero sine dubio
torquentur in gehenna. Qui habet
falcem messoriam. ipse habet et uin
demiatoriā. Et qui dixit messori
mete. & uindemiatori uindemia.
unū est enī & uno tēpore fiet. idest
tempore antixp̄i quando grauis
p̄ssura erit. & in quo ea pressura
non relaxabit quousq; finiatur in
morte. in messe & uindemia initium
et finē ostendit unius pressurę. Si
aūt sic est putandū. qđ ap̄te et speci
aliter xp̄s uisus est in nube alba
ut supra diximus. messor ergo quis
est. aūt post eū quis ē uindemiator
nullus alius nisi ipse xp̄s. Et non spe
cialiter. sed in suo corpore qđ ē eccta.
cui dedit hanc potestatē ligandi et
soluendi. ut faciat p̄ xp̄m quod uolu
erit. Qđ et daniel uidit in hac uita
nubē ad xp̄i credulitatē deferri.
& accipere regiā potestatē & omnē
gentem terrae secdm̄ quāq; nationem.
Et misit in torcular ullū magnū irę dī.

Quid est magnū dici. nisi sup̄ unū. nullū
peccatū ē maius: quā sup̄bia. Non
torcular magnū. sed illum magnū
misit in torcular. idest unūquemq; su
p̄bum. Qđ ap̄te hoc dictū est secdm̄ ser
monē grecum. Qui torcular femininū
gen̄ nuncupauit. & magnū mas
culinū dixit. Hoc e torcular est retri
butio cuiq; peccati. quod unusquisq;
in corpore gessit. Et calcatū est tor
cular extra ciuitatē. Haec ciuitas
aeccta est. Cū enī facta fuerit separatio
inter bonos & malos et reddiderit xp̄s
unicuiq; secdm̄ opera sua. tunc hoc
torcular calcatur extra ciuitatē.
idest extra eccta. Facta dissessione
foris erit omnis homo peccati. Cal
catio aūt torcularis. retributio est
peccatorū. sic dic ieremias. Excisa
ihrtm lacū calcauit dn̄s uirginis
filię sion. Per ioel uero ad hanc nouis
simam uindemiā torcularis et calca
tionē peccatorū qua plenitudine sic suos
pugnatores dn̄s hortatur dicens. Clamate
haec in gentibus. Scificate bellum.
excitate pugnatores. concidite
aratra ura in gladios. et falces uras
in lanceas. Qui potens ē dicat qm̄
ualeo ego. Congregamini & ingrate
omis gentes in circuitu & colligimini
illic. Qui mansuetus est sit pugnator
exsurgant et ascendant omis gen
tes in ualle iosafat. idest in eccta.
Propt̄ qđ ibi sedebo iudicare omnes
gentes in circuitu. Mittite falces

qm adest uindemia. intrate calcate.
qm plenu e torcular. sup fundant lacus.
qm repleta sunt omia mala eoru.,
Soni sonuerunt in ualle iudicii. qm
ppe est dies dni, Sol & luna conte
nebrescunt. & astra occident ful
gorem suu., Ds aute ex sion excla
mabit. & de ihrlm dabit uoce sua.
et tremesc& celum et terra, Ds
aute parcet ppto suo. et confor
tabit dns filios isrt., Et cognoscetis
qm ego sum dns ds u r habitans
in sion in monte sco meo,. hec omia
& hodie spaliter in eccta geruntur.
que adhuc p spicue in die iudicii facta
creduntur., Et qui in torcular ire furoris
dni mitti creduntur. ia hic in opere
pparantur., Omis qui seto seruire cu
piunt. et carnis sue cura facere delec
tant. uxores ducunt. et alios docere
psuadent. et non dm diligunt quem
diligere debuerant. sed ptrena lu
cra desudant. quid aliud nisi bella
tores et pugnatores excitant. Qui
haec faciunt. aratra et falces concidut.
et gladios ad bellandu conponunt.,
et qui hoc in hoc mundo adcumulant.
quid faciunt nisi bella denuntiant.
& xpm et ecctam ad pugna excitant.
Sci uero haec puidentes. nuptias incon
tinentib; cu benedictione predicant.
uiduis & continentib; mundicia cas
titatis. exortantes admonent ut
in melius crescendo pficiant. uirginib;
suadendo. ne nuptiis iungantur ela

borant, Quid isti aliud denuntiant
nisi pace cu gladios concidunt. &
aratra uelut falces faciunt. cum
gladius frangitur. et uomer et fal
ces faciunt non pugna sed pax esse
sentitur; Et cu uomer et falcis fran
gitur. et gladius facitur. non pax
sed pugna futura speratur;, Et non
cu eo aduenie& qui cu uiginti milib;
uenturus e. sed cu decem milib;
in er mis ee credatur. et ascisin
futuro se dupliciter calcari in tor
cular ire furoris. non dubitetur.,
Sic scriptu e de his p babilone in
in hoc libro., reddite illi sic & ipsa
nobis reddidit & duplicate dupla
scdm opa eius., Recipiant a nobis
in futuro dupla. cu nos hic dispo
nunt p morte occidere simplam.,
Conculcantur aut a nob. cu ipsi nos
inculcant., Sed nob sanguinem
fundentib; ipsi moriuntur;, Sic
est. Illu pati. qui fac, Ponam quid
ihrlm in omnib; gentib; lapidem
conculcabile., Omis qui conculca
uerit ea. illudens illudetur, Et
exiit sanguis de torculari usq;
ad frenos equoru;, Et quid hoc loco
equi. nisi principes et rectores mundi
quia p eos diabolus opum
suoru nequitia ueloci ori cursu
exercendo discurrit;, Bene ergo
dicitur. exiit sanguis de torculari.
usq; ad frenos equoru;, Id est exitie
damnationis ultio. usq; ad rectores

poplorum. usq; enī ad diabolū et eius
angelos. id est homines malos; In no
uissimo uero certamine. in diē iudicii.
exiet ultio sanguinis effusio. sicut ante
predictū est; In sanguine peccati. &
sanguis te psequitur. p stadia mille
dc. id est p quattuor mundi partes.
quatnitas ē enim cū quaternata.
sicut in quattuor facieb; quadri
formib; et rotis; Quater enī quadrin
genti. fiunt mille sexcenti; facit
fine et recapitulat.

INCIPIT STORIA SEPTEM ANGELORUM ET RECAPITULAT EADEM PERSECUTIONE. DESCRIBITUR DICENS.

Et uidi aliud signū in celo mag
nū et mirabile. angelos septem.
Septē angli. septē eccle sunt que est
una. habentes plagas septē nouissi
mas. qm in ipsis finita est ira dī.
Et uidi sicut mare uitreū mixtum
igne. & uictorē bestie et simulacrū
eius. & numerū nominis eius stan
tes sup mare uitreū. habentes
cytharas dī. et cantantes canticū
moysi serui dī. et canticū agni
dicentes. magna & mirabilia
opera tua dne ds omps; Iuste
& uere sunt uie tue rex gentium.
quis non timeat & clarificet nom
tuū qui solus es scs. qm omis gen
tes uenient. et adorabunt in cons
pectu tuo. qm iustificationes tue

manifeste sunt .·. EXPLICIT STORIA

HI SUNT SEPTĒ ANGELI HABENTES SEPTĒ PLAGAS NOUISSIMAS QM IN IPSIS CŌSUMATA EST IRA DEI ·

INCIPIT EXPLANATIO SVPRA SCRIPTE STORIAE.

Et uidit aliud signum in celo magnum et mirabile angelos septem. Septem angeli septem aecclesiae sunt, quod est una ecclesia. Semper enim aecclesia in penitentia est, et plagas populo contumaci predicare non cessant. Habentes plagas septem nouissimas, quoniam in ipsis finita est ira dei. Nouissimas plagas dixit, quia semper ira dei percutit populum contumacem. Septem plagas quas dicit, perfectum numerum ostendit. Scriptura enim sacra aliquando septimo perfecto numero ponere consueuit. Sic idem dominus in leuitico frequenter repetit dicens: Percutiam uos septem plagis, que nouissime future sunt, cum ecclesia de medio eius exierit. Septem autem spiritaliter proposuit de septem angelis. Et quia septem angelos septem aecclesias diximus, que una esse credimus, ac septem plagas spiritales esse cognoscimus, per quos septem uitia inpugnare genus humanum non dubitamus. Et ut frequenter facit aliud subicit, et plagas quas dixerat repetit. Nec tamen plagas explicitas, ad propositum redit. Et uidit sicut mare uitreum. Id est fontem baptismi per iudicium. Permixtum igne. Id est spiritu uel temptatio. Ignis enim aliquando spiritus sanctus intellegitur, aliquando temptatio tribulationis. Spiritus sanctus intellegitur sicut dicit: Ignem ueni mittere in terram. Ignis temptatio dicitur, ut apostolus ait: Vasa figuli probat fornax, et homines iustos temptatio tribulationis. Et psalmista ait: Exarserunt in me sicut ignis in spinis. Quia per flammas detractionum non iustorum uita conburitur, sed si quid eis inesse poterat peccatorum spine concremantur. Bene ergo dicitur mare uitreum permixtum igne, id est babtismum permixtum Christi passione. Quia non solum in aqua sed in morte ipsius babtizari percepimus, per cuius mortem et sanguinem diabolum superare possimus. Sicut dicit de hoc permixto igne: Et uictorem bestiae et simulacrum eius et numerum nominis eius stantes super mare uitreum. Mare uitreum dicit et repetit: uitrum enim perlucidum est, sed cito frangitur. Ita et homo labatur, et tamquam uitrum perlucidum ita sanctis angelis conspicitur. Sed cum post tempus uita prelongatur, dicto, facto, ut cogitatu semper fedatur, et tunc non Christi cuius babtisma suscepit, sed bestie membrum esse dinoscitur, et nota nominis eius non dubitatur. Cum uero gratuita miseratione afflatus fuerit spiritus sancti gratia et reuersus ad penitentiam ceperit deplorare preterita, tunc creditur effugisse bestiam et copulatus esse Christi corporis membris. Et tunc demum reconquirere quod primum perdiderat

scitatem babtisma & non in peccato ia
cens dicit. Sed stans sup mare uitreū·
sic dicit, Habentes cytharas di, In ci
thara corda ē extorta in ligno extensa.,
In ligno. cruce. In corda. carnē ex
tensam in penitentia; Illa enī corda
dulcē sonum excitit. que in ligno
crucis extensa, omīs in caritate coniun
git, Et cantantes canticū moysi
serui di. et canticū agni, Post tran
situ rubri maris. cantat canticū ppls
dō egiptiis et pharaone submersos;
Non aliter et fideles post quā de la
uacro exeunt extinctis peccatis.
hymnū in uoce gratulationis erūpunt
dicentes, Cantem dnō glose enī ho
norificatus ē. equū et ascensorē piecit
in mare., Quo tamen melius et dig
nius ille dicit. qui habuerit timpanū
in manu sua. sic maria idest carnē
suā crucifixerit cū uitiis & concupis
centiis. & mortificauerit membra
sua que sunt sup terram. iā dehinc
ducitur post maris transitū ppls p
desertū babtizati scilicet omīs per
mundū non fruentes pmissā patriā.
sed qd non uident sperando. p paci
entiā expectando tāquam in deserto
sunt. & illic laboriosę et periculosę
teptationis ne reuertantur corde in ę
gipto. nec ibi tandem xps deserit.
nam ibi illa collumna non recedit.,
Unde et iugitę clamant dicentes, Magna
et mirabilia opera tua dne ds omps.
iuste & uerę sunt uię tuę rex gentiū·
quis non timeat et clarificet nom
tuū. qui solus es, rex scs. Qm omīs
gentes uenient et adorabunt in cōs
pectu tuo. qm iustificationes tuę
manifeste sunt. Hęc enī sunt in u
troq; testamento qd cantant sup
dicti qui sup mare uitreū et in igne mixtū
sunt positi. Repetit qd ppōsuerat dicens.,

INCIPIT STORIA TEMPLI APERTI ET DE ACCEPTIONE FIALAS SEPTEM ANGELORUM.

Post haec uidi & aptū ē tēplum
tabernaculi testimonii in cælo.
et exierunt septē angli qui habent
septē plagas de tēplo induti lino
mundo splendido. et cincti sup pec
tora sua zonas aureas. & unū ex qua
tuor animalib; dedit septē anglis
fialas aureas plenas ira di uiuentis
in scta sctorum., Et impletū est
templū di fumo claritatis & uir
tute eius, Et nemo poterat intrare
in tēplum. quousq; finiant septē
plage septem angelorum;

HOSTIUM
APERTUM
IN CAELUM.
ISTU
ANI
MAL
DEDIT
ANGE
LIS SE
PTEM
FIALAS
PLENAS
IRA DEI
HI SUNT SEPTEM ANGELI QUI EXIERUNT DE TEMPLO HABENTES SEPTEM PLAGAS.

INCIPIT EXPLANACIO SUPRA
SCRIPTE STORIAE.

Post hec uidi et apertum ē templū
tabernaculi testimonii in celo.
Iam supra manifestū est quid sit tem
plū tabernaculi testimonii in celo.
Et exierunt septem angli qui habent
septem plagas de templo. Illi enim
de quib; dicit ex turos non habent de
cessorē. describit ergo et aperit quis sit
templū celeste. Exitus iste. iussio ē et p
dicatio aeuuglii. & manifestatio intra
eccłam; qui sint boni & qui mali.
Apertum est templū. et exierunt an
geli habentes plagas de templo. Teplum
apertum et tabernaculū et celū hoc totū
una aeccła est. & una iussio. Et septem
angli ipsi sunt quod teplum. Templū exiit
de templo. qm manifestatū ē qd sit uerū
teplum. Exitus iste septē anglorum.
non pspicuę est. sed solo nomine intelle
gendus ē. Exitū autē p locis intelligim.
Supra enī diximus anglm exisse de teplo.
et clamasse sedenti sup nubē; Mitte falcē
et uindemia. hoc dicim exier septē angli
de templo. hoc totū unū est. et pdicatio
aeccła est. et imperiū dni et iussio illius iste
exitus est. Sic in euangelista dicit. Exiit edictū
a cesare augusto. censeri omnem iudeā. Ali
quando enim exitus natiuitatis ē sic scriptū
est. Exiet uirga de radice iesse. Et iterum.
ex te exiet dux qui regat ppłm meū isrł.
Et aliquando exitus pspicuū ē. ut exiit
illuc loth a sodomis. Quod et nunc describit.
in exitu anglorum. Induti linū mundū
splendidū. et cincti sup pectora sua
zonas aureas. Manifestius ostendit in
septē anglis. septē eccłas eē. sic namq;
in initio libri in expo descripsimus. haben
tē zonam aureā sup ubera. ut credas
hoc unū esse. Zona aurea est coruscoꝝ
ut auri igne pbati in quo est conflata
scientia. et purus spalis sensus. hec zona
cincta est aeccłis. eo qd hinc uidetes
tamenta uterq; conplectitur. Et unus
ex quatuor animalib; dedit septē
angelis septē fialas aureas plenas
ira dī uiuentis in scła sclorum.
Iste sunt fiale. quas supra diximus cum
odorib; portare seniores. Septē fiale.
et septē angli. et septē tube. et quat
tuor animalia hoc totū unū ē. et
una aeccła est. & uerbū pdicationis.
et ira dī. et ignis exiit ex ore testium.
hoc totū unū est. Et qd sunt odora
menta. hoc ē ira dī. Orationes enim
scōrum que ē ignis exiens ex ore tes
tiū. ut sint mundo p legē et euglium
pdicate. Unus ex animalib; dedit eccłe
fialas. id est aeuglm. quod sunt qua
tuor animalia. hoc et unū. & qd est
unū hoc et quatuor. Euanglm autē.
uoluntas ē dī. qua completa uolun
tate dat eccłe hanc potestatē. Et im
pletum ē templū dī fumo claritatis
dī et uirtute eius. Utiq; illud teplū
qd supra diximus exisse de teplo.
Fumus enī claritatis dī. orationes scōꝝ
ex quo odor suauitatis ascendit. et uir
tutū opera in aeccła claresc. Et nemo

poterat intrare intemplū. quousq;
finiant septē plage septē anglorū.
Nemo ē alius. nisi r pocritae
& heretici et pseudo sacerdotes & scis
matici. nemo ex his poterat intrare
templū. id est ecclam dni. quia
erit pressura magna tēpore antixpi.
qualis non fuit ex quo gentes esse
ceper; Quia non liberaret omis caro.
nisi d̄s ppt electos suos breuiass&
dies illos, hic facit finē & recapi
tulat easde plagas plenius dictis.

EXPLICIT LIBER VI.

INCIPIT LIBER OCTAVUS HISTORIA

Et audiui uocē magnā dicentem
septē anglis. Ite effundite fialas
di in terra. Et habiit primus angls.
& effudit fialā suam in terra et fact
est ulcus malū et seuū sup omis ha
bentes nomen bestiae. et adorantes
simulacrum eius. EXPLICIT STORIA.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIAE.

Et audiui uocē de celo magnam
dicentem septē anglis; Ite
effundite fialas di in terra; Data po
testas ē eccle. ut ira pfundat t̄ra de qua
exiit, Iā supra diximus septe anglos
septē aecclas eē q̄d est una, Septem

fialas q̃d est p̄dicatio euglii qua dns p̄
dicatores suos siue glã siue supplicia
mundo denuntiat. Iste sunt fiale quas
angeli ferunt quod supra diximus
plenas odoramentorum. Iste fiale ipsa
st ista rota intra rotam id est euglium
intra legẽ. In quattuor animalia
supra in tercio libro exposuimus que
hab& in se statura. id est utque sc̃ant
a puerso opere. hab& orribilem
aspectũ qui est terror gehennae.
qui sine fine reprobos cruciat. hab&
altitudinẽ. id est glãm repmissionis
aeternae. Est ergo haec rota. recta
in p̄ceptis. alta in pmissionibus. or
ribilis in mini s. Est ergo haec rota.
tenebrosa aqua in nubib; aeris. quia
obscurata ẽ scientia in prophis. Per
hanc rotã nubes transeunt et pluuiam
sterilẽ tiam effundunt. qui plus in
tellegunt fialas effundunt. & qui min
intellegunt. ciatos effundunt. Ibi
glãm & irã dĩ denuntiant. Et haec
spãlis plaga ẽ quã porro docti consi
derant. et non ap̃te sed spãliter. et hec
plaga ecctã deuastat. Non pspicue
ut famis corporalis fit. sed spãliter
famis est cũ hec scriptura ab omnibus
legi et audiri potest. sed porro a doctis
intelligi potest. Clausa sunt uerba
in allegoriarũ obscuritate tenebrosa.
sic in hoc libro scriptũ ẽ. Signa que
locuta s̃ septẽ tonitrua. & ne ea scrip
seris. Et danieli dictũ ẽ. claude ser
monẽ et signa librĩ. Cũ hec ita est &

a multis legitur et auditur. sed porro
a doctis et a paucis. spũ scõ reuelante intel
ligitur. et non carnalibus. sed spãlibus
contemplatiuis reuelatur. In maliuola
enĩ animã non ingreditur sapientia.
Tanta obscuritas ẽ misteriorũ. ut nisi
tegmen litterẽ relinquas. non intelligis.
Littera enĩ occidit. sensus uiuificat. ut
beatus hieronimus ait. Alii litteris
aucupentur et sillabas. tu quere sen
tencias. Sententie a sentiendo. in bono
semp nomen acceper. hereticiuero.
et ypocrite. et scismatici. et supsticiosi.
& carnales sacerdotes. non senten
cias querunt. sed magis litteras se
cuntur. De ipsis dictũ est. Sequen
tes occidentẽ litterã. & nõ spũ uiui
ficantẽ. hunc dns p lob adeludat.
Quis ẽ iste inuoluens sententias sermo
nibus imperitis. Carnales enĩ supbi.
ut sapientes ẽẽ uideantur. sine ratı
one semp sententias inuoluunt. dum
captando laudẽ ab omnib; habere
querunt. et cũ hec non intelle
gunt. arrogantes contra ecctam
surgunt. Et diuersi diuersa intelle
gendo in heresem plabuntur. & in di
uersa sentientes. ignaras mentes in con
fusionẽ trahunt. Et cũ sint carnales.
pptm carnalẽ illudunt. et hec sibi
uindicando. aecctam pmunt. Bene
ergo dictũ ẽ danieli. Claude sermonẽ
et signa librũ. usq; ad xpm in duce tepus
statutũ ptransibunt plurimi et multiplex
erit scientia. Qui danieli multiplicem

reuelauerat ueritatē. ipse occulta signauit
que locut(us) est; Et recepit ut inuolueret sermo
nes. & signet librū. et delegant plurimi,
et legant storię ueritatē. & ppt obscuri
tatis magnitudinē. diuersa suspicentur,
Quod enī ait ptransibunt plurimi. id est
p currentplurimi legendo libros; So
lemus enī dicere. pcurri librū et totū
legi. & transiui storiā, tamquā cęcus
si dicer&; iter ambulaui. & nec cęlum
nec terram uidi; Quid enī pdest multa
scire. et nulla intelligere. Sapientiā
salomonis cotidiae in ęcclā legitur.
sed p malā mulierē in inferno mittit,
Signatus ē liber iste. et inuolut(us) sermonib(us)
obscuris; qd quidem & esaias de obscuri
tate sui uoluminis. loquit(ur) dicens,
Erunt sermones libri istius. quasi
uerba uoluminis signati; Qd si dederit
librū homini nescienti litteras. di
centes ei. lege, respondebit. Nescio
litteras; Alioquin. si dederint scienti
litteras dicentes ei. lege librū; Respon
debit. Non possum legere. quia signat(us)
est; & hic lib(er) apocalipsis uidetur
a iohanne signatus sigillis septem intus
et foris; Cuiq; nullus poterat signacula ip
sius soluere. ait iohannes; Et ego flebā
nimis. & uenit uox dicens; Ne plores.
ecce uicit leo de tribu iuda. radix dd.
aperire librū. et soluere signacula eius,
Librū autem istū potest soluere. qui
scripturarū sacramenta cognoscit. &
intelligit; ANATHEMATA et uerba
tenebrosa ppter misteriorū magnitu

dinē. et interptatur parabolis et occi
dentē litteram. transferat ad spm
uiuificantem; Hic est liber. qui rota
dicitur; Quid autē rotam. nisi sacrā
scripturā dicit. quę ex omni parte in
ad auditorū mentes uoluitur. et nullo
erroris angulo a predicationis suę uia
retinetur. Ex omni autē parte uol
uit(ur). quia inter aduersa et psperа
et recte & humiliter incedit; Cir
culus quippe preceptorū illius. modo
sursum. modo deorsum est; Sursum
uero est. quia ipsa scriptura serui dī
pfecti. spāliter dicuntur; Deorsum
uero ē. quia a carnalib; et ab infirmis
mentibus. non spiritaliter sed p storiā
iuxta litterā intellegi(tur); Hoc totū
una rota est. & una scriptura. et una
iussio. & una ęcclā. et unus dns
. & una fides. & unū babtismē.
sed una uita non est; Quia diuersi di
uersa sentiendo. diuersis coloribus quasi
tincti fuscantur. Et unde
hoc accidit. nisi quia p hanc rotā am
bulant. & non uident eā quia cęci sunt.
et in tenebris ambulant; Et cū ambulant.
fatiem deorsum rotę ducunt; Docti
uero & spāles uiri. p spālem intellegen
tiam predicando. rotam in altū ducunt;
Et cū haec fatiunt. fialas in terram fundunt.
quia carnalib; mentib; nisi mundū dere
linquant. minas & terrores pmittunt,
Tunc et fulgura & tonitrua sunt. et grando.
et carbones ignis cū pluuia mixti.
et fulgura quę a trono dī. id est ab occulta

predicatores p procedit sic dicit. Et habuit primus angelus & effudit fialã suam interram;

INCIPIT STORIA PRIMI ANGELI.

Et primus angelus effudit fialam suã interrã. et factus est ulcus malum et seuum. sup omnes habentes notam bestię et adorantes simulacrũ eius.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTĘ STORIAE:

Et primus angts effudit fialã suam interram. et factũ ẽ ulcus malũ et seuum. supomĩs habentes notam bestię et adorantes simulacrũ eius.

Omĩs iste plagę spales sunt, Nã ipso tẽpre antixpi in lesus erit omĩs popts impius abomni plaga corporis quasi qui acceperit totã seuiendi potestatẽ contra ecctam.

Nam corpus erit tunc conple tione pecca torũ. quia iã peccato pleni sunt & irreconsu matione. Et nemo malorũ eo tempore aliqua flagella incorpore sentiet. Non famẽ. non sitĩ. non egritudinẽ. sed neq; afurore malorũ conpescetr. Factu est ulcus malũ. idest uulnus seuũ et putredo.

Sed spaliter eo qđ uoluntatib; suis sit tra ditus. & faciat quicquid uoluerit. uo luntaria et morta iã peccata. FINIT ss faciae.

INCIPIT STORIA SCDI ANGELI:

Et habuit scds angelus effudit fialã suam inmare. Et factu est sanguis sicut mortui: & omĩs anima uiuens mortua est inmari.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTĘ STORIAE:

Et habuit scds angts effudit fialã suam inmare, et factus ẽ sanguis sicut mortui. & omĩs anima uiuens mortua est inmari. Quid enĩ appella tione maris. nisi tẽpestas psecutionum et corda malorũ tumidis et supbis co gitationib; fluctuosaq; tempore anti xpi quasi uentorũ idest spalium nequiti orũ grauiter inhuius scli tempestate ecctę quas sabitur nauicula. Quę hinc inde fluctibus quatiebatur. et peregrinationibus molestias sustinebitur; EXPLICIT

INCIPIT STORIA TERTII ANGELI:

Et tertius angelus effudit fialam suã intram. et fontes aquarũ;

et factus est sanguis. Et audiui angelū aquarū
dicentē. Iustus es qui fuisti et futurus es s(an)c(tu)s.
quia haec iudicasti & quia sanguinem
s(an)c(t)orum et prophetarū effuder(unt). san
guinem eis dedisti bibere. digni sunt,
Et audiui aram d(omi)ni dicentem. etiam.
D(omi)ne d(eu)s omp(s). uere & iuste sunt iudi
cationes eius;

mare. tertius sup(er) flumina et fontes
aquarū. quartus sup(er) sol(em). quint(us) sup(er)
tronum bestiae. Sextus. sup(er) fluuium
eufraten. Septim(us) sup(er) aere, terra. mare.
flumina. fontes aquarum. Sol. tronus
bestię. fluuius eufrates. aer. Sup(er) hec
omnia ang(e)li effuderunt fialas, Terra
(e)st homines q(uo)d (pro)bare facile est.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA
SCRIPTĘ STORIAE ::

Et tertius angelus effudit fi
alam suam in flumina et fon
tes aquarū. et factus est sanguis.
Et audiui ang(e)l(u)m aquarū dicentē.
Iustus es qui fuisti et futurus es
s(an)c(tu)s. quia haec iudicasti. & quia
sanguinem s(an)c(t)orum et (pro)ph(et)arum
effuderunt. sanguinē eis dedisti bi
bere. digni sunt, In hoc libro octauo
septē ang(e)los dicimus septē fialas ef
fundentes. Unus sup(er) t(er)ram. alius sup(er)

Omnib(us); eni(m) ang(e)lis in t(er)ra fundere mandatū
est. hoc ē in (pro)p(he)tis predicare. quo(d) aliud
fecisse credendū non est; Omnis aut(em) plagę
a contrario intellegendę sunt, Plaga
est eni(m) insanabilis & ira magna acci
pere potestatē peccandi. maxime in s(an)c(t)os
corripi, Adhuc malos ira d(e)i et t(er)
rorū fomenta subministrari. (pro)p(ter) recor
dationē ut sibi placeat. & unusquisq(ue);
se s(e)q(uo)d facit hoc sibi s(an)c(t)itatem putat. &
dicat in corde suo iusticiā facio, Multę
uiae putant(ur) hominib(us); iustę. nouissima
eius ueniunt in (pro)fundum inferni.

haec ē plaga irę dī hęc uulnera insanabi
lia transfundit. In hoc mundo gaudere
unūquēq; secorum et gaudere et placere
sibi. et quicquid egerit sibi purū et blan
dum uideri. & cum hęc facit maxime
de die in diē in peccatis crescit. Cū &
multis uicib; et detrahit & frib; suis
irascit. et putat se dō sacrificare. cū
frib; ministrat. & suis uoluntatib;
agitur. & de die in diē in malitia cras
satur. Putat se dō sacrificare fris sęde
pfusū. cū in eo nō simplicitas sed ma
litia uidetur. Simplices et recti ad
heserī michi dic dns. Proinde sps scs
in simplice animali id est in columba
apparuit. quę etiā corporaliter
felle caret. et alteri aui licis inui
riā facere nescit. Solū ergo in eos
habitat sps scs. in quos fuerit sim
plex et mansuetus dilectionis af
fectus. Alio in loco sps scs in igne appa
ruit. Consuetudo ignis ē. frigidos
calefacere. Hanc enim habet naturā
ignis accensus. ut quanti ad eū acces
serint. calefaciant. et quanti ad
crine purpurei splendoris ei aspexe
rint. tantis uisum suę lucis inpti&.
Tantis ministeriū p aliquid cognitionis
substantię sui muneris tribuat. &
ipse inde nichil minuat. sed nihil omin
in sui integritate p maneat. Ad instar
ergo istius ignis sps scs inde nomēne
ignis appellat. qui in aplorum actibus
p diuisione linguarū ut ignis apparuit.
qui insedit sup unūquēq; eorū. pptea

aut diuersarū linguarū grām aptis
dedit. ut idonei efficerent fideliū
eruditione poplorum. Quod uero supra
singulos sedisse memoratur. idcausa
est ut intellegat p plures nō fuisse
diuisus. sed mansisse in singulis totus.
Multi erant eo tēpore qui xpm cor
poraliter uidebant. Et cū mirabilia
eū faciente uidebant. credebant.
& nullā psecutione ei faciebant.
Sed de tanta multitudine solū sup. c.
.xx. animas legimus spm scm descen
disse. et hoc ipsud non p plures do
mos. sed in unio domo congregatos.
Ubi ergo inchoauit eccta. nisi ubi
uenit de celo sps scs. & impleuit
uno loco sedentes c.xx. duodenarius
ille numerus decuplicatus erat.
Si p singulos duodecim decenos ponas.
qui pfectus numerus ē. c.xx. fiunt.
haec est una domus caritatis eccte.
hęc est cor unū & anima. hęc ē una
simplicitatis columba. hęc ē unus
sps scs. qui pp̄e caritas nuncupatur.
quia naturaliter a patre et filio quibus
pcedit coniungit. et se unū cū eis esse
ostendit. ut quia in nob id ait. ut in
dō maneamus et ipse in nob. Unde et in
donis dī nichil maius ē caritate. unde
& eccta non possumus plus in aliis uir
tutib; intelligere. quā in simplicitate
et caritate. et nullum ē magis donū
dī quā sps scs. ipse ē et grā. Quia
non meritis nris. sed uoluntate dī
uina gratis datur. unde et grā nuncu

patitur. Sic autem unicum dei filium proprie uocamus sapientiam cum sit uniuersaliter et spiritus sanctus et pater ipsa sapientia. ita spiritus sanctus proprie nuncupatur uocabulo caritatis. cum sit et pater et filius uniuersaliter caritas. Et quia quasi duos ligat patrem et filium. inde proprie dicitur caritas. ita et duos ligat in ecclesia. deum et proximum. Et omnis qui proximum diligit. et proprie caritas non in se sed in alterum extenditur. et ibi aduenisse spiritus sanctus certissime creditur. Et omnes quos spiritus sanctus repleuerit. nullus inter eos egens inuenitur. sicut et ad istum ignem que diximus qui accesserit ad calefaciendum. nullus frigidus remanebit. Strues enim lignorum cum non ardet. frigidus est. et greco uocabulo rogus dicitur. Latine ignis. Omnis enim qui ad calefaciendum ad ignem accesserit. certissime et ipse calefactus erit. Et si accesserit et calefactus non fuerit. certissime scias illum ignem non ardere. Aut si ardet et non calefit. certum scias qui calefaciatur non esse. Itaque redas spiritum sanctum in ignem. hoc totum quare diximus. quia multos in ecclesia sanctos uidemus auaritia inuolutos. et cum alios egere conspiciunt. nullas pietatis uiscera egenti proximo miserentur. Et die noctuque in squalore penitentiae uersantur. Non est ibi ignis spiritus sancti. qui utroque non calefacit. Sed ignis dicitur. et frigidus. De hoc igne ueritas in euangelio dicit. Quia habundauit iniquitas. et refrigescet caritas

multorum. Haec est fiala effusa in flumina. Haec est maxima sceleris specialis plaga. haec est ulcera in seruis dei. etiam cum peccatoribus et sceleratis mixta. Sic scriptum est. Qui amat animam suam perdet eam. et qui perdiderit animam suam inueniet eam. Non amat animam suam. qui melius sibi quaerit quam fratri. Omnis enim qui fratri egenti non miseretur. et in unam compassione cum eo non compatitur. plus de proprietate mundi. quam de tribulatione letatur. Hic est angelus aquarum. in quo reuelauit deus abitum aquarum illarum. Id est ostendit deus quid illis futurus fuerit ille abitus. In angelo autem aquarum. omnes angelos populorum dixit. id est interiores homines dicit. que sunt anime. Non enim unus angelus deo gratias agit super iusto iudicio eius. quod iniquis et peccatoribus omnia sua bona in malum conuertit. et homicidas morte perstrauerit. Haec specialis plaga. sic in malis aperte. ita in bonis crassatur occulte. et eo tempore antichristi demonum caterua inuadit. quos antea inuitos tenuerit. Sic scriptum est. A dicendo facinus. super faciem eorum. et tunc parebit aperte. quod nunc in utero gestat occulte. Et de peccatis proprius unusquisque sibi ignem accendit. et retribuetur eis secundum merita sua. cum uiderint eos iuste puniri. tunc lauabunt manus suas in sanguine peccatorum. cum uiderint uindictam impiorum. Nam altera qualis ultio poterit esse. si prophetarum interfectores. per aquam sanguinem biberint. Aut quomodo dicent pax et securitas manducantes et bibentes. si ulceribus fossi et saucii sanguine rigentur.

Et audiuit aram di dicentē. etiā dne ds omps uere & iuste sunt iudicationes eius. Qd sunt angli. hoc est et ara idest unaq̃ecta que die noctuq; do grās agere nō cessat.

INCIPIT STORIAE QUARTUS ANGELUS:

Et quartus angls effudit fialā suam sup solem. et datū ē ei urere homines igni. & usti sunt homines ustione magna.

Et blasfemauerunt nomen di habentes potestatē in his plagis. neq; egerunt pe nitentiā ut darent ei claritatem. EXPLICIT.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRASCRIPTE STORIAE.

Et quartus angls effudit fialā suā sup solem. et datū est ei urere homines igni. Non soli tantū est. sed ei qui sole pfudit. Et usti sunt homines ustione magna. Futuro utiq; igne. ubi peccatores mittent. sicut & prima discriptione in libro quinto de equis quos uiderat in uisione. quorum capita erant ut leonū. et ex ore eorū exire ignē. fumū & sulphurē. idest preparata ad incendiū gehenne. et ex his tribus plagis occisi spaliter homines. hoc est uerba ipsorum hominū qui se dicunt terrenos. qd est ignis et sulphur & fumus. idest uerba unde se dicunt terrenos. hoc est. ustio solis. p quā pparant ad ignē incendii. qui eis consentientes fuerint. In presentia eorū uero istius tēporis. quan tum p mittatur. clarificat dns suos. Quā claritatē et leticia sps scs plagas desinunt et dolores. quia non possunt sci fieri. nisi prius fuerint in paciencia pbati. p malorū persecutiones.

Et blasphemauerunt nomen di. habentes potestatē in his plagis. neq; egerunt penitentiā. ut darent ei claritatem. Nomen di blasfemant. & cū hoc sclo in peccatis luxuriantur. & filios di se uocant. Nā nō aptæ nomen di blasphemant. sed cum hæc que diximus opera agunt. nomen di blasfemare dicuntur. Cū xpiani se ore confitentur. & opere xpiani non sunt. p hoc dicit blasfemauerunt nomen di. habentes potestatem in his plagis. neq; egerunt penitentiā ut darent ei claritatē. Non ad ipsorū duritiam

recalit. sed iustā indignatione dñi.
qui tale genus plagę dedit in quo nō
recordentur. Nam si corporaliter
fuissent afflicti. debuerant sanari p ma
num di aquā fuissent tacti; Nam in hoc
mundo diuino iudicio in uoluptate
reducti sunt. ut faciant q̄ uoluerint
unde damnentur; Nam iusti in hoc
sclo p tribulationes inpugnāntur.
ut cum pbati fuerint. habent unde
coronentur; Sic scriptum ē. Fla
gellat dns & castigat. & corripit
omnē filiū quem recipit. Explicit
QUARTUS ANGELUS ;;

INCIPIT QUINTUS ANGELUS

Et quintus angls effudit fialam
suam sup thronū bestię. et factū
est regnū eius contenebricatū. & co
medebant linguas suas a doloribus
suis blasfemantes irā di. & pe
nitentiā non egerunt;

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIAE;

Et quintus angelus
effudit fialā suam sup thronū bestię.
et factū est regnum eius contenebricatū.
Idest de his plagis quas supra diximus obs
curatū et lucis alienū. Thronum enim bes
tię. aeccla eius ē. ipsa est sub pedibus
mulieris. Et comedebant linguas suas
doloribus suis; Idest inuicē sibi noce
bant; quia cū sint mali et unū corpus
diaboli s. inter se inuicē pacē nō habent;
sic ueritas dicit. Ex hoc occidet frat
frem in morte. et pat filiū. & exur
gent filii in parentes. & morti eos afficient;
Blasfemantes irā di. Quia hoc breue
tempus gaudia existimant. et qd oculis
uident. hoc p dō habere se putant.

ta ut p do uentre colant, Et penitentiam
non egerunt. Vtique obturati sunt pre
laetitia & mundi amicitia, Nam non
apte dnm blasphemant. nam cum sint ama
tores mundi. et predicatores nequissimi.
sup pace & habundantiam sua gratias do re
ferunt, Sic in euglio dictum est. De
omnibus dri uendentes eas dicebant. bene
dictus dns. quia et nos benedicti sumus.,

EXPLICIT. V. ANGELUS;

INCIPIT SEXTUS ANGELUS.,

Et sextus angelus effudit fialam sua
super flumen illud magnum eufraten.
exsiccata est aqua ei ut pparararetur
uia regum eorum qui sunt ab ortu solis.,

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIAE.

Et sextus angelus effudit fialam sua
in flumine magno illo eufrate.,
id est sup omne ppulum illum malum.
ad igne in cendium pparatum sic dicit.,

exsiccata est aqua ei. Id est pfecta
ad conbustionem in quo nichil reman
sisse uiuum. nichil uiride quod non est igni
aptum. hoc est quod supra dixit, Aruit
messis terrae. & hoc in libro septimo
require, Vt prepararentur uie regum
eorum. qui sunt ab ortu solis.,
Sol. xps est, Reges sci sunt qui s
ab ortu solis. id est a xpo. hii enim
pfecti in stra rapiuntur obuiam xpo in aera.,
haec est uia regum eorum ab ortu solis.,
Pretermisso sexto angelo recapitulat
ab origine breuibus; EXPLICIT. VI.
ANGLS.

INCIPIT STORIA SUPRA DICTA RANARUM.

Et uidi ex ore draconis & ex ore
bestie, et ex ore pseudo pphete sps
tres inmundos quasi ranas, sunt enim
sps demoniorum facientes signa rane.
qui exeunt ad reges orbis totius
congregandos in bellum die magnu
dni omnipotentis, ecce uenio ut fur.,
beatus qui uigilat & seruat uestimenta
sua ne nudus ambulet. et uideant
turpitudinem eius. et congregabit
illos in locum qui dicitur ebraice
ur magedon.,

EXPLICIT STORIA RANARUM.

FRONTIBUS ATTRITIS BARBAS CONSCINDERE FAS EST.

INCIPIT EXPLANATIO DE EASDEM RANAS ::

Et uidit ex ore draconis
et ex ore bestie et ex ore pse
udo pphe sps tres inmundos.

Iam supra dracone diabolu diximus.
Bestia uero omne poplm malu hoc est
corpus eius; Pseudo tamen ppha ipsi
pseudo sacerdotes sunt. qs in bestia
cu duob; cornib; supra exposuim.
hi tres unu sunt; Tres sps seuidisse
testat. sed unu spm habent. quia
& unu caput habent diabolu. cuius
membra ee creduntur. hii sps uerba
ipsoru sunt. quia qd diabolus eis ins
pirat. hoc locuntur; Post qui bes
tia dicitur hoc e pseudo ppha. qui
coru sacer-dotes se dicunt; Cu spm uidit.
sed p numero partim unius corporis.
Draco. id est diabolus. Nam et bestia corpus
diaboli. & pseudo pphe. id est ppositi cor
poris diaboli unus sps est. Quasi rane.
Sunt eni sps demonioru facientes
signa ranae. Rana est eni loquacis
sima uanitas. nichil eni ad salutem animal
ipsud utile est. nisi qd sonu uocis ingbs
et inportunis clamorib; reddit. Namque
pter errorem ppriu loco inmunde sunt.
et in collectiones aquaru & ceno et lacunas
nutrire consuescunt. et indigne et fetide
uidentur. non solu aquaru refuge et siccita
tis pacientes sunt. sed aetia in ipsis aquis sor
dibus et ceno uolutant. Sic y pocrite &
pseudo pphae. non in aqua limpidissima

qd in fontib; aut fluminib; est degunt. qd
est doctrina aptorv aut doctorū. sed
in ipso ppto qui membra diaboli ee cre
duntur, In eorū mentib; indignis clamo
rib; quasi rana e ceno uoces emittunt.
quia in iam quadā & inflata modulati
one uelut ranarū sonis et cantibus modo
huic deceptionis fabulas inferunt, Sic
pharao. qui quod pplm pducere & in bab
tisma post eum intrare ausus sibi demor
tuus. Sicut rane certissime. & istis spm
ranae habent inmunde. idest spm demo
niorū. qui in hoc ceno uoluptatis occul
tantur; Facientes signa que exeunt
ad reges orbis totius congregare eos
in bellū diei magni dni omnipts,
Reges dicit omis homines regni diaboli;
Sicut sci qui corpora sua fortiter regunt
reges dicuntur. ita econtrario omis mali
qui uoluntates corporis faciunt. reges
esse dicuntur. facientes inquid signa.
Signa dicit. sed non uera, quia sub no
mine xpianitatis & scitatis qualiter
decipiant signa facere dicuntur. Qui
exeunt ad reges totius orbis. Non dix
faciunt aut exient. ut solū de futuro
ee dicatur. sed facientes dixit. Ex pas
sione xpi usq; ad antixpm omni [illegible]
nino tempus quid pseudo sacerdotes
in eccta facerent in unū conphendit.
Recapitulatio est eni totius temporis.
in quo ypocritae faciunt signa celestia
gerendo. idest babtisma in ppto. et
quasi benedictione ostendendo, Congre
gare eos ad bellū diei magni; Non qd

de toto orbe ad unū locū colligit. sed
unā quāq; gentē suo in loco quia in
omne mundo. sicut aeccta catholica
dilatatur. Ita in toto mundo diabls
sub nomine xpianitatis suos habere
creditur. qui ecctam psecuntur. sicut
ipsa aeccta dicitur; Scio ubi habitas.
ubi sedis est satane; Die namq; dni
magnū. totū tempus dicit a dni pas
sione. sed p locis accipiendus est.
Aliquando eni die iudicii dicit diem
dni. Aliquando nouissima psecuti
oni antixpi. aliquando totū tēpus
dicit. idest a passione dnī usq; ad an
tixpm. qui non tempus sed unum
diem nominat. Sicut p amos ppham
dicitur. Vē inquid eis qui concupiscunt
diē dni. Vt quid iste uob dies dni.
& ipse tenebre & non lux. Quem
admodū si fugiat homo a facie leonis.
et occurrat in domū suā & incumbat
manib; parieti. & mordeat eū serpens.
Nonne tenebre dies dni et non lux et
nebule non habens lumen. Numquid
iste conparationes conueniant in diem
iudicii ubi iā non uacat de periculo
ad periculū fugere. quia iā ibi ignis
[illegible]
tenebre et non lux aut nebula non
habens lumen. cū scriptū sit. quem
admodū fulg exit ab oriente &
paret usq; in occidente. ita erit ad
uentus dni. hoc certo qd diximus
si tunc non erit. in hac uita sunt de
quib; dies dni tenebrescunt. idest qui

hunc mundũ in delicíís ꝑ agere concupis
cunt. Ve inquid eis. qui concupiscunt
diẽ dñi. idest qui in eo delectantur.
quib; suauis est qui in eo bona ꝑcipiunt.
qui extimant lucrũ esse religionẽ
quibus dicit. Ve uobis saturatis. ue
uobis qui ridetis. quia plangebitis
non illi de quib; dicit. Beati plan
gentes & lugentes. quib; iste dies.
idest mundus non concupiscit. quibus
dies iste carnis humiliationis paup
tatis & tribulationis est. Sed diues
dicitur qui xp̃o indigente & esuriente.
ille induitur purpura & epulatur
splendide. Qui deni ꝓfuit ei filiũ se
abrahę nuncupari. qui opa abrahę
non fecerat. Quid enĩ ꝓdest xp̃ianũ
dici. & non esse imitatorem xp̃i.
Quid enĩ ꝓfuit diuiti illi cognouisse
diem dñi. et concupisse gratulans
in hoc mundo dignitatis genere & di
uitiarũ affluentia. Non illi dñi dies
quẽ concupiuit in hoc mundo famis
et nuditatis in postmodũ fuit atq;
omis caligo. confusa tenebrarũ et ęte
rnitatis nox extitit ꝑpetua. Rursũ in
neglegentias non uult corripere. &
in hoc mund[illegible] oculos aperi[illegible]
sed de inferno eos corripere quęsiuit.
Sequitur deniq; et dicit. Quẽ admodũ
iste dies concupiscentib; eũ contrarius
sit. Odi di dies festos ur̃os dicit dñs.
& non odorabor in sollempnib; ur̃is.
Quĩ et si offeratis olocaustomata et sa
crificia ur̃a non accipiã. & salutis

signũ sup limina ur̃a non respiciã. Nam
& strepitũ ca[n]ticorũ tuarũ et psalmũ organo
rum tuorum non audiam. Non dix̃ si offe
ratis holocaustomata mã non accipiã.
sed ur̃a. Dñs enĩ sua ẽẽ uult. idest diuina
nõ eorũ humana. Sicut offerunt et ue
lut ꝓ salute sup limina sua agni sangui
ne consignant quę non respicit ds̃. idest
signũ crucis in fronte gestant. et fiduciã
babtismi habere se putant. & xp̃ianitatis
indicium et hoc putant se illi sufficere
absq; iusto opere ꝑ hoc signũ xp̃i par
ticipes ẽẽ. Signũ est enĩ bestię no xp̃i
sanguis. ꝓ hoc dixit. Facientes signa.
adiecit. adhuc ostendit illos diẽ dñi con
cupiscere. qui dũ falso legitimis eius
utuntur & anniuersaria sollẽpnitatum
festiuitates a beis legitime suscipiuntur
et celebrantur. sua et non dñi sꝗ dsa
tiunt. & eorũ iocunditate uelut ꝑpetuam
ꝑmanentẽ & non fugientẽ putant. in
nullo frib; conpacientes. Ve inquid qui
obtant hunc diem. & uaciui ad illũ diem
ad ꝑpinquant. & attingunt & obseruant
sabbata falsa. idest requiescunt in sollẽp
nitatum festas qui dormiunt in lectis
eburneis. et luxuriantur in stragulis
eorũ. & manducant ędos de gregib;
& uitulos de medio armentorum lac
tantes. qui plaudunt ad uocẽ organorũ
uelut ꝑmanentia. & nũquam transeun
tia extimauerunt & fugitiua. Quibibunt
colatũ uinũ. et prima ungenta ungent.
et non conpaciebantur tribulatis. Terti
tertio modo diẽ dñi in commune dixi

qui dicitur hebrayce armagedon.

Beatus est qui nunc uigilat & uestimta
operũ suorũ. idest babtismi et peni
tentiae candidatus ambulet et elemo
sinis & iustis operationib; nõ psentem.
sed futurã requiẽ desiderat. ita et
undiq; circũ septus bonis operib; ne
dicto facto uel cogitatu dilab[...]tur.

Et facta ẽ ciuitas illa magna in tres
partes. & ciuitates gentiũ ceciderũt.
et babilon illa magna in mente ẽ coram deo
dare ei pocul uini ire sue. & omis in
sula fugit & montes non s inuenti.
Et grando magna quasi talenti qui des
cendit de celo supra omis. Et blasfema
uer homines contra dñm ex plaga grandinis
quoniam magna est plaga eius nimis.

INCIPIT EXPLANATIO SVPRA
SCRIPTE STORIAE ::

Et septimus angls effudit fialā
suam in aerem. & exiit uox
magna de templo. & a throno di
cens; factū est. Iam supra diximus.
Terra. Mare. Flumina. et fontes aqua
rum. Sol. thronus bestię. Fluuius
eufrates. & aer. hoc septē unū ee. qd
autē dixit uox magna exiit de templo
a throno dicens. factum est. Id est uox exiit
ab eccla que dicit finitū est. Deinde repetit
et recapitulat ab eadem persecutione;

Et facta sunt fulgura et uoces et tonitrua
et terremotus factus ē magnus qualis
non est factus ex quo homines facti sunt

sup terrã tantus terremotus & tam
magnus; Id est pressura tempore antixpi.
qualis numquam fuit ab initio mundi.;
Et facta est ciuitas illa magna in
tres partes; Frequenter in hoc libro
diximus. et iterum reiteram᷑ tres par
tes populi ee̅ in toto mundo. et duas
esse diaboli. & una dī. Vna ee̅ foras
aecclẽ. id est gentiles et infideles.;
et duas intra aecclã. que est simulacrũ
antixpi. et tertia que est aecclã.;
Ergo ciuitas magna omis omnino
popl̅s est. quisquis est sub celo. qui fit
in tres partes. cum aecclã separata
fuerit. ut sit gentilitas una pars. et ab
hominatio uastationis altera. et ec
clã que exiit de medio ipsius tertia.;

suã pdere dicunt. Aut si in die iudicii
putandũ ē. cur postea babilon in
mente dō uenit. Sed hac ciuitatib;
dixit dd; Non est ruina maceriæ.
neq; transitus. neq; clamor in plateis
eorũ. cũ communes habebant pla
teas & boni & mali; Iste sunt ergo
tres partes. id est gentilitas et babi
lon de qua exire iubetur ppl̅s dī. &
insulae et montes qui fugierunt. ipsa
est aecclã; Fugire dicitur et non esse
inuenta. id est non ee̅ a malis superata;
Babilon autẽ. generale malũ est
aduersus ihrlm. siue in gentib;. siue in
falsis fribus. sed p locis accipiendũ ē.
sicut ueritate scimus; Tunc autem
babilon cadit aut iram dī bibit cũ

cpmittit dicens; Grando autē si descen
derit. non ueniat sup uos; h a. e gran
dine eidem poplo in hoc t̄remotu.
comminatur d̄r dicens; Cū uenerit
gog int̄ā isrl. in die illa erit t̄remot
grandis int̄ā isrl; et adiecit. Iudi
cabo eū morte & sanguine. & imbre
inundante. Lapidib; grandinis. et ig
nē et sulfurē pluā sup eū; hec plaga
grandinis et sulfuris et ignis. spāles
sunt intra aecclā; Sic in egipto le
gim⁹ decē plagas. quas om̄s in hoc li
bro spāles eē cognoscas; Et om̄s plage
egipti figure fuerunt plagarū eorū spiri
talium; Et blasphemauerunt homi
nes dm̄. ex plaga grandinis. q̄m magna
est plaga eius nimis. Non itaq; ae

blasfemerent dm̄. sed cū in peccatis luxu
riantur. & filios dī se dicunt. a plaga gran
dinis id est ab ira dī spāliter deuastantur.
cū quiete se et longo tempore in hoc
mundo uiuere credunt. repente ab hac
luce subtrahunt̄. & ignorant ad quā pena
ut supplicia ducuntur; hec s̄ septem fi
alę. id est spāles plagę. que in hoc mundo
intra aecctā reguntur; Hic facit finē et re
capitulat ab origine. id est a xpī passione;

EXPLICIT LIBER OCTAVVS.

INCIPIT LIBER NONVS DE MVLIERE
MERETRICE

Et uenit unus ex septem angl̄is ha
bentibus fialas. & locutus est me
cum dicens. Veni hostendā tibi dam
natione meretricis magne sedentis sup

aquas multas. cũ qua fornicati s̃ reges t̃rę. & inebriati sunt qui habitant t̃ram de uino fornicationis eius; Et tulit me in heremũ in sp̃u.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIAE

Et uenit unus ex septem angelis habentibus fialas. et locutus est mecũ dicens. Veni ostendã tibi damnationem meretricis magne sedentis sup aquas multas. cũ qua fornicati sunt reges terrae et inebriati sunt qui habitant terrã de uino fornicationis eius. hanc mulierẽ supra m̃ ... cultore laborat. In heremo dicit se mulierẽ uidisse. eo q̃d in populo mortuo et a dõ deserto sedeat. haec mulier. idest corruptela et opinio mala. Q̃d autẽ dicit p̃tulit me in sp̃u. hoc ẽ. quia nonnisi ab sp̃alibus et catholicis haec op̃a dep̃henditur; Sp̃alis enim. carnalẽ dep̃hendit. quia nõ carnalis carnalẽ. cũ & membra sibi nõ possunt esse contraria; Sed quia haec plaga sp̃alis ẽ cũ dicit mulierẽ p̃tiosae ornatã. idest simulatione x̃pianitatis coop̃tã. de intus inmunditiae iniquitatis plenã. ante cognosci ...

eā habens capita septē etcornua decē.
etbestia quā uidisti fuit etnō est. fu
tura descendere deabysso inpditione
ire. & mirabunt̄ qui habitant interra.
quorū non est scriptū nomen inlibro
uitae aconstitutione mundi. uidentes
bestiā qm̄ fuit etnon est etuentura
erit. Hic est sensus qui habet sapientiam.
Septē capita. septē montes sunt ubi
mulier sedet sup eos. & reges septē sunt
quinq; ceciderunt unus ē alius non
dum uenit. Et cū uenerit. modicū
eū oportet manere. Et bestia que fuit
& non est. et ipsa octaua est et ex septē

est. et inpditionē uadit. Et decē cornua que
uidisti decē reges sunt. qui regnū nōdū
acceperunt. sed potestatē quasi reges una
hora acceper post bestiā. Hi unā senten
tiam habent. & uirtutē et potestatem
suā bestiae dant.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRASCRIPTE STORIAE:
Et uidi mulierē sedentē
super bestiam; hic ostendit bestiā
populos eē. Promisit enī ostendere sedentē
sup aquas multas; bestia & aquę unū
sunt id est popłs. Corruptelam dicit
sedere sup popłos in heremo. meretrix.
bestię. et heremū. unū sunt
adiectū ē corpus ē aduersarius agno. id est
corpus diaboli qui sunt omīs mali: in quos
diabolus se transfigurat in angłm lucis. &
nuncupatur alio nomine diabolus. Nunc po
pulus accipiendus est. quod hec totū una
ciuitas babilon est. Et uidi mulierē seden
tem sup bestiam coccineam; Id est pec
catricem. cruentā plenā omni blasfemia;
ostendit multa nomina esse in bestiā habe
tem capita septē et cornua decē. Id est ha
bentē reges mundi et regnū. cum quibus
uisus est diabolus in celo: id est in ecclā;
Et mulier erat circumdata purpura &
cocco adornata auro et lapide ptioso
et margaritis. id est omnib; inlecebris
& simulatę ueritatis ornata ostenditur.
quia de foris xpianitas uidetur. Quid sit de
intus; intra hanc pulchritudinē mulieris sic
exponit dicens. Et habebat calicē auream
in manu sua plenū abhominationum
et inmunditiarū fornicationū eius.
Aurū plenū inmunditiarū ypocrisis est
id est simulatio scītatis quia foris quidem
parent hominib; iusti. intus autē pleni s
omni inmunditia; Et in fronte eius nomen
scriptū misteriū. Babilon magna matē
fornicationum et execrationū terrae.

Nulla est supstitio id est supflua falsi
tatis religio que in fronte d& signū
nisi ypocrisis. id est simulatio scītatis. Sps
autē retulit quid sit scriptū in fronte
mulieris. habebat inquid babilon
magna id est confusio grandis. Hec est
misteriū dixit id est sacramentū uta
perte cognoscas in ecclā magnū malū
eē factum; Nam quis talem titulum
apte in fronte inponat. misteriū enī
dixit esse quod spiritaliter interpretatū est.
Et uidi mulierē ebriam de sanguine
scōrum et sanguine martyrū ihu.
Duo populi sunt aduersarii ecclę. qui ui
dentur membra diaboli eē. uni sunt
foras ecclā infideles. alii intra ecclā
quasi fideles. Unū ē enī corpus aduersū
intus ac foris. Quod licet uideantur
loco et abitu separati. in commune
tamen spū operantur. Inpossibile est
enī ut iustū alter occidat. nisi qui se
xpianum simulat. Inpossibile est enim
pphām perire pter ihrłm est inter pre
tatū uisio pacis. Ergo ihrłm ē congre
gatio maligna que est xpianitas falsa
que hic pacem habet quia futura non
sperat; Ipsa ē ihrłm que occidit pphas.
id est predicatores. qui illi futura de
nuntiant. Sic pnepotū prauorū
zaccharię lapidasse accusantur cum
ipsi non fecerit. Sed haec lapidatio
dicta est. que nunc in ecclā geritur.
Et miratus sum uidens eam admira
tione magna. & dixit michi angłs.
Quid miratus es. Ego tibi dicā mis

terium mulieris et bestiae portantis
eā. habentis capita septē et cornua
decem. Et bestia quā uidisti fuit.
et non est. et futura est ascendere
de abysso. et in pditione irae.

Bestia inquid quam uidisti fuit et nō
est. idest caput uelut occisum qui
scitatem simulat. fuit et non est.
qui aliquando ꝑ poenitę et simula
tores fuerunt cū malo ppło um.
quę est caput uelut occisum bestiae.
et mortui sunt. Et modo ipsi sunt.
quia de malis mali nati sunt im
mitando malos. hec est bestia quę
fuit et non est. qui iā mortui sunt
& non sunt. Quia bestia quā uidisti
ipsi mali sunt et isti moriuntur et
alii uenturi sunt. et de abysso sur
recturi sunt. idest de occulto ppło
qui adhuc non uidentur quales futuri
sunt. hęc est bestia quę fuit et
nō est. et uentura est. Duas bestias
dixit. unā cū duob; cornibusque
est simulatio scitatis. quę caput uelut
occisū dicit. alterā cū septē capitib;
quę ē omis omnino ppłs. De ista ergo
sic dicit. bestia fuit & non est. et fu
tura ē ascendere de abisso. et in pditi
one ire. idest nasci et mori. et ex
ppło malo nasci. ut posset dicere bes
tia ex bestia. Iā supra diximus scos
nasci ex scis. imitando scos. et malos
nasci ex malis. immitando malos.
Non carne nascendo. sed p opera
immitando. cū & carnaliter bonos fi
lios uidemus nasci de malis. ut iā martyres.
& malos filios uidemus nasci de bonis. ut iā
interfectores martyrum. Nascit ergo
bestia ex bestia. immitando bestia aut
abyssus ex abisso. Iugē aduentū et in
tertiū dixit bestia ex bestia nasci
& in pditione euntē. Sic & pars unde
nata est quę iā non est. sic sit ut et nō sit
et ascendat ex sup stite. et in pditionē
uadat sicut patres sui de quib; ascendit.
& iā non sunt. Et mirabuntur qui ha
bitant in terra. quorum non est scripta
nomen in libro uitę a constitutione
mundi. uidentes bestiā quę fuit &
non est et uentura erit. Mirabuntur
inquid habitantes terram. idest terreni
qui nō cęlestes habitantes in celo. idest
in eccła scorum. dictū ē cęlū es. et in
celum ibis. De eis dictū est. mirabuntur
habitantes terrā. cū ipsa bestia quę
fuit & nō est & ascendit de abysso. et in
pditione uadit. Sic habitantes in terra
& ipsa bestia miretur alterū bestiam
quę fuit et nō ē & uentura ē. Sed si non
in imam diuidit intellectū. Nā supra
dixit mulierē sup bestiā quā uidisti fuit
& non ē & uentura est. hęc si nominum nā
ut diximus confundit intellectū. Si no
minima est cū una res dissimilib; uerbis
dicitur. Nam bestia sup quā mulier sedet
& habitantes trā unum est. et ipsa est
haec quę fuit et nō ē & uentura est &
nascitura est ex bestia. et in pditione
itura est. Ac si aptē diceret. Mortui
sunt qui mali s̄ et in inferno missi sunt.

& ex ipsis alii nascuntur. qui moriuntur
& in perditionē uadunt. id est in infernū
mittuntur. Infernus enī. perditio ani
marū ē. Et mirabitur bestia uidens
altera bestia quę fuit & non ē & uentura ē.
Ac si diceret. quales illi xpiani fuerunt
qui mortui sunt. tales & isti qui uiuunt.
qui sub nomine xpianitatis xpm no
bis eū adorauerunt. et xpm in membris
occiderunt. & isti xpm nobiscum ad
orant. & xpm in membris suis occi
dere non formidant. Illi qui eū xpo
nominant. xpm adorare se exti
mant. sed in uocabulo xpi bestiam
adorant. id est patres suos quos in ope
imitantur. quos in exemplo caput
habent. in cui corpore et isti coniuncti
sunt. Corpus ergo miratur caput.
id est bestia quę fuit & non est et nas
citur. miratur dicens. Qm̄ fuit bes
tia & nō est & uentura ē. In illa autē
operatione erroris. insensati q
fatiunt uoce publica mirantur nobis
cū dnm ihm xpm uidentes qm̄ fuit
& occisus est & uenturus ē. Sed sps
relatione uident bestiā. quare hoc
ordine catholico mediatorē xpm
in ore suorum resonant. Re uera sciunt
dnm fuisse & occisū eē & uenturū.
sperant & glantur in eius nomine
et sciunt xpm facere signa et prodigia
& uirtutes magnas. Sed neq; illi
xpm cognoscent. neq; xps illos.
Ipso dno dicente. uirtutes magnas
in nomine eius alligantib; Numquā
uos cognoui qui operamini iniquitatem.
quo manifestū est omīs pseudo sacer
dotes et ypocritas non xpm uidē
rent. sed bestiam qui illis hanc in
uenit deceptionē ut sub nomine xpi
carismatum. id est sacerdotii ordi
nem & uirtutū ipse seductas secure
peccent & delinquant. Nullomodo
sine amore di tantas uirtutes po
tuisse facere arbitrantes eū dicant.
Quis babtiza[uit] illū & illū. quis sā
cra[uit] illā & illam uirginem.
Quis scifica[uit] illū & illud tēplum.
Quis illum & illū sacerdotem ordi
na[uit] nisi nos. non potuerat ita
esse scēm nisi a nobis fuisset esse
scificatum. Et ideo inter seque
quid in cubiculis fatiunt xpi
esse uirtutū signorū q; adse r
testimonio. Duę sunt ergo bes
tiae de quibus dixit. fuit & non
est. Abissus quę est ppls uel habi
tantes terrā. miratur uidens
bestiā quę fuit & nō est & uen
tura est. Una est quę nascitur ex
abysso. altera quę sperat nasci.
Hic est sensus qui habet sapientiam.
Septē capita septem montes sunt
ubi mulier sedet sup eos & reges
septem sunt. Describit bestia
quā presens miratur et sperat. de
scribit & ipsa quę mirat. Et quia
duę sunt una quę mirat. & altera
quę miratur. Id est una quę fuit
& transiuit & non est. et altera

que est & miratur ipsa q; transibit.
id est uiuet in ipso opere que illa uixit.
Septem inquid capita. septē montes
sunt ubi mulier sedet sup eos. Et re
ges septem sunt. Isti septem montes quid
aliud sunt nisi septē uitia. id est forni
catio. filargiria. ira. tristicia. acci
dia. uana glā. & supbia. Et reges
septem sunt. quia ubi hec uitia prin
cipatū tenent. reges & ipsi dicuntur
quos possident. Septē enim pfectū
numerū dicimus. quē & in ebdo
madis septenario numero eē uidemus.
Sup hos septē montes sedet mulier
illa. id est iniquitatis opera. que cū
omīs iniquitates ad unū malū conflu
unt. una mulier eē dicatur. Ut quasi
multa membra unū corpus efficiunt.
ita omniū opum malorū inmunditia
& effeminata conscientia una mu
lier esse dicatur. De q̄ue & in sexto
libro de hos septē monte het septē
reges iam diximus. sed de hac
muliere tacuimus. cum et in istoria
tractando eā minime inuenimus.
In eo libro tres bestias diximus as
cendentes. unam de abysso. ali
teram de mari. tertiam de
terra. In hoc libro diximus et
uidi mulierem sedentem super
bestiam que fuit et non est et uen
tura ē. Aptissime ostenditur quia
illa tres bestie. & ista quarta.
non sunt quatuor. sed ipsa una est.
Et quattuor sunt. sed in officio
et in opere corpus est unū. Et mulier
quē diximus in illas tres est quia ipsa
iniquitas est. sed p locis in ista sola de
claratur. In illo libro sexto diximus
specialiter septem montes in quib; mu
lier meretrix sedet. id est ciuitas ro
mana. & reges septem sunt; quinq; ce
ciderunt. unus est. alius nondum
uenit. Et cū uenerit. modico tēpore
oportet eū pseuerare. in quo libro nomē
& notam antixpi expressimus. In hoc
libro mulierem corruptelam dicimus. quā
in illo libro ciuitatē romanā nominauimus.
illuc specialiter septē montes. hic uero
septē uitia. Illuc specialiter septē reges.
hic uero oēs specialiter reges cum ipsis
uitiis disseremus. ut spāliter & carnaliter
miscendo tempus preteritū psens
& futurū aperte declaremus. Fre
quenter diximus in una queq; specie ac
genus ostendere. Nam q̄d omīs bestia
habet septem capita. deniq; septē capita
& septem montes dixit esse & septem
reges. id est omnē omnino pplm et
omnes reges. id est omnes supbi. &
montes idem ipsius supbi. Omīa hec
ppli sunt. id est ipsa bestia. hoc argu
mentū manifestum credas esse quod
diximus. Dixerat enī mulierem sup
bestiam sedere. nunc dicit septem
montes ubi mulier sedet. Illa ergo
capita. omīs poplS est & omīs reges.
Ipsa est bestia sup quā sedet cuncta
inmunditia. Sicut autē in septē ecclesiis
specialiter nominatis totā ecclām

breuiabit. ita in septē regibus quos spe
cialiter ostendit omīs omnino reges in
hoc septē cōphendit. Et non solū regib;
qui poplis prelati regnant. sed omīs
omnino hos dicit in quibus uitia regnant.
Quos reges qui caput eē dicuntur mem
bra recognoscant. in quorū corpore
copulantur. Sicut dicit. Quinq; in
gind ceciderunt. unus ē alius nō
dum uenit. Et cū uenerit. mo
dicum oportet manere. Usq;
in tēpus quo haec iohanni reuelata
sunt quinq; reges ceciderunt. sextus
fuit nero. sub quo haec uidit in exilio.
Nam conputamus a primo rege
qui in regno romanorū primus
sumpsit diadema id est primus in
posuit in regno romano in capite
coronā. testantur enī scripture
machabeorū. nullum romanorum
primus accepisse purpurā ut dia
dema etiam cū iā gallia potirentur.
Qua possessa accepit gaius iulius
cesar. primus apud romanos singu
lare obtinuit imperiū. A quo cesa
res romanorū principes appellati s.
Secūs cesar fuit filius sororis iulii.
octauianus nomine qui etiā augustus
nominatus est. sub quo natus est dnīs
ihs xps. anno regni sui quadragesimo
primo. Ab his duob; iulio et augusto.
iulius et augustus menses nomina acce
perunt. qui antea unus quintilis.
alter sextilis diceba tur. Ter
tius tyberius sub quo passus ē dnīs.
anni imperii eius quinto decimo.
in quo anno etiā ad babtismā uenit.
Anno uero primo post babtismum
discipulos diuinis imbuens sacra
mentis. In quo anno exordiū sue
pdicationis ad summens usq; ad
tricesimū quartū annū predicasse
pbatur. Sexto anno post babtismū
mirabilia que in euuangelio sunt fecit.
Tertio uero expleto quarto anno
incipiente. pro nrā salute se suspendit
passioni. Quartus claudius sub quo
famis in actibus aptorum scribitur.
Quintus galba qui regnauit annos
tres et menses sex. Sextus. nero.
Septimus otto. de quo dixit nondum
uenit. et cū uenerit modicū eum
oportet manere. qui est figura re
uelationis antixpi. Nam regnabit
menses tres et dies sex. qui sunt
anni tres et menses sex. Nā primus
de romanorū regib; nero fecit
marturia post passionē dni in petro
et paulo aptis. qui etiam nero anti
xpm prefigurauit. pro eo qd cum
a senatu quereretur. ad penā et ex
latio fugiens ad quartū urbis miliariū.
in suburbano liberti sui inter salariam
et nomentanā uiā semetipsum interfecit.
anno etatis suae tricesimo sexto. atq;
in eo omīs augusti familia consumpta ē.
in quo nerone siue in annorū supputati
one etatis sue siue in principatu augus
torū consumpto siue et sibi met ipsi

facere interfectione in tota eius actione.
antixpm facere recognosce. Post ne
ronem uero galba in iberia. oto in
roma imperium arripuerunt. Galba
septimo mense imperii sui in medio
romane urbis foro capite truncatur.
Oto. tertio regni sui mense apud
ueteria cum propria manu occubuit.
sicut et nero. Vitellius ab uaspasianis
ducibus occisus. in tiberim flu
mine proicitur. Hos duos galbam.
et uitellium in sexto libro nomina
uimus. ubi et septem reges diximus.
Ita in hoc libro septem iterum reges
quos descripsimus. quos non sine ra
tione quia meorum uita et fine anti
xpm prefigurasse cognoscimus.
Et hos septem reges. septem capita
bestie nominamus. quam bestiam
cum decem cornibus esse diximus.
Quia antixps suo tempore inter
decem reges romanorum qui non unus
post unum sed uno tempore regnantes.
inter hos decem. undecimus appa
rebit. Et decem tribus occisis super reli
quos septem in omni mundo octauus
principatum tenebit. Et hec bestia
que fuit et non est et uentura est.
Misce et nunc apocalipsis. presens pre
teritum et futurum. in quo tempore una
esse bestia cum septem dicitur capitibus.
descriptus uero capitibus. dicit in suo
libro. Et bestia que fuit et non est.
et ipsa octaua est. Id est sic caput
genus quod est generale huiusmodi

misterii non seruiet. propterea dixit
bestia octaua. Sic deceptione ser
pente dicitur. inimicitias ponam inter te
et muliere et semen tuum. et semen
illius. Ipsa conteret caput tuum. et
tu insidiaberis calcaneum eius. In una
muliere totum semen eius comprehendit.
sic in bestia totum semen ab initio mundi
usque in fine. In uno enim totum ostendit
corpus. Sic reuelabitur homo peccati
filius perditionis antixps. Subtiliter
autem ostendit que sit altera bestia
que fuit et non est. dum de ista dicit et
ipsa octaua est. id est sic ille qui post
septem uisus est uelut occisus. et ipse
octauus est. et ex septem est. id est sic
ille qui licet post septem uisus est et uelut
occisus resurrexit. tamen ex septem
id est ex mundi regibus est. ita et bestia
qui licet alterius sit professionis quod
xpo se atque ei connortuum dicat. id est
inpenitentia mactet. tamen octauus
est ex septem corpus illius octauum. qui
inter septem uisus est quasi occisus et uiuus.
omnis unius corporis esse dixit sub diuersa
professione. Et ipse octauus est et ex
septem est. et in perditione uadit.
Id est ipse ex septem supradictis est sicut
caput in eius corpus et edificatione
nascens in perditione uadit. Fuit
inquid et non est et ipse octauus est.
et in perditione uadit. Miram rem
eudicat inquid. fuit et non est et oc
tauus est. Si illo tempore non fuis
set. dicendum erat octauus erit

& ex septe(m) erit. et in p(er)ditione(m) ibit.
Si non fuisset illo tempore haec bestia.
ita dicendum erat. Sed quia haec bes-
tia semp(er) moritur et semp(er) nascitur.
& semp(er) uentura est et semp(er) in p(er)ditione(m)
itura. Proinde dictu(m) e(st) fuit et non est
et uentura est. & in p(er)ditione(m) uadit.
Octauu(m) uero dixit no(n) solu(m) ordine
q(uo)d post septe(m) uisus est. sed iste octauus
qui in bestia dicitur est. semp(er) in mis-
teriis spaliter intellegendus est.
quia in pseudo p(ro)ph(et)is et sacerdotibus
ypocritis subtiliter in religione sub
xpi nomine nuncupatus est. & ex
septenario numero primus ipse est.
& post septimum ipse dicitur esse
octauus. Ut sicut dies dnicus dicitur
primus. & post septimus. ipse prim(us)
repertitur octauus. ita et iste prim(us)
dicitur octauus. Primus. quia pri-
ma(m) cathedra(m) sacerdotale(m) inuadit.
Octauus. quia ex septe(m) capitib(us) est.
id est ex septem mundi principibus.
in septenario numero p(er)fectio est.
sed tam(en) unu(m) e(st). Ut p(uta) una ebdo-
mada est. que p(er) septem dies est.
Sicut septem candelabra ex uno ro-
bore in tabernaculo testimonii.
id est in uno xpo septem aecclesias. hoc
totum unu(m) est. In septe(m) naq(ue) demo-
nes post prima(m) p(er)fectione(m) diaboli uos
tendit. Non enim in septe(m) e(st) p(er)fecta
nequitia. cu(m) unus habuerit legione(m).
Octauu(m) itaq(ue) uelut occisu(m) & curatum
diabolu(m) dicit & corpus eius. Menti-

entes dn(u)m n(ost)r(u)m ih(esu)m xp(istu)m et corpus
eius. in quo numero omne corpus
ex p(er)fectione aduersitatis ostendit.
Corpus quoq(ue) dn(ic)i in hac p(er)fectione
septiformis gr(ati)ae deuorat inimicos
suos intestinos & infirmib(us); t(er)rae quiq(ue)
in t(er)ram eius & montes inrepunt.
sicut p(er) micheam p(re)dicatum est.
Pascet inquid in uirtute gregem
suu(m) dn(u)s. et in gl(or)ia nominis dn(i) di(i)
eor(um) habundabunt. p(ro)pt(er) quod
nunc magnificabitur usq(ue) ad fines
terrae et erit iste pax. Assirius
cu(m) uenerit in terram u(est)ram et cu(m)
ascenderit in montes u(est)ros. et ex-
surgent sup(er) eum septem pastores
& octo morsus hominu(m) et pascent
assiriu(m) in gladio. Septe(m) pastores
et octo morsus hominum d(icitu)r est
cu(m) corpore suo septiformi. id est
septem aecclesiarum. totu(m) aute(m)
unum est & filius hominis est.
Propterea dixit octo morsus
hominum. istu(d) corpus hereditate(m)
gentiu(m) et possessionem t(er)minos
terrae. in quibus pascit assiriu(m)
in uirga ferrea. et ut uas figuli
comminuet eos. Et decem cor-
nua que uidisti. dece(m) reges sunt.
Non dixit decem cornua. sed et
dece(m) cornua que uidisti. dicendo.
& decem cornua decem regna s(unt).
Ostendit et capita et cornua unu(m)
esse. Capita eni(m) & cornua et re-
ges sunt et regna. quia nec uer(um)

sine se esse potest; Angl̄s demq; daniel
in hoc numero nunc reges. nunc regna
manifestat dicens; Decem uero cor
nua dece̅ regna insurgent; Postquā
regna rex alius orietur. ipse quoq;
sup gredietur. ceteros pristinos ma
les ostendit in dece̅ regnis. & decem
reges dixisse. id est om̄s. Sic nunc &
dece̅ cornua quę uidisti. dece̅ regna s.
Qui regnū nondum acceperunt.
Quod etiam ex genere decadū ostendit
unū esse. dicendo regna qui regnum
non dum e̅e acceperunt; Sed potes
tatem quasi reges una hora accipi
unt post bestiam; hoc loco istos de
ce̅ reges spāliter intellegendo. Dece̅
& eni̅ reges om̄s omnino homines dic.
a xp̄i passione usq; in fine̅. in quorū
cordib; uita dnātur; Nec dum
inquid regnū acceperunt. quia
necdū consūmata sunt; hoc eni̅ agitū
qui accipiunt dixit. quia nō dixit
accipient; Post bestiam uero qd̄ dix.
id est post caput illud qd̄ occisū uixit.
id est post imitatione̅ xp̄ianitatis.
Tempus eni̅ describit a xp̄i passione
& infra. qd̄ hora̅ apellauit. hora
eni̅ aliquando omne te̅pus est. sic alio
loco dicit. nouissima hora est; quasi
reges aute̅ dixit quasi aliquando som
niū renuntiantis est; Quasi uidebam
in hac nocte illud & illud; quia ue
lut in somnis regnant. qui xp̄i regno
aduersantur; Sic p esaiam dicitur.
Erunt inquid sicut somnia in somno

diuitiae omniū gentiū quotquot exercitū
duxerunt sup ihr̄lm. et p isser illā. Iter
sicut qui in somnis manducant & expg̅s
eis sup uacuū est somniū; Et quasi quis som
niat qui sitit & quasi bibit. et expgefact
adhuc sitit anima eius. inane sperabit.
Ita erunt diuitię omniū gentiū quotquot
exercitū duxer̄ sup ihr̄lm & sup monte̅
sion; Si semp regnū gentiū uelut in som
nis fuit. multo magis post quā lapide
xp̄o de monte sine manibus abscisso pcus
sum in pedib; ferreis. & in puluere̅ redactū
subiectūq; pedib; filii hominis atq; in
seruitute traditum est; Unam sententiā
habent; Certe quia hos dece̅ reges spāliter
hoc loco dissserimus; et dece̅ p perfecto po
nim̄. & hos dece̅ reges om̄s omnino sup bos
& malos esse diximus. & hi om̄s una senten
tiam habent; habent dixit. nō habebunt.
Si hoc loco de p̄terito diceret. aut de futuro
dicendum erat habuerunt aut habebunt.

Sed quia cotidie in electa gent̄.
pro inde dixit. unā sententiā habent.
Et quem admodū sint unius consilii expo
suit dicens. Et uirtutem et potestatem
suam bestiae dant; Id est diabolo cuius
ministri sunt & cuius uirtutis et regni
meis principantur. et quia de p̄senti
dictum est. Propterea dixit. dant qui
non dabunt. hoc regnū diaboli inde
dicitur; Quia agnus semp aduersatur
qui a simplicib; et rectis corde. qd̄
ille non hab& aliis in uidetur. Sed

coтdię ab agno superatur. qui abeius
paciencia confunditur.

INCIPIT DE AGNO ET BESTIA SUPERATA.
hii decem reges cū agno pugnabunt.
& agnus uincet eos. qm̄ dn̄s dn̄orum
est et rex regū. et qui cū eo uocati & sunt
electi et fideles; Et dicit michi. haec
uides ubi mulier sedet. ppłs & turbe
sunt. et gens. et lingue. et decē cor-
nua que uidisti hii odio habent & de
sertā eā facient. et nudā. et carnes eius
commedent & ipsam comburēt igni.
ds̄ enī dedit in corde eorū facere senten
ciam ei. et dare regnū suū bestię. usq;
dum finiantur dicta dī. Et mulier
quā uidisti est ciuitas magna que habet
regnū sup reges terrae.

AG NYS
HIC OCCIDITUR PSEUDO PPHETA PUGNANTE AGNO ET EXERCITU EI
HIC OCCIDITUR BESTIA DIABOLUS QUOQ; ET DRACO UINCUNTUR
BESTIA TRUN CATUR
DIABOL' UICTUS
DRACO PSTRATUS;

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA STORIE.

Hii decem reges cũ agno pugnabunt.
Et quia supra in decẽ regibus om̃s omnino
malos conp̃hendim̃. hii cũ agno pugnabũt.
q̄d est xp̃s et ecc̃la, unũ corpus pugnabunt
usq; in finẽ. donec regnũ omne p̃cipiant.
semp̃ ecc̃le aduersabuntur. Et agnus uin
c& eos q̃m dñs dñorum est et rex regũ.
& qui cum eo uocati et electi et fideles. sunt;
Vocati ad fidẽ multi sunt sed electi qui
aecc̃la faciunt pauci repperiuntur;
Propterea dixit et electi. quia non om̃s uo
cati electi sunt. Sic dñs dicit, multi uo
cati. pauci uero electi. Et dicit michi.
haec bestia quã uides ubi mulier sed&.
popl̃i et turbę sunt et gentes. et linguę.
Et decẽ cornua quę uidisti. hii odio ha
bent mer&ricem. Id est semet ipsos inuicẽ
rodent. dũ unus aliũ ad scandala puo
ca t. se inuicẽ odẽnt dũ nullus nulli
bonus ẽ. & alio modo unusquisq; se
odit sicut dictũ ẽ. Qui amat animã
suã. p̃det illã & amat iniquitatem.
odit animã suã sicut dicit, Et deser
tã faciẽt et nudã. Deserta anima dicit.
qua a dõ p operamala desertur.
& cũ deseruntur homines a dõ ipsi
p̃ira dĩ desertũ faciunt mundum
cui dedita sunt & iniuste uiuunt. Et car
nes eius cõmedent et ipsa comburent
igni. Q̄d est uniquisq; se inuicẽ deuorant.
et ut carnes alterutrũ se lacerant.
& cũ omni bono euacuati fuerint.
gehennę ignib; conburendi traduntur.
& adiecit causam. Dš enĩ dedit in corde

eorũ facere sententiã eius. Id est exci
tauit facere ea qui mundo iure me
rito inrogare decreuit et facere sen
tentiã unã id est p̃ditionẽ reddere
unicuiq; secdm opa sua. q̄a meritis
suis unusquisq; opatur q̄d diaboli uo
luntate pficiat. quę regẽ sibi esse
demonstrat sicut dicit. Et dare regnũ
suũ bestiae dum finiantur dĩ. Id est dia
bolo parare donec impleantur scrip
turae. In quarto regno ferreo q̄d
est romanorũ terra consummare.
sicut in danielo legimus. Quartum
erit regnũ sup t̃ram quod istis omib;
regnis praeualebit. & uniuersam
t̃ram deuorabit. & uertet eam &
delebit. Et mulier quã uidisti est
ciuitas magna qui habet regnũ sup
reges terrae. Quod est mulier hoc
ciuitas. hoc reges terrae. omnia
haec unũ corpus est. Sic etiam de
aecc̃la dictum est. Ueni ostendam
tibi mulierẽ agni. Haec mulier
aecc̃la est. Et ostendit michi ciuita
tẽ descendentẽ de celo. Iuã cũ des
criber& dixit. Et reges t̃rę ferunt
g̃ta sua in ea. Mulier agni et ci
uitas. et reges terrae. una ecc̃la ẽ.
& unũ corpus est. Ecce duę ciuitates una
dĩ et una diaboli. Et illa mulier
dicitur. quę in utraq; re
ges terrae ministrat. Et agnus ecc̃lę
dat potestatẽ qui est xp̃s et uirtutem
suam et g̃tam suã et Et draco qui
est diabolus et uirtutẽ suã et potestatẽ

suā aecclē suę idest congregatio malignę
dat. & est bestia agno semp contraria.
Agnus habet septem oculos et septem
cornua. & ille octauus dicit quasi occisus.
quia solū in carne non in anima et diuini
tate est mortuus; Et dicitur in septem
cornua idest in septem ecclās. quasi occisus.
& resurrexit. Ita econtrario bestia
semp inuidens agno septē sibi abstulit
capita. & ipsa est octaua que imitat
agnū qui dicitur quasi occisus. et resur
rexit; Hoc e caput octauū in qua ecclā
tenet primatum. cū pseudo sacer
dotes & ypocritas sub simulatione
scitatis agnū pfert ad foris quasi
occisum. & intus occultat rapacem
lupū; Sed cū commotionis occasione
contra ecclā insultat. continuo ag
nina pellis exuitur. p quā agnū simu
labatur., Haec que diximꝰ. pspicue
patet duae ciuitates ee. et duo regna.
& duos reges xpm & diabolū, Et ambo
sup utrasq; ciuitates regnant. Omis
enim quisquis in regno diaboli est.
iugo uoluptatis suae premitur. dum
unusquisq; libidine dominandi corruptꝰ
gradu suo inferiorē tirannide cras
satur; sic in euglio dns dicit; Scitis
qm qui putant principari gentium
dominantur earū. & maiores earū
dominiū exercent in eas; Nō ita est
in uobis; sed qui maior ur̄m uoluerit
esse. sit ur̄ minister, Sicut filius
hominis non uenit ministrari. sed
ministrare, haec duę ciuitates una

seruit mundo. & una seruire desiderat xpo.,
Una in hoc mundo regnū cupit tenere.
& una ab hac mundo fugire; Una tris
tatur. altera letatur; Una flagellat.
altera flagellatur; Una occidit. altera
occiditur; Una ut iustificetur. altera ut
impiae agat adhuc. haec utraq; ita la
borant inuicē, Una ut habeat unde coro
netur. altera ut habeat unde damnetur,
Hic facit finem. et recapitulat a tempore
futurae pacis clarissime pdicationis seu
magna potestate omnes inluminabuntur.
Ita adiecit dicens. quae postea uidit.

EXPLICIT LIBER NONUS

INCIPIT LIBER X. DE DIABOLI CIVITATE.

Postea uidi alium angelum
descendentem de celo. habentem
potestatē magnā. & terra inluminata
est a claritate eius. & clamauit in for
titudine dicens., Cecidit babilon illa
magna cecidit & facta ē habitaculum
demoniorū. et custodia om̄s spiritus inmunde.
et sps inquinati & qm ex uino fornicatio
nis eius biber om̄s gentes. et reges terrae
cum ea fornicati sunt. & mer
catores terrae ex uirtute glorie eius di
uites facti sunt; Et audiui aliquid aliā
uocē dicentem., Exite de ea pple ms.
ne communicetis peccatis eius. et pla
gis ei ne ledamini. qm ascenderunt
peccata ei usq; ad celū. & recordatꝰ est
ds iniquitatū eius; Reddite illi. sicut
& ipsa reddidit uobis. et duplicate du
pla scdm opera ei. in poculo quo miscuit

UBI REGES TERRE ET PRINCIPES ET
MERCATORES LUGENT CIUITATE BABILONE

INCIPIT LIBER DECIMUS
EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIAE

Postea uidi alium angelum
de celo descendentẽ habentẽ
potestatem magnam. et terra
inluminata est a claritate eius.
& clamauit in fortitudine di
cens; Cecidit cecidit babilon
illa magna. et facta est habi
taculũ demoniorum. et custo
di^{ent} omis auis inmunde et sp̄s
inquinatiea. Angl̄m quẽ dicit
descendentẽ de celo. dnm̄ nr̄m ihm
xp̄m dicit, carne adsumptum
et corpori aecclesie coniunctũ.
Ciuitas babilon ipsa est quã sup
diximus mulierẽ et bestiã et
reges terrae. id est ciuitas diaboli.
que facta est habitaculũ demo
niorũ. & omis auis inmunde.
Numquid si omis mundus non eet.
haec ciuitas diaboli potuerat
p̄spicuae in una ciuitate omīs de
mones & omīs aues inmunis ciui
tatis ruinã congregari. Sed
haec ciuitas. totius mundus est.
Nulla ē itaq; ciuitas que omnem
animã inmundam capiat. nisi
ciuitas diaboli. in qua omīs inmun
ditia p orbem commoratur. sic dicit.
Qm̄ ex uino fornicationis eius biber
omnes gentes; Et reges t̄rae cũ ea
fornicati sunt. id est unus alterĩ

inmalum inmutando. quia non est
alius cũ quo mali peccent. Et merca
tores terrae ex uirtute gł eius.
diuites facti sunt. hoc loco diuites
non rebus. sed peccatis dix. Nam
inietas luxuriae pauperes potius
quã diuites facit. Quia et opa iustoꝝ
diuitiae dicuntur. ita & opera impi
orum rerũ diuitiae sunt. Et au
diui inquid aliam uocẽ de celo
dicentem. Exite de ea ppłs m̄s.
ne communicetis peccatis ei. et pla
gis eius ne ledamini plenius hic
ostendit babilonem in duas diuisã
esse partes. idest poplm dī et po
puli diaboli; ex ternã intes
tinã ex qua mutuus dī ętiam
pspicuae descendet poplus se sequi
semp ex ea spali animo dis
cedet. Et exit custodiendo obser
uationẽ preceptorũ dī sicut per
esayam dictũ est. Exite de medio
eius & separamini qui fertis
uasa dnī. & inmundũ nolite tan
gere. Vasa dnī ferunt. qui animas
suas ab omni inquinamento in
quitatis custodiunt. Et cũ nil mali
dicto facto ut cogitatu penetrant.
inmundũ tangere nõ dicuntur.
& tunc babiloni exire credunt.

In domo autẽ magna non sunt tantũ
uasa aurea et argentea. sed lignea
et fictilia. Et quedã sunt in honore.
quedã in contumelia. Si ergo quis
mundauerit se ab his malis. erit uas
in honore sctificatum utile dño ad omne
opus bonũ paratũ. Ecce aut dix ne com
municetis peccatis eius. et plagis eius
ne ledamini. ideo ne faciatis q̄ illi
faciunt. quia scriptũ est. Iustus quacũq;
morte p occupatus fuerit. anima ei
in refrigerio erit. Quomodo ergo
particeps peccati eẽ potest iustus.
qui cũ impiis ciuitatis casu abstulerit.
nisi ciuitatis diaboli apta discessione
celebrata. notã bestiae portaturus
insidat. Tunc enī notã bestię unusq;
portat. et cũ malis communicat.
cũ una cum eis malitiae exercet opa.

Vt ergo frequenter dictũ est babilonẽ
p locis & totũ parte. et parte toto
accipim quia aliquando pars p toto
intellegitur. & totũ p parte. Sicut tres
dies quib; dns in inferno fuit cum
non sunt pleni tres dies. sed hos apte
plenos intellegimus; Ita et nunc ba
bilonem illam partem dicit de qua
apłs exit. nunc ipsam partem
totũ mundũ; quia intra
aecctã duos poptos diximus unã dī
partem. et unã diaboli quę babi
lon uocatur. Et quia ab aecctã sepa
ratur cũ gentilib; p omnẽ mundum
communicare dicitur. Et si aliqua
ita dicta sunt. non tam arbitror
ut uideant etiã in spetiẽ posse conue
nire. ita ptę usu sit qui hec spaliter
dicimus. Oportet enī in pulsu uenire
diẽ dnī qualiter his quos p e medio
ecctã exit gaudentib; in pulsos esse

non poterit. nisi signum decem regum & ae
uersę babilonis ciuitatis. et aduentus
elię aptae futurum putent, quę autem
in spetie conuenire non possunt ipsa
in hac pro loca commemorabimus quia
haec specialiter diximus. quia et decem
reges et euersa babilonis hodię intelli
gendi sunt. id est de presenti tempore.
sed illi qui in hoc mundo spem habent.
signum decem regum et aduentum elię futurum
esse denuntiant. cum et de presenti euersa
suam non considerant babilonis. de quorum
ex medio dicit. Exite de ea populus meus.
ne communicetis peccatis eius et pla
gis eius ne ledamini. Quoniam ascender pec
cata eius usque ad celum. et recordatus
est dominus iniquitatem eius. Reddite illi.
sicut et ipsa reddidit uobis. et duplicate
dupla. secundum opera eius. In poculo
in quo miscuit. miscete illi duplum.
Quantum se clarificauit et in deliciis fuit.
tantum date ei cruciatum et luctum.
Pro populo suo dicit dominus reddite ei sicut et ipsa red
didit uobis. Cum enim mali aperte contra
aecclesiam surgunt. dupliciter moriuntur.
Unumquodque hic pro bono mala reddunt.
alterum quod in iudicio ab aecclesia sepa
rabuntur. & dupliciter perfecto tri
bulabuntur. et contererbuntur.
De aecclesia enim exeunt in mundum plagę,
uisibiles. et inuisibiles. Quoniam in corde
suo dicit, sedeo regina et uidua non
sum. & luctum non uidebo. Propterea
in uno die uenient plagę eius et mors
et luctus & fames. & igni crema

bitur. Si uno die morietur et cre
mabitur. quis erit uiuus qui luge
bit mortuum. aut fames quanta
esse potest unius diei. Sed diem
dixit breue tempus quo et spiritaliter
et carnaliter affliguntur. Regina
se dicit sedere. quia in deliciis simul
tum se extimat uiuere. Ecclesia
uero in hoc mundo uidua dicitur.
quia quasi uir suus Christus absens esse
perhibetur. quia ad iudicium eam uindi
cabitur. Quia fortis dominus deus qui
iudicabit eam. et flebunt et
plangent super eam reges terrę qui
cum ea fornicati sunt. Qui sunt
illi reges qui eam plangent euersam.
nisi ipsi qui euertuntur. Quod enim
est ciuitas. hoc et reges. quia cum
caro moritur. anima in infernum
mancipatur. Tunc ciuitas euersa
dicitur. quia iam plangunt non
luxuriae quę fecerunt peccant. sed
ipsius uictus defectionem. cum uide
runt fumum incendii eius. id est documentum
perditionis. quia cum mala faciunt quam
uis carne uiuant. in anima mortui
esse creduntur. Et non adhuc ignis
futurus. sed fumus ipsius ignis in opere
ostenditur. Fumus enim ignem prodit.
Quid enim aliud est crassatio ista mundi
& adtritio. nisi fumus instantis gehennę.
A longe stantes propter metum penę eius.
Longe stantes corpore. sed anima dum
unusquisque sibi timet. quod alterum
per calumnias et potentias pati uidet.

Dicentes ue ue ciuitas magna ba
bilon ciuitas fortis. quoniam una hora
uenit damnatio tua. Spiritualiter dicit
nomen ciuitatis. utrum illi mundum
plangunt paruo admodum tempore
penae interceptum omnemque indus
triam labefactam cessasse. Et mer
catores terre flent et lugent
super eam. Ipsi sunt mercatores quorum
est ciuitas. lugent super eam. id est se ipsa
plangit. quoniam merces eorum nemo
emet iam. Merces auri et ar
genti et ferri. et cinnami. et
omnis ungenta et frumentum et iu
mentum et pecora abierunt et
amplius ea non inuenies.
Perierunt inquid a te nec amplius in
uenies. Duplici genere dixit quod de
ficient ista mundo moriente. si
quidem et discessione futurum dicit.
ut quod in finem suum istis utuntur.
Tam et si superfluant euersa enim
ciuitate non diceret abierunt a te.
sed abierunt ab illa. Nemo enim
loquitur. nisi cum uiuo. unde mani
festum est uiuentes esse in hoc mundo
dicere. abierunt a te. non euerse ci
uitati. Mercatores eorum qui ditati sunt
ab ea. longe stabunt flentes et lu
gentes. et dicentes. ue ue ciuitas
magna. Cum enim malum faciunt.
mercatum facere dicuntur. Quia quan
tum plus peccant. tanto plus de
lictorum diuitias congregant.
Quia haec ciuitas quomodo in fu
turo erit arsura. iam nunc se in hoc
mundo ad incendium preparat. et hec
modo spiritaliter in anima ardere dicitur.
qualiter in postmodum corporaliter ab
ipso cumulo peccatorum cruciabitur.
Induta bysso et purpura et coccino.
et ornata auro et lapide pretioso et
margaritis. Haec homines induuntur.
non ciuitas. Ipsi se itaque plangunt dum
moriuntur. et a suis bonis expoliantur.
Quoniam una hora deserte sunt tante diui
tiae. et omnis gubernator. et omnis
qui in nauibus nauigant. et nautae
et quot quot mare operantur a longe
steterunt et clamauerunt uidentes
fumum incendii eius. Numquid omnis
gubernator et nautae et quotquot mare
operantur in hora presentes esse poterunt
et uideant incendium ciuitatis. Istos
omnes quos nominauit secuti amatores
dixit. et cultores et operarios istius
mundi. cum in malo labore uersantur
malum in desperant. Quos ipsos dicit
timere sibi uidentes spei sue ruinam.
Quod autem dicit omnis in nauibus nauigans.
non perspicue naues dicit. sed spiritaliter
naues dicit quecumque adquirendi genera
insecto. Dicentes. Que similis ciuitati
illi magne. Id est non posse mundum
integrum restitui. Et miserunt
puluerem in capita sua. Capita sua
principes illorum sunt. per quos se diuites
esse gloriantur. quibus presentibus
ista fiant principum merita iactantes.
Et clamauerunt flentes et lugentes.

Ve ve civitas illa magna in qua ditati sunt omnes qui habent naves in mari. ex caritate eius. quoniam una hora deserta est; Exultat celum super eam. et sancti et apostoli et prophete. quoniam iudicabit dominus iudicium de illa.

Sepe diximus mare istum mundum dici. Naves in mari ex caritate eius. omnes amatores mundi sunt. quibus haec civitas una hora deserta est; Quia quandoque finem istius mundi habebit. horam enim finem dicimus que omne tempus istius seculi esse nondubitamus. sicut scriptum est; Novissima hora est; Numquid super unam civitatem exultat celum et sancti et apostoli et prophete aut sola civitas in omni mundo persequitur aut persecuta est servos dei. ut ipsa extincta universis vindicetur. Sed haec civitas omnis omnino mundus est. et qui in prevaricatione positi sunt. ipsa est civitas. que et diaboli dicitur.

INCIPIT DE EADEM CIVITATE DIABOLI.

Et tulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum. et misit in mare et dixit; hoc impetu mittetur babilon illa magna civitas. et ultra iam non erit; Et vox citharedorum et musicorum et tibiis canentium. et tuba non audietur in te amplius; et omnis artifex omnis artis non invenietur amplius. et vox mole non audietur in te amplius. et vox sponsi et sponse non audietur in te; Quoniam mercatores tui erant principes terrae. Quoniam in beneficiis tuis erraverunt omnes gentes. et in illa sanguis prophetarum. et sanctorum inventus est et omnium occisorum super terram;

FINIT HISTORIA.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRASCRIPTE STORIAE.

Et tulit unus angelus fortis la
pidem quasi molarem magnum
et misit in mare. Et dixit. Hoc im
petu mittetur babilon illa magna
ciuitas et ultra iam non erit. Ecce
instar perditionis eius in emissione lapidis.
et impetu figuratur; Et uox cithare
dorum et musicorum et tibia canentium
et tube non audietur in te amplius.
Iocunditatem dicit transire impiorum
et etiam non inueniri. Et adiecit causam
dicens; Quoniam mercatores tui erant
principes terrae. Id est quoniam multa
tua percepisti bona; Quoniam in beneficiis
tuis errauerunt omnes gentes. Et in
illa sanguis prophetarum et sanctorum inuen
tus est. et omnium occisorum; Numquid
eadem ciuitas occidit apostolos et prophetas
aut omnes? Sed haec est ciuitas que cain
fratris sui sanguinem fudit. Et uocabit nomen
filii sui enoch. id est omnis posteritatis sue.
Sed quid est quod cayn sacrificium ex terrae
fructibus reprobatur. Abel autem sacrificium
ex ouibus et earum adipe suscipitur. Auer
tit deus oculos a sacrificio cayn. quia
non fuit caritas in cayn. Et nisi esset caritas
in abel. non acciperet deus sacrificium eius.
Nemo putet quod deus fructum terre neglexerit.
et fetus ouium dilexerit. Non intendit deus
ad munus. sed in corde uidit. Et quem
uidit cum caritate offerre. ipsius sacri
ficium respexit. Quem uero uidit cum
inuidia offerre. ab ipsius sacrificio
oculos auertit; Cumque utrique offerrent des
cenditque ignis super sacrificium abel. et non
descendit in munera cain. Hec sunt due
ciuitates. una dei et una diaboli; Nam
septem generationes descripte sunt cain in
eius ciuitatis aedificium. funditur omnis sanguis
iustus. A sanguine abel iusti. usque ad san
guinem zachariae id est prophete et sacerdotes
in medio templi et altaris. id est inter po
pulum et sacerdotes. Alia enim non fuit causa
ut haec diceremus. nisi ut duas ciuitates
ostenderemus; Ecce duo filii in una domo
patris et matris. unus simplex oues sim
plices pascit. et in campo scripturarum
discurrit. et alius ciuitatem facit quia ibi
habet spem in terram ubi oculum corporis
figit. Hec est ciuitas que interfecit prophetas
et lapidat missos ad se. Haec est ciuitas
que sanguine construitur. Ve qui edifi
cant ciuitatem in sanguinibus et parant
ciuitatem in iniustitiis. nonne hec sunt
apud dominum? Et que sit ista ciuitas idem dominus
comprobat dicens. Audite itaque haec doctores
iacob et reliqui domus israel. qui aspernamini
iudicium et omnia recta peruertitis. qui
edificatis sion in sanguinibus. et ierusalem
in iniustitiis. qui principes estis eius in hac
ciuitate singulorum officia singillatim
supra disseruit. ut non audienda haec
in ea ultra disposuit. Propter quam causam
sic iudicetur interserit in ea dixit
sanguis prophetarum et sanctorum inuentus est.
et omnium. quia interfecti sunt
super terram. FINIT.

INCIPIT STORIA DE CIUITATE DEI.

Post hec audivi quasi vocem magnam turbarum in celo dicentium alleluia, salus et gloria et virtus deo nostro quia vera
et iusta iudicia eius sunt quia iudicavit de meretrice magna que corrupit terram in fornicatione sua
et vindicavit sanguinem servorum suorum de manibus eius, et iterum dixerunt alleluia, et fumus eius ascendit in secula seculorum, Et
ceciderunt viginti quattuor seniores et quattuor animalia et adoraverunt deum sedentem in throno dicentes amen,
et alleluia, Et vox de trono exivit dicens, Laudem dicite deo nostro omnes servi eius et qui timetis deum pusilli et magni,
Et audivi quasi vocem turbe magne et sicut vocem aquarum multarum, et sicut voces tonitruorum magnorum dicentium alleluia,
qui regnabit dominus deus noster omnipotens gaudeamus et exultemus et glorificemus.

nom̄ eius. qm̄ uenerunt nuptie agni
& uxor eius p̄parauit se. & datum
est illi ut cooperiatur bissino splen
dens candido. & dixit michi. Scribe.
Beati qui ad cenā nuptiarum agni
uocati sunt. Et cecidi ad pedes
eius ut adorare eum. Et dicit mi
chi. Uide ne feceris. conseruus tuus
sum & frm̄ tuorum habentium
testimoniū ihū. dm̄ adora.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA DICTE STORIE....

Post hec audiui quasi uocē
magnarū multarū in celo.
dicentiū altā. salus & uirtus
dō nrō. quia uera & iusta iudicia
sunt eius. qm̄ iudicabit de me
retrice magna que corrupit trām
in fornicatione sua. et uindicabit
sanguinē seruorū suorum. de
manu eius. Et iterū dixerunt
alta. & fumus eius ascendit in secla
sclorum. Eccla dicit. cum sepa
ratio facta fuerit in diē iudicii et cū
apertius uindicata. exultare scōs
super perditione preuaricatricis
ciuitatis. aduertamus & laudare
dnm̄ in iubilo laudis adtendimus.
Quid hoc aliud nisi malorū retribu
tio. & bonorū remuneratio esse de
scribitur. Hoc est aliud qd̄ daniel dicit.
Qd̄ alii resurgunt ad uitā eternā.
alii ad opprobriū sempiternū ut uideant
semp. Inde est illud qd̄ dicit. fumus eius
ascendet in secla sclorū. Deniq; ut scōr
leticia aptius declaret adiecit.
Et ceciderunt uiginti quattuor seniores.
& quattuor animalia. & adorauer
dm̄ sedentē in throno. dicentes alle
luia. In affectū boni amoris scōr
corda conuersa sunt. & p exultatio
ne & iocunditate perceptarū pmissionū.
adorauer dm̄ in laude dicentes.
Et uox de trono exiuit dicens. Laudē
dicite dō nrō omīs serui ei. & qui
timetis dm̄ pusilli & magni.
Nō ergo potest ulla creatura laudare
dnm̄. nisi de trono dei munus lauda
tionis acceperit. & uocē scē inspira
tionis audierit. Et audiui quasi uocē
tube magne. & sic uoces aquarū
multarū. & sicut uoces tonitruū
magnorū dicentiū altā. Qm̄ regnabit
dns̄ ds̄ nr̄ omps̄. gaudeamus et exul
temus. qm̄ uener nuptie agni et
uxor eius p̄parauit se. & datum
est illi ut cooperiretur. bissino
splendenti candido. Uxor agni.
eccla est. Bissinū enī iustificationes
sunt sanctorū. post conlatam
grām. post auditā orationis uocem.
In magnitudine pclamatū est. et quasi
uox tonitruorū audita ē dicentiū lau
des dō exultantiū. eo qd̄ nuptie agni
uener. Hoc factū ē in diē iudicii quando
post cōsumatione mundi euacuauerit
principat. & potestates. & tradiderit
regū dō patri ut sit ds̄ omīa in omnib;

EXPLANATIO SVPERIORIS ISSTORIĘ.

Et uidi cęlū̄ aptum. et ecce
equus albus; et qui sedebat sup
eum uocabatur fidelis et uerax. et
iustitiā̄ iudicat et pugnat; Oculi autē
eius sic̄ flamma ignis. & in capite ei
diademata multa. et habens nom̄
scriptū̄ qd̄ nemo nouit nisi ipse. Et
uestitus erat ueste m̄ aspsam san
guine. et uocabat̄ nomen eius uer
bum dī. Equus albus. corpus xp̄i ad
sumptū̄ ē. Et qui sedebat sup eū̄. dn̄s
maiestatis est. uerbū̄ patris altissimi
est. unigenitus ingeniti patris est.
id est diuinitas incarnata. Iste ē equus
quem in quarto libro descripsimus. qui
contra roseū̄ nigrū̄ et pallidū̄ pugnat.
quia p nobis pugnat et uincit; Unde &
pprietas nominis eius exprimitur. quod
fidelis et uerax uocatur; De dō̄ enī̄ dicitur
dī̄ fidelis in quo non est iniquitas. & iusti
ciā̄ iudicat et pugnat; De ipso enī̄ scriptū̄
est, Dr̄ iudex iustus et fortis et patiens.;
Pugnat enī̄ liberandū̄ nos ab aduersitate
peccati, patiens est. sustinendo quę de
linquimus; Dū̄ fortis dicitur. aduersa
repellendo monstratur; Oculi autē eius
sicut flama ignis.; ut enī̄ incendiū̄ pene
trat. corpus omne quod continet. ne
exceptā̄ aliquā̄ desererent portionem
Unde dicitur; caput uiri xp̄s est; Et ex
ercitus qui sunt in celo sequebantur
eum in equis albis. induti bissino
albo mundo.; Equi albi sci sunt qd̄
est aeccl̄a in corporib; candidis. immi

tantur eū̄ et sequuntur uestigia ei.
sicut supra dictum est; hi sunt qui se
cuntur agnū̄ quocumq; ierit. induti
bissino mundo. id est. unusquisq;
induitur orationib; et opum bonorum
factis suorū̄; Et ex ore eius pcedit
gladius acutus. ut in eo pcutiat
gentes; Et ipse pascet eos in uirga
ferrea. et ipse calcat torcular
uini indignationis irę di omnipt̄s.;
Gladius qui ex ore eius pcedit. uer
bū̄ ē p̄dicationis; Ipse est gladius
quē̄ in primo libro de ore eius pces
[illegible]

& sup femur suū. In femore stirpis ge
nerationum intellegimus. In uestimento
corpus xpi diximus. Et ideo in femore
quia omis qui p fide filii di nuncupant.
nunc regē regū et dnm dnantium inde
fessa confessione testantur. Aptissime
cognoscitur hoc nomen. in femore
nomen supborū cognoscitur. nisi hos
quos supra diximus. FINIT

INCIPIT STORIA ANGELI STANTIS IN SOLE.

Et uidi angtm stantē in sole.
... dicēs.

magnā di. ut manducetis carnes regū
& carnes tribunorū. et carnes fortiū.
& carnes equorū et sedentium sup eos. &
carnes omniū liberorū et seruorum.
pusillorū & magnorum.

INCIPIT EXPLANATIO STORIAE.

Et uidi angelū stantē in sole.
et clamauit uoce magna dicens
omnib; auib; qui uolant in medio
celi. Sol enim. predicatio eccle et con
fessionis fides. Aues ut bestias p loca sæ
pimus bonas et malas. hoc ergo in loco
aues uolantes in medio celi. unā eccłam
dicit. quasi unū corpus redigens. Ipse ē
iste aues. qui est illa aquila quā in libro quin
to. ue clamantē descripsim. quos & hic
aues uolantes in medio celi. Venite con
gregamini ad cenā di ut manducetis
carnes regū et carnes tribunorū. &
carnes fortiū. et carnes equorū et se
dentiū sup eos. et carnes omniū liberorū
et seruorū. et pusillorū et magnorū.
Omnes hos quos dixit spaliter comedit eccła
dū comeditur. Supra eni dix uidi celū
aptū. et ecce equus albus et qui sedebat
sup eū uocatur fidelis. hic uero dicit uidi
unū angtm stantē in sole. et nota q illic
sedet & hic stat. Stare eni. pugnare ē.
hoc ad nouissimā psecutionē antixpi ptinet.
iterū quodā apostrofam faciet p ter
missā uidati qualitatē. rursus ad finē tem
porū saltū quodā ppheticę dictionis addu
citur. Angtm eni quē uidit supra solē sol
eni ut diximus. eccłę catholicę fides est in qua

hic angelus stare describitur. Iste est angelus quem
supra in sexto libro michaelem cum dra-
cone pugnare descripsimus. de quo etiam
et daniel ita dicit. In tempore autem illo +
consurgens michael princeps magnus
qui stat pro filiis populi tui. Sicut enim tunc
pro filiis priorum populi in conspectu domini iste
sanctus stabat archangelus. ita nunc pro totius
ecclesie catholice populis indesinenter interue-
nit. Et ueniet in quo tempus quale non fuit
ab eo quo gentes esse ceperunt usque ad tempus
illud. In quo tempore dicit sic iohannes
in hac sententia apocalypsin quo congre-
gentur aues que ad impiorum corpora
consumenda. Sicut per esaiam dominus dicit.
Accedite gens et audite principes. audiat
terra et qui habitat in illa. quia indig-
natio domini super omnes gentes. et adueniet
ira super numerum et ad perdendum illos
tradere in iugulatione. uulnerati autem
ipsorum proicientur mortui. et ascendet
odor eorum et complebuntur montes sanguine
ipsorum et inuoluentur celum sicut liber.
et omnes stelle cadent sicut folia uitis. quia
sacrificium domini in bosor. et iugulatio mag-
na in idumea. et concident ipsi robusti
cum illis et arietes et tauri. et inebriabitur
terra sanguine illorum et adipe illorum implebitur.
Dies enim iudicii domini. et annus retributionis
iudicii sion. Et conuertentur rupes eius in picem
et sulfur. Et erit terra eius ardens sicut pix nocte
et die. non collocabitur in sempiternum tempus.
et ascendet fumus eius sursum in secta. Ostendit
que sit idumea et bosor. dicens. Dies enim
iudicii domini et annus retributionis iudicii sion.

Sed ille sion qui edificatur in sanguinibus.
ostendit praeterea in omnibus generibus esse
idumeam et bosor. Dixit enim supra accedite
gentes et audite principes. Audiat terra
et qui habitant in illa quia indignatio
domini super omnes gentes. Postea uero dicit
in unam gentem descendere gladium domini
in iugulatione id est idumea et bosor.
dies enim iudicii domini et annus retributionis
iudicii sion. Ecce unam regionem dixit.
et duas ciuitates. Idumea regio est esau.
qui dictus est edom. id est sanguineus. Bo-
sor uero ciuitas est esau in ipsa regione.
Sion autem ciuitas est dauid qui fuit de stir-
pe iacob. Ecce esau et iacob. due ciui-
tates sunt. una dei et una diaboli. Supra enim
in decimo libro diximus de his duabus ciuitatibus
que in duos filios adam exposuimus. Nunc
uero ita in duos filios isaac ipsas duas ciui-
tates retexuimus. id est dei et diaboli. Et hec sunt
due ciuitates sion et bosor. Sion latino
eloquio speculatio contemplationis dicitur. id est
in monte quod puto. et ipsa ciuitas in monte
esse perhibetur propheta adtestante. Super montem
excelsum ascende tu qui euangelizas syon.
et hec est ecclesia catholica que non in uno
loco ut hereticorum conuenticula. sed per
uniuersum orbem terrarum tenetur dilatata.
Bosor uero que est ciuitas persecutionis fratris.
et idumea que est terra sanguinis. omnis omnino
mundus est. et ipsa est ciuitas diaboli usque in finem
seculi ciuitatem christi persequitur. et in una nascitur christus. in
alia antichristus. Propterea dicit. gladium domini in iugula-
tione in idumea et bosor. id est in malos persecutionis ita
unt. sic tempore suo populum dei effusum sanguine liberauit

INCIPIT BESTIA ET REGIS TERRE. Et uidi bestiā et reges terre et exercitus eorū congregatos facere bellū cū sedente super equum et cū exercitu eius. Et adprehensa est bestia et cū illa pseudoprofeta qui fecerat signa in conspectu eius in quib; seduxit accipientes notā bestie et adorantes simulacrū eius. Uiuentes missi sunt ipsi duo in stagnū ignis ardentis et sulfuris. Et reliqui uero occisi sunt in gladio sedentis super equū, qui procedit de ore eius. Et omnes aues saturate sunt de carnibus eorū. FINIT STORIA.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIE. Et uidi inquid bestiā et reges terre et exercitū eorū cōgregatos faciendū pliū cū illo qui sedebat in equo et cum exercitu eius.

Iam supra diximus bestiã et reges terrę
unũ esse. idest diabolũ et ppłm eius sup
quos regnat. quos etiã et in unũ con
gregat quos in suo corpore ligat; Bellũ
facit. quia contra xpm et ecclam pugnat.,
Sed haec dicta de novissimo certaminę
antixpi geruntur. in quo certamine
finis suę damnationis ad suppliciũ rapiet.,
Sic et hic conferas sci danielis ęloquiũ unu
atq; idem inuenies. quia cũ sco Io
hanne concordant.; Veniet autem anti
in multitudine magna. ut conterat et
interficiat plurimos; In apocalipsin autẽ
dicitur. quod cũ regibus terrę et eorũ
exercitibus congregatis. facit bellũ cũ
illo qui sedebat in equo albo. hoc est dno
ihu xpo et cũ exercitu eius. idest scis
omnib; qui secuntur eum; Et adphensa
bestia idest diabolus et corporei quẽ po
pulũ sibi subditũ diximus. Et daniel dic.,
Nemo auxiliabitur ei dno pugnante con
tra eũ. nullus ei poterit ferre psidium.,
Et cũ illo inquid pseudo ppha; Idest pre
posita qui sunt pseudo epi et sacerdotes
eorũ similes mali. quos supra in illa bes
tia caput uelud occisum diximus; Ipse est
in eccla sps inmundus. qui falsa pdigia
ad fallendos hominũ facit aspectus.
ante eũ qui seduxit eos qui acceperant
caracterem bestię in portentis men
dacibus; Seducendi sunt omis qui credi
derint antixpo ut acciperent caracte
rem inimici; Et adorantes simulacrũ
eius; Idest illũ caput uelud occisum
quod sub nomine xpi sacerdotes se esse

simulant; Si aperte bestia esset agnus
eã non timeret. Nunc agnũ simulat.
cũ ueste sacerdotale inponit. de foris
quidem agnus est. intus bestia fremit.,
Hi duo iuuenes missi sunt in stagnũ
ignis ardentis et sulfure; Unũ corpus
diuisit in partes. idest bestia quod est
ppls. et ipsi pseudo sacerdotes; Nã duo
iuuenes certissime popls est. et ipsi prę
posita quos dns in diẽ iudicii uiuos in
ueniet. Reliqui uero occisi sunt gla
dio sedentis sup equũ exeunte de
ore eius. et omis aues saturatę sunt
de carnibus eorum,. Supra enim
dixit angls sup solẽ. dicibus;
uenite congregamini ad cęnã
magnã di ut manducetis carnes.,
Hic uero dicit omis aues saturatę s.
de carnib eorũ, Duob; modis acci
piendũ est. nunc et in futuro; cũ dicit
manducate. modo est. Et cum dicit
saturatę sunt de carnibus eorũ. futurũ
est in iudicio dni nri ihu xpi, Spũ oris
eius interficientur uniuersi. idest bestia
et pseudo ppha qui in membris inuenta
fuerint antixpi qui acceper caracterẽ
et crediderunt illi. et exponentur
carnes eorũ uolatilib; celi et bestiis
terrae; Modo uero omni tẽpore co
medit aeccla carnes inimicorũ suorũ
cũ ab eis male patitur. et malũ p malo
non reddit; Saginantur autẽ in resur
rectione de eorũ carnali opere iudi
catã sic scriptũ ẽ; Vermis eorũ non
morietur. et ignis eorũ nõ extinguetur;

eruntq; aduisionē omni carni. Postad
uentū autē dnī et bestię damnationē.
quis occidetur gladio amanifestis aub;
comedendus. cū corpora tunc resur
gant. ut homines integri iudicentur.
EXPLICIT.

INCIPIT DE ALIO ANGELO ET CLA
VE ABISSI

ET VIDI alium anglm descenden
tē de celo. habentē clauē abissi.
& catenam magnā in manu sua.
et tenuit draconem anguē anticū.
qui est diabolus et satanas; Et li
gauit eū annis mille. et misit eum
in abyssum. et clausit et signauit
sup eū ne seducat amplius gentes usq;
dum finiantur mille anni; Post hec
oportet eū solui modico tēpore. Explic.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE
STORIAE. RECAPITULATA PASSIONĒ.

ET uidi aliū anglm descendentē de
celo. dnm ihm xpm dicit primo ad
uentu. Habentem clauē abissi et catenā
magnā in manu sua. et tenuit draconē
anguem anticū qui est diabolus et sa
tanas. & ligauit eū annis mille. et misit
eum in abyssum. et clausit et signauit
sup eū ne seducat amplius gentes usq;
dum finiantur mille anni. Intentius
hic nobis inuocandus est dns. ne in mille
annorū numerū multorū sim consen
tientes erroribus; Neq; p excessū ppum
ipsi nutriamur errore. sed custodiet
fidē nrām. ipse qui fidelis uocat et uerax.
Ipse dns dicit in principio libri huius quia
ego sum primus et nouissimus. uiuus. & fui

mortuus. et habeo claues mortis inferni.
ut intellegas ipsam esse istam clauem que est
illa quam in principio libri descripsimus.
Clauem ergo hanc ministri deferre nunc
dicit officium ut aperiret puteum abyssi. Ca
tena magna indissolubile diuine ordi
nationis est uinculum quam in manu sua
id est opere et abiectione gestabat. In
manu enim opera dicit. et adprehendit
draconem hostem humani generis. qui uocatur
diabolus et satanas. et ligauit eum annis
mille. Primo utique aduentu suo dominus
adprehendit diabolum. cuius hic mundus
domus erat. qui in corda infidelium habi
tabat. de qua dominus dicit. Quis potest in
trare in domum fortis et uasa eius diri
pere. nisi prius alligeret fortem quem conpre
hendit et misit in abyssum id est in populum
exclusum de cordibus credentium. Mille
enim in grecis apicibus alfa est titulatum.
In alfa initium quod est xps. In titulo. crux
intelligitur. que est nostra uictoria et de
pressio malignitatis aduerse. Ergo in
cruce xpi et in crucis auctoritate con
ligauit inimicum mundi qui temptauit
habitantes super terram. Nam eternitati
illi nullum tempus occurrit. et ipsius iste
potius aeternitas nullo fine claudenda
est. nec annorum numero finienda. It
ta ex imperio domini per uirtutem crucis
in abysso eum religauit. et signauit super
illum. id est pessulum crucis apposuit ut non con
ualescat ultra. ne seducat amplius gentes
quas utique restituet resurrectio meliores.
Inter dixit eum ne seducat amplius gentes.

sed eos qui in uita destinati sunt quas
antea seducebat. ne deo reconciliarentur.
Post aduentum xpi iam non seducet quia ad
uitam eternam destinati sunt. Et autem
dixit signauit super eum. quia occultum
est qui permaneant ad partem diaboli.
et qui ad xpi. Nam qui inde aut stare
nescimus sic adeundus est. et qui iacet si
resurgat incertum est. Ne seducat
donec finiantur mille anni. id est re
manens de sexto die. qui constat ex
mille annis. quia sexto die deus hominem
fecit. et in sexta etate seculi homo
natus est xps. quem diem nominat
mille annos dicens. Parte sexti
miliarii inquid natus est dominus et passus.
Mille autem pro loquendi modo dicit.
Sicut est illud intellegendum quod man
dauit in mille generationes cum non
sint. Sed a parte totum intelligitur
aliquando. Ergo audiendi non sunt.
qui dicunt quod de xpi natiuitate usque
ad secundum aduentum domini mille anni sunt.
qui cum cyrinto heretico una sentiunt.
Sed neque illi audiendi sunt qui dicunt
omnes babtizati et absque penitentia
defuncti nullum inputari peccatum aut
crimen. quia in fide manserunt. Et si in in
fernum merguntur. post mille annorum
curricula liberati sunt. non intelli
gentes dominum dicturum peccatoribus esse.
Ite in ignem aeternum. qui eternus finem non
habet. Isti cum eunomio et origene he
reticis una sentiunt. Est tamen huic
expositioni contrarium quod sequitur.

donec consume[tur] mille anni. ut di
abolus soluatur sicut dicit. Post hec
oportet illū soluere modico tēpore.
Sed sic potest intelligi. quousq;
uoluntate dn̄i nr̄i ihu xp̄i &
imperio eius et in uirtute p̄cipien
tis in nichilū soluatur in modico
tempore. hoc est in puncto hore.
id est in fine mundi soluatur totis
uirib;. et in illo suo uase intret
anti xp̄o. ut cū eo simul deficiat.

Soluetur. ut faciat iuxta uoluntatem
suā. Antea dixit. ero similis altissimo.
nunc uero cū ingressus fuerit in filio
p̄ditionis. superior se deo facturus est.
et eleuabitur se sup̄ omīa q̄d dicit' ds̄
aut q̄d colitur. Nā non soluitur ut
liberetur. sed ad hoc soluetur ut cū
omni membro suo ipse qui auctor
tenebrarū est soluatur in nichilū
et deficiat. & simul cū eis in p̄diti
one aeternam. Sua enī solutio in

homine peccati ante xpo erit ingressio.
In quo tantam potestatem persequendi habebit in mundo. qualem numquam habuit ab initio. FINIT

INCIPIUNT TRONI ET ANIMA OCCISORUM

Et uidi tronos et sedentes sup eos. et iudicium datum est eis; Et uidi animas occisorum ppt testimonium ihu. et ppt uerbum di et qui eum non adorauerunt bestiam neq; imaginem ei. et non acceper notam sup frontem suam aut sup manum suam. uixer et regnauer cum xpo mille annis. Beatus et scs qui habet partem in resurrectione prima. in eis secunda mors non habet potestatem. sed erunt sacerdotes di et xpi eius. et regnabunt cum eo mille annis.

INCIPIT EXPLANATIO STORIE SCRIPTE.

Et uidi tronos et sedentes sup eos. et iudicium datum est eis; hi troni modo sunt in aecclesia; Que aeccla in duodenario numero est constituta que sedet in xpo sup duodecim thronos ad iudicandum. et iam sedet iudicans ligato diabolo sic scriptum e. Iam seculum dum iudicant et dns eum hanc potestatem suis pmitteret. sic ait. Vos qui secuti estis me in iterata generatione cum sederit filius hominis in throno claritatis sue. sedebitis et uos sup duodecim thronos iudicantes duodecim tribus isrl. Filius aut hominis iam sedet in throno claritatis sue. ex quo clarificatus e in dno. Thronus claritatis sue. incarnatio est cui corpori adicitur omnis scorum iterata generatio. et sedet ad dexteram uirtutis p caput iudicans. p sacerdotes suos et omnis seruos suos nunc in aeccla.

Iudicat. quia unusquisq; semedipsum distringit in penitentia. et unus alterum ad caritatis amorem excitat; Sic enim apls ait; Si nos medipsos iudicabimus. a dno non iudicaremur; Et alibi; Si sciero omnia sacramenta ita ut montes transferam et si tradidero corpus meum ut ardeam. si caritatem non habuero. nichil michi pdest; Deprensi hoc loco non de futuro dns dixit. Non enim dixit sedebitis et iudicabitis quasi de futuris sed sedebitis iudicantes; Dicitte de scis sepultas.

Et uidi animas occisorum ppt testimonium ihu. et ppter uerbum di.

Verbum dixit et carnem. Ambobus enim p ibi et aeccla testimonium. Ihs qui est filius hominis et di uerbo quod mixtum est filio hominis; Animas occisorum dicit. qui nunc p passionem et penitentiam cum xpo moriuntur. Et qui cumq; non adorauerunt bestiam neq; imaginem eius et non acceper notam sup frontem suam aut sup manum suam.

Si autem in nouissimo iudicio uidisset thronos et sedentes sup eos. non dixisset occisorum animas; Tunc enim corporib; cum suis erunt anime. Certe si cum xpo alio sedebunt ad iudicandum eis magis con

uenit sedere et iudicare. qui propter testimonium eius occisi sunt. Nunc uero dicit se uidisse sedentes super thronos dixerit animas occisorum. ut ostenderet & uiuos & mortuos regnasse cum christo mille annis. a passione domini. usque ad secundum aduentum eius. Et a primo aduentu domini usque ad secundum aduentum eius hoc misterium facinoris denotat bestiae. quia semper & aecclesia fuit et bestia. & omnis malus notam in fronte et in manu habuit per cogitationes & opera. dum et ipsos qui non acceperunt scriptionem uel non adorauerunt eius imaginem. mille annis dicit hos omnes regnasse.

Imaginem dixit similitudinem. Sicut enim deus dixit. in primo die faciam hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Imago est in anima. similitudo in opere. Anima hominis imago est dei. Et corpus hominis imago est corporis christi. Omnis enim qui christum sequitur in corpore suo. imaginem christi habet. & in anima similitudinem dei. De his omnibus dixit. Vixerunt et regnauerunt cum christo mille annis.

Recte dixit omnis qui sancti uiuentes & animae occisorum sanctorum regnant cum domino & hic & in futuro. Sed quia regnauerunt dixit. hoc perfecto intellige. quod quasi iam factum est quod futurum erit. quia ante deum nihil nouum est. Sic enim antequam christus in mundum ueniret dictum est. diuiserunt sibi uestimenta mea. Nam quod dicit regnabunt hic quasi factum possumus intellegere.

Ac si diceret. Iam babtizati sunt. iam paenitentes sunt. iam non in lacte. sed in solido cibo christum secuntur in passione.

Nam dicturus est regnabunt ut ostenderet qui sunt isti mille anni. Haec est resurrectio prima. utique quia resurgimus per babtismum. et ut potentiam ostenderet post babtismum. sicut apostolus ait. Si resurrexistis cum christo. quae sursum sunt quaerite. Et iterum. uitam quam ex mortuis uiuentes. Peccatum enim mors est. sicut idem dicit apostolus. Cum essetis mortui delictis & peccatis uestris.

Beatus et sanctus qui habet partem in resurrectione prima. Id est qui seruauerit babtismum in quo renatus est. Sicut enim prima mors in hac est uita per peccata. ita et prima resurrectio in hac est uita per remissionem peccatorum. In eis secunda mors non habebit potestatem. Id est non habebit aeterna tormenta. Sed erunt sacerdotes dei et christi eius. et regnabunt cum eo mille annis. hos mille annos de hoc mundo dixit. non de perpetuo saeculo. ubi sine fine cum christo regnaturi erunt. Mille enim perfectus numerus est. Sed quia perfectus numerus dicatur. fine habere creditur.

Retulit spiritus cum haec scriberet regnaturi ecclesiam mille annis. id est usque in finem istius mundi. EXPLICIT.

INCIPIT DE SOLUTIONE DIABOLI DE CUSTODIA SUA

Et cum finiti fuerint mille anni. soluetur satanas

inquatuor angulos terre. gog. &
magog; Seducere hic dixit qd est
dissipare. et secu in pditione adtra
here; Idest oms impios quos inangulos
terre seduxit. inuna secum perdi
tione collectos. eternis facit man
cipare supliciis; Gog enim interpre
tatur tectu; Magog. dedogmate
siue detecto. Oms quos extulit
insupbie suae lapsum adduxit.
ut elationis tecto subleuauit.
siue qui cogniti fuerint deeode
dogmate et fastigio elationis ei.
exisse. hos una simul perditio & etni
ignis accipiet; Quod uero dic congre
gabit eos inplium futuru. ppte
rito describit. qui congregabit
quasi preteritu sonat. quia plu
qd amodo est. quando hu giu moris
bonis uiuunt. mali eis obuiant & in
sidiantur. Et quia multa maloru
est numerositas. que numerari pre
multitudine non potest; Adiecit.
Quoru est numerus sic harena ma
ris; et ascender sup latitudine tre.
et cir cum dederunt castra scorum et di
lectam ciuitatem. Eleuati in super
bia impii. in latitudine ascender.
sed terrena eos altitudo retentat.
Nichil celeste sapiunt. nulle celestis
altitudinis potentie meminerunt.
Circueunt castra scorum. que communes
uolunt scis existere. Sed de ipsis im
plet uaticiniu pphete dicentis.
Conuertentur aduespera et famem patient

ut canes. & circuibunt ciuitate. idest
aecclam qua hic dilecta uocat; Con
gregati dicunt. Sed inipsis quatuor
angulos tre erunt dilatati. Proqua
re dicuntur congregati. idest in
supbia tota mentis intentione ad
uersus aecclam; hoc qd unaqueq;
gens congregabitur in obsidione
scae ciuitatis eccle. quando antixps
de dece cornib; bestiae tria eradi
cauerit. idest tria regna contri
uit. hoc est rege aegipti. et rege ethi
opie & rege libiae idest africe.
Ceteros septe reges sue potestati
subiugabit. & eu et omne mundu
exterminaturus est; Ut sic post pas
sione dni nri ihu xpi cognoscim
omne martiria ee facta p decem
reges. idest nerone. domicianu.
traianu. seueru. maximu. deciu.
ualerianu. aurelianu. diocletianu.
& maximianu. que sunt dece cor
nua bestie. Et ex his dece illos ma
iores septe quos supra septe capita
nominauimus. ita credas antixpm
inter dece reges quales ea illi fuer
in regno romano. ita in fine in regno
romano inter dece antixps erit
undecimus; Et tribus quos diximus
occisis in toto orbe terrarum cum
septe erit regnaturus. et ipse erit
octauus. que supra in bestie. in
septe capita octauu diximus quasi
occisum. qui semp in eccla p suos
pseudo pphas sub nomine xpi ea putat

habuit occultum. per quod capud palam
simulabit se adserere Christum. per cuius
nomine sanctos sibi faciet socios. Et tanta
erit indignatio. ut porro pauci sancti
eum cognoscant esse antichristum. Sed
tamen non in aliud eum cognoscent.
quam in faciendo circumcisione. quia in
primis sanctos non ad idola colenda provocabit.
sed per legem mosaycam
ad observandam circumcisionem.
Et tantam scitatem simulabit. ut
non sit potator vini. non amator
mulierum. non divitias seculi huius
habebit. sed omnia deceptus dabit.
Sicut in evangelio ex voce ipsius anti
christi dicitur. mea sunt omnia. et cui
voluero do illa. Tunc quinque in
domo dividuntur. id est pater.
mater. filius. filia. et nurus. Quinque
sunt quos persecutio dividet. duo alii
in Christo credunt. alii negatores
existunt. Quia cum antichristus vene
rit. veteris legis duas tabulas
tamen predicabit. Ipse autem
negabit trinitatem patris et filii et spiritus sancti.
Alii autem credituri sunt antichristo.
alii Christo. ut sic dividuntur duo
a tribus. et tres a duobus. et inimici
hominis domestici eius. Persecuti
sunt ut antichristo credant. dum
dicit pater filio. aut filius patri.
rogo te miserere tibi ne moriaris.
Sed consenti illi. adora eum. Presertim ut
scias que sunt in mundo ipsius esse. et
cui voluerit det illa. Ad hoc ergo
unusquisque affectibus suis adquiescit.
Inimicum eum patitur. dum persuasionibus
suis a Christo separatur. ut consentiat
antichristo. Tunc conplebitur quod dominus dixit.
Qui in iudea sunt fugient in montibus. id est
quotquot in iudea fuerint collecti erunt
ad illum locum quem paratum habent et
nutriantur ibi triennium et menses sex
a facie diaboli. Tempore illo credituri
sunt. CXLIIII milia electi. sed et ceteri
populum vivum invenire in adventum domini. sancti
vero pauci. Ecclesiam illam dicit catholicam
ex qua in novissimo. excepto arabia de
manu eius salvabitur ubi est edom et
moab et principes filiorum ammon. id est
idumei moabite et amanite. hec quod
loca sint inaccessibilia. ibi sancti confugient
et ibi latitabunt quos Christus in carne vivos
invenerit. Ego dico quia et alibi ad in
star istorum sanctorum ubique loca inaccessi
bilia sint. et ubique sancti. et non solum mente
fugituri erunt a malis. sed etiam corpore
inaccessibilibus rupibus migraturi.
Sic enim tempore martyrum multos
patres ab hac temptatione legimus esse
salvatos. Ita creduntur tempore antichristi
per loca inaccessibilia multi esse salvati.
Haec in beato daniele antiochum qui prefigu
ravit antichristum pene cuncta fecisse. le
gimus quod antichristus facturus est sicut dicitur
in daniele. quod sancti eo tempore sublevа
buntur auxilio parvulo. et postea de
trusi corruent plurimi. Et hoc fiet
ut quasi in fornace conflentur et eli
gantur. et dealbentur. donec veniat

tempus definitum. quia uictoria in ad-
uentu xpi erit. Item in daniele. Tempus
tempora. et dimidium temporis. Tres semis
anni sunt de antixpi regno. Item septem
tempora mutabuntur super te. id est sep
tem anni. Item cum a tempore ablatum
fuerit iuge sacrificium. et posita fuerit
abhominatio in desolatione dierum
mille ducentorum nonaginta. Dies isti
mille. cclx. iii. et semis anni sunt. quibus
erit antixps regnaturus. Item in daniele.
Beatus qui expectat et peruenit usque ad dies
mille trecentos triginta et quinque. quia
hos dies habet in suo numero deputatos.
et ne quod absit tot hos dies impleset
in regno. nullus sanctorum ei effugere
poterat uiuus. Sed de istis .Mcccxxxv.
diebus. ubi xps habebit quadraginta quinque
dies et remanent ei in regno dies mille
ducenta nonaginta. qui propter electos
adbreuiabuntur. de quibus dns in euangelio
dixit. Et nisi adbreuiati fuissent dies illi.
non fieret salua omnis caro. sed propter
electos meos adbreuiabuntur dies illi.
Isti sunt electi dni pro quibus dies illi adbreu
iabuntur inquit hi. tunc ante eum fugientes
latibulum tenuerint. Nam antixps exple
tis diebus mille ducentis nonaginta. occi
detur in monte sco. id est in monte oliueti.
Quod autem dicit beatus qui expectat et per
uenit usque ad dies mille trecentos xxx.
et quinque. Id est beatus qui interfecto
antixpo dies quadraginta quinque super
numerum prefinitum expectat. quibus
est dns atque saluator in sua maiestate
uenturus. ut in carne xps eum inueniat
uiuum. regnum romanorum in fine des
truendum. quod in quarto regno pedes et
nominauit ut ferrum.

INCIPIT DE DIABOLO BESTIA ET PSEUDO PROPHETA

Et descendit ignis a deo de celo. et
comedit inimicos suos. et diabolus
seducens eos missus est in stagnum ignis
et sulfuris. ubi et bestia et pseudo propheta.
punientur die ac nocte in secula seculorum.

EXPLICIT STORIA

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA
SCRIPTE STORIAE

Et descendit ignis a d[e]o de celo.
Id est de eccl[esi]a descendit ignis et
comedit eos. Iste est ignis quem ex ore
testium dixit exire. id est lex et eu[an]g[e]lium
de quo d[omi]n[u]s dixit. Numquid ego uos
iudicabo. sed uerbum quod uobis locutus
sum. ipsut uobis iudicabit. Iste est
ignis quem pluit d[omi]n[u]s de celo a d[omi]no ex
eunte loth de sodomis. et comedit
inimicos suos. Ita nouissimo die non
sup[er] eos pluet ignem. sed congregatos
ante se et iudicatos mittet in ignem
aeternum. H[oc est] ignis descendere de
celo quem dicit. tempore erit antixp[ist]i
quod persequendo eccl[esi]am. plus in iudicio
damnentur de ipsis malis que eccl[esi]am
rogant. Et diabolus seducens eos.
missus est in stagnum ignis et sulfuris.
ubi et bestia et pseudo p[ro]ph[et]e. Subti
liter turbabit intellectum quo putet
diabolus post bestiam et pseudo p[ro]ph[et]e

quo supra solos dixerat damnatos mitti
in stagnum ignis. Re uera post mille annos
damnationes bestie et pseudo p[ro]ph[et]e sed
omnis bestie et integre dixit post mille an
nos. quia non post damnationem partis.
quia quando xp[istu]s uenerit ad iudicium.
hanc bestiam inueniet uiuam. Ex quo enim
passus est d[omi]n[u]s. moritur bestia et pseudo
p[ro]phete. et in ignem mittitur usque dum fin
iantur mille anni usque ad aduentum d[omi]ni.
Nota quod dixit unde subtiliter turbauerat
intellectum. certe quia dixerat supra
diabolus qui seducebat eos missus est
in stagnum ignis ubi bestia et pseudo p[ro]ph[et]e.
tamquam si diceret. primitus bestia et pse
udo p[ro]ph[et]e mitti in gehenna. et postea
diabolus qui seducebat eos inde turba
uerat intellectum. haec missio. primo
aduentu d[omi]ni est usque ad s[e]c[undu]m aduentum.
quia primitus bestia et pseudo p[ro]ph[et]e
quia semp[er] moritur malus populus.
et mali sacerdotes. qui sunt bestia et
pseudo p[ro]ph[et]e quos diabolus semp[er] seducit.

mento etinictu oculi inipsa carne qua
inhoc mundo uixerunt. & inipso pul
uere. resurrecturi erunt. Nequis di
ceret. consumptus pelago. & opertus
aquis. bestiis deuoratus. igne pditus.
non posse resurgere. ideo dedisse mare
mortuos suos dicit. et quia nullus effu
giet iuditiū dī. Adiecit. Et mors &
infernus missi sunt in stagnū ignis.
haec est mors secda. qui non est inuent
in libro uite scriptus. missus ē in stag
num ignis.

INCIPIT STRA DE CIVITATE SCĀ IN EO D
FINIT LIBER DUODECIMUS

Et uidi celū nouū. et terrā nouam.
Primū enī celū et prima terra
abierunt. & mare iā non est. Et ciuitatē
scām ihrlm nouā uidi descendentē de celo.
a dō compositam sicut sponsā ornatā uiro
suo. Et audiui uocē magnā de celo dicentē.
Ecce tabernaculū dī cum hominib; et ha
bitabit cū ipsis. Ipsi erunt ppls eius. et ipse
ds cū eis erit eorū ds. et abterget omnē
lacrimā ab oculis eorū. et mors non erit
amplius & luctus non erit. iā prima transi
erunt. Et dix sedens sup tronū. Ecce noua
facio omia. Et dicit scribe. qm sermones
isti fideles & ueri sunt. Et dixit michi.
Ego sum alfa & ω. initiū et finis. Ego sici
enti dabo aquā ex fonte uite gratis. Qui
uicit possidebit haec. & ero eius ds. & erit
mi filius. Timidis autē et incredulis et ex
secrabilibus & homicid is. et ueneficis et
idolorū cultorib; & omib mendacibus.
pars erit in stagno ardenti igne & sulfure

qd est mors secda. Et uenit unus ex septē
angtis habentib; septē fialas plenas septē
plagarū nouissimarū. Et locut est mecū
dicens. Veni ostendā tibi sponsā uxorem
agni. Et abstulit me in spū supra montē
magnū & altū. & ostendit michi ciuitatē
scām ihrlm descendentē de celo a dō in lu
minare. eius simile lapide pretiosissimo.
sic lapide in modū cristalli. habentem
portas duodecim. & sup portas angtos
duodecim. & nomina sup scripta que s
nomina duodecim tribus isrt. Ab ori
ente porte tres. Ab aquilone porte
tres. Ab austro porte tres. Ab occidente
porte tres. Et murus ciuitatis habens
fundamenta duodecim. & sup ea duo
decim nomina aptorum agni. Et qui
loquebat mecū. habebat mensuram
arundinē auream ut mensuraret ciui
tatem & portas eius & murū eius.
Et ciuitas quadra posita est in longitudo
eius quanta et latitudo. Et mensus est
ciuitatē stadiorū duodecim. Longitudo.
& latitudo & altitudo aequalia sunt.
Mensura hominis qd est angti. muri & ci
uitas auro mundo simile uitro mundo.
Fundamenta muri ciuitatis omīā lapidib;
pretiosis. Fundamentū primū. yaspide.
Secūdm saffiro. Tertiū calcedonio.
Quartū zmaragdu. Quintū sardonix.
Sextū sardi o. Septimū crisolito.
Octauū berillo. Nonū topazio. De
cimū crisoprassō. Undecimū iacinc
to. Duodecimū ametisto. Et duodecim
porte. duodecim margarite singillatim;

&una queq; porta erat ex una margarita.
Et platea ciuitatis auro mundo uitro
pspicuo. & templu non uidi in ea. dns
enim ds omps. templu eius est et agnus.
Et ciuitas non indiget sole neq; luna
ut luceat ei. & ambulabunt gentes p
lumen eius usq; in fine. et reges terrae
afferent glam sua in ea. et portę eius
non claudentur die. & nox ibi no erit.
et inferent glam & honore gentis in ea.
Et non intrat omne inmundu in ea. et fa
tiens abhominatione et mendatiu. nisi
scripti in libro uitę agni. Et ostendit mihi
flumen aquę uitę sicut cristallu exiens
a throno di et agni in medio platee eius.
Et ex utraq; parte fluminis. lignum
uitae fatiens fructus duodecim per
singulos menses reddens fructum
suum. & folia ligni in curatione gen
tiu. Et omis langor no erit adhuc
thronus di et agni in ea erit. et serui
eius seruient ei. Et uidebunt fatiem
eius. & nomen eius in frontib; eoru &
nox non erit amplius. et non egebunt
lumine lucerne et lumine solis. qm dns
ds inluminabit eos. & regnabit super
eos in secula seculoru am.

EXPLICIT STORIA.

& una queq; porta erat ex una margarita;
Et platea ciuitatis auro mundo uitro
p̄spicuo. & templū non uidi in ea. dn̄s
enim d̄s omps̄. templū eius est et agnus.
Et ciuitas non indiget sole neq; luna
ut luceat ei. & ambulabunt gentes p̄
lumen eius usq; in finē. et reges terrae
afferent gl̄am suā in eā. et portę eius
non claudent̄ die. & nox ibi nō erit.
et inferent gl̄am & honorē gentis in eā.
Et non intrat omne inmundū in eā. et fa
tiens abhominationē et mendatiū. nisi
scripti in libro uitę agni. Et ostendit mihi
flumen aquae uitę sicut cristallū exiens
a throno dī et agni in medio platee eius;
Et ex utraq; parte fluminis. lignum
uitae faciens fructus duodecim per
singulos menses reddens fructum
suum. & folia ligni in curatione gen
tiū. Et omis langor nō erit adhuc
thronus dī et agni in ea erit. et serui
eius seruient ei. Et uidebūnt faciem
eius. & nomen eius in frontib; eorū &
nox non erit amplius. et non egebunt
lumen lucerne et lumen solis. qm̄ dn̄s
d̄s inluminabit eos. & regnabit super
eos in secula seculorū am̄.

EXPLICIT STORIA.

hic populus dei et habitabit ds cu eis. et regnabunt cu illo in secta seculorum.

INCIPIT EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIAE.

Hanc ihrlm eccłam dicit. que se recapitulat a xpi passione usq; in die quo resurgat. et cu xpo iuncta coronetur in gla. Misc& utruq; tepus. nunc psens nunc futuru. & cu quanta gla suscipi atur a xpo. & separata ab omnium maloz incursu plenius declaratur. recapitulat ab origine dicens.

Et uidi celu nouu et tram nouam.

Primu eni caelu et tra abiit & mare ia non est. haec ita ut scribuntur ita ita sit esaya teste cognoscim. qui ex sermone dni loquitur dicens; Ecce ego creo celu nouu et tram noua. & non erunt in memoria & non ascendent sup cor. sed gaudebitis & exultabitis usq; in sempiternu. In his que ego creo caelu nouum. aeccła est ex qua xps carne assumpsit. caelu nouu & tram noua creauit. In caelo spm dicimus. & in tra carnem. Primus ada factus fuerat in anima uiuente. sed s adam in spu uiuificante. Conpleto tepore ascendit in cruce et mortuus fuit ptocius mundi salute. cuius exem pla sequens aeccła renouatur in cog nitione ueritatis. de die in diem.

Per qua renouatione presentis scli fulgebit in diem iudicii. cu in hac carne qua patitur. Iam no in tem pestate maris istius scli. sed in gla renouabitur sicut dicit. Et ci uitate scam ihrlm nouam uidi des cendentem a do conpositam sicut sponsam ornata uiro suo. Ihrlm celestis. multitudo scoz um est. que cu dno dicitur ee uentura. sic zaccharias ait. Ecce dns ds ms ueniet. & omis sci cu eo. hi pparant do habitatio munda & qui abitant cu eo. sic sponsa ornata uiro suo sic ornati scitate & iusticia pcedent. coniungendi dno suo & in etnum mansuri cu eo.

Et audiui uoce magna de trono dicente. Ecce tabernaculu di cu hominibus. et habitabit cu ipsis. et ipsi ppls eius er. et ipse ds cu eis erit eoru ds. Et absterget ds omne lacrima ab oculis eoz. et mors ultra no erit amplius neq; clamor. Que prima fuer transier.

Omia hec specialiter intellegenda sunt. Ia eni isti hic celi uita uiuitur no psentis scli sed futuri. quia no separantur isti celi a superioribus. Sic scriptu est. Nra conuersatio in celis est. unde d nm xpm expectam. Et dns testimonu sui redd&. qd multitudo scorum ipsius tabnaculu fiat & habitet cu eo in aetnum. Sitq; eoru dns. & ipsi sint popls eius. Omne fletu omneq; lacri mam ipse auferr& de oculis eoru quos aetnis remunerat gaudiis. et ppetua beatitudine facit ee psp(e)ros. Et qui sedebat in trono ait: ecce noua facio omia. Sic et apls dicit. Que ergo in xpo noua creatura siue et in futuro pmissio fit scis altissimi ut in

omnib; innouentur. atq; omni splendore
fulgeat. Inde et apts dicit qd et mortui
resurgant incorrupti. & sci mutentur
in gla. Et dixit. Scribe. quia hec uerba
fidelissima sunt et uera. Et dix mihi.
Ego sum alfa et ω initium et finis. Ego
sitienti dabo aquam ex fonte uite
gratis. Id est cupientibus remissionem
peccatorum p fontem babtismi. Aqua non
solum simpliciter nominatur que sine spu
sco esse non potest. Quia et sps scs no
mine aque appellatur in eugtio clamante
et dicente. Si quis sitit ueniat ad me
et bibat. qui credit in me. flumina
aque uiue fluent de uentre eius. Eu
uangelista autem exposuit unde diceret.
Secutus enim ait. hoc enim dicebat de
spu quem accepturi erant credentes in eum.
Sed aliud est aqua sacramenti uisibilis.
et aliud sps scs inuisibilis. Ista abluit
corpus. et significat qd fit in anima.
Per illum autem spm scm ipsa anima mun
datur et signatur. Sps scs ideo dicitur.
eo qd nobis aliquid siue ad timorem dni
siue ad scripturas interpretandas inspirat.
Sps scs etiam ex opere angli intelli
gitur. eo qd nobis inspirando quasi
adnuntiat. Paraclitus dicitur. eo
qd nos in tribulatione consolatur.
Paraclitus enim grece. latine conso
lator dicitur. Alii paraclitum latine
oratorem uel aduocatum interptatur.
Sps scs donum dicitur. quia nobis uni
cuiq; p mensura datur. Sps scs caritas
dicitur. quia nos in unum coniungit.

Sps scs columba dicitur. quia nos simplices
facit. Sps scs ignis dicitur. quia nos in unum
calefacit. Sps scs unctio dicitur. quia
nos ad pdicandum docet. et ipse est in nobis
unctio inuisibilis. Sps scs digitus di dicitur.
quia in tabulis cordis nri uerba sue legis
scribit siue ut eius operatoria uirtus cum
patre et filio significetur. Unde et paulus
ait. haec autem omnia operatur unus atq;
idem sps. diuidens singulis p ut uult.
Proinde septiformis nuncupatur. pp
dona que de diuinitate ei plenitudine
particulatim quiq; ut digni sunt con
sequi p merentur. quia sps non est corpus.
sed tamen est uidetur restare ut sps sit.
Sicut autem post babtismum in xpo mouimur
et renascimur. ita spu signamur. qd
est digitus di et spale signaculum de hoc
dicit. Qui uicerit. possidebit hec et ero ei
ds. & ipse erit mihi filius. Timidis autem
et incredulis et execrabilibus et homi
cidis et ueneficis et idolorum cultorib;
et omnib; mendacib; pars erit in stagno
ignis ardentis et sulfure qd est mors
secunda. Et uenit unus ex septem anglis
habentib; septem fialas plenas septem
plagarum nouissimarum. Plenas dic
fialas quas supra in nono libro septem ex
posuimus effusas. Ut si hic legens non in
tellexeris. ibi plenissime intellegas.
Unde manifestum hunc librum duodecimum
sicut supra diximus recapitulatum a xpi
passione. Et locutus est mecum dicens.
Veni ostendam tibi sponsam uxorem agni.
Et abstulit me in spu supra montem magnu

& altū. Montē magnū & altū xp̄m
dicit. ꝓpha adtestante. In illa die erit
mons domꝰ dn̄i ꝓparatus in uertice mon
tiū. id est sup aptos qui et ipsi montes ap
pellant. In illa die qđ dicit. id est a xp̄i
passione usq; ad scđm aduentū eiꝰ. que
una dies dicit de sexto die. Quia sicut
sex dieb; operatus est mundū. ita et per
sex milia annos sex dies posuit. & in ista
die sexta miliarii p baptismū & penitentiā
diā dictū est. ut qui uicerit usq; in finē
filius dī appellet. Et male factorib; ignis
etniꝰ qđ est mors scđa ꝓparet. Reprimit
malorū ultione factorū suorū.
Porro ab angło dicit. sustulit me in spū
in montē altū. ac si diceret. seruus dī
qui nunc in eccła spālis factus sū & in cōtē
platione cōstitutus. dō meo eleuante
Et ostendit michi ciuitatē scām ihr̄lm
descendentē de cęlo. a dō. Hec est eccła
ciuitas in monte cōstituta sponsa agni.
quia nō est alia eccła & alia ciuitas.
quia una ē. que sēp in penitentia de cęlo
descendit a dō. quia filiū dī imitādo
in penitentia descendere dicit in humi
litate. Sicut ñ filius dī descendit de cęlo
cū in forma dī eēt. formā serui adsu
mens. humiliauit se usq; ad mortē.
Descensio filii dī. incarnacio eiꝰ est. hec ci
uitas cotidię a dō descendit. imitando
dn̄m. id est sequendo uestigia xp̄i filii dī.
Et hanc ciuitatē. sponsā dicit agni.
Unde manifestū ē ipsā ęcclam eē quā
sibi describit dicens. habentē claritatē
dī. Lumina re eius simile lapide pre

cio sissimo sicut lapidi in modum
xpistalli. Lapis preciosissimus xp̄s est.
habens. murū magnū & altum.
Sciendū magnopere est. quia quanto
una queq; anima fit pciosior ante oculos
dī. tanto p amore ueritatis dispec
tior fuerit ante oculos suos. hinc ad
saul dicit. Nōne cū paruulus esses
in oculis tuis. caput te cōstitui in trib;
isrł. Ac si aperte diceret. Magnꝰ mihi fu
isti. quando despectus eras tibi. Modo
uero magnꝰ es tibi. despectus sis mihi.
Unde ꝓpham dicit. Ue qui sapientes
estis in oculis uris. & corā uob met ip
sis prudentes. Tanto ergo fit unusquisq;
uilior dō. quanto plus fuerit pciosior
sibi. Et tanto erit pciosior dō. quanto
apparet dn̄m uilior sibi. Quia humilia res
picit. & alta a longe agnoscit. hec ē
murus magnꝰ & altus. qđ nunc sibi fuerit
despectus. Luminare diē. cunctaq;
spicere. sic adnatael dicit sub
ficu [illegible] uidi te. id ē sub umbra
legis elegi te. Infirma enī mundi elegit
dꝰ ut cōfunderet fortia. Lux pcio
sissimū lapidē dī. [illegible]
animā de se abiectā. sapientę gratia &
illustratione respexit. De qua unde
licet animā ꝓpham dicit. Si sepa
raueris pciosū a uili. quasi os meū
eris. Uilis quippe ē. dō mundꝰ p̄sens.
pciosa ē ei anima humana. Qui ergo
pciosū a uili separat. quasi os dn̄i
uocat. quia pei dns uerba sua exerit.
que ab amore p̄sentis sclī quosdā;

potest humanū animū euellere. Et quia
testimonio nouo doctores ad hoc usq; p
ducere. ut occulta queq; allego
riarū caligine inueteri testamento
signata esse sub dicatur.

habentē portas duodecim. & sup
portas angulos duodecim nomi
na super scripta que sunt nomina
duodecim tribus isrt. Sup enī
dixit luminare ei. simile lapide
pretiosissimo [illegible] xp̄stallo.
haut dicit habentē portas duo
deci. Et in apocalipsi legim̄ de eadē
ciuitate qđ nō erit ibi amplius
sol adlucendū p die nec splendor
lune illuminabit te. sed erit tibi
dn̄s in lucē sempitnā. & deus tuus
in gloriā tuā. Lumen eius simile
lapidi pretioso qui est sic
crystallum. Sōl enim splendor in
celestis est. nec extrinsecus pa
datur. sed est in natura gloria
lucidus. Ita ciuitas illa describitur
nullo siderū fulgore luminari.
sed solo dī inuisibiliter luce lustra
ri. In crystallo autē candore hab
[illegible] significat gratia.
Et habebat murū magnū & al
tum. Et zacharias dicit. Ego
ero dicit dn̄s murus igneus in circuitu.
Quidam magna & ignis preclaram
quidem dn̄m manifestat esse custodiā
ecclesie sue ciuitatē sc̄am cir
cumdare in munimine. Quod aut dicit
habentē portas duodeci & in portis
angulos duodeci. & nomina scripta
que sunt nomina duodeci tribuum isrt.
In euangelio legitur dn̄m de se dicere. Ego
sū ostiū. Si quis p me intrat. & intra
bit et pascua inueniet. Ergo ianua
xp̄s. Duodeci uero porte. & duodeci
tribus isrt. duodeci apli sunt & duo
decim pphe. que est ecc̄la in duo
denario numero firmata. Et hę duo
deci porte ad unā portā maiorē
ueniunt. que est xp̄s. Ergo ianua
xp̄s ē. Principes aūt fidei nr̄ę. id sunt
apli. nō ianua sed scripta in portis.
hoc est in anuis releguntur. ut osten
datur dn̄s ihs xp̄s omnib; scis extitis
se ianua ueritatis. Ut in fide dn̄i
nr̄i ihu xp̄i omnem patriarcharum
quorū mansisse significet duodecim
angulos portarū. & duodecim
porte. & duodeci fundamenta in qui
bus nomina aplorū agni scripta
dicuntur. Triginta & sex faciunt.
quia tr̄ ac horis scdm nr̄m post passio
nē suā in sepulcro iacere cū est dicunt se.
ut ostenderet & anterior pphetarum
principiū turba & sub sequentem
aplorū quorū una dn̄i fuisse fide
& passione sal uatoris. et uno ingenio
p fide xp̄i que est ianua ad agnitio
nē omnipotentis dn̄i puenisse. Nam
& ipsi apli duodeci fundamenta
scripta referuntur. quia xp̄s ē funda
mentū. Dicente paulo. Fundamentū
aliud nemo potest ponere pter id qđ
positū est qđ est xp̄s ihs. & ipse in singulis

et singuli in ipso constant. Dns enim dic.
Tu es petrus et sup hanc petrā edificabo
ecclam meā. Et scriptū est in uerbis
beatissimi pauli. qđ petra erat xps.
Ergo petrus ille est cui dns loquebat̄.
sup hanc petram edificabo ecclam
meā. id est sup fidem dnicę incarna
tionis passionis et resurrectionis.
Qđ uero ciuitas in quadro posita est
in quattuor euglistarū ordine sup
dnicam incarnationē edificari
notat aecclam p quattuor mundi
partes; sicut dicit. Ab oriente
portę tres. Ab aquilone. portę tres.
Ab austro. portę tres. Ab occidente
portę tres. Et murus ciuitatis ha
bens fundamenta duodecim. &
sup ea duodecim nomina aptoꝝ
agni. Et quia quat tn̄i duodecim fi
unt. trinitatis misteriū p quattuor
mundi partes suscepisse significant.
Qđ uero ter duodecim portas et duo
decim angulos & duodecim nomina
supra scripta dixit. triginta sex
partes expssit. id est duodecim pa
triarchas filioꝝ iacob. et xii. pphas
& xii. aptos. & p omnē mundum
scripta patriarcharū. pphārum.
aptorum nomina p legis et euglii
fidē confluxisse demonstrat. Et qui
loquebatur mecū. habebat mensurā
arundinē auream ut mensuraret
ciuitatē. et portas eius & murum.
& ciuitas in quadro posita erat.
In arundine aurea. omnis aeccla ostendit.

fragilis quidē sed aurea. In arundine.
fragilitatē humanā intelligimus.
In auro uero. sapientia ipsa fragili
tate miramus. sicut apts dicit. Tesau
ros in uasis fictilib; habentes. Men
suranaq; quē dic. aecclęs spāliter hoc
in hominib; scis intellige. Et quia aurū
igni incircuitu ei dnm eē iā diximus.
In arundine aurea. fidē incarnati
onis dni nri ihū xpi esse dicamus.
qui carnē fragilitatis humanę adsumpt.
in exēplo salutis nobis ē factus.
Cuius ppt puritatē & inpeccantiā omi
lucidioꝝ metallo extitit corpus.
Homo est. sed nullus ei similis inter
filios extitit hominū. Ipse solus ē
p quē mensurā fidei et scę ciuitatis
integritas. ac portarū eius msura
& altitudo muri cognoscitur. Et
ciuitas in quadrū posita est. id ē.
in quadriformi aeuglistarū fide
psistit. Tantę latitudinis. quantę
etiā longitudinis eē narratur. ut
nichil in fide ei inormē. nichil ad
ditū nichil inmutatū psentias. Et
longitudo eius. quanta & lati
tudo. Et msus est ciuitatē stadioꝝ
duodecim. Longitudo & latitudo
& altitudo eius ęqualia sunt.
Duodenarius ille numerus ē duplicat̄
id est centū uiginti animas. sup quas
sps scs igneis linguis legis in unum
congregatis descendisse cū numero
ē iuncti. uiginti quatuor. Quē nu
merū si legere et tractare uolueris.

in quarto libro plenissime recognoscis.

Ex hoc arundine qua corpus christi esse sentitur. mensus est inquid ciuitatem per stadia duodecim. Fides enim christi et sancti integritas apostoli. per hec duodecim stadia id est pastorum doctrina et patriarcharum et prophetarum fidem cognoscitur et operatur. Et ipsi dicuntur accepta arundine auri mensurata. qui eos inmitantur per fide et opera. Quia nichil ualet fides. nisi fuerit et opera adiuncta. Qui dicit se in fide manere et non operatur. facta demonum immitatur. Et qui operatur et fidem non habet. nisi fidem adiunxerit. in uacuum sine causa laborat. Sic dicit.

Tanta erat longitudo. quanta et altitudo eius equalia uniuersa. Nichil superfluum. nichil extrinsecus ueniens reperitur in sanctis. nichil minus inuenitur in eis. Quod uero dicit duodecim stadia qui finiuntur passibus mille et quingentis stadiis. Quid in secretis spiritali intellegentia numerus iste contineat uideamus.

In psalmis enim legimus de lege domini. Verbi quod mandauit. in mille generationes. hunc numerum computator recognoscat. In hoc enim numero totius computi plenitudo finitur. ut ostendat omnem sanctorum plenitudinem septiformis spiritus sancti fide solidari. Que forma in uirtutibus. non in specie continetur.

Dicit enim spiritus sapientie. et intellectus. spiritus consilii et fortitudinis. spiritus scientie. et pietatis. et spiritus timoris domini. Quem septiformem spiritum propheta de celestibus descendendo. magis quam ascendendo numerauit. et de sapientia ad timorem descendit. Et cum scriptum sit. initium sapientie timor domini. Constat sine dubio quia a timore ad sapientiam ascenditur. Quia nimirum perfectam habet sapientiam caritatem. Et scriptum est. Perfecta caritas. foras mittit timorem. Propheta ergo quia de celestibus ad terrena loquebatur. a sapientia cepit et descendit ad timorem. Sed nos qui a terrenis ad celestia tendimus. eosdem gradus ascendendo numeremus. ut a timore ad sapientiam peruenire ualeamus. In mente enim nostra primus ascensionis gradus est. timor domini. Secundus. pietas. Tertius. scientia. quartus. fortitudo. quintus. consilium. Sextus. intellectus. Septimus. sapientia. Est enim timor domini in mente. Sed qualis timor est. sicut eo pietas non est. Qui enim misereri proximo ignorat. que conpati et tribulationibus dissimulat. huius timor ante omnipotentis dei oculos nullus est qui non subleuetur ad pietatem. Sepe pietas per inordinata misericordia. errare solet si fortasse parcit per neglegentia. que parcenda non sunt. Peccata enim que ferire gehenne ignibus possunt. discipline sunt flagello corrigenda. Sed inordinata pietas cum temporaliter parcit. ad eternum incendium pertrahit. Ut ergo uera et ordinata sit pietas. ad gradum est aliud subleuanda. id est ad scientiam. ut sciat ut quid ex misericordia flagellet et corripiat. ut quid ex misericordia dimittat. Sed quid si sciat quid agere quisque debeat. uirtutem

uero faciendo nō habebit. Dignū ē ut sci
entia nr̄a crescat ad fortitudinē. ut cū
uidet quod faciendū sit. hoc facere p̄ me
ritis fortitudinē possit. Ne timore tre
pidet et pauore conlapsa. nō ualeat
bona defendere que sentit. Sed sepe
fortitudo si inprouida fuerit et minus
contra uitia circū specta ipsa sui p̄sump
tione in periculo ruit. Ascendat ergo
ad consiliū. ut p̄uidendo premuniat
omē q̄d facere fortiter potest. sed eē.
consiliū non potest. si intellectꝰ sibi
non est. quia qui nō intelligit malū
q̄d facientē grauat. quomodo poterit
bonū solidare q̄d adiuuat. Ideo ad con
siliū ascendamus ad intellectū. Sed quid
sit intellectus. magno quidem acumine
uigilet et moderari se nesciat p̄ maturi
tatē. Ab intellectu ergo ascendat ad sa
pientiā. ut hoc q̄d acute intellectus in
uenit sapientie mature disponat. Per
hanc ergo septiformē grām. om̄s sci
p̄ duodecim portas aecclę. p̄ quattuor
partes mundi intrare dicuntur. id est
ab oriente occidente aquilone et meri
die. Per orientalē uero portā. primꝰ
iudaicus popłs ingressus est. de cuius carne
ille natus est. qui sol iustitię uocatur.
Per aquilonis porta gentilitas figuratur
que in p̄fidie sue frigore torpuit. et in
cuius corde ille regnauit qui ad te stante
p̄pheta apud semedipsū dicit. Ponā sedē
meā ad aquilonem. Ex iudea enī et gen
tilitate sicut dictū ē. adsc̄itatis culmen
exereuer̄. quāuis intelligi p̄ oriente et
aquilone ęt iā iusti et peccatores possint.
Oriens quippe non inmerito iusti nomi
natur. qui sicut in luce fidei p̄ baptisim
nati sunt. in innocentia p̄steterunt.
Per aquilone uero. recte peccatores
accipimꝰ qui in mentis frigore dilapsi
sub peccati sui umbra torpuerunt.
Sed quia omp̄s dī misericordia etiam
tales ad penitentia reuocat conpunc
tione et lacrimas lauat. uirtutibꝰ
ditat. et usq; ad p̄fectionis glām
subleuat. Nō solum ad oriente
p̄fectionis centenario numero. sed
aetiā ad aquilonē ducuntur. cum
iustis aetiā peccatores p̄ dona et pę
nitentiā ad p̄fectionē ueniunt. Ea
ergo habere dicitur porta ab aqui
lone. qui hab& porta ad orientē.
Quia et conuersi peccatores sic di
tantur uirtutibus. sicut illi sunt
diuites qui cadere in peccato
uitauerunt. Unde et p̄salmiste
uoce p̄ dn̄m dicitur. Cinerem
sic panē manducabā. In cinere.
peccatores dixit. In pane iustos.
quia sic penitentes recipit sicut
iustos. Scriptū quidem est de pec
catoris olim in cilitio et cinerem
paenitentiā egissent. Cinis ergo
sicut panis comeditur. quando ad
auctoris sui grām peccatorū p̄ pę
nitentiā sic innocens reuocatur.
Cuncta haec in orientis et aquilonis
porta iā dicta sunt. nō congruit ut
ea exponendo replicemꝰ. Notandū tam

nobis est quia in spiritali aedificio alter audit
ad orientem, alius ad aquilonem atque alius
ad austrum patet. Sicut enim aquilonis fri
gore peccatores, ita per australem viam
ferventes spiritu designantur, qui a ca
lore sancti spiritus accensi velut in meridiana
luce virtutibus excrescunt. Pateat porta
ad orientem, qui post fidem nulla vitiorum
profunditate dimersi sunt, ad gaudia
secreta pervenient. Pateat porta ad aqui
lonem, ut hi qui post inchoationem fidei
caloris et luminis in peccatorum suorum
frigore et obscuritate dilapsi sunt,
per conpunctionem penitentiae ad veniam
redeunt, et quae erit in aeterna retributi
onis vere laetitia cognoscant. Pateat
porta ad meridiem, ut hi qui sanctis desi
deriis in virtutibus fervent, spiritali
intellectu cotidie in aeterni gaudii mis
teria penetrent. Inter haec autem queri
potest, cum quattuor huius mundi partes
sint, cur aedificio haec non quattuor sed
tres portae esse memorantur. Quod recte cum
credendum fuerat si non spiritale sed cor
porale aedificium vidisset. Sancta enim ecclesia
id est spiritale aedificium tres solummodo
portas habet, videlicet fidem, spem, atque
caritatem. Unam ad orientem, aliam ad a
quilonem, tertiam ad meridiem. Porta
quippe in oriente est fides, quia per ipsam
lux vera nascitur in mente. Porta ad aqui
lonem est spes, quia unusquisque in peccatis
positus si de venia desperaverit, funditus
perit. Unde necesse est ut qui per suam
iniquitatem extinctus, per spem misericordiae

reviviscat. Porta ad meridiem est caritas, qui
igne amoris ardet. In meridiana etenim
porta sol in altum ducitur, quia per caritatis
lumen fidei in dei et proximi per dilectionem suble
vatur. Et in haec tribus portis per fidem et spem atque
caritatem ad gaudia sempiterna pervenitur.
Haec igitur dixi, quia per portam significare
dominum vel praedicatores vel scripturam sacram aut
fidem exposui. Et ubicumque ita in hoc libro
porta legitur, significare aliud non credatur.
Cum enim de una porta diutius loqueretur,
recte fides intellecta est, quae una est electorum
omnium fides. Cum vero aliae portae nomi
nantur, intellegi ora praedicatorum possunt per
quorum linguam veram vitam cognoscimus, et per
quos ascenditur ad sacramentorum spiritalium
cognitionem. Porro unum stadium, quod c.
xl. tribus porrigitur passibus, perfectionem sanctorum
et dexterae partis fidem in centenario con
tinet numero. In quadragenario autem, quad
ripartita evangelistarum doctrina plenissimi
legis decalogum intellegi voluit. Conti
neri in tribus trinitatis esse misterium. Igitur
cum stadia quae super sunt nobis ut duodecim
compleamus adseverat rationabilium men
tium intellectum ad disciplinam fidei dominicae
sub hoc numerorum sacramento quod diximus
posse concurrere, ut in civitatis dimensura
valeat numerari. Similiter quinque sta
dia quae septingentis quindecim passibus
extenduntur, centies centeni faciunt ut
perfectorum normam in presenti mundi persistere
extenderet ebdomada. Siquidem sex diebus
fecit deus caelum et terram, et septimo requi
evit ab operibus suis. Et septem diebus mundi

constare uidemus. quia dns in euglio de die no
uissimo dicit. Orate ne fiat fuga urã ieme uel
sabbato. Qui numerus facit ut septies repe
titi. centum ostendat. omne scorum plenitu
dine in hac ebdomada qua mundus constat
praedictae fidei sacramento concrescere.
Tertiu autẽ qui sup sunt. significant in dño
nr̃o ihu xpo plenitudinẽ. sicut dicit apls.
In ipso habitat omnis plenitudo diuinitatis
corporaliter. Et ideo quinq; in tribus diuisis
partib; supra humanos sensus supra omnem
intellegentiã ad sumptũ hominẽ dnm nrm
ihm xpm manere demonstrat. Ne quis pre
sumat exceptionẽ carnis consimilẽ nobis
in illo sentire. sed et ut ipsam carnẽ supra
omnẽ dignissimorũ corpus. Supra omnem
scorum intellegentiã refulsisset cognosce
res. quia in ipso plenitudo diuinitatis est.
Sic ille dicit. Ego in patre et pater in me est.
& in quo tanta uirtus ẽ nichil erit quod equale
mortalibus. tamen et si exequari ppt car
nis adsumptione dicatur sic supra omnẽ car
nem esse credendus est. Quia dicit apls. Et si
nouissimus scdm carnẽ xpm. sed nunc iã non
nouimus. ne forte extenderem nos quasi
communẽ hominẽ contemplari. Muri et
ciuitas auro mundo simile uitro mundo.
Auri namq; metallũ nouimus meliorẽ metal
lis omib; claritate fulgere. Uitri uero na
tura est. ut extrinsecus uisũ pura intrinsecus
pspicuitate pluceat. In alio metallo quicqd
intrinsecus continetur. absconditur. In uitro
uero quilib& licor qualis continetur. interius
talis exterius demonstratur. Atq; ut ita di
xerim omis licor in uitreo uasculo clausus

patet. Quid ergo aliud in auro et uitro
accipimus. nisi illã supnã patriã illã bea
torũ ciuiũ societatem quorũ corda sibi
inuicẽ et claritate fulgent et puritate
trans lucent quã iohannes in hoc apoca
lipsin conspexerat cũ dicebat. Et erat
structura muri eius iaspide. ipsa uero
ciuitas auro mundo simile uitro mundo.
Quia enĩ sci omis summa in eã beatitudinis
claritate fulgebunt. Instructa uero
adeo dicitur. & qm ipsa eorũ claritas
inuicem sibi in alternis cordibus patet.
& cũ uniuscuiusq; uultus attenditur
simul et conscientia penetratur. hoc ipso
auro uitro mundum simile esse me
morat. ibi quippe uniuscuiusq; mentem
ab alterius oculis membrorũ corpu
lentia non abscondit. sed patebit
animus corporalib; oculis. ipsa etiam
corporis armonia. Sicque unusquisq;
tunc erit conspicabilis alteri. sic esse
nõ potest conspicabilis sibi. Nunc autẽ
corda nrã quamdiu in hac uita sumus
quia ab altero in alterũ uideri nõ pos
sunt nõ intra uitrea. sed intra lutea
uascula concluduntur. ut ppha ait.
Eripe me de luto illuc enĩ scã ecctã auro
uitroq; describitur. In auro clara.
in uitro pspicua. Sed quãuis in eã sci
omis tanta claritate fulgeant tanta
pspicuitate pluceant. xpo adequari
nõ possunt. Ad hoc enĩ sci omis ad illa
gaudia eterna puenerunt. ut dõ similes
esse possint. Sicut scriptũ est. Quis si
milis dõ inter filios di. Dicam ergo

unde erunt sci similes do. unde non similes. [xpo]
Nisi quia hunc sapientie et similes erunt
ad immaginem. et tam non erunt similes ad e
qualitatem. Aspiciendo quippe eternitatem
di fit eis ut eterni sint. Et dum uisionis eius k
donum percipiunt. ex perceptione beatitu
dinis imitantur quod uident. & similes
ergo sunt. quia beati fiunt. Et tamen
creatori similes non sunt. quia creatura
sunt. Et habent quippe itaq; quandam
di similitudinem qua non habent finem. &
tamen incircumscripti di equalitatem non
habent. qui habent circumscriptionem.
Quantalib& sci claritate et perspicuitate
fulgeant. Aliud esse omnis sapientes in do.
atq; aliud esse hominem sapientiam di. Quam
perfecto sapientiam. ille ueraciter agnouit
qui mediatoris di et hominum aliquem
comparare scorum minime presumpsit.

**Et mensus est murum ei. cxl iiii.
cubitorum mensura hominis que
est angli.** In ipso nunc muro nobis intro
inspicienda mensura est. Murus enim ciui
tatis huius. dns ihs xps est. Qui mensus
est mensura hominis id est xpi. quia ad per
fectionem scorum ad munimentum totius
beatitudinis homo perficit adsumptus.
Ideo mensura ipsa hominis que est angli
dicitur. quia ipse est angls testamenti
de quo dicitur. Veni& repente in templum
suum dns quem uos queritis. et angls testa
menti quem uos uultis. quod in . cxl iiii.
cubitis altitudo eius erigitur. quid sa
cramenti contineat uideamus. Centum &
enim decadibus decem collectum ad patris dex
teram transit. Inde omnem plenitudinem scorum
omnemq; iustitiam que expletione deca
logi et euangelii uaticinio consumatur. in dex
tera dni nri ihu xpi contineri beatissime
demonstratur. Nunc uero que plurima diximus
apte & breuiter declaremus. Ciuitatem
uero quem dicit auro & pretiosis resplendere
lapidibus. et plateam stratam. flumen per medium
& utrumq; lignum ex utraq; parte faciens fructus
duodecim per duodecim menses. Et solis lumen
ibi non esse. quia agnus est lux eius. & portas
eius de singulis margaritis aeterne portae
ex quattuor partibus & claudi non posse.

INTERPRETATIO.

Ciuitatem quadratam. scorum adunata
turba ostendit. in quib; nullomodo
fides fluctuare potuit. sicut ad noe preceptum.
ut ex quadratis lignis faceret arcam. qui
diluuii possit impetus ferre. pretiosos lapides
fortes in persecutione uiros ostendit. qui nec
potestatem persecutorum moueri. nec impetu
pluuie a uera fide dissolui poterunt. q(uia) pretiosa
aurum mundum sociatore ex quib; regis magni ci
uitas decoratur. Platea uero eorum extenditur
corda ab omnib; mundatis sordib; ubi de
ambul& dns. Flumen uero uite spiritalis natiui
tatis currere gratiam ostendit. Lignum uite
ex utraq; ripa xpi secundum carnem ostendit ad
uentum. que uenturum & passurum uetus lex
predixit. & euangelium manifestatur. Fructus
uero xii. per singulos menses. duodecim apostolos
diuersa gratia ostenduntur. que ab uno ligno
crucis suscipientes populo fame consumptos
uerbi di predicatione satiarent. Et quia dicit
in ciuitate solem non esse necessarium. euidentur

ostendit creatorē luminū inmaculatū ful
gere in medio eā. cuius splendorē nullus
poterit sensus cogitare nec lingua ploqui
Ex quattuor partib; portasq; quod dicit terrena
esse positas. & singulis margaritis ostendunt
quattuor habitatores eē uirtutes. Pruden
tiā. fortitudinem. iusticiā. & teperantiā.
que inuicē sibi herent. Et dū mutuo mis
centur duodenariū efficiunt numerum.
Portę uero duodecim aptorum esse credim
numerū. quia in quattuor uirtutib; et pre
ciose margaritę fulgentiæ intersciis lum
doctrinę suę manifestantes. ad ciuitatē
scorum ingredi faciunt. Unde conuersa
tione eorum angelorum letentur chori.
Quod uero dicit non posse claudi portae
euidenter ostendit nulla contradictionū
tempestate aptorum doctrinas separari.
Etiam si fluctus gentiū ethere & icorum
insana supsticione dū ad fidē uerā fuerint
separati. eorū spumme dissoluuntur.
Quia petra xps est a quo & per quē aeccta
fundatur. Nullus fluctib; insanientiū
hominū superatur. Ergo ut supra diximus
audiendo non sunt. qui mille annorum
regnū terrenū ecctā esse confirmat. qui
cum chirinto heretico sentiunt.
Et folia ligni incurationem gentium.
Ostendit plenius ubiq; sit ista ciuitas.
Non enī post mundū aliqua gens curabuntur.
Folia ligni uestitus ē ex cruce quod prefigu
rabatur in primis hominib; qui de foliis
arboris nuditatē suā tegere temptauerunt.
Et omnis langor non erit adhuc.
Sic & in numeris p dictum est. nō erit
gemitus in iacob. neq; uidebitur dolor
in isrt. Dns ds eius cum eo preclara
principū in eos ds qui eiecit eos ex
mundi istius egypto sicut gta unius
ei et neq; infirmitates er̄ in iacob &
isrt. Sequitur et dicit. Nō enim est
augurium in iacob. neq; diuinatio in
isrt. Utiq; in eccta non erunt idola.
quia nox diabolus precessit. & ignoran
tia cecitatis abiit. & dies xps adpro
pinquauit. Thronus di et agni in ea
erit. Thronus di sedes di est id est eccta.
Psalmista attestante qui ait. Sedes tua
in sctm sctī. utiq; a modo & usq; in sctm.
Et serui eius seruient ei. et uidebunt
faciem eius. Similiter at nunc et in e
ternum sic dns dicit. Qui me uidet.
uidet & patrē. et felices mundo corde
qm ipsi dm uidebunt. Et nomen eius
in frontib us eorum. & nox nō erit
amplius. et non egebunt lumine
lucernæ ne q; lumine solis. qm dns
ds inluminat eos. & regnabunt cū
eis in secta sctorum. Amen.

In hoc fine libri iohanne dicere
disse ad pedes angli gras agens.
Pro qua re tanta ei ostenderat. signi
ficans quod eiu dns sacramenta scriptu
rarū ostendet. humilis ad pedes an
geli id est eius scripturę nuntii me xē
plū alterorū primus cadere debet.
Et utiq; angls nuntius dicitur. et scrip
tura nuntius est. et angls nuncupatur.
Sic enī in eccta loquitur: Lectio scię uglu

eu bonũ dicitur angelum adnuntiationẽ
q(uo)d latine dicitur sub uno bona anunti
atio. Johannes uero qui ad pedes angeli
cecidit homo erat. et om(ne)s s(an)c(t)os signi
ficauit. Iste angelus specialiter angelus
erat in quo d(omi)n(u)s presidens loquebatur.
qui & nunc p(er) sacerdotes loquitur.
Quia om(ne)s serui d(e)i reges et sacerdotes
dicuntur sic(ut) scriptum est. Lauit nos
a peccatis n(ost)ris et fec(it) n(ost)r(u)m regnũ sa
cerdotes d(e)o & patri suo ipsi gl(ori)a in s(ae)c(u)la
s(ae)c(u)lorum am(en). In hoc fine libri os sa
cerdotes die noctuq(ue) mandat adnun
tiare & penitentiã p(o)p(u)lo p(re)dicare &
in duob(us) ciuitatib(us) id est d(e)i & diaboli.
una gl(ori)a. alteri supplicia apte nun
tient cito aduenire. & hec uerba
uera et fidelissima ee(sse) et non iã clausa
sic(ut) in prima dixerat parte. Signa que
locuta sunt septẽ tonitrua. iam hic
in libro ultimo dicit. ne signaueris.
Ac si diceret & si antea nõ cognouer(unt)
in fine mundi cognoscant. Ecce iam
finis mundi ẽ. & d(omi)n(u)s cito ueniet & uni
cuiq(ue) s(e)c(un)d(u)m op(er)a sua reddet & om(ne)s malos
a sua ciuitate expellet. & omib(us) qui
hunc librũ nõ obseruauerint fecerint
ut crediderint & que in eo scripta sunt
si quis intelligens non adnuntiauerit.
eum de libro uitae cũ maledictione
expellens & dampnans iudicabit.
Sicut nunc p(er) storiã aptissime decla
rauit. Et dixit mihi. Sermones hii
fideles et ueri sunt. Et d(omi)n(u)s sp(irit)u(u)m p(ro)phe
tarũ misit angelum suũ ostendere

seruis suis que oportet fieri cito. Ecce uenio
cito. Beatus qui seruat sermones p(ro)phetie
libri huius. Et cũ audissem et uidissẽ eum
cecidi ut adorarẽ ante pedes angeli qui
michi ostendebat haec. Et dicit michi. Con
seruus tuus sũ & unus fr(atru)m tuor(um) seruantiũ
sermones libri hui(us) d(eu)m adora. Et dicit
michi. Ne signaueris uerba p(ro)phetie libri
huius. Tempus enĩ p(ro)ximũ est. Qui in iustus
est iniuste faciat adhuc. Ecce uenio cito
& merces mea mecũ reddere unicuiq(ue)
s(e)c(un)d(u)m opus eius erit. Ego A et ω prim(us)
et nouissimus initiũ & finis. Beati qui ser
uant mandata mea ut sit potestas eorũ sup(er)
lignũ uitae. et p(er) portas intrent in ciuitatẽ
s(an)c(t)am. Foris canes. et uenefici. et fornicarii.
et ho(mi)micide. et idolorũ cultores. & om(ne)s
amans & faciens mendaciũ. Ego ih(esu)s misi
angelum meũ testificare uobis haec in ecc(lesi)is.
Ego sũ radix et genus dauid. stella splen
dida matutina et sp(iritu)s et sponsa dicunt
ueni & qui audit dicat ueni. Et qui sitit
ueniat & accipiat aquã uitae gratis. Testor
ego omnẽ audientẽ sermones p(ro)phetie
libri huius. Si quis adposuerit ad ea. ad
ponet d(eu)s sup(er) eũ plagas scriptas in libro hoc.
Et si quis demiserit a sermonibus p(ro)phetię
eiusdẽ. & d(eu)s partẽ ei(us) ligni uitę et ciui
tate s(an)c(t)a scriptorũ in libro hoc. Dicit q(ui)
testificatur hoc. Etiã uenio cito. Veni
d(omi)ne ih(es)u xp(ist)e. D(e)o gr(ati)as. Gr(ati)a d(omi)ni n(ost)ri
ih(es)u xp(ist)i cum omnibus.
EXPLICIT STORIA

ubi iohs cecidit
ad pedes angli.
ubi iohs
ad vii ecclas mis
sus ē.
PERGAMO
ZMIRNE
EPHISO
LAODICIE
FILADELFIE
SARDIS
TIATIRE

Hec supra scripta storia maxime ut sonat simpliciter et secundum litteram intelligenda est. quia iam supra cuncta explanata sunt. Et congruum non est ut ea que semel a secto exponentes diximus. sepius replicemus. Sed aliqua ex ipsis clausa uidentur. que caritatiue exponam. Preceteris finis libri in quo maledictionem sonasse cognoscimus. ne quod absit simplices simpliciter intelligendo errorum paciantur scandalum. aut desperationes lapsum incurrant. ut que hic maledicit si cognouerint que sint a recto tramite deuiantes offendant.

INCIPIT BREUIS EXPLANATIO SUPRA SCRIPTE STORIAE

Angelum quem dicit cuncta iohanni ostendere cui iohannes adorans ante pedes cadebat. certissime angelus erat. In initio libri dixerat ipse angelus cui iohannes ante pedes eius caderet tamquam mortuus. dicit imposuisse manum suam dexteram super eum. et audierat noli timere. Ego sum primus et nouissimus et fui mortuus. et ecce sum uiuens in secula seculorum. Postea uero ante pedes angeli cecidisse memoratur. Et hoc in decimo libro plenissime explanauimus. Dicit enim cum cecidi ante pedes eius ut adorarem eum. ait michi. Uide ne feceris. conseruus tuus sum et fratrum tuorum. habentium testimonium ihesu dominum adora. In initio libri dixerat ego sum primus et nouissimus qui fui mortuus.

In decimo uero libro dicit. Conseruus tuus sum et fratrum tuorum. habentium testimonium ihesu. Hic autem in libri fine dicit. Cum audissem et cecidi adorarem ante pedes angeli qui michi ostendebat hec. Et dicit michi. Conseruus tuus sum et fratrum tuorum seruantium sermonem libri huius. dominum adora. Quod supra dixerat repetiuit. Ostendit angelus in misterium esse in figura domini et ecclesie. cum et ibi dicat. Ego sum ihesus misi angelum meum testificare in ecclesiis. nam testimonium ihesu est spiritus prophetie. Hic quidem spiritus prophetie dicit. testimonium est ihesu. quia habet ihesus testimonium a lege et prophetis. Si enim lector ex uoce domini in ecclesia legit. Ego sum dominus deus noster. Qui cum hec dicit non per se sed pro domino dicit. et tam quasi per se dicit et ueritatis regulam non deserit. Ita intellegendum est angelus dixisse iohanni. Quod autem dicit ne signaueris uerba prophetie huius. duobus modis intellegendum est. Supra in quinto libro dictum est. Signaque locuta sunt septem tonitrua et ne ea scripseris. Hic uero in fine libri dicit. Ne signaueris uerba prophetie libri huius tempus enim proximum est. Qui iniustus est iniuste faciat adhuc et sordibus sordescat adhuc. Istis propter quod dixerat. signaque locuta sunt septem tonitrua. Ac si diceret. legant libros et non intellegant. qui in sordibus uiuunt. De quibus dicit. Justus iustitiam faciat adhuc. et sanctus sanctificetur adhuc. Istis propter quod hic in fine libri dicit. Ne signaueris uerba prophetie huius. Ac si aperte diceret. Isti legant libros et intellegant. et quod intellexerint faciant quia

iusti sunt. id est sine malitia sunt. & in caritate
sunt. & in scitate crescant adhuc. ita e
contrario sordidi per quare in sordibus uiuunt
legentes non intellegant. sed in sordibus
crescant. & impietate sua compleant
adhuc in eo quod amant. Aliter autem haec
intellegenda sunt. de initio enim aecclesiae
& fine. In priori parte quod dicit signa
que locuta sunt septem tonitrua. et in fine
libri praecepit dicens. Ne signaueris
uerba prophetiae. Libri huius significant.
quia quicquid in sancta aecclesia intus latuit
foris cotidiae ostendit. Sicut uniuscuiusque
hominis. sic sanctae aecclesiae etas describit.
Paruula quippe tunc erat cum a natiuitate
recens uerbum uitae praedicare non poterat.
Adulescentula uero aecclesia dicitur sicut scriptum
est. Adulescentule dilexerunt te. Uniuersae
quippe aecclesiae que unam catholicam faciunt.
adulescentule uocantur. Non iam uetusta
per culpam. sed nouelle per gratiam. Adulta
uero aecclesia dicitur quando dei uerbo co
pulata sancto repleta spiritu per predicationis
misterium in filiorum conceptione fetatur.
Quia quos exortando & praedicando concipit.
conuertendo parit. quos per praedicationem
seducit. tunc concipit. Et cum ad peniten
ciae puplice uenerit. conuersos parit.
Et ueros seruantibus beatam potestatem
super lignum uite dare. & per portas in ciui
tatem sanctam intrare permittit. Ipsi sunt
qui per illas portas ingrediuntur id est patri
archarum prophetarum. et apostolorum et omnium
sanctorum per quorum exempla ad unam portam
ueniunt que est dominus ihesus christus. Et ipsi sancti sunt

portas et ipsi aecclesia. & ipsi sancta ierusalem
ciuitas. Per has portas non intrat men
dacium. nisi solum ueritas quia men
dacibus clause sunt. istis signata est
liber istis signata sunt septem tonitrua.
De quibus sequitur & dicit. Foris canes &
uenefici et fornicarii et homicide. &
idolorum cultores. & omnis amans &
faciens mendacium. Isti per has portas
non ingrediuntur. et iste porte hodie
sunt qui ora praedicatorum sunt. & ip
sorum predicatione ad uitam beatam in
gredimur. Et qui nobis praedicant uerbis
& in ope ostenduntur exemplis. Os
audiendo et sequendo portas habemus.
Ita e contrario mali doctores portas
inferni sunt. quia peorum uita atque
doctrina qui eos obaudiunt & imitantur.
non ad ciuitatem celestem. sed ad ciuitatem
diaboli trahuntur. & in eterno suppli
cio merguntur. Et has utraque por
tas ciuitatis dei & ciuitatis diaboli
aperte stant. & die ac nocte non clau
duntur. id est die & nocte praedicant.
In die predicant sancti qui in lumine sunt
id est in sapientia sunt. De qua dictum
est. hic est dies quem fecit dominus. exul
temus et letemur in ea. In nocte praedicant
ypocrite. heretici. scismatici. et pse
udo sacerdotes qui non pro lucro anima
rum. sed pro sua lucra honores concu
piscunt. & ignorantia cecitatis am
bulant. ipsi portas in nocte apertas
dicuntur. quia sic sapientiam diximus
lumen. ita & ignorantiam dicimus tenebras.

Per ipsos dicit dns. Foris canes. Canes di
cuntur. qui a quasi grege dni eum seruare
uidentur. Et in merito canes. quia post
fidei baptismi gratiam ad uomitu pecca
toru suoru reuertuntur. et sup malas
scripturas interpolant. ut omis ad
sua uita sordida quasi pdicando ad
ducant. & non secdm ueritate prae
dicant. sed secdm qd uiuunt. male
intellegendo inmutant. Quia unus
quisq; legens ita intellegendo sensu
auertit ubi uiuendo oculu cordis
tenuerit. Et ubi cor suu. ibi et the
sauru cordis sui. Semp enu sps &
sponsa dicunt ueni. utiq; sps &
sponsa capiti suo. quia sponsa eccla
est. quae semp clamat. Venite filii
audite me. timore dni docebo uos.
Venire enim. credere est. Et qui sitit
ueniat et accipiat aqua uitae gratis.
Id est qui uoluerit ueniat. credat
et baptizetur in nomine patris.
& filii et sps sci. & non solu in aqua
sed etia in morte xpi. quia oms
audiunt quamuis non oms legunt.
Quib; ita dns dicit. Testor ego
omnem audiente uerba pphetiae
libri huius. Siquis addiderit ad ea.
addat ds sup eu plagas scriptas
in libro hoc. Et siquis minuerit
a sermonibus pphetiae huius. minuet
ds parte eius ligni uitae id est ligni
crucis xpi et ex ciuitate sca scrip
toru in libro hoc. Dicit qui testifi
catur hoc. Ciuitas. sca eccla est

& siue bona siue mala in hoc libro scrip
ta sunt. ibi suppliciorum pena. ibi gau
dia sempiterna. Testes sunt ipsi librorum
scriptores qui p legem & euangelium testi
ficant dno ihu xpo qui est testis fide
lis. Mendaces fuero addunt & minuunt
uerba pphetiae huius quos supra canes
& ueneficos diximus. Per ipsos haec
maledictio est. et haec ppt ipsos infal
satores dixit. no pro eos qui simpliciter
qd sentiunt dicunt. In nullo pphetiae
mutilata. sed uerba eorum fide et opere
sunt plena. Ipse enim dns dicit. Etiam
uenio cito. & illi dicunt. Veni dne ihu
xpe. Do grás. Gra dni nri ihu xpi
cum oms amen.

EXPLICIT CODEX: APOCALIPSIS:
DUODENARIA PARUM ECCLESIARUM NUMERO.
ITA IN DUODENARIO. ORDINE
LIBRORUM HUIUS ISTORIAE DISTINCTIO

Codix multorum librorum est. liber
unius uoluminis. & dictus codex
p translatione a corticib; arborum
seu uitium quasi audis qd ex se multitudinis
librorum quasi ramorum contineat uolum.
Librum est a duoluendo dict. sic apud hebreos
uolumina legis. uolumina pphetarum.
folia autem librorum appellata. siue ex simi
litudine foliorum arborum. seu quia ex fol
lib fiunt. id est ex pellibus qui occisis
peccorib; detrai solent. cuius partes
paginae dicuntur. eo qd sibi inuicem
conpini. expliciti coguntur.

Bibilonia . anemrobe gigante fundata est cuius latitudo murorum cubita . quinquaginta.
Altitudo . cc . habere traditur . Et circuitus eius . cccc . lxxx . stadiis concluditur.
Id est milia . lxviii . stadiis quattuor . Distructa est a medis et caldeis . et
reparata est a semiramide regine . Condita vero sunt corpora
scorum . ananie . azarie . et misael.
Et vasa dñi . a nabuquodonosor
rege . de ihrlm ablata sunt
in ambitu vero eius
pretia furoris domini .
habitant ibi dracones
strutiones et pilosi .
habitant in ea ulule . et
sirene in delubris
voluptatibus can
tant per ea .

IN NOMINE DOMINI NOSTRI IHESU XPI:

EXPLANATIO DANIHELIS PROPHETAE AB AUCTORE BEATI HIERONIMI.

INCIPIT PROLOGUS IN LIBRO DANIHELIS::

Contra prophetam danielem
duodecimum librum scripsit.
porfirius nolens eum
ab ipso cuius scriptus est
nomen esse compositum.
sed a quodam qui temporibus
antiochi qui appellatus
est epiphanes fuerit in iudeam. & non tam
danielem uentura dixisse. quam illum narrasse
preterita. Denique quicquid usque ad antiochum
dixerit ueram historiam continere. Siquid autem
ultra opinatus sit quia futura nescierit esse
mentitum. Cui sollertissime respondet.
Eusebius cesariensis episcopus. tribus uoluminibus
octauo decimo. & nono decimo & uicesimo.
Apollinaris quoque uno gradu libro hoc est
uicesimo sexto. & ante hos ex parte metho
dius. Verum quia nobis propositum est non aduer
sarii calumniis respondere. que longo ser
mone indigent. sed ea que a propheta dicta sunt.
nostris disserere. id est xpianis illud prefatione
commoneo nullum prophetarum tam aperte
dixisse de xpo. Non solum scripsit eum esse
uenturum quod est commune cum ceteris.
sed quo tempore uenturus sit docet. &
reges per ordinem digerit. et annos enu
merat ac manifestissima signa prenuntiat.
Que quia uidit porfirius uniuersa completa
& transacta negare non poterat supe
ratus historie ueritate in hanc prorupit
scalumniam. ut ea que in consummatione
mundi de antixpo futura dicuntur propter
gestorum in quibusdam similitudinem sub
antioco epyfane impleta esse conten
dat. Cuius inpugnatio testimonium
ueritatis est. tanta enim dictorum fides
fuit. ut propheta incredulus omnibus
non uideatur futura dixisse. sed narrasse
praeterita. Et tamen sicubi se occasio
in explanatione eiusdem uoluminis dederit.
calumnie illius strictim respondere
conabor. & philosophie artibus immo
malitie setari per quas subuertere nititur
ueritatem. & quibusdam prestigiis clarum
oculorum lumen auferre. & explanatione
simplici contraere. Itaque obsecro uos
pammachi φιλοσοφε. et marcella.
unicum rome sanctitatis exemplar uincto sanguine
ut cognatos meos orationibus adiuuetis.
& dominus atque saluator per causa sua sito sensu
meo ore respondeat. Cui loquitur ad pro
phetam aperi os tuum. & adimplebo illud.
Si enim cum adprehensi fuerimus ante iudices
& tribunalia. monet ne cogitemus quid
respondere debeamus. quanto magis contra

adversarios blasphemantes sua potest
bella bellare. Unde & psalmi plurimi
illud aebraicum quod in titulis ponitur gama
esse. a quo septuaginta transtulerunt.
in fine magis pro victoria continent
aquila enim interpretatus est. ΤΩ ΝΙ
ΚΟΤΤΟΙΩ. hoc est ei qui prebet victoriam.
symmacus. ΥΤΙΝΙΚΙΟΝ. quod proprie
triumphum palmamq; significat. Sed
et hoc nosse debemus inter cetera
porfirium in danielis libro nobis obicere
idcirco illum apparere confictum. nec ha
beri apud ebreos. sed greci sermo
nis esse commentum. quia in susanna fabula
contineatur. Dicente daniele ad
presbiteros. ΑΤΤΤ. ΟΤΤΟΣΕΧΙ
ΝΟΣΕΧΙ. ΕΝΕΟ ΕΕΚΑΤΩ ΤΤΟΤΟΣΙΤ
ΤΙΕΝΝ ΕΕΡΥΑΩ ΕΤΟΙΝΑΟΣΙΑΝ.
magis greco sermone convenire. quam
ebreo. Cui et eusebius. & apollinaris
pari sententia responderunt. susanne
belisq; ac draconis fabulas non conti
neri in ebrayco. sed partem esse prophe
tie abbacuc filii ihu de tribu levi. sic
iuxta septuaginta interpretes in ti
tulo eidem belis fabule ponitur.
Homo quidam erat sacerdos nomine
daniel filius abdia. conviva regis
babilonis. cum danielem & tres pue
ros de tribu iuda fuisse sancta scriptura
testatur. Unde & nos ante annos plu
rimos. cum verterem danielem has visi
ones obolo prenotavimus significan
tes eam in ebrayco non haberi. & miror
quendam ΜΕ ΨΙΜΙΡΟΥϹ indignari

michi quasi ego decurtaverim
cum et origenes. & eusebius. & ap
aliiq; aecclesiastici viri. & d
grecie. has ut dixi visiones
apud aebreos fateantur. nec
respondere porfirio pro his qu
turae sanctae auctoritate probea
quoq; lectorem admoneo d
iuxta septuaginta interpretes
teodotionem aecclesias legere.
post adventum xpi. incredulus f
eum quidam dicant ebionitam q
genere iudeus est. Sed et orig
odotionis opere in editione u
asterisco posuit docens defuisse
dicta sunt. & rursum quasdam ver
praenotavit. superflua quoq; de
Cumq; omnes xpi aecclesiae tam greco
latinorum syrorumq; & egiptior
sub asteriscis & obelis editione le
Ignoscant invidi labori meo qui
habere nostros quod greci in aquile et
tionis ac simmachi aeditionibus; lec
& si illi in tantas divitias doctrinarum
contemnunt studia omnium iudeorum
Latina paupertas despeciat hominem xpi
cuius itro opus displiceat certe volun
respicienda est. Verum iam tempus est ut
ipsius prophete verba texamus. Non iuxta
consuetudinem nram proponentes omnia
& omnia disserentes. ut in duodecim prophis
fecimus. sed breviter & per intervalla ea
tantum que obscura sunt explanantes.
ne librorum innumerabilium magnitudo
lectori fastidium faciat. Ad intellegen

illa prophetia quę ad ezechiam per esaiam
prophetam dicitur. Et de semine tuo
tollent et facient eunucos in domū
regis. Si autē de semine fuerint regio
nulli dubiū quin de genere fuerint
dd. nisi forte huic sensui illud con
trariū sit quod sequitur pueros siue iu
uenes. in quib; nulla esset macula. ut
doceret eos litteras et linguā caldeorū.
Philo arbitratur linguā ebreorū ipsā ēē
caldeā. quia abraam de caldeis fuerit.
Quod si recipimus. querendū ē quomodo
nunc ebrei pueri linguā quā nō noue
rant doceri iubeantur. nisi forte iuxta
quorundā opinionē duas abraā linguas
et ebreorū et caldeorū. scisse dicamus.
Et inposuit eis prepositus eunuchorū
nomina. danieli baltasar. et ananiæ
sedrach. misaeli misach. et azariae
abdenago. Princeps eunuchorū accepit
dño largiente. Nō solū prepositus siue
magister eunuchorū. et alii transtulerū.
ΑΡΧΙΕΥΝΟΥΧΟϹ. scis inmutant nomina.
Sed farao iosep in egipto appellauit
somptophanec. nolentes eos intra
captiuitatis uocabula habere iudeę.
unde et propheta dicit in psalmo. Quomodo
cantabimus canticū dñi in terra ali
ena. Porro dñs in bonā partē no
mina mutat antiqua. Ex reb; in
ponit uirtutū uocabula ut abram
appellaret abraham et saray sarrā.
In euangelio quoq; quodā symon petri
nomen accepit. et filii zebedei apel
lati sunt filii tonitrui. quod nō ut ple

riq; putant beanerges. sed emenda
tius legitur banerges. Proposuit
autē daniel in corde suo ne pollue
retur de mensa regis et de uino potus
eius non uult comedere. ne polluatur.
Utiq; si sapientiā atq; doctrinā babi
loniorum scire ēē peccatū. nūquā
adquiesceret dicere quod nō licebat.
Discunt autē non ut sequantur. sed ut
iudicent atq; conuincant. Quomodo
si quispiam aduersū mathematicos
uelit scribere imperitus. ΜΑΘΗΜ
ΜΑΤΟϹ. risui pateret. et aduersū
philosophos disputans. si ignoret
dogmata philosophorū. Discunt ergo
ea mente doctrinā caldaicā qua et
moyses omnem sapientiā egiptiorū
didicerat. Dedit ds danieli grām
et misericordiam in conspectu principis
eunuchorū. qui propter peccata ma
iorū ductus est in captiuitatē propter uir
tutū suarū magnitudinē. statim
mercedē recepit. Posuerat enī in cor
de suo. ne pollueretur de mensa regis.
Preposuerat uiles cibos. idcirco grām
et misericordiam in conspectu principū
eunuchorū. dño largiente. Ex quo
intelligimus quod necessitate rerum
si quando sci diliguntur ab infidelib;
dei esse misericordiae. Nō bonitatis ho
minū peruersorū. Tempta nos obsecro
seruos tuos dieb; decem. et dentur
nobis legumina ad uescendū. et aqua
ad bibendū. Incredibilis fidei mag
nitudo nō solū sibi corpulentia pol

liceri esui uilioris cibi · sed tẽpus statuere.
Non est temeritatis sed fidei ob quam
regias dapes contempserant. Pueris
his dedit ds scientiã et disciplinã in
omni libro et sapientiã. Danieli autẽ
intelligentiã omnium uisionũ. & som
niorũ. Nota qd ds dederit scis pue
ris scientiã et disciplinã sclarium lit
terarũ in omni libro. & quo simmac
interpretatus est artẽ gramaticam.
ut cuncta que legebant intelligerent.
& spu di de caldeorũ scientia iudicarent.
Daniel autem hoc extra tres pueros
habebat insignẽ qd uisiones et somnia
quibus p singula quedã ETAINIGMATA
& futura monstrantur. Sagacimente
cernebat. ut qd alii uidebant infantas
mate. hic oculis cordis aspiceret.
Conpletis itaq; dieb; quos dixerat rex
ut introducerentur. introduxit eos
prepositus eunuchorũ in conspectu na
bucodonosor. Conpletos dies trienni
tempus intellege qd rex constituerat
tribus annis. postea hii starent incons
pectu regis. & omne uerbũ sapientie
& intellectus quod sciscitatus ẽ ab eis
rex. inuenit in eis decuplũ sup cunctos
ariolos et magos qui erant in uniuerso
regno eius. Pro ariolos et magos. uul
gata editio sophistas. et philosophos.
transtulit. Non iuxta hanc filoso
phiam et sophisticã disciplinã quã gre
corũ eruditio pollicetur. sed doctrinã
gentis barbare quã usq; hodie. philo
sophantur caldei. Fuit autẽ daniel
usq; ad annũ primũ cyri regis. dicem
in consequentib; quomodo si usq; ad an
nũ primũ ciri regis hic fuisse describitur.
Postea et tercio anno eiusdem cyri regis
primo darii fuisse memoratur.

UBI NABUCODONOSOR REX INSOM
NIS UIDIT STATUÃ STANTI CONTRA SI.

euulsio
lapidis.

Lapis qui percus
sit statuã fac
tus ẽ mons
magnũ et
impleuit
omẽm
terram.

INCIPIT VISIO SCDA IN ANNO SECUNDO REGNI NABUCODONOSOR SOMNIUM ET RELIQUA.

Si post tres annos pueri
ingressi sunt in cons
pectu eius. ut ipse prę
ceperat. quomodo
nunc scdo anno regni
sui somniũ uidisse nar
ratur. Q̃d ita soluunt ebrei scdm
hic annũ dici regni eius. omium
gentiũ barbarorũ nõ iudeę tantũ
& caldeorũ. sed assiriorũ quoq; &
egiptiorum & moabitarum & re
liquarũ nationũ. quas dño conce
dente superarat. Inde et iosephus
in decimo antiquitatũ scribit libro.
Post annũ scdm egipti ę uastatis rex
nabucodonosor uidit mirabile som
niũ. & conterritus est sps eius. &
somnus ei fugit ab eo. Videt rex
impius somniũ futurorũ. ut interpre
tante scõ qđ uiderat. dš glificetur.
Et captiuorũ do q; in captiuitate ser
uientiũ sit grande solatiũ. hoc idem
in faraone legimus. non quo pharao
& nabucodonosor uidere meruer̃.
sed qđ ioseph & daniel digni extite
rint. qui interpretatione ei omibus
pferentur. Precepit ergo rex ut con
uocarentur arioli et magi & male
fici. & caldei quos nos ariolos. ceteri
EΠΑΟΙΔΟΥΣ. interp̃tati sunt. id est
incantatores. Ergo uidentur michi in

cantator...
Magi qui...
Malefici...
mis. &...
orũ...
Sc...
mati...
com...
qual...
sint...
scien...
gen...
uta...
eu...
be...
de...
Id...
q...
c...
r...
t...
u...
me...
syr...
narra...
sione...
quã dan...
litteris. ...
daica quã syr...
dicaueritis michi som...
iecturam eius. peribitis uos et dom
ure publicabuntur. & reliqua.
Comminatus ẽ pena ppõnit et p̃mia.
ut si potuerint somniũ dicere conse
quenter credat et iã his que incertas.

hoc est quid significet somnium. quod si non potu
erint dicere de quibus rex in plerisque
confusus potuerat recordari, etiam futurae
interpretationis perdant fidem. Denique sequitur:
Somnium dicite mihi, ut sciam quod interpre
tationem quoque eius vera loquamini. Sermo
quem tu rex quaeris, gravis est nec repperietur
quisquam qui indicet illud in conspectu re
gis, exceptis diis quorum non est cum homi
nibus conversatio. Confitentur magi.
confitentur arioli, et omnis scientia saecularis
litteraturae, praescientiam futurorum non esse
hominum sed dei. Ex quo probatur prophetas dei spi
ritu locutos qui futura cecinerunt. Quo audito
rex in furore et ira magna praecepit
ut perirent omnes sapientes babylonis.
Et egressa sententia, sapientes interficiebantur.
Quaerebaturque daniel et socii eius ut peri
rent. Quaerunt hebraei cur daniel et
tres pueri non sint ingressi ad regem
cum aliis sapientibus, et prolata sententia
iubebantur perire cum ceteris. Quod ita edis
serant: ut eo tempore quo rex praemia et
dona et honorem maximum promittebat
ire noluerunt. Ne impudenter divitias
et dignitatem caldaicam viderentur adpetere.
Aut certe ipsi caldei et invidentes gloriae
eorum et scientiae, soli ingressi sunt quasi
soli praemia percepturi. Et postea in periculo
noluerunt habere consortes quos in spe
gloriae repputaverant. Et interrogavit
eum qui a rege acceperat potestatem,
quam ob causam tam crudelis sententia a fa
cie regis esset egressa. Scientes caldei
quod decuplum super cunctos ariolos et magos

qui erant in universa caldea daniel et tres
pueri saperent et intellegerent celaverant
eos interrogationem regis ne praeferentur
sibi interpretationem somnii. et ob hanc
causam interrogat daniel de crudelitate
sententiae, qui causam sui periculi nes
ciebat. Daniel ingressus, rogavit
regem ut tempus daret sibi ad soluti
onem indicandam. Regi tempus pos
tulat, non quod tractatione et sagaci
tate mentis occulta perquireret. sed
occultorum dominum precaretur. Et ideo
ananiam misahelem et azariam iungit
ad preces, ne solus de suo merito vi
deatur praesumere. Ut quorum erat
commune discrimen, communis esset
et oratio. Tunc daniel per visionem
noctis misterium revelatum est.
Somnium regis suo discit somno, immo
et somnium et interpretationem eius.
deo revelatione cognoscit. Quod daemones
ignorabant, sapientia sancti scire non po
terat. Unde et amplius misterium quod
cunctis retro generationibus fuerat
ignoratum domino revelante cognoscunt.
Et daniel benedixit deo caeli. Ad dis
tinctionem eorum qui versantur in terra
et daemoniis artibus, atque praestigiis terrena
deludunt. Daniel deo caeli benedicit, diis
enim qui non fecerunt caelum et terram peribunt.
Ipse mutat tempora et aetates transfert
regna atque constituit. Non ergo mi
remur si quando cernimus et regibus
reges, et regnis regna succedere. quae
deo gubernantur et mutantur. et fini

uitur arbitrio. causasq; singulorum nouit ille qui conditor omnium est. Sepe malos reges patitur suscitari. ut mali malos puniant. simulq; subostendit et generali disputatione preparat auditorem somnium quod uidit esse de mutatione et successione regnorum. Dat sapientiam sapientibus. et scientiam intellegentibus disciplinam. iuxta illud quod scriptum est. Audiens sapiens. et ad pone et sapientiam. Qui enim habet dabitur ei. et anima que feruet amore sapientiae libentius spiritu dei infunditur. In peruersam autem animam non introibit sapientia. Ipse reuelat profunda et nouit in tenebris constituta et lux cum eo est. Cui deus reuelat et potest dicere o profundum diuitiarum sapientiae et scientiae dei. Iste habitante in se spiritu sancto. scrutatur etiam profunda dei et in profundo animae suae fodit altissimos puteos et omnem terram erigit que profundas aquas operire consueuit. seruatq; mandatum dicens. Bibe aquas de tuis uasis. et de puteorum tuorum fonte quodq; sequitur. Et nouit in tenebris constituta et lux cum eo est. Tenebrae significant ignorantiam lux scientiam atq; doctrinam. itaq; dum ut peruersare non celant. ita recta ambulant atq; circumdant. Si uero interpretandum est quod tenebrosa mystica queq; et profunda significent. iuxta illud quod legimus in prouerbiis. intelligent quoq; parabolam. et tenebrosum sermonem. Hoc ipsum significat quod in psalmis legimus tenebrosa aqua in nubibus aeris. Qui enim ad excelsa conscendit et terrena deserens. instar auium tenuissimum aerem et etheria queq; desiderat. iste in nubibus efficitur. ad quam ueritas dei peruenit. et que super eos pluere consueuit. repletosq; scientiae multitudine habet multas aquas in corde suo tenebrosas et inuolutas caligine. quam solus moyses ingreditur et loquitur deo facie ad faciem. de qua scriptum est. Posuit tenebras latibulum suum.

Tibi deus patrum meorum confiteor teque laudo. Ne sui uideatur meriti quod impetrauit refert ad patrum iusticiam et aduersitate diquis numis eorum etiam in captiuitate miseretur ei. Et nunc ostendisti que rogauimus. Quadquattuor rogant. uni ostenditur. ut et arrogantiam fugeat ne solus impetrasse uideatur. et agat gratias quod misterium somnii solus audierit. Sapientes babilonis ne perdas. Imitatur clementiam domini. qui peccatores non ut pereant. sed ut conuertantur. deprecatur. et non uult eos perire propter quod futurus erat ipse periturus. Inueni hominem de filiis transmigrationis iudee. qui solutionem regi adnuntiet. Dignatur asiad suam doctrinam babiloniorum. scit esse peccatum. numquam adquiescere et discere quod non licebat. Discunt autem non ut sequantur. sed ut iudicent atq; conuincant. Quomodo si quis spiritum aduersum mathematicos uelit scribere imperitus. ΜΑ.Θ.ΗΜΑΤΩΝ si sin pateat et aduersum philosophos disputans si ignoret dogmata philosophorum. Discunt ergo ea mente doctrinam caldaica. qua et moyses omnem sapientiam aegyptiorum didicerit. Dedit deus danieli gratiam et misericordiam in conspectu principis eunuchorum. Qui propter peccata maiorum

ductus est in captiuitatem. pro etiam uirtutum suarum magnitudinem. statim mercedem recepit. Posuerat enim in corde suo ne pollueretur. de mensa regis et epulis regis apposuerat illes cibos. idcirco gratiam et misericordiam in conspectu non solum prepositus siue magister eunuchorum. et ut alii transtuler. ωΡΧΙΕΣΝΟΣΧΟΣ. scis inmutat nomina sed et pharao ioseph in egipto apellauit somtophanec nolentes eos ut captiuitatis uocabula habere uidet. Unde et propheta dicit in psalmo. Quomodo cantabimus canticum domini in terra aliena. Porro dominus in partem bonam nomina mutat antiqua. et ex rebus imponit uirtutum uocabula ut abram appellaret abraham et sarai sarram. In euangelio quoque quondam symon petri nomen accepit. et filii zebedei appellati sunt filii tonitrui. Quod non ut plerique putant boanarges. sed emendatius legitur banareem. Proposuit autem daniel in corde suo ne pollueretur de mensa regis neque de uino potus eius. Cum de mensa regis et de uino potus eius non uult comedere. ΟΣΤΑΕ. ne pollueretur. utique si sapientiam ad quam refferri diligentiam inuenisse se dicit. Cum daniel se ultro obtulerit ut introduceretur ad regem in quo. ΝΘΟΕ hostenditur nuntiorum. qui cum bona nuntient. sua uideri uolunt. Cum autem solutionem somnii repromittat. utique ante narraturus est somnium. et nota quod de filiis iuda sit daniel. non sacerdos sicut in fine belis fabula continet. Putas ne uere potes indicare michi somnium

quod uidi et interpretationem eius. Seruat ordinem questionis ut primum somnium quod se magi ignorare responderant et postea interpretationem querat somnii ut cum somnium audierit. et que uiderat recognouerit. tunc credat etiam interpretationi que uaria recipit coniectura. Misterium quod rex interrogat sapientes magi et arioli. et aruspices non queunt indicare regi. Pro aruspicibus quod nos uertimus in ebraico gazarenos habet. quos solus simmacus ΝΤΙΑ ΤΟΕΝΤΤΟΣΕ appellare qui extasis inspiciant. et ex his futura predicant. misterium autem uocans ordinem somnii reuelatio ostendit. Quicquid occultum est et ab hominibus ignoratur posse misterium nuncupari. tollit quoque regi prauam suspicionem ne humana extimet inueniri posse solertia quod dei solius noticie reseruatur. Sed est deus in celo qui reuelat misterium et scientiam. Frustra igitur ab hominibus queris in terra. quod deus solus nouit in celo. Et occulta retraens ea a multorum dolum cultu ad unius dei noticiam redigit. Quia indicauit tibi rex nabucodonosor que uentura sint nouissimis temporibus. Absque adolationis uitio ueritatis sociata blanditur. ut regi quod illi a deo sint misteria reuelata. que nouissimis sint uentura temporibus. nouissimi autem dies aut ex eo numerandi sunt tempore quo danieli somnium reuelatum est usque ad consummationem mundi. Aut certe hoc sen

ciendū qđ uniuersa interpretatio somnii
tendat ad finem in quo immago statuæ
quę cernitur conterenda est. Sommiū
tuum & uisiones capitis tui in cubili
tuo huiuscemodi sunt. Non dix̄ uisio
nes oculorū tuorum ne quid putarem̄
esse cordis sensus & capitis. Sapientis
enī oculi in capite eius in principali
uidelicet cordis iuxta illud qđ in
euangelio legimus. Beati mundo
corde. qm̄ ipsi dm̄ uidebunt. Et
quid cogitatis in cordib; uris. Alii
uero ex hūi occasione capituli
TONES MONIKON. nō in corde sed
iuxta platonē in cerebro suspicantur.
Tu rex cogitare cepisti in strato tuo
quid esset futurum post haec. Pro eo
qđ est post haec soli septuaginta dies
nouissimo transtuler̄. qđ si ita legit̄
sollicitius requiramus ubi dies no
uissimi scripti sunt & redarguam̄
eos qui mundū nō putant ee peri
turum. Nūquā enī dies appellarent̄
nouissimi. si mundus esset ętnus.
Quoq; dicit. tu rex cogitare coe
pisti. indicat causā somnii qđ idcirco
ei ds̄ futurorū misteria reuelaret.
quia ipse rex uoluerit scire uen
tura. Et tu nabucodonosor diuinę
inspirationis miretur grām. Non
solum qđ in somnio uiderit. sed
& ante somniū quid tacitus cogi
taret. exponit. Et qui reuelat
misteria. ostendit tibi que uen
tura sunt. Illud qđ in euangelio legim̄

qui solem suū oriri facit sup bonos et
malos. etiā sup nabucodonosor intelli
gimus esse completū. Tanta enī cle
mentia est omnipotentis dī. ut etiā nabu
codonosor dispensationis suę qua mundū
regit misteria reuelaret. interrogam̄
eos qui diuersas asserunt ee naturas
cuius naturae nabucodonosor. intelle
gant bone an male. si bonę cur impius
dicitur. si malę. cur malo atq; terreno
idem cōi quo sua ds̄ sacramenta mons
trauit. Michi quoq; nō in sapientia
que est in me plus quam in cunctis ui
uentib; sacramentū hoc reuelatū est.
sed ut interpretatio regis manifesta
fieret. Putauerat rex noticiā futurorum
sollertia mentis humanę posse conp
hendi. et ideo sapientes babilonis inter
fici iusserat. ergo daniel & eos excusat
qui dicere nō potuer̄. & ipse inuidiā
fugit ne quis existimet eū qui dicturus est
ppria dixisse sapientia. Causa autem
reuelationis propheticę regis ē desideriū
qui uoluit uentura cognoscere. ergo nō
erat regē quando propter illius scientiam
sibi dicitur adō misteria reuelata. Et hoc
considerandū. qđ somnia in quib; aliqua
uentura signantur. et quasi p nebulam
ueritas demonstratur. nō pateant coniec
toribus & humana mentis arbitrio. sed
dī solius scientię. Tu rex uidebas & ecce
quasi statua una grandis statua illa magna
et statua nimis sublimis stabat contra
te. et intuitus eius erat terribilis. huius
statuę. caput ex auro optimo erat. pectus

aute͂ & brachia de argento. porro uenter
& femora ex ere. Tibię autem ferreę. pedū
quedam pars erat ferrea. quedam fic
tilis. Videbas ita donec abscissus est la
pis sine manibus. et percussit statuā in pe
dib; suis ferreis et fictilibus. & commi
nuit eos. Tunc contrita sunt pariter
ferrū testa aes. argentū et aurū. & re
dacta sunt quasi in fauillā ęstiuę are
rapta sunt a uento. nullusq; locus inuentus
est ei. Lapis autē qui percusserat statuā
factus est mons magnus. et impleuit
uniuersā terrā. Pro statua id est
ANAPANTE. qđ solus interpretatus est
symmacus. ceteri imaginē transtu
lerunt. uolentes hoc nomine si
militudinē ostendere futurorum.
Sequamur interpretationem propheticam.
et danielis uerba cantantes que ab illo
breuiter dicta sunt latius exponamus.
Caput inquid aureum tu es rex.
Per qđ ostenditur regnū primū babi
loniū auro preciosissimo conparatum.
Et post te consurget regnū aliud minus
te. Medorū uidelicet atq; persarum
qđ argenti habet similitudinē minus
priore. et nō maius sequente. Et reg
nū tertiū aliud eneum qđ imperabit
uniuersę terrae. Alexandrū signifi
cat et regnū macedonū successorumq;
alexandri. qđ recte eneū dicitur. inter
omīa enī metalla ęs uocabilius est
& retinnit clarius. et sonitus eius
longe lateq; diffunditur. ut nō solū
famā et potentiā regni. sed eloquen
tia greci sermonis ostenderet.
Regnū autē quartum. quod perspicue
pertinet ad romanos ferreū est qđ
comminuit et domat omīa. Sed pe
des eius et digiti ex parte ferrei et ex
parte sunt fictiles. Qđ hoc tēpore ma
nifestissime conprobatur. Sicut enim
in principio nichil romano imperio for
tius et durius fuit. ita in finem rerū
nichil inbecillius quando et in bellis
ciuilib; et aduersum diuersas nati
ones aliarū gentiū barbarū indi
gemus auxilio. In fine autē horū om
nium regnorum auri argenti ęris et
ferri abscisus est lapis dn̄s atq; sal
uator sine manib; id est absq; coitu &
humano semine de utero uirginali &
contritis omnib; regnis factus est
mons magnus. et impleuit uniuersā
terrā. qđ iudei et impius porfirius
male ad poplm̄ referunt isrl̄. quē
in fine seculorum uolunt ēē fortissi
mū. & omīa regna conterere &
regnare in ęternū. Dš magnus
ostendit regi que futura sunt.
postea. Rursum reuelatione som
nii. non sui dicit merita. sed ut inter
pretatio regi manifesta fieret et doceret
regē quod dš solus esset colendus. Tunc
rex nabucodonosor cecidit in fa
ciē suā. & danielem adorauit &
hostias et incensum precepit ut sa
crificarent ei. Hunc locū calum
niatur porfirius qđ numquā super
bissimus rex captiuū adorauerit

quasi non eligationes ob signorū magnitu
dinem paulo et barnabe uoluerint hos
tias immolare. error ergo gentilium
qui omne qđ supra se est deos putant scrip
turae non debent imputari quę simpliciter
refert universa quę gesta sunt. sed et
hoc possumus dicere. qđ causas adorādi
et immolatarū hostiarū et incensi atq;
sacrificii ipse rex exposuerit dicens
ad danielem. Vere deus uester d̄s deorum
est et dn̄s regum et reuelans misteria
qm̄ potuisti aperire sacramentū hoc.
Ergo non tam danielem quā in daniele
adorat dm̄ qui misteria reuelauit qđ et
alexandrum regē macedonū in ponti
fice ioiadē fecisse legimus. qđ si displicet
hoc dicendū ē nabucodonosor signorum
magnitudinē et stupore confusum quid fa
ceret ignorasse. et ut qui uerū dm̄ intelle
gebat et dnm̄ regū seruū eius adoraret
et illi adoleret incensū. Tunc rex da
nielem in sublime extulit. et munera
magna et multa dedit ei et constituit
eū principē sup omīs puintias babilonis.
et prefectū et magistratū sup cunctos sa
pientes babilonis. Et in hoc calumniator
aecclę pphetam rep̄hendere nititur.
quia non recusaverit munera. et honorē
babilonū libenter susceperit. nō consi
derans ideo regē uidisse somniū et inter
pretationis misteria p puerū reuelata et
daniel cresceret. et in loco captiuitatis
princeps omniū fieret caldeorū. et dī
omnipotentia nosceretur qđ quidem et io
seph. et apud pharaonē et egiptū factum

legimus. et in mardocheo apud assuerū
ut in utroq; gente haberent captiui et
peregrinantes ex iudeis solacia uidentes
hominē gentis suę egiptiorū esse principē
ut caldeorum. Daniel autem postulauit
a rege. et constituit eū sup opera pro
uintię babilonis. sidrach misach et abde
nago. Nō obliuiscitur eorū cū quibus
dnm̄ deprecatus est. et secū periclitati
fuerant. itaq; facit eos iudices puintiarū.
ipse autē a regis latere non recedit.

EXPL. ET VISIO SECVNDA

UBI POPLI TRIB; ET LINGUAE ADO
RANT STATUĀ AUREĀ QUĀ FECIT
NABUCODONOSOR REX.
UBI NABUCODONOSOR REX IUSSIT
TRES PUEROS IN FORNACEM
IGNIS ARDENTIS MITTERE
nabucodonosor
rex.

Velox oblivio veritatis
ut qui dudū servū dī quasi
dm̄ adoraverat. nunc sta
tuā sibi fieri iubeat. ut ipse
adoraretur in statua. Quod autē
aurea fit. & infinita ponderis illud
in causa est ut stupore videntib; crescat.
& rex in imaginem adoretur ut d̄ s̄.
dum unusquisq; suā consecrat ava
ritiā. Datur quoq; per occasione
captivorū barbaris nationibus
salutis occasio. ut qui primū p da
nielis revelatione potentiam cog
noverant unius dei. In triumquoq;
puerorū fortitudinē discant mortē
debere contemni & idola nō colere.
Et statuit eam in campo duram
provinciae babilonis. Pro dura
theodotio de yra sim machus dorum
septuaginta ΠΕΡΙΒΟΛΩ transtu
lerunt. quod nos vibarium vel
conclusum dicere possumus. Misit
ad congregandos satrapas ma
gistratus et iudices duces & ti
rannos et praefectus. omnesq;
principes regionum. Excelsa
periculosius stant. & citius cor
ruunt quę sublimia sunt. Princi
pes congregantur ad adorandā sta
tuā. ut p principes seducantur
& gentes. Qui enī divites sunt &
potentes. dū timent carere divi
tiis & potentia facilius subplan
tantur. seductis autem magistra
tibus subdita ppl̄i maiorū exemplo
pereunt. Et preco clamabat valentē.
Vobis dicitur populis trib; et linguis.
In hora qua audieritis sonitum tubę
fistulę et citharae sambucę psalterii
& simphoniae. & universi generis
musicorū. cadentes adorate statuam
aureā quā constituit nabucodonosor rex.
Siquis autē non ceciderit. & adoraverit.
eadē hora mittetur in fornacē ignis
ardentem. Non quo omīs ppl̄i uni
versam nationū in campo durā pot
erint congregari. & adorare aureā
statuā. sed qd in principib; cunctarū
gentiū omīs gentes & ppl̄i adorasse
credantur. Omnē scripturā scām
mente percurrens. nisi tamen me fallit
oblivio. Nequaquā reperio. qd
scōrum quisquā dm̄ cadens adora
verit. sed quicūq; idola & demones
& res inlicitas adoraverit cadet.
Res inlicitas dicitur adorare. ut in
p̄senti loco nō semel sed crebrius.
& in evangelium diabolus loquitur ad
dnm̄. haec omnia tibi dabo. si cadens
adoraveris me. Sed & hoc dicendū
omīs hereticos qui fulgore eloquen
tiae secularis falsū dogma compo
nunt. aureā statuā facere. et quan
tū in se est p suasione compellere.
ut cadentes adorent idolū falsitatis.
Statim ut audierint omīs ppl̄i so
num tubę fistulę. & citharę.
Eodē sensu accipiendū quod supra ut
omīs ppl̄os intellegamus in principib̄
neq; enī ait esse universos simul po

tetant natione. Statimq; in ipso tempore accedentes caldei. accusauerunt iudeos. Quia prepositos in babilone regis operib; inuidebant & offendebantur peregrino cultu et aduersione idolorum nancti occasione criminantur ad rem. denique sequitur. Sunt uiri iudei quos constituisti sup opera regis babilonię sidrach misach. et abdenago. Qui contempserunt decretum tuum. & quodammodo si eloquuntur. quos praetulisti nobis et e captiuos ac seruos principes esse fecisti. & elatos in superbia tua precepta contempnunt. Deos tuos non colunt. & statuam auream quam erexisti non adorant.

Quod in principio huius diximus uisionis. hic manifestius adprobatur alios esse deos nabucodonosor. & aliam statuam auream quam in cultum sui iussit erigit. Nam et in consequentib; ipse rex loquitur. Deos meos non colitis. & statuam auream quam constitui non adoratis. Alii hanc dicunt scripturę scę consuetudinem ut unum idolum appellet pluraliter ut est illud. in exodo de uitulo. hi sunt dii tui isrl qui eduxerunt te de terra ęgipti. & in regnum uolumine ieroboam ponens aureum uitulum in bethel idola fecisse narratur. e contrario multa demonia singulari numero appellantur in esaya inclinauit se & adorauit illud. et uotum faciens dicit ds meus es tu. Prosternite uos et adorate statuam quam feci.

Quod si non adorauertis. eadem hora mittemini in fornace ignis ardentis. Qua qua in furore perceperat adduci pueros. tamen dat spatium penitudinis. ut si ceciderint et adorauerint prior culpa uenia consequatur. Si autem adorare contempserint. presens poena sit fornacis ardentis. Et quis est ds qui eripiat uos de manu mea.

Ille uidelicet cuius seruum dudum adorasti quem uere dm deorum et dnm regum esse dixisti. Nabucodonosor rex. non oportet nos de hac re respondere tibi. In hebreo non habet regem ne adolari uiderentur impio. aut regem uocare qui ad iniqua conpelleret.

Quod si quis contentiosus regem quoque legerit. dicam eos non peccare ter regem ad effusionem sui sanguinis prouocare. sed ita reddere regi honorem debitum. ut dei cultus non ledatur. Quod autem ait non oportet nos de hac re respondere tibi. Ille sensus est non debes audire uerba quorum iam rebus ipsis probabis fortitudinem atque constantiam. Ecce enim ds nr quem colimus potest eripere nos de camino ignis ardentis et de manib; tuis rex liberare. Unde se putabat terrere pueros. inde cernit in eis materiam fortitudinis. nec in longum differ sed presens sibi pollicentur auxilium dicentes. Ecce enim ds nr quem colimus ipse nos & de eo quod minaris incendio. et de tuis potest manib; liberare.

Quod si noluerit pulere ad id quod dixerat potest eripere nos. non intulit

contrarium si non potuerit. sed si noluerit
ut non impossibilitatis dei sed uoluntatis
sit si perierint. Notum tibi sit rex
quia deos tuos non colimus. & statuam
auream quam erexisti non adoramus.
Siue statuam ut simmacus siue statuam au
ream ut ceteri transtulerunt uoluerimus le
gere cultores dei eam adorare non de
bent. Ergo iudices et principes saeculi qui
imperatorum statuas adorant. et ima
gines hoc se facere intellegant. quod tres
pueri facere nolentes placuerunt deo.
Et notanda proprietas. deos coli. imaginem
adorari dicit. quod utrumque seruos dei non
conuenit. Tunc nabucodonosor repletus
est furore. et aspectus faciei illius com
mutatus est. In quibusdam psalmis tituli
prenotantur pro his qui commutabuntur.
Sermo igitur commutationis ambiguus
est. & de bono in malum et de malo in bonum
neque enim commutatio uultus nabu
codonosor bone parti poterit coap
tari. licet quidam et inscriptione
psalmorum de bono ad malum referant.
quod hi qui naturaliter debuerant intel
ligere deum. contra xpm et sanctos eius
perturbatione mentis et furore mutati sint.
Et precepit ut succenderetur fornax
septuplum quam incendi consueuerat.
Quasi non possit simplex et solitus ignis
trium puerorum consumere corpora sed
furor et ira que insanie proxima est modum
tenere non potest. Et uult eos multiplices
pene commutatione terere. quos para
tos uidebat ad mortem. Et confestim uiri

illi uincti cum brachis suis et thiaris
& calciamentis & uestibus missi sunt in
fornacem ignis ardentis. Brachus quas Symmachus
ΑΝΑΞΙΡΙΔΑϹ interpretatus est aquila
& teodotio saraballa dixerunt. Et non ut
corrupte legitur sarabara. Lingua autem
caldeorum crura omnium uocantur & tibiae.
ΕΤΟ ΛΜΝΙΜѠϹ etiam brace eorum quibus
crura teguntur et tibie. Quasi crurales &
tibiales appellate sunt. Thiara autem uerbum
grecum est et usu uersum in latinum. de quo &
uirgilius. Sceptrumque sacerque thiaras.
Est autem genus pallioli. quo persarum caldeorumque
genus utitur. Porro uiros illos qui mise
rant sidrach misach et abdenago. interfecit
flamma ignis. Eos uiros de quibus supra di
xerunt. et uiris fortissimis de exercitu suo
iussit ut ligatis pedibus sidrach misach et
abdenago. mitterent eos in fornacem ignis
ardentem. Non ergo fortuitu quoscumque mi
nistros perdidit nabucodonosor. sed uiros
fortes de toto exercitu suo et ad bella
promptissimos ut non solum miraculo perte
mesceret. sed exercitus sui damna sentiret.
Viri autem id est tres sidrach misach et abde
nago. ceciderunt in medio camini ignis
ardentis colligati. Grande miraculum
ligati mittuntur in fornace & cadunt
in medio ignis precipites. Ardent uin
cula quibus ligati sunt. et uinctorum cor
pora timens flamma non tetigit. Huc
usque aebrei legunt media que secuntur
usque ad finem cantici trium puerorum
in hebraico non habetur de quibus ne
omnino preterisse uideamur pauca dicenda

sunt. Benedictus es dne ds patrum
nrorum et laudabilis et gloriosum nomen
tuum in secta. quia iustus es in omnib; que
fecisti nobis et uniuersa opera tua uera
et uie tue recte & omia iudicia tua uera.
Iudicia eni uera fecisti iuxta omia que in-
duxisti sup nos. Quando diuersis premimur
angustiis ex toto cordis hoc loquimur affectu
et quicquid nobis acciderit. iuste nos sustinere
fateamur. ut compleatur in nobis illud qd scrip
tu est. exultauerunt & letate sunt filie iude
in omnibus iudiciis tuis dne. Peccauimus eni
et iniq; egimus recedentes a te et deliquimus
in omnibus. Et certe tres pueri non pecca
uerant. nec eius etatis erant. quando duc
ti sunt in babilone. ut ppter sua uitia punι
rentur. Ergo quomodo hii ex psona ppli
locuntur. sic et illud apti legendu est. non
eni qd uolo hoc ago. sed qd uolo illud operor.
& cetera que in eodem loco scripta sunt.
Quia dne imminuti sumus plus quam omnes gen
tes et sumus humiles in uniuersa tra.
hodie ppter peccata nra. Et no est in hoc
tempore princeps & ppha et dux. neque
holocaustu. neq; sacrificiu neq; oblatio
neq; incensum. neq; locus primitiaru
cora te ut possimus inuenire miscdiam.
his uersiculis utendu est si quando eccle
ppt peccata ppli scorum uirorum et magis
trorum qui in di lege doctissimi sunt sustinent
penuria. Et quando in psecutionib; non
offeratur sacrificiu et oblatio quidam hunc
locu ad celeste referunt ihrlm qd anime
ad eterna delapse & in loco lacrimaru
& confessionis posite plangant antiqua
& cetera que ppheta lis sermo complec
titur. sed haec non recipit aeccta di.
Sed in anima contrita et spu humili
tatis suscipiamur. Et ex presenti loco
et ex eo quod sequitur. benedicite spc
& anime iustorum dno. & in psalmis. Sa
crificium do sps contribulatus. cor
contritu et humiliatu ds no despiciet.
Sunt qui alium uellint ee spm in homine
excepto spu sco & alia manus ad labo
randum eisertt. Quomodo absq; carne
et gra sps sci duae substantie et duo inte
riores homines in uno homine ee dicat.
Et no cessabant qui miserant eos ministri
regis succendere fornace napta et
stuppa et pice et malleolis. Et salustius
scribit in historiis. qd napta genus sit
fomitis apud psas quod ut maxime
nutriuntur incendia. Alii ossa oliuaru
que pciunt cu amurca arefacta. napta
appellari putant. unde et grece CETTT
PNNH dicitur. ab eo qd TTYTI. idest
igne nutriat. Angls aute dni descendit
cum azaria. et sociis eius in fornace &
excussit flama ignis de fornace. et fecit me
diu fornacis quasi uentu roris flante et
non tetigit eos omnino ignis. neq; contris
tauit. nec quicqua molestie eis intulit.
Oppressa pturbationib; anima et uariis
molestiis occupata cu hominu desperaret
auxiliu. et tota ad dm fuerit mente
conuersa. descendet ad ea angls scilicet
sermo diuinus. & excutiat flame extu
antis ardores & nequaqua ignita iacula
inimici cordis nri arcana penetrent. nec

illius fornacę laudamur. Benedicite sci
& humiles corde dnm. Humilitatem
cordis habere et p̄sens uersiculos docet.
& illud qđ in eu̅g̅lio dicitur. discite
a me q̄m mitis sum et humilis corde &
inuenietis requię̄ animab; uris. Cordis
autē illa est humilitas. quę in alio loco
paupertas sp̄s appellatur. ut nō erigam̄
superbia. nec ficta gł̄a humilitate
queramus. sed toto corde inclinem̄.
Benedicite om̄ia opera dn̄i dn̄o. Gene
rali laudatione premissa qđ om̄is crea
tura debeat laudare dm̄ in consequen
tib; per partes singula cohortatur.
anglos et cęlos. aquas atq; uirtutes. solē
& lunā. imbrem et rorem sp̄m ignem
& aestū. frigus. & estus. et cętera quę
longum est texere. ita ut fontes quoq;
et maria. et cęte. et uolucres bestiasq;
et peccora ad laudē dn̄i p̄uocet et filios
hominum. & post omne hominū genus.
isrl̄em et de ipso isrl̄e sacerdotes et ser
uos dn̄i sp̄s animasq; iustorū. scōs et hu
miles corde. Et ad extremū ananiam
azariā misael qui ad laudes dn̄i p̄ex
ferta beneficio p̄uocantur. Omis autē
creatura non uoce sed opere laudat dn̄i
quia ex creaturis consequenter creator
intelligitur. et singulis operib; atq;
effectibus dī magnificentia demonstrat̄.
Tunc nabucodonosor rex obstupuit
et surrexit p̄pere et ait obtimatib;
suis. Huc usq; de teodotionis pauca
perstrinximus. & confessionis et
laudū triū puerorū. Quę nō habent̄

in ebreo ex in sequamur a ebraica ueritatē.
Et surrexit propere. et ait obtimatib;
suis. Punitis principibus rex corripitur
ut uiuens glorificet dm̄. Interrogat aut̄
obtimates suos quorū accusatione et con
silio tres pueros in igne fornacis miserit
ut illis respondentib; se misisse tres pue
ros in fornace sed eis nuntiet & ostendat.
Ecce ego uideo uiros quattuor solutos
et ambulantes in medio ignis. et nichil
corruptionis in eis est. et species quarti
similitudo filio dī. Rursum dicam.
O quam sapiens ignis. quā inenarrabilis
dī potentia uinculis stricta sūt corpora.
Uruntur uincula. corpora nō uruntur.
Speciem autē quarti quē similē dicit fi
lio dī. uel anglm̄ debet accipere. ut
septuaginta transtulerunt. uł certe
ut plerisq; arbitrantur dn̄m saluatorē.
sed nescio quomodo rex impius dī filium
uidere mereatur. Ergo iuxta sim
macum qui interpretatus est species
autem quarti similitudo filiorū. non dī
sed dōrum. Angli sentiendi sunt. quos
dī et dōrum. ut dī filii. sepissime nun
cupantur. Hoc iuxta storia. ceterū in
tippo p̄figurat iste angls siue filius dī dnm̄
nrm̄ ihm̄ xp̄m qui ad fornacem descendit
inferni. In quo clausę et peccatorū et iustorū
animę tenebantur. ut absq; exustione et
noxa sui. eos qui tenebantur inclusi mortis
uincula liberaret. Tunc accessit nabuco
donosor ad ostiū fornacis ignis ardentis
et ait. Pauore perterritus nō p nuntios requirit
a pueris. sed ipse eos querit ex nomine uocat

Storia quidem manifesta est
& non magna interpretatione
indiget quod offensa di nabucodonosor
uersus in amentiam et septem annis inter
bruta animantia uixerit. & herbarum
radicib; alitus sit. ac postea di misericordia
restitutus in regnum laudauerit. et glo
rificauerit regem celi qui omnia opera
eius uera. & uię eius iudicia. et gradi
entes in superbia potest humiliare. sed qui
uolunt per nabucodonosor contrariam forti
tudinem intellegere. de qua dns loquitur.
in euangelio. Videbam satan cadentem quasi
fulgur de caelo. Et iohannes in apoca
lipsin. quod draco cadens in terram. tertiam
partem stellarum secum traxerit. Et esaias.
Quomodo cecidit lucifer qui mane oriebatur
asserunt nequaquam potuisse fieri. ut feno
per septem annos uesceretur homo qui nutritus
est in deliciis. et septem annis absq; ulla
ratione corporis sui inter bestias uixerit.
& quomodo amenti homini per septem
annos imperium reseruatum sit regnumq; po
tentissimum absq; rege tanto tempore fu
erat. aut si alius ille successit in regnum.
Cuius uecordię examinandus sit ut cederet
imperium. quod tanto tempore possidebat
presertim cum storiae caldeorum nichil tale
contineant. nec potuisse fieri. ut quidem
maiorib; scribserint. minora reticerent.
haec autem omnia querunt et replicant ut
cum storia non steterit per nabucodonosor
diabolus significetur. Quod nos nequaquam
recipimus. ne omnia que legimus umbrae
uideantur & fabulę. Quis enim amentes ho
mines non cernat instar brutorum animan
tium in agris uiuere. locisq; siluestrib;
et ut cuncta preteream cum multum incre
dibiliora et grecę et romanae storiae
accidisse hominibus prodiderint. scillam
quoq; & cimeram idram atq; centauros
aues et feras flores & arbores stellas
& lapides factos ex hominib; narrent.
Quid mirum est. si ad ostendendam potentiam
di et humiliandam regum superbiam. hoc
di iudicio sit paratum. Quietus eram
in domo mea et florens in palatio
meo siue in trono. Ut interpretatus
est teodotio. domum autem diaboli
qui sensum sequerentur contrarium
mundum istum intellegunt. De quo et
in euangelio ipse loquitur ad saluatorem.
haec omnia michi tradita sunt. & apostolus
dicit. mundus in maligno positus est.
Somnium uidi quod perterruit me.
Respondeant quale somnium uiderit
contraria fortitudo nisi forte omne
quod in hoc mundo habere uidetur. umbra
& somnium est. Et uisiones capitis mei
conturbauerunt me. Nota quod et na
bucodonosor uisiones non oculorum
et cordis. sed capitis nouerit. quia
propter gratiam seruorum di futurorum illi
misteria reuelantur. Donec collega
ingressus est in conspectu meo
daniel. Exceptis septuaginta trans
latorib; qui hec omnia nescio qua
ratione preterierunt tres reliqui

collegam interpretati sunt. Unde iudicio magistrorum ecclesiae editio eorum in hoc volumine repudiata est. Et theodotionis vulgo legitur quae et hebraeo et ceteris translatoribus congruit. Unde et origenes in nono stromatum volumine asserit se quae sequuntur ab hoc loco in propheta daniele. Non iuxta septuaginta interpretes qui multum ab hebraica veritate discordant. sed iuxta theodotionis editionem disserere. Qui habet spiritum deorum sanctorum in semetipso.

Pro eo quod hic dicitur deorum sanctorum in lingua caldea qua scriptus est daniel legimus. BELAIN CADISIN. quod deos sanctos et non deum sanctum significat. ut theodotio interpretatus est. nec mirum si erret nabucodonosor. et quicquid supra se cernit non deum. sed deos arbitretur. Denique et in consequentibus. Baltasar princeps ariolorum quem ego scio quod spiritum deorum sanctorum habeat in se. Baltasar princeps ariolorum sive incantatorum ut alii interpretati sunt. non mirum si princeps ariolorum omnium constitutus sit qui ad praeceptum regis sapientiam didicerat caldeorum et decuplum omnium sapientior fuerat inventus. Quaeram ab his qui in hac visione non recipiunt historiam. Quis iste sit nabucodonosor qui somnium viderit. et quis daniel qui somnium eius edisserat et ventura praedicat. Et quomodo hic ipse daniel qui itaque iuxta eos sanctorum intellegenda est fortitudo. A nabucodonosor princeps ariolorum eius constituitur. et collega appellatur. Videbam. et ecce arbor in medio terrae et altitudo eius nimia magna arbor et fortis. et proceritas eius contingens caelum. aspectus illius erat usque ad terminos universae terrae. Non solum de nabucodonosor rege caldeo. sed de omnibus impiis propheta loquitur. Vidi impium exaltatum et elevatum sicut cedros libani. qui non virtutum magnitudine. sed sua elevabantur superbia. et ideo exciduntur et corruunt.

Unde est illud sectari quod dominus docet in euangelio. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Quod autem ait. iuxta theodotionem. TO KYTOCI id est altitudo eius AKYPIA sive ut postea ipse interpretatus est id est dominatio per quo nos vertimus aspectus eius idem contemptores historiae calumniantur quod nequaquam dominatio nabucodonosor orbem terrarum possederit. neque enim grecis ac barbaris cunctisque septemtrionis et occidentis nationibus imperavit. sed tantum orientis partibus praefuit. id est asiae. nec non et europam. et libiam. Ex quo intellegi volunt ad diabolum cuncta referenda. Cum haec omnia nos qui symbolice dicta debeamus accipere ob superbiam regis impii qui tantum glorietur. in esaya in caelum tenere se iactet et orbem terrarum quasi nidum et ova voluerit.

Et ecce uigil et scs de celo descendit.
Pro uigil teodotio ipsum caldaicum
uerbum posuit his quos p tres litte
ras. AIPIN. Resseri bitur signi
ficat autem angelos. quod semp uigi
lent. et addi imperium sint pa
rati. unde et nos crebris pnotatio
nibus imitamur angelorum officia
et dno dicitur. Non dormitabit
neq; dormiet. qui custodit isrl.
Deniq; et in consequentib; legimus.
In sententia uigilum hoc est an
gelorum decretum est et sermo
scorum et petitio. Consuetudo
autem greci latiniq; sermonis irim
uocat que p multis colorem arcum
ad terras descendere dicitur. Tunc
daniel cuius nomen est baltasar
cepit intra semedipsum tacitus co
gitare quasi ora una. et cogitati
ones eius conturbabant eum. res
pondit q; rex ait. baltasar. som
nium et intpretatio eius nō contur
bent te. Tacitus intellexit dan.
somnium esse contra regem et timore
cordis uultus pallore signabat do
lebat q; p eo qui ei honoris pluri
mum detulerat. et ne uideretur in
sultare atq; letare contra ostium
regem. Deniq; detestans id qd
uidebat loquitur ad eum. Dne mi.
somnium hoc his qui te oderunt
et intpretatio eius hostib; tuis sit.
Videns ergo nabucodonosor eum me
tuere ne sinistrum quid atq; contra
rium contra regem dicere uideatur co
hortatur. ut simpliciter et uera lo
quatur qd intelligit. nec quicquam
metuat. Arborem quam uidisti su
blimem atq; robustam. tu es rex
qui magnificatus es et inualuisti. et
magnitudo tua creuit. et potestas
tua in terminos uniuerse terrae.
Absq; regis iniuria. explicat ueri
tatem. ut nō eum supbię sed poten
tiae uideatur arguere. Et uinciatur
ferro et ere in herbis foris et rore
caeli conspargatur. et cum feris sit
pabulum eius donec septem tempora
commutentur sup eum. Et supra
similiter scriptum est. Querunt
ergo a nobis qui istorię contradicunt
quomodo in uinculo ferreo et ere
fuerit nabucodonosor. aut quis eum
uinxerit. et compedib; alligarit.
cum pspicuum sit omis furiosus nese
pcipitent. et alios ferro inuadunt
catenis ligari. Haec est intpreta
tio altissimi que puenit sup dnm
meum regem. Austeritatem sententie
uerborum temperat blanditiis.
et cum dura precesserint mitiorib;
repmissis reuelat animum tristi. de
niq; infert. Regnum tuum tibi ma
nebit postquam cognoueris po
testatem ee caelestem. Vnde hi
qui historiā contra dicunt et uolunt
diabolo reddi pristinam dignitatē
in hoc loco uelificant. qd post tor
menta. post efferationem. post her

barū et fēni cibos. et septē annorū cir
culos confiteatur dm̄. et sit qui prius
fuerat qui respondere debent quo
modo congruat. ut angeli qui nunquam
quam consuerunt eū rursus princi
pem abeant. qui p penitentiam sit
reuersus. Quam obrem. rex consiliū
meum placeat tibi. et peccata tua
elemosinis redime et iniquitates
tuas misericordiis pauperū for
sitan ignoscat delictis tuis. Si pre
dixit. sententiam di non potest in
mutari. quomodo hortatur ad e
lemosinas & misericordiam pauperum
ut di sententia conmutetur. Quod
facile soluitur ezechię regis exemplo quē
esaias dixerat ēē morturū et ninnui
tarū adhuc tres dies et ninue subuer
tetur. Et tamen ad preces ezechię et nin
niuę di sententia conmutata est. non
uanitate iudicii. sed eorum conuersa
tione qui meruere indulgentiam.
Alioquin. et in iheremia loquitur
ds̄ si se mala minari super gentē.
& si bona fecerit minas clemen
tia conmutare rursum bona agen
tis. et asserit polliceri. et si mala
fecerit. dicit se suā mutare senten
tiam non sed in homines opera que
mutata sunt. neq; enī ds̄ homini b;
sed uitiis irascitur. Quę cū homine
non fuerint. nequaquam punit quod
mutatū est. Dicamus & aliter. fecit
quidem nabucodonosor iuxta da
nielis consiliū misericordias in pauperes.

Idcirco usq; ad mensem duodecimū
ineū est delata sententia. sed quia
postea ambulans in aula in babilonis
gloriatur & dicit. Nonne haec est babilon
magna quā ego aedificaui in domum
regni in robore fortitudinis meę. et
in gloria nominis mei. Bonū misericordię per
didit superbię. Forsitan ignoscat delictis
tuis. Cum beatus daniel prescius futu
rorū de sententiam di dubitet & rem
temerariā faciunt qui audacter pecca
toribus indulgentiā pollicentur. &
tamen sciendū quod in nabucodonosor
bona opera facienti ueniā repromittitur
multo malis. aliis promittitur qui le
uiora peccauerint. Legimus et in hiere
miam preceptū populum iudeorum ut orent
pro babilonis. quia in pace eorū sit pax
captiuorū. Cum adhuc sermo ēēt in
ore regis. uox de celo ruit. Tibi dicitur
nabucodonosor. Regnū tuū transit
ate. Adrogans gloriatio. statim punitur
a dno. & ideo nō differtur sententia.
ne uideatur misericordia in pauperes minime
fuisse. sed statim ut locutus ē pro superbia.
perdidit regnūque quod ob elemosinas fuerat
reseruatum. Donec scias quod dominetur
excelsus in regnū hominum. Magna
miserię conlatio. quando in tormentis po
situs. sentit prospera. Quāquā nabucodonos
or tanti furoris sit. et amentię in ma
lorū tempore bonorū quę ei dns pro
miserat non fuerit recordatus. Ego
nabucodonosor oculos meos ad celū le
uaui. et sensus mis redditus est michi.

Nisi oculos leuasset ad celũ. sensũ pristinũ
non ceperat. Quando autẽ dicit sibi sen
sum redditũ ostendit. nõ formã se ami
sisse sed mentem. Et regnũ eius in gene
ratione et generatione. Si hoc q(uo)d in s
cripturis dicitur in generatione et ge
neratione simpliciter accipim(us) p(ro) eo q(uo)d
est in omnia futura tempora nulla questio
est. Sin autẽ ut sepe diximus genera
tio et generatio duas generationes signi
ficat legis et euglii. querendũ ẽ quo
modo nabucodonosor di sacramenta
cognouerit. nisi forte hoc dicamus q(uo)d
postquã oculos leuauit ad celũ et rece
pit pristinã statum et exaltauit et bene
dixit dm̃ uiuentẽ in sempiternum. etiam
haec nõ ignorauerit. Iuxta uoluntatẽ
enĩ facit tam in celo quã in terra et nõ
est qui resistat manui eius et dicat quare
fecisti. Et hoc loquitur quasi homo seculi.
Nõ enĩ q(uo)d uult hoc facit. sed q(uo)d bonum
est hoc uult ds. Nabucodonosor autẽ
sic locutus. ut dum potentiã di predicat.
iusticiã eius uideatur arguere q(uo)d in me
rito penã sustinuerit. Et optimates mei
et magistratus mei requisierunt me. et in
regnum meũ constitutus sũ. et mag
nificentia amplior addita est michi.
Ergo iuxta eos qui storiã contradicunt
omis angelicę fortitudines requisiturę s(un)t
diabolum. et in tantũ crescit potentia.
qui condã aduersus dm̃ superbierat. ut
malos futurus sit quã fuit ante pec
catum. Quia omnia opera eius uera.
et uię ei(us) iudicia. et gradientes in superbia
potest humiliare. Intellex(it) nabuco
donosor quare septẽ septẽ annis
penas sustinuerit. et idcirco se humi
liatum quia contra dm̃ superbierat.
Baltasar rex fecit grande conuiuiũ
optimatibus suis mille. et unusquisq;
secundum suam bibebat etatem.

antonij ergo sacramentum domi

MANE
TECHEL
FARES
DANIHEL SCRIPTU
RÁ EXPONIT.
BALTASAR REX ASPICIT MANÚ
SCRIBENTÉ CONTRA CANDELABRÚ.
BALTASAR RIX
CONUIUIÚ FACIT
OBTIMATIB; SUIS.

Sciendum est non esse hunc filium nabu
codonosor. ut uulgo legentes
arbitrantur. sed iuxta berosum
qui caldeam scribit storiam et io
sippum qui berosum sequitur post nabu
codonosor. qui regnauit annis quadra
ginta tribus. successisse in regnum eius
filius qui uocatur euilmerodach.
de quo scripsit et iheremias. quod in
primo anno regni sui leuauerit ca
put ioachim regis iudee. et edu
xerit eum de domo carceris. Refert
idem iosephus quod post mortem euil
merodach. in regnum patris succes
serit filius eius neglisar. post quam
rursum filius eius labor sordoch.
Quo mortuo. baltasar filius ei regnum
tenuerit. quem nunc scriptura com
memorat. Quo interfecto a dario
rege medorum. qui cyri regis persarum
auunculus fuit. et cyro perse quae
duo regna esayas ascensorem bige
cameli. et asini. uocat destructum
esse imperium caldeorum. quod quidem
et xenofon. in cyri maioris scribit
infantia. et pompeius trogus. et
multi alii qui barbaras scripsere
storias. hunc darium in grecis uolu
minibus quidam astiagen. alii astiagis
filium putant. et alio apud eos ap
pellari nomine unusquisque autem princi
pum uocatorum iuxta suam bibebat ae
tatem. siue ut ceteri interpretes trans
tulerunt. bibebat ipse rex uinum
coram cunctis principibus quos uocauerat.

Baltasar non filius nabuchodonosor fuit. sed nepos.

Praecepit ergo iam temulentus ut affe
rrentur uasa aurea atque argentea
quae asportauerat nabuco
donosor pater eius de templo quod
fuit in hierusalem. ut biberent in eis rex
et obtimates eius uxoresque eius et
concubinae. Tradunt hebrei huius
cemodi fabulam usque ad septuage
simum annum quo iheremias captiui
tatem populi iudeorum dixerat esse
soluendam. de quo et zaccarias
in principio uoluminis sui loquitur
irrita putans dei pollicitationem
baltasar. falsumque promissum uersus
in gaudium. fecit grande conuiuium
insultans quodammodo spei iudeorum
et uasis templi dei. sed statim ultio
consecuta est. Quod autem baltasaris
pater nabucodonosor uocatur. non
faciat errorem scientibus sanctae scrip
turae consuetudinem. quia patres
omnes aui. et maiores uocantur.
Et hoc considerandum quod sobrius ista
non faciebat. sed temulentus oblitus
que pene quae nabucodonosor auus
illius consecutus. Bibebant uinum
et laudabant deos suos. aureos
et argenteos. et ereos. ferreos lig
neosque et lapideos. Quanta stul
titia in aureis uasis bibentes deos
ligneos laudabant et lapideos.
Quamdiu uasa fuerunt in idolo babilonis
non est iratus dominus. Videbantur rem dei
secundum paruam quidem opinionem
tamen diuino cultui consecrasse.

Postquā autem humanis usibus diuina
contaminant. statim pena post sa
crilegium. Laudant autem deos suos
insultantes deo iudeorū. quod illius uic
toriā tribuentib; bibant in uasis ei.
Iuxta tropologiam hoc dicendū est.
quod omīs heretici. & doctrina cōtraria
ueritati que adsumit uerba pphārū.
& testimoniis diuine scripture abutit'
ad sensum suū. & dat bibere his quos
decipit. & cū quib; fornicatus est.
tollat uasa templi dī & inebrietur
eis. et non dm̄ cuius uasa sunt. sed
deos laudet aureos et argenteos
& æreos et ferreos. ligneos q; et la
pideos. Aurei michi uidentur dii
qui sēlari ratione compositi sunt.
Argentei. qui habent eloquii uenus
tatem. et rethorica arte cons
tricti sunt. Qui autē ferunt fabu
las poetarū et uetustis utuntur
traditionib; habentes inter se mul
tam ut elegantie ut stulticie diffe
rentia. isti uocantur aenei et fer
rei. Qui autem penitus inepta
cpponunt. lignei appellantur et la
pidei. quos omīs in duas partes
deuteronomiū diuidit scribens.
Maledictus omīs qui facit sculptile.
et conflatile opus manuū artificis.
& ponit illut in abscondito. Abscon
dunt enī omīs heretici. & operiunt
mendaciorum suorum dogmata ut sa
gittent in obscuro. rectos corde.
In eadē hora. apparuer' digiti quasi
manus hominis scribentis contra
candelabrū. insup faciem parietis
aule regiae. Et rex aspiciebat ar
ticulum manus scribentis.
Pulcre dix' in eadē hora sic' supra legim'
de nabucodonosor. cū adhuc sermo
esset in ore regis. uox de celo ruit.
Ne ob aliud sibi inlata supplicia. sed
ob blasfemia cognoscerent. Videāt
autē digiti in pariete scribere contra
candelabrū. ne et manus et id quod
scribebatur. longius a lumine non pa
rerent & scribunt in pariete aule
regiae ut intellegat rex ad se pertinere
quod scribitur. tunc regis facies
commutata ē. & hic notandū ppt
eos psalmos qui habent titulos phis
qui commutabuntur. quod inmutatio
non solū sc̄is sed peccatoris quoq; sit.
Nā et in consequentib; legim' rex bal
tasar satis conturbatus est. & uult'
illius conmutatus est. Et exclamauit
itaq; rex fortiter ut introducerent
magos. caldeos. et aruspices. Oblitus
horū que nabucodonosor acciderant.
antiquum et inolitū gentis sue seq'
errorē. ut nō dī pphām sed magos
et caldeos et aruspices uocet. Purpura
uestietur. & torquē auream habebit
in collo. Rem quidem facio ridiculā.
ut in expositione pphārū de uerborum
generibus. quasi gramaticus disputē.
sed quia a quodam nichil sciente
[illegible] omnia polli[illegible]ente reprehensus sum.
cur [illegible] que genere femineo transtu

lerum. breuit adnotabo. quod et cicero
in mario torquē genere feminino
liuius masculino dixerint. Et tertius
in regno meo erit. Vel tertius post
me. uel unus ex trib; principib; quos
alibi tristatas legimus. Regina autē
pro re quae acciderat regi et obtima
tibus eius domum conuiuii ingressa
est. & proloquens ait. hanc iosephus
auiā baltasaris origenis matrē scri
bunt. Unde et nouit p̄terita quę rex
ignorabat. Euigilet ergo porfirius
qui eā baltasaris somniauit uxorem.
& illud plus id scire quā maritū. Est
uir in regno tuo qui spm̄ dōrum sc̄orum
habet in se. Praeter simmacum qui
caldaicam ueritatē secutus est ceteri
spm̄ dī interpretati sunt. Et in diebus
patris tui scientia et sapientia inuentę
sunt in eo. Patrē uocat nabuchodonosor
ut supra diximus proauū eius secūdum con
suetudinem scripturarū. imitanda est
autē sc̄i uiri & inter barbaros conuer
satio ut regis auia uł mater pro uir
tutū magnitudinē tantis eū laudib;
eleuet. Ad que respondens daniel ait.
coram rege. Munera tua sint tibi.
& dona domus tuę alteri da. Scrip
turā autem legam tibi rex. & inter
pretatione ostendam. Et mulierē idam
elem regis dignitatē. et munera con
temnentem. quia absq; p̄tio proferens
ueritatem. Iā illo tempore p̄ceptum
aeuangelicum sequebatur. Gratis ac
cepistis. gratis date. Alioquin et tristi

ciā nuntiante indecens erat. libent̄
dona suscipere. Quos uolebat in
t̄ficiebat. quos uolebat p̄cutiebat.
et quos uolebat exaltabat. & quos
uolebat humiliabat. Nabucodo
nosor p̄aui ponit exemplū. ut et
dī iusticiā doceat. & p̄pter supbiam
a etiā p̄nepotē similia sustinere con
firmet. Sicut autē nabucodonosor quos
uolebat interficiebat. et quos uolebat
p̄cutiebat & quos uolebat exaltabat.
et quos uolebat humiliabat. In huius
cemodi honorib; et p̄cussionibus exal
tatione et humiliatione nō est dī pro
uidentia nec p̄ceptū. sed eorū uolun
tas qui p̄cutiunt. quos uoluerint
exaltant. Quod cum ita querendū est
quo sensum illū legatur cor regis in
manu dn̄i. quo cūmq; uoluerit illuc
declinabitur. nisi forte sc̄m quoq; di
camus regē cuius nō regnat peccatū
in mortali corpore. et cuius ideo seruat
cor quia in manu dī est. quicquid autē
in manu dī patris fuerit. nullus potest
rapere ex ea. & quicūq; raptus fuerit.
intellegitur in manu dī non fuisse.
Tu quoq; filius eius baltasar. nō hu
miliasti cor tuū cum scires haec
omnia. Proauus tuus. quia ele
uatum est cor eius. & spm̄ illius
obfirmatus est ad supbiā. depositus
est de solio regni sui. & gl̄a eius
ablata est. & reliqua. Et tangit
cum hoc de parente cognosceres
& scires qd̄ superbis dīs resistit.

humilibus autem dat gratiam. Non debueras aduersum dominatorem celi eleuare cor tuum et insultare illius maiestati et ea facere que fecisti. hunc locum quidam ad antichristum referunt quod imitans patris sui diaboli superbiam contra deum erectus sit. Sed querendum est ab eis quid sit daniel qui ei scripturam dei interpretetur. Et qui medi et perse occidentes eum. et succedentes in regnum eius. nulli enim dubium quin post antichristum sancti regnaturi sunt. Haec est autem scriptura que digesta est. Mane. Techel. Fares. Et hec interpretatio sermonis. Mane. numerauit deus regnum tuum et compleuit illud. Thecel. adpensus es in statera et inuentus es minus habens. Fares. diuisum est regnum tuum et datum est medis et persis. Tria tantum uerba in pariete signauerat. Mane. Techel. Fares. quorum prius numerum, adpensionem sonat. Non solum ergo lectione opus fuit sed et interpretatione eorum quam legerat ut intelligeret quid hec uerba predicerent. quod scilicet numerasset deus regnum illius atque conplesset. Et adpendisset statera iudicii sui. ut ante eum iugularet gladius quam natura dissolueret et imperium eius in medos diuideretur et persas. Cyrus enim ut ante iam diximus rex persarum iuncto

sibi dario auunculo. subuertit imperium caldeorum. Tunc iubente rege indutus est daniel purpura. et circumdata est torquem auream collo eius et predicatum est de eo quod haberet potestatem tertius in regno. siue tertie partis regni. Accepit autem insigne regium torquem et purpuram. ut dario quem erat successurus in regnum fieret notior. et noticia honoratior. Nec mirum si baltasar audiens tristicia soluerit premium quod pollicitus est. aut enim longo post tempore credidit uentura que dixerat. aut dum dei prophetam honorat. sperat se ueniam consecuturum. quam si non impetrauit. maius fuisse credendum est sacrilegium in deum quam honorem in homine. Eadem nocte interfectus est baltasar rex caldeus. et darius medus successit in regnum annos natus est LXII. Iosephus scribit in decimo iudaice antiquitatis libro obsessa babilone a medis et persis dario uidelicet et ciro intantum uenisset baltasar. regem babilonis obliuionem sui ut celeberrimum iniret conuiuium. et in uasis templi biberet. et obsessus uacaret epulis unde potest fieri ut et historia quod eadem nocte sit captus atque iugulatus dum omnes aut uisionis interpretationisque pauore terrentur. aut occupati festiuitate et ebrietate conuiuii. Quod autem uincente cyro rege persarum et dario rege medorum. solus darius successisse in regnum scribitur. ordo

aetatis & ppinquitatis et regni est.
Darius enī LXII. annorū erat. et mauis
regnū medorū quā psarū legimus.
et auunculus qui prior erat iure
naturae successor regni debuit nu
merare. Unde & in uisione que cōtra
babilonē in esaya legit̃. post multa
que longū ē ponere. haec futura
narrantur. Ecce ego suscitabo sup
eos medos qui argentū nō quaerunt
nec aurū uelint. sed sagittis par
uulis interficient. & lactantib; uteri
non miserentur. Et in hieremias. Sci
ficate inquid contra eum gentes me
die duces eius et uniuersos magistratus
eius. cunctāq; terram potestatis
illius. & in consequentib; filia ba
bilon quasi area tempus triturę ei.
Adhuc modicū et ueniet tēpus messi
onis eius. Quod autē in conuiuio
capta sit babilon. quā ortatur
ad pugnā. manifestius scribit esa
yas de babilon. Dilecta mea facta
est michi in miraculū. Pone mēsam
contēplare in specula comedentes.
surgite principes. arripite clipeū.
Placuit dario et constituit supra
regnū satrapes centū uiginti. ut
essent in toto regno suo. et sup eos
principes terre ex quibus erat
daniel unus. Josephus de quo supra
diximus scribens storiā ita lo
cutus est. Darius autē qui babilo
nioꝝ destruxit imperium. iuuāte
et pariter dimicante. cyro ppinquo
suo annū uitae agebat LXII. quando
cepit babilonem. eratq; filius
astiagis. qui altero aput grecos
uocatur nomine. tulitq; secum
danielū pphetam et adduxit
in medum et unū fecit de tribus
principib; qui uniuerso regno ei
praeerant. Ex quo intelligimus
subuersa babilone dario reuersū
ad regnum suum in mediam.
secūq; abduxisse danielū in eodē
honore. quo a baltasar pfectū
acceperat. nec ambiguum est
audisse eū signū atq; portentū
qd baltasar acciderit. & interpre
tatione quam daniel exposuerat.
& quomodo medorū regnū psa
rūq; predixerit. nemo ergo tur
betur qd nunc in regno darii
nunc in regno cyri daniel fuisse
dicatur. Pro dario septuaginta
artaserxen interpretati sunt.
Quaerit̄ ordo preposterus ē ut ante
sub dario narretur storia quā sub
baltasar. qd postea lecturi sumus
qui a dario interfectus est. illū mihi
uidetur qd statim storia storiae
copulauit. In finem enī superio
ris dixerat uisionis et darius medus
successit in regnū annos natos LXII.
sub hoc igitur dario qui interfecit
baltasar haec gesta sunt. que dicturi
sumus. Igitur daniel superabat
omīs principes. et satrapas. quia
sps di amplius erat in eo.

Porro rex cogitabat constituere eū sup
omnē regnum. unde principes & sa
trapę querebant occasionem ut in
uenirent danieli ex latere regis.
Principibus quos simmacus transtulit
theodotio TAKTIKOTE aquila
EYNEKTIKOTE interpretatus est.
Cumq; quererē qui eēnt isti princi
pes. TAKTIKOS EYNEKTIKA.
in septuaginta editione legi mani
festius qui dixerunt & duos uiros
quos constituit cū eo & satrapę .lxx.
Quia igitur duos principes inter quos
tercius erat. hunc primū facere co
gitabat. inuidię & insidiarū nata
occasio est. querebant occasiones ut
inuenirent danieli ex latere regi.
ITCZRA. et in hoc loco ebrei tale
nescio quid suspicantur. latus eius
regina est ut concubinę ei cetereq;
uxores quę ex latere dormiunt.
Querebant ergo occasionē his rebus
huiuscemodi si in sermone tactu.
nutu. internuntio possent accu
sare danielem. sed nullā inquiunt
causam & suspicionem repperire
potuerint quia eunucus erat. & eū
in re stupri arguere nō poterant.
hoc illi dixerunt qui ꝓpt occasi
onē unius uiui serui longas solent
fabulas texere. Nos interptem
simpliciter qđ nullā occasionem
aduersum eum repperierint. in qua
regi noxius fuerit eo qđ fidelis
essꝫ. & omīs culpę suspicio nō inue

niretur in eo. Et aquila. AEKBARNAA
interptata sunt. quę caldaice dicitur
bethsaida. Cūq; ab ebreo quererem
quid significarꝫ. respondit uim uerbi
sonare. AEAE. quā nos inlecebrā siue
EOAPA. hoc errorem possumū dicere.
Porro euripides in media. ARRITAA
PRI. AE PERIT non per B. AMAPTIAE
id est peccata apellat. Dixerunt ergo
uiri illi. Non inueniemus danieli
aliquam occasionem nisi forte in lege
dī sui. Felix conuersatio. in qua inimici
nullā repperierint occasionem. nisi in
legitimis dī. Tunc principes et satrapę
subripuerunt regi. et sic locuti sunt.
Pulcre dixit subripuerunt. nō enī hoc
locuti s qđ agere cogitabant. sed pho
norē regis inimico moliunt insidiis.
Nunc itaq; rex confirma sententiā
et scribe secretum ut nō inmutetur
quod statutum est a medis atq; psis.
Perspicuū fit qđ supra diximus unum
regnū fuisse sub dario & cyro medorū
atq; persarum. Qđ cum daniel con
perisset id est constituta legū in
gressus est domū suā. et fenestris
apertis in cenaculo suo contra ihrlm
tribus temporibus in die flectebat
genua. De omni scriptura celerime
moria congregandum est ubi dicit
ANOMATA quae latine dicuntur
meniana ut tecta siue solaria. ETANA
TAIA. et nunc daniel regis iussa contem
nens. & in dō habens fiducia. Nō orat
in humili loco. id est cenacula legerim.

Nã & dñs nr̃ pascha celebrat in cenaculo
& in actibus aptoꝝ sup centũ .xx.ti
animas credentiũ sps scs descendit
in cenaculo. Sed in excelso & fenestras
apertę cõtra hirlm ubi erat uisio
pacis. Erat aut̃ scdm pceptũ dĩ dicatq;
salomonis qui cõtra tẽplũ orandum
ẽẽt memorauit. Tria aut̃ tẽpora
quib; flectenda sunt dõ genua tertiã.
horã & sextã & nonã ęcclastica
traditio intelligit. Deniq; tertia hora
descendit sup aptos sps scs. Sextam
uolens petrus comedere. ad orationẽ
ascendens cenaculũ. Nona petrus & iohs.
pgebant ad tẽplũ. Viri igitur illi cu
riose inquirentes inuenerunt.
danielẽ orantẽ & obsecrantẽ dm̃
suũ. Ex hoc loco discimus ne te
mere nos offeramus periculis. sed
quantũ in nobis est insidias declinem̃.
Vnde & daniel nõ in foro nõ in plateis
faciebat contra legis imperiũ. sed in
abscondito ne dñi ueri omps iussa ne
glegeret. Regnũ qđ constituisti ut
omnis homo quid rogaret quem quã
dedis & in omnib; usq; ad dies trigin
ta nisi te rex. mitteretur in lacũ.
leonum. Tacent danielis nomine
ut cũ rex generalit̃ se iussisse res
ponderit. uerbo suo teneatur ne aliq̃
sup daniele faciat. quam locutus est.
Verus sermo decretũ nomine medoꝝ
atq; persarũ qđ preuaricari non
licet. Crebrius ad notamus ubicũq;
dicitur. regnũ medoꝝ atq; psarũ

ut solvamus difficillimã questionẽ
quã nunc sub dario. nunc sub ciro
daniel fuisse memoratur. Tunc
respondentes dixer̃ coram rege.
Daniel de filiis captiuitatis iudeę.
Ut maior sit indignitas contemnen
tis eum qui regis iussa contemnit.
dicunt esse captiuũ. Quod uerbũ.
cũ audisset rex. satis cõtristatus
est. & pro daniel posuit cor ut
liberaret eum. Intellexit se ppria
responsione deceptũ. & qđ causa in
sidiarũ esset inuidia. Itaq; ne cõtra
suã legẽ facere uideretur. nõ auctori
tate regia sed ratione atq; cõsilio uult
danielem de discrimine liberaret.
Et in tantũ nititur & laborat. ut rex
potentissimus usq; ad solis occasum
cibũ nõ accipiat. Et illis tanta in
malo ptinatia est. ut nec uolun
tate regis moueãtur nec iniuria.
Viri aut̃ intelligentes regẽ dixer̃.
Scito rex quia lex medorũ est atq;
psarũ ut omne decretũ qđ cõsti
tuit rex nõ liceat inmutari. Sic
rex intellegebat principes accusare
ppt̃ inuidiã scilicet illi intellegebant
regis animũ. qđ uellet danielẽ. dep
sertũ morte eruere. Unde iuxta
legẽ medorũ atq; psarũ dicunt
regis iussa nõ posset irrita fieri.
Tunc rex pcepit et adduxerunt
danielẽ et miser̃ in lacũ leonũ.
Dixitq; rex danieli. Ds tuus quem
colis semp ipse liberabit te.

Cecidit multitudi et cōsequentib; aduersarius. mortē inimici nō audet negare. qđ ipse obtinere nō potuit. dī tradet potentie. Nec ambigua aeloquitur. ut dicat si potuerit liberare te. sed audacit et cōfident. Ds inquid tuus quē colis sep ipse libabit te. Audierat eū tres pueros qui inferioris a daniele gradus erant flammas uicisse babilonias. et danieli multa misteria reuelata. Vnde et diligebat eū hominē quē captiuū habebat i honore maximo.

Allatusq; est lapis et positus est.
sup os laci. quem obsignauit
rex anulo suo. et anulo obtima
tum suorum. Obsignauit anulo
suo lapidē qui os laci claudebatur. nequid
contra danielē moliant(ur) inimici. Credidi
enī dī potentie. et quid de leonibus secu
rus est. de hominib; p(er)timescit. obsignat
aut(em) et anulo obtimatū suorū. nequid
suspicionis cō(n)tra eos habere uideretur.
Et habiit rex in domum suam.
et dormiuit incenatus. cibiq; non
sunt inlati coram eo. insuper
et somnus recessit abeo.
Quantam regis beniuolentiam ut cibū
nec die nec nocte caperet et somnū
oculis non concederet sed cum pe
riclitanti prophetam ipse inpen
deret affectum. Si autem rex
nesciens dm̄ hoc facit p(ro) altero quē uult
de crimine liberari. quanto magis
nos pro peccatis nrīs p(ro)prius inedia
et uigiliis debemus dm̄ ad clementiā
flectere. Tunc rex primo diluculo
festinus consurgens ad lacū leonū
perrexit. Lacū uocant
depressam in altum foueam ut
arentem cisternam in qua leones
nutriebantur. Festinus autem
diluculo pergit ad lacum. cre
dens eum uidere. Lacus lati
ne aquarum dulcium cōgregatio

nuncupatur. Ut lacus uenacus & la
rius. et cetera que greci. [illegible].
id est stagnu uocant. Adpropinquansq;
lacu danielem uoce lacrimabili clamauit.
Cordis affectum lacrimis indicat. et
oblitus regie dignitatis uictor ad
captiuum dns currit ad seruum.
Daniel serue dei uiuentis.
Viuentem uocat ad distinctionem dorum
genciliu quisimulacra sunt omniu mor
tuoru. Ds tuus cui seruis semper
putas ne ualuit liberare te a leonib;.
Non qd dubitet di potenciam de quo
supra dixerat ds tuus que colis seper
ipse liberabit te. Sed de ambiguam
sentencia temperat. ut cu daniel
apparuerit. quanto rex in
credulior em. tanto aduersum
principes iustior indignatio sit.
Rex in eternum uiue.
honorat honorantem. et uitam
imprecatur eternam. Ds ms misit
angelum suu et co clusit ora leonu.
& no nocuerunt michi. quia cora
eo iusticia inuenta est in me. & cora
te rex delictu non feci. Non leonu
feritas inmutata est. sed rictus eor
et rabies conclusa est ab anglo.
& idcirco clausa. quia pphe bona
opera pcesserant. ut non tam gra
liberationis sit qua iusticie retribu
tio. has aute uoces omis uir scs
pferat qui erutus est de ore leonu.
inuisibiliu et de lacu inferni qui
credidit in dm suu. Tunc darius
rex scripsit uniuersis populis
tribus et linguis in uniuersa
tra habitantibus. Sic nabucodono
sor scribentem linguis & gentibus qui
da interpretatus est in co tarias. forti
tudines. ita & dariu interpretatur
qd omis ad penitentia puocet. & que
rit utru hoc in isto mundo futuru sit. an
in altero ut certe post alios mundos
que nos pdeliramentis & cassis ducen
tes fabulis. hoc solu dicimus ideo signu
fieri pser uos. cu apud barbaras natio
nes & unius di cultus & religio prae
dicetur. Porro daniel perseuerauit
usq; ad regnum darii regnumq;
ciri persae. Ergo quod supra in fi
nem prime legimus uisionis. fuit
aut daniel usque ad annu primu cy
ri regis. non uite illius tempus acci
piendu est. siquide in ultima le
gimus uisione. Anno tercio cyri
regis persaru. uerbu reuelatu est
danieli cognomento baltasar. sed hoc
significatur quod usque ad primu
annu cyri regis qui caldeorum
destruxit imperiu daniel potens
fuerit in caldea. postea uero
a dario in medios translatus est.

EXPLICIT VISIO QVAR TA.

Iudiciū sedit · et libri apti sunt ·
milia miliū ministrabant ei ·
alas aquile
Leena regnū babilonium
Ursus cū trib; dentiū ordinib; regnū medoꝝ atq; psarum
Pardus quatuor habens capita regnū alexandrinū ·
Quarta bestia x decē cornib; regnū romanorum ·
UENT ·
UENT ·

INCIPIT VISIO QVINTA
ANNO PRIMO BALTASAR RE
GIS BABILONIS DANIHEL
SOMNIVM VIDIT ·

Haec uisio TYPIKOTEPA quę
nunc conamur exponere ·
& sequens de qua dicturi sumus pri
orem iuxta storiā quā duę supe
riores. Ita enī et sequens primo
& tertio anno baltasar regis acci
disse memorantur. illa autē quæ
ante superiorē lecta est nouissimo anno
immo nouissima die regni baltasar
scribitur. Et hoc non solū in daniele
sed in heremia quoq; et in ezechiel
legimus sicut in locis ipsis si uita comes
fuerit docere poterimus. sed in supio
ribus storiae ordo se sequitur. quid sub
nabucodonosor & baltasar & dario
siue cyro mirabiliū signorū acciderint.
In his uero narrantur somnia quę singu
lis sunt uisa tēporib; quorum solus
ppha conscius est. Et nullā habent
apud barbaros signi ut relationis
magnitudinē. sed tantū scribuntur
ut apud posteros eorū quę uisa sunt
memoria perseueret.

Videbā in uisione mea nocte. & ecce
quattuor uenti celi pugnabant in
mari magno. & quattuor bestię gran
des ascendebant de mari diuersae

Quattuor uentos celi. Inter se,
quattuor arbitror angelicas po
testates. quib; principalia regna
commissa sunt. iuxta illud quod in de
uteronomio legimus. quando diuidebat
altissimus gentes. quando separabat
filios adam. Constituit terminos popu
lorū. iuxta numerū filiorū isrł.
Pars autē dnī ppls eius. iacob funiculus
hereditatis eius. Mare autē mundū
istū sctmq; significat. salsis amarisq;
fluctibus redundantē. sic dns in
parabola sagene missę in mare inter
tatur. Unde & draco rex dicitur
omniū quę in aquis sunt & cuius
sctm ddd. in mari confringuntur ca
pita. & in amos legimus si descenderit
in pfundū maris ibi mandabo draconi
& mordebit eū. Quattuor autē bestię
quę ascendebant de mari. & erant in
ter se angło differente noscamus.

Hę, inquid quattuor bestię magnę
quattuor regna consurgunt de terra.

Quattuor autem uenti qui pugnabant
in mari magno. ideo uenti celi esse di
cuntur. quia unusquisq; anglus facit
p eo regno quod sibi creditū est. Et hoc
notandū quod regnorū feritas atq; cru
delitas bestiarū nomine demonstratur.

Prima quasi leena. et alas habebat
aquilę. aspiciebā donec euulsę sunt
alę eī et sublata est de terra. Et super
pedes quasi homo stetit. & cor eius
datū est ei. Regnū babiloniū ppter
seuitiā et crudelitatē. siue ppter luxu
riā et uitā libidini seruientem. nō leo
sed leena appelatur. Aiunt enī in qui de
bestiarū scripsere naturis leenas esse fero
ciores. maxime si catulos nutriant

et semper gestire ad celum. Quod autem habebat alas aquile, superbiam significat regni potentissimi, cuius princeps loquitur per esaiam. Super sidera caeli ponam thronum meum, et ero similis altissimo. Unde dicitur ad eum. Si altus fueris ut aquila, inde te traham. Alioquin, ut leo inter bestias ita aquila inter aves regnum tenet. Sed hoc dicendum aquila multo tempore vivere. Et regnum assiriorum multis etatibus fuisset dominatum. Quod autem evulse sunt ale eius idest leene. sive aquile cetera regna significat. quibus prius imperabat et volitabat in mundo.

Aspiciebam donec evulse sunt ale ei et sublata est in quidde terra.

Subverso videlicet imperio caldeorum quoque sequitur. Et super pedes quasi homo stetit et cor eius datum est ei. Si de nabucodonosor intelligimus. perspicuum est quod postquam perdidit regnum et potentia eius ablata est. rursum in pristinum statum restitutus sit et non leenam sed hominem se esse didicerit et quod receperit quod amiserat. Si autem generaliter de regno caldeorum hoc sentiendum est quod interfecto baltasar et medis persisque imperium succedentibus; homines babilonis et humiles. fragilisque nature se esse intellexerint. Nota ordinem qui in imagine caput aureum dicitur. hic leena appellatur.

Et ecce bestia alia similis urso in parte stetit. et tres ordines erant in ore ei et in dentibus eius. et sic dicebant ei. Surge comede carnes plurimas.

Bestia secunda. urso similis ipsa est de qua in visione statue legimus. pectus ei et brachia de argento hoc obdurit iam et ferocitate urso comparant. frigidum enim et parciores victus in more lacedemoniorum regnum persarum fuit. ita ut in pulmento sale uteretur et cardamo legamus cyri maioris infantiae quoque; dicitur in parte una stetit. sic ebrei interpretantur nichil eos adversum israel crudele gessisse. Unde et in zacharia propheta equi albi appellantur. tres autem ordines sive versus qui erant in ore ei et in dentibus; quidam sic interpretatus est ut regnum persarum inter tres principes diceret fuisse divisum sicut in ΤΥΡΟ ΤΥΝ baltasar et darii legimus tres fuisse principes qui c xx satrapis prefuerint. alii autem tres reges post cyrum fuisse persarum autumant. et qui illi sint nomina reticent. Nos vero cum post cyrum qui regnavit annis xxx sciamus apud persas regnasse cambisen filium eius et fratres magos et deinceps darium cuius secundo anno aedificari ceptum est templum in ierusalem quintum herxen filium darii. sextum arthabarum. septimum artaxerxen. qui ΜΑΚΡΟΧΕΙΡ cognominatus est. Octavum xersen. Nonum. sozdianum. decimum darium. cognomento noenon. Undecimum

artaxerses qui appellatus est ΜΑΚΡΟΧΙΡ.
Duodecimũ. aliũ artarxersen. qui &
ipse cognominatus est hochus. Tertiũde
cimũ. arsenoc filiũ. Quartũ decimũ
dariũ arnami filiũ qui ab alexandro
macedonũ rege. superatus est. quo
modo tres reges psarum fuisse dicem⁹
nisi forte eligamus aliquos seuissimos
quos ex toriis repperire nõ possum⁹.
Ergo tres ordines more regni per
sarum & in dentibus eius tria regna
debemus accipere babiloniorũ.
medorũ. atq; psarũ quę in unũ
redacta sunt. Regnũ quoq; in
fertur. & sic dicebant ei. Surge co
mede carnes plurimas. Illut tempus
significat. quando sub assuero quem
Lxx artarxesen uocant. ad sugges
tionẽ aman agagite. una die omĩs
iudei iussi sunt trucidari. et pulere
nõ ait deuorabat eos. & sic dicebant
ei. ut conatus tantũ fuerit. & ne
quaquã segi extus consecutus.
Post haec aspiciebam. et ecce alia
quasi pardus et alas habebat aui
et quatuor capita erant in bestia.
et potestas data est ei. Tertium
regnũ macedonũ de quo in statua
legimus. uenter et femora eius
ex ęre. pardo bestię uelocissimę.
ΕΤΟΡΜΑΤΙΚΑΙ. conparat quae
preceps fertur ad sanguinẽ & saltus
in mortẽ ruit. Et alas habebat
quattuor. Nichil enĩ uictoria uelo
cius fuit qui ab illirico & ab adriã

tico mari usq; ad indicũ oceanũ & gan
gen fluuiũ non tam prelus quã uictoriis
pcurrerent. & sex annis europe partẽ
& omnẽ sibi asia subiugauit. Quattuor
autẽ capita eosdem dicit. duces eius qui
postea successores regni extiterunt.
ptolomeũ. seleucũ. philippũ. anti
gonũ. quoq; additur & potestas data
est ei. ostendit non alexandri for
titudinis. sed dnĩ uoluntatis fuisse.
Post haec aspiciebã in uisione noctis. &
ecce bestia quarta. terribilis atq;
mirabilis et fortis nimis. dentes fer
reos habebat magnos comedens atq;
commedens. & reliqua pedibus suis
conculcans. Quartum qđ nunc orbe
ten& imperiũ romanorũ est de quo
in statua dicitur tibię eius ferrę pedũ
quędã pars ferrea. quędã fictilis &
tamen ipsius ferri ex parte nunc in
nuit dentes eius ferreos et magnos e
contestans. satisq; miror qđ cum supra
leęna et ursum. & pardum in tribus
regnis posuerit romanũ regnũ nullę
bestiae conpararit. nisi forte ut for
midolosã faceret bestiã uocabulum
tacuit. ut quicquid ferocius cogita
uerim⁹ in bestiis. hoc romanos intelle
gamus. hebrei qđ hic tacitũ est in psal
mis dictum putant. uastabit eã
de silua. & singularis ferus depastus
est eã. Pro quo in hebreo habetur omnis bestia
laceraueri illã. Dum in uno imperio
romanorũ omnia simul regna cognoscimus
que prius fuerant superata. Illut

qđ sequitur comedens atq; comminuens.
& reliqua pedib; suis conculcans. signi
ficat omis nationes ut interfectas ab eis.
ut tributo et seruituti subiugatus.
Dissimilis autē in quid erat ceteris bestiis.
quas uiderat prius. In priorib; enī sin
gula in hac omnia sunt. Et habebat
cornua decem. Porfirius duas poste
riores bestias macedonū. & romanorū
in uno macedonū regno ponit. et diuidit
pardū uolens intellegi ipsū alexandrū.
bestiā dissimilē ceteris bestiis quatuor
alexandri successores. et deinde usq; ad
anthiocū cognomento epiphanē decē
reges enumerat qui fuerunt seuissimi.
ipsosq; reges non unius ponit regni.
Uerbi grā. macedonię syrię egipti.
sed de diuersis regnis unū efficitur regnū.
Ordinē uidelicet ea quę scripta sunt. os
loquens ingentia. Non de antixpo
sed de anthioco dicta credant. Et ha
bebat cornua decem. Considerabā
cornua. & ecce cornu aliut paruulū
hortū ē de medio eorū. & tria de cor
nib; primis euulsa sunt a facie eius.
et ecce oculi quasi oculi hominis erant
in cornu isto. & hos loquens ingentia.
Frustra porfirius cornu paruulū qđ
post decē cornua ortū est. epiphanē
antiochū suspicatur. et decem cornib;
tria euulsa cornua. sextū ptolomeū
cognomento philometorem. et sep
timū ptolomeum. [illegible] et arta
xiam regē arminię. Quorū priores
multo quā antiocus nasceretur mortui s̄.

contra artaxiā uero dimicasse. quidem
anthiocū nouimus. sed illū in regno
pristino ꝑmansisse. Ergo dicamus qđ
omis scriptores aecclesiastici tradider̄.
in consummatione mundi quando regnū
destruendū est romanorū decē futuros
reges qui orbē romanū inter se diuidant.
Et undecimū surrecturū esse paruulum
regnū qui tres reges decē regib; supe
raturus sit. id est egyptiorū regē & a
fricę & ęthiopię. sicut in consequen
tibus manifestius dicemus. Quib;
interfectis etiā septē alii reges uic
tori colla submittent. Ecce atto oculi
quasi oculi hominis erant in cornu
isto; Ne eceū putemus iuxta quo
rundam opinionē. uel diabolum esse
uel demonem. sed unū de hominib;
in quo totus satanas habitaturus
ę corporaliter. Et os loquens in
gentia. Est enī homo peccati filius
pditionis. ita ut in templo sedeat
audeat faciens se quasi dm̄. Aspi
ciebam. donec troni positi sunt
& anticus dierum sedit. & reliqua.
Simile quidem iohannes apocalipsi
legimus. Post statim fui in spū. &
ecce thronus positus erat in celo.
Et sup thronū sedens. et qui sedebat
similitudinē habebat lapidis ias
pidis & sardini. Et hyris in circui
tu throni similis aspectui zmarag
dino. et circa tronum alii troni xxiiii.
& sup xxiiii. thronos xxiiii. senes
sedentes amictos uestibus candidis.

Et supra capita eorum coronas aureas
et de trono egrediebantur fulgura &
voces et tonitrua. et septem lam
pades ignis ardentis in conspectu
troni. que sunt septem spiritus dei. Et in
conspectu troni sicut mare vitreum
simile christallo. Multi igitur
troni quos vidit daniel michi videntur
esse. quos iohannes xxiiii. tronos
nuncupat. Vetustus autem dierum
ille est qui apud iohannem solus in
trono sedet. Filius quoque hominis
qui venit ad vetustum dierum. ipse est qui
apud iohannem leo dicitur de tribu iuda
radix david. & cetera his similia. Hos
tronos esse reor de quibus & paulus apostolus
loquitur. Sive troni sive dominationes.
& in evangelio legimus. Vos autem sedebitis
super duodecim thronos iudicantes duo
decim tribus israhel. Sedens autem et
vetustus dierum dicitur. ut eterni
iudicis habitus demonstretur.
Vestimentum eius quasi nix candidum.
& capilli capitis eius quasi lana munda.
Et salvator transformatus in monte
& gloriam divine magestatis adsumens
in candidis videtur vestibus. Quoque
capilli capitis eius quasi lane mun
dissime conparantur. Purum ostenditur
sincerumque iudicium. et nullam personam
in iudicando recipiens. Senes quoque
describitur. ut maturitas senten
tiae conprobetur. Thronus eius
ut flamme ignis. Ut peccatores tor
mentorum magnitudinem pertimescant
& iusti salventur si tamen quasi per ignem.
Rote eius ignis accensus sive currus eius.
Et in ezechiel quadrige sedens inducitur
dominus. & omnia flammea sunt. de quo
et alibi dicitur deus ignis consumens ut ligna
fenum stipulam arsura in die iudicii nove
rimus. & in psalmis legimus. Ignis ante
eum precedet. & inflammabit in circuitu
omnes inimicos eius. Fluvius igneus ra
pidusque egrediebatur a facie eius.
ut peccatores traderet in gehenna.
Milia milium ministrabant ei. & decies
milies centena milia adsistebant ei.
Non quod iste ministrorum dei numerus definitus
sit. sed quo maiorem multitudinem hu
manus sermo explicare non quiverit.
Ista sunt milia et iste myriades de quibus
in psalmis legimus. Currus dei decem mi
libus multiplex milia letantium dominus
meus. Et in alio loco. Qui facit angelos
suos spiritus. & ministros suos ignem urentem.
Duplex autem angelorum officium est. Aliorum
qui premia iustis tribuant. aliorum
qui singulis presint cruciatibus. Iudicium
sedit et libri aperti sunt. Conscientiae
et opera singulorum in utramque partem
vel bona vel mala omnibus revelantur. Bonus
liber ille est quem sepe legimus. liber vi
ventium. Malus liber. qui in accusatoris
tenetur manu. qui est inimicus & vindex.
De quo et in apocalipsi legimus. accusator
fratrum nostrorum liber. terrenus de quo et per prophetam
dicitur. in terra scribuntur. Aspiciebam
propter sermonum grandium quos cornu
illud loquebatur. Et quia dei iudicium venit

ppt humiliandā supbiā. Idcirco romanum
delebit regnū. quia cornu illud loquitur
grandia. Et uidi qm̄ interfecta eet bes
tia et perisset corpus ei et tradtū
eet ad conburendū igni. Aliarum
quoq; bestiarū ablata ess& potestas &
tēpora uite constituta eent eis usq; ad
tempus et tempus. In uno romano im
perio ppt̄ antixp̄m blasfemantē om
nia simul regna deleta sunt. & nequa
quā terrenum imperiū erit. sed scōꝝ
conuersatio & aduent filii dī triū
phantis de quo dicitur. Ecce cū nubib;
caeli quasi filius hominis ueni
ebat. Cui insomnio nabucodonosor
lapis scribitur abscisus sine manib; & cre
uisset in montē magnū. & comminuiss&
textū ferri aes et argentū et aurū.
Nunc sup personā filii hominis introducit.
ut adsumptio carnis humane significet
in filio dī. iuxta illut qd̄ in actib; aptoꝝ
legimus. Viri galilei quid statis intu
entes in celū. sic ueni& quomodo ui
distis eum euntē in celū. Et usq; ad
anticum dierū perueniet. Totiqd̄
dicitur oblatū eū omnipotenti dō. &
accepiss& potestatē et honorē & regnū
iuxta illud accipiendū est. qui cū in
forma dī eet non rapinā arbitratus
est eē se equalē dō. sed semedipsum
exinaniuit formā serui accipiens. in si
militudine hominū factus. & abitu in
uentus ut homo. humiliauit seipsum
factus obediens usq; ad mortē. & mor
te crucis. Et omīs ppli trib; et lingue
ipsi seruient. Potestas ei potestas ętna
que non auferetur. et regnū eius
nō corrumpet. Hoc cui potestas hominū
conueniret respondeat. porfirius aut
quis iste tā potens sit qui cornu par
uū quē anthiocū interptat̄ fregerit
atq; contriuerit. si responderint
anthiochi principes a iuda macca
beo fuisse superatos. docere debet
quomodo cum nubib; caeli ueniat
quasi filius hominis. et offeratur
uetusto dierū. & det ei potestas.
& regnū. & omīs popłs ac tribus
seruiant illi. Et potestas ei ętna
sit. que nullo fine claudatur.
Haec bestię magnę quattuor. quat
tuor regna consurgent de terra.
suscipient autē regnū scī dī altis
simi. Quattuor regna quib; supra
diximus fuere ṫrena. Omne enī
qd̄ de ṫra est. reuertetur in ṫra.
Scī autem. nequaquā habebunt
ṫrenum regnū sed celeste. cessat
enī mille annoꝝ fabula. Et obti
nebunt regnū usq; in sctm. et in
sctm sctorum. Si hoc de maccabeis
intelligitur. doceat qui ista con
tendit. Quomodo regnū eorū per
pe&uū sit. et sermones contra ex
celsū loquet. ~~Siue ut interptatus~~
~~est symmacus sermones. quasi ds̄~~
~~loquetur~~. Siue ut interpretatus ē sim
macus sermones quasi ds̄ loquetur.
Et qui dī adsumit potentiā. uerba
quoq; diuina uindica& magestatis.

hda

Dinantia Hant Barbuant

hommes homme pie de genera il ni a femme en sale riue qui ni ait

Et scōs altissimi conteret. et putabit
q̄d possit mutare leges & tempora
P̃reliabitur enim antixp̄s contra scōs et su
perabit eos. in tantum q; erigitur sup̄bia.
ut leges di et cerimonias. mutare co
netur. & eleuetur sup omne q̄d dicitur
ds. et religio cuncta sue subiciens po
testati. Et tradentur in manus eius
usq; ad tempus et tempora et dimi
dium temporis. Tempus. annū signi
ficat. tempora iuxta ebraicis ser
monis pprietatē qui et ipsi dualē
numerum habent. duos annos pre
figurant. Dimidiū autē temporis.
sex menses. quib; sci potestati anti
xpi p mittendi sunt. ut condemnentur.
Iudei qui nō credentes ueritati susce
per mendaciū. De quo tempore &
saluator in euglio loquitur. Nisi ad
breuiati eēnt dies. illi nequaquam
salua esset ulla caro. Non conuenire
antiochi. in extrema uisione dicemus.
Et iudiciū sedebit. ut auferatur
potentia. & conteratur et dispereat
usq; in finē. Hoc de antixpō idest
de cornu paruulo quo grandia
loquebatur. quia regnum eius des
truendū sit in ppetuu. Regnū autē
et potestas et magnitudo regni. quę
est sup omnē cęlum. hoc de xpi impe
rio. q̄d sempitnum est. Huc usq; finis
uerbi istius atq; sermones que michi
in psenti uisione dns reuelabit. Ego
daniel multū cogitationib; meis contur
babar et facies mea mutata est in me.
uerbū autē in corde meo conseruaui.
Hactenꝰ lib danielis caldaico. syroq; ser
mone conscriptus est. & cetera que se
cuntur. usq; ad finē uoluminis ebraice
legimus. FINIT VISIO QUINTA.

INCIPIT VISIO SEXTA: QUI EST
SCDA TEMPORE CUIUS SUPRA.
ANNO TERTIO REGNI BALTASAR
REGIS. VISIO APPARUIT MICHI.

Ubi hircus supavit arietē et evulsit duo cornua ei.:
Iste hircus caprarū regnum alexandrinum significat.:
ubi evulsū ē unū cornu. et orta sunt iiii pro eo.
SUSE CIVITAS.:
Hic aries qui et darius rex medorum atq. p̄sarū. unū cornu excelsius altero atq. succrescens.
mouton

Post duos annos superioris re-
uelationis. hec uisio. Illa
enim in primo anno baltasar.
hec in tertio cernitur. Unde infert post
id quod uiderat in principio. Vidi in ui-
sione mea cum essem in susis castro
quod est in elam regione. Siue ut sim-
machus interpretatus est ciuitatem
aque etiam regio nomen accepit
ut babilone. BABILWNIWS.
et ab helam helamite. pro qua lxx
elomaidem regionem interpretati sunt.
Suse autem metropolis est regionis hela-
mitarum in qua daniel secundum historiam
iosephi turrem extruxit. excelsam
et quadro edificatam marmore. tan-
teque magnitudinis ac pulcritudinis.
ut usque in presens noua esse uideatur.
In ea que regum persarum atque medorum
conduntur reliquiae. et custos siue
edituus ac sacerdos eiusdem loci.
iudeus est. Cum essem in susis castro.
Non quod castrum sit urbs ut diximus
metropolis. et potentissima sed quod
tanta firmitate edificata. ut castrum
esse uideatur. Vidi autem in uisione
esse me super portam malachi.
Pro quo aquila transtulit super uba-
lulap. theodotio super ubal. Sim-
machus super paludem hulai. Sciendum
est autem hulay esse nomen loci siue
porte. ut in troia hec ea porta et apud
romanos carmentalis dicitur. ha-
bentes singule ex propriis causis ori-
gines nominum. Et leuaui oculos

meos et uidi. Quamuis in somnis uideantur
que et uidentur in umbra uidelicet et
imagine. tamen ne ipsa quidem uidere
possumus sine oculis eleuatis. Et ecce
aries unus stabat ante paludem. uel
siue ante portam quod hebraice dicitur
ubal. habens cornua excelsa. et
unum excelsius altero atque succres-
cens. Arietem. darium uocat auun-
culum cyri. qui post astiagen patrem
regnauit in medis. Cornu autem uno
excelsius altero atque succrescens.
ipsum cyrum significat qui post astia-
gen auum maternum cum auunculo
dario quem greci cyaxarem uocant
medis imperabat et persis. Postea uidi
arietem cornibus uentilantem contra
orientem et contra aquilonem et contra
meridiem. Non ipsum arietem cyrum
uidelicet ut darium sed eiusdem
regni arietem id est darium. alterum
qui ultimus potentie persice rex fuit.
Et quem superauit alexander filippi filius
rex macedonum. Quod autem darius
iste rex potentissimus. et ditissimus
fuerit tam grece quam latine ac bar-
bare narrant historie. Et ego inquid
intelligebam. Ex superioribus enim uisio-
nibus in quibus secundum regnum per argentum
et ursum significatum est. Etiam nunc
intelligit quod medorum atque persarum cernat
imperium. Ecce autem hyrcus caprarum
ueniebat ab occidentem. Super faciem
totius terre. et non tangebat terram.
Porro hyrcus habebat cornu insigne

inter oculos suos. & uenit usq; ad ariete
illū cornutū quā uiderā stante ante
portā. et accurrit ad eū in impetu for
titudinis suę. Cūq; adppinquasset
ppe arietem. comminuit duo cornua
eius. & nō poterat aries resistere ei.
Cūq; eū misisset in terram conculcauit eū
& nemo quibat liberare ariete de manu
eius. Yrcus autē caprarū magnus
factus ē nimis. Cumq; creuisset
fractus est cornū magnū. & ortā s
cornua quattuor sup illud p quattuor
uentos celi. De uno autē ex eis egressus
est cornu unū modicū. & factus est
grandis. Nequis me pprium sensum
ponere. gabriel exponentis uisionē
pphę uerba dicamus. Aries inquid
quam uidisti habere cornua duo.
rex medorū est atq; persarum.
Darius uidelic& filius arsami. in quo
medorū & psarum regnū destructū
est. Porro yrcus caprarū qui ueni
ebat ab occidente. et ppt nimiam
uelocitate terrā tangere nō uide
bantur. alexander est rex grecorū
qui subuersis urbis inpsas arma
corripuit. et apud granicū fluuiū
inito certamine. dariū ducesq; supauit.
& ad extremū ipsū pculsit arietem.
& duo eius confregit cornua. medos
atq; persas. misitq; eos sub pedib;
suis. & utruq; cornu suo subiu
gauit imperio. Cornua autē grande
ipse est rex primus alexander. quo
xxxii. etatis suę anno mortuo in

babilone. surrexer ṗ eo quatuor
duces eī qui sibi imperium diuiser.
Egiptū enī ptolomeus lagi filius
tenuit. macedones philippus. qui
& arideus frāt alexandri. syriam
& babilone et omia regna orientis
seleucus nicanor. asiue regnauit
antigonus. sed non in quid in forti
tudine eius. Nullus enī magnitu
dini alexandri. potuit quoequari.
Et post multa tempora. syrię rex
inpudens facie et intelligens ppositi
tiones. Consurget antiocus epipha
nes filius seleuci. qui et philopator
appellat ē. cū obses fuisset rome.
et nesciente senatu p dolū cepiss&
imperiū contra ptolomeū philome
tore dimicauit. hoc est contra meri
diem & contra aegiptios. rursumq;
ad oriente contra eos qui res nouas
in pside mouebantur. ad extremū
contra iudeos dimicans capta iudea
ingressus ē iherosolimā. & in templo
dei simulacrū iouis olimpii statuit.
Et usq; ad fortitudinem celi. id est
filios isrt qui angelorum uallabunt
auxilio. erexit magnificentiam
suā. ita ut de seis plurimos idola
triae subiecer&. et uelut stellas
caeli conculcaret pedib; suis. atq;
ita factū ē. ut et meridie ori
entem id est egiptū et psidem
suo teneret imperio quibq; ait.
Et usq; ad principē fortitudinis mag
nificus est. hoc significat q̄ erectus

sit contra dominum et scos illius persecutus est & tulerit. ΕΝΔΕΛΕΧΙCΜΟΝ. id est iuge sacrificium quod mane offerebatur et uespere. & polluerit atq; deiecerit locum scificationis eius et hoc non sue uirtute. sed propter peccata populi atq; ita factum est ut ueritas psterneretur in terra. et cultu idolorum florente di religio conquiesceret. Et audiui unum de scis loquentem. Et dixit unus scs alteri nescio cui loquentem. Pro altero nescio quotquot simacus interpretatus est ΤΙΝΙΠΟΤΕ que et nos secuti sumus aquila & theodotion et LXX pelmoni ipsum uerbum ebraicum posuerunt. nimirum ergo angeli tacent generaliter unum quemlibet de angelis indicabit. Usq; quo uisio et iuge sacrificium & peccatum desolationis que facta est et scuarium et fortitudo conculcabitur. Unus angelus interrogat alterum angelum. usq; ad quod tempus dei iudicio sub antiocho rege syrie templum futurum sit desolatum & simulacrum iouis statuendum in templo di. Et dixit ei. Usq; ad uesperam et mane dies duo milia ccc et mundabitur sanctuarium. Legamus maccabeorum libros & iosephi storiam. ibiq; scriptum repperiemus centesimo quadragesimo tertio anno a seleuco qui primus regnauit in siria post alexandrum ingressum antiocum iherosolimam. uniuersa uastasse. Reuersumq; anno tertio in templo posuisse statuam iouis. et usq; ad iudam maccabeum id est usq; ad annum centesimum quadragesimum octauum per annos uastitatis ihrlm sex. Contaminationis autem templi tres duo milia ccc dies. & tres menses esse completos. post quos templum purgatum quidam pro duob; milib; trecentas duo milia ducentos legunt. ne sex annis tres menses super esse uideantur. Hunc locum pleriq; nrorum ad antixpm referunt. et quod sub antiocho in typo factum est sub illo in ueritate dicunt esse complendum. Quod autem infert mundabitur scuarium. Iude macchabei significat tempora qui cum eomodeim filius ance pinquis secum adnitentib; & multis de populo iudeorum antiochi duces superat iuxta emaus. que nicopolis dicitur. Quod audiens antiochus qui contra principem principum surrexerat id est dnm cunctorum & regem regum in helimai de qua regio persarum est templum diane spoliare cupiens. quod habebat speciosa doctrina. Et ibi quoq; amisso exercitu sine manibus contritus est. id est tristicia et morbo periit. Uespere autem & mane successione diei noctisq; significat.

INCIPIT VISIO SEPTIMA QUI EST TERTIA TEMPORE CUI SUPRA

Factum est autem cum uiderem ego daniel uisionem et quererem intelligentiam. uidebam uisionem per picturam & imaginem & illius intellegentiam nesciebam;

GABRIHEL ALLOQUITUR DANIHELEM
TEMPORE SACRIFICII UESPER
TINI.
DANIEL
ALTARE. ALTARE

UBI DANIEL LANGUIT PER DIES.

Non ergo omnis qui uidet intellegit. quomodo si scripturam sanctam legamus. oculis et corde non intellegamus. **Ecce stetit in conspectu meo quasi species uiri.** Non enim uiri sunt angeli. sed in specie uidentur uirorum. sic abraam ad quercum mambre tres uisi sunt uiri. qui utique; uiri non erant. e quibus; unus adoratur ut dominus. unde et saluator loquitur in euangelio. Abraam uidit diem meum et letatus est. **Et audiui uocem uiri inter ulai. et clamauit et ait. Gabriel fac intellegere istam uisionem.** Virum istum qui gabrielo precepit ut danielem faciat intellegere uisionem. iudei michael autumant. consequenter autem quia uisio de preliis erat. regnumque; certaminibus; immo regnorum successionibus; gabriel qui prepositus preliis huic officio mancipatur. Gabriel enim in lingua nostra uertitur fortitudo ut robustus dei. Vnde et eo tempore quo erat dominus nasciturus se inducturus bellum demonibus; et triumphaturus de mundo. Gabriel uenit ad zaccha riam et ad mariam. et postea in psalmis de domino legimus triumphante. Quis est iste rex glorie dominus fortis et potens. dominus fortis in prelio. ipse est rex glorie. Vbicumque; autem medicina et sanatio necessaria est. raphael mittitur qui interpretatur curatio. uel medicina dei. sicut tamen placet tobie librum recipere. Porro ubi pro populo prospera promittuntur. [illegible] qui nos ut propiciationem possumus ut expiationem dicere. necessaria est michael dirigitur qui interpretatur quis ut deus. hoc uidelicet nominis interpretatione signante quod in deo sit uera. **Et ait ad me. Intellege fili hominis.** Et ezechiel et zacharias quia sepe uiderant angelos esse secernunt ne eleuentur in superbia et angelice uel nature ut dignitatis credant admonentur fragilitatis sue. et fili hominum nuncupantur ut homines esse se nouerint. **Et tetigit me et statuit me in gradu meo.** Propheta qui pauore conlapsus quadrupes et pronus iacebat in terra. ab angelo tamen erigitur. ut possit absque; formidine audire et intellegere que dicuntur. **Tu ergo signa uisionem. quia post multos dies erit exposita.** Gabriel angelus uisionem quam supra uidimus edisserimus ponit in fine. Tu ergo signa uisionem. quia post dies multos erit ex uerbo. hostendens significari obscura esse que dicebantur. et non pateret multorum auditui. nec posset in ante intellegi nisi rebus et operibus; implerentur. **Ego daniel langui. et egrotaui per dies.** hoc est illud quod in genesi de abraham legimus quod post dominum audierit loquentem sibi terram et cinerem esse se dixerit. Ergo daniel ad uisionis errorem languisset et egrotasset se dicit. et cum surrexisset fecisse opera que sibi a rege fuerat imperata. reddens omnibus; omnia et euangelium illud sciens reddite que sunt cesaris cesari. et que sunt dei deo. **Et stupebam ad uisionem. et non erat qui interpretaretur.** Si non erat qui interpreta

retur. quomodo supra interpretatus est angelus sed quod diceret. hoc est reges audierat. et eorum nomina nesciebat. Futura cognouerat. et quod futura erant tempore dubius fluctuabat. Itaque quod solum facere poterat stupebat ad uisionem. et dicuncta scientiae relinquebat. In anno primo darii filii assueri. de semine medorum. qui imperauit super regnum chaldeorum. Hic est darius qui cum cyro chaldeos babiloniosque superauit. Ne putemus illum darium cuius secundo anno templum aedificatum est quod porfirius suspicatur ut annos danielis extendat. uel eum qui ab alexandro macedonum rege superatus est. Addidit ergo nomen patris. addiditque uictoriam. quia primus de semine medorum subuertit regnum chaldeorum. Ut auferat propter similitudinem nominis lectionis errorem. Ego daniel intellexi in libris numerum annorum de quo factus est sermo domini ad hieremiam prophetam ut conpleretur desolationis hierusalem septuaginta anni. Et posui faciem meam ad dominum deum rogare et deprecare in ieiuniis sacco et cinere. Praedixerat hieremias LXX annos desolationis templi post quos rursum uenire populus in iudeam et aedificaretur templum in hierusalem. Quae res danielem non facit neglegentem. sed magis prouocat ad rogandum. ut quod deus per suam promisit clementiam. precibus impleat precesne neglegentiae superbia pariat offensam. Denique et in genesi legimus

centum uiginti annos paenitentiae constitutos ante diluuium. quia qui tanto tempore. hoc est centum annis noluerunt agere paenitentiam. nequaquam expectat ut et uiginti alii compleantur. sed infert ante quod postea fuerat comminatus. Et ad hieremiam dicitur ob duritiam cordis populi iudeorum. Ne ores pro populo hoc. quia non exaudiam te. Et ad samuelem. Usquequo luges super saulem et ego abieci eum. In cinere igitur et sacco postulat impleri quod promiserat deus. non quod esset incredulus futurorum. sed ne securitas neglegentiam pareret et offensam. Et oraui dominum deum meum et confessus sum et dixi. Obsecro te domine deus magne et terribilis aduersum eos qui tua praecepta contemnunt. custodiens pactum et misericordiam diligentibus te. et custodientibus mandata tua. Non ergo quod pollicetur deus statim futurum est sed in eos sua promissa conplet. qui custodiunt mandata illius. Peccauimus inique fecimus impie egimus. Peccata populi quia unus e populo est numerat ex persona sua quod et apostolum in epistola ad romanos facere legimus. Tibi domine iustitia. nobis autem confusio faciei sicut est hodie. Iuste enim patimur quod meremur. Tibi domino deo nostro misericordia et propitiatio. De quo supra dixerat. tibi domine iustitia nunc quidem dominus non solum iustus. sed et misericors est. dicit tibi misericordia ut post sententiam iudicantis eum prouocet ad clementiam.

Et stillabit sup nos maledictio et de
testatio; Non tantu in nos effudisti
iram quam ferre non poteramus.
sed stillā furoris tui ut correpti
in plaga ad te reuerteremur.
Maledictio et detestatio quā
scripta est in libro moysi serui dī.
Inde iterō nomio maledictiones &
benedictiones dī legimus quę postea
dictę sunt in monte garizim. et eb
ebal. sup iustos et peccatores.
Omne malum hoc aduenit super
nos. et non rogauimus faciē tuam
dnē ds nr. Ut reuerteremur ab ini
quitatib; nr̄is. et cogitaremus ue
ritatē tuā. Grandis duritia & in
plagis positi dnm nō rogarent quod
et si rogarunt. ideo non rogarunt
quia non sunt reuersi ab iniquita
tibus suis. Reuersio autē ab iniqui
tate est. cogitare ueritatē dī. Et ui
gilauit dns super malitiā. et ad
duxit eā super nos. quando p pec
catis corripimur. uigilat sup nos
ds. & uisitat nos. Quando uero a dō
deserimur. & nō iudicamur indigni
sumus correptioni dnī. tunc dor
mire dicitur. Unde et in psalmis. I
legimus. surrexit quasi dormiens.
dns & quasi potans crapulatus a uino.
malitia enim nr̄a inebriat dnm quę
quando in nobis corripitur. euigilare
dicitur et de sua ebrietate consurgere
ut nos peccato ebrios uigilare faciat
iustitiae. Et nunc dnē ds qui eduxisti
poplm tuū de terra egipti in manu forti.
Memor esto antiqui beneficii. ut ad simile
dm̄ clementia p uocet. Ostende faciē tuā
sup scāuarium tuū qd desertum est.
Imple opere. qd sermone pollicitus es.
uicinū desolationis tempus impletur.
Inclina aurē tuā ds mś et audi. aperi
oculos tuos et uide desolationem
nrām. & ciuitatem sup quā inuocatū
est nomen tuū. Dnē. ΠΟΤΤΑCωCΗC
loquitur. ut quando exaudimur incli
nare ds uideatur aurē suā. quando respi
cere nos dignetur aperire oculos suos.
Quando uero auertit faciē et oculis eius
& aurib; uideamur indigni. Cumq; adhuc
loquerer et orarem et confiterer pec
cata popli mei isrl. Ergo ut supra diximus
nō popli tantū peccata. sed et sua replicat.
quia unus e poplo est siue humilitē cū peccata
ipse non fecerit. et se iungit pplo peccatori.
ut ex humilitate ueniā consequatur.
Nota qd hic dixerit cū confiterer peccata
mea. in multis enī scē scripturę locis confes
sio non penitentiā. sed laudē sonat. Adhuc
me loquente in oratione. ecce uir gabriel
quē uideram in uisione in principio.
Principiū uocat p tertia uisione quā haec
sequitur. et grandis orationis effectus est. im
pletaq; promissio dnī qui ait. Adhuc lo
quente. dicā ecce adsum. Uidetur autē gabriel
nō angls ut archangelus sed uir. ut nequa
quā sexu. sed nomen uirtutis ostenderet.
Et uolans tetigit me in tēpore sacrificii ues
pertini. Uolare dicitur quia uicitur appari
erat. & in tēpore sacrificii uespani. quia orat

e pphe a sacrificio matutino usq; ad sacrificiū
uespertinū pseuerat. et p̄ptea dñi in se flexit
misericordiam. Et docuit me. & locutus est
michi et dixit. Obscura est uisio. ut p
pheta angli doctrina indigeat. Daniel
nunc egressus sum ut docerē te et in
telligeres. Nunc ad te missus sū et egres
sus sum non a facie dñi ne ab eo recederem.
sed ut ad te uenirem. Ab exordio p̄cum
tuarū egressus est sermo. ut rogare
cepisti. statim impetrasti misericordiā dñi.
Et egressa sententia est. & ego idcirco mis
sus sum ut tibi exponerē que ignoras quia
uir desideriorū es siue amabilis & dñi amore
dignus ut salomon appellatus est idid. siue
uir desideriorū qđ p desiderio tuo dis
creta audire mereraris. et esse conscius fu
turorū. Tu ergo animaduerte sermonē
& intellege uisionem. Si danieli dicitur
diligenter attende ut audias & intellegas
quod uides quid nos facere oportet quorū
oculi ignorantię tenebris obscurati sunt.
Septuaginta ebdomades adbreuiatę sunt
sup poplm tuū. & sup urbem scām tuā.
Quia et ppha dixerat. eduxisti poplm tuū
et nomen tuū inuocatum ē super ciuitatē
tuā et super poplm tuū. Propterea ex psona
dñi loquitur. gabriel. nequaquā popls dñi
est sed popls tuus. nec urbs scā dñi sed scā tua
dicitur tibi simile quid et in exodo legimꝰ quādo
dñs loquitur ad moysen descende. peccauit
enī populus tuus hoc est nō popls meus quia
me deseruit. Quia igitur postulans p ihrlm
et oras pro poplo uideorū. audi qđ in sep
tuaginta annorū ebdomadib; futura sint.

populo tuo. & urbi tuae que secuntur.
Scio de hac questione ab eruditissimis uiris
uarię disputatū. & unū quemq; pro
captu ingenii sui dixisse qđ senserat.
Quia igitur periculosum est de magis
trorum ecclesię iudicare sententiis. &
alterū pferre alteri dicā qđ unus
quisq; senserit lectoris arbitrio dere
linquens. cuius expositionē sequi de
beat. Africanus in quinto temporū
uolumine de septuaginta ebdomadib;
haec locutus ad uerbum est capitulum
qđ in daniele de septuaginta ebdoma
dibus multa et admirabilia continet
que nunc longū est dicere. Ergo qđ
ad presens opus ptinet. & de tem
porib; disserendum est. Nulli q; du
bium que de aduentu xpi p dicatio
sit qui post septuaginta ebdomadas
mundo apparuit. post quā consumata
sunt delicta et finem accepit pec
catū et deleta est iniquitas. et ad
nuntiata iusticia sempiterna que
legis iusticiam uincerꝫ. et impleta
est uisio & pphetia. quia lex et pphe
usq; ad babtistā iohannē. Et unctus
scs scōrum que omia priusquā xps
humanū corpus adsumerꝫ. spera
bantur magisquā tenebantur. Dicit autē
ipse angls septuaginta annorū ebdo
madas idest annos quadringentos
nonaginta ab exitu sermonis ut res
pondeatur. et ut edificetur ihrlm.
Vicesimū artaserxis regis psarū annū
habere principiū. Nehemias quippe

huius pincerna sicut in esdre libro le
gim̄ rogauit regē. accepitq; respon
sum ut aedificaretur ihr̄l̄m. et iste
egressus est sermo qui extruende ur
bes & circūdande muris. daret li
centiā que usq; ad illud tempus ui
cinarū gentium patebat incursib;
Siquidem ad cirи regis imperium
qui uolentib; reuerti iherosolimā
dederat potestatē ih̄s pontifex &
zorobabel. et postea esdras sacerdos.
et ceteri qui cū eis pficisci uolue
rant. tēplum et urbē. & muros
eius edificare conati sunt p ibentib;
& in circuitu nationibus. ne imple
rentur opus quasi hoc rex nō iussisset.
Mansit itaq; inpfectū opus usq; ad
nehemiam. et uicesimū annū regis
artaserxis quo tempore regni per
sarum centū & quindecim anni fu
e[...]rant euoluti. captiuitatis
autē [...] ihr̄l̄m centesim⁹ octuage
simus. [...] & quint⁹ annus erat. Et
tunc pri[...]mū artaserxē iussit
muros extrui ihr̄l̄m. cui operi
prefuit nehemias. & edificata est
platea & muri circūdati. & ex illo
tempore si numerare uelis lxx.
annorū ebdomadas usq; ad xp̄m
poteris inuenire. Quod si harum prin
cipiū ab illo tempore nolueris us
sumere. & tempora nō concurrent.
et multa repperiem⁹ contraria.
Nam si a cyro et prima ei intelle
gentia qua iudeorū est laxata

captiuitas. lxx. numerent̄ ebdomades.
centū & eo amplius inuenim⁹ annos
qui statum lxx ebdomadarū exce
debant numerū. et multo plus si
ex qua die danieli e locutus ē angl̄s.
addaturq; amplius numerus. si capti
uitatis exordium uolueris ebdomadarū
habere principiū. Per mansit enī reg
nū psarū usq; ad initiū macedonum
annis ccxxx. et ipsi macedones
regnauer̄ annis trecentis. atq; exinde
usq; ad annū xv. tiberii cesaris.
Quando passus ē xp̄s. numerantur
anni lx qui simul faciunt annos quin
gentos lx. ita ut centū supsint anni.
A uicesimo autē anno artaserxis regis.
usq; ad xp̄m. complent̄ ebdomades
lxx. iuxta lunare ebreorum suppu
tationem qui mensem non iuxta solis
sed iuxta lune cursum numerant.
Nam a centesimo et quinto decimo anno
regni psarū. quando artaserses rex
eiusdem imperii uicesimū regni sui
habebat annū. & erat octuagesime
& tcie olimpiadis quart⁹ annus usq;
ad ducentesimū olimpiadē. et sc̄dm
eiusdē olimpiadis annū tiberiiq; ce
saris annū quintū decimū. Colligunt̄
anni cccclxquinq; qui faciunt annos
ebraycos cccclx. Iuxta lunares ut
diximus menses qui sc̄dm illorū sup
putatione possunt facere p singulos
menses dies uiginti nouem semis. Ita
ut solis circulus p annos cccclx. plus
habeat dies ccclxquinq; et quartam

diei parte. et per duodecim menses singu
lorum annorum. undecim dies et quarta
diei pars amplius repperiatur. Unde greci
et iudei per octo annos tertium mensuum.
ΕΝΒΟΛΙΣΜΟΥΣ. faciunt. Si enim octies un
decim et quartam partem volueris
supputare. nonaginta dies. hoc est tres
menses efficies. et in quadringentis LXX.
quinque annis. octonarii repperiuntur
anni quinquaginta novem et menses
tres. qui simul faciunt plus minusve
annos LX. Quod si quadringentis sep
tuaginta quinque annis volueris ad
dere LXX. annorum. facies ebdo
madas. hoc est simul annos quadrin
gentos nonaginta. Hec africanus
hisdem verbis que expressimus locutus
est. Transeamus ad eusebium pam
phili qui in octavo. ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ
ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΣ. libro tale ne
scio quid suspicatur. Non michi videtur
frustra LXX. ebdomadarum facta divisio
ut primum respicerentur septem deinde
LXII et ultima adderetur ebdomada
una. et ipsa in duas partes secta est.
Scriptum est enim. Scies et intelleges
ab exitu sermonis ut respondeatur et
edificetur ierusalem usque ad christum ducem
ebdomadas septem. et ebdomadas LX
duae. Et post alia que narravit imme
dio ponit in fine et confortabit testa
mentum plurimis ebdomada una. Hec
non frustra et absque inspiratione dei et
angelum respondisse manifestum est. que
observatio cauta atque sollicita videtur

expetere rationem. ut lector diligens
attendat et causam visionis inquirat.
Sin autem necesse est et nos dicere quod
sentimus iuxta aliam expositionem que
in presenti lectione versatur in eo quod
angelus ait. ab exitu sermonis ut res
pondeatur et edificetur ierusalem usque ad
christum ducem. Non alios arbitramur quam
principes qui post hanc prophetiam
et reversionem de babilone in iudaico
populo prefuerunt hoc est christi et pon
tifices quos christos ab eo quod uncti sunt
scriptura cognominat. quorum primus prin
ceps fuit ihesus filius iosedech sacerdos
magnus. et qui fuerunt usque ad adventum
domini salvatoris. Hos que significat vati
cinium prophetale dicens. ab exitu sermonis
ut respondeatur et edificetur ierusalem usque
ad christum ducem ebdomadas septem et eb
domadas LXII. Id est ut septem ebdo
madas. et postea LXII. qui faciunt
annos CCCCLXXXIII. A cyro numere
ntur ac ne videamur precem tan
tum ferre sententiam et non probare
quod dicimus. numeremus eos qui post
ihesum filium iosedech usque ad adventum
salvatoris. populo prefuerunt christi.
id est uncti in pontificatu. Primus igitur
ut ante iam diximus post danielis pro
phetiam que facta est sub cyro rege
post quam de babilone reversus est
populus. ihesus filius iosedech fuit sacerdos
magnus. et zorobabel filius sala
tiel qui templi fundamenta iecerunt.
impeditoque opere a samaritis et

alii sin circuitu nationib; septẽ ebdo
madarũ anni completi sunt. id est. xl
viiii. quib; inp(er)fectũ opus tẽpli fuit
& quas p(ro)phetia a reliquis lx et duob'
ebdomadibus separat. Deniq; et iudei
in eu(an)g(e)lio ex hac opinione locunt(ur) ad d(omi)n(u)m.
Quadraginta sex annis aedificatũ est
templũ. et tu in trib; dieb; suscitabis
illut. Tot enĩ sunt anni a primo anno
cyri regis qui libertatẽ dedit uolentib;
iudeis reuerti in patriã. usq; ad sextũ
annũ darii regis. sub quo templi opus
omne completũ est. Porro iosephus &
alios tres annos addit. in quib; p(er)iboli
templi. & quedã alia que remanserãt
perfecta sunt que additis xlvi. an
nis. faciunt annos xlviiii. id est septẽ
annorũ. ebdomadas. reliquas autem
lxxii. ebdomadas ab eiusdẽ darii
septimo anno enumerant quo tẽpore
ihs filius iosedech & zorobabel iã maioris
aetatis p(o)p(u)lo p(re)erant. sub quib; pro
phetauerunt aggeus et zaccharias.
post quos esdras & neemias de babilone
uenientes. muros urbis extruxerunt.
tenente pontificatũ ioachim filio ihu
cognomento iosedech post quẽ successit
in sacerdotiũ elia. sub ac deinde io
iade. et postea iohannes. post quẽ iudas
cuius & alexander rex macedonũ
condidit alexandriã. ut iosephus
in antiquitatũ libris loquit(ur). Venitq;
herosolimã. et in templo uictimas
immolauit. Mortuo autẽ alexandro
centesimo tercio decimo olimpiade

anno ducentesimo tricesimo sexto regni p(er)sarũ
q(uo)d ceperat primo anno quinquagesimo
quinto olimpiades. Quo tempore cyrus
rex p(er)sarũ babilonios caldeosq; superauit.
& post mortẽ iudas sacerdotis qui sub ale
xandro templo p(re)fuit suscepit pontifi
catũ onias quo tempore seleucus subiu
gata babilone diadema toto ius asie ca
piti suo inposuit. Anno duodecimo mortis
alexandri in quo tempus supputantur
omis anni a cyri imperio ducenti quad
raginta octo. ex qua etate scriptura
maccabeorũ regnũ grecorũ enumerat.
Post haoniam praefuit iudeis pontifex
eleazarus. Quo tempore septuaginta
int(er)pretes scripturas s(an)c(t)as alexandrie in
grecũ dicunt(ur) uertisse sermonẽ. Post quẽ
alter haonias cui successit symon quo
regente p(o)p(u)l(u)m. ihs filius syrach scripsit
librũ qui grece ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ appel
latur. et a plerisq; salomonis falso dicit(ur).
cum successit in pontificatũ alius haonias.
quo tempore anthiocus iudeos digen
tiũ immolare cogebat. Quo mortuo
iudas macchabeus purgauit tẽplum
et idolorũ simulacra contriuit. Cui suc
cessit frater ionatam. et post eũ rexit
p(o)p(u)l(u)m simon fr(ater) utriusq; in cuius morte
ducentesimus septimus regni sirie impletus
est annus. Et usq; ad hoc tempus maccab
eorũ primus liber storiã continet. suppu
tantq; a primo anno ciri regis p(er)sarum
usq; ad finẽ macchabeorũ primi uoluminis
& mortẽ simonis pontificis, annis. ccccxvi
Post quẽ iohannes tenuit pontificatũ annis

ti em
xxviiii. Quo mortuo · aristobolus uno anno
præfuit poplo qui primus reuersus deba
bilone. diadéma insigne regiæ potestatis
cū honore pontificatus adsumpsit. huius
successor fuit alexander rex pariter
& pontifex qui rexit pplm annis xxvii.
Et actenus aprimo anno regis cyri & cap
tiuorum réditu réliqui qui inudea ue
nire uoluerint. supputantur anni. cccc.
lxxiii. quos septem. & lx. duę ebdo
madęs. idest lxviiii. simul efficiunt.
Et hoc omni tempore pontifices rexerunt
pplm iudeorum. quos ego nunc arbitror
uocari xpos duces. Mortuo autē no
uissimo eorū alexandro. huc atq; illuc
inuarias partes absq; ullo duce. gens
iudeorum seditionibus uexabatur. in
tantum ut alexandra. quę et salina
uocatur eiusdem alexandri uxor ob
tineret imperium & pontificatum
quidem hyrcano filio reseruaret. Aris
tobolo autē alteri filio regnum tradi
dit qđ obtinuit anni decem. Pugnantib;
autē contra se. intestina seditione germanis.
et gentē iudeorū indiuersa studia traen
tibus sup uenit consul & pompeius
dux romani & exercitus. captaq; ihe
rosolima usq; adscā templi ingressus
est quę uoca bantur scā scōrum. uinctūq;
aristobolo. romā misit seruans tri
umpho suo & pontificatū yrcano fratri
eius tradidit. Tunc primū gens iudeorum
romanis facta est tributaria. Postquē
herodes filius antipatri interfecto
yrcano regnū iudeorū senatu consulto

accepit. & primus alienigena iudeis pfuit
qui pontificatū quoq; nequaquā iuxta
legem moysi mortuis parentib; liberis
se alienis & nec ipsis multo tempore
ob grām et pretiū diuinę legis iussa
contemnens. Ponit et aliam idem
eusebius explanationē. quā si uoluerim
inlatinū sermonē uertere. ex tendem
libri magnitudinē. hæc est ergo inter
pretationis eius sententiā. Sexto anni
darii qui post cyrū et cambisen filium
eius regnauit inpersis quando templi
opa consūmata sunt usq; ad herodem
et cęsarem augustū numera ebdomadas
septē et lxii. quę faciunt annos cccc.
lxxxiiii. quando xps hoc est hyr
canis nouissimus pontifex degenere
macchabeorū ab herode iugulatus est.
& cessauit iuxta legē pontificū di
successio. ciuitatē quoq; et ipsū scua
rium sub duce romano romani uastauit.
& exercitus siue ipse herodes qui pam
bitionē indebitā in iudeos arripuit
imperiū quoq; infert. Confirmauit
autē pactū multis ebdomadis una.
Et indimidiū ebdomadis deficiet ostia
& sacrifitiū sic interpretatur. Quo he
rodes regnante apud iudeā. et augusto
apud romanos xps natus sit. Qui
tribus annis et sex mensib; iuxta euan
gelistā iohannē euangelium prędicauit
& confirmauit uiri di cultū. multas
haud dubiū quin ē aptis et credentib;
quando post passionē dni indimidia
rursum ebdomada defecit ostia. et sa

crificiū. Quicquid enī postea in templo
factū est. non fuit sacrificiū dī. sed cultus
diaboli. cunctis in commune claman
tib; sanguis eius sup nos & sup filios
nrōs. & non habemus regē nisi cesarem.
quē locum in cronica eiusdem eusebii
quē ante annos plurimos in latinam
linguā uertimus. diligens lector
plenius ac dissertū poterit inuenire.
Quod autē in pfectione tēpli usq; ad
decimū imperatoris augusti annum
quando interfecto hyrcano herodes
iudeā obtinuit. Septem et lxii.
ebdomades idest cccclxxxiii.
supputantur anni. sic possumus ad
pbare. sexagesime sexte olimpiadis
primo anno hoc est darii sexto
completa est. templi aedificatio.
& centesime & octuagesime sexte
olimpiadis anno tertio idest augusti
decimo. herodes in iudeos suscepit
imperiū. qui faciunt annos cccc.
lxxxiii. p singulas olimpiadas quad
riennio supputabo. Dicit idem eu
sebius et aliā opinionē quā ex parte
nō repbat. qd plerique unā ebdomadā
annorū in lxx. annos extendant
p singulas ebdomadas annos de
cennio supputato. & uolunt a passi
one xpi usq; ad neronis imperiū
annos esse xxx. quinq; primum
arma commota sunt. et hanc di
midiam ebdomadā annorū septua
ginta. postea uero a uespasiano.
& tito. et deinceps quando iheroso
limam templumq; succensum est usq; ad
traianū alios esse annos xxx quinq;
et hanc esse ebdomadā. de qua angelus
loquebatur danieli. Confirmauit autē
pactū multis ebdomadas una. in totū
enī orbem. p apostolos. euangelium pre
dicatū est. qui usq; ad illud tempus
pseuerant. tradentib; ecclesiasticis
storiis iohannē euangelistā usque
ad tempora uixisse traiani. Sed
nescio quomodo superiores ebdomades
septem. et lxii. per septenos annos.
& hanc unā p denos idest lxx. pos
simus accipere. Haec eusebius; Ippo
litus autē de hisdē aebdomadibus ita
opinatus est septē ebdomadas ante re
ditum ppli supputant et lx. duas post
reditū usq; ad natiuitatē xpi. quarū
tēpora omnimodo nō congruunt. si
quidem regni psarū. ccxxx. sup
putantur anni & macedonū. ccc. Et post
illos usq; ad natiuitatē saluatoris anni
xxx. hoc est ab initio cyri regis psarū
usq; ad aduentū saluatoris. anni quin
genti. lx. Nouissima quoq; ebdomada
ponit in consummatione mundi quā
diuidit in heliae tempora & antixpi.
ut trib; et semis annis ultime ebdo
madis. dī noticia confirmetur. De
qua dictū est. Confirmauit pactum
multis ebdomadis una. & trib; aliis
sub antixpo deficiat holocaustū et sa
crificiū adueniente autē xpo. Et impiū
spm oris sui interficiente. usq; ad con
summationē et finē pseuerat desolatio.

Appollinaris laudicenus omnium preteritorum temporum delibrans questionem uota extendit in futurum et periculose de incertis profert sententiam. Que si forte hi qui post nos dicturi sunt statuto tempore completa non uiderint aliam solutionem querere compellentur et magistrum erroris arguere. Dicit ergo ut uerbum ex uerbo interpreter. ne calumniam uidear facere non dicenti. in quadringentis xc annis peccata et omnia que ex peccatis oriuntur uitia comprimenda. Post quam uentura sint bona et reconciliandum deum mundo in aduentu christi filii dei. Ab exitu enim uerbi quando christus de maria generatus est uirgine usque ad quadragesimum ebdomadarum. iis qui expectatam penitentiam. postea uero ab octauo claudii cesaris anno contra iudeos romana arma correpta. Tricesimo enim iuxta euangelistam lucam anno etatis sue in carne cepit dominus euangelium predicare. et iuxta iohannem euangelistam per tria pasca duos postea impleuit annos. Exinde sex tiberii supputantur anni. et quattuor gai cesaris cognomento caligule et octo claudii id est simul anni xviii. qui faciunt ebdomadas annorum septem. Cum autem quadringenti xxxiiii anni post hec fuerint euoluti id est lxii ebdomades. Tunc ab helia qui uenturus est iuxta sermonem domini saluatoris ut restituat corda patrum ad filios in ultima ebdomada edificandam ihrlm et templum per annos tres et semis. Uenturumque antichristum et iuxta apostolum sessurum in templo dei et interficiendum spiritu domini saluatoris. Postquam ses dimicauerit. atque ita fieri ut in media ebdomadas confirmet testamentum dei cum sanctis. Et rursum media cessatione uictimarum esse pronuntiat. subante christo qui ponet abhominationem desolationis id est idolum et statuam proprii dei in templo. Et erit extrema uastitas et condemnatio populi iudeorum. Qui spreta ueritate christi receperunt antichristi mendacium.

Asserit autem idem apollinaris hanc esse temporum capere coniecturam. quia africanus scriptor temporum cuius supra expositionem posui. ultimam ebdomadam in fine mundi testetur. Nec posse fieri ut iuncte diuidant etates sed omnia sibi iuxta prophetiam daniel esse tempora copulanda. Clemens uir eruditissimus presbiter alexandrie ecclesie paruipendens annorum numerum a cyro persarum rege usque ad uespasianum et titum imperatores romanos septuaginta annorum ebdomadas dicit esse completas. id est annos ccccxc. additis in ipso numero duobus milibus trecentis diebus de quibus supra diximus persarumque et macedonum et cesarum tempora in his ebdomadibus enumerare conatur. cum iuxta diligentissimam supputationem a primo anno cyri regis regis persarum atque parsi medorum in quo imperauit darius usque ad uespasianum et euersionem templi supputantur anni sexcenti xxx. Origenes cum proposuisset

hoc idem capitulum hortatus est nos
ut quęramus quod non intellegimus. et quia
locum non habebat. allegoria in quali
bera est disputatio historię ueritate con
clusus. haec in decimo stromatum uolu
mine breuiter adnotauit. Studiosius
requirenda sunt tempora a primo anno
darii filii assueri usque ad aduentum xpi
quot anni sint. et quę in illis gesta di
cantur. et uidendum an ea possimus
aduentum dni coaptare. Tertullianus
qui dixerit hec libro eius. quę contra
iudeos scripsit nosse poterimus cuius
breuiter uerba ponenda sunt. Unde
igitur ostendimus quia xps uenit intra
lxii. ebdomadas. numeremus a primo
anno darii quando ipso tempore osten
ditur danielo uisio ipsa. dicit enim
ei. intellege et conicce prophetati
one sermonis respondere me tibi hec.
Unde a primo anno darii debemus
computare quando hanc uidit uisi
onem daniel. uideamus anni quo
modo impleantur usque ad aduentum
xpi. Darius regnauit annis xviiii.
artaserxes xl. hoc usque etc. cyrus
annis xxiiii. Argus anno uno.
Alius darius qui et melas nominatur
est annis xxi. Alexander macedo
annis x. Deinde post alexandrum
qui et medis et persis regnauerat quos
deuicerat et in alexandria regnum suum
firmauerat. quando et nomine suo
eam appellauit. post eum regnat illic
in alexandria. soter annis xxxv.

Cui successit filadelfus. regnans annis xxx
viii. Post hunc ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ regnauit
annis xxv. Deinde philopator. annis
xvii. Post hunc epiphanes annis xxiiii.
Item alius ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ hac annis xxviii.
Soter annis xxxviii. ptolomeus. annis
xxxvii. Cleopatra. annis xx mensibus
v. Item cleopatra augustus alius annis
lxiii. annis imperauit. Nam omnes anni
imperii augusti fuerunt numero lvi.
Uideamus autem quoniam in quadragesimo anno
imperii augusti qui post mortem cleo
patre imperauit. Nascitur xps et sup
uixit id est augustus. ex quo natus est xps
annos numero xv. Erunt reliqua tempora
annorum in die natiuitatis xpi in annum
quadragesimum primum. Post mortem cleo
patre anni. cccc.xxxvi menses. v. Unde
adimpleantur lxv. ebdomades et dimi
dia quę efficiunt annos cccc.xxxvii.
et menses vi. in die natiuitatis xpi. et ma
nifesta iusticia ęterna. et unctus est sanctus sanctorum
id est xps. et signata est uisio. et prophe
tia. et dimissa sunt peccata quę per fidem
nominis xpi omnibus in eum credentibus
tribuuntur. Quid est autem quod dicit sig
nari uisionem et prophetiam. quoniam omnes prophete
nuntiabant de ipso quod esset uenturus et
pati haberet. Igitur quoniam adimpleta est
prophetia per aduentum eius. propterea signari
uisionem et prophetiam dicebat. Quoniam ipse est sig
naculum omnium prophetarum adimplens omnia
quę retro de eo prophetę adnuntiabant.
Post aduentum enim et passionem eius iam non uisi
onem quę prophetata est qui xpm nuntiet

ee uenturũ & post paululũ. Videam inquid
quid alię septẽ et dimidię ebdomades quę
sunt sub diuisę in abscisione priorũ ebdoma
darũ. in quo actu sunt adimpletę.
Post augustũ enĩ qui sup uixit post natiui
tatẽ xpi annis quindecim efficiuntur.
Cui successit tiberius cęsar. & imperiũ habuit
annis xx duob; mensib; vii. dieb; xxviii.
huius quinto decimo anno imperii patitur
xps annos habens quasi xxx cũ pateretur.
Item gaius cęsar qui et calicola annis trib;
mensib; octo. dieb; xiii. Nero annis
xiiii. mensibus viiii. dieb; xiii. Galba
mensibus. vii. dieb; xxviii. Otho men
sibus tribus. dieb; v. Vetellius. mensib;
octo. dieb; xxviii. Vespasianus anno
primo imperii sui debellauit iudęos. &
fiunt anni numero quinquaginta duo
menses. vi. Nam imperauit annis undeci.
Atq; ita in die suae expugnationis iudei
impleti erant ebdomadas lxx. p dictas
a danielo. Ebrei quid de hoc loco sentiunt
breui sermone pstringi fidẽ dictorum
his a quib; dicta s̃ derelinquens. Dicam
igit. ΠΤΕΡΙΟΡΑCΤΙΚΩC ut sensus ma
nifestior fiat. O daniel scio quia odiae
ac qua tibi nunc loquor. Erat autẽ annus
primus darii qui occisit baltasar. et reg
nũ caldeorũ in psas medosq; transtulit
usq; ad septuagesimã annorũ ebdomadem.
hoc est annus quadringentesimus lx. Haec
poplo tuo p partes accident. Primũ ppi
tiabitur tibi ds quẽ nunc magnopere dep
caris. et delebitur peccatũ & finẽ accipiet
preuaricatio. Nunc enĩ urbe deserta &

tẽplo usq; ad fundamẽta destructo in luc
tũ est ppls constitutus. sed non post grande
tẽpus instaurabitur. & nõ solũ hoc fiet
in his septuaginta ebdomadib; ut edifi
cetur ciuitas et tẽplum instauretur. Sed
nascetur xps id est iusticia sempiterna.
et signabitur uisio ac pphẽs. ut nequa
quã ppha inueniatur in isrl. Et ungatur
scs scõrum. de quo in psalterio legimus.
ppterea unxit te ds ds tuus. oleo exul
tationis prę consortibus tuis. Qui et in
alio loco dicit de se. Sci estote. quia
et ego scs sum. Scito igitur. quia a die
ac qua nunc tibi loquor & dĩ sermone
pmitto. quod reuertatur ppls et ihrlm
instauretur usq; ad xpm ducẽ & ppham
desolationẽ templi ebdomades nume
rentur lx duę. Nec non et aliae vii. ebdo
mades in quib; iuxta ordinẽ suũ duę
res fiunt. de quibus & ante iã dixi quod
reuertetur et ędificetur. platea a neę
mia. et ezrã. In fine ergo ebdomadarũ
complebitur dĩ sententia in angustia
temporũ quando rursũ destruetur tẽplũ.
et capietur ciuitas. Nã post lx duas ebdo
madas occidetur xps. et nõ erit ei ppls
qui eũ negaturus est. siue ut illi dicunt
nõ erit illius imperiũ quod putabat se
retenturũ. Et quid dico de xpo occi
dendo & poplo penitus deserendo au
xiliũ dĩ. cum et ciuitatẽ et scũarium
disputaturus sit populus sit romanus
cũ duce uenturo uespasiano. quomodo
tuo transactis septem ebdomadibus
id est lxviii. Helius adrianus a quo

postea de ruinis ihrlm urbs elia condita est. rebellantes iudeos tinnio ruso magistro exercitus pugnante superavit. Et tunc defecit ostia et sacrificium. & usque ad consummatione mundi et finem perseveravit desolatio. Nec nos inquiunt moveat quod primum numerentur septem ebdomadas. et postea lx duae et rursum una que in duas partes dividitur. est enim hoc idioma sermonis ebraici et antiquorum sermonis latini. ut a minore numerum supputent. & postea maiorem. Verbi gratia. nos iuxta proprietatem lingue nostrae. Nunc dicimus abraam vixit annos clxxv. Illi contrario loquuntur vixit abraam annis quinque & septuaginta & centum. Non igitur ut legitur ita impletur sed totum pariter supputetur. ita finem accepit nec ignoramus quosdam illorum dicere quod una ebdomadas de qua scriptum est.

Confirmabit pactum ebdomadas multis una dividatur in vespasiano & adriano. quod iuxta storiam iosephi vespasianus & titus tribus annis et sex mensibus pacem cum iudeis fecerint. tres autem anni et sex menses sub adriano reputentur quando ihrlm omnino subversa est et iudeorum gens catervatim cesa ita ut iudee quoque finibus pellerentur ebrei. Non magnopere curantes a primo anno darii regis persarum usque ad extremam eversionem ihrlm que sub adriano eis accidit. supputari olimpidas centum lxx. IIII. id est annos sexcentos nonaginta sex. quia faciunt ebdomadas ebraicas lxxviii. & annos tres quando chochebas dux iudeorum oppressus. & ihrlm usque ad solum diruta est.

Mathurin Brin

FERSTIBVISIO VISIONIS;

Anno tertio cyri regis persarum verbum revelatum est danieli. cognomento baltasar. Et quomodo in fine prime legimus. Fuit autem daniel ad annum primum cyri regis. fuisse autem apud caldeos in pristina dignitate. purpura byssoque vestitum usque ad primum annum cyri regis intelligimus quando subvertit caldeos. & postea cepit esse cum dario filio assueri de semine medorum. qui imperavit super regnum caldeorum. Aut certe landari mortuo cuius anno primo septuaginta ebdomadarum sacramenta cognoverat. Nunc tercio anno cyri regis hec vidisse narratur. et verum verbum est fortitudo magna sive dei que ista facturus est. sive prophete qui haec intellecturi sunt.

Daniel interrogat
usquequo finis horum mirabilium
Uir uestitus lineis
qui stabat sup
aquas fluminis
alloquitur da
nielem de fu
tura desola
tione.
Et alius angelus hinc supripa
fluminis.
Et alius inde ex altera
ripa fluminis.
Hic fluuius tigrys
qui obrinee dr. et degel

In diebus illis ego daniel lugebam trium
ebdomadarum diebus. panem desidera
bilem non comedi. & caro et uinum non in
troierunt in os meum. Sed neque unguento
unctus sum. donec complerentur trium
ebdomadarum dies. Hoc docemur exemplo
tempore ieiunii cibis delicatioribus
abstineri. Et ego puto nunc dicere panem
desiderabilem. nec carnem commedere
nec uinum bibere. Insuper et ungenta
non querere. qui mos apud persas &
indos. hodieque seruatur. ut in balneis
utantur ungentis. Tres autem iugiter
ebdomades. adfligens animam suam nec
transitoria et fortuita uideatur. deprecatio secundum ΑΝΑΓΑΓΤΙΝ. uere hoc
dicendum quod qui in luctu est et sponsi
luget absentiam. non comedit panem
desiderabilem qui de celo descendit. neque
solidum capit cibum qui intellegitur in carne.
nec uinum bibit quod letificat cor hominis.
nec exilarat faciem in oleo. iuxta illud
quod in psalmis legimus ut exilaret faciem
in oleo. Hoc autem ieiunio impetrabiles
lacrimas. quando sponsus fuerit
ablatus ab eo. Recte quoque daniel
audet dominum deprecare. quia iam ex parte
a primo anno regis cyri iudeorum
fuerat laxata captiuitas. Die autem
uicesima et quarta mensis primi.
eram iuxta fluuium magnum qui est tigris.
Et ezechiel iuxta fluuium cobar. uidit
uisionem magnam & domino saluatori. ac
babtiste iohannis super fluenta iordanis
aperiuntur celi. Unde eorum delira
menta conticeant. qui umbras. et ima
gines in ueritate querentes. ipsam conantur
euertere ueritatem. & flumina et ar
bores. et paradisum putent allegorie
legibus debere subruere. Et leuaui oculos
meos et uidi. Eleuatione opus est oculorum
ut uisionem misticam cernere ualeamus.
Et ecce uir unus uestitus lineis. Pro lineis
quod interpretatus est aquila. teodotion.
baddin posuit septuaginta bissina posu
erunt. Aquila ezapeta. id est precipua.
Ideo autem quod nos iuxta ebraicum uertimus.
ecce uir simmacus posuit quasi uir. non
enim uir erat. sed quasi uir habebat simi
litudinem. Et renes eius accincti auro
obrizo. Id quod in ebreo legitur ofaz. quod
aquila ita interpretatus est. Et lumbi eius
accincti erant colore ephaz. Et corpus
eius quasi crisolitus. Et facies eius uelut
facies fulguris. & oculi eius ut lampas
ardens. et brachia eius et quadam deorsum
usque ad pedes quasi species aeris candentis.
De quibus in explanatione ezechielis ple
nius interpretati sumus. nunc de crisolito
pauca dicamus. Qui unus est de duodecim
lapidibus. qui ponuntur in loco ponti
ficis. In ebreo habet tarsith. quod teodotion
et symmacus eodem uerbo interpretati sunt.
Septuaginta uero. mare appellauerunt.
iuxta illud quod in psalmis legimus. In spiritu
uiolento. conteres naues tarsis. id est
maris. et ionas surgere cupiebat. Non
in tarsum urbem cilicie ut plerique extimant
litteram ponentes pro littera. ut in die regi
one ut putant iosephus. sed absolute in pe

Lazus.

Vidi autē ego daniel solus uisionē. Viri
autē qui erant mecū nō uiderunt. sed ter
ror nimius inruit sup eos. et fugierunt
in absconditū. Et apts paulus simile quid
in actib; aptorum passus est. ut ceteris
non cernentib; uisionē solus aspiceret.
Et ecce manus tetigit me. In hominibus
figura uidetur angelus & humanā ad p
phetam iacentem mittit manū ut sui
generis corpus aspiciens. nequaquā
paueat. Et dixit ad me. Daniel uir
desideriorum. Congruenter uir desi
deriorū uocatur. qui instantia pcum
et afflictionē corporis ieiuniorum quę du
ritia cupit scire uentura et di secr&a cog
noscere. Pro uiro desideriorū simmacus
interptatus ē uirū desiderabilē. omīs
enī scs habens ipse animę pulchritudinē
amatur a dnō. intellege uerba quę ego
loquor ad te & sta in loco tuo. nunc enī
missus sum ad te. Cūq; dixisset ad me
sermonē istū. steti tremens & dixit ad me.
Noli timere daniel. quia ex die primo quo
posuisti cor tuū ad intellegendū ut te affli
geres in conspectu di tui. exaudita sunt
uerba tua. & ego ingressus sum ad uerba
tua. Vicesima autē quarta die mensis
primi id est nisan expletis trib; ebdo
madib; et uno. cernit hanc uisionē hoc
est uiginti dieb; et uno. cernit hanc ui
sionē. Et audiuit ab angto qd ex die primo
qd orare cęperit & affligere se in cons
pectu dni. exaudita sunt uerba eius.
Querit° si statim exaudit° est. quur non
ad eū statim missus est angts. data est
ei p mora occasio. amplius dnm depcandi
ut ex eo qd plus desiderat p laborem.
plus audire mereatur. Qd autē ait &
ego ingressus sum ad uerba tua. hunc
habet sensum. Postquā tu cępisti bonis
operib; et lacrimis atq; ieiunio dnm
uocare miscdiam. Et ego accepi occasi
onē ut ingrederer in conspectu di et
orare pte. Princeps autē regni psa
rū restitit michi uiginti & uno dieb;
Videtur michi hic esse angts cui psis credita
est. iuxta illud qd in deutero nomio
legim°. Quando diuidebat altissimus
gentes. & disseminabat filios adam.
Statuit terminos gentiū. iuxta nu
merū angtorum di. Isti sunt princi
pes de quib; et paulus aptls loquitur.
Sapientiā loquimur inter pfectos quā
nullus principū huius sctī cognouit.
si enī cognouissent. nūquā dnm glae
crucifixissent. Restitit autē princeps
id est angts psarum faciens pcredita
sibi puintia. ne captiuorum omnis
populus dimitteretur. et forsitan cū
prima die ex qua posuit cor suū ppha
ad intellegendum. exaudit° sit a dnō.
Idcirco non statim missus ē angts qui ei
dei indulgentiā nuntiaret. quia uiginti
& uno dieb; restitit ei princeps psarum.
& numerans peccata ppti iudeorū qd
iuste tenerentur captiui. et dimitti
non deberent. Et ecce michael unus
de principibus primis uenit in adiu
toriū michi. Resistente psarū angto
precib; tuis. et meę legationi qui

orationes tuas offerebā dō. Venit in ad
iutoriū michi angłs micael. qui p̄est
ppło isrł. Principes autē primos ar
cangelos intelligimus. Et ego remāsit
ibi iuxta regem p̄sarum. Angłm
idem principē uocat. et ostendit qđ
iuxta michaelē paululū sit moratꝰ.
qui contra p̄sarum principē loquebat̄.
Veni autē ut docerem te quę uen
tura sunt popło tuo in nouissimis
diebus. Quod daniel dep̄catus est
hoc a dnō meretur audire quid futurū
sit ppło isrł. Nō in uicino tempore.
sed in nouissimis dieb; id est in consu
matione sc̄li. Dn̄e mi. in uisione tua
conuersa sunt interiora mea in me.
Sic teodotio interpretatꝰ est. iuxta illud
qđ in centesimo secto psalmo legimꝰ be
nedic anima mea dnō. & omia interi
ora mea nomen eius. Prius eni quā dī
uisionem uidere mereamur. interiora
nr̄a foras aspiciunt. Cū autē uiderimꝰ
uisionē dī. conuertantur interiora
nr̄a. & toti in illis sumus de quib; in alio
loco scribitur. Omis gł̄a filię regis
intrinsecus. Cumq; loqueretur me
cum. inualui. & dixi. Loquere
dn̄e mi. quia confortasti me. Nisi eū
confortasset. tactus quasi filii hominis
et pauor recessisset. ex corde sacramta
dei non poterat audire. Et idcirco
nunc ait. Quia confortasti me. Loquere
dn̄e. Tu eni fecisti ut possim quę lo
quęris & audire & sentire. Et ait.
Numquid scis quare uenerim ad te.

et nunc reuertar ut prelier aduersus
principē persarum. Quod dicit hoc est
ueni quidem ut docerem te. exaudiras
p̄ces tuas. sed reuersus sū ut pugnem
contra principem p̄sarū in conspectu
dī. qui non uult tuū popłm de capti
uitate laxare. Cū enim egrederer.
apparuit princeps grecorū ingrediens.
Ego inquid egrediebar de cōspectu dī
ut tibi nuntiarē quę uentura sunt popło
tuo in dieb; nouissimis. Licet adhuc non
essem securus. Stante persarū prin
cipe et contradicente tuis precibus. ac
legationis meę. et ecce princeps grecorū
id est macedonū ueniebat. & ingressus ē
in conspectu dī ut accusaret p̄sarū prin
cipem atq; medorum ut in locū eorum
regnū macedonū succederet. Et re uera
mira sacramenta dī. Laxato eni de
captiuitate popło iudeorū p̄sarum
regnū atq; medorum. Interfecto
dario. subuertit alexander rex mace
donū et princeps grecorū uincit prin
ceps p̄sarum. Verūtamen. adnuntiabo
tibi qđ exp̄ssum est in scriptura ueritatis.
Hic ordo est lectionis. adhuc res in dubio
est eni precante dnm. et me offerente
orationes tuas iste e regione princeps p̄sarū
et nō uult popłm de captiuitate laxare.
Ego autē quia uenit princeps grecorum
& inter inpugnat contra principē p̄sarū.
habens illic michael in adiutorio. donec
illi inter se dimicent. referā tibi quę dī
michi futura p̄dixerat. et tibi narranda
praeceperit. Nulliq; oriatur scripulus

quare principē macedonū principem
grecorū dixerit hoc est EMNAN ale-
xander enī rex macedonū primū sub-
uersa grecia et subiecta potestati sue
in psas arma corripuit. Et nemo est
adiutor meus in omnibus his. nisi micael
princeps uester. Ego inquid sū angelus ille
qui offero dō orationes tuas. et nullus ē
alius qui adiutor sit meus rogandi pro uobis
dm̄ nisi micael angls cui creditus est
ppls iudeorū. Et interim hoc tēpore
ego et princeps grecorū communi labore
aduersū principē psarum dimicamus.
Reuoluende sunt ueteres storie. et consi-
derandū. ne forte illut tempus signi-
ficet. quando psę agrecis superati sunt.
Iuxta editionem uulgatam usq; ad fine
libri una putatur uisio que anno tercio
cyri regis persarū apparuit danieli.
Porro iuxta ebraycam ueritatē reparata
que secuntur et scripta ordine ppostero.
de cuius causis supra diximus. Non enim
sub cyro anno tertio. sed sub dario pri-
mo qui subuertit baltasar. narrantur
ista que scripta sunt.

INCIPIT VISIO OCTAVA QVI EST A TEMPORE DARII ORDI PRETA VITA

Ego ab anno primo darii medi stabam
VT CONFORTARETUR ET ROBORARETUR.

Ego inquid daniel ab anno primo
regis darii qui subuertit caldeos.
& me de manu inimicorū. quantū
in se fuit liberabit. Ob custodiā meā etiam
lacū leonū suo signans anulo. ne me aduer-
sarii interficerent. Stabā in conspectu dī.
et rogabā eius clemtiam. Pro eo qui
me dili gebat ut confortaret ut ipse
ut regnum eius et roboraret. Cumq;
in oratione psisterē. hec dno
respondente comoui. Consuetu-
dinis est autē pphārum repente per-
sonas introducere sine ulla pūaricatione
tione uerborum ut est illud in psalmo
tricesimo primo. Cū enī rogasset
dm̄ ppha et dixisset tu es refugiū meū
a tribulatione que circūdedit me.
exultatio mea erue me a circūdantib;
me. Repente tamen in psona dī intro-
ducitur respondentis. Intellectum
dabo tibi. & instruā te in uia qua gra-
dieris. firmabo sup te oculos tuos.
Ergo et nunc narrante ppha. ab anno
primo darii medi. stabā et dēpcabar
ut confortaret et roboraretur eius
imperiū dš repente respondit.
Et nunc ueritatem adnuntiabo tibi.
Est qua sensus quamuis nosse psarū regib;
quid futurū sit. audi ordine rerum.
et ausculta qd queris. Ecce adhuc
tres reges stabunt in pside. et quart
ditabitur opib; multis sup omš. & cū
inualuerit diuitiis suis. concitabit
omš aduersū regnū grecie. Qua-
tuor reges post cyrum dic in pside
surrecturos. Cambisem filiū cyri
et hismerdem magnū. qui PANTHAP-
TEN filiā cambisis duxit uxorem.
Cui cū a septem magis fuisset occisus
et in locum eius darius suscepisset
imperiū eadē PANTAPTES nupsit

dario. Et xerxeo serxen filiũ genuit.
qui potentissimus rex. et ditissimus
aduersum greciam innumerabilẽ
duxit exercitũ. et ea gessit
que grecorũ narrant storiae.
Successit enĩ athenas sub principe
gallia. bellumq; eo tempore per
gestũ est in hermopilis. & apud sala
minam nabale certamen. quando
sophocles. et erupides. clara habe
bantur. et temis thocles. in persas fu
giens austo tauri sanguine periit.
Frustra igitur quidã dariũ quartum
regẽ qui ab alexandro superatus est
scribit qui nõ quartus. Sed quartus &
decimus post cyrũ psarũ rex fuit.
Quem septimo imperii sui anno. et supe
rauit et occidit alexander. Et notandũ
qđ quatuor post cyrum regib; psarum
enumeratis nob en pterierit & transierit
ad alexandrũ. Non enĩ cure fuit spũi
ppheali storię ordinẽ sequi sed pclara
queq; pstringere. Surget uero rex
fortis. et dñabitur potestate multa
et faciet qđ placuerit ei. Et cũ ste
terit. conteretur regnũ eius. Perspicue
de magno alexandro rege macedonũ
loquitur qui philippi filius fuit. hic
enĩ illiriis tracibusq; superatis uictagre
cia tebisq; subuersis transiuit in asiã.
et fugatis darii ducibus. urbẽ sardis
cepit. posteaq; captiua india & urbe
alexandria condita. cũ triginta
et duos aetatis haberet annos et du
decimũ annũ imperii in babilone
ueneno periit. Et diuidetur in quatuor
uentos caeli. sed non in posteros eius neq;
secđm potentiam illius qua dñatus est.
Post alexandrũ in quatuor uentos
celi orientem uidelicet & et occidentẽ.
meridię & septentrionẽ regnũ illius
diuisum est. In egipto enĩ primus reg
nauit ptolomeus lagi filius id est ad me
ridiẽ. In macedonia philippus. qui et a
rideus frater alexandri. id est ad occi
dente siriae. et babilonis & superiorem
locũ. Seleucus nicanor id est ad orien
tẽ asię & ponti ceterarũq; in ipsa plaga
puinciarum. antigonus id est ad septem
trionem. hoc secđm totius orbis plagas
dicimus. Ceterũ qui iudea est ad agui
lonẽ siria et ad meridiẽ fidei egiptũ habe
Et autẽ ait sed non in posteros eius hostig
nificat quia liberos nõ habuerit. sed reg
num ipsius in alienos laceratũ sit. Excepto
frẽ philippo qui macedonas tenuit. neq;
secđm potentiã illius qua dñatus est. Diuisũ
enĩ in quatuor partes regnũ. inbecillius
fuit. dũ aduersũ se dimicant. et intestino
furore baccantur. Lacerabitur enĩ regnũ
eius & etiã in externos. Exceptis his pter
regna quatuor macedonię. asię. sirię. et e
gipti. etiã in alios obscuriores et minores
reges. macedonũ regnũ laceratũ ẽ. Signi
ficat autem perdiccam et crateron. et lisi
machũ. nam cappadocia & armenia. bitinia
& eraclea bosforusq; et alię puintiae de
potestate macedonum recedentes. diuersos
sibi reges constituerunt. Et confortabitur
rex austri. Ptolomeũ indicat lagi filiũ

qui prim(us) regnauit in egipto. et uir pru
dentissimus fortissimusq; ac ditissim(us)
fuit. et tantę potentię. ut pirrum
regē epirotarum expulsum restitu
erit in regnū. ciprumq; obtineret &
hac phenicē. Et deuicto demetrio
filio antigoni seleuco. regni sui partē
quę ab antigono fuerat ablata restitu
erat. Cariā quoq; obtineret. et
multas singulasq; urbes ac regiones
de quib; nō est huius tēporis scribere.
Idcirco autē cętera regna dimittens.
macedonię uidelicet et asię. Tantum
de egipti et siriae narrat regibus.
quia in medio iudea posita. nunc ab illis
nunc ab istis regib; tenebatur. et scrip
turę scę propositum est non externā
absq; iudeis historiā texere. sed ea quę
isrl̄i poplo copulata est. Et de princi
pibus eius preualebit super eū et dnābit.
dicione multa enī dnātio eius. Iste est
ptolomeus philadelfus scd̄s rex egipti
filius tolomei superioris. sub quo sep
tuaginta intp̄retes alexandrię scrip
turam scām in grecū dicuntur uertisse
sermonē. qui et eleazaro pontifici multa
iherosolimā et in templo donaria
uasa transmisit. Cuius bibliothecę
prefuit demetrius falereus. Idem apud
grecos orator et filosophus. tanteq; po
tentię fuisse narratur. ut ptholoma
et patrē in ceteris narrantē historiis
habuisse eū peditū ducenta milia equitū
uiginti milia. curruū duo milia. hele
fantos quos prim(us) adduxerat ex ethiopia
.cccc. naues longas quas nunc liburnas
uocant. mille quingentas alias ad ciba
ria militū deportanda mille. Auri
quoq; et argenti grande pondus. ita
ut de egipto p singulos annos quatuor
decem milia octoginta talenta argenti
acciperet. & frumenta artabasq;
mensura tres modios. et tertiā modii
partē. hab& quinquies & decies centena
milia. Et post finem annorū federa
buntur. Siue theodotion interp̄re
tatus est. Et post annos illius commiscent(ur).
Filiaq; regis austri. ueni& ad regem
aquilonis. facere amicitiā & non obti
nebit fortitudinē brachii. nec stabit
semen eius. et tradetur ipsa et qui ad
duxerunt eā iuuenes eius & qui con
fortabant eā.
In temporibus primū siriae regnauit
ut diximus seleucus cognomento ni
canor. Scd̄s antiochus qui appellatus
est soter. Tercius et ipse antiochus
qui uocabatur θεος idest d̄s. Iste
aduersum ptolomeū philadelfum
qui scd̄s imperabat egiptiis gessit
bellū. quā plurimū et totis babilonis
atq; orientis uiribus dimicauit.
Volens itaq; ptolomeus filadelfus
post multos annos molestus finire
certamen. filiam suam nomine be
ronicem anthioco uxorē dedit.
qui de priori uxore nomine laudo
cia habebat duos filios. seleucum
qui cognominatus est callinicū. &
alterum anthiocū. deduxitq; eam

usq; pelusiū et infinita auri et argenti
milia dotis nomine dedit. Unde per
noforos idest dotalis est appellatus.
Anthiocus autē beronicem consortē
regni habere se dicens & laudocen
in concubinę locum. Post multo tem
pore amore superatur laudicen
cum liberis suis reduxit in regiam.
Quę metuens ambiciū uiri animū
ne ueronicen reducere& uirū p mi
nistros uenenū interfecit. Veroni
cem autem cū filio qui ex anthio co
natus fuerat hic azioni et geneo
antiochię principib; occidendam
tradidit. Filiūq; suū maiorem
seleucum callinicū in patris loco
regē constituit. Et hoc est qd nunc
dicitur. post multos annos ptolo
meus filadelfus et antiocus.
Foedus facient amicitias & filia
regis austri. hoc est ptolomei ue
niet ad regē aquilonis idest anthi
ocū. ut inter patrē ac uirū iungat
amicitias. Et nō poterit obtinere.
nec semen illius stare in regno sirię
sed & ipsa beronicę et qui eā addu
xerant interficientur. Rex quoq;
anthiocus qui confortabat eā
hoc est p quem poterat preualere
ueneno uxoris occisus est. Et stabit
de semine radicū eius plantatio.
& ueniet cū exercitu. et ingredietur
puintiā regis aquilonis. & abutetur
eis et obtinebit insup. et deos eorū
& sculptilia uasa quoq; ptiosi
argenti et auri captiuā ducit in egip
tū. ipse preualebit aduersū regem
aquilonis. & intrabit in regnū rex
austri. & reuertetur ad terram suam.
Occisa beronicę & mortuo ptolomeo
filadelfo patre eius in egipto. frater illius
et ipse ptolomeus cognomento.
ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ tertius secessit in regnū
de plantatione et de semine radicis
eius eo qd eet germanus uenit cum
magno exercitu & ingressus est puin
ciam regis aquilonis idest seleuci cog
nomento callinici. qui matre laudocę
regnabat in siria. et abusus est eis &
obtinuit in tantū ut siriam caperet
& ciliciam superioresq; partes trans
europa teneret & ppe modū uniuersā
asiam. Cumque audisset in egipto
seditionē moueri. diripiens regnū
seleuci XL a. milia talentorū argenti
tulit et uasa ptiosa simulacraq; deorum
duo milia quingenta in quib; erant
et illa. qua cambises capta egipto
in psidas asportauerat. Deniq; gens
egiptiorū ydolatria dedita quia
post multos annos deos eorū retulerat.
ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ eū appellauit. & siriā
quidem ipse obtinuit. Ciliciā autem
amico suo anthioco gubnandā tra
didit. ex hanc tippo alteri iudici puin
cias trans eufraten. Filii autē eius pro
uocabuntur congregabunt multitu
dinē exercituū plurimorū et ueniet
pperans transiit et inundans. et reuer
tetur & concitabitur et congredietur cum

robore eius et exaltabitur cor ei. Post
fugã et mortẽ seleuci callinici. duo
filii eius seleucus cognomento CERA
NVS. et anthiocus qui appellatus est
magnus prouocati spe uictoriæ. et emula
tionem parentis exercitu congregato
aduersũ ptolomeũ philopatorẽ arma
corripuit. Cumq; seleucus maior fr̃e
tertio anno imperii occisus ẽẽt in fri
gia p dolum nicanoris & apaturii
exercitus qui erat in syria anthiocũ
fr̃em eius cognomento magnũ de ba
bilone uocauit ad regnũ. Et ppterea nunc
infert q& duo quidẽ filii prouocati sunt
et congregauerunt multitudinẽ exercituũ
plurimũ. sed unus antiochus magnus ad
uenerit de babilone in siriã. qui eo tẽpore
tenebatur a ptolomeũ philophatore filio
euergetis. qui quartus regnabat in ae
gipto. Cumq; pugnass& aduersũ duces
eius. immo proditione theudotion
obtinuiss& siriã. quę p cessionẽ iam
a regib; egipti tenebatur. in tantum
uenit audaciã contempta luxuria
philopatoris. & magicis artibus quib;
inseruire dicebatur. ut ultro egiptiis
bellũ conaretur inferre. Et prouocatus
rex austri egredietur et pugnabit
aduersus regẽ aquilonis. et pparabit
multitudinem nimiã. & dabitur mul
titudo in manu ei. et capi& multitu
dinẽ. & exaltabitur cor eius. et deici
e& multa milia. sed non prualebit.
Ptolomeus enĩ cognomento philopator

amissa siria p ditione theodotion. congre
gauit plurimã multitudinẽ et ingres
sus est aduersum anthiocũ magnum
quem regem aquilonis uocat iuxta
ritũ aegipti et iudeæ prouintiæ. idem
enĩ locus p qualitate regionis alteri
ad austrum. alteri ad aquilonem
situm est. Verbi grã siue iudea di
camus egiptus ad aquilonẽ. sirius
ad austrum est. Inito ergo certa
mine iuxta opidũ rapide q& in fo
ribus aegipti est omnẽ anthiocus
amisit exercitũ et p deserta fugiens
pene captus est. Cumq; cessiss& siriã
ad extremũ fędere et quib; dã con
dicionib; pugna finita est. Et hoc
est q& scriptura nunc deicie& multa
milia. Ptolomeus filopator. sed non
preualebit enĩ aduer
sariũ suũ capere
nõ potuit. quoq;
sequitur. Et con
uertetur rex
aquilonis et ppa
rabit multitudinem
multo maiorẽ quã prius. et in finem
tempoꝝ annorũq; ueniet pperans
cũ exercitu magno & opib; nimis &
in tẽporibus illis multi consurgent
aduersum regẽ austri. Anthiocũ
magnum significat qui contempta
philopatoris ptolomei ignauia
eo q& deperir& agathocliam psalte
riam frẽmq; ei et ipso agathocle nha

ber & concubinam que postea ducem egypti
constituit. incredibilem de superioribus
babilonis locis exercitum congregauit.
et ptolomeo filopatore mortuo aduer
sum filium eius qui tunc quatuor annorum
erat et uocabatur ptolomeus ΕΠΙΦΑΝΗΣ
rupto federe mouit exercitum. Tante
enim dissolutionis et superbię agathoclensis
fuit. ut subditę prius egypto prouintię
rebellarent. ipsaque ęgiptus seditio
nibus uexaretur. Filippus quoque rex
macedonum. et magnus antiocus
pace facta aduersum gathoclen &
ptolomeum epiphanes dimicarent sub
ac condicione ut proximas ciuitates.
Regno suo singuli de regno ptolomei
iungerent. & hoc est quod nunc dicit.
multos consurgere aduersum regem
austri. Ptolomeum
scilicet epifanem
qui erat etate pue
rili. Filii quoque
preuaricatorum populi
tui extollentur ut im
pleant uisionem & corruent.
Pugnantibus contra se magno antioco
et ducibus ptolomei in media iudea
posita in contraria studia scindebatur.
aliis antioco. aliis ptolomeo fauen
tibus. Denique honias sacerdos ad
sumptis iudeorum plurimis fugit in ae
giptum. & ptolomeo honorifice sus
ceptus. accepit eam regionem que elio
poleos uocabatur. Et concedente rege.
templum extruxit in egipto simile
templo quod permansit usque ad imperium uespa
siani annis ducentis quinquaginta. Ipsa
autem urbs que uocabatur honię dimican
tibus postea aduersum romanos iudeis ad
solum usque deleta est. Et neque urbis neque
templi ullum restat uestigium. Sub occasione
honię pontificis infinita examina iudeorum
egiptum confugierunt eo tempore & uenere
eorum multitudine repleta est. Asserebat
enim honias esaię implere uaticinium scri
bentis erit altare domini in egipto. et titulus
domini in terminos eius. Et hoc est quod nunc
dicit filii preuaricatorum populi tui. Qui legem
domini relinquerunt. uolentes in alio loco
preter quam iussum erat deo uictimas im
molare. extollantur in superbiam et uisionem
hoc est preceptum dei se implere iactabant.
sed corruent quia & templum et urbs pos
tea destruetur. Cumque anthiocus teneret
iudeam missus scopas & oli. filius dux
ptolomei partium aduersum antiocum
fortiter dimicauit. cepitque iudeam
et optimates ptolomei partium secum
adducens in egipto reuersus est.
Et ueniet rex aquilonis et comportabit
aggerem et capiet urbes munitissimas.
et brachia austri non sustinebunt. et
consurgent electi eius ad resistendum et non
erit fortitudo et faciet ueniens super eum
iuxta placitum suum. & non erit fortitudo
qui stet contra faciem eius et stabit in terra
inclita. et consumetur in manu eius.
Anthiocus enim uolens recuperare iudeam
et syrię urbes plurimas scopam ducem,
ptolomei iuxta iordanis ubi nunc paneas

condita est. inito certamine fugauit. & cum decem milibus armatorum obsedit. clausum sidone. Ob quem liberandum misit ptolomeus duces inclitos. eropum. et menecleam. et damoxenum. sed obsidionem soluere non potuerunt donec fame superatus scopas manus dedit. et nudus cum sociis dimissus est. Quodque ait. Confortauit aggerem illum. significat quod presidium scope in arce hierosolimarum adnitentibus iudeis multo tempore obpugnauit. et cepit et alias urbes que prius a ptolomei partibus tenebantur siriae ciliciae & liciae. eo enim tempore capte sunt. Afrodisius et soloe et zepherion & mallos. et anemurium. et selenus. et coracesium. & choricus. & andriace. & limera. et phatira. et xanctus. & ad extremum ephesus. de quibus uniuersis et greca et romana narrat storia. Quodque intulit stabit in terra inclita et consumetur siue perficietur in manu eius terram inclitam. siue ut septuaginta interpretati sunt uoluntatis. hoc est que complacebat deo. Iudeam significat et propriae ihrlm in qua honorifice susceptus eos qui partium scope erant persecutus est. Pro terra inclita quod interpretatus est aquila quem nos in hoc loco secuti sumus teodotion ipsum uerbum ebraicum posuit sabir. pro quo simacus uertit terra fortitudinis. Et ponet faciem suam ut ueniat ad tenendum uniuersum regnum eius. & recte faciet cum eo. et filiam feminarum dabit ut euertat illud. hoc est ptolomeum si se illud idest regnum ei uolens antiochus non solum siriam et ciliciam et liciam. et alias prouincias que ptolomei fuerant partium possidere. sed in egipto quoque regnum suum extendere. filiam suam cleopatram per euclen rodium septimo anno regni, adolescentis dispondit ptolomeo. & tertio decimo anno tradidit. data ei dotis nomine omni coele siria & iudea. Filia autem feminarum per pleusnasmos ΑΛΕΟΝΙΛΑΕΛΑΩΝ. uocat ut est illud poeticum. sic ore locutus est & uocem que his auribus auxit. Et non stabit nec illius erit. & conuertet faciem suam ad insulas et capiet multas. et cessare faciet principem opprobrii sui et obprobrium eius conuertetur in eum. & conuertet faciem suam ad imperium terre suae. & impinget et corruet et non inuenietur. Neque enim obtinere potuit aegiptum. quia ptolomeus epifanes & duces eius sentientes dolum cautius se egerunt et cleopatra magis uiri partes quam parentis fouit. Unde uertit se ad asiam & nauali certamine aduersum plurimas insulas dimicans cepit rodum. et samum & colofona et phocea et alias multas insulas. sed occurrit ei scipio nasica cum fratre suo publio. scipione africano qui annuilem uicerat. Cum enim consul nasica fratre africani hebetioris esset ingenii et contra regem potentissimus

senatus ei nollet bellū credere spontaneā legationē obtulit africanus pro fr̄is iniuria. Victus ergo antiochus intra taurū regnare iussus est. et inde fugit in apamiam ac susā. et ad ultimas regni sui penetrauit urbes. Cumq; aduersum elimeos pugnaret cū omni est deletus exercitu. Et hoc est qđ nunc scriptura dic̄. qđ multas insulas ceperit. & uicente exercitu roma regnū asię pdiderit. et ob ṗbrū eius conuersū sit in caput illius. et ad extremū de asia fugiens reuersus sit ad imperiū t̄re suae & impegerit atq; corruerit & locus illius nō sit inuentus.

Et stabit in loco eius uilissimus & indignus decore regio. & in paucis diebus conteretur. nō in furore nec in prelio. Seleucū dicit cognomento philopatora filium.

Magni antiochi qui nihil dignum siriae & patris gessit imperio et absq; ullis prēliis inglorius periit.

Porro porfirius hunc nō uult ēē seleucum sed ptolomeū epiphanē. qui seleucus id molitus & aduersū eū exercitū ṗpar̄t. et idcirco ueneno sit interfectus a ducib; suis. qđ quā unus ab illo quereret & tantas res moliens ubi haberet pecuniā.

Respondit amicos sibi ēē diuitias qđ cū diuulgatū esset in poptos. et a timer̄ duces ne auferret eorū substancias. Et idcirco eū maleficiis artib; occiderunt. sed quomodo potest in loco magni antiochi stare ptolomeus qui hoc omnino nō fecit. maxime cū septuaginta interpretati sint. Et stabit de radice eī plantatio. id est de germine eius & semine percutiens dignitatē imperii. et in paucis dieb; conteretur absq; ira et prelio. Hebrei uilissimum & indignū decore regio trifonē intelligi uolunt. qui tutor pueri adripuit tyrannidem. Et stabit in loco eī dispectus. & nō tribuet̄ ei honor regius. Et ueniet clam et obtinebit regnum in fraudulentia. Hucusq; storię ordo sequit̄. & inter porfiriū et nonnulla contentio est. Cetera quę secuntur usq; ad finē uoluminis ille interpretatur sup persona antiochi qui cognominatus est epifanes.

EPIFANI & frater seleuci filio antiochi magni. qui post seleucū undecimum annis regnauit in siria. obtinuitq; iudeā sub quo legis dipsecutio & maccabeorū bella narrantur.

Nri aut̄ haec omnia de antixp̄o pphetari arbitrantur. qui ultimo tempore futurus est. Cūq; eis uideat̄ illud oppom quare tantos in medio dereliquerit. sermo pphetcus a seleuco usq; ad consumationem mundi. Respondent qđ in priori storia ubi de regibus persicis dicebatur. Post quattuor tantū reges. post cyrum psarū posuerit & multis in medio transactis. repente uenerit ad alexandrū regē macedonū

et hanc esse scripturae sanctae consuetudinem non universa narrare, sed ea quae maiora videantur exponere. Cumque multa quae postea lecturi et exposituri sumus super Antiochi persona conveniant, typum eum voluit fuisse Antichristi, et quae in illo ex parte praecesserunt, in Antichristo ex toto esse complenda. Et hunc esse morem scripturae sanctae, ut futurorum veritatem praemittat in typis, iuxta illud quod de domino salvatore in septuagesimo primo psalmo dicitur, qui praenotatur Salomonis, et omnia quae de eo dicuntur Salomoni non valent convenire. Neque enim permansit ille cum sole et ante lunam generationes generationum. Neque dominatus est a mari usque ad mare, et a flumine usque ad terminos orbis terrarum. Nec omnes gentes servierunt ei. Neque ante solem permansit nomen eius. Nec benedictae sunt in eo omnes tribus terrae, neque omnes gentes magnificaverunt eum. Ex parte autem et quasi in umbra et imagine veritatis in Salomone praemissa sunt, ut in domino salvatore perfectius implerentur. Sic igitur salvator habet Salomonem et ceteros sanctos in typum adventus sui, sic et Antichristus pessimum regem Antiochum qui sanctos persecutus est, templumque violavit, recte typum sui habuisse credendus est. Sequamur igitur expositionis ordinem, et iuxta utramque explanationem quid adversarius quid nostri sentiant breviter adnotemus. Stabunt inquiunt in loco Seleuci frater eius Anthiocus Epifanes, cui primum ab his qui in Siria Ptolomeo favebant non dabatur honor regius, sed postea simulatione clementiae obtinuit regnum Siriae. Et brachia pugnantis Ptolomei et universa vastantis expugnata sunt a facie Antiochi atque contrita. Brachia autem fortitudinem vocat, unde et manus appellatur multitudo. Et non solum ait Ptolomeum vicit in fraudulentia, sed ducem quoque foederis, hoc est Iudam Maccabeum impetravit dolis. Sive quod dicit hoc est, cum ipse obtulisset pacem Ptolomeo et fuisset dux foederis, postea ei est molitus insidias. Ptolomeum autem hic non Epifanem significat, qui quintus regnavit in Egipto, sed Ptolomeum Philometorem filium Cleopatrae sororis Antiochi, cuius hic avunculus erat. Et cum post mortem Cleopatrae Eulaius eunuchus nutricius Filometoris et Leneus Aegiptum regerent, et repeterent Siriam quam Antiochus fraude occupaverat, ortum est inter avunculum et puerum Ptolomeum proelium. Cumque inter Pelusium et montem Cassium proelium commisissent, victi sunt duces Ptolomei. Porro Antiocus parcens puero, et amicitias simulans, ascendit Memfim, et ibi ex more Aegipti regnum accipiens, puerique rebus providere se dicens, cum modico populo omnem Aegiptum subiugavit, et abundantes atque uberrimas ingressus est civitates. Fecitque quae non fecerunt patres eius et patres patrum illius. Nullus enim regum

siriae ita uastabit egiptum et omnes eorum
diuitias dissipabit & tam callidus fuit
ut prudenter cogitationib; eorum
qui duces pueri erant sua fraude sub
uerteret. haec porfirius sequens
secutorium sermonem laciniosis
simum psecutus est. quem nos breui
conpendio diximus. Nri autem & me
lius interpretantur et rectius. quod
in fine mundi hoc sit facturus anti
xps. qui consurgere hab& de modica
gente idest de poplo iudeorum. et tam
humilis erit atq; dispectus. ut ei non
detur honor regius & p insidias et frau
dulentiam obtineat principatum. Et bra
chia expugnantis popli romani ex
pugnantur ab eo & conterentur. et hoc
faciet. quia simulabit se esse ducem
foederis hoc est legis et testamenti di.
Et ingredietur urbes ditissimas.
et faci& quae non fecerunt patres ei
et patres patrum illius. Nullus enim
iudeorum absq; antixpo in toto
umquam orbe regnabit. & contra fir
missimas cogitationes scorum inibit
consilium. Faci&q; uniuersa usq; ad
tempus. donec eum di uoluntas fa
cere ista pmiserit. Et concitabitur for
titudo eius. & cor eius aduersum
regem austri in exercitu magno. &
rex austri puocabitur ad bellum multis
auxiliis et fortib; nimis. & non sta
bunt quia inibunt aduersum eum con
silia. & comedentes panem cum eo.
conterent illum. Exercitusq; eius oppri
metur. et cadent interfecti plurimi. haec
porfirius interpretatur de antioco qui
aduersum ptolomeum sororis suae filium
pfectus est cum exercitu magno. Sed
et rex austri idest duces ptolomei p
uocabuntur ad bellum multis auxiliis
et fortibus nimis. et non potuerunt resis
tere antiochi consiliis fraudulentis
qui simulauit pacem cum filio sororis. &
comedit cum eo panem. & postea occupauit
aegyptum. Nri autem scdm superiorem
sensum interpr&antur omnia de antixpo
qui nasciturus est de poplo iudeorum
et de babilone uenturus primum supe
raturus est regem aegipti. qui est unus de
trib; cornib; de quib; ante iam diximus.
Duorum quoq; regum cor erit ut male
faciant. et ad mensam unam mendacium
locuntur et non pficient. quia adhuc
finis in aliud tempus. et reuertetur
in terram suam cum opib; multis. Nulli
dubium est quin antiocus pacem cum
ptolomeo fecerit et inierit cum eo con
uiuium & dolos machinatus sit & nichil
pficerit quia regnum eius obtinere non
potuerit. Sed a militib; ptolomei
eiectus sit. Verum ex eo quia scriptura
nunc dicit duos fuisse reges. quorum
cor fuerit fraudulentum. ut sibi mutu
cio malefacerent. hoc scdm storiam
demonstrari non potest. Ptolomeus enim
paruus aetate & deceptus fraude
anthiochi illi malum cogitare quid po
tuit. Vnde uolunt nri & omnia referre
ad antixpm. & ad regem egipti quem primum

superatus superatus est. Cor eius
aduer sum testamentū sēm
et faciet & reuertetur in terram
suā statuto tempore reuertetur.
Et ueniet ad austrum & nō erit priori
simile nouissimū. Et uenient q; trieres
sup eum et romani et pcutietur. sicut
alius interpretatus ē & cominabitur ei &
greca et romana narrat storia.
Postquā reuersus est antiocus expulsus
ab aegyptiis uenisse eū in iudeam hoc est
aduersus testamentū sēm et spoliasset
templum. & auri tulisset quāplurimū.
Posito q; in arce presidio macedonum
reuersum in terram suam. et post
biennium rursū contra ptolomeū exer
citū congregasset et uenisset ad austrū.
Cūq; duo fratres ptolomei cleopatre
filii. quorū auunculus erat obsiderent
alexandrię legatos uenisse romanos.
quorū unus marchus popilius lenas
cum eū stantem inuenisset in littore.
& senatus consultū dedisset quo iubebatur
ab amicis ppli romani recederet. &
suo imperio contentus ēēt et ille res
ponsione ad amicorū consiliū distu
lisset orbem fecisse dicitur in arenis
baculo quē tenebat manu et circū
scripsisse regē atq; dixisset. Senatus
et popls romanus pcipiunt ut in
isto loco respondeas quid consilii ge
ras. Quib; dictis ille per territus ait.
Si hunc placet senatui et poplo romano
et recedendū est. atq; ita statim
mouit exercitū. Percussus autē esse

dicitur. nō quod interierit. sed quod omnē
adrogantię pdiderit magnitudinē.
De antixpo nullus ambigit quin pug
naturus sit aduersus testamentum sēm.
Et primū contra regē egipti dimicans
romanorū p eis auxilium terreatur.
Haec autē sub antioco epiphane imma
gine precesser. ut rex sceleratissimus
qui psecutus est pplm dī p figura&
antixpm qui xpi pplm psecuturus est.
Unde multi nrorum putant obscu
ritate et turpitudinis magnitudinē.
domitianū nerone antixpm fore
et reuertetur & indignabitur contra
testamentū scīuarii. & faciet haec
reuertetur. et cogitabit de his qui
reliquerint testamentū scīuarii.
Haec plenius in maccabeorū gestis le
gimus. post quā de egipto eū repu
lerunt romani indignans uenerit
contra testamentū scīuarii. Et ab
his inhabitatus sit qui dereliquerant
legē dī et cerimoniis miscuerunt & hii
corum quod plenius conplendū est
sub antixpo qui indignabitur
contra testamentū dī et cogitabit
aduersum illos quos uult legē dī
relinquere. Unde signanter is inter
pretatus est aquila. Et cogitauit
ut deseratur pactū scīuarii. et bra
chia ex eo stabunt & polluent scīua
riū fortitudinis. & auferent iuge
sacrificiū. & dabunt abhominatione
in desolatione. Pro brachiis aluis
interpretatus est semina. ut significaret

stirpē atq; ꝓpriē. uolunt autē eos
significari qui ab antioco missi sunt.
post biennium quando templū spolia
uerat. ut tributū exegerent a iudeis
& auferrent cultū dī. et in tēplo ihe
rusalem iouis olimpi simulacrum.
Et antiochi statuas ponerent. quas
nunc abhominationē desolationis
uocat. quando ablatū est olocaustū
et iuge sacrificiū. Que uniuersa in
tipo antixpi. nri precessisse conten
dunt. qui sessurus est in tēplo dī & se
facturus ut dm̄. Iudei autē hoc nec
de antioco epiphane nec de antixpo
sed de romanis intelligi uolunt
de quib; supra dictū est. Et uenient
trieres siue italia atq; romani et hu
miliabitur. Post multa inquid tem
pora de ipsis romanis qui ptolomeo
uenire auxilio et antioco cogno
minati sunt consurget rex uespa
sianus. Surgent brachia eius et se
mina titus filius cū exercitus. &
polluent scūarium. auferentq;
iuge sacrificium. & tradunt tēplū
ęterne desolationi sum quippe &
cetum quos nos trieres et roma
nos interpretati sunt. ębrei italios
uolunt intelligi atq; romanos &
impii in testamentum simulabunt
fraudulenter. Populus autē sciens
dm̄ suū obtinebit & faciet. Et hec
in macchabeorū legimus. quod
quidā simulauerint se legis dī eē
custodes. et postea cū gentib; fecerint.

Alii uero ꝑmanserint in religione quod etiam
xpi tēporib; futurū arbitror. quando
refrigescet caritas multorum. de quib;
dn̄s loquitur in euāgelio. Putas ne filius
hominis ueniens inueniet fidē super terram.
Et docti in populo docebunt plurimos &
ruent in gladiū et in flāma & in captiui
tate et in rapina dierū. Quanta iudei
ab antioco passi sunt. maccabeorum libri
referunt. & triumphi eorū testimonię
sunt. qui ꝓ custodia legis dī flāmas
et gladios. et seruitutem ac rapinas.
Et penas ultimas sustinuerunt quę sit
sub antixpo nemo quis dubitet.
multis resistentib; potentię eius & in di
uersa fugientibus. quę ębreis in ultima
euersione tēpli sub uespasiano & tito ac
cidit. interpretantur fuisse de populo plu
rimos qui scierint dm̄ suū et ꝓ custodia
legis eius interfecti sunt. Cumq; corru
erint subleuabuntur auxilio paruulo.
& adplicabuntur eis plu rimi fraudu
lenter. & de eruditis ruent ut conflentur
& eligantur & dealbentur usq; ad tēpus
p̄finitum. Quia adhuc aliud tempus
erit paruulū auxiliū matthatiam
significari arbitrantur. porfirius de
uico modein qui aduersū duces anti
ochi reuellauit et cultū ueri dī ser
uare conatus est. Paruum autē
inquid auxilium uocat. quia occisus
est in prelio matthatias. et postea
iudas filius eius qui uocabatur macca
beus pugnans cecidit. et ceteri fratres ei
aduersariorū fraude decepti sunt.

Lege maccabeorũ libros. hęc autẽ art.
omĩa idcirco facta sunt. ut pbentur
& ęligantur sc̃i et dealbentur usq; ad
tempus pfinitũ qui adhuc in aliud
tempus erat dilata sententia uictoria.
Sub antixp̃o paruũ auxiliũ nr̃i intelligi
uolunt. quia congregati sc̃i resistent
ei. & iuuentur auxilio paruulo et postea
de tradits corruent plurimi. Et hoc
fi& ut quasi in fornace conflentur &
ęligant̃ et dealbent̃ donec ueniat tẽp̃
pfinitũ quia uera uictoria in aduen
tum xp̃i erit. Hębreorũ quidã haec
de seuero & antonino principib; intel
legunt quia iudeos plurimũ dilexer̃.
Alii uero de iuliano imperatore q̃d
quando oppressi fuerint a gallo cęsare
et in captiuitatis angustus multa ppessi
ille consurgat iudęos amare se simu
lans et in templo eorũ immolaturũ
se ẽẽ pmittens. in quo parua spe ãbu
erunt auxilii. et adplicabuntur illis
gentiliũ plurimi nõ in ueritate sed in
mendacio pidolorũ enĩ cultu ei simu
labunt amicitias. Et haec facient ut
qui pbati sunt. amicitias manifesti
Tempus enĩ uere salutis eorũ et auxiliũ
futurũ esse xp̃m quẽ falso sperant esse
uenturũ cũ sint recepturi antixp̃m.
Et faciet iuxta uoluntatẽ suã rex. et ele
bit̃ et magnificabit̃ aduersũ omnẽ dm̃
et aduersũ dm̃ dorũ. Loquet̃ magni
fica. et loquit̃ donec conpleat ira per
petrata est. quippe definitio. siue in aliis
interpretatus est. in ipsũ enĩ erit consum
matio. Ab hoc loco iudęi dici de antixp̃o
putant. q̃d post iuliani paruũ auxi
liũ surrecturus sit rex qui faciat
uoluntatẽ suã. & eleuetur contra
omne q̃d dicit̃ ds̃. & aduersũ dm̃
dorũ loquatur magnifica. ita ut sedeat
in templo di̇ et seipsũ faci& dm̃. et di
rigatur uoluntas eius. donec conple
atur ira di̇. quia in ipso erit cõsuma
tio. Q̃d quidem & nos de antixp̃o
intelligim̃. porfirius autẽ et cęteri
qui secunt̃ eũ. de antioco epifanę dici
arbitrantur. q̃d erect̃ sit contra cul
tum di̇. & in tantũ supbia uenerit
ut in templo hierosolimis simulacrũ
suũ poni iusserit. Quodq; sequitur.
& dirig& donec impleatur ira. quia
in ipso erit consũmatio. sic intellegunt
tam diu eũ posse. donec irascatur ei ds̃
& ipsũ interfici iubeat. siquidẽ po
libius & diodorus. qui bibliotecarũ
scribunt storias narrant eũ nõ solũ
contra dm̃ fecisse iudęę sed auaritia
fascib; accensũ ętiã et ad tẽplum
dianę in elimaide q̃d erat ditissimũ
spoliare conatũ. Oppssumq; a custo
dib; templi & uicinis circum gentib;
et quib;dam fantasiis atq; terrorib;
uersũ in amentiã ad postremũ morbo
interisse. Et hoc ei accidisse comme
morant. quia tẽplũ dianę uiolare
conatus est. Nos autẽ dicim̃ etiam
si acciderit et ideo accidisse. quia
in scõs di̇ multã exercuerit crude
litatẽ. & polluerit tẽplũ ei̇ in oẽm

pro eo quod conatus est facere et tacta penitentia implere desiuit. sed pro eo quod dominus fecit penitentis esse credendus est. Et deum patrum suorum non reputauit. et erit in concupiscentiis feminarum. neque quemquam deorum curabit. quia aduersum eum uniuersa consurget. Deum autem maozim in loco suo uenerabitur. et deum quem ignorauerunt patres eius colet. auro et argento et lapide pretioso rebusque pretiosis. et faciet ut muniat maozim cum deo alieno quem cognouit et multiplicabit gloriam et dabit eis potestatem in multis. et terram diuidet gratuito. Pro eo quod nos interpretati sumus et erit in concupiscentiis feminarum LXX. transtulerunt et erit in concupiscentiis mulierum non subiacebit.

Rursum pro deo maozim quod habetur in hebrayco aquila transtulit deum fortitudinum. LXX. deum fortissimum. Quia uero in hebrayco pro eo ubi nos diximus. et erit in concupiscentiis feminarum. ambigue positum est dicente aquila qui uerbum expressit e uerbo. ΚΑΙ ΕΠΙ ΘΕΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΥΤΟΥ ΟΥ ΣΥΝΗΣΕΙ ΚΑΙ ΕΠΙ ΕΠΙΘΥΜΙΑΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙ ΠΑΝ ΘΕΟΝ ΟΥ ΣΥΝΗΣΕΙ. idest et super deum patrum suorum non intelleget et super concupiscentiam feminarum et super omnem deum non intelleget. Quibus uerbis intellegitur habere eum concupiscentiam feminarum. et non habere si legerimus et intellexerimus. ATHIOKOC et super concupiscentiam feminarum non intelleget. De antichristo facilior interpretatio est. quod ideo simulet castitatem ut plurimos decipiat. Sin autem ita legerimus et super concupiscentiam feminarum ut subaudiatur antiochi erit antioci persone magis quo aptabitur. qui luxuriosissimus fuisse dicitur. et in tantum dedecus stuprum et corruptelas uenisse regie dignitatis. ut mimas quoque et scortis publice iungeretur. et libidinem suam populo presente compleret. Deum maozim ridicule porfirius interpretatus est ut diceret in uico modein unde fuit mattathias et filii eius antiochi duces iouis posuisse statuam et conpulisse iudeos ut ei uictimas immolarent. idest deo modein. Quod autem sequitur. et deum quem ignorauerunt patres eius colet. hoc magis antichristo quam antiocho conuenit. Legimus enim antiochum idolorum grecie habuisse cultum. et iudeos atque samaritas ad uenerationem suorum deorum conpulisse. nec non et hoc quod offertur faciet ut muniat maozim cum deo alieno quem cognouit. et multiplicabit gloriam et dabit eis potestatem. et terram diuidet gratuito. theodotion ita interpretatus est. et aget haec ut muniat presidia cum deo alieno. et cum eis ostenderit multiplicabit honorem. et dominari eos multis faciet et terram diuidet gratis. pro presidiis confugia interpretatus est simmacus quod porfirius ita edisserit faciet hec omnia ut muniat archem

ierusalem et in ceteris urbibus ponat presidia.
et iudeos doceat alienum adorare deum. Aut
dubium quin iouem significet. quem et illis
ostenderit. et adorandum esse persuaserit.
Tunc dabit deceptis honorem et gloriam plu
rimam et faciet ceteris qui iudea fuerint
dominari. et pro preuaricatione possessionis
diuidet. et dona distribuet. Antichristus
quoque multis deceptis largietur. et terram
suo exercitui diuidet quosque terrore non
quiuerit subiugabit auaritia. Et in
tempore prefinitum preliabitur aduersus
eum rex austri. et quasi tempestas ueniet
contra illum rex aquilonis in curribus et in
equitibus et in classis magna. et ingre
dietur terras et conteret. et pertransiet
et introibit in terram gloriosam. et multa
corruent. Pro quo interpretatus est sim
machus. et multa milia corruent theodo
tion et multi infirmabuntur. multas autem
corruere iuxta aquila ut urbes uel regi
ones uel prouincias intellege. Licet haec por
firius ad antiochum refert. quod undecimo
anno regni sui rursum contra sororis filium
ptolomeum philometorem dimicabit. qui
audiens uenire antiochum. congregabit
multa populorum milia. sed antiochus
quasi tempestas ualida in curribus et in e
quitibus et in classe magna ingressus sit
terras plurimas. et transeundo uniuersa
uastauerit ueneritque ad terram inclitam
id est iudeam quam simmachus terram forti
tudinis interpretatus est. pro qua theodotion
ipsum uerbum ebraicum posuit sabai. et
arcem muniuerit de ruinis murorum ciuita
tis. et sic egiptum preoccupauerit[?]. Nostri autem anti
christum et ista referentes dicunt quod pri
mum pugnaturus sit contra regem
austri id est egipti. et postea libias
et ethiopas superaturusque de decem cor
nibus tria contrita cornua supra
legimus. Et quia uenturus sit in terram
israhel. et multae ei ut urbes uel prouinciae
dabuntur e manibus. Haec autem sole sal
uabuntur de manibus eius. edom et moab
et principibus filiorum ammon.
Antiochus autem festinans contra
ptolomeum regem austri idumeos et
moabitas. et ammanitas. qui ex la
tere iudee erant non tetigit ne oc
cupatus alio proelio ptolomeum red
deret fortiorem. antichristus quoque
idumeam et moabitas ac filios ammon
id est arabiam relinquet intactam.
quia illuc sancti ad deserta confugiunt.
Et mittet manus suas in terras et
terra egipti non effugiet. Et dominabitur
tesaurorum auri atque argenti. et
in omnibus pretiosis egipti per libias quoque
et ethiopias transibit. Haec antiochum
fecisse ex parte legimus. sed quod sequitur
per libias et ethiopas transibit magis
nostri asserunt antichristo conuenire.
Antiochus enim libiam quam plerique africam
intellegunt ethiopiamque non tenuit
nisi forte quia in ipso climate sunt prouin
tiae egipti. et longe per deserta uicinae
captis egipti is etiam iste prouinciae
conturbatae sint. unde non dicit quod
ceperit eas. sed per libias ethiopiamque

transierit. et fama turbabit eum ab ori
ente & ab aquilone. & ueniet in mul
titudine magna ut conterat et in
terficiat plurimos. et figet taber
naculum suum. apedno inter maria
sup montem inclitum & scm. et ue
niet usq; ad summitatem eius. & nemo
auxiliabitur ei. Et in hoc loco
porfirius tale nescio quid de anti
oco somniat pugnans inquid contra
egiptios & libias aethiopiasq; per
transiens audiet sibi ab aquilone
& ab oriente plia concitari. unde
regrediens capiet aradios resisten
tes. et omnem in littore feniceis
uastabit puincias. confestimq;
perget ad artaxiam regem armenie
qui de orientis partib; mouebatur
et interfectis plurimis de eius
exercitu ponet tabernaculum suum
in loco aphedno qui inter duo la
tissima flumina est tigrin et eu
fraten. Cumq; hic usq; pcesserit
in quo monte inclito sederit &
scó dicere non potest. quamquam
et inter duo maria eum sedisse
pbare non posse. & stultum sit duo
mesopotamie flumina duo maria
interpretari. Montem autem incli
tum idcirco preterit. quia secutus
est theodotionis interptationem
qui ait. inter media maria super
montem saba scm. Cumq; saba
nomen montis ut armenie uel
mesopotamie putet. quare scs

sit dicere non potest. et ac licentiam
tiendi possumus nos addere qd ille con
ticuit. Scm dici montem quia iuxta
errorem armeniorum sit idolis conse
cratus. Et ueniet inquid usq; ad summi
tatem ipsius montis. in elimaide puin
tiae. que est ultima persarum. ad ori
entem regio. ibiq; uolens templum
diane qd habebat infinita donaria
fugatus a barbaris est qui mira uenera
tione phanum illum suspiciebant. &
mortuus e merore consummatus in
tabes opido psidis. haec ille in sugil
lationem nri artificii sermone con
posuit. que etiam si posuerit ad pbare
non de antixpo dicta. sed de anthioco.
Quid ad nos qui non ex omnib; scriptu
rarum locis xpi pbamus aduentum.
& antixpi mendatium. Pone enim hec
dici de antioco quid nocet religionis
nre. Numquid et in superiore uisione
ubi antiocum pfecta consummata est.
aliquid de antixpo dicitur dimittat.
itaq; dubia & in manifestis hereat
quid sit ille lapis qui de monte abscisus
sine manib; creuerit in montem magnum
et orbem impleuerit. et quadri for
mem imaginem contriuerit. Quid sit
ille filius hominis qui cum nubib; uentur
sit et staturus ante uetustum dierum &
datum sit ei regnum qd nullo fine clau
datur. omnisq; popli tribus ac lingue
ipsi seruituri sint. haec que manifesta
sunt preterit et de iudeis asserit p
fetari. quo usq; odie seruire cognos

cimus. Et dicit eum qui sub nomine
danielis scripsit librum ad refocillandam
spem suorum fuisse mentitum. Non quod
omnem storiam futuram non se potuerit
sed quod iam facta memorarit. Et mul
timę uisionis calumniis inmemo
ratur. Flumina ponens pro mari.
Et montem inclitum et sanctum apedno.
Quem ubi legerit. nullam potest pro
ferre storiam. nostri autem extre
mum uisionis huius capitulum super
antichristum sic exponunt. quod pug
nans contra egyptios. libias et ethi
opas. et tria cornua de decem cor
nibus conterens auditurus sit.
de aquilonis et orientis partibus.
aduersum se bella consurgere.
Quo ueniens cum magna multitudine
ut conterat et interficiat pluri
mos. figet tabernaculum suum apedno
iuxta nicopolim. que prius emaus
uocabatur. ubi incipiunt iudeę
prouincia montana consurgere. De
nique et inde se erigens usque ad mon
tem oliueti iherosolimarum regio
ascenditur. Et hoc esse quod scriptura
nunc dicit. Et cum fixerit taberna
culum suum in montanę prouintię radicibus
inter duo maria. mare uidelicet
quod nunc appellatur mortuum ab ori
ente et e mare magnum in cuius litore
cesareę ioppe. ascalon. et gaza.
site sunt. Tunc ueniet usque ad sum
mitatem montis eius hoc est montanę
prouintiae. idest uerticem montis oliueti

qui inclitus uocabatur quia ex eo dominus
atque saluator ascendit ad patrem.
Et nullus antichristo poterit auxi
liari contra se domino seuiente.
Asserunt ibi antichristum esse periturum.
unde dominus ascendit ad celos. ΑΠΕΔΝΟ
uerbum compositum est. quod si diuidas
intelligi potest ΕΡΟΝΟΣ ΑΓΙΟΣ
idest solium et est sensus. Et figet
tabernaculum suum et troni sui in
ter duo maria super montem in
clitum et sanctum. Hunc locum ita inter
pretatus est simmacus. ΚΑΙ ΚΛΙΤΕΤΕ
ΝΕΥ ΤΑΣ ΣΚΗΝΑΣ ΤΥΣ ΑΛΛΟΣΕΤΑ
ΛΕΥΟΥ ΑΥΤΟΥ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΘΑ
ΛΑΣΣΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΟΡΕΙ ΤΗΣ ΔΥΝΑΜΕΩΣ
ΕΤΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΗΞΕΙ ΕΩΣ ΑΚΡΟΥ
ΑΥΤΟΥ; quod in latino sonat Et
extendet papiliones suos equitatus
sui inter maria super montem forti
tudinis sanctum. Et ueniet usque ad uer
ticem montis. Theodotion uero sic
uertit. Et figet tabernaculum suum
ephadano in monte sabaa sanctum.
Et ueniet usque ad partem eius. Aquila
ita. Et plantabit tabernaculum pre
torii sui ΕΦΑΔΑΝΩ. inter maria
in monte glorioso et sancto. Et ueniet
usque ad finem eius. Soli septuaginta
omni se nominis questione liberantes
interpretati sunt. Et statuet taber
naculum suum tunc inter maria et
montem uoluntatis sanctum. Et ueniet
hora consummationis eius quos apol
linaris secutus est de nomine ΑΠΕΔΝΟ.

omnino conticuit. Haec ideo plixius
posui. ut et porfiri ostendā calumniā
que hęc omnia ignorauit aut nescire se
finxit. et scripturę scę difficultatē
eius intellegentiā absq; dīgrā et doc
trina maiorū sibi impertissimū. ut
maxime uindicant. Notandū autē
qđ dum pe. litteram ębreus ser
mo non habeat. sed p ipsa utatur
fe. cuius uim grecū φ sonat in isto
tantū loco. apud ębreos scribitur
quidem fe. sed legatur pe. Qđ autē
antixps ueniat usq; ad sūmitatem
montis sci et inclitii & ibi pareat.
ęsayas plenius loquit. Precipitabit dns
in monte sco faciem dnatoris tene
brarū sup omnes gentes. & eū qui
dnatur cunctis poplis. & uncti
one que uncta est contra uniuersas
nationes. In tempore autē illo con
surget michael princeps magnus
qui stat p filiis popli tui. et ueniet
tempus quale nō fuit ex eo qđ gen
tes esse ceperunt usq; ad tempus
illud. Et in tēpore illo saluabitur
ppls tuus. omīs qui inuentus fuerit
scriptus in libro et multi de his
qui dormiunt in terrę puluere
uigilabunt. alii in uitam
ęternā. et alii in oppbriū ut ui
deant semper. Qui autē docti fue
rint. fulgebunt quasi splendor
firmamenti. Et qui ad iustitiā eru
diunt multos. quasi stellę in ppe
tuas aeternitates. Haec tenens por
firius utcumq; se tenuit & tam nr̄os
imperitis quam suorū male eruditis
inposuit. de hoc capitulo quid dicturus
est. in quo mortuorū describitur re
surrectio. Alii suscitantur in uitam
ęternam. & alii in opprobriū sempi
ternū. nec potest dicere qui fuerit
sub antiocho. fulgentes quasi splendor
firmamenti. & alii quasi stellę in per
petuas aeternitates. Sed quid non
faciat ptinacia quasi contriti colub
eleuat caput. & moriturus in eos qui
morituri sunt uenena diffundit.
Et hoc inquid de antioco scriptū ē. quia
uadens in perside lisiae qui antiochiae
femmee preerant. reliquit exercitū
ut aduersum iudeos pugnaret. urbē
q; eorū ihrłm subuerteret. quia
omīa narrat iosephus auctor storię
ębreę. qđ talis fuerit tribulatio qualis
numquam & tēpus aduenerit quale
nō fuit ex eo qđ gentes esse ceperī usq;
ad illut tempus. Reddita autē uictoria
et cęsis antiochi ducib; ipsoq; anthi
oco in pside mortuo. saluatus ē po
pulus isrł. omīs qui sub scripti erant in
libro dī. hoc est qui legē fortissime
defenderunt. Et e contrario qui deleti
sunt de libro hoc est qui preuaricatores
extiterunt legis. & antiochi fuerunt
partiū. Tunc ita hii qui quasi in tre
puluere dormiebant et operti erant
malorum pondere. Et quasi in sepulcris
miseriarū reconditi ad speratā uictoriā
de terrę puluere surrexerī. et de humo

elevauerunt caput custodes legis resur
gentes in uitã ęternã. Et p̃re uarica
tores in obp̃brium sempiternum. magistri
autẽ atq; doctores qui legis habuere
noticiam. Fulgebunt quasi cęlum
et qui inferiores p̃p̃lo exortati sunt
ad custodiendas cerimonias dĩ instar
astrorũ fulgebunt in perpetuas ęter
nitates. Posuit quoq; hĩstoriã de mac
cabeis in qua dicitur. multos iudęorũ
sub matatia & iuda maccabeo ad e
ternũ confugisse et latuisse in spe
luncis. & in cauernis p̃etrarũ. hac post
uictoriã p̃cessisse. et hęc μεταφο
ρικῶς. quasi de resurrectione mortuorũ
eẽ predicta. Tempore autẽ antixp̃i
talem tribulatione fore. qualis num
quã fuit ex eo q̃d gentes esse cęperunt
uerius intelligitur. Ponã enĩ uicisse
lisiam qui uictus est et p̃emtus oppssos
esse iudeos qui uicerunt. Numquid
fuit tanta tribulatio. quanta eo
tempore quando ihrl̃m capta est
a babiloniis tẽpluq; subuersũ & omis
popl̃s ductus in captiuitatẽ. Oppresso
igitur antixp̃o ex spũ saluatoris ex
tincto saluabitur popl̃s qui scripť
fuerat in libro dĩ. Et p̃ diuersitatem
meritorũ alii resurgent in uitã ęternam.
alii in opprobriũ sempiternum. magistri
habebunt similitudinẽ celi. Et qui alios
erudierint stellarũ fulgori conpara
buntur. nõ enĩ sufficiet scire sapientiã.
nisi et alios erudias. taciturq; sermo doc
trinę aliũ nõ ędificans mercedẽ operis re

cipere non potest. Quem locũ theodo
tio idest uulgata editio. ita ex
p̃ssit. et intelligentes fulgebunt
quasi splendor firmamenti. et de
iustis plurimi quasi stellę in ęt̃num
et ultra. Solent non nulli querere
utrũ doctus sc̃s et simplex sc̃s eãdẽ
mercedẽ habeant. et unã in cęles
tib; mansionem. Unde nunc iuxta
theodotionẽ dicitur. q̃d docti simi
litudinẽ cęli habeant. et absq; doc
trina iusti stellarũ fulgori conpa
rentur. Tantũq; sit inter erudita
scitatem et sc̃am rusti citatẽ quan
tũ celũ distat et stellę. Tu autem
daniel claude sermones et signa li
brũ usq; ad tempus statutũ. Per
transibunt plurimi. et multiplex
erit scientia. Qui danieli multiplicẽ
reuelauerat ueritatẽ. ipse occulta
esse significans que locutus est. Pre
cepit ut inuoluat sermones. et sig
net librum ut legant plurimi. &
querant hĩstoriae ueritatẽ. et p̃pter
obscuritatis magnitudinẽ diuersa
opinentur. Q̃d eñi ait ptransibunt
idest percurrent plurimi. multorũ
significat lectionẽ. Solem̃ enĩ dicere
p̃curri librũ. et transiui hĩstoriam.
Q̃d quidẽ et Isaias de obscuritate sui
uoluminis loquitur. et erunt ser
mones libri istius quasi uerba uolu
minis signati. Q̃d si dederint homini
nescienti litteras dicentes ei lege.
respondebit. Nescio litteras. Sin

autem dederint illud homini sci
enti litteras. et dixerint
lege librum. respondebit non possum
legere quia signatus est. Et in apo
calipsin iohannis liber uidetur
signatus sigillis septem intus et foris.
Cumque nullus possit signacula ipsius
soluere. ait iohannes: Flebam in
quid nimis. et uenit ad me uox
dicens. ne plores. Ecce uicit leo
de tribu iuda radix dauid aperire
librum et soluere signacula eius. Librum
autem istum potest soluere. qui
scripturarum sacramenta cognouit
& intellegit AENIGMATA et uerba
tenebrosa propter ministeriorum mag
nitudinem. & interpretatur parabolas
sed occidentem litteram transferat
ad spiritum uiuificantem. Et uidi ego
daniel. & ecce quasi alii duo sta
bant unus hinc super ripam fluminis.
& alius inde super ripam fluminis.
Et dixit uiro qui indutus erat li
neis. qui stabat super aquas fluminis.
Usquequo finis horum mirabilium.
Uidet daniel duos angelos stantes
ex utraque parte super ripam babilonii
fluminis. qui cum hic ponatur absque
nomine secundum praeteritam uisionem.
puto eum esse inquid hebraice dicatur
eddecel. Et tamen non interrogat
eos qui stabant super utramque ripam.
sed eum quem in principio uiderat
qui erat indutus uestibus lineis. siue
bissinis. quod hebraice dicitur baddim

& hic ipse angelus stabat super aquas flu
minis babilonis. suo eas calcans pede.
Ex quo intellegimus superiores duos
angelos quos uidet stantes super ripam
et non interrogat nec putat scisci
tatione condignos angelos esse persarum
atque grecorum. Hunc autem esse angelum
clementissimum. qui orationes danielis
in conspectu dei obtulerat. quando ei
uiginti et una die persarum angelus re
sistebat. Interrogat autem haec mira
bilia que in presenti uisione dicuntur
quo conplenda sint tempore. quod porfi
rius more suo de antioco. nos de anti
christo interpretamur. Et audiui uirum
qui indutus erat lineis. qui stabat
super aquas fluminis. cum leuasset dex
teram et sinistram suam in celum. et iurasset
per uiuentem in eternum. quia in tempora
et dimidium temporis. Tempus autem
tempora aut dimidium temporis tres
& semis annos interpraetatur porfirius.
quod et nos iuxta scripturarum sanctarum
IDIOMA non negamus. Nam et supra
legimus quod septem tempora transierunt
super nabucodonosor regem. id est septem
anni efferationis eius. et in uisione
quatuor scriptum est bestiarum leonis.
& ursi. pardi. et alterius bestiae cuius
nomen tacetur. que regnum significat
romanorum. & postea de antichristo quod
tres reges humiliet. & sermones con
tra excelsum loquatur. Et sanctos al
tissimi conterat. et putabit atque quod
possit mutare tempora et leges. et tra

dent usq; ad tempus et tempora et dimi
dium temporis. et iudicium sedebit ut
auferatur potentia et conteratur
et dispereat usq; in finem. et manifeste
de aduentu xpi atq; scorum. regnum
autem et potestas & magnitudo regni
qui est sup omne caelum detur pplo
scorum altissimi. cuius regnum
sempiternum est. & omš reges serui
ent ei. et obedient. Si itaq; supe
riora que pspicue de antixpo
scripta sunt. refert porfirius ad an
thiocum. et ad tres & semis annos quib;
templum dicit fuisse desertum. Ergo &
hoc qd sequitur regnum eius sempi
ternum. & omnes reges seruient ei
et obedient. Debent pbare super
anthioco uelut ipse putat super
pplo iudeorum qd nequaquam
stare manifestum est. Legimus
in maccabeorum libris. Josephus
quoq; in eadem consentit opinione
quod tribus annis templum pollutum
fuerit in ihrlm. & in eo iouis idolum
steterit sub antioco epiphane. cen
tesimo quadragesimo quinto anno
regni macedonum. a seleuco mense
eiusdem anni nono usq; ad mensem
nonum. centesimo quadragesimo
octauo anno qui faciunt annos tres.
Sub antixpo autem non tres annis &
tres semis hoc est mille ducenti no
naginta quinq; dies desolationis
templi. et euersionis futuri esse
dicuntur. Et cum completa fuerit dispsio
manus ppli sci. conplebuntur
uniuersa haec. Quando inquid po
pulus di dispsus fuerit. ut anthioco
psequente ut uult porfirius. uel
antixpo. ut nri uerius pbant. tunc
haec omnia conplebuntur. Et ego
audiui et non intellexi et dixi.
Dne mi. quid erit post haec. & ait.
Uade daniel quia clausi signatiq;
sunt sermones usq; ad tempus con
summationis eligentur et dealbabuntur.
& quasi ignis pbabuntur multi. &
impie agent impii. neq; intelle
gent omš impii. porro docti intel
legunt. Uult ppha intellegere
quod uiderat. immo qd audierat.
& futurorum cupit cognoscere ueri
tatem. Audierat enim regnum bella
diuersa. & inter se prelia. et multi
plicem storiam. sed nomina non audi
erat singulorum. Si autem ppha au
diuit & non intellegit. quid facient
hi qui signatum librum et usq; ad
tempus consummationis multis obscu
ritatib; inuolutum. p sumptionem mentis
edisserunt. Cum autem inquid finis
aduenerit. impii non intellegent.
& qui docti fuerint disciplinam di
ipsi intellegere poterunt. In peruer
sam enim animam non introibit sa
pientia. nec potest se infundere cor
pori. qd peccatis subditum est. et a
tempore qd ablatum fuerit iuge sa
crificium. et posita fuerit desolatio.
in abhominatione dies mille ducentos

nonaginta. Hos mille ducentos nonaginta dies. porfirius in tempore illius antiochi. et in desolatione templi esse completos. Quamquam et iosephus et macchabeorum ut diximus liber tribus tantum annis fuisse commemorant. Ex quo perspicuum est tres istos et semis annos de antichristi dici temporibus. qui tribus et semis annis. hoc est mille ducentis nonaginta diebus. sanctos persecuturus est. et postea corruiturus in monte inclito et sancto. A tempore igitur ENDELECHISMOS quod nos interpretati sumus iuge sacrificium. Quanto antichristus tempore orbe obtinens dei cultum interdixerit usque ad interfectionem eius. tres et semis anni id est dies mille ducenti nonaginta dies complebuntur. Beatus qui expectat et peruenit usque ad dies mille trecentos nonaginta quinque. Beatus inquid qui interfecto antichristo. dies supra numerum prefinitum. quadraginta quinque praestolatur. quibus est dominus atque saluator. in sua maiestate uenturus. Quare autem post interfectionem antichristi. quadraginta et quinque dierum silentium sit diuinae scientiae est. nisi forte comprobatio est. Forte dicamus dilatio regni sanctorum pacientia comprobatio est. Porfirius hunc locum sic edisserit. ut quadraginta quinque dies. qui super ducentos nonaginta sunt. uictoriae contra duces antiochi tempus significet. quando iudas maccabeus fortiter dimicauit. et mundauit templum. idolaque contriuit. et uictimas obtulit in templo dei. quod recte dicitur. si maccabeorum liber primus et semis annis templum scribens fuisse pollutum et non tribus. Tu autem uade ad prefinitum et requiesce et stabis in sorte tua. in fine dierum. pro quo theodotion ita interpretatus est. Tu autem uade et requiesce. et resurges in ordine tuo in consummatione dierum. quo uerbo ostenditur. omnem prophetiam uicinam esse resurrectionis omnium mortuorum. quando et propheta surrecturus est. Et frustra porfirius que in persona antiochi de antichristo dicta sunt. uellet omnia referre ad antiochum. Cuius calumniae sicut diximus plenius responderunt. eusebius cesariensis. et apollinaris laodicenus. et ex parte disertissimus uir martir. methodiusque. qui scire uoluerit. in ipsorum libris poterit inuenire. Et exposita ut potui que in danielis libro. iuxta ebraycum continentur. ponam breuiter quod origenes in decimo stromatum suorum libro. de susanne et belis fabula dixerit. cuius haec uerba sunt.

Ponam breuiter quod origenes in decimo stromatum suorum libro. de susanne et belis fabulis dixerit cuius hec uerba sunt. Et parentes eius iusti. et docuerunt filiam suam iuxta legem moysi. Hoc utendum est testimonio. ad exhortationem parentum. ut doceant iuxta legem domini sermonemque diuinum. non solum filios. sed et filias suas.

Et constituti sunt duo senes de populo iu
dices in anno illo. Referebat hebreus
qui istos esse achiam et sedechiam de quibus
scribit iheremias. Faciat te dominus sicut
achiam et sedechiam. quos frixit rex ba
bilonis in igne. propter iniquitatem quam
fecerunt in israel. Et adulterabantur uxores
civium eorum de quibus locutus est dominus.
quia egressa est iniquitas de babilone
a senibus iudicibus qui videbantur regere
populum. Pulcre de presbiteris peccato
ribus non ait qui regebant populum.
sed qui videbantur regere. Qui enim bene
presunt populo. regent populum. Qui autem
tantum nomen habent iudicum. et in
iuste presunt populo regere magis vi
dentur populum quam regunt. Et exar
serunt in concupiscentiam eius et ever
terunt sensum suum et declinaverunt oculos
suos ut non viderent celum. neque memi
nissent iudiciorum iustorum. quod greci
vocant ΠΑΘΟC hoc nos perturbationem
magis quam passionem rectius interpretemur.
Hec igitur depravatio et cupido libi
dinis titillabit. immo percussit corda
seniorum. Sed ut inanimis eorum iaceret
fundamentum. et cogitarent desiderata
conplere. Ipsi everterunt sensum suum.
que subverso oculi eorum inclinati sunt
ut celestia non viderent. nec recorda
rentur iudicium iustorum. sive dei sive ho
minis sive nature que omnibus ad bonum
insita est. Et ecce susanna inambulabat
iuxta consuetudinem. ante iam dictum
est quod facto mane inambularet susanna.

nec incongruum est ad placandos eos
qui adomnia que gerimus de scriptu
ris sanctis querunt exemplum. Hunc in
ambulandi locum adsumere. quod recte
qui ad vegetandum corpusculum de
ambulet. que locum inquid de septu
aginta editione nunc posui. Quid
dicere origenis ostendit. caetera se
non iuxta septuaginta interpretes
disseruisse. Ingemuitque susanna
et ait. Angustie michi sunt undique
Si enim hoc egero mors michi est.
sin autem hoc non egero. nequaquam
effugiam manus vestras. Qui ad summi
tatem perfecte virtutis venerit.
numquam dicit sibi imminere discri
men. Si adulterorum manus non ef
fugerit. dicentium adsentire nobis
et conmiscere nobiscum. Alioquin
si nolueris dicemus contra te testi
monium quod fuerit tecum iuvenis.
et hac causa dimiseris puellas a te.
Humane quippe fragilitatis est et mor
tem timere. que infertur pro iusticia.
Nisi forte angustiam interpretemur.
non imminentis mortis sed oppro
brii et ignominie. qua perfundenda
erat illis accusantibus atque dicentibus
fuit cum illa iuvenis. et ideirco di
misit puellas a se. Si enim hoc egero
mors michi est. Sin autem non egero.
nequaquam effugiam manus vestras. Pec
catum mortem vocant. sicut enim ait
qui facit adulterium sic omne peccatum
quod ducit ad mortem. mors appellandum

est. & totius mori credimur. quotiens
peccamus ad mortem. unde & econ
trario totiens resurgimus & uiuificamur.
quotiens digna uirtute opera facimus.
Sed melius est michi absq; opere
incidere in manus uras. quā peccare
in conspectu dñi. In greco nō habet
melius. id est ΑΙΡΕΤΑΤΕΡΟΝ ΔΑ.
p(ro) qđ nos bonū interp(re)tati sumus unde
eleganter non dixit. melius est
michi incidere in manus inimicorum
presbiterorū. quā peccare incons
pectu dñi. ne uideretur conparatione
peccati qđ erat bonū hoc appellare
melius. sed bonum est inquid mihi
non facere malum & incidere in
manus uras. ne peccē in conspectu
dñi. Non ergo p conparatione
Legendum est. melius est michi
incidere in conspectu dñi. sed abso
lute bonū michi est non facere malū
& incidere in manus uras. ne peccē
in conspectu dñi. Et exclamauit
uoce magna susanna; Magna uox
erat. nō oris percussione et clamore
faucium. sed pudicitiae magnitudine
per quam clamauit ad dnm. Unde
et sca scriptura in exclamatione
seniorū. non adposuit magnā uocē.
Sequitur enī. Exclamauerunt &
senes aduersus eam. Exclamauit
autem uoce magna susanna et
dixit. Ds aeterne qui absconditorū
es cognitor qui scis omnia priusquā
fiant. tu scis quia falsū contra me

tulerunt testimoniū. Cordis affectus
et mentis pura confessio. et bonū cons
cientiae uocē eius fecerant clamorē.
Unde magna erat exclamatio eius.
id quoq; ab omnib; non audiebatur.
Cumq; duceretur ad mortem. susci
tauit ds spm scm pueri iunioris. cuius
nomen daniel quos sermones ostenditur
non intrasse & in danielē spm scm. sed
eū qui erat in illo & quiescebat pp(ter)
etatis infirmitatē. nec sua poterat
opera demonstrare. Data occasione
p(er) scā femina a dño suscitatū. & excla
mauit uoce magna. Mundus ego sum
a sanguine huius. suscitato in se spu scō.
et quae puer debere & dicere suggerente
uox eius magna erat. & notandum
sic ubi in scripturis scis pectoris uox
magna dicebatur. Dic sub qua arbore
uideris eos loquentes sibi. Qui ait.
Sub scino. Dixitq; ei daniel. Recte men
titus es in caput tuū. Ecce enī angls
dñi accepta sententia a deo. scindet
te medium. Et post modicū alter se
niori ait. Sub prino. Dixitq; ad eū
daniel. Recte mentitus es. & tu in
caput tuū. Manet enī angls dñi ha
bens gladiū ut secet te mediū. quia
hebrei reprobant storiā susannae
dicentes eā in danielis uolumine non
haberi. Debem9 diligenter inquirere
nomina scini. & prini. quae latine ilice
et lentiscū. interpretantur si sint
apud ebreos. & quam habeant
ΟΙΜΟΛΟΓΙΑΝ aut a bscino scissio. & a

primo sectio siue serratio dicatur lingua
eorum. Quod si non fuerit inuentum necessi
tate cogemur. Et nos eorum adquies
cere sententiae. qui greci tantum
sermonis hanc uolunt esse ΑΠΟ ΤΟΥ ΣΧΙΝΟΥ
qui grecum tantum habeant ετυμο
λογιαν ebrayca non habeat. Quod
siquis ostenderit duarum istarum
arborum scissionis et sectionis in ebreo
stare ετυμολογιαν tunc poterimus
etiam hanc scripturam recipere. Fe
cerunt eis sicut male egerant ad
uersus proximum. ut facerent secundum
legem moysi et interfecerunt eos. Si inter
fecit eos omnis sinagoga. uidetur illa
opinio refutari. de qua supra diximus
secundum Iheremiam. quod ipsi essent
presbiteri. achias et sedechias.
Nisi forte hoc quod scriptum est inter
fecerunt eos sic interpretemur. Pro
eo quod est regi babilonis occidendos
tradiderunt. sic et nos dicimus quod
iudei interfecerunt saluatorem. non
quod ipsi percusserunt. sed quod tradiderunt
occidendum et sibi clamantes dixerunt
crucifige crucifige eum. Elchias
autem et uxor eius laudauerunt dominum
pro filia sua. susanna cum ioachim
marito eius. et cognatis omnibus; quia
non esset inuenta in ea res turpis. digne
quasi sci laudant dominum. non quia libe
rata est de manu presbiterorum susanna.
Hoc enim non satis laudabile est. nec
magni discriminis si non esset liberata.
sed quia non est inuenta in ea res turpis.

Cumque aperta essent ostia. aspiciens
rex super mensam. clamauit uocem
magna. Magnus est bel. et non est
apud eum ullus dolus. Hoc scriptura
non dicit. Clamauit uoce magna.
quia de idolatria et ignorantiam domini
dicitur. uidetur obseruationem nostram
subuertere. qui dudum adseruimus
uoce magna in sciis tantum repperire.
quod solet facile qui hanc storiam in libro
danielis apud ebreos dixerit non
haberi. Siquis autem eam potuerit
adprobare esse de canone. tunc que
rendum est quid ei respondere debeamus;

INCIPIT LIBER DE UIRGINI
TATE SANCTAE MARIE. ANTE TRIA
PISTOS. IDEST CONTRA TRES
INFIDELES. MORE SINONIMA
RUM CONSCRIPTUS. EMANUEL
NOBISCUM DEUS.

ordines in more sinonimorum conscriptus.

Domina mea. dominatrix mea. Dominans michi. Mater domini mei. ancilla filii tui. Genitrix factoris mundi. Te rogo. Te oro. Te queso. habeam spiritum domini tui. habeam spiritum filii tui. habeam spiritum redemptoris mei. Ut de te uera et digna sapiam. De te uera et digna loquar.

De te uera et digna quecumque sunt diligam. Tu electa a deo. Adsumpta a deo. Aduocata deo. Proxima deo. Adherens deo. Coniuncta deo. Visitata ab angelo. Salutata ab

[illegible] dicit. et que sit nascentis regni potentia mirabiliter intimatur. Quomodo fiat queris. De origine interrogas. De ratione perscrutaris. De experientia requiris. De ordine sciscitaris.

Audi inauditum miraculum. Considera inusitatum opus. Animaduerte incognitum arcanum. Attende inusitatum factum. Spiritus sanctus superueniet in te. Altissimi uirtus obumbrabit tibi. Tota inuisibiliter trinitas conceptionem operabitur in te. Sola persona filii dei in corpore nascitura. carnem adsumet de te. Ideoque quod concipietur in te. quod nascetur ex te. quod prodiet ex te. quod generabitur ex te. quod parietur ex te sanctum. uocabitur filius dei.

Erit enim magnus. hic deus uirtutum. hic rex omnium seculorum. hic factor omnium rerum. Ecce beata tu inter mulieres. Integra inter puerperas. domina inter ancillas. regina inter sorores. Ecce ex hoc beatam te dicent omnes gentes. Beatam nouerunt celestes uirtutes. beatam predicant omnes uates. beatam omnes celebrant nationes. beata tu fidei mee. beata tu anime mee. beata dilectioni mee. beata preconiis. et predicationibus meis. Predicem te. donec predicanda es. Diligam te. donec diligenda es. Laudem te. donec laudabilis es. Seruiam tibi. donec seruiendum est gloriose.

Tu accipies deum sola. postremam filio deo. Tu generans deum simul et hominem prima homine filio. cui in suscipiendo tantum hospes deus. cui in concipiendo incola homo simul et deus. In preterita munda deo. in presenti plena homine et deo. in futuro generans hominem et deum. Effeta. et uirgo

mitate leta. et plena. et pudore gauisa. et filio et sponso fidelis. Ita seruans filio fidem. ne ipse carnis sue nouerit genitorem. Ita seruans sponso fidem. ut ipse te sine uiro nouerit genitricem. Tanto gloriabunda in filio. quanto in corporis omnium nescia tactu. Instructa quid nosces. edocta quid crederes. certificata quid sperares. roborata quid sine amissione teneres.

CONTRA IOVINIANVM.

Audi tu. percipe tu. iouiniane. Corde sopito fatue. precordiis cognosce stulte. sensu disce caduce. Nolo pudorem nostre uirginis corruptum partu causeris. nolo integritatem generatione discerpas. nolo uirginitatem extrinsecus nascentis scindas. Nolo uirginem genitricis officio priues. nolo genitrici uirginalis glorie plenitudinem tollas. Si horum unum confundis. in toto confusus es. Si hec concordantiam nescis. concordiam ueritatis ipse priuatus es. Si haec discordantia causaris. semper discors iusticiae inuenieris. Si uirginis nostrae aut generationem aut integritatem adimis. grandi dedecore domino iniuriam facis. Negas enim ualuisse incorrupta seruare quam fateris. absque corruptione adire ad uirginem potuisse. Negas dominum quod uellet facere quiuisse que contendis genitricem integram inuenisse. corruptioni deditam reliquisse. Ut ergo asseris. omnipotentas diuinitas non profuit uirginitati. sed obfuit. Quia dum uirgineum decus nascendo uiolauit summam uirginitatis detraxit. haec pro destruxit hoc ipsum adstruis uirginem deturpasse nascendo. quam decorauerat ipse creando. Ebetescat oro. ebetescat cor talia meditans. obmutescat os. talia proloquens. errat lingua. talia promens. Non adspiret sermo. sermo [illegible] talia narrans. Ecce enim uirgo ex deo. uirgo ex homine. uirgo adtestante angelo. uirgo iudice sponso. uirgo ante sponsum. uirgo cum sponso. Indubitata uirgo. etiam dubitante sponso. Virgo ante filii aduentum. uirgo per filii generationem. uirgo cum filii natiuitatem. uirgo post filium natum. Virgo fecunda. uirgo repleta. uerbo uberrima. uerbo partu digna. humana quidem natiuitate. humana lege. humano usu. humana conditione. humana ueritate. Inlesa. incorrupta. inuiolata. intemerata. integerrima uere. Diuino autem munere. diuino fauore. diuina conlatione. diuina adinuentione. diuino dono. diuino concessu. Nouo opere. noua effi

catia. Noua opatione. nouo effectu.
nouo partu. Cũ conceptu uirgo.
post conceptũ uirgo. in conceptu
uirgo. post conceptũ uirgo. Ser
partũ uirgo. In partu uirgo.
cũ partum uirgo. post partũ
uirgo. Virgo cũ nascituro.
uirgo cum nascente. uirgo
post natũ. Coniux dicta. et
uirgo. coniux adsumpta. et
uirgo. Coniux creata. et uirgo.
Cũ coniuge simul et ꝑpetuis
uirgo. Ignota semp coniuge.
ignota tactu. ignota complexu.
ignota maritali collegio.
Et tunc certe. tunc dubie. tunc
uere. tunc ueraciter. Scã uirgo.
beata uirgo. glosa uirgo.
honesta uirgo. Sed post gene
rationem incarnati uerbi.
post natiuitatẽ dĩ. hominis
facti. post generatione indõ.
hominis adsumpti. Post natiui
tatẽ indõ. hominis uniti.
Sanctior. & scissima uirgo.
beatior. et beatissima uirgo.
glosior. & glosissima uirgo.
Nobilior. & nobilissima uirgo.
honestior. & honestissima uirgo.
Angustior. & augustissima uirgo.
Sed ne solus tuę uesanię ueprib;
hereas. ne solus spinis tuę de
mentiae sepiaris. ne solus tuę
uecordie sensibus coarteris.
ne solus tuę intelligentiae acũ

leis insigaris. ne solus defensionis
tuę acumine perimaris. Conecta
parem. coniuncta parilem. soci
similem. Innodem quo equalem.
copula talem. CONTRA ELVIDIV
Audi ergo et tu eluidi. adme
adtende inpudeatę. meauis
culta inpudice. Me intuere ino
neste. me conspice inuerecunde.
Quid inpudiente commoueris. quid
inuerecundus adsistis. Quid inhones
tus accedis. Quid sine reuerentia
occurris. quid sine pudore necurris.
Quare uirginis nrę principia cor
ruptionis fine quo artas. Quã ob
rem initia pudoris exitu aucte
ꝑ creationis infamas. Cur integ
tatẽ diuinitatẽ sacrã humana con
nectacione deturpas. Nolo ius
maiestatis inrumpas. ne possessioni
dĩ conuexare ausu ptemptes. ne
mansione diuinitatis noceas. psum
tione contentionis. ne domum
dñi iniuriis corruptionis confo
dias. ne portã domus dĩ ei extra
clausa. aquocũq; posse adiri
contendas. Id iustitiã dñs
dñs possessionis huius. Celorũ
rex est. possessor iuris istius. Omps
est. artifex edificii huius. Solus
egressor et custos ẽ. portę egressi
onis hui. Nemo cũ illo ingressus ẽ.
nemo regressus. In adeundo eam.
nemo socius. In egrediendo. nemo
sodalis. Qualit ingredierit. nemo

nouit. qualiter egredierit. egressio
sola cognoscit. Absq; ueste d's. ut
ita dicam ingreditur. Qui ut certe
dicā. carne uestitus egreditur.
Ad domū sui operis uenit. carnis
tantū modo uestem tulit. idemqui
ut erat redit. Sed aliter quā in
cesserat ipse p̄cedit. Hanc domum
ingrediens non pudoris spolia
tulit. sed egrediens integritate
ditauit. A dñō quidem erat mun
data. sed aduentum dñi. nondum
plena. Nuntiante angelo funda
toris sui cognouit aduentū. &
noue congressionis admiratur acces
sum. habitatorem mēē sibi cog
noscit. et qualiter in abditis agat.
plene nō penetrat. Veruntamen
anime uirtutes parat. in officia
seruitutis. Defert dnō. debitae
iura conditionis. Quod ille celo p̄sidens
iusserat. hęc in se recepto ministrat.
Ad p̄basse conditori suo mundam
carnem. simulq; & animā p̄pa
rasse. Quę et spālia obsequiā car
nalia filio detulit. et dm̄ suę car
nis incorrupta. et incommutabili
ueritate uestiuit. Definito tēpore
hunc qui uenerat egredi sentit. &
placido egressionis leta p̄cessu.
aliter p̄cedentē inspicit. quā acce
dentem sciuit. Sue carnis ueritatē
hunc uidet esse uestitū. et in se sui
nitoris. ac pudoris integritatē minuisse.
nō sentit potius. sed creuisse. In hac

regione. solitudo dō tantū et dō
mui. In hac mansione. singulari
tas ospitio tantū & ospiti. hic locus.
cū uno tantū aduectante cohęret.
Hic uterus. unius tantū agnitione
congaudet. nec alterius uiri.
Quam nascentis unius membra
cognoscit. Cū ergo hęc sp̄s dī.
p prophās prędixerit. p docto
res firmauerit. p ueritatis auc
tores defenderit. p scōrum
aeternitates consolidauerit.
Quid tu noui erroris adstructor.
quid famatissimus infamator.
Quid copiose iugis infamis. quid
infamiam asseri p̄loqui audes.
Musitare contendis. Susurrare
adponis. Garrire presumis.
Vt uirginalis uteri illa habitatio
dī. ut regis uirtutū illa nitore
pudoris aula clarissima. ut
mansio illa pudoris celestium
carnis pudice. Vt locus glosus
illius dī. quē nō capit diuersi
tas uniuersa locorum. Post ge
nerationē dī. post incarnationē
uerbi. post natiuitatē dnī. post
ortum saluatoris. De carneo
uiro pertaurę carnis soboles ger
minaret. de loco uitali ex mor
talitatis semine mortaura mbra
p̄duceret. De conclusionis orto.
qui solū uirginitatis. insolitatę
florē p̄duxit. spinarū marita
lium. uepres affert. De fonte

nascentis. uirginali egressione sig
nato. centum martiale decurreret.
Obto. obto. sepulchri oris illius
dentium sera concludat. Foueam
oris ei immobilitas lingue p con
pleat. concaua palati aer sub
ductus euacuet. Extrema labi
orum. aeris crassedo conglutinet.
ne talium uerborum fetor erumpat.
ne psecutionis huius odoris ad
spiret. ne anelitus loquele susur
ret. ne uel exilis sonus tinniat. ne
uerberatus aer. ut infantissima
uerbera conformet. Ecce enim. inso
lito modo. insolito usu. insolito
ordine. insolito iure. in una psona.
in uno corpore. in una condicione.
in una aetate. Alternat honor.
matris et uirginis. Alternat pudor
uirginis et matris. alternat inge
nerandi uirginitas. alternat in uir
gine generandi facultas. Et neutrum
cedit illi. et neutrum in altero di
riuatur. et neutrum inpeditabinuicem.
et ambo pperant sibi. utrumque;
que seruatur in pprio. utrumque;
transit in altero. Quia ambo
unum. quia duo idem. quia diuersa
id ipsum. quia indistincto accidens.
quia indiscretum currens. quia in
differens sup uentum. Non matrem
uirginitatis deserit decus. non uir
ginem maternus uterus impedit
partus. et uirginem nobilitat fet
et matrem. habet pudor uirgineus.

Sicque; matris et uirginis nomina. per
nullis dissociata sunt casibus. nullis in
pedita difficultatibus; nullis lesa puentib;
nullis dubia rebus. Indiscreta utraque;.
inseparabilia utraque; indesecabile totum.
inuisibile totum. Accessit aliquando.
ut esset mater. que uirgo erat. aduenit
ut generaret. qui nusquam corruptam
usu generis manet. Adfuit ut parturiret
lege parturitionis ignota. Occurrit
ut existeret. in filio integraque; coniuge
non existerat diminuta. Sed illud
est inextimabile. illud inconphen
sibile. illud inenarrabile. illud admi
rabile. illud inauditum. illud inuisum.
illud ignotum. illud inusitatum. Ut uir
ginitas conceptum clarescat. ut partum
uirginitas comitetur. ut generatio ad
signet uirginem. ut uirginitas pueret
matrem. Matrem quoque; ut uirginitas
glorificet. Virginem. ut grauitas matris
honoret. Ut decus maternum. uirgi
nitas adsequatur. ut decus uirgineum.
matris fecunditatem seruet. Ita matrium
uirgo accipit ueritatem. Ita uirginis
gloria. transit in genitricem. ita nomen
genitricis. accidit in uirginem. ita pu
dor uirginis. manet in matrem. Sic ergo
accidit. sic euenit. sic adfuit. sic oc
currit. Ut si matrem queram. uirgo est.
Si uirginem queram. mater est. Si plem
queram. uirginis est. Si pudorem queram.
matris omnino est. O uirtutum omnium
deus. o creaturarum omnium deus. O factor
omnium deus. o mirabilium auctor omnium dis.

Qui cunctis mirabilib; tuis. Vniversis
insignibus tuis. omnib; magnalibus
tuis. totis mirabilibus tuis. Hoc
factu. hoc opus. hoc gestu. hoc ac
tuu. Miserationis thesauros aperiens.
Pietatis archana demonstrans. in
dulgentię divitias reserans. clemen
tiæ rivos emittens. In salute meam
& mundi. in redemptione meam
& mundi. in iustificatione mea &
mundi. in liberatione meam &
mundi. Fecisti sine loquendi ratio
cinatione mirabile. Egisti sine ex
emplo singulare. Formasti sine
comparatione similitudine potenti
ale. Conplesti sine consimili equi
peratione utile. Finxisti sine intel
legendi consideratione inextimabile.
Sine oblivione perhenne. sine defectu
stabile. sine interruptione iuge. sine
fine laudabile. Per quod hic error
amotus est. Per qd langor ablatus
est. p qd peccatu deletu est. p qd mors
vere destructa e. p qd salus conlata
est. p qd vita concessa. p qd celum
patefactu. p qd regnum celoru p
missum est. p qd invenim eundi via.
p qd adsequimur pveniendi veritate.
p qd adipiscimus requiescendi vitam.
p qd habuim perhenne tuę dulcedinis
visione. Ad nunc. Iam modo. ia pre
senti. in hoc loco. in hoc situ. in hoc
momento. in hoc tepore. & in omnia
semp secla seclor. L. II.
I. Missus est. Quid dicis iudeę.

quid pponis. quid adstruis. quid
obicis. quid oblectas. Ecce virgo
nra. ex stirpe tua est. Ex genere
tuo est. ex tua duce tua est. ex gente
tua est. ex populo tuo est. ex plebe
tua est. ex natione tua est. ex ori
gine tua est. Verumptamen
ex fide nra est. ex credulitate nra est.
ex adsensu nra e. ex reverentia nra e.
Ex honorificentia nra est. ex laude
nra est. ex glorificatione nra est. ex di
lectione nra est. ex amore nra est.
Ex predicatione nra est. ex pconio
nra est. ex defensione nra est. ex vin
dicatione nra est. Prestante dno nro
ihu xpo qui cu

Quod enim tibi scrips de illa
p prophas predixit. p
oracula intimavit. p figuras inno
tuit. p precedentia pmisit. p sub
sequentia pmisit atq; conplevit.
Te negante. te non credente. te res
puente. te abnuente. te resultante.
te blasphemante. Ego novi. ego
credidi. ego sapio. ego venero.
ego honoro. ego clarifico. ego am
plecto. ego diligo. ego predico.
Quia me gra prevenit. Fides implevit.
misericdia subsequitur. amor pvexit.
et rei huius gla exaltavit. Tu aute
que pfidia avertit. que pravitas
occupavit. que cecitas adiit. quem
error obtinuit. que obstinatio in
duravit. Dic ergo quare no credis
in genere tuo. puerperu virginem.

quare nō credis sine uiro uirginem
concepisse. Quare non credis pro
priū uirginem gestasse filiū. quare
non credis uirginem manere post
partū. An illo mendacii genere
inlectus. Illo primeue perfidiae
ueneno crapulatus. Illo parenta
lis fallacie argumento confisus.
illo infide prosecutionis astu per
uersus. illo antiq; pertinatiae mu
nimento firmissimus. In sacris lit
teris adolescentulā et nō uirginē
parere posse causaris. Plane men
tiris. Fallis. & falleris. Criminaris.
falso inpetis. falso proponis. falso
contendis. falso arguis. falso de
fendis. Si enim ut ais. iuuencula
et nō uirgo parere poss&. Quid
significaret dns. quid miraculi da
ret. quid inadmirabili demons
traret. quid inusitatum osten
deret. Si iuuencula pareret.
quod consuetudinis erat. Si puella
pareret. quod etatis erat. Si quo
alescens femina parturir&. quod
teneritudinis erat. Si non inma
trimonio parer&. quod nature
simul et temporis erat. Cuius
interdū maxime cura desponsorū
manente lectione sollicita. Cuius
mens defuture coniunctionis est.
expectatione peranxia. cuius uota
sunt de sodalium experientia non
incerta. Sed uere illud eēt signū
si uirgo parer& et integra ess&.

illud existeret nouitatē. si uirgo par
turiret. et pudore nitesceret.
Illud haberi admiratione condignū
si uirgo generaret. et incorrupta
consisteret. Illo ostendit miraculū.
si humanis conceptione fieret. quod
humana natura nesciret. In nullo dari
signum. si nullo maritata uiro.
fier& pariens uirgo. Illo res stu
porē fieri. si feminā et uirgina
libus simul et maternis inseruire
officiis. In illo facti admiratione
per unctam. si uno mulier tēpore
letaretur premiis. simul et pu
doris. Ut ergo noueris in signo con
cepisse hanc feminā non uirū sum.
In admiratione. non inconuenienter
fetosa existere. ut nouitate miraculi.
non inuetustate parere coniugali.
In incorruptione uirginea fecundari.
non infedere nuptiali. Dei mater est
propter incarnatione uerbi. Dei genitrix
est. sed propter adsumptione homi
nis. Dei administratrix est. sed
propter quod idem subditus erat paren
tibus suis. Dei nutrix est. quia qui
hunc nutriunt reges et regine sunt.
Cum iste filius eius. deus et homo est.
Uerbū et caro est. diuinitas et huma
nitas est. Pax nobis. scandalū iudeis
est. Sapientia nobis est. stultitia
gentibus est. Inde merito humana
referunt ad deum. et que di sunt re
ferunt ad humana. Inde insolida
hominis di participio roborantur.

et solida di infirmari dicunt. Inde
minimis. summa peruenitur. inde insum
mis. hyma pinguntur. inde insolita
insolitis temperantur. inde insolita
sublimantur insolitis. Que ut uera
esse non ambigas. audi sci sps uerba.
audi pphetarum oracula. audi na
tiuitatis dicta. audi ueritatis
preconia. ESAYAS.

Paruulus inquid natus. filius
datus e nobis. Paruulus idem est
xps. quia homo non sibi. sed nob
est natus. Filius datus e nobis.
quia utiq; ds filius di se dedit in
carnari p nob. Et ecce homo est
in eo qd paruulus natus est nobis.
Ds aut est ipse qui filius di dat est
nobis. Item dd. Minues eu pau
lominus ado. his qui minoratus
dicitur ado. Ds certe. equalis e
do. qui in eo qd dicitur minorat
homo est. Vere. humilis natus est.
Item in psalmis. Ita pater de do.
quia ds est. Ex utero inquid ante
luciferu genui te. Quia homo est.
quasi de uulua egredietur tibi ros
adolescentie tuae. Item ibi.
homo factus e in sion. & ipse fun
dauit ea excelsus. In hoc qd fact
est humillimus. homo est natus.
In eo quod fundauit ea excelsus est dns
Multa quidem. et alia copiosa uere.
Sufficientia prsus habundantia certe.
Exuberantia plene poteris inuenire.
De duabus naturis in xpi huius unione
conexis. Si tantu in illo credas. si
illi fidelis existas. si ei fidem ueram
exibeas. si illu in ueritate confite
aris. si illi uera confessione impendas.
Ne tamen ego ipse ex toto non prx
ter mittens. conicien innectam
aliqua post paulisp. Cui ergo tante
glae et dignitatis est filius. ut sit
in adsumpto homine ds. Audi
quante gle & nobilitatis e genitrix
eius. Haec in esaya. Virga est
ex radice gesse. id est de genere eius
exorta uirgo. que flore hunc
xpm spali tantu infusione. sine
hominis corruptionis accessione
pduxit. Item in esaia. hec sola
terra fidei apta. no corruptionem
germinare potuit saluatorem.
Rorantib; celis. & nubibus pluen
tibus iustum. id est pphis pnunti
antib; eius aduentu. Haec in eze
chielo. Dom di est eui pudoris
integerrima claustra adoriente
consistens. porta semp e clausa.
Que neq; ante natu. neq; post na
tum hunc filiu alterius acces
sum. ut transitu no nouit. quia
solus ipse dns. p ea nascendo
transiuit. Unde est semp clausa.
quia semp est uirgo. Haec in psal
mis. Talamus di est. quia de
utero eius incarnatus iste ds pro
cessit. uelut sponsus in ea relicto
phennis uirginitatis decore man
suro. Item in psalmis. Hec tra est.

de qua ueritas orta est. que ueritas xps eadem est. et que de caelo prospexit iusticia dś. Item in psalmis. Haec terra fructū suū dedit id est xpm nrm genuit in quo benedixit nobis idem ds ds nr. Ut benedicat nob ds. & simus benedicti a dō. tertio uocabulo repetito. quā trinitatem unū dm omnis tre metuant fines. Sit rogo iā sit rogo iudee gratissimū tibi. tante uirginis decus in tua cognatione repertum. sit amabile tante glē uirginē in tuo genere inuenisse. Sit letū in tua traduce tante pudicitiae uisum insignem. sit iocundū in stirpe tantundem tua patefactū tale miraculū. Ecce impleta est omīs terra p hanc uirginem glā dī. Cognouerunt omīs a paruo usq; ad magnū p hanc uirginē dm uiuū. uiderunt omīs p hanc uirginem salutare dī. Rememorati sunt & conuersi in hanc uirginē ad dnm uniuersi fines trae. Adorant in conspectu filii eius. omīs patrie gentium. Ipsius est filii regnū. ipse ds dnabitur gentium. cantant omīs ipsi dnō filio eius. redempti omīs sue canticū nouū. quia nascendo de hanc uirginē magnalia fecit. Notū fecit dns p hanc uirginē salutare suū. et ante conspectū nrm reuelauit iustitiam suā. Inuenerunt p hanc uirginē dm qui tecū p obseruantia legis inuenire non potuerunt. Venit p hanc uirginē ds. et congregatis gentib; et linguis. uenimus et uidimus glam ei quasi glam unigeniti a patre. Congregate sunt omīs gentes in nomine huius dni in ihrlm qui est uisio pacis. id est eccla uniuersalis. Et non ambulabunt ultra post prauitatē cordis sui. Iurauit dns in ueritate & iudicio. et ecce tali matre p genitū. omīs gentes benedicunt ipsum q; conlaudant. Ecce iste ē ds. fortitudo nrā est. Ad hunc omīs gentes uenimus ab extremis trae. & cū iheremia dicimus. Vere mendaciū possederunt patres nri. Ecce in die nouissimo hic mons filius uirginis huius preparatus ē in uertice montiū. id est eleuatus est super aptos nrōs. & sup omnium uirtutū celestiū maiestatis. Confluimus ad eū ppti. et pperabimus gentes multae. Ascendimus ad hunc dnm montē dni & ad domū dī iacob. qui est eccla dī uiui. Docet nos de uiis suis. ibimus in semitis eius. quia lex grae de sion egressa est. & uerbū dni de ihrlm. In quo iussum est scis aptis nos omīs in eius nomine babtizari. et scōs spu adimplere. Dete autē. ppter cordis tui pessimi obstinationem. ppter inpurā uoluntatem. ppt infidam mentem. ppt conscientiā malam. ppt incredulitatem iugem. ppter supbiā ueram. ppt obedientiam fallacē.

Propter promissa infidelia . ppt fide
inconstabilem . Audi dnm in deu
teronomio pclamantem . Ceteras
gentes ad caput . Incredulus aut
popls ad caudam . cui incredulus .
nisi isto dō . Inhumilitate hominis
ex hac uirgine nasciturо . Item
in heremias . Preuaricatione preua
ricata est in me domus iuda dic
dns . Negauer me et dixerunt .
non est ipse . qd nunc usq; iudee
ppt hunc xpm dnm nrm huius
uirginis filiu . dicis non est ipse .
expectas alium cu quo pereas
antixpm . Item esaias . Tota
die expandi manus meas ad poplm
nō credente & contra dicente mihi
Cui . nisi isti dnō . Qui qm de hac
uirgine . natus est . credere nolunt
hunc esse dm . Ite ipse . Quomodo
dicitis sapientes sumus . et lex dni no
biscu est . Vere mendaciu operatus
est stilus mendax scribaru . Confusi
sunt sapientes & pteriti capti sunt .
Verbu eni pgecerunt . & sapientia
nulla est in eis . quo uerbum hoc
utiq; de hac uirgine carne factum .
et qua sapientia hanc scilicet di pa
tris q; gentib; stulticia est . Item esayas .
Audite me duro corde . & qui longe
estis a iusticia . Prope feci iusticia
mea . non elongabitur . et salus
mea nō morabitur . Que iusticia
& que salus . nisi hic utiq; a quo
iustificati et saluati credentes sumus .

tem esaias . Educ foras pplm cecu .
et oculos habentem . Surdu . et
aures sunt eis . Qui nō uidentem .
et qui non audiente . nisi hunc di
filium ex homine incarnatu . &
cuncta que de eo multifarie sunt
predicta . Item in osee . Ve ei qd
eis . qm recesserunt a me . Vasta
buntur quia preuaricati sunt
in me . Ego redemi eos . & ipsi
locuti sunt contra me mendatiu .
Et si ad emendandu uenerit . fasti
dui nitit . A quo recesser . utiq;
a me . que humile uidentes ho
mine esse contemnunt dm . &
& qd mendaciu locuti sunt . qd
et iheremia dicente non est ipse .
Et quare non est ipse . Quia uidisti
eum . & nō erat aspectus . Deside
rasti despectu & nouissimu uiroru
doloru . et sciente ferre infirmi
tate . et quasi absconditur uultus eius
et despectus . unde nec reputastis
eu . Quib; uerbis incredulitas tua
significatur quib; uisus est xps nō ha
bere speciem neq; decorem . Vnde
nec reputatus e esse ds . Dixi celer .
dixi currens . dixi transiliens . dixi
pnix . dixi uelox . dixi citatus .
Que cito repperii . que de uicino ad
tingi . que de confinio intuli . que
de pximo inueni . Nam si pertina
pollens . si prudentia uigil . si acu
mine . uiuax . si inquisitione stre
nuus . si sollicitudine minus . iners

uelle̅ expossem. Dies michi deficiet.
momenta decrescent. ora lassabunt.
mane ruet. meridie languescit.
uespere decidet. Intempesta. et
gallicinia. crepusculu̅q; noctium
habundantiue non queres. de ta
libus sacramentis. aut fidei meae
congrua aut ꝑfidię tuę discor
dantia. et aduersa ꝓmere uel nar
rare. Unde. ueni ia̅ mecu̅ ad hanc
uirginem ne sine hanc ꝓperes ad
gehenna̅. Ueni abscondamus sub
uelamento seruitutis eius. ne indu
aris confusione sicut diploidem.
Ueni confiteamur ego delicta iu
uentutis. et ignorantię meę.
& tu delicta sacrilegii et scele
ris tui. ne reuelent celi iniqui
tates tuas. Ueni humiliemur
in ueritate confessionis et laudis
eius. ne terra consurgat aduer
sum te asserens tantis scelus se tua̅
ꝑfidiam sustentasse. Non erubes
cas filiu̅ di̅ esse dm̅ tuu̅. ne eru
bescat te ipse cora̅ angl̅is suis.
Non erubescas sermones eius.
ne ipse te in adnotatione libri
uitae uiuentiu̅ erubescat. Con
fitere illu̅ in regione terrarum.
ne ipse te no̅ confiteatur in t̅ra
uiuentium. Confitere illu̅ d̅m ee̅
filiu̅ hominis. matris. ut ipse te
confiteatur cora̅ patre suę diuini
tatis. Tune maiestate̅ eius inter
homines. ne te humanitas eius

in tartara precipitet cora̅ angl̅is su
Dilige illum dum paciens est. ne
odio habeat te. du̅ iudicauerit te.
Arbitror ꝑ uirtute̅ di̅. hostem ut
potui confudisse. Reliquisse cesum.
abiecisse inerbatu̅. exanimem dimis
se. Unde et pallidus adest. exsan
guis sup est. defessus agit. fatigat
manet. conlisus iacet. confossus
ruit. elisus interiit. De uitali
flatu. nichil sup est. de spe uitae.
iam nichil est. de reditu uitę.
illi expectatio no̅ est. Unu̅ tan
tundem est. quod ne altius ꝑfidię
anelat. quod exile murmur erro
ris ad spiret. quod tenuę tabo de
sacrilegii sepulcro. animenarib;
exorret. Uerum redea̅. repente
retro gradiar. retro conuertar.
& non eam. donec deficiat. Non
uada̅. donec intereat. Non ꝑgam.
donec adtritus sub pedib; euanescat.
ne de cadauere ꝑfidię quida̅ uermi
culus sup sit. ne de morticino sacri
legii tinea. quecu̅q; consurgat.
ne de tabo ꝓfanationis quodcumq;
genus uermiu̅ moriatur. quod in teri
minu̅ antro. demoniu̅ fauorib; pastu.
et sino ad surgat in belua̅. euolet
inuoluere. Adplaude atq; sibi in
disputationis retia̅ euasisse qui sun
datus se ingemiscit uincere nequi
uisse. Gutturq; capillo differte
ratiocinationis abducat. et ꝑ aerię
potestates leuitate sua gaudebunt.

deferendus ēē fraude suspendat. ac
scilicet sub pauore uel fuga illi ar
rideat cui sub spe uictoria nō con
cordat. Auditū ergo antequā
loquelā examinatę ostis adpone.
Auriculā antequā linguā adaperi.
ante auris quam oris remoue serā.
ut prius audias quā loquaris.
primitus sapias. quā respondeas.
Prior corde pcipies. quā ore dePmas.
Sicque de hac ueritate ut cognoscas
plenitudinē ueritatis adserte.
Considera. intuere. uide. intellege.
ppende. anim aduerte. Intende.
serito. sapito. disce. cognosce. cog
nosce. hunc eundem ēē dm̄. ex
dō in ueritate naturę suę. qui
ex uirgine factus est homo. in
ueritate naturę meę. Hunc esse
phenniter aeternū. qui dispen
satiue factus est temporalis. hunc
uenisse. qui est immobilis. Hunc
contineri in loco. quē non con
tinet locus. Hunc esse intra locū.
qui est omniū locus. Nam ut &
expressius dicā. ipso ducante
sequar eum. Ipso pre eūte. cur
rā post illū. ipso antecedente
uadam post eum. ipso uocante
ingrediar ad illū. Et in quantum
ipse permiserit. ad seuerem tibi.
hostendā tibi. enarrē tibi. ꝓmā
tibi. expediā. conuincā. ꝓbem.
Quid est idem ipse qui uenit. &
unde uenit. et quando uenit. et
ubi uenit. & quare uenit. & quo
modo uenit. et quid egit. audi
iam nunc. Quid est xp̄s qui
uenit. Quid est idem qui uenit.
nō aliud quā dš et omps dn̄s.

DICIT MALACHIAS.

Veniet ad templū scm̄ suū
dnātor quē uos uultis.
Item in exodo pater ad legis
latorē. Ecce mittā angłm meū
qui precedat et custodiat te in uia
& introducat in locū quē paraui.
obserua eū et audi uocē eius.
Ne contemnendū putes. quia nō
dimittet cū peccaueritis. & est
nomen meū in illo. Hunc quia
angłm audis. nō putas ēē facto
rem dm̄. sed quēpiam angłm
factū. Absit. magna certe de
mentia agitaris. si credis dō cui
quam angło et potestatē. & nom.
ꝓpriū contulisse. atq; contrariā
simul & meā uocē non sit unus
dš qui fecit omnia. Quare angłm
dicis illi esse ęqualem. quod utiq;
quia ita non est. uerū est.
Quis enī in nubib; ęquabit dn̄o.
aut quis similis erit dō inter
filios dī. Id est in angłis bonis.
& in omnib; scīs. Quos adobtionis
amore diuinę paternitatis pietas
filios uocat. ITEM UNDE VENIT.
Vere non de aliunde quā de dō uenit.
Audi ipsū p salomonē. Ego ex ore
altissimi ꝓcessi. Item pat in psalmis.

Ex utero ante luciferū genui te. hinc
et alias ipse p salomonem. Ante col
les ego parturiebar. Et zacharias.
haec dicit dn̄s exercituū. Post gl̄am
misit me ad gentes. que spoliauer
uos. Qui enim tetigerit uos.
tanget pupillā oculi eius. Quia
ecce leuabo manū meā sup eos &
erunt predā his qui seruiebant
sibi. et scietis quia dn̄s exercituū
~~misit~~ misit me. Uide om̄pem
dn̄m exercituū ab omnipotente
patre dn̄o dō exercituum misso.
Missus est autē ad gentes post gl̄am
deitatis quā apud patrem habuit.
cū fieret humilis in forma serui.
qui erat equalis paterne diuinitatis.
Item esayas. Ego sū prim &
ego nouissimus. Manus quoq; mea
fundauit t̄ram. et dextera mea
mensa ē celos. Non a principio in
abscondito locut sum. ex tēpore
ante quā fieret ibi eram. Et nunc
dn̄s misit me et sp̄s eius. Ecce qui
primus et nouissim et factor omnium
est. Mittitur a dn̄o patre cui et
quo eternus et coequalis habetur.
Item quando xp̄s uenit. Quando
uenit. dicat iacob in benedictionibus
patriarcharū. Non deficiet princeps
de iuda. nec dux de femorib; eius.
donec ueniat qui mittendus est. &
ipse erit expectatio gentiū. Tunc
ergo uenit. quando p ambitionem
succedente in regno herode alieni

gena. Defecit in isr̄l princeps de iuda.
In quo defectu aduenit ille qui
mittendus erat in quem gentes
et popli expectabant. Itē in dani
elo ad se loquente angelo. Daniel
anim aduerte sermonē. et intel
lege uisionem. Septuaginta eb
domades adbreuiate sunt super
poplm tuū. et sup urbē scām tuā
ut consumet preuaricatio. et finē
accipiat peccatum. et deleatur in
quitas. & adducatur iusticia sem
piterna. & impleatur uisio et p
phetes. et unguatur scs scōrum.
Quod tempus olim esse completū.
predictarū rerū. et euentus &
exitus edocet. UBI XPS VENIT.
Item ubi uenit. dicat micheas.
Et tu bethleem domus eufrata.
numquid paruulus es in milibus
iuda. ex te michi egredietur qui
sit dn̄ator isr̄l. Et hoc scdm car
nē. nam scdm diuinitatē illud
est quod conectit. et egressus ei
a diebus aeternitatis. Item dd.
Ambulabunt de uirtute in uirtutē.
et uidebitur d̄s deorū in sion.
Item yeremias. in libro baruc.
hic est d̄s nr̄. et non extimabitur
alter apud eū. Qui inuenit omnē
uiam prudentię. et ostendit eam
iacob puero suo. et isr̄l dilecto suo.
Post hec in terris uisus est. et cū ho
minibus conuersatus est. QUARE
UENIT XPS. Item quare uenit. ipse

p esaiam dicit. Sps dni sup me ppt
quod unxit me. euangelizare pau
peribus misit me. predicare captiuis
redemptione. et cecis uisum. Item
ipse. Ecce ds nr ipse ueniet. et sal
uos nos faciet. Item abbacuc.
Existi in salute plebis tuae. ut sal
uos facias electos tuos. QVANDO
XPS VENIT. Ite quomodo uenit.
ab iectus utiq; et egenus. Dicat zac
charias. Dicite filie sion. Ecce rex
tuus uenit tibi iustus et saluans pau
peres. sedens sup asinu indomitum.
Item apud esaiam ex psona di pa
tris. Ecce intelleget puer ms. & ex
altabitur et eleuabitur. et sublimis
erit ualde. Sicut obstupuer sup te
multi. sic inglosus erit inter uiros
aspectus eius. & forma eius inter
filios hominum. Iste adsperget gen
tes multas. sup eum continuerunt
reges os suu. quia quibus non est
nuntiatu deeo uidebunt. & qui no
audierunt contemplati sunt. Quis
credidit auditui nro. et brachium
dni cui reuelatu est. & ascendet
sicut uirgultu cora eo. et sicut
radix de terra sitienti. Non est
species ei neq; decus. et uidimeu
et non erat aspectus. Et desidera
uimus eu despectu. & nouissimum
uirorum uiru dolorum et scientem
ferre infirmitatem. et quasi abscon
ditus uultus ei et dispectus. unde
nec reputauimus eu. Vere langores
nros ipse tulit. et dolores nros ipse
portauit. Et nos putauimus eum
quasi lepsum et pcussu ado. et hu
miliatu. Ipse autem humiliatus est
ppter iniquitates nras. Disciplina
pacis nre sup eum. et liuore eius
sanati sumus. Oms nos quasi oues
errabamus. unusquisq; in uia suam
declinauit. et dns posuit in eo in
quitates omniu nrorum. Oblatus est
quia ipse uoluit. & no aperuit
os suum. Sicut ouis ad occisione
ductus est. et quasi agnus coram
tondente se obmutescet. et non
aperuit os suu. De angustia et de
iudicio sublatus est. generatione
autem eius quis enarrabit. Quia
abscisus e de terra uiuentiu. Propt
scelus ppli sui pcussit eum. et dabit
impios p sepultura. & diuites p
morte sua. eo qd iniquitatem
non fecit. neq; dolus fuerit in ore
eius. Et dns uoluit conterere eu
in infirmitate. Si posuerit p pec
cato anima sua. et uoluntas dni
in manu eius diriget. Pro eo quod
laborauit anima ei uidebit. &
saturabitur. In scientia sua iustifi
cabit ipse iustus seruos meos multos.
et iniquitates eoru ipse portauit.
Ideo dispertia ei plurimos. et fortiu
diuidet spolia. Pro eo qd tradidit
in morte anima sua. et eu scele
ratis deputatus est. et ipse peccata mul
torum tulit. et p transgressoribus

orauit. Item apud eundem.
Non clamabit. neq; audiuit quis
in plateis uocē eius. Calamum
quassatū non conteret. sed in ue
ritate pfert iudiciū. quo adusq;
ponat in terra iudiciū. & in no
mine eius gentes sperabunt. Et in
psalmis de ipso canit. Ego aut̄
sum uermis. & nō homo. obp
briū hominū & abiectio plebis.
Adaperi ihs xps. adaperi os meū.
et replet illud confessione
misedie tuae. Tange os et auricu
lā cordis mei dicens. Adaperire
ut audiā quid loquar p spm̄ sēm
tuū. Reple os meū laude tua.
ut possim enarrare magnificentias
tuas. atq; confitear tibi misedias
tuas. & mirabilias tuas filiis ho
minū. quem in trinitate unus dš
uiuis et gloriaris in sc̄la sc̄lorū.
L. n. A uidi portā Quid egit xps. Quid egisti
dn̄e. Quantū ad omnipotentię
unitę trinitatis ptinet. omnia
p te facta sunt. & sine te factū ē
nichil. Quantū autē ad id adtinet.
qđ specialiter in tua psona incar
nari. et omīb; apparere salua
tor omniū aduenisti. et ipse
factꝰ es sub lege. natus ex muliere.
uerū & quia operū tuorū gressus
habueris. atque quosdā saltus ut
mirabiliū diuersitatib; dederis.
psalmista dicat. Visi sunt ingressus
tui dš. ingressus dī mei. Illi utiq;

quibus in mundo p uirgine uenisti.
quib; ad patrē p resurrectionis glām
redis. Vnde et uenisse te tam multa
uaticinantiū dicta confirmant. quā
operū tuorū exempla demonstrant.
Cum igitur in mundo uenisti. aduer
sans tibi iudea. dare sibi legis ad
sertionibus cognoscat quid agis. Primo
itaq; uideat. quā inuisibiliter
hic dī filius & omps dš ad uirgini
uenit. quid ait. nisi ut iuxta
esayas dicit. de egressa uirga. idē
de matre uirgine. de radice genēs
gesse ascendit hic flos. ut nascatur
utiq; filius. nulla corruptione
concretus. sed sola sci sps infusione
generatus. Item iuxta eundem
agit. ut non in usu in iuuenculas iuuen
tu mentiris. sed sicut ego ueri
dico. in signo concipiat. & pariat
uirgo. Item iuxta eundē agit.
ut sine corruptionis accessu solo sps
sci calore. & uirtutis altissimi ob
umbratione. aperiatur ēra corpo
uirginalis. & hunc germinet sal
uatorem. Item iuxta danielem
ait. ut abscidatur. idest ut abs
trahatur. hic lapis generis uideor
sine manibus precidentis. idest sine
operatione corruptionis. Et uenie
ntra amplitudinis totius mundi
impleat. potentia sua orbē terra
rū. & amare usq; ad mare firmē
dominiū suū. Iuxta psalmista uero
ut egrediat sponsus de talamo utī

uirginalis adsumpturus illā sponsam
ex omnibus nationibus electam uniuer
sā. Cui alio loco dicitur. Audi filia
uocē dī. et uide misericordiam puenien
tis te dī. & inclina aurē obedientię
tuę et obliuiscere popli tui profana
tiones & operum prauitates. Et ne
recorderis patris tui diaboli uide
licet. siue mundi inlecebras. & tem
poraliū rerū turpes amores.
Item iuxta psalmistā ait. Ut de
terra materni corporis oriatur
nascentis ueritas carnis. et respi
ciat decęlo iusticia diuinitatis. Sicq;
inunitate psonę dō et homine con
sistente. hęc terra uirginis nrę
hunc det filii fructū dante nobis
dnō benignitatē nrē redempti
onis. Item iuxta ezechielem
agit. Ut de hac materni uteri
domo. ppudoris uirgineę portā.
Idem dns ds̄ isset egredietur. ac
dum nec ante natiuitatē. neq;
post natiuitatē eius. illū umquā
integritas corruptionis nouit
acessum. eadem porta sit clausa.
quia semp est uirginitatis sera
conclusa. horū itaq; omnium
uaticiniorum adhoc summa por
recta est. ut de spū scō & maria
semp uirgine fieret hoc uerbū caro.
fieret ds̄ homo. Fieret humanū.
qđ erat diuinū. Non diminutione
diuinitatis. nō intertu ęternitatis.
non cōmutatione incōmutabilis ue
ritatis. sed adsūptione carnis.
sed participio hominis. sed societate
humanitatis. Sicq; inunione psonę.
idem sit uerbū. qui caro. idem
sit homo. qui deus. Idem sit qui
et diuinitas. et qui humanitas ē.
Ac phoc iuxta ieremiā. ipse
unus xp̄s sit ds̄ qui inuenit omnē
uiam prudentię. qui et cū homi
nibus conuersatus est homo.
Iuxta psalmista. Ipse sit homo in
sion natus qui fundauit eam. ds̄
excelsus. Iuxta esayam quę dic̄.
Quiescite abhomine cuius sps̄ inna
ribus eius est. quia excelsus re
putatus est. Ipse sit homo in cuius
humanitatis adspirationib; diui
nitatis eius sps̄ est. qui sit et ds̄
qui est reputatus excelsus. Iuxta
dd. ipse sit dns̄ ds̄. adquē lo
quitur dns̄ ds̄. Ipse sit homo. qui
sedet addexterā dī. Iuxta esaiā.
Ipse sit homo. qui paruulus nat'
est nob. qui sit & ds̄. qui filius
dī datus est nobis. Iuxta psalmistā.
ipse sit ds̄. cui dicitur. sedes tua
ds̄ inseclm secli. Qui sit homo. qui
p exultationis oleū scō spū dicit'
unctus. Iuxta uocem dnī p ihe
remiā. Ipse sit homo. cui dicitur.
Ecce dies ueniunt dicit dns̄. et
suscitabo dd germen iustū. et reg
nabit rex et sapiens erit. & fa
ciet iudiciū & iusticiā sup tram.
Qui sit et ds̄. dum subicitur.

In diebus eius saluabitur iudea. et ihrlm habitabit confidenter. Et hoc nomen quod uocabunt eum. iustus dominus deus noster.

Iuxta micheam. Ipse sit homo de quo dicitur. Stabit et uidebit et pascet gregem suum. Qui sit et deus cum subiungitur. In uirtute domini. et in uirtute dei nominis sui erit. Quoniam nunc magnificabitur usque ad terminos terrae. et erit iste pax.

Audisti quid egerit adueniens deus in utero uirginis. Audisti quia cum sit deus homo factus. audisti quia cum aliud sit deus. et aliud homo. non tamen est alter deus. et alter homo. sed unus est dominus noster ihesus christus. idem deus et homo. Audi iam nunc que miraculorum opera egerit. que mirabilium acta gesserit. que magnalium gesta fecerit. ad quas uirtutum operationes patrauerit. quas operationum effectus dederit. Certe haec que auditurus es. In gente tua. in genere tuo. in populo tuo. in plebe tua. Facta cognosce. quoniam et ipse qui ea fecit. secundum quod homo est. Extra duce tua. ex stirpe generis tui. ex propagine generis tui. In ueritate carnis nature mee se uoluit nasci. Sed uellem plane contra sacrilegium et perfidiam tuam. ueritatis huius negotio partis mee assertoribus intimare. et ueridicum uis ueritatis me coram domino et angelis eius. In foro orbis terrarum expectantibus cunctarum nationibus gentium meorum testium fidem proponere. Sed uideo te fallaci conatu. peruerso astu. infido obiectu libenter congressu. deprauato animo. inpuro sensu. in prauatomico eloquio. quod est ex omni parte confuso. uelle te respondere.

Instrumenta noui auctoris nolle recipere. sed auctoritatis uetuste assertionibus dimicare. Respondeam et ego. Si nobis assertoribus ueritatis minime cedis. saltem ipsi per se loquenti ueritati sub cumbe. Sed rursum obicis haec que dixisse ueritatem opponis. nonostensi sunt predicatorum intimata per communis.

Et ego dicam. Ut ergo aio. tempore non auctoritate contendis. electione non iure disceptas. Velle. non ordine causam narras. dum uetustate non ueritatem opponis. dum noua ueteribus inpugnas. dum ueteribus noua euacuare conaris. Certe iste directus iuste disceptationis est ordo. iste actionibus debitus processus. Hoc negotium uerum initium. hic disputationis ordine certe competens modus. ut uetusta promissa. noua opera compleant. ut umbra ueritas excludat. ut incerta et occulta patens exhibitio manifestet. ut antiquitatis arcana noua fides aperiat. ut ueterum secreta credulitas adueniens reuelet. ut absconsa misteria religionis ueritas ostendat. ut temporum primitua

temporū plenitudo corroboret. At nunc
quid uetera queris. quia transier& & ecce
facta sunt noua. Quid illorū tēporum
recordaris. ppt que facta non sunt. quō
facta sunt pp nos in quos fines seclorum
deuenerunt. Quid tantundem uatici
nijs priueus attendis. cū iam omne
uaticiniū rei geste sit de exibitione con
pletum. Quid de lege et pphetis agis.
cū ea queusq; ad iohannem dixerunt
in dō xpō ihū nrō esse completa.
testantur etiam rerū omnium elemta.
Quin. uerum uideo ideo te nolle re
cipere nouos. quia spreuisti uetustos.
Ex hoc ira nouitatis inpetere. ex quo
antiqua uisus es pfidasse. Ex hoc ren
nuere grām ex quo inpugnaueras legē.
Ex hoc non dare fidē euanglio. ex qua
dudū contradixeras legali pcepto.
Ex hoc impugnare aptos. ex quo inpug
naueras et pphas. Ex hoc nō adqui
escere doctoribus meis. ex quo non
adquieuisti rectorib; tuis. Ex hoc pro
fanaueras et ueritatis pmissionem.
ex hoc reuelata nescire. ex quo ad
operta noluisti cognoscere. Ex hoc
esse pfidus in temporum plenitudine
ex quo fuisti infidus in futurorū pmis
sione. Sed age nunc quo nam ordine
ppositionis puersę. hic modus po
terit eē iustus. ut in ad sequenda
ueritatis cognitione de turba ueridi
corum personas eligas quibus credas
& micans patule ueritatis. fulgur
intendere non attendas. qd uel tenere

diligatur hu' actio commoti certā
minus. ut me aptiora indicia pfe
rente. et ut in tua electione cons
tituas. qd in mea contradictione
defendas. Postremo que tergiuer
satio ista est. ut ego ueritatem
pferā quā tu rennuas uidere. et de ei
idem coneris inquisitione contendere.
Aut qui nam hic conlatet responsionis
est hiatus. ut passer tores ueritatem
inquiras. & platam ueritatē uidere
contemnas. Silicet tibi eligere cui
credas. ergo eligere liceat. et qd
credas. Silicet tibi electione tua
iudicare qd credis. liceat & elec
tioni tuę inuenire qd credas. hac
phoc ita uictorū regulas rūpas.
ut de electione feras iudiciū. non
de iusticia desceptacione iudiciū.
Non enī qd debes. sed qd place& dicis.
Neque qd inueniat. s& qd operiat.
ueritatē opponis. dū publice ueri
tati non credis. & hanc in abditis
queris. dū p semedipsā quid uerū
sit de se ueritas clamat. et tu de
illa quid uerū se habeat. electio
nis disputatione requiris. Veritas
p semedipsā dicit ego sum. et tu
qui speciem ostendat ueritatis
inquisitorē queris. Veritas dic
ego sū uia. & tu' de uiis uiā queris.
Veritas dicit ego sum uita. et tu
uitę precones inquiris. Veritas
dicit. qui sitit ueniat. et tu quisi
cientem potet ad sicis. Veritas

dicit ego a deo exiui et ueni in hunc
mundum. Et tu eligis qui sit ille qui
uenire possit in mundum. Veritas
dicit. ego et pater unū sumus. Et
qui me uidet. uidet et patrem.
Et tu asseris hunc nec ad deū esse.
nec ei equalē existere posse.
Dt uero. quia ex defensorib; par
tis tuę tibi maxime adplaudes. nolo
sis anceps. Pro certo autē disce.
quia quos tibi aduocas. mei sunt.
quos tibi adsumis. proximiores
michi sunt. Quos tibi adsciscis.
et noti mei sunt. Et notissimi mihi
sunt. Que enī tibi in tuis aurib;
suis uocib; indiderunt. cordi
meo uirtutē intelligentię inspi
serunt. Quę te sonitum tetigerunt.
me tactu inlustrauerunt. Quę tibi
sonuerunt. michi quoque serunt.
Sed iā placibilis ego. cedam non
uictus ueritate. sed fultus. Cū
tu infamis cedas. non fultus ue
ritate. sed uictus. Adstipulabuntur
testes tui quę assero. Firmabunt
que intimo. adseuerabunt quę pro
pono. Stabilient. quę contestor.
statuent. que inutilero. Fides
nāq; mea. illorū est ueritas.
Propositio mea. illorū est adtes
tatio. Cognitio mea. illorum
est testimoniū. Loqui intempore
meum. illorū ē sapere in ęternum.
Reponere meū. firmasse illorū
est. Non tacuisse meū. dixisse

est eorundem. Sic lingua mea. flatus
illorū est. Sic eloquium meū. spūs est
eorū. Sic uerbū meū. spūs est eorum.
sic uerbū meū. spiraculū est ipsorū.
Quia uerbū dī quod per illos uenit. in me
peruenit. quia sapientia dī qui per illos
uenit. in me peruenit. Quia sapientia dī
que illos impleuit. me tetigit. quia
spūs dī que illis loqui dedit. michi
audire et annuntiare concessit.
Inde cor illorū. os meū est. inde os
illorum. sermo meus. inde sermo
illorū fides mea. inde fides illorū
adfirmatio mea. inde quod sapiunt dico.
Inde quod dicunt scio. inde quod sciunt
annuntio. inde quod annuntiauerunt
enarro. Quia uiuit in me. qui ui
uebat in illis. quia ē in me. qui erat
in illis. quia non tacet in me. qui
loquebatur in illis. Quia manet in me.
usq; in ęternum. qui nō desinit in illis
usq; ad huc.

Quare ergo non credis filio di
centi. omnia michi tradita sunt
a patre meo. cū ad patrē
de illo dicatur. omnia subiecisti sub
pedib; eī. Quare non credis filio di
centi. amodo uidebitis filiū hominis
sedentem a dextris uirtutis dī. cum
pater illi dicat. sede a dextris meis.
Quare nō credis filio dicenti. pater meus
usq; modo operatur et ego operor.
cū pater illi dicat. faciam hominē
ad imaginē et similitudinē nrām.
Cur nō credis filio dicenti. si sciretis

patre̅ meu̅ utiq; & me seireas. cu̅ pater
illi dicat filius m̅s es tu. ego hodie
genui te. Sed ueni. quo cepimus
& ppere mus. quo ire conati sumus.
ire non desinamus. quo gradere nisi
sum̅. audius inpellamur. Quo cep
tu̅ est ambulare non desinat ambu
lasse. Gressus p̄gat anime. pes pro
per& mentis. poples ambul& cor
dis. genua uale. crure stabilire.
tibia substa. Ne talo concidas. ne
planta ruas. ne pede lauéris. tot
conare. totus expedire. totus ad
surgere. Propone q̄d sapis. dicito q̄d
nosti. Loquere q̄d intelligis. Quod
ruminas. eprome. q̄d cogitas. enarra.
q̄d machinaris. expone. Adest
ueritas. hic est ueritas. ecce est
ueritas. Presto sunt. qui uera di
cunt. Presto sunt. qui uera sapiunt.
presto sunt qui uera p̄ponunt. p̄sto
sunt. qui uera defendunt. Ego ego
prsus. cu̅ tu meis p̄fanes testibus.
tuis delector auctoribus. Cu̅ tu meis
deroges. ego tuoru̅ delector as
sertorum aeloquiis. cu̅ tu meis
contradicas. ego tuos obediens.
& obtemperans amplector auctores.
Tanto enim tui mei sunt. quanto
mei tui non sunt. Tanto tui mei
sunt. quanto tu. a meis es alien.
Tanto tui ia̅ non sunt tui. quanto
nec mei potuerunt aliquatenus e̅e
tui. Quia unum & in unu̅. & ab uno.
& p unum sunt tui. simul et mei.

Dicito itaq; tu. qui nec ueritati
credis. qui nec ueritati faues.
qui nec ueritati pares. qui nec
ueritatem diligis. qui nec ueri
tati obedis. qui nec ueritatem
abscultas. Quare summi numinis
iussa contemnis. Quare factoris
oracula irrita facis. Quare sapi
entię archana cu̅ considerare ne
queas. inpugnare p̄temptas.
Quare prudentię di̅ stultę derogas.
Quare uirtute di̅ cu̅ ipse sis puluis
inbecillitate̅ adiungis. qui no̅ cre
didisti do̅ patri dicenti ad filium
suu̅ xp̅m dn̅m meu̅. filius m̅s es tu
ego odie genui te. q̄d nulli alteri
hominu̅ dixerit. quia nulli alteri
hominu̅ dedit hereditatem sua̅
gentes habere. & in possessionem
sua̅ terrę terminos possidere.
quos reget in uirga ferrea. et quos
conterer& uelud uasa lutea figuli.
non humanis exemplis edictis.
sed ppriu iure dn̅i. Crede eidem
filio de se dicenti. Ego et pater
unu̅ sumus. Et qui me uidit.
uidit & patre̅ meu̅. & omnia quę
hab& pater mea sunt. Et p salomone̅
eadem sapientia. qui filius di̅ est.
Quando pensabat celos aderam.
quando certa lege. et gyro ual
labat abissos. quando ethera fir
mabat sursum. & librabat fon
tes aquaru̅. quando circu̅dabat
mari terminu̅ suu̅. et lege̅ po

nebat aquis ne transirent fines suos. Quando appendebat fundamenta terrae. cum eo eram cuncta componens. Qui non credidisti filio veritatem de se dicenti. crede spiritui sancto de quo dicitur. Spiritus domini super me propter quod unxit me. evangelizare pauperibus. Et alibi. Requiescet in eo spiritus domini. spiritus sapientiae et intellectus. spiritus consilii et fortitudinis. spiritus scientiae et pietatis. et replebit eum spiritus timoris domini. Hoc enim est quod et per iohannem dicitur. Et testimonium perhibuit iohannes dicens. Quia vidi spiritum descendentem quasi columbam de caelo. et mansit super eum. et ego nesciebam eum. Sed qui misit me babtizare in aqua. ille michi dixit. Super quem videris spiritum descendentem et manentem super eum. hic est qui babtizat in spiritu sancto. Et ego vidi et testimonium perhibeo quia hic est filius dei. Qui non credidisti singillatim personis divinitatis loquentibus. credito eidem indivise trinitatis simul eo operanti. simulque operatrici.

Sic enim per esayam dicitur. Et nunc dominus misit me. et spiritus eius. Ecce enim in eo quod per virginem nostram dei filius incarnari venit operationis suae novam admirationem tota trinitas ostendit.

Tu ergo iam qui non credidisti veritati quae summa est veritas. et quo nichil est verius. non erubesces credere assertoribus veritatis.

Nam licet isti creatura. et condicione sint veritatis illius qua condita sunt. qui plenam ac summam veritatem de suo conditore atque de veritate ipsius sui conditoris adnuntiant. Ita tamen per se contemnitur ipse. dum contemnuntur per istos. sicutque creditur illi dum de illo creditur et isti.

Nam et interdum iudex. per se quidem cum criminoso contendit. sed per internuntios confessionem suddendam extorquent. Et non illi est honerosum. si non contemnat nuntios iudicis. qui contempsit presentiam iudicantis. Solum ut obtineat plenitudinem veritatis. qui tenet iudicium sanctionis. Crede iam ergo petro dicenti. Tu es christus filius dei vivi. Quia in danielo rex ille impius hunc aspicit cum dicit. Ecce video viros quattuor solutos. et ambulantes in medio ignis. et species quarti similis filio dei.

Quem vere hunc esse credimus dominum salvatorem. Sed ne obicias quod in eodem danielo iste filius dei superius angelus nominatur. audi eundem christum filium dei per malachiam angelum dici. Veniet ad templum sanctum suum dominator quem vos queritis. et angelus testamenti quem vos desideratis. Quod quia non est quare dubitas. quare non credis etiam iohanni dicenti. In principio erat verbum. et verbum erat apud deum. et deus erat verbum. hoc erat in prin

cipio apud dm̄. Cū p dd̄ pater de illo
dicit. eructauit cor meū uerbū bonum.
Item quare non credis eidem iohanni di
centi. omnia p ipsum facta sunt. & sine
ipso factū est nichil. Cum eadē sapientia
que uere filius dī est p salomonē dicat.
nec dum erant abissi. & ego iā con
cepta erā. nec dū fontes aquarū erupe
rant. nec dū montes graui mole consti
terant. ante colles ego parturiebar.
adhuc terram non fecerat. & flumina
& cardines orbis terrae. Quare non
credis matheo de natiuitate eius di
centi. xp̄i generatio sic erat. Cū eēt
disponsata mater eī maria ioseph.
ante quā conuenirent inuenta ē in u
tero. habens de spū scō. hoc enī est
qd esaias dixerat. Ecce uirgo in utero
accipiet. et pariet filiū. et uocabitis
nomen eius emanuel. qd est interpre
tatū nobiscum dś. Erubesce impure.
et uide eundē eē nobiscū dm̄. qui
natus ē homo. Quare nō credis lucę
de loco natiuitatis eī dicenti. ascendit
ioseph a galilea de ciuitate nazareth
in iudeā ciuitatē dd̄ que uocat̄ bethleē.
eo qd eēt de domo & familia dd̄. ut p
fiteretur cū maria desponsata sibi
uxorē pregnantē. Factū ē autē cum
essent ibi. impleti s̄ dies ut pareret.
& peperit filiū suū primogenitū.
Hoc enī est qd micheas dicit. Et tu beth
leem domꝰ effrata. nō enī paruulus es
in milib; iuda. ex te michi egredietur
qui sit dnator in isrl̄. & egressus eius
a diebꝰ eternitatis. Quare matheo non
credis de ostensione eī ad p̄sidos magosq;
dicenti. Cū natus eēt dns̄ ihs̄ in beth
leem iudę. in dieb; herodis regis. ecce
magi ab oriente uener̄ hierosolimā dicen
tes. Vbi est qui natꝰ est rex iudeorū.
Vidimꝰ enī stellā eius in oriente. & ue
nimus adorare eū. Et infra. Videntes
autē magi stellā. gauisi sunt gaudio
magno ualde. Et intrantes domū. in
uenerunt puerū cū maria matre eius.
Et p̄cidentes adorauerunt eū. Et apertis
thesauris suis. obtuler̄ ei munera.
Aurū. thus. & myrrā. hoc enī est quod
et balaam ille diuinus innumeris in
tulit dicens. Orietur stella ex iacob.
& consurget homo de isrl̄. Magi
namq; ab orientis parte uenerunt.
natiuitatē xp̄i primi stellā indice
nuntiauer̄. Atque artis eorū prin
ceps ante tempus p̄dixerat. cum
stellę ortu consurgere hominē illū
cū stellę uisu nascentē. surrexisse
hominē demonstraret. Hinc esaias.
Omīs de sabba uenient. aurū
et thus. deferentes. et laudem dnī
adnuntiantes. Quare non credis
iohanni dicenti. erat lux uera que
inluminat omnē hominē in hunc mun
dū uenientē. In mundo erat & mundꝰ
p ipsū factꝰ est. et mundus eū nō cog
nouit. Hoc enī est. qd et dd̄ dicit.
Apud te ē dnē fons uitę. et in lumine
tuo uidebimꝰ lumen. Et p esaiam.
Propt̄ hoc sciet ppl̄s mīs nomen meū in

die illa. quia ego ipse qui loquebar ecce
adsum. Cui est honor et gloria uirtus et
potestas in secula seculorum. L. IIII.
A Bethleem
Quare non credis eidem iohanni dicenti
de exprobratione tua. In propria uenit.
et sui eum non receperunt. Hoc enim est
quod et per ieremiam de te dictum est. Preuaricatione
preuaricata est in me domus
iuda ait dominus. Negauerunt me et dixerunt.
non est ipse. Quare non credis marcho
de miraculis operum eius dicenti. Affe
rebant ad eum omnes male habentes.
et demonia habentes. et erat omnis
ciuitas congregata ad ianuam. et cu
rauit multos qui uexabantur uariis
langoribus; et demonia multa eiciebat.
Hoc est enim quod esaias dicit. Ecce deus
noster ipse ueniet et saluabit nos. Tunc
aperientur oculi cecorum. et aures sur
dorum audient. Tunc saliet claudus
quasi ceruus. et clara erit lingua
mutorum. Nam de passione. contu
melius. de cruce. clauis. morte.
et se pultura. Quid tibi iam
loquar. cum te fecisse illa non du
bitas. que si facta non crederes. uere
quidem non leuiter perfidus es. Cum autem
facta nosti. et hec non ad salutem mun
di facta intelligis. sed ad ei. ut ui
deatur tibi ignominiam talia te fecisse
contemnis. uere grandi te dup
plici criminis insolubili nodo uin
ceris. quando et de homicidio in
nocentis reus teneris. et in hac

morte eius ante quidem crudeliter inlata
ab illo autem sponte suscepta ad salutem
mundi perficisse non credis. Sed qui non
diffideris te impie egisse qui meum uni
uersitas redemptorum credit. gaudens
facta misericiter est. Audi miraculorum
potentiam. que inter ipsam penarum sup
plicia uidentur exorta. Voluisti enim
sacri legis ausibus; extorquere sacris
uocibus silentia. miraculis antiqua. uir
tutibus latebram. et cunctis opibus ei
obliuionis opponere umbram. Sed di
cente scriptura. non est sapientia. et
non est scientia. et non est consilium contra
dominum. Dum inpugnare niteris. expug
natus es. et miro transactionis com
mercio. miro certandi congressu.
miro contrarietatis obtentu. miro
sibimet repugnantium rerum effectum.
Egitur de latebra ueritas. de antro.
lumen. de tenebris splendor. de igno
minio miraculum. de infirmitate uirtus.
de pena. uictoria. De contemptu ho
nor. de cruce tropheum. de morte
uita. de sepulcro uiuens. De serui
tute mortis. homo liber. de inferis
uictor. et quod super est. de obliuione
testimonium. de silentio uox. et de
extincto quod numquam possit extin
gui. Vide ergo. que uidere noluisti.
Attende uiuentia. que putaueras extincta.
Inuenire in toto orbe titulum preclaram
que suasisti custodum mendaciis esse
tegendam. Considera qualiter in celo. et
in toto mundo fulgeat. cum inmensitate

miraculorum & uniuersitate fidelium.
cuius nomen noluisti amplius me
morari et respondere. Quare non
credis paulo dicenti. tradidi uobis
inprimis. quod et accepi. Quoniam xps
mortuus est pro peccatis nostris secundum scrip
turas. et quia sepultus est. & quia
resurrexit tercia die secundum scripturas.
et quia uisus est cephe. post hec apostolis
undecim. Deinde uisus est plusquam quin
gentis fratribus; ex quibus; multi manent
usque; adhuc. Hoc enim est quod et idem
per dauid dicit. Caro mea requiescet
in spe. Quoniam non derelinques animam meam
in infernum. nec dabis sanctum tuum uidere
corruptionem. De qua resurrectione di
citur & alibi. Ego dormiui & quieui.
& resurrexi. quoniam dominus suscitauit me.
Quibus; dictis. non aliud quam dormire.
mori. et uigilare. resurgere est.
ITEM IN ESAIA. Nunc exurgam
dicit dominus. nunc exultabor. et nunc
sublimabor. Ubi aperte hic propheta pre
ponit. quod exurgeret a mortuis. exal
taretur in celis. sublimaretur in regno.
Ipse qui cum deo patre et spiritu sancto uiuit
et regnatur per numquam finienda secula seculorum.
QUARE non credis uim   Tc. v.
Querse ecclesie catholice a solis ortu
usque; ad occasum. et a mari usque;
ad mare diffuse. uno ore dicenti.
Credimus in ihm xpm filium dei qui
propter nos et propter nostram salutem cruci
fixus mortuus et sepultus. tercia
die resurrexit uiuus a mortuis.

Hoc enim est quod et hosee ex persona sanctorum
dixerat. qui cum illo ab inferis die
tercia surrexerunt. Uenite reuer
tamur ad dominum. quia ipse cepit &
sanabit nos. Uiuificabit nos post
duos dies. die tercia suscitabit nos
et uiuemus in conspectu eius. Item
in eodem propheta. quasi diluculo pre
paratus est occursus eius. Hoc
enim est quod et lucas refert. Una sab
bati ualde diluculo uenerunt ad
monumentum portantes que parave
rant aromata. & inuenerunt la
pidem reuolutum a monumento. Et in
gresse. non inuenerunt corpus
domini ihu. Quare non credis eidem
ueritati de hac sua resurrectione
dicenti. qui resurgendo compleuit.
quod in suis periculis. ionas propheta
immo potius in se ante promiserat.
Generatio praua & adultera signum
querit. et signum non dabitur ei.
nisi signum ione prophete. Sicut enim ionas
fuit tribus; diebus; et tribus; noctibus; in
uentre ceti. ita erit et filius ho
minis in corde terre. id est in sepulcro.
Post quod triduum sicut ille beluam.
ita sepulchrum iste reliquid. Intende
enim solus inter mortuos liber.
Qui a sicut nec peccati contagio. ita
nec mortis retineri potuit uinculo.
Quare non credis marcho dicenti.
et dominus quidem ihs postquam locutus
est discipulis. adsumptus est in celum.
et sedet a dextris dei. Hoc enim est

bonasu[...]
sic su[...]

qđ et daniel dic̄. Aspiciebā in uisu
noctis. & ecce in nubibus celi quasi
filius hominis ueniebat. Subiungit
& dicit. Et usq; ad antiquū dierum
p uenit. idest usq; ad patrē. Post
hec infert. Et in conspectu eius
obtulerunt eū. et dedit ei potes
tatē et regnū. Et omīs poptis trib;
et lingua. ipsi seruiunt. Potestas
eius potestas eterna. que nō auferetur
et regnum eius quod nō corrumpetur.
Quare non credis ipso donante
in eum credentibus post mortē eius
scm spm datū. Hoc enī est qđ
et p iohel pphām dictum ē. In no
uissimis diebus dicit dns. effundā
de spū meo sup omnem carnem.
et pphetabunt filii urī. et filię
urę. Quare non credis uenturum
iudicē marcho dicenti. Tunc uide
bunt filiū hominis uenientem in nu
bibus celi cū uirtute multa et
gla. & congregabit electos suos.
Hoc enī est. qđ et dđ dicit. Aduo
cauit celos sursum. et terra dis
cernere poplm suū. Congregate
illi scōs eius. qui ordinent testamen
tum eius sup sacrificia. Et adnun
tiauerunt caeli iusticiā eius. qm
ds iudex est. Audisti testimonio
patris de filio. audisti testimoniū
filii de ipso simul et patre. Audisti
testimoniū de spū scō. qui et hunc
filiū di esse hostenderet de quo scdm
diuinitatē idem sps pcedit. Qđ des

cenderit in eū corporalr̄ scdm ueritatē
incarnationis ipsius. ppter cuius corpo
ratione haec omnia et uetustorū et no
uorū p dicatorū locuta sunt ora.
Audisti quę lex et pphetę amos ysaias usq;
ad zachariam enarrauerunt. Audisti
quę a iohanne filio eius & deinceps
aeuangelistae et apti ptulerunt.
Audisti quecūq; et primus et nouissimis
temporib; p primos et nouissimos uates
uno scō spū p eos cuncta loquentes.
Concorditer & absq; humani estimationi
scrupulo immunis rei conexione re
dacta. ueridice sunt predicta. Audi
iam hunc diuersarū condicionum.
sexū etatū rerū ac elementorū insig
nia. Ut sicut euaticinantū mira
dicta non mouent. tantundē contem
platio diuersitatis. aliquando mo
ueat admiranda. Crede primo ipsi
uirgini dicenti. quam euidenter &
p sona et natura diuinitatis adgressa ē.
Et quid de se uerū dicat ausculta.
Ecce ex hoc beatā me dicent omīs genera
tiones. quia fecit michi magna qui
potens est. Et utiq; illa quę tanto
essent admiranda cū uiderentur.
quanto & necessario puisum est ut
tante thot. et p tanta tēpora mi
rabiliter dicta essent ad redemptionē
mundi. mirabilibus expectanda.
Illa utiq; ut p hanc uirginē ds fieret
homo. uerbū fieret caro. Et filius
di factor omnium. fieret filius ma
tris quā ipse formauerat. esset q; do

minator nascendo subditus ancillę quā
ipse condiderat. Sicq; haberet ancilla
in subdito dnm. ancilla in prelato
dns. Ita factorē suū pareret matrē.
ita factor informis materię. rerū
natiuitatis suae materiā faceret
matrē. atq; fieret ex ea quam fe
cerat idem factori. et haberet nas
cendi auctricē cui faciendi auctor
extitit idem. sempq; diuersa eēnt
concordantia semper. dū p humanis
humiliantur diuina. et diuinis suble
uantur humanā. Dum quod sublime
est cedit humili. et humile dirigitur
in sublime. dum forte infirmatur
in humili. & humile roborat in forti.
dū feminā adgreditur ds. et pfert
femina uerū dm. dum in utero fe
minę non fuit factoris opus opationis
solitae usu. sed statueret admiratio
nem in magnitudinē rei. Sicut tota
fecit ex nichilo. ita faceret ex inau
ditis hoc solū qđ semp esset in miro.
Sicut in utero uirginis uteris factor in
gressus. nouitatis opus efficiat.
faciens qđ ante non fecerat. licet
faciendū eē praediceret. ut in ad
miratione rei remota lege naturae
hoc fieret qđ et ipse natura factū
agnosceret. et inde fieri ipse hoc posset
negare unde nulla concordia usitate
rei idem fieri posse monstraret. Ita
homo pareret dnm. ita parturiret
t̄ra diuinum. ita uirginitas pareret
cplē. Ita remota uiro. parturiret
femina uirū. Audisti uirginitatis
oraculū. que uertate tam uere
utero concipit et generat quae
mulieres utero mentis accepit et e
narrat. Uno enī spū. et ad fidem
fecundata est. et ad plem. Audi post
haec maritatā. naturā sterilem.
dieb; cfetā. moribus inlustrem.
Iusticiam plenā in mandatis eius.
coram dno incedentē iustificationib;
dnī pmanentem. Inter pximos.
sine querela psistentē. sacerdotis
coniugē. uatiemnis certā. misteriis
cognitā. sacramentis inbutā. et scō
spū plenā. elisabeth. Cū enī salu
tasset eā. hec nrā uirgo. ad euius
gtam hec ptinet quē narram. exul
tauit infans in utero eius. Et re
pleta ē spū scō elisabeth. & excla
mauit uoce magna dicens.
Benedicta tu inter mulieres. et bene
dictus fructus uentris tui. Et unde
hoc michi ut ueniat mater dnī mei
ad me. ecce enī ut facta ē uox salu
tationis tue in aurib; meis. exul
tauit in gaudio infans in utero meo.
Et beata que credidit. qm pficient
ea que dicta sunt ei a dno. Audi de
inde senis simeonis confessionē. Quia
de exspiratione infidelitatis tuę. con
fessorum uetustate senilū artuum
resolutionē obtinere nō potuit.
donec uideret xpm dnī sponsione scī
sps repmissum. Sic enī de eo dicitur.
homo erat in ihrlm cui nomen simeon.

et homo iste iustus et timoratus. expec
tans consolationem israhel et spiritus sanctus erat
in eo. Et responsum acceperat a spiritu
sancto non uisurum se mortem. nisi prius
uideret xpm domini. Et uenit in spiritu
in templum. Et cum introducerent puerum
ihm parentes eius ut facerent secundum con
suetudinem legis pro eo. et ipse accepit
eum in manibus suis. et benedixit dominum
et dixit. Nunc dimittis seruum tuum
domine. secundum uerbum tuum in pace. quia
uiderunt oculi mei salutare tuum.
quod preparasti ante faciem omnium po
pulorum. Lumen ad reuelationem gen
tium. et gloriam plebi tuae israhel.
Audisti enim senem ueternosum spiritu
dei plenum. Audi quid dicatur et de
anna uetula que erat ex officio
prophetissa. ex genere preclara.
Ex tribu familie nobilissima. primo
corpore ac mente uirgo. Deinde
cum coniuge honesta. comitatu con
iugis non longeua. Duodecies sep
ties. uiduitatis annositate longis
sima. templi incola. ieiuniis austera.
obseruationibus opulenta. Seruitute
dei diebus ac noctibus occupata nomine
anna. Namque et ipsa per spiritum dei loqui
probatur. cum de illa dicatur. Et haec sup
ueniens confitebatur domino. et loque
batur de ihu omnibus qui expectabant
redemptionem in ihrlm. Audi post haec
cecum. qui cum de se diceret. iste deus. tu
credis in filium dei. Respondit ille et
dixit. Quis est domine ut credam in eum.

Et dixit ei ihs. Et uidisti eum. et qui loquitur
tecum. ipse est. At ille ait. Credo domine. Et
procidens adorauit eum. Crede martha. qui
cum de resurrectione fratris dubitaret. de
filio dei dubitare non potuit. Qui cum ihs
diceret. ego sum resurrectio et uita. Qui
credit in me. etiam si mortuus fuerit
uiuet. Et omnis qui uiuit et credit in me.
non morietur in eternum. Atque illa continuo
interrogans subiecisset credis hoc. Illa res
pondit. Utique domine. Ego credidi quia
tu es xps filius dei. qui in hunc mundum
uenisti. Sed quid per longa rapior. et me
in diuersa dispergo. dum te singularum
testimonio personarum conuincere superare
contendo. Transgrediar singulariter
ad stipulatus testium cautiones. quia et
sufficiunt tantos de talibus. talia et tanta
dixisse. Licet ego non explicauerim
omnes talium et tantorum innumeros. et in
numerabiliter existentes. ueridicos
testes. quia tanto nobiliores sunt et in
lustres. ut sint et terrae incolatu felices.
habitatione sublimes. uerum audi gene
ralem plebis tuae testimonium. Audi uni
uersalem gentis tue consensum cum dicatur.
Multi ergo ex iudeis qui uenerant ad mariam
et uiderant que fecit ihs. crediderunt in eum.
Ita dum appropinquaret iam ad descensum
montis oliueti. ceperunt omnes turbae des
cendentium gaudentes laudare dominum uoce
magna. super omnibus que uiderant uir
tutes dicentes. Benedictus qui uenit
rex in nomine domini. pax in celo et gloria
in excelsis. Ecce uniuersorum te conuictum

testimonis adhuc mortuorum adtestatione
conuincam. Sic namque de tempore mor
tis eius dicitur. Cum emisisset spiritum. ecce
monumenta aperta sunt. et multa cor
pora sanctorum qui dormierant resur
rexerunt. Et exeuntes de monumentis post
resurrectionem eius. uenerunt in sanctam ciuita
tem et apparuerunt multis. Audisti ui
uentium preconia. audisti mortuorum
adtestationes. uerum est quod audisti.
Nec te audisse immo nosse certe. et
nolle credere. poteris pernegare.
Sed si testimonio uiuentium ac defunc
torum resurgentium adtestatione non credis.
rogo saltim illic cui usque huc dominio
teneris. Imperio regeris. instinctu
uexaris. Credas. subcumbas. obedias.
et confitendi demonio credas. De quo
dicitur. Occurrit illi uir quidam qui
habebat demonium iam temporibus multis.
et uestimento non induebatur. neque
domi manebat. sed in monumentis.
Ut uidit ihesum. procidit ante illum. et ex
clamauit uoce magna et dixit. Quid
michi. et tibi ihesu fili dei altissimi.
Obsecro te. ne me torqueas. Precipiebat
enim spiritui inmundo ut exiret de homine.
Multis enim temporibus arripiebat illum
et uinciebatur catenis. et custodibus
compeditus et ruptis uinculis agebatur
a demonio in desertum. Interrogauit autem
illum ihesus dicens. Quod tibi nomen est. At ille
dixit. Legio. Quia intrauerant demonia
multa in eum. Et rogabat illum ne impe
raret illis ut in abisso irent. Crede ora
demonis crede. ut dum credis quod ille
fatetur. euadas quod ipse meretur. Usque
confessionis eius non contradicis.
operi contradicas. et in eo quod credide
ris sicut ille desinas operari quod ille.
Sicque illius arripiens uocem reprobes
opus. Sic comunem confitens factorem
et dominum seruitutis illius excu
tias iugum. Sic eius abrupta confessione
desinas diffidere quod ille impellente
cogeris pernegare. Actenus de consi
nio telluris. de habitatoribus humi.
de participibus arue. de comitatu
terreno. ex societate hominum. ex hu
mana cognitione. ex hominum narra
tione. ex humano elogio. testimonio
adtuli. Teste paulo. adtestationem
intuli. testificationem detuli. firmaui
propositum. adstipulaui quod dixi. adse
ueraui quod intendi. roboraui quod ingessi.
et ueritati pleniori firma monstraui
que audientiam de ac fide certius induxi.
Iam nunc multo letius. multo iocun
dus. multo elatus. multo plaudens.
Exornent que sunt firma. uenusta
tem firmam. decorem solidam. et situm
religione permutans. Postquam terrenorum
adtestatione sufficio. post quam bea
torum hominum testificatione redundo.
post quam demonum confessione delector.
caelos petam. celestiaque prescrutabor.
In caelis perquiram. celorum regiones
fide ac mente discurram. ibique inue
niens defensores propositionis mee.
de illa curia celestis militie adducam.

Cui fidei meę progatiuã conuincant.
qui ualidius conectant. quę ego dixerã.
qui fortius alligent. quę ego preposi
eram. qui firmius adstringant. quae
ego intuleram. qui aeternę pacis
soliditate stabiliunt. quę ego defensi
onis contemptione enarrauerã. qui
ualore ęternitatis consolident. quę
ego lassedinis fragilitate tardior
& lentus adstruxerã. **ADVOCATIO**

Veni scę gabriel. et **ANGELI.**
dicito nobis exordiũ rei huius.
Initiũ miraculi istius. principium
operis huiuscemodi. ineffectũ eni
operationis istius. Prius uirginẽ
tu salutas. prius uirgini tu indicas.
Anterior uirgini. tu adnuntias. &
de dĩ uerbo incelis instructus intris
uirgini nouũ incarnationis ẽ opus
insinuas. Missus est angts gabriel
adnõ inciuitatem galileę. cui nomen
nazar& aduirginem desponsatam
duiro cui nomen erat ioseph de domo
dd. & nomen uirginis mariae. Et
ingressus angelus admariã dixit.

SALVTATIO ANGELI.

Aue grã plena dñs tecũ. benedicta
tu inter mulieres. Quę cũ audiss&
turbata ẽ insermone eius. & cogi
tabat qualis ẽẽt ista salutatio. Et ait
angts ei. Ne timeas maria. inue
nisti grãm apud dñm. Ecce cõcipies
inutero et paries filiũ. et uoca
bis nomen eius ihm. hic erit magnus.
& filius altissimi uocabitur. Et dabit
illi dñs ds sedẽ dd patris sui. et regnabit
indomo iacob inęternum. et regni eius non
erit finis. qui uiuit & regnat cũ patre
inunitate sps sci ds p omnia scta

Dixit autẽ maria adangtm.
Quomodo fiet istud. qm uirum
non cognosco. Et respondens angts
dixit. Sps dñi sup ueniet inte. &
uirtus altissimi obumbrabit tibi.
Ideo q; qd nascetur exte scm. uoca
bitur filius dĩ. **ITEM**

Ioseph autem uir eius cũ esset iustus.
et nollet eã traducere. uoluit oc
culte dimittere eã. Haec autẽ eo
cogitante. ecce angts dñi apparuit
et insomnis dicens. Ioseph fili dauid.
noli timere accipere mariã coniugem
tuã. qd enim inea natũ est. de spũ
scõ est. Pariet autem filium. & uocabis
nomen eius ihm. Ipse enĩ saluũ faciet
pptm suũ. a peccatis eorũ. qui uiuit
& regnat in scta sctorum. **Lectio. V.**

ITEM. Et pastores erant inregione eadem
uigilantes et custodientes uigilias noctis
sup gregem suũ. Et ecce angelus dñi stetit
iuxta illos. & timuer timore magno.
Et dixit illis angts. Nolite timere. Ecce
enĩ euuangelizo uobis gaudiũ magnũ qd
erit omni poplo. quia natus est uobis
odię saluator mundi qui ẽ xps dñs inci
uitate dd. ITEM. Ibi loquente angto
adpastores. Et hoc uobis signum. Inuenietis
infantẽ pannis inuolutũ. et positũ inpsepio.
Et subito facta ẽ cũ angto multitudo militię
celestis. laudantiũ dm & dicentiũ. Gta in ex

celsis dō. & in terra pax hominib; bone uoluntatis. Quid dereliquis testimoniis & obsequiis refferā angelorum. Cū post temptationū humanę pacientię. accedunt angli & ministrant ei. uerū ut dn̄o conditori. Quid quod angli resurrectionē ei primi nuntiant. terruisq; sepulchri custodib; nō querendū cum mortuis uiuentē fidelibus indicant. Quid qđ ascensionem eius angli comitantur. & reditū eius ita esse sicut et ascensum angli adstetant. Ecce impleta ē terra testibus partis meę. quia et repleti sunt caeli simul ac terra ueritate fidei meę. Ecce testib; partis tuae. adfirmaui que dixi. ecce testib; partis meę. roboraui que testes dixerunt partis tuae. hac p inde tam quos tu adsumpseras. quā quos ego prtuleram. toti facti sunt mei. Quia qđ pposui. de illorū doctrina didici. & inde ppositionē meā illoꝝ testificatio subsecuta est. Unde cognitio illoꝝ defensionē meā ante praeuenit. Quid ergo restat esse te sine illo et habere et prsus nullū. sed esse & ibi te male conseuū solū. dū fidei meę sinceritas totos hab& in unū. quos tu diuidere nitebaris ab uno. Postquā terrenorum & celestiū adtestatio defensionis meae contulit munimenta. Postquā in caelo & in terra uiuentiū ueritatem meā roborata repperta sunt. Postquā et beatitudo terrena. et angelica celsitudo unanimiter adfirmauit. qđ me ueraciter audientia tua intulisse praeiudit. Desferā adhuc insensibiliū. et nō intelligentiū ælementorū. ae rerū tā dr̄issimae obedientiae sollicitū adparatū. ut in conparatione commum hec sentiant ut homo. Tu autē aut discentias ut animal. aut nec sentias ut lapis. sicq; illa sibi tuā rationē extorqueant.

Ut cū tu illorū obsequiū. non inpetres insensibilitatē merito feras. Confessionē illā suis morib; quasi uocibus clamant. Tu autē dum uocibus ueritatē repellis. iā quasi nec motib; sentis. Uide ergo primo stellā nouę natiuitatis nouo pcessionis apparatū prenuntians. exuperare candore celos. Uincere fulgoribus. confines siderum coros. adire ultimas. summo limine t̄ras. pignota uagos. pire deuotissimos reges. ospitiū demonstrare nascentis. & toto nisu ostendere quō solus adorandus iste sit d̄s. cui ducatu suo adorantes. subdidit reges.

Uide inde in primitiui opis eius insigne licorem. qui de aqua fit uinū. Quomodo colorē uersat. saporem trait. odorē reddit. uirtutē mutat. et cū nō sit omnino qđ fuit. nō tamen est aliunde quā unde fuit. Si enī aquā queras. iā non est. Si uinū intendas. dicito ubi exortū est. quia aqua diffusa non est. Quid ergo quia nec accessit uinū. nec recessit aqua. nisi quia alterū factū est aliud. ut ess& ex alio aliud. non successionis uicę. sed

inmutationis origine. nec rationis expo
sitio. sed admirationis obtentu. Vide
panes et pisciculos quã p sua nequeant.
p eorũ a quibus sumpta sunt ora lo
quentes. Et quę non possunt uirtutũ
dicere quã sentiunt. potentiali hos
exprimentes magnitudine qđ con
crescunt. Et enĩ extra pastũ. et sa
turitatẽ thõr miliũ. quaternum
fractaturę ductũ. conplent nume
rum cofinorum quę intacta unũ
poterat conplere cofinum. Vide
nemus ficulneę. tam cursim oblitũ
esse qđ fuit. quã raptim amisiss&
aetiam et quo uixit. Nec sustinere
senio uirorem amittere. nisi et ui
rentem uitam quantotius amisiss&.
Vide mare. cuius unda si uerteretur
in lingua. utiq; qđ murmurat pmeret.
Sed quia ploqui nescit. qđ dicere
nequid. se fecisse conuincit. dũ uesti
gium sustin& dñantis. obruit famu
lantes. Labens sub corpore famuli.
saxea subpondere dñi. Adumi im
periũ. duas deferens seruitutes.
quando et sub conditoris planta ro
buste durescit. et adhuc obsequentem
sustin&. quẽ sustinere trepidũ recusat.
Vide rursum id ipsum mare qđ cũ suis
motib; intumesceret. et feroces sonitus
in caripdũ molestias fragore spumoso
conlider& nauculã quę sup botgoq;
resaliens fatigaret. Quomodo ad iu
bentis imperium tã raptim lenitudinẽ
summit. ut nauculae admirantes
incolae dicant. Quis iste ẽ. quia uenti et
mare obediunt ei. Item ipsius ponti consi
dera indigenas. quomodo quasi notissimã
discipulorũ uota refugiunt. hac sese ca
piendã denegant incapturã. & ad uolun
tatẽ opificis ita reddere coaceruatim ad
implent. ut in abstraendo se honeris te
dium traendo fiant. Vide Langorum
diuersitates p creticos feruore retinere
nõ posse recursus. sed ad presentiã salua
toris urgens languentiũ liquere corp̃.
Vide sepultos atq; sepulcra inter se ita
sepeliendi rescindere fędus. ut ẽ nos
ospites. ad momenta citatim monu
menta reffellantur. uelut si uideas
pauentia restituere susceptos.
quasi tenuissent obiectos quos uio
lenter susceperant seruaturos. Vide
diem tenebrarũ ad tactu totam
deponere lucis. Et inuiso conatu
tam raptim adquisisse qđ sorduit.
quã cursim mansisse qđ lucuit.
Vide solẽ adhoc prsus amisisse qđ ex
gaudio claruit. ut pallens lumine
induceret & ex merore qđ luxit. cum
soluta luminosi fęderis fibulã fuluã
refellens claritatis insolubilis palã
se in illius diei angulo horroris in
nexũ diploide conglobabit. Vide
arbasue soliditatis stabilitatẽ ren
nuentia quali tremore. et patulas et ig
notas lapsa est in ruinas. Nec sic uelut
telluris exemplo subrui p momenta
sed unius tantum diei mutatione uexari.
Qñ illã receptus sinu ẽtarũ sp̃s uexat.

hanc uero glam crucifixi coturbant.
idē saxū ponderis duritia fugientia quos
scissurarum penetrata soluuntur dum
resolutioni duritia cedit. et soliditas
dissipationis subcumbit. Ad testanda
cuius sit potentiae que in se continuo
recipiant sepeliendum quando fixuris
sue confusionis sic honorant. trementia
iā defunctū. Anim aduerte iā nunc
et lapideū pectus ut exempla lapidū
fi ndant. et uide quia haec omnia non
aliut suis motib; suis inmutationibus.
suis conatibus pfitentur. quā qd tu solus
aut incert' diffideri conaris. aut pcerto
p fidus diffiteris. Nō est ex hac ueritate
pcerto qd dubites. nō est qd erras.
non est qd inpingas. nō est ubi offendas.
non est ubi oberres. non est ubi sis anceps.
Non est ubi nutans. non est ubi titubans.
non est ubi trepidans. nō ubi ambiguus.
nō ubi dubius. nō ubi incertus. non ubi
animo claudicans. nō ubi fide labens.
Omīa uera sunt. omīa iusta sunt. omnia
scā sunt. omīa sacra sunt. omīa indubi
tata sunt. omīa fidelia sunt. omīa
fixa. omīa stabilia. Omīa confirmata
in sclm scli facta in ueritate. & equitate.
Que de his sacre littere cecinerunt. que
sacrae pagine allocutae sunt. que sacri
apices adnotauerunt. que lex sacratissima
pmulgauit. que sacra testamenta pcepi
unt. que libri sacratissimi continent.
que sacra iussa decernunt. que celestia
iura constituunt. que celo et terra
transeuntes sua eternitate nō transeunt.

que transeuntib; aetiā elementis
transire nequeunt. donec omnia
impleantur. Deuictis hostib; elisis
aduersis. extinctis emulis. Ad
trita inimicis. pstratis insultantib;
deiectis inuidis. omib; que potentie
diuine uirtute contradicentibus
expugnatis. pio desiderio. querulus.
Bono appetitu. auidus. leta esuriae
anelus. Grata delectatione pmp
tissimus. quo potuero. quo ualuero.
quo uidero. quo sufficero. Intendam.
nitar. exequar. coner. In hoc sacra
mento defigere uisum. in hac admi
ratione uirtutū. oculos inprimere
euertantes. In hoc arcano secreti
auidū ingerere sensū. ad hoc cae
lestis gle lumen dirigere caligantis
aciem uisionis. Sed qualit' presumam.
quomodo adgrediar. quo nisu ppe
rem. quali conatu inpetā. pollutis
labiis. inmundo ore. inpurus lingua.
squalens uerbis. corde prauus. mente
iniquus. factis impius. ut de uirginitatis
gla corruptio disserat. de incorrupti
onis laude inmunditia referat.
De pudore. inpudentia enuntiat. de
uerecundie bono. inuerecundus
enarret. At nunc qui ut saluet. ut
mundet. ut iustificet. ut scificet.
uenit ad humana ds. ad extrema
celestia conuenerunt ad infima for
tia descen derunt. Tempora
libus ae terna coniuncta sunt.
inbecillis robusta. exinanita cōserta s.

seruulib; dominica copulata est. plenus
beata fide. saluandus indulgentia
copiosa. Iustificandus pietate multa.
uiuificandus miseratione diuina. ex
piandus ab omni iniquitate patrata.
De festis gaudiorum angeli. de leticia io
cunditatis eius. de redemptione mea.
de salute mea. de uita mea. Loquar
angelo. sciscitabor angelum. interro
gabo angelum. affabor angelum. Dicto
michi res amica deo et cunctas con
templatione uicinior. Effare increa
turis res anterior. enarra creatura
rum res potentior. exorire creatura
post firmamentum casibus nescia. Magna
in conditione tua. potentior in ordine
tuo. excellens in natura tua. perennis
in eternitate tua. magnifica in clari
tate tua. Non tu a te gloriam uoco.
non magnam extenuo. non aeternam
attero. non sublimem detraho. non poten
tiori resulto. Quia nec de tua stabili
tate. sed de tua loquor conditione.
Fide prouocor. amore impellor. Admira
tione delector. gaudio laetor. Mise
rantis gratia preuenior. mi sericordia
gratissima subsequor. Tu sancte angele
domini qui mitteris ad uirginem istam.
qui uenis ad matrem domini. qui prophetas
ad singulare uirgineum decus in mundo.
enarra quid incorruptius. quid sin
cerius. quid integrius. quid solidius.
Inter uirginitatem maternam.
et conditionem an gelicam.
inter uirgineam fecun ditatem. et an
gelicam formationem. inter incorruptibile
uirgineum decus. et angelorum exordium.
Inter pudorem plenum actum. et angelice nobi
litatis initium. Virginitas que fecundatur
et non corrumpitur. an angelica celsitudo
cuius pars ruina prostratur. Decus uirgineum.
quod et post partum nitet. an nobilitas
angelica. que post gloriam culminis damna
sustentat in sociis. Integritas materna.
que et post fetum plus concrescit in gloria uir
ginis. an conditio angelica que detri
mentis lesa est in subiectis. Partitudo
matris que inde sit generationi dei unde
nescia corruptionis est sibi. an gloria plebis
tue que ante soliditatem incurrit diminu
tionem partis multitudinis suae. Certo est
quod angelorum castra superbia rupit. cuneos
eorum presumptio mulistrabit. plebes ipsas
prauitas diminuit. turmas ipsorum elatio
conlisit. Nam a uirginitate domine mee. genita
proles nec introiens nec exiens lesit. nec
concepta nec nata uiolauit. nec eam cum hospi
taretur nulla contristauit. nec illa cum egre
deretur incorruptione priuauit. Hanc fe
minam conceptio uirginem reddit. hanc fe
minam partus uirginem seruat. hanc feminam
generatio uirginem habet. hanc feminam
filius itaque post exitum nouit. sicut
ante conceptum inuenit. Et huius certe uir
ginitas. semper incorrupta. semper integra.
semper inlesa. semper inuiolata. Nam ange
lice forma naturae ante soliditatem fra
gilis. ante firmamentum habens. ante
stabilitatem ruens. ante robur titubans.
atque nutans. Haec femina. sanctificationis

uas est. & aeternitas uirginitatis est. mater
di est. sacrariũ sci sp̄s est. tẽplum sin
gulariter unicũ factori suo est. Verũ
angelicę beata condicio creaturae. post
stabilitatẽ solida bonis. post solicitatẽ
indefitiens in amore diuinitatis. post
firmamentũ phennis. in aspectũ dñicę
uisionis. post robur inseparabilis a consor
tio ditatis. Ex qua lucis inmensitate
tu scãe gabriel uenis ad uirginẽ. ex qua
beatitudine adcurris ad hominẽ. ex qua
aeternitate accedis ad tẽpora. ex qua
glã. pperas ad humana. Omne tamen
qd agis. qd de celo uenis. qd ad terram
uenis. qd de deo uenis. qd ad uirginem
uenis. qd uirginẽ salutas. qd nouã gene
ratione adnuntias. incarnando uerbo
obedis. in dõ hominẽ adsumpturum
paris generando ex uirgine seruis.
Filio ancille in serui forma nascituro fa
mularis. Qm̃ iste incarnatus ds̄ factor
tuus est. iste homo simul et ds̄ et creator
tuus est. Iste filius ancillę suę. dñs tuus
est. iste quẽ in abiectionẽ serui nasciturũ
adnuntias. in glã patris dñator est tui.
Et haec quidem ante natiuitatis glãm.
dignũ erat ut angłs nuntiar&. tante dig
nitatis oraculis oportunũ erat ut angłs
inseruiret. tam nouę generationis opus con
ueniebat. ut angłs indicaret. tanti secr&a
miraculi conperebat. ut angłs reserar&.
Ita quoq; decoris fuit. ut humilitatem
di angłica sublimitas enarraret. ita con
petens. ut in formã serui rerũ dñm nas
citurũ inseruiens. dñatio cęlestis edicer&.
ita dignũ ut nouã generationẽ nouo offi
tio maiestatis angłica dignitas inti
mar&. Ita haec cũ ut ineffabilis causa
miraculi quomodo fieret angłica cog
nitio demonstrar&. Ita iustissimum
ut nouo aduentu principẽ egressurũ
nouo apparatu. etiã summa cęlestiũ
anteiret. sic dñi tui nuntius eras.
sic directus a dño tuo ueneras. sic
missionis dñicę iussa pficiebas. sic
sanę ordinationis regiae decr&a
conplebas. ut uere qd in celis de pa
tris uerbo cognoueras. matri de
incarnando uerbo referens. quod
de cęlestibus adtuleras. terrenis in
primeres. Et quomodo se filius di
nasci uell& ex homine simul et an
ditibus indueres hominis. & arcanis
inferes humanis. Tu angelus de uerbo
didiceras. quę de uerbo refferebas.
de uerbo cognoueras quę cognoscenda
de uerbo narrabas. de uerbo auseras.
quib; auriendã uirginẽ ppinabas.
Et qualiter ex carne matris incarnari
posset matris anime nuntiares. Vi
derunt te cęlestes uirtutes nasciturí
filii imperii deseruire. uiderunt ęle
menta illũ te habere dñm. quem
tali nuntiabas pienię nasciturũ. Vi
derunt socii glãe tuę se etiã tecum
corã isto homine incuruari. uiderunt
omis excelsorũ et sublimiũ potestates
hunc in dño adsumptũ hominẽ et antiq;
seruitatis offitia nobis p̄eonis intulerunt.
Quando est adclamatũ glã in excelsis

isti humili dō. & in terra pax hominib;
in hunc dm̄ humilē bona uoluntate
credentibus. quia ipse ē dn̄s et re
demptor aeternus qui cū dō patre in unita
Ipse te misit ut de se diceres uir
gini quid esse quid facturū esset
nosse dederat tibi. Ipse te suę diuini
tatis scientia plustrauit. qui suę hu
manitatis nuntiū fecit. Ipse te nun
tiare se in serui formā nasciturū mi
serat. quē g̃tia sua in unitate patrn̄e
uirtutis adorabas. Ipse te palam ref
ferre mundo miserat. qui te celes
tiū secretorū arcanis instruxerat.
Bene tecū. quia diminutionis partis
tuae. redintegrationē adnuntias.
Bene michi. quia me in tuā integritatē
renuntiante receperās. Bene tecū. quia
ruinę partis angelicę ab om̄ib; repa
rantur. bene michi. quia in tuę inte
gritatis parte reducor. Bene tecum.
quia in pace tua homines recipis. bene
mecū. quia pacē tuā quā non merebar
accepi. Bene tecū. quia uerbū incar
natum adoras. bene michi. quia na
turę meę est ille ueritas quē adoras.
Bene habemus scāe angl̄s unius titulos
dominat̄ dī. bene d̄s nr̄ participem
me tibi fieri in eternitatis adnotatione
pollicitus est. Bene ꝓmisit michi tecū
habere celū. Quare me sicut te seuo
luit solum habere dm̄. Bene me sui
nominis inpssione notauit. quia ex
illius corporis sanguine me redemit.
qđ tu in sede patris adoras. intuetis &

ueneraris. Pars sortis est tuę. ut nūquam
ab statu beatitudinis corrueres. Pars sortis
est meę. ut post casū meū reparer in adsūp
tione corporis dni mei. Pars sortis est
tuae. ut semp cū dō meo esses. Pars sortis
est meę. ut aliquando possem cū dōn̄o ēē.
Pars sortis ē tuę. ut numquā decidas
a naturę tuę beatitudinē. Pars sortis
est meę. ut repararer aliquando in dig
nitate naturae meę. Pars sortis est tuę.
adorare naturā meā in dō meo. Pars
sortis est meae saluari p hoc qđ natura
mea ad sumpta est in dō meo. Plane hec
quę narro certe quę ago. prsus haec
quę loquor. uere haec quę intimo.
uera sunt. iusta sunt. pia sunt. & cae
lesti intelligentiā tam plana manebunt.
quā plena consistunt. Nō enī mea s.
non ex me sunt. nō ex natura mea s.
non ex conditione mea sunt. nō ex me
rito mea sunt. Ego enī cinis sum.
ego t̄ra. ego corruptio. ego putredo.
ego esca uermis. ego in ex obitate. Sed
nō euadende consors mortalitatis. here
ditatis. cuius habitatio effossa tellus.
cuius requies. tumulus. cuius domus
sepulcrum. cui mansio monumentum.
Haec autē a patre qui in celis est. reuelata s
michi. a filio eius qui est sapientia ipsius.
ista didici. Spū scō hec docente cognoui.
Haec de celo uenerunt. quia dona obtima
sunt. hec a patre luminum descenderunt.
quia ueritatis meis transmutatio nō est.
Ista enī int̄ris tecū noui. quę ipse nosti.
mecū in celis. Ista ego in peregrinationis finę

loco didici . que tu in tue beati
tudinis eternitate iam nosti .
Ista ego in fidei ueritate pcepi .
que in tue uisionis plenitudi
ne cognouisti . Quia hec tu mi
chi de celo ueniens indicasti .
dū officia seruitutis agis . in enun
ciatione ad sumende . humani
tatis . hec adtestati sunt . angli .
Dū natiuitate hominis . huius
celestib; adsecuti sunt ymnis .
Clamantes glā in excelsis dō . &
in trā pax hominib; bone uolum
tatis . hec demonstrarunt angli .
qui de uicto ausu temtationis
accesserunt & ministrabant ei .
hec ostender̄ angli . cū admiran
tes nouū hominē sedē conscende
re deitatis uocib; se inpetrabant
alternis . Tollite portas princi
pis urī & eleuamini porte eter
nales & introibit rex glę . Res
pondentib; que quis est iste rex
glę . sequenti responsione fir
mati est . Dns uirtutū ipse est
rex glę . hec dauid probat qui
ait . Adorent illū oms angli ei .
hec idē insinuat . Laudate dnm
oms angli ei . hec esaias in fert .
Quū cherubin . & serafin . sese in
huius laudis exultationis . como
tos indesinent clamare testatur .
Scs . Scs . Scs . Ut ter .
repetitū scm de inseparabilis
trinitatis unū dnm dm sabahot

esse demonstrat . Hec ioan
nes adstruit cū animalia
celi enarrant . requiē non
habere dicentia . Eundem
ipsū celesti glę ymnū . hec
idē adsignat cū dicit . Uidi
& audiui uoces angelorū mul
torū in circuitu troni . & ani
maliū & seniorū . Et erat nu
merus eorū milia miliū dicen
tiū uoce magna . Dignus est
agnus qui occisus est accipere
uirtutē . & diuinitatē . & sapien
tiā . & fortitudinē . & honorē .
& glam . & benedictionem .
Et omnē creaturā que in celo .
& sup trām & que sub trā . & q;
sunt in mare & que in eum .
Omnes audiui dicentes sedenti
in trono & agno . Benedictio
& honor . & glā . & potestas .
in scla sclorū . Hec paulus
in epistola ad ebreos copiose
exponit . cōfirmataq; cōcludit .
hec ipse homo in quē plenitu
do diuinitatis cor inabitat .
con plet quum in aduentu suo
commouerit uirtutes celorū
dicit . Et tunc ipsū uiderint
glam di patris . cū anglis suis .
Ecce nō solū quia angli seru
ant dnō meo filio ancille suę
uirginis suę celesti doctrina
didici . Uerū & eorū officia
in experimento seruitutis

uerius p cognoui. Nam tu ip
se gabriel qui diceris fortitu
do di. uenisti ad uirginē nun
ciare. hominē nasciturū qui
simul potestates aerias & prin
cipē uinceret mundi. Item
angli. pastorib; nunciant na
tū. quē tu uirgini p dixeras
nasciturū. Isti quoque glori
ficant ut dm. de quo tu dixe
ras uocabitur filius di. Ecce
hunc adorant angli. Ecce
hunc glorificant angli. Ecce
hunc cōlaudant arcangeli.
Ecce patet ymnū qd intonant
angli. Ecce ministrant angli.
Ecce hunc cōscendere sedē dei
tatis. Personant angli. Ecce
nunc in eius iubilo sibi requiem
dare nesciunt angli. Ecce in ser
uiseruitutis eius famulatu. p
perantes cognoscimus anglos. Et
commoueri celorū uirtutes
audiuimus. Nam & obtimū
certe est. tamen. excelso deo
etno. tam umilit hac tempora
lit ex uirgine genito dignitatis
angelice gloriā. inseruire. Qua
re? Quia ille in utraq; natiui
tate incōpensibilit inenarra
bilit nat. Angelica aut uni
uersitas eius. et nitate p uenta.
& eius opatione formata.
e illo dictū e. Generationē eius
quis enarrabit. Quod & in

sal uatione tua hec ipsa uirgo mi
rat. Que uerbū tui uirgineę
matre adstruitur. Et tu ipse
sciscitanti eidē uirgini quomo
do fieret generationē ad nunci
as, inaudita. De te aut dicitur.
Fiat lux. Dixit ds fiat lux.
Et facta est nature tue cunctis
creaturis & anterior. & prestan
tior lux. Illi dictū est filius
ms es tu ego odie genuite. quo
nulli umquā anglorū est dictū.
De uniuersitate aut creaturarū
dictū est. Omia subiecisti sub
pedib; eius. Int q; omia. & sub
stantia illi subiecta inuenitur
anglica. De illo dictū est.
sede adextris meis. Quod ange
lis dictū nō est. De his aut quia
sunt facti dictū est. Qui facit
anglos suos sps & ministros suos
igne urentē. De illo dictū est
Sedes tua ds in sclm scli. De
his aut dictū est. quia coram
illo adstet omis anglorū exer
citus cū tremore. Sed ut de
uirginitatis hui dnē meę glo
riā. auctior triūpho. excellen
tiori pconio. Fideli conatu.
& sincerissimo uoto. Amabiliq;
apectto cū celestib; iubilem
uirtutib;. Peritiuris pferā hostib;;
Amantib; pferā frib;. Cogni
turis. pdicē ignaris. Delectan
tib;. commodē cognitis. Ad

huc nosce desidero. Scire. uolo.
Sapere. cupio. Certificare. opto.
Instrui. exoro. Doceri. quero.
Quid hoc est quod dicitur. generatio
nē aut eius quis e narrabit. Si
de natiuitate diuinitatis ei⁹. hoc dici
tur. quod & utiq; uerū est quia ppt
ea. sed nō solū ppt ea dicitur.
Ecce ista natiuitas ditatis hoc tantū
est. quod de deo nat. est ds. De lumine
deo. lumē ds. de ore di. uerbū deus.
De corde di. sapientia ds. de sub
stantia di. uirtus ds. Et hec omia
ds. hunus insecta sctorū Amen.
Iti si de natiuitate humanitatis eius.
quod dictū est. Quod certe uerū est.
quia & ppt hoc dictū est. Quid est
generatio filii huius. qui tā admi
rant ine narrabilis p dicatur. Nisi
cō ceptio incorrupta. nisi uirgini
tas pariens. nisi partus uirgineus.
nisi uirginitas mat na. nisi natiui
tas uirginalis. Et omia uirginis
fete incorrupte matris. Puerpere.
integre. inuiolate genitricis. il
lese generantis. In qua sic diuersi
tas cō cor da uit. sic accidentia quo
eserunt. Sic multimoda. copula
ta sunt. Sic cō currentia in notata
ut duab; quidē in usitatis rebus.
et na tamen lege discretis & admi
rabili unitate conexis in hac sola
uirgine fieret. Hec tantundem
uere generatio ine narrabilius so
lius huius tantumodo unice plis.

Set ais uirgo. Quomodo fiet
istud quia uirū nō cognosco.
Respondit angls. Sps scs sup
ueniet in te. & uirtus altissimi
ob umbrabit tibi. Propter ea quod
nascetur ex te scm. uocabitur filius
di. Ex qua hoc aut esse sollert le
gendū uirginē usus est. Post uir
ginē esse matrē. husus est. Esse
incorruptā. feminē husus est. Post
corruptionē fieri genitricē. usus
est. Habere genitaliū pudorē husus
est. Post genitaliū pudorē habe
re plem. usus est. Que tanto a se
nature. et na lege discordant. ut
nūquā tunc mat. quando uirgo.
Numquā tunc uirgo. quando mat.
nūquā uirgo pariat. nūquā mat
uirginitate clarescat. Qnū tēpus
nūquā teneat uirginē. simul & ma
trem. Vna femina nūquā uirgini
tate simul. & ple cō gaudeat.
Inde talis generatio non insignū.
singularit nō ratio. nō insigno.
Singularit. nō in miro. Mira
bilit. nō in promtu. In ena ra
bilit. non exerto. Quia nō est
signū. non est mirū. nō mirabile.
nō inenarrabile. Id ipsū eni. na
turale est. usuile est. corrupti
bile est. mortale est. Int dū tur
pit amabile est. int dū oneste
odibile est. Int dū iste amabile
est. int dū iste odiendū est. In
hac aut uirgine. sic istius filii di

in enarrabilis generatio copulauit.
Utraq; ut uirginē se abeat mat̄.
matrē se abeat uirgo. Ut uirgi
nē matrē se abeat ples. uirginē
matrē. abeat matrē. Virginē
admiret. puerperā cō iux. In
tegritas quoque cōceptionis ad
ereat. pudor cōceptionē sapiat.
uirginitas cōceptū claudat.
Sicq; uirginitatē natiuitas non
scindat. sic pudorē egressio non
deturpet. sicque generatio in
tegritatē nō adimat. sic ueritas
partus ueritatē uirgineā nō ex
tinguat. Iam mirabilit̄ ergo cō
cordantib; in una p̄sona simul &
tēpore diuersitatib; rerū. Ut
hec eadē sit mat̄ que uirgo.
ipsa uirgo qui mat̄. Nūquam
mat̄. nisi quando & uirgo. Et post
quā mat̄. nobilior uirgo. Hec
ta est hec sola inenarrabilis gene
ratio. Quā ideo esse. admira
bilē extimo. Quia nō illic aliquā
rationē. quia id ipsū factū est.
Qua reuelari nequeat lateret
p̄sentio. sed id tantū esse quia
factū est. Quod signū est. quod
mirū est. quod inauditū est.
quod inusitatū est. Quo uere
admiratione usū est inenarra
bile esse. etiā narrando. incogni
tū nō est. Si enī esset quod la
teret. & tamen id ipsū nō aliud
quā rationis cognitio esset.

Posset quidē res quilibet rationis
capax de eo quidā. aut indaga
tione p̄cipere. aut sagacitate p̄
uenire. Aut adinuentione colli
gere. aut collectione tractare.
aut tractatū meditari. aut medita
tione definisse. Aut definitione
tenese. aut retēptatione p̄ferre.
aut p̄batione firmare. Quū uero
nichilorū. nichil tale. nichil ex toto.
nichil ex parte. In hac re puto ut
angl̄os ut homines alit̄ ut amplius
nosce. quā quod ipso didicim angl̄o
nunciante. Puto nec ipsū angl̄m
aut cognoscere ualuisse. quā quod
se intulit hominibus nunciare. In
tanto enī misterio ueritatis p̄co.
nec aliut quā q̄d ipse sapuit.
nec plus quā ipse cognouit. potuit
nunciare que tam nunciauit. &
nob atq; cū uirgine audire fecit.
& nos q̄m nec alit̄ nec alibi. nisi
in uirgine & cū uirgine hec que cō
uicim᷑. didicisse. Si ergo illa uir
go que miraculo huic & matria
extitit. & causa plenis fuit. hoc
solū ab angl̄o didicit. quod ad fec
tū nunciante rei sufficere potuit.
nō plus angl̄s sapuit. quā q̄d dix̄.
Quia tantū dix̄. quantū cōceptio
nē & partū uirginis adimpleuit.
Tantū aut̄ uirgo de cōceptu & par
turitione sua angl̄o salutante
didicit. quanto me angl̄s euiden
tia rei huius instruxit. Si autē

plus sapuit angls quã q̃d dixit.
commodo ad plenitudinẽ partus
sui. sufficit uirgini q̃d mecũ au
diuit. Mecũ dicito audiuit.
qua post hoc nunciũ partus sui.
& redemtionis meę nouũ de
hac re nichil audiuit. Si plus
sapuit angls quã q̃d dixit. Quo
modo ad plenitudinẽ facti rei.
non dicta plenius abundauit.
Si plus sapuit quã dixit. quo
modo semi pleni dicta p̃ in celes
tiũ uirtutũ. & omium elemen
torũ adtestatione cõpletũ.
implere ueratius potuerunt.
Restat ergo tantũ me de hoc
miraculo nosse. quantũ angls
dixit. Quia quantũ sapuit.
tantũ dixit. Et tantũ dixit.
quantũ uirginẽ generare fecit.
Quantũ aũt uirginẽ generare
fecit. tantũ fides mea dñ uir
gine ipsa cognouit. Itaq; si iusta
adsumtione humanitatis hęc in
enarrabilis. generatio. Huius
p̃lis id ipsũ est. q̃d solus magris
trius incorruptio singularis. Be
ne angelice creationi que laui
potuit p̃fero integritatẽ geni
tricis. huiusq; nascentis exitũ.
int̃rũpi non potuit. Bene angli
ce cõditioni que diminui potuit.
prefero pudorẽ quẽ exordium
genitris. frustrare non potuit.
Bene anglorũ statu qui quanti
potuit. p̃fero uirginitatẽ mira
biliť singularẽ quã natiuitas
filii dĩ. tanto aucta g̃ta incor
ruptionis reliquid. tanto sin
gularẽ hac singulariť glorifi
cans adsumtã ex illa carnẽ &
sedi patris inuexit. & omnem
beatitudinis anglice formam
eius dominio sub iugauit. In
cuius excelse sollempnitatis
ascensione. cũ ds̃ adsumptã
carnẽ patña cõlocauit in se
de ita naturã ea anglicam rep
perit pacẽ. Ita cõsortiũ rece
pit anglicũ. Ita honorẽ se ad
eptũ esse. intelligit angelorũ.
Ita abiectione qua cõtemti
bilis erat. angelicarũ p̃di
dit potestatẽ. Ut hec natu
ra que in abraam angelũ ad
orauit. & tamen adorare
p̃hibita nõ est ihoanne adora
re uolens sit p̃hibita adorare.
Q̃m in abraã licet ex eius se
mine in xp̃o diceretur ad
sumenda. nõ dũ tam in eo
dẽ xp̃o erat adsumta. Ideo
hanc angli cõtemtibile iu
dicabant. quia & cõ dem
natio cõditoris execrabilẽ
hanc abeat. & adsumtio ei⁹
nõ dũ illã sue unioni cõiun
xerat. In ihoannẽ aũt ideo
hanc naturã se adorare an
geli p̃hibent. q̃m sup̃ se in sedẽ

maiestatis adorant. Ideo hanc
in subditis nō cō temnunt.
quia eā supse in sede glīe con
templant. Ideo hanc in subiec
tis. cō temtibilē non despici
unt. Quia eā unitā diuinę
psone cognoscunt. Et ideo hono
rabiliorē se incorruptione mat
ne uirginitatis habent. quia
fructū ei. supse & admirant
aspiciunt & humilit intuent.
Grati laudant. seruientes ado
rant. Perhennes iubilant.
subiecti cō celebrant. Beati
uident. adclines honorant.
nichil puta ratiocinandū la
teat. nichil pscrutandū euasit.
nichil pquirendū erupit. nichil
inuestigandū. nichil incognitū
habuit quia quanto audiuim.
rē tanto in plena scimus. Quan
to audiuim. rei tantū effectū
pensamus. Quantū audiui
mus. tanto hanc generationē
fieri cognouim. Quantū au
diuimus de anglo. tanto ad
redemtionē nrām uirginali
cō pletū esse uidemus ex utero.
Verū ut rei huius magni
tudo sese sup anglos euident
adtollat. Vt solus matris hui.
incorruptio. in singulari signo
singularit pdicanda anglorū
excelsa trāscendat. Vt in
corruptę uirginis sit eius filii

in ennarrabilis generatio nobili
tate anglorū exuperet. Postre
mo ut nichil simile in omī rerū
formatione. angelice pulcritu
dinis magnitudine. Admirantę
constet. Cōsidera mecū natura
rerū cō teplare forma creatu
rarū. intuere cōditionis diuer
se cōditio uniuerse. Et dicente
iohanne omia p ipsū facta sunt.
& sine ipso factū est nichil. Vi
dete omia q; fecit. Omia que
uisibilia & inuisibilia esse subsistit.
Reuerentiā eius abere seruitu
tis. & abiectionē subdite tenere
conditionis. Nā si de trā & maria
atq; omib; q; in eis sunt pponant.
audiant cuncta de se ipsū dni
uocē. cū uiris sui uigorē uniuer
sa homini cō ferentę. Dnāri pis
cib; maris & uolatilib; celi. &
uniuersis animantib; q; mouen
tur sup trām. Si de ipso homine
audiat & ipse seges tre. seruite
dno in timore. & exaltate ei cum
tremore. Qui de celo sunt & que
in eis audiant. laudauer te dne
omīs angli tui. & ymnū dixer dū
pficeres fabricā celi. Ite beatus
cuius est ds adiutor spes ei. in
eo. qui fecit celū & trā. mare &
omia q; in eis sunt. Si de anglis
audiant. q; paulus memorat.
cū introduceret primogenitū
in orbē trarū sic dicit. Adorent

cũ omſ angli ei⁹. Verũ utcunc
ta quaſi ſue conditionis conpe
de generali dicto perſtringã au
diant uniuerſa ſub uno. Magn⁹
es domine & p̃clarus uirtute in
ſuperabilis tibi ſeruit & omis crea
tura tua. q̃m dixiſti & facta ſ
miſiſti ſp̃m tuũ & creata ſunt.
Si igitur cunctaque facta ſunt ſer
uiunt. reſtat nichil ee factori
equale. quia quod non ſeruiat nõ
eſt. Si aũt eſt. quod nõ ſeruiat
nichil eſt. quia factũ nõ eſt. Proin
de aut erit aliquid & factũ et ſer
uiens eſt. aut erit nichil. quia q̃d
nõ ſeruiat factũ nõ eſt. Si ergo ut
uerũ eſt cunctaq; facta ſunt ſer
uitutis debitũ retinet. & et ne po
teſtate illius. domini uero nõ amit
tunt. Tanto omnia maieſtatis eius
cedunt. quanto excellentia pror
ſus adequari nõ potuerunt. Atq;
ideo cũ cuncta ſeruiunt ſolus in
corruptionis huius fructus. in uni
uerſitate diuinitas adſumitur.
cũ omia obſequatur. Iſti tantũ ge
nerationi dominator admiſcitur.
cũ uniuerſa famulentur huic ſoli
integri[illegible] tati dñs adunatur.
quia ex omnibus creaturis.
hoc tantũ in p̃ſona fit. cũ dño
hunũ hoc in unitate creatoris
adſumtũ. hoc in unione dominan
tis in nexum uſque adeo. ut adſu
mens ds̃ dicatur filius ominis & ad

ſumtus. homo dicatur filius
matris nõ cõfuſis naturarum
proprietatib;. & debuit p̃ſone
unitate conexis. Ut ex adſumto
& adſumente nullũ diſcindat
ab alio. nullũ dirimatur ab alte
ro. Magnificamus te dñã di ge
nitrix uirgo maria. de cuius
ſubſtantia di filius ſuſcipere car
nẽ dignatus eſt. manens q̃d fue
rat. adſumens q̃d nõ erat. Qui
cũ in forma di eſſet formã ſer
uiſe uolens indui. nõ di p̃dens
ſed humanã accipiens. ſicq; fact⁹.
hominis filius. ut di filius nõ eſſe
deſineret. Ancilla peperit dnm.
rurſus filia patrẽ generans uir
go cõcepit. uirgo p̃manet pari
ensque mater uocabitur filium
generat lactat et uirgo eſt. Et
nos ſincera fide xp̃i celorũ regẽ
te cognoſcim⁹. adoram⁹. ac cõfitem.
& cõfitem. & credimus. quia pa
tri nõ p̃ſidens ſolio p̃ditũ hominẽ
reduxiſti ad celos. Regibus lon
ge felicitas pax. & uita ſit cũ
letitia. uictoriaque ſup hoſtes
obtineant. Offenſis hic tribuat
ueniã. que ad te dñe gaudentes
recipiant. Salua uiduas. & or
fanos. foue monacos. ſalua uirgi
nes. utroruq; caſtitatẽ adtribue.
corpora menteq; corrobora. ut p̃te
celorũ hereditent patriã. Reuer
te captiuos. ad patriã errantes

xpe aduuā remea muti linguā.
ceci lum recipiant ut resur
gant lapsi ad dexterā. cunctisq;
stantib; ad esto ne corruant.
Tu dn̄s innoc̄ iā respice. et irā tuā
pat̄ remoue ne flagelletur. xpe
tu nos eripe. qui redemisti nos
sanguine nec a uerbo malo nos
dimit tas perire. Tu peccata mun
di iam tollere. tu uinculatos xpe
soluere. tu cōclusis uenisti ueniā
mittere. Tu lugentib; p̄be gaudiū.
sana languidos tristes cōsolare.
Gta patri iā p̄sonet. gta xpo et
paraclito. cuius laus uir tus
atq; imperiū. etiā ab angelis
cantur. nunc et p omia scta
sctorū. Amen. Jn tanto etenī
misterio ueritatis p̄co. ne al ut
quā ipse sapuit. nec plus quā
ipse idē operatur ad sumō opus
ueritas. Jdē qui fecit et qd fece
rat. et Jdē qui fecerat et qd fecit.
Jpse ad sūptor. ipse ad sūtus.
Et ut expressius qd ipse clat
de ipso loquar. ipse omipotens p
me aut et p salute mā. Jpse ecī
natiuus. ipse fortis. ipse infir
mus. ipse salus mā. ipse uulne
ratus p me. ipse sanitas mā. ipse
p me uul nere cesus. Jpse uir c.
dī. ipse p me humilis dī. ipse
uiuens. ipse mortuus. Jpse uita.
mortis nescia. Jpse uita. morte
sustinens. et deuincens. Jpse ante
morte. mori nescius. ipse post
morte. sine dominio mortis. Jpse
de celo ueniens. ipse sepulcrū ad
grediens. ipse sepulcrū relinquens.
ipse celos repetens. Jpse ad inferna
in anima humana descendens. ipse
de inferno potestate diuina scōr
amas liberans. Jpse in sepulcro ia
cens ut homo. ipse de sepulcro sur
gens p dm̄. Jpse de morte liberans.
ipse inter mortuos liber. Et hec
omia idē xps. A quo omia in uno
eodeq; xpo. Pro unione p̄sone.
nō p cōfusione nature. Jdeo ergo
cōfidens. p morte huius filii dī.
Sperans p uulnera hui. sacti corpis
mei. fiducia habens p cruce hui.
redeptoris mei. Spe uera tenens.
p sanguine hui. ihū mei. Quia tec
tis peccatis mis. quia remissis in
iniquitatibus mis. quia ablutis
sceleribus mis. quia oblitis crimi
nib; mis. quia absterss inmundi
ciis mis. quia solutis peccatorū meo
rū uinculis. mundatus a bono dn̄o
purificatus. a miseri cordi dō iusti
ficatus a pio iudice. Sctificatus
a copioso redeptore. misceat beatis
anglis. Societ coruscan gelicis.
copulet anglorū gau diis.
Jungat festa angelicis. ut sit dō
in me gla. ut sit dō a me laus.
ut sit dō a me honor. ut mihi sit
a dō uenia. ut michi sit a dō
salus. ut michi sit a dō uita. et mihi

sit adõ exultatio. Jugit. uerā
cit. indesinent. & euidenter.
Ammodo. ex nunc. ex hoc.
abhinc. & in omē tēpus. & in
totū euū. & in cuncta semp
secta sectoꝝ. A —— e ——— n ——;

Arnald' prim' fili' Lobmanz
de scā eulalia. defunctis fr̄ib'
suis excepto bernardo monacho.
sine filijs & filiabus. possidens omē
t̄rā parentū & fr̄m suoꝝ n̄ habens
filios nec filias. Ad ultimū uulnat'
gladio. ut uidit q̄d moreret. misit
ordinē omib' audientib' q̄ aderant.
p redeptione āme sue & āmarū pa
rentū suoꝝ nullo p̄hibente parentū.
& donauit in alodio dō & scō petro.
scoq; martiri severo. scē eulalie
eccl̄ā & uillā. & q̄cq̄d ptin& ad eccl̄ā
& uillā. in rusticis. in pratis. in siluis.
in pascuis. in piscationib'.
in landis. in ppetuū possidendis.
Sancione comite regnante. &
abbe sancione. Siq's parentū ut
ali' homo supueniens ex hoc ordine
tēptauerit minuere. uerbo ipsius
arnaldi. ex dī omipis auctoritate
necn̄ omiū scoꝝ sit excomunicat'. &
ab omi xp̄ianitate separat'. pars q; sit ei
cū acar filio carmi. & cū datan & abyron.
q's t̄ra uiuos obsorbuit. sit dapnat' cū
nerone & mago simone. ardeat sine
fine maledict' cū diablo & angl̄is ei'
in igne & sulphure in s̄cta s̄ctoꝝ. amen
amen. fiat. fiat.

Je suis a Messire Mathurin Brin p[res]b[t]re
demourant au village de la grasterie
parroisse

[illegible]

omnia que a sanctis gesta sunt. uel geruntur. si quis uoluerit studiose perquirere. et sibi et plurimis hedificationibus exhibere poterit fructum. Et quasi arbor fructifera. non sine causa probabitur terram occupare dum uiuit. Cum ipse suis pompis ornatur. et omnis qui ex eius fructum percepit saginatur. Scribimus ut in gestis inuenimus. quod egerunt. quod locuti sunt. quod passi sunt sancti. Ostendistis uos esse catholicos. qui christi uictorias libenter legitis. libenter auditis. Interrogo uos quare ista inter apocriphas litteras exulanda censetis. per quos constat canon scripturarum omnium diuinarum. Nisi propter quod non per eos. qui pro ipso canone occidi magis optarunt. quam uinci. Eam enim tenuerunt martyres. fide recta. quam sacris uoluminibus certo librorum numero continentur. Agunt illis gratias apices sacratissimi. quia per eorum perseuerantiam perseuerant. Et ideo uolunt eorum gesta conscribi. ut in conspectu dei et hominum semper sancti laudentur. qui in conspectu incredulorum. pro eorum defensione tormenta immania pertulerunt. Nichil preter scripturas canonicas recipientes studiose conscripsimus. ostendentes dogma catholicum. per catholicos martyres custoditum. Exemplum posteris damus. hedificationem credentibus tradimus. artem belli christi militibus demonstramus. Constat eos nolle pugnare si necesse sit. qui nolunt legi uictoriam pugnatoris. Imperent silencium infidelibus. spectent pugiles diabolicos. qui atletas domini spectare contempnunt. Nos diuinas uirtutes loquimur. scribimus. predicamus.

Prohibent emuli. imperent silencium timidis. uerberent contempnentes. legentes increpent. libenter hec audientes accusent.

Gloriosos faciunt milites uulnera pro imperatoris laude suscepta. Pro eius amore etiam animas ponere. libenter optamus. Triumphum christi ac uictoriam. laborem eius exercitibus de occultis foras proferimus. Scimus enim pugnas. quas illi uisibiliter passi sunt. inuisibiliter nobis exercitari cotidie. Et negligenter pugnantes. acrius uulnerari.

Ergo ut arma pertractes. attende bellantes. Da mente studiis. ut hostis incipiat te timere. EXPLICIT PROLOGUS.

PRE OCULIS INDESINENTER HABERE SUMMOPERE DEBEMUS. ORACULIQUE EXTREMAM. NOVISSIMAMQUE
diem iniuncte habe. ac sectari quisque mortalis ut valet iusticiam. ut evadat tormenta pravorum. et per
venire ad premia iustorum. quo nullus miser admittitur. nullus felix excluditur. patere omne quod triste est facereque omne
bonum dignissimum est. Id circo ego Guilelmus Santius comes. Cogitans dies antiquos et annos eternos. pertimescens
futurum examinis iudicium. pro salute remedioque mee anime. seu pro stabilitate paceque tocius regni. et ut deus
omnipotens tradat oblivioni mea flagitia meorumque parentum. neque sumerat vindictam ex ipsis flagiciis. decrevi
honorare dei loca que sanctorum. quibus que michi tribuit. Occasio autem huius mee intencionis hec est. Quedam gens
nefanda normannorum. a proprio solo egressa. in istis nostris finibus est evecta. cupiens depopulare predareque terras
quas michi deus iure hereditario tradere dignatus est. Ut autem me deus ipse eriperet a sceleratissimorum hominum
manibus. in suis contra eum certamine facere bellum. genu flexo ante tumulum beatissimi martiris SEVERI. quatinus
me sua intercessione tueretur. et sicuti rex quondam huius patrie Adrianus pro redintegratione sui corporis regnum
et se totum prefato martiri submisit dominationi. eodem modo ego sibi reliqui omnem patriam. nostre dictionis subiectam.
si victoriam potitus fuissem devovi. et in omnibus famulaturum xpisto sanctoque marti Severo. et pro parva aecclesiola magni
ficum et celebre monasterium me constructurum promisi. Post actum votum suum nefandissimam turbam aggresus. et
idem gloriosissimus prefatus martir. quem in auxilium provocaveram. cum equo albo armisque ornatus preclaris apparuit.
prosternens ac multa milia nefandorum ad claustra tartari transmisit. Ad ultimum victoriam potitus.
sicuti voveram studui peragere. accersitis militibus qui possidebant illum sacratum locum. precabar ut se in cum
predio venderent michi. Illi vero resistebant nolentes vendere locum francum. et ab omni censu liberum. Super
hac re irati. prohibebam locum in alodio castri mei esse. Tandem complacuit illis. iudicium facere in aqua frigida.
Veniente ad horam diei. nolens huiusmodi iudicium videri. misi meam uxorem cum meis filiis. cum episcopis et senioribus
atque cum principibus tocius Wasconie. et vicinarum comitatuum qui in circuitu terre istius sunt. ego rema
nens castro. Cum vero iam adesset hora ut parvulus ab episcopo in aqua mergeretur. cum primum esset celi sereni
tas. ut nulla in aere nubes appareret tante coruscationes et tonitrua de celos emissa. ut vix omnes
qui aderant fulminum ictibus evadere se crederent. fugientes ad parvulam ecclesiolam sancti Germani illesi. Post hec
ad me convenientes. et perturbati esse ignorante eventum rei. diligenter tractans cum sapientibus qui tunc
forte mecum aderant. multi. mirabantur hoc mirabilium que acciderant. Ipsi vero sapientes inquirebant. si sanctus
SEVERUS gesta vel passionem habet scriptam. inventum est a legentibus. qualiter illuc monasterium fuerat
constructum. et qualiter a stranigenis hominibus fuerat destructum. Qua de causa emi locum ab illis
civibus. et de se pertinentibus dansillis. CCC. solidos duodenarios argenti et quadraginta. V. vaccas
cum multis rebus aliis. Cupiens itaque sicuti primitus devoveram inibi famosissimum monasterium
construere. convocavi archiepiscopos auscienses seu burdegalenses et cunctos episcopos qui sub mea
dictionis erant. et seniores cunctorum comitatuum. scilicet Wasconorum. begorrensium. burdega
lensium. agennensium. fezacensium. sive lactorensium. statui libertatem atque constitucionem
tali modo. ego Wilelmus Santius comes. qui hunc locum edifico. in honore sancti salvatoris. sanctique
principis apostolorum Petri. atque in honore preclari martiris SEVERI. hanc cartulam manu propria

Liber generationis

roborare decerno. cū consensu meę coniugis urracę. ex regali stirpe ꝓcedente. fauentib;
filiis meis Bernardo atq; sancio. interdicens ex auctoritate dī omnip̄s. scīq; principis aptoꝝ
Petri. cui uice xp̄i concessa ē potestas ligandi atq; soluendi. atq; auctoritate omnium
scōꝝ. necnō ex auctoritate scē romane sedis ipsiusq; antistitis. cū confirmatione archiepi
ausciensis. necnon archiepi burdegalensis. epi agennensis. Guasconensis. basatensis. begor
rensis. seu lactorensis. cū consensu omniū comitū. ꝓcerūq; toci Wasconie. ut nullus archi-
eps. nec eps. neq; ego ipse. neq; filii mei. ut nepos. ut pnepos. aut stirpis. aut successor
aut ppri aut extraneus. nec aliquis potens psona. neq; aliquis ex parentib; nris ut
dixi. ut exniis consanguineis futurus p multoꝝ curricula tēpoꝝ. nullus clericoꝝ
aut laicorū. nobiliū ut ignobiliū psumat de reditib; rebus ut cartis monasterioꝝ. ut
de cellis. ut uillis. ut ecctiis que ad eū ptinent. quocūq; modo occasiones mouere. ut dolos
ut inmissiones aliquas facere. nec in hostē. nec in caballigationē. ẽ ducturus milites. ut pedites.
non in foro. aut in mercato. ptinentib; ipso sacro loco. quisquā iudiciū capiat. ut in appendiciis
eiꝰ aliquā calūniā facere psumat. in aquis. in siluis. in pratis. in landis. in piscationib. in pinetis
seu in uineis. nec receptū inde ꝑuim nec censū aliqd querere. nec clericos in ecctiis uillarum
pfati sci uire possidentis. nullus audeat molestare. ut de his omib; que ipse sacratissim locus ad
quisitis ut datis ut adquirendis adquisierit. nullus epoꝝ aut laicoꝝ. in ibi seruientib; ex
recessib; eoꝝ receptaculi ulla popularis prebeatur occasio. nec in pfato loco quisquā eps cathe
drā audeat collocare. ut qualibet potestate licentia habeat imperandi nec aliquā ordinationem
quāuis leuissimā faciendi. nisi cū uoluntate ꝉ pmissu abbis ipso sacratissimo loco psidentis. sed sint
omimodis libi. ꝉ absq; ulla calūnia ꝉ inquietudine securi. Omis uero epi qui modo adsunt. ut qui
in ppetuū futuri sunt. ibi hospitare nō audeat. nec censū aut tributū aliqd requirant. absq; uoluntate
ut pfati sum abbis. Insup omem decimationē meę substantię scilicet panis ꝉ uini. ꝉ quicqd decimari
oportet concedo. abbem dnmq; loci istiꝰ his pfecto. nomine saluatore. scissimū ꝉ ab omib; lauda
bilē. ꝉ frs sub eo degentes a quib;cūq; partib; aduenerint. quanto tēpr sociari monasterio uolue
rint. stabilio ꝉ cfirmo. Abbem aut habe frib; nō p muniꝰ aliqd nec ꝑtiū. nec p fauorē. neq; p
adulationē. sed scdm ordinationē sci benedicti impo. scōq; petro qiot singulis annis V. solidos
romę abbi soluere mando. Omis etiā ecctas in omib; meis comitatib; quas modo teneo. integre ꝉ sincere
absq; ullo censu immunes trado. sed ꝉ omis ille que a me cuiquā hominū tributas. p morte illoꝝ
qui nunc tenent ad sacratissimū locū reuertantur. Sed ꝉ ecctiā scē di genitricis marię que dr
de solaco ut de finib; tre. cuidā boni filii in beneficio dedi. quandiu uiueret. Post mortē aut eiꝰ dē.
pfatā ecctam trado scō petro a calmo seuero. consencientib; Goscelmo ꝉ achelmo filii eiꝰ primit
calūniantes. sed postmodū a me dato pcio libentissime annuentes. Item dono ecctiam sci genii confesso
ris. ubi sua sacrata ossa tumulata iacent. ubi abbathiā fieri iussi. sub regimine abbis sci seueri cū
omib; ptinenciis concedo. cū consensu ordatii uicecomiti. atq; Arnardi abbis pfati loci. Ad ultimū

trado castrū palestrion. cū omib; apendiciis suis. & omia generaliter in siluis in pratis. in cul-
tilandis. in aquis. in pinetis. ut in uineis. cū omib; molendinis seu aruis. [illegible] omia concedo que sunt
int duos fluuios ab alsirano qui modo uocat' uulgo aturris usq; ad [illegible]. stabilio
decerno. confirmo. delego. trado. Ego Guilelm' Sanci. ut hec tabula [illegible] pulcre
ornata. principi aplor; scō claui gero petro. necnō gloriosissimo mri seuero. [illegible] maledic
tionesque scripte sunt in ueteri testamento sup eos uenire. q' huic sacratissimo loco in nullo obsistere uo-
luerint. si quis aut' eps. ppotens. siue ex nris parentib; e sanguineis. maiores. aut minores. quelibet psona.
siue sit uir. aut mulier. ex his tēptauerit minuere. ex dī omipotis auctoritate. necnō omium scōrũ. auc
toritateq; aplica sci petri. necnō pontificis sue sedis psidentis. sit excomunicat'. & ab omī congregatione
xpianor; separat'. parsq; eius sit cū acar filio carmi. & cū dathan & abiron. quos terra uiuos obsorbuit. pereatq;
cū apostata iuliano pditoq; datiano. sint dāpnati cū nerone & mago symone. [illegible] sine fine male-
dicti cū diabolo & angelis ei' in igne & sulfure in secula sclor;. am. am. fiat. fiat. [illegible] actū mali siqis ad satisfac
tione uenire uoluerit. pp terra mala seu dāpnū q' d intulit in quadruplū restituat. septēq; libras auri
monasterio tribuat. qua eundē locū tradidim' scē aplicęq; sedis. pedib; nudis illuc adeat. & litteras apsule
romano susceptas. suo epō pprio repsentet. Vt aut' hic in psenti & in futuro euo carta hec firmissime credat'.
mea manu. seu uxoris filiorūq; necnō nepotū. ut fideliū manib; roborare dignum auctorizare decreui ut
stabilis. Signū. Vilelmi Sanci comit'. qui hanc cartā fieri iussit. Signū urrace comitisse. Signū
Bernardi Guill' filii ei'. Signū Sancii filii ei'. Signū orioli sancii de fageto. Signū Donati Garsie de dona
zelo. Signū Aquelmi atili de calonar. Signū Garsie manci d' bergui. Signū Centuli castonis. Signū
Castoni centuli de bearno. Signū Arzuelli elsi d' samadello. Signū Asinarii elsi. S. bergonii sancii.
Signū Garsia lupi d' siluro. In nōe dnī nri ihū xpi. Qui supne felicitatis atq; ppetue hereditatis cupi
dus fieri. necesse est ei terena patrimonia p dī amore relinquere. & ipsi deo seipsū & se & oīa sua ministrare.
scdm illd euglii. Q' n renunciauit oib; q' possidet. n pot meus ee discipls. Cui' pcepti n immemor quedam
dna nōe custezgia obtulit sedō & scō petro aplor; pncipi almoq; mri Severo & abbi Gregorio.
cū quidā nepote suo nōe arnaldo de stios. faciens se conuīsā nepote aut' monachū. & dedit trā de
camp gran dō & scō Severo quā possidebat patrimonii iure. factū ē hoc anno millesimo
trigesimo ab incarnatione dnī. iiii. kl' octb'. f. v. Regnante vgone magno rege in francia.
Sancio comite in guasconia. Gregorio vii^mo in papatu romano. Austindo archiepo i auxia.
Petro epo in aturi. Gastoni centulli in beiarn. Orioli sancii in fageto. Donati garsie i donazello.
Aquelmi atily in caunar. Garsie mancii in bergues. Azuelli elsi in samadello. Gassia lupi in
siluestro. videntib' oib; tā clericis quā laicis q' erāt in curia Sanctioni comitis guasconie. & abbi
sci Severi Gregorio.

REGNANTE GVILELMO SANTIONE MEO GENITORE. CVPIENS EMERE QVANDAM AECCLESIAM
sce di genitricis. MARIE de Solacosiue desinib; terre. a quib; dam militib; Goscelmo atq; Arnaldo
Rotbto. inusus heremite bonifilii nomine. quandiu uiueret. quatinus post mortem ipsius
heremite supradicta ecclia sco saluatori. scoq; clauigero Petro. nec non et almo seuero concederet.
Sed preuentus genitor meus morte. desiderium cupitum explere nequiuit. Mater autem mea VRRACA
cum germano meo Guillelmo Guillelmi dispositum desiderium adimplentes. sepe fatam ecclesiam emerunt. et
bonofilio heremite ut supra memorauimus quandiu uiueret in beneficio tradiderunt. Interfecto
autem ipso heremita a quodam rustico furtim nocte. Ego bernardus Willelmus monarchiam regni deo
auxiliante suscipiens post excessum fratris. memorans monita saluatoris. Quid prodest homini si
uniuersum mundum possideat et animam suam perdat. iuxtaq; psalmografi dicta. cum in honore esset
homo non intellexit. comparatus est insensibilib; brutisq; animalib; similisq; illis effectus est. reminiscens
harum sententiarum etiam prophetam dicentis. redite preuaricatores ad cor. cum consensu meae supra dictae
matris pro remedio meae animae seu pro sospitate corporis. nec non pro redemptione animae genitoris fratrisq; et
omnium parentum. inter alias multas possessiones. dono sanctam mariam de solacouit de finib; terre. Sco salua
tori. seu sco apostolorum principi. celorumq; clauigero Petro. pelaroq; martiri SEVERO. abbiq; Saluatori nec non
fratrib; ibidem supradictis sanctis seruientib; cum omni integritate ad se pertinente. tam in pratis. quam in piscatio
nib; in pascuis. in siluis. in pinetis. in landis. in uineis. consentiente Goscelmo cum acelmo suo filio.
primitus contradicens. sed a me illi dato precio annuens. Si quis autem pontifex aut prepotens. siue ex meis
parentib; ut ex consanguineis. maiorib; aut minorib; qualicumq; persona. siue uir siue mulier. hanc concessio
nem diminuere temptauerit. tam adquisitas quam adquirendis. ut in futuro euo adquisituri sunt. aeterna maledic
tione cito depereat. et cum iuda traditore et pilato. nec non cum nerone et mago simone cum daciano et aposta
ta iuliano. cum datan et abiron quos terra uiuos obsorbuit. sint dampnati hic et in perpetuum per omnia secla seclorum.
fiat. fiat. Amen. Amen. Post actum malum si quis reuertere uoluerit. male acta quadruplicet. septemq;
libras auri sco SEVERO abbi fratrib;q; tribuat. romamq; pedib; nudis adeat. et litteras a papa romano
susceptas. suo proprio epo deferat et penitentiam ut iusserit peragat. Et ut haec carta per firmitatem maneat.
mea manu meaq; matris fratrisq; et amicorum corroborare censeo. Signum Bernardi Guilelmi. Signum
Vrrace comitisse. Signum Sancionis. Signum Goscelmi. Signum Acelmi filii eius. Signum Bergundi. Signum
Himonis. Signum Rodgeri. Signum Aezi. Signum Centuli Castoni. Signum Azibels de liraco. Signum Fra
chelmi. Signum Guillelmi oriul. Signum Adilsanz. Signum Raimon Garsias. Hi omnes principes burdegalenses
cum uiltconensib; testes ex titerunt. et confirmauerunt.

In nomine scae et indiuiduae trinitatis. Ego BERNARDVS de goldossa pro dei amore consequen
do. Renuncians omnib; quae possideo et quae sunt in mundo. factusq; conuersus in sci
seueri monasterio. quendam rusticum. N. forsans in uilla de pujol. simul cumq;
decimatione terrae de fini. deo et sco seuero pro redemptione animae meae firman
do. et post finem meum inreuocabiliter dimitto et dispono;

IN DEI NOMINE et omnium saluatoris ihu xpi dni nri a quo salus et uita omnium rerum extat. EGO Gauzfred gra omnipotis di comes pictauensiu burdegalensiu atq; [illegible] omnium. reddo et stituo necne qd potiu est dono et quesi delegato abante cessoribus meis comitibus integre et sincere summo aptorum piscatori pro PETRO. atq; gloriosissimo mri SEVERO. primo pro anime mee remedio. pmodu ut utriq; suis precibus mereantur tamentis quis corporis. ab omi qd tunc met piculo. Interq; cetera ecclesiam sce eiusde di genitricis MARIE que dr de solaco ul desimbus. tire cu omi integritate sibi ptinente tam in pratis quaq; in piscatione tam in pascuis quaque in siluis cu omibus alodiis tam cultis quaq; colendis et cu omi redditu tam quesito quaq; inquirendo. Si qs uero huic meo facto repugnare uoluerit primitus ira dei omnipotentis incurrat atq; cu datan et abiron quos terra uiuos obsorbuit dampnatione accipiat. et uiuens de medio pptisui pereat. Hanc aut restitutione ul potius donacione ut ppetuu uigorem obtineat manu ppria confirmo. ✝

et testibus roborandam ppria uoce trado. Testes et iuratores insunt quorum signa subter iacent. ✝ Signum IPSIUS COMITIS Gauzfredi. ✝ Signum huius loci Abbatis reuerendi GREGORII SIMUL EPI LASCURRENSIS. ✝ Signum PETRI tri xantonensis. A R Signum Aldebti Comitis d marca. Et aliorum quam plurimorum abbatum et monachorum bernardi mucronensis. ✝ Et bernardi REGULE Abbis. ✝ Et hiere mie. ✝ Istius rei suasoris. et militu burdegalensiu pncipu Amalbini uicecomitis et blancafort. Et amaneo d marca. Et androne d lugaiag. Et bnardi barsie Insup principis tadilporum. Et emeliis et forto Aneris d fageto.

HAEC VIRENDIS SILVIBEN SPLENDIDISSIMUS HEREDITARIA IURE REGIONIBUS UBI IUSTORUM CORPORA animabus ppriis reintegrata. gaudebunt iugiter uisione dnica. Fallaces huius sci diuitias et omia mundi terrena funditus esse donanda. simul et pnicioso radicitus fore putanda. omibus litteris discipline nec non et ratio nabilis intelligentie sagacibus liquido patet. Quamobrem inclitus comes Wilelmus. nec non et eius nobilissima coniux uidelicet urracha. ex hoc cogitantes scilicet ut mad quirenda supne hereditatis mansione terrena tribuerent. et feliciter cu iustis sine fine gauderent. sup flumen nomine alfianu. In nomine sce et indiuidue tri nitatis. et sci Petri aplorum principis. et sci SEVERI pciosi xpi martiris ibidem requiescentis unu costruunt monasteriu cosentientibus epis omibus couirantibusq; uuasconie principibus. ditant illud suis ex ppriis terraru ecclesiarumq; facultatibus. Istis uero auribus modo insinuendis omibus. uidelicet. quanda curte de brocars integra. aecclam sce eugenie de mougarns cu uilla. ecclam sci petri de nar bus castello. sanctione comite postea cofirmante et duobus cosanguineis scilicet Aimone. et Arnulino. Ecclesiam sci Georgii de aurea ualle. et sci martini de insula. et sce marie de mimisan et sce eulalie de borno. ecclamq; sce marie de balsten. atq; sci iohis de brocars sciq; laurentii. et sci Genesii de uallibus cu omi integritate. ac sci petri de Roca cu omi integritate sciq; michaelis de bedecens cu omi integritate. sciq; iohis de uillanoua. ecclesiam uero sce quintilie cu omi uilla. sceq; fidei de busel ac sci martini et sci petri sciq; leonis atq; sci iohis de gotis. et tertia parte sci genesii. Villa aute que dr mascum. Ecclesiam uero sci cosmi

debalsaner. Sc̃e q; marię definib; terrę. hęc om̃a wilelm̃ comes uxorq; sua urraca sc̃o clau gero
sc̃oq; cocedunt seuero. ut p eorum intercessione hostiũ suę misedię apiat eis omps dñs. Deinceps
uero labentib; annorũ curriculis cũ earunde terrarũ monarchiã inclit; comes bernardus regeret.
supra dictis scis cõcessit ea quę uris aurib; pandã. Videlicet ecclãm sci germani debur degalo uillãq;
quę dr lotner. et ingotis allodias quę habebat acum uillanũ delia siluã atq; ftãi debusel. Ber
nardo comite obeunte. atq; ex hoc sc̃lo sublato. Sancius comes ei fr ac successor earundem
terrarũ monarchiã suscipiens. supra dictis scis hęc tribuit. uidelicet censũ de piscib; marinis
desigguaris et demartima. Ecclãm uero sci xpofori decenon. et sci petri delotner. sc̃eq;
marię debalsaner. ac sci uincentij decapra monte. sci uero martini deuulpiac. sci iohis de
monte sicco. sciq; felicis de ut casa. haec om̃a inclit; comes sanci; tribuit sc̃o petro. sc̃oq; seuero.
ut p intercessione eorũ tribuat ei ds hereditate incęlestib; regnis. Soror quoq; sua nomine bres
chita dedit unã uillã quę dr manos. Quidã uero miles nomine uuilelmus supra dictis scis ded
uillã quę dr carteria integrã et ęcclesiam sci uincentij deluio p redemptione anime suę. Quidam
autẽ homo nomine eles dedit hereditate ęcclę sci petri de trepeis supra nominatis scis. Alius
quidẽ uir nomine auriolus aecclesiam sci ipolitj tribuit sculptis scis. Quedã uero matrona
nomine ammona hoc qd possidebat in macerias. et qd habebat in urgelos supra sculptis scis
cõcessit. Vnus quoq; miles nomine bernardus ęcclesiam sce marię deseron supra scriptis scis
cõcessit. Quidã autẽ monac; nomine fortis ded uillã septenas post mortẽ garsianj. et eusche
et garsianj atq; uilelmi sup sculptis scis. Haec autẽ quę sup scripta s om̃a sup sculpt; comes
uuilelmus et uxor sua urraca necnõ et filij eor bernardus scilicet atq; sancius uenerabilis
comes simulq; alij quos sup scripsim; cõcesserunt sc̃o petro sc̃oq; seuero ut p eorũ intercessione
ianuã uitę apiat eis omps ds. Actũ est hoc opido palestrion annis ab incarnato dño
mille decẽ et septẽ. regnante rege rotberto. sancio comite uuasconię. Ne ergo aliquis pse
cutor demonis instigat; stimulo aliquod ex sup scriptis facultatib; rapt conaretur. domn;
papa. deinde alij duodecim epi in uicino degentes eidẽ loci. excomunicant et anathematizant
dicentes. si ulli male factores ex sup lectis facultatib; aliqd rapuerint ut abstulerint. aut
cõsentientes fuerint et nõ ita emendauerint ut placeat abbi aut monachis eidẽ loci. maledicti
sint. Maledicti dormientes. maledictj uigilantes. Mal sedentes. mal ambulantes.
Mal tacentes. mal loquentes. Mal in agro. mal in domo. Mal in uia. mal in semita. Mal
in ciuitate. mal in solitudine. Mal in omnib; locis in quib; habitauerint. Fiat habitacio eorũ
deserta. et in tabnaculis eorũ nõ sit q habitet. Fiant dies eorũ paucj. et honores eorũ accipiant
alteri. Fiant filij eorũ orfanj. et uxores eorũ uiduę. Nõ sit illis adiutor ds. nec sit q mise
reatur filijs eorũ. Dilexer maledictionẽ. et ueniat eis. et noluer benedictionẽ et elongetur
ab illis. Induant maledictionẽ sic uestimentũ. et intret maledictio sic aqua in interiorib;
eorũ. Cõfundantur et reuereantur et erubescant ualde uelociter. Et sint anathema maranata

& pereant in sc̃do aduentu dn̄i am̄. fiat. Haec s̄ nomina ep̄orum qui istũ cõfirmant maledictioné. uidelic& arsiuus uuasconię ep̄s. Gotofredus dictando scripsit.

Ad nr̄is posteris notitiā reseruandā. postpositis longis circuitionib;. & alio rescriptis luculentius qualit̃ antiquit̃ a comitib; Wasconię ęcclā sc̄ę Marię de Solaco. apl̄orum p̄ncipi Petro. & egregio mr̄i Severo. ē collata. n̄ piguit nos de plurib; pauca p̄stringere. quę omīps d̄s inp̄sentiarũ adhonorē & laudē suā dignat̃ ē p p̄fatũ btm̄ Severũ op̄ari., Siq̄dē archiep̄s burdegalensis cōspirantib; suis insurrex̄ inuant cōt̄ nos & hanc sup̄dictā ęcclam questus cupiditate deuict;. omī nisu nob auferre molitus est. Ad quā rē sibi melius cōciliandā. plenariā sinodũ burdegale instituit. adquā dn̄m nr̄m abb̄m egregiũ. Gregoriũ inuitauit. & de hac eadēq; ęcclā illũ satisfaciendo quantũ sinodus iudicarat inpellauit., Postea u̇o obtato uoto pnichilo ducto. munerib; plen̄ romā petiit. & aures pape. Alexandro. suo ueneno illex̄. atq; suorum aliq̄t donis suis infec̄., Et q̄q; ip̄se neq; illuc neq; istuc uocē ad resp̄ondendũ habuit. abb̄m sc̄ę crucis sibi ad querimoniā cōsotiauit. q̄ litteras falso meditatas ostendebat. & i eadē ęcclā se aliquā rectitudinē habe simulabat. uicinis ei & notis attestantib;. nūquā amplius hoc audisse ul̄ uidisse., Qđ omnino falsũ erat qđ demonstrabat. euentus postea intulit., Nā eo t̄p̄r ceta uerat pene archiep̄s om̄s suos adũsũ nos. & q̄r cũ omib; reluctari n̄ potuimus. cōuicti & coacti tā potētia quā uiolentia. p̄iuditia quę iniuste nob posuerunt sufferre cōpulsi sum̄. Adiudicatũ ē eñi a comite & asiis duellũ fieri int̄ utrũq. monasteriũ silicet sc̄i Severi. et sc̄ę. +. Qđ postea recitatũ in cōcilio cui p̄sidebat Stephs cardinal & abbas cruniac̄ siũ Vgo. nō ē distultũ ab eis. Nos tam̄ & nr̄i defensores reluctantes e cōtra clamauim̄ & apellauim̄. romanũ cōcilũ dompno ep̄o aturensiũ Petro p̄ nob dante obsides facturis q̄cq̄d decreuisset romanũ cōcilũ. Et q̄r hec res n̄ ualuit p̄parauim̄ insup. C. equos ualidissimos aut amplius comiti. Qđ ille recusans & abb sc̄ę. +. omia exp̄nens ad ultimũ tandē inuiti cogim̄ facere bellũ. Ad q̄d ierāt nob cũ defensores & adiutores comes armaniacensis. G. et toci wasconię uice comites & p̄ncipes scilicet. C. de bearno. R. de martiano. R. de aq̄s. R. de sola. cũ multis aliis. Mira & eñi res mox ut cepit duellũ fieri illorum pugnator

Alexander . eps servus servorum di . fri . Rabaldo . sce romane ecclie uicario . sal et aplica benedictione .,

Alexander pp. II. Indiscernendis sce ecclie causis uolumus te esse iuxta equitatis ratione sollicitum . et ut cenobia sub tuitione et iure sce romane ecclie constituta tua sollerti industria ab infestatoribus et malis hoibus tueantur . quatenus cu tranquillitate qua debent bo Petro reuerentia possint exhibere .,

Int hec discretioni tue committimus negotiu sci seueri de guasconia qd ante humilitatis nre uestigia . G . abbs eide cenobii exposuit . videlicet de ecclia be marie de solac . qua glatur se p triginta annos . et eo amplius possedisse . sepe tam abbs sce crucis . uiolenti manu eu inquietabat . Quare cgregato concilio si abbs bi Seueri septima manu abbatu tricennale possessione legali quermonia inconcussa se tenuisse pbauerit . a tua auctoritate caritate auctoritate sce romane ecclie . scorumq; canonu . et nra confirmatione reuestiatur ei donaturus in ea inppetuu . Val . data . xii . kl Iul . ALBANI .,

Gregorii pp. VII. Gregorius . eps seruus seruorum di . fri . amato . sce romane ecclie uicario . sal et aplica benedictione . De querela filii nri . arnaldi . abbis sci Seueri guasconie sup ecclia be marie de solaco que tandiu e uentilata et nondu difinita . licet i psentibus frnitati tue mandamus . quatenus ex auctoritate bi petri aplorum pncipis . sceq; romane ecclie ac nri cadunato cetu ta eporum qua abbatu sic mos est legatorum nrorum . psente fre nro . a . abbe sce crucis . si filius nr abbs sci seueri cpbare poterit septima manu sui ordinis se obtinuisse tricennalem possessione in eccla be marie de solac . p tua manu reuestiatur . auctoritate bi petri et nra possessurus ea inppetuu . Val . data . vii . kl madii . beneuentani .

Que geruntur a uiris pdecessoribus . scripto solet memorie commendari . ne diuturnitate tpris possit obliuione deleri . Sciant igitur ta psentes qua futuri . qd Assiu de castere pugnor fuit receptus i fratem ab abbe sci seueri . capitis vasconie . fortio noie . et a toto conuentu eiusd loci . Ipse autem donauit libere . integre . ac bona uoluntate monasterio sci seueri p salute aie sue . suorumq parentum . villam que dr . Mont cugo . quam totam sine querela naturaliter possidebat . ita qd nec sibi nec alicui de suo genere i illa sibi retinuit . Dedit scilicet cabumalum . et os casallos . omne cultum . et incultum . et quicquid ad illam uillam ptinet . Abbas autem et conuentus dederunt ei . dc . sol . morlanensis monete . Dedit autem pdictus Assiu p se et p toto suo genere firmatores . R . b . deu castere nau . Sanctius . de mieusenz . Viloreis huius donationis fuerunt ipse firmatores . Gualardus de castere pugnor . R . Espi . miliciis . Burgueses . R . Guarsia . Saschalis . . . Aman . eu . f . . . R . b . de Serres . Guinnut ann . A . deu boneu . et alii multi . Factum e hoc anno ab incarnatione dni . m . cc . viii . b . de Mont alt . existente archiepo ausc . Vitali de bueu mont epo aduren . Iohe rege anglie . Gastone vicecomite bearn .

In nomine Domini amen. Hic continetur convencio quod dominus de Mugrone tenetur facere monasterio Sancti Severi et domno abbati eiusdem loci de castro de Mugrone, quod quidem castrum tenetur a predicto monasterio et abbate, prout inferius continetur.

Quoniam generatio preterit et generatio advenit, et memoria hominum cito labitur, ideo nostris successoribus et omnibus aliis sciendum relinquimus quod Raimundus pater Bernardi, qui fuit monachus Sancti Severi et postea Aquensis episcopus, accepit ab abbate Sancti Severi nomine Arnaldo Guidi dextros loci in quo castrum hedificaretur. In quo loco predicto tempore Petrus de Mugrone construxit illud castrum quod dicitur Mugron et novem villanos cum una mansura in villa que dicitur Corse, et medietatem mercati quod dicitur Lobere. Tali pacto quod tam dictus Raimundus et eius successores dictum castrum semel in anno in memoriam dominationis predicto abbati et eius successoribus traderent si illud ab eis exigeret. Et ibidem fuit statutum inter eos et pacto firmissimo stabilitum quod si qua persona inquietaret devastaret terras Sancti Severi vel redditus Sancti Severi, dominus dicti castri de Mugrone tanquam fidelis vassallus sine aliqua fictione ea defendat. Et ad sancta Dei evangelia pro se et successoribus suis iuravit et promisit ea imperpetuum defendere et tueri. Preterea si quis insurgeret contra abbatem monasterium terras suas eis auferendo extra aut redditus depredando vel aliter iniuriando, cum tam dicto castello et militibus suis et omni apparatu suo et omni municione predictis monasterio et abbati auxilium prebeat, nisi forte pater eius vel frater cum abbate guerram habuerit. Tunc si abbas voluerit succurrere dictus dominus de Mugrone ipsum castrum et castellanos cum omnibus armis et annona et potu predicto abbati tradat. Et finita guerra nichilominus [?] ei abbas restituat quod accepit. Statutum etiam fuit et certa ordinatum inter eos ac pacto firmissimo stabilitum quod quando abbas hostem fecerit contra Vasconiam [?], idem dominus de Mugrone vexillum abbatis deferat. Si abbas ei preceperit ad vexillum ferendum, preparet ei abbas equum qui valeat LXX solidos morlanenses. Si vero equum in bello campestri vel invasione ad portam castri vel alicuius ville ammiserit, abbas eidem precium ei restituat. Si vero levitate sua aliter equum ammiserit non teneatur ei abbas reddere. Similiter cum socio uno et armigeris suis quousque redeat in mensa abbatis comedat. Si vero ei vel baiulo suo hostem preceperit predictus abbas et ipse dominus de Mugrone cum baiulis suis noluerit vel contempserit facere, CC solidos morlanensis monete pro pena abbati solvat. Et nichilominus dictum castrum sibi tradere teneatur. Euntes vero et redeuntes ad iam dictum mercatum de Lobere predictus dominus de Mugrone tenetur et debet custodire ne in via capiantur vel spolientur. Et propter hoc habet medietatem sextariorum [?] et XX denarios morlanenses ab eo qui iniuriam fecerit in mercato, et ab omnibus sal vendentibus manum plenam salis, et qui ciphos vendiderit unum, et qui scutellas unam percipiat. Et si quis ferrum venale ad mercatum detulerit et ipsum in terram a collo deposuerit, sive vendiderit sive non, obolum unum habeat ad ferraturam sui equi. Et statutum fuit quod si abbas iniuriam fecerit domino castri vel ipse abbati, locum habent commune in quo debent esse ad castam [?] de Saurenc, et ibi alter alteri arbitrio militum et bonorum hominum eiusdem terre nulla addita dilatione satisfaciat. Si vero homines abbatis hominibus domini iamdicti castri vel aliis dampnum vel iniuriam fecerint, coram abbate complementum [?] faciat et quod iustum fuit accipiant vel reddant. Super hiis et de omnibus [?] fecit dictus dominus de Mugrone homagium et fidelitatem domno Arnaldo abbati Sancti Severi. Et tactis sacrosanctis reliquiis beatissimi Severi martiris super altare eiusdem iuravit predictus vassallus pro se et successoribus suis. Et in deffensione abbatis ac monasterii et bonorum eorundem dominus dicti castri sic faciendum ac servandum stabilivit. Hoc etiam statutum fuit inter eos quod pro hominio sive homagio abbati Sancti Severi de dicto castro et aliis et prestito iuramento ut prefertur, predictus abbas ad honorem iamdicti domini et ad memoriam hominii seu homagii facti et recepti idem abbas LXX solidos morlanenses domino dicti castri largiatur. Acta fuerunt hec et iure vallata ut predicitur. Anno ab incarnatione Domini M C LXX IIII. Suscepit R. memoratus dictum castrum cum appendiciis suis et cum omnibus superius notatis pro se suisque successoribus. Procedente tempore post decessum predicti abbatis et R. domini dicti castri P. de Mugrone fecit eandem fidelitatem et hominium sive homagium supradicto abbati Sancti Severi Gregorio, quando suscepit ab eo notatum oppidum et guardere cum omnibus sibi adiacentibus. Et tunc statutum fuit et pacto firmissimo stabilitum quod abbas Sancti Severi de omnibus lesdis et pedagiis ibidem semper medietatem percipiet.

Epistola

Epistola

BIBLIOTHEQUE ROYALE

Hunc librum dignatus est [illegible] a[illegible]
Illustrissimus et reverendissimus
cardinalis Chiffongiano des Sourdin
a Guillelmo Thierry, dum Chiffaug[illegible]
[illegible] [illegible]